

Jakab Albert Zsolt

**PIATRA ACEASTA
A FOST AȘEZATĂ...**

Locurile memoriei din Cluj (1440–2022)

Jakab Albert Zsolt

Piatra aceasta a fost așezată...
Locurile memoriei din Cluj (1440–2022). Bază de date

DOCUMENTA ET STUDIA MINORITATUM

Coordonatori serie:

Horváth István
Iulia Hossu
Jakab Albert Zsolt

Jakab Albert Zsolt

Piatra aceasta a fost așezată...

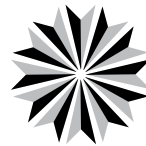
Locurile memoriei din Cluj (1440–2022).

Bază de date

Traducere din limba maghiară de Rigán Lóránd

Asociația Etnografică
„Kriszta János”

Institutul pentru Studierea Problemelor
Minorităților Naționale

Cluj-Napoca
2022

Lectori:

dr. Keszeg Vilmos, profesor universitar, Departamentul de Etnografie și Antropologie Maghiară al Universității „Babeș-Bolyai”, Cluj-Napoca

dr. Tudor Sălăgean, director, Muzeul Etnografic al Transilvaniei, Cluj-Napoca

dr. Verebélyi Kincső, profesor universitar, Departamentul de Etnografie al Universității „Eötvös Loránd”, Budapesta

Corectură: Anca Sârbu

Pregătire tipar: IDEA Plus, Cluj-Napoca

Design și copertă: Könczey Elemér

Tehnoredactare: Nagy Andrea

Tipar: IDEA Design & Print, Cluj-Napoca

© Editura Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale

© „Kriza János” Néprajzi Társaság

© Jakab Albert Zsolt

Opiniile exprimate în textul de față aparțin autorului și ele nu reflectă în mod obligatoriu punctul de vedere al ISPMN și al Guvernului României.

Pentru comenzi și alte informații:

E-mail: office@ispmn.gov.ro

Tel: +40-364-116 261

Fax: +40-364-103 177

<https://www.facebook.com/centrul.ispmn/>

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

Jakab, Albert Zsolt

Piatra aceasta a fost așezată : locurile memoriei din Cluj : (1440-2022) :

bază de date / Jakab Albert Zsolt ; trad. din limba maghiară de Rigán

Lóránd. - Cluj-Napoca : „Kriza János” Néprajzi Társaság : Editura

Institutului pentru Studierea Problemelor Minorităților Naționale, 2022

ISBN 978-606-9015-29-2

ISBN 978-606-8377-71-1

I. Rigán, Lóránd (trad.)

725.94

Cuprins

Introducere	7
Registru	9
Bibliografie și surse	749
Indice de nume	769
<i>Rezümé</i>	796
<i>Abstract</i>	797

Introducere

Registrul conține inscripțiile, plăcile memoriale, statuile și monumentele clujene din perioada cuprinsă între anii 1440 și 2022, realizate în scop de datare și comemorare, respectiv datele referitoare la acestea. Corpusul întocmit cu pretenția exhaustivității cuprinde inclusiv materialul istoric inexistent în orașul actual, identificat pe baza unor lucrări-sursă de factură istorică, de istorie locală, de istoria artei și turistice. O parte importantă a *Registrului* alcătuit din 1103 de texte reprezintă material inedit.¹ Analiza textelor, respectiv cercetarea istorică a comemorărilor și-a găsit loc într-un volum separat.²

Acest corpus a fost redactat prin identificarea și utilizarea mai multor puncte de vedere cu privire la reprezentările textuale ale actelor de constituire a memoriei din spațiile publice și semipublice clujene. În elaborarea formularului care îmi validează sistematizarea, am urmărit regulile și demersurile specifice ale folcloristicii și epigraficii (cf. Voigt–Balogh 1973, Barna ed. 2003, Lóvei 2009).

Materialul colectat a fost ordonat și numerotat după criteriul *datei* realizării actului comemorativ, ceea ce ajută la trecerea în revistă cronologică. Stabilirea acestei ordini a presupus o documentare îndelungată în cazurile în care anul realizării nu a fost înregistrat sau specificat pe obiectul respectiv. În astfel de situații, m-am sprijinit pe diferitele surse, iar în cazurile în care nu am reușit să descopăr informații mai precise, am stabilit ordinea relativă pe baza aprecierii proprii. Din acest punct de vedere, registrul are o lacună. Acest lucru nu influențează însă împărțirea pe epoci a actelor comemorative, întrucât conținutul textelor oferă suficiente informații în această privință.

În toate situațiile am identificat și *locul* instalării monumentului, respectiv locul de unde materialul a fost colectat. Aceasta înseamnă că am indicat și numele de străzi și de piețe. Numele oficiale actuale ale străzilor (de cele mai multe ori în limba română) sunt urmate de denumirile vechi, dar folosite și astăzi de către o parte a populației locale (acestea fiind mai ales în limba maghiară).

În cazurile în care câte un obiect comemorativ a fost mutat sau reamplasat într-un alt loc, am semnalat acest lucru în rubrica de *observații*. Prin acest demers am reușit să evit și reluarea textului identic al obiectelor memoriale care au fost reinstalate în repetate rânduri. De asemenea, în această rubrică am publicat și datele etnografice, respectiv acele informații pe care le-am considerat relevante din perspectiva interpretării textului și a analizei.

Textul obiectelor memoriale reproduce cu fidelitate originalul, respectând ortografia folosită și caracteristicile formale. Pe parcursul transcrierii, am explicat ligaturile și prescurtările între paranteze și am marcat lacunele generate de demersurile specifice publicării textelor (spre exemplu, locul stemei sau al motivului vizual inclus în text, caracterul neterminat sau lacunar). Am inclus între paranteze drepte pasajele de text

- 1 Volumul pe care se bazează traducerea conține 768 de titluri (vezi Jakab 2012). Prezentul volum poate fi considerat drept ediția revizuită și semnificativ adăugită a cărții respective.
- 2 *Constituirea memoriei și practici comemorative. Reprezentări ale memoriei culturale la Cluj*. Traducere din limba maghiară de Rigán Lóránd. Cuvânt introductiv de Tudor Sălăgean. Asociația Etnografică „Krizsa János” – Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca, 2022.

devenite ilizibile în timp și pe cele care au lipsit în momentul colectării datelor, precum și eventualele corecții operate. Când a fost necesar, am publicat *lectura actuală*, respectiv *traducerea* în limba română a textului. De asemenea, am indicat numele autorilor după ale căror lucrări în limba maghiară a fost efectuată traducerea în limba română, precum și datele bibliografice ale textelor preluate de la alți autori, când a fost necesar.

Am considerat important să întocmesc, în fiecare caz, și *bibliografia* obiectelor comemorative. Aceasta conține cele mai importante referiri la obiectul respectiv în cadrul literaturii de istorie locală, cu date istorice, informații din domeniul istoriei culturale și informații suplimentare despre instalarea obiectelor memoriale respective. În cazul textelor care nu mai există azi, sursa folosită este citată în cadrul bibliografiei. Aceste trimiteri sunt explicate la sfârșitul *Registrului*, în cadrul unui subcapitol separat.

Indicele de nume figurează la sfârșitul volumului și conține numele persoanelor la care se fac trimiteri în cadrul inscripțiilor și al descrierilor sau care sunt asociate cu actele de comemorare în cauză.

În sfârșit, am realizat fotografii cu fiecare obiect comemorativ sau am încercat să procur fotografii ale celor inexistente la data colectării materialului.

Registru

1.

[Deasupra cadranului solar:]

antoni[u]s] a[nn]o m[xl]?

Traducerea: [Amplasat de] [abatele] Anton, în anul 1440.

Data: 1440

Locul: Calea Mănăștur (Monostori), cadranul solar de pe latura sudică a Bisericii Romano-Catolice „Adormirea Maicii Domnului”.

Observații: inscripția dăltuită cu minuscule gotice a cadranului solar. Lectura lui Ioan Albu este oarecum diferită (Albu 2017: 88).

Bibliografie: Eszterházy 1868a: 107; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 31; Kovács A. 2007b: 67, 77; Todita 2009: 76; Sas 2010b: 116–117, 159; Gaal 2016a: 10; Albu 2017: 88.

2.

anno domi(ni)
MoCCCXLII-Sigismvndi-
clem(entissimo)
s[?]-est-locat

Traducerea: Amplasat în anul Domnului 1442 de preamilstivul [rege] Sigismund. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.).

Data: 1442

Locul: Piața Unirii (Főter), deasupra intrării în Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail”, sub statuia Sfântului Mihail, pe partea de sus a stemei Sfântului Imperiu Roman de Națiune Germană al regelui Sigismund de Luxemburg.

Observații: inscripție gravată cu minuscule gotice. Data amplasării ar putea fi

greșită: în anul menționat, Sigismund de Luxemburg era mort de cinci ani. Lectura lui Ioan Albu este oarecum diferită (Albu 2017: 88, 2018: 131–132).

Bibliografie: Letavay 1818: 138; Mikó Á. 1860: 11; Vass 1865: 27–28; Jakab 1870a: 361, 420; Sándor 1913: 5, 1924: 38–39; Grandpierre 1936: 20; Biró J. 1940: 8–9, ilustrația nr. 7; Rados 1942: 2, planșa nr. 10; Márkos ed. 1944: 28; Entz 1996: 81; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 16; Sas 1998: 23, 2009: 28; Todita 2009: 22; Gaal 2016a: 10; Albu 2017: 88, 2018: 131–132.

3.

HOC TEMPLVM EXTRVCTVM EST ANNO D(OMINI) 1442

Traducerea: Această biserică a fost ridicată în anul Domnului 1442.

Data: noiembrie 1442

Locul: Piața Unirii (Főtér), în stânga porții sudice a Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”, sub al doilea picurător al celui de-al doilea contrafort.

Observații: inscripție de mână scrijelită cu litere antiqua de culoare roșie.

Bibliografie: Entz 1996: 81; Sas 1998: 22, 2009: 27.

4.

**Avdi-isr(ae)l-pr(a)cepta-d(omi)ni-et ea-in-c(ord)e(...)-t(-)
vo-q(ua)si-i(n) libro-sc(ri)be-et dabo-tibi-terra[m]
[af]fluente(m)-lac(te)-et mel(le):Co(n)serva-ig(itu)r-fand[am]
e-mea(m)-et ero-i(n)imicvs-i(n)imicis-tvis-et d[...]**

Traducerea: Ascultă, Israel, poruncile Domnului și înscrie-le în inimă ca într-o carte și îți voi da pământ bogat în lapte și miere: Păzește adevărul meu și voi fi dușmanul dușmanilor tăi și [...]. (Pe baza traducerii în limba maghiară a textului din *Vulgata* realizate de Buzogány Dezső.)

Data: dinaintea de anul 1444

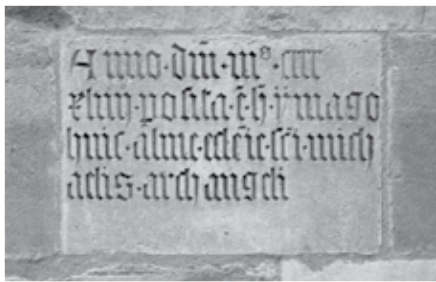
Locul: Piața Unirii (Főtér), în dreapta porții principale a Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: inscripție gravată cu minuscule gotice. Aici a fost amplasat bustul în relief al lui Moise din Vechiul Testament, ținând în mâini cele Zece Porunci. Lectura lui Ioan Albu este oarecum diferită (Albu 2017: 89, 2018: 132).

Bibliografie: Mikó Á. 1860: 11; Eszterházy 1862: 62; Vass 1865: 28; Jakab 1870a: 421, 1888b: 189, 1888c: 19; Balogh 1935: 11; Grandpierre 1936: 29; Cucu-Ștefan 1974: 165; Kelemen 1982a: 113; Buta-Bodea-Edroiu 1989: 68–69; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 15–16; Sas 1998: 25–26; Asztalos 2004: 459; Sas 2009: 27; Albu 2017: 89, 2018: 132.

5.

Anno·d(omi)ni·M°·CCCC
 XLIII·posita·e(st)·h(æc)·ymago
 hvic·alm(a)e·ec(c)le(s)i(a)e·s(an)c(t)i·mich(-)
 aelis·archangeli

Traducerea: Această imagine a fost amplasată în anul Domnului 1444 pentru această sfântă biserică-mamă consacrată Sfântului Arhanghel Mihail. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Kovács András.)

Traducere alternativă: „Această statuie a fost amplasată în anul o mie patru sute patruzeci și patru pentru această biserică a Sfântului Arhanghel Mihail, care binecuvântează.” (cf. Márkos ed. 1944: 28).

Data: 1444

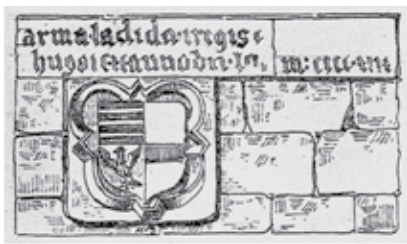
Locul: Piața Unirii (Főtér), în dreapta porții principale a Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: inscripția gravată cu minuscule gotice trimite la amplasarea reliefului Sfântului Mihail. Lectura lui Ioan Albu este oarecum diferită, el – după Lupescu Radu (2012: 183, 190) – se referă la amplasarea reliefului Moise (Albu 2017: 88–89, 2018: 132).

Bibliografie: Letavay 1818: 138; Vass 1865: 28; Jakab 1870a: 421, 1888c: 19; Orosz (întocm. de) 1933: 30; Balogh 1935: 11; Grandpierre 1936: 29; Vásárhelyi 1942: 60; Márkos ed. 1944: 28; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 43; Kelemen 1982a: 113; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 68–69; Entz 1996: 81; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 15–16; Kerekes (întocm. de) 1998: 36; Sas 1998: 24–25; Asztalos 2004: 459; Sas 2009: 27–28; Lupescu 2012a: 181, 183, 190; Gaal 2016a: 10; Albu 2017: 88–89, 2018: 132.

6.

arma·ladislai·regis·
 hu(n)ga(r)i(a)e·et·c(roatiae)·anno·d(omi)n(i)·i(n)c(arna)c(ionis) M°CCCC°XLIX
 (stema Ungariei, Moraviei, Boemiei și Austriei)

Desen de Pákei Lajos

Traducerea: Stema lui László (Ladislau) [al V-lea], regele Ungariei și al Croației, în anul 1449 de la întruparea Domnului.

Data: 1449

Locul: în capătul viitoarei străzi Deák Ferenc (Eroilor), în partea Porții de Mijloc (Közép-kapu).

Observații: inscripție gravată cu minuscule gotice. Lectura lui Ioan Albu este oarecum diferită (Albu 2017: 89, 2018: 132). Poarta de Mijloc a fost

demolată în anul 1850 (potrivit lui Szabó T. Attila, în anul 1841 – cf. Szabó T. A. 1946: 71–72). Inscripția nu mai există.

Bibliografie: Letavay 1818: 135; Nagyajtai Kovács 1840: 61–62, 73, 1843: 72; Vass 1865: 21–22; Jakab 1870a: 370–371, 1870b: planșa nr. IX; Sándor 1913: 6, 1924: 41; Vásárhelyi 1942: 57; Balogh 1944: planșele nr. III–IV; Márkos ed. 1944: 21; Balogh 1985: 137; Entz 1996: 119; Mihály 2005: 4–5, 2008b: 10, 11; Lupescu 2014: 41–42; Albu 2017: 89, 2018: 132; Dávid 2019: 256, 393.

7.

(stema Clujului)

**HOSTIS AB INSIDIIS DOMINUS NISI PROTEGAT URBEM
EXCUBIAE HUMANAЕ PRESIDIUMQUE NIHIL. [1449]**

Traducerea: Dacă Domnul nu păzește cetatea de viclenia dușmanului, paznicii și oștirile oamenilor în niciun caz nu o păzesc. 1449. (Variantă a Psalmului 127) (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Pákei Lajos.)

Traducere alternativă: Dacă Domnul nu păzește cetatea de dușman, strădania gârziilor și a oștirilor oamenilor este de prisos. (Variantă a Psalmului 127)

Data: 1449

Locul: în capătul viitoarei străzi Deák Ferenc (Eroilor), în partea Porții de Mijloc (Középkapu).

Observații: text scris în distih. Poarta de Mijloc a fost demolată în anul 1850 (potrivit lui Szabó T. Attila, în anul 1841 – cf. Szabó T. A. 1946: 71–72). Inscripția nu mai există.

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1840: 62; Mikó Á. 1860: 10; Jakab 1870b: planșa nr. V; *Ellenzék*. 16 august 1888; Herepei 1943: 127, 128; Balogh 1944: planșa nr. IV; Gaal 2006, 2007a: 161–16, 2016a: 10.

8.

**h(a)ec strvctvra fabricat est ad honorem S(an)cti Michaelis
archangeli per ven(erabi)^{le(m)}: do(mi)nv(m) Gregorⁱⁱ Sleivnig decre(-)
tor(um) et Artiv(m) Bacc(alaurevm)et Pl(e)ba(nu)m hvi(us) Civitatis de bonis(s)vvis
pa(r)j(i)te)r d(ominorum) Providor(um) Thom(a)e rvffiet Lawr(e)nt(ii) slevnig iv(-)
dicvm s(im)il(ite)r hvi(us) Civitat(is) avor(um)et progenitor(um) ip(s)j(us) et alio(-)
r(um) bonor(um) ho(mi)nv(m) qvor(um) merces recondita set in c(o)elis·M·L·[D]**

Traducerea: Această clădire a fost ridicată întru cinstea Sfântului Arhanghel Mihail de reverendul Slevnig Gergely, licențiat în știința dreptului și în artele liberale, în prezent paroh al orașului [Kolozsvár/Cluj], din averile prudentilor juzi ai orașului Veres Tamás și Slevnig Lőrinc, bunicul și tatăl său, și ale altor oameni de bine, a căror răsplată este pusă deoparte în ceruri ML(D) (=1050, adică în anul 1450). (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1450

Locul: Piața Unirii (Főter) nr. 16, pe palierul Parohiei Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: inscripție gravată cu minuscule gotice. Prima placă comemorativă cu temă arhitecturală a orașului. Potrivit lui Kelemen Lajos, casa a fost construită cu cel puțin o jumătate de secol mai târziu, iar placa memorială se referă cel mult la o parte a clădirii (Kelemen 1987: 266). Lectura lui Ioan Albu este oarecum diferită, el datează inscripția în 1464 (Albu 2017: 89–90, 2018: 132–133). Placa a fost mutată în locul din prezent în septembrie 1995.

Bibliografie: Letavay 1818: 138–139; Vass 1865: 29; Jakab 1870a: 441–442, 1888b: 190, 1888c: 19; Sándor 1913: 7–8; Kelemen–Fodor 1902: 21; Bortేశ 1923: 36; Sándor 1924: 43; Vásárhelyi 1942: 62; Márkos ed. 1944: 29, 63; Debreczeni 1957: 228; Kelemen 1982a: 124, 1989: 24; Gaal 1995: 18; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 26–27; Asztalos 2004: 389; Gaal 2007a: 38; Asztalos 2015a: 48; Gaal 2016a: 10; Albu 2017: 89–90, 2018: 132–133; Dávid 2019: 282.

9.

„Anno domi(ni) MCCCCLVIII. hoc opus fieri fecit providus vir Stephanus de Illia pro sua et amicorum suorum salute.”

Traducerea: Această operă a fost săvârșită de prudentul Ilia István, întru mântuirea proprie și a prietenilor săi, în anul Domnului 1458. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1458

Locul: Piața Unirii (Főtér), în Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail”.

Observații: în privința acestor date, Jakab Elek se bazează pe lucrarea lui Eszterházy János (cf. Jakab 1870a: 422). Inscripția nu mai există.

Bibliografie: Jakab 1870a: 422.

10.

1476

Lectura: [Anul construcției:] 1476.

Data: 1476

Locul: în capătul viitoarei străzi a Memorandumului (Unió), în partea de est a Porții Mănășturului (Monostor-kapu).

Observații: în cealaltă parte a porții era stema regelui Sigismund de Luxemburg sau a regelui Matia (stema Ungariei și a Boemiei). Poarta Mănășturului a fost demolată în anul 1843.

Bibliografie: Letavay 1818: 137; Nagyajtai Kovács 1840: 42, 46, 49, 73, 1843: 72; Vass 1865: 25; Jakab 1870a: 463, 1870b: planșele nr. IX–X; Balogh 1944: planșa nr. III; Márkos ed. 1944: 25; Balogh 1985: 137–138; Mihály 2005: 4, 2008b: 8; Lupescu 2014: 42–43; Gaal 2016a: 11; Dávid 2019: 256.

Desene de Jakab Elek

11.

·MEMENTO·MEI·DOMINE·G(REGORIUS)·S(LEVNIG)·1477

Traducerea: Adu-Ți aminte, Doamne, de mine. Slevnig Gergely, 1477.

Data: 1477

Locul: Piața Unirii (Főter) nr. 16, pe ancadramentul ușii de pe peretele din fața intrării.

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1843: 73; Mikó Á. 1860: 9; Jakab 1870a: 442; Sándor 1913: 7–8, 1924: 43; Balogh 1943: 54, 79, 256, ilustrația nr. 50; Murádin 1965: 1437, 1438; Löwy–Demeter 1990 II: 7; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 28; Asztalos 2015a: 48.

12.

1477

Lectura: [Anul construcției:] 1477.**Data:** 1477**Locul:** în capătul viitoarei străzi Wesselényi (Regele Ferdinand), pe fațada turnului Porții Podului (Híd-kapu).**Observații:** în anul 1831, a fost mutată în partea de est a podului de lângă turn. Poarta Podului a fost demolată în anul 1870. În anul 1907, piatra a fost dăruită muzeului de către consiliul orașului. În prezent se află în gangul intrării Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei.**Bibliografie:** Letavay 1818: 134; Nagyajtai Kovács 1840: 45, 1843: 72–73; Szilágyi 1848a: 21–22; Vass 1865: 20; Jakab 1869: 185, 1870a: 112, 463, 1870b: planșa nr. X; Balogh 1944: 297, planșa nr. nr. III; Márkos ed. 1944: 19; Kelemen 1982a: 125; Balogh 1985: 133; Asztalos 2004: 202; Mihály 2005: 4, 2008b: 9, 2009: 142, 149; Gaal 2016a: 11; Dávid 2019: 256, 381.

13.

A(NNO). D(OMINI). 1481

Traducerea: În anul Domnului 1481.**Data:** 1481**Locul:** Piața Unirii (Főtér) nr. 16, pe cadranul solar de odinioară al Parohiei Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.**Observații:** a marcat anul abdicării parohului Slevnig Gergely. Inscricția nu mai există.**Bibliografie:** Sándor 1913: 8, 1924: 43–44.

14.

[Dedesubt:]

[I]NR[I]

1505

Traducerea: (Iesus Nazarenus, Rex Iudaeorum:) Isus Nazarineanul, Regele Iudeilor. 1505.

Data: 1505

Locul: Piața Unirii (Főtér), în dreapta porții sudice a Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”; relieful *Golgota*.

Bibliografie: Cucu-Ștefan 1974: 165; Löwy-Demeter 1990 II: 7; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 21; Sas 1998: 20, 2009: 26.

15.

TEMPORE-SECTE-CRVCIAE-DO(MINO):IOHA(NNI):ZAPOL:VAIVODE-TRIVMPHANTI-FAVSTE
BERNARDVS
I-V. PIKTOR
X-III

Traducerea: În vremea cruciadelor, domnitorului Zápolya János, învingătorul fericit, pictorul Bernard 1514. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1514

Locul: fosta stradă a Podului (Híd) – viitoarea Wesselényi (Regele Ferdinand) –, nr. 308, pe ancadramentul ușii casei.

Observații: se află la muzeu (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: F 2749).

Bibliografie: Jakab 1870a: 608–609, 1870b: planșa nr. VIII; Gerecze 1906: 436; Balogh 1935: 19, 1943: ilustrațiile nr. 62, 85, 257, 63; Goldenberg 1958: 107; Vătășianu 1959: 619; Sebestyén–Sebestyén 1963: 87; Murádin 1965: 1438; H. Daicoviciu red. 1967: 48; Pascu–Marica 1969: 70; Kelemen 1982a: 140; Balogh 1985: 45, 159, 184, ilustrația nr. 87; Lówy–Demeter 1990 VI: 6; Kovács A. 2003: 9; Mihály 2009: 151–152; Dávid 2019: 391.

16.

(relief: bust de bărbat)
D(OMINUS) IOHANNES CLY(N)

[Pe postament:]

PW
IC
1528

Traducerea: [Amplasat de] Johannes Clyn, în anul 1528.

Data: 1528

Locul: Piața Unirii (Főtér), pe ancadramentul ușii sacristiei Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Bibliografie: Jakab 1870a: 417–418, 1888c: 18; Rigler–Filep ed. 1903: 19; Sándor 1913: 32–33, 1924: 45–47; Orosz (intocm. de) 1933: 30; Grandpierre 1936: 49; Biró J. 1940: 13, ilustrația nr. 12; Vályi (intocm. de) 1941: 13; Rados 1942: 2, planșa nr. 17; Vásárhelyi 1942: 116; Balogh 1943: 94–95, 258, ilustrația nr. 128; Pascu–Pataki–Popa (intocm. de) 1957: 37, ilustrația nr. 16; Baconsky 1963: 27–28; Cucu–Ștefan 1974: 165, 1979: 173; Kelemen 1982a: 118–119; Balogh 1985: 114; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 68; Lówy–Demeter 1990 II: 7; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 18–19; Kerekes (intocm. de) 1998: 37; Sas 1998: 80; Lukács 2005: 41, 72; Gaal 2007a: 23; Sas 2009: 32, 95–96; Todîța 2009: 25; Gaal 2016a: 13; Dávid 2019: 281–282.

17.

[...]VS EGREGY DO[MINI]
[LADIS]SLAI MIKOLA DE
[ZAM]OSFALVA VICEV(OI)VAD(AE)
[TRANSYLVANIAE] VICECO[MES]
[...]JO ANNO 15[...].

...VS·EGREGV·DO·I·
...SLAI·MIKOLA·DE
...OFALVA·VICEVAD(AE)
.....VICECOMES...

Traducerea: ...excelent domn Mikola László de Szamosfalva [Someșeni], vicevoievodul Transilvaniei, în anul 15[30].

Data: 1530

Desen de Balogh Jolán

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi), pe perețele sanctuarului Bisericii Romano-Catolice din Someșeni.

Observații: inscripția se referă la renovarea bisericii.

Bibliografie: Eszterházy 1868b: 146; Balogh 1943: 194–195, 282–283, 1985: 329; Mérai 2020: 339, 349, ilustrația nr. 1.

18.

JB
1534

Traducerea/lectura: [Amplasată de] J. B., [în anul] 1534.

Data: 1534

Locul: Piața Unirii (Fő tér), pe aripa ușii sacristiei Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: ușa a fost schimbată în anii 1930.

Bibliografie: Jakab 1888c: 18; Sándor 1913: 32–33, 1924: 46–47; Grandpierre 1936: 49; Löwy–Deme-ter–Asztalos 1996: 19; Sas 1998: 29; Gaal 2007a: 23; Sas 2009: 32, 95–96.

19.

PATERE-ET-ABSTINE (stema familiei Wolphard) M·D·XXXIII

Traducerea: Îndură și abține-te. 1534

Data: 1534

Locul: Piața Unirii (Fő tér) nr. 31, pe ancadramentul ferestrei de pe fațada casei Wolphard-Kakas.

Observații: a ajuns la muzeu în urma demolării parțiale a clădirii în anul 1894 (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: VI.1551, F 2774).

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. V; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 20; Pósta 1903: 54. 29–30; Balogh 1935: 20, 1943: 100–101, 260, ilustrația nr. 149; Vásárhelyi 1942: 67; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 43; Goldenberg 1958: 104–107; Sebestyén–Sebestyén 1963: planșa nr. 11; H. Daicoviciu red. 1967: 48–49; Balogh 1985: 45, 174, ilustrațiile nr. 59, 61; Kovács A. 2003: 32; Kovács K. 2008: 76–77; Mihály 2009: 152; Gaal 2016a: 13, 110; Dávid 2019: 307.

20.

DOMINVS·ERIGIT·ELISOS·(stema familiei Wolphard)·M·D·XXXIII

Traducerea: Domnul îi ridică pe cei împovărați. 1534 (Psalmul 146:8)

Data: 1534

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 31, pe ancadramentul ferestrei casei Wolphard-Kakas.

Observații: a ajuns la muzeu în urma demolării parțiale a clădirii în anul 1894 (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: F 2766).

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. V; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 20; Pósta 1903: 54. 29–30; Balogh 1935: 20; Vásárhelyi 1942: 67; Balogh 1943: 260, ilustrația nr. 151; Balogh 1944: 299, ilustrația nr. 7; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 43; Kovács K. 2008: 77; Mihály 2009: 152; Gaal 2016a: 13, 110; Dávid 2019: 307–308.

21.

VIGILA(N)D(O) AGENDO BENE CO(N)SVE(TU)DO

Traducerea: Obiceiul nostru este să muncim prudent. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Edelstein Frieda și Kovács András.)

Data: 1534–1544

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 31, pe ancadramentul ferestrei de pe peretele dinspre curte.

Bibliografie: Balogh 1985: 155, 174, ilustrațiile nr. 146–147; Lőwy–Demeter 1990 IV; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 39; Dávid 2019: 309–311.

22.

DOMINVS·REFVGIVM·MEVM·ET·VIRTVS·M·D·XXXVI
(stema familiei Wolphard)

Traducerea: Dumnezeu este pentru noi loc de refugiu și putere. 1536 (Psalmul 46:2. Pe baza traducerii Bibliei în limba maghiară realizate de Károli Gáspár.)

Traducere alternativă: Domnul este refugiul și sprijinul meu. 1536. (Psalmul 17:3. Pe baza traducerii în limba maghiară a Vioricăi Guy Marica.)

Data: 1536

Locul: Piața Unirii (Főter) nr. 31, pe ancadramentul ferestrei casei Wolphard-Kakas.

Observații: în lucrarea lui Kelemen Lajos, stema conține monograma SW (Stephanus Wolphard) (Kelemen 1989: ilustrația nr. 26/17). De altfel, desenul lui Kelemen Lajos diferă considerabil de fotografie. Autorul a preluat probabil desenul de la Jakab Elek, în mod greșit (cf. Jakab 1888c: planșa nr. V). Ancadramentul ferestrei a ajuns la muzeu în urma demolării parțiale a clădirii în anul 1894 (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: F 2767).

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. V; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 20; Sándor 1913: 58; Balogh 1935: 20; Rados 1942: 5, planșa nr. 22/1; Balogh 1943: 260, ilustrațiile nr. 150, 153, 1944: 299, ilustrația nr. 7; Chirilă–Guy Marica 1978: 136; Balogh 1985: 174; Kelemen 1989: 26, ilustrația nr. 17, 136; Guy Marica 1998: 28; Kovács K. 2008: 77; Mihály 2009: 152; Gaal 2016a: 110; Dávid 2019: 307.

23.

OBSEQVI [...]
VERITAS·OD [...]

[M]D·XXXVI

Traducerea: Adevărul urăște să urmeze ceva. 1536. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Edelstein Frieda.)

Traducerea liberă: Adevărul există pentru sine însuși.

Data: 1536

Locul: Piața Unirii (Főter) nr. 19, sub poarta casei Rácz, pe ancadramentul din stânga al ușii.

Bibliografie: Rados 1942: planșa nr. 18/1; Balogh 1943: 261, ilustrația nr. 152, 1985: 147, ilustrația nr. 62; Lőwy–Demeter 1990 I.: 6, II.: 7; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 39–40; Gaal 2007a: 69; Kovács K. 2008: 78–79.

24.

FORNIX·CELLARII·FACTA·ANNO·1539

Traducerea: Bolta pivniței a fost ridicată în anul 1539. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 1539

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 6, deasupra intrării dinspre curte.

Bibliografie: Balogh 1943: 261, ilustrația nr. 154; Balogh 1944: planșa nr. XXVI, 1985: 165; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 14; Kovács K. 2008: 79.

25.

**SOLA·SALVS·SERVIRE·DEO·SVNT·CÆTERA·FRAVDES
OMNIA·PRÆTEREVNT·PRÆTER·AMARE·DEVM**

· M · D · XLI ·

(stema familiei Wolphard)

Traducerea: Duce spre cer, pentru slujirea lui Dumnezeu, restul sunt minciuni. Toate trec; iubirea de Dumnezeu rămâne. (Variante ale pasajelor biblice din Evangheliile lui Matei 24:35, Marcu 13:3 și Luca 21:33.) 1541. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Csonka Ferenc.)

Data: 1541

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 31, pe ancadramentul ușii casei Wolphard-Kakas.

Observații: a ajuns la muzeu în urma demolării parțiale a clădirii în anul 1894 (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: F 2775).

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. V; Balogh 1935: 20; Rados 1942: 5, planșa nr. 20; Balogh 1943: 260, ilustrația nr. 168, 1944: 299; Baconsky 1963: 28; Murádin 1965: 1439; Balogh 1985: 45, 174, ilustrația nr. 65; Kelemen 1989: 74, ilustrația nr. 54, 142; Kovács A. 2003: 35, 2006: 13, 2007a: 203; Kovács K. 2008: 77–78; Mihály 2009: 140–141, 152; Gaal 2016a: 110; Dávid 2019: 313–315.

26.

VERBVM DOMINI·MANET·IN ÆTERNVM·ESAI 40

Traducerea: Cuvântul Dumnezeului nostru rămâne în veac. Isaia 40[:8]. (Pe baza traducerii Bibliei în limba maghiară realizate de Károli Gáspár.)

Data: aproximativ 1541

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 21, pe ancadramentul ușii de pe peretele nordic al camerei de la etaj, dinspre stradă, a casei Püspöky.

Bibliografie: Balogh 1935: 21, 1943: 261, ilustrația nr. 169; Murádin 1965: 1440; Chirilă–Guy Marica 1978: 137; Balogh 1985: 46, 148, ilustrația nr. 66; Löwy–Demeter 1990 I.: 6; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 40; Guy Marica 1998: 28; Gaal 2007: 68a; Mihály 2008a: 65–66; Dávid 2019: 292–294.

PESTIS DVM PATRIAM, LOCAQVE VICINA DESTRVXIT
 OMNIVMQVE ANIMI PERTVRBATIONE PLENI, PROPTER
 IMINENTEM MORTEM A LABORIBVS ET OFFICIO CESSANT,
 ANTONIVS FERENCZI IVDEX PRIMARIVS VRBIS
 KOLOSVAR, VIR PRVDENS ET PROVIDVS
 SVI MEMOR OFICII, HOC OPVS FIERI CVRAVIT,
 VT INTER MORTEM ET PERICVLA EX[S]TARET MONVMEN(-)
 TVM, SE PATRIAM ET BONIS LEGIBVS ET PVBLICIS
 AEDIFICIIS ORNARE VOLVISSE. 1544.

Traducerea: În vremea ciumei care a devastat patria și locurile vecine, când sufletul tuturor a fost perturbat și cu toții și-au întrerupt muncile și îndeplinirea funcțiilor, Ferenczi Antal, judele primar al Clujului, bărbat înțelept și prevăzător, amintindu-și îndatoririle sale, a săvârșit această lucrare, pentru a servi drept monument, în mijlocul morții și al pericolelor, al faptului că a urmărit să își servească patria atât prin legi bune, cât și prin edificii publice. 1544. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1544

Locul: în capătul viitoarei străzi Wesselényi (Regele Ferdinand), pe pe clădirea de pază a Podului peste Someș (Szamos-híd őrháza).

Observații: Poarta Podului (Híd-kapu) a fost demolată în anul 1870.

Bibliografie: Letavay 1818: 135; Vass 1865: 21; Jakab 1888b: 49–50; Balogh 1942: 52; Márkos ed. 1944: 20, 61; Balogh 1985: 39–40, 133–134.

**„Matthias, dei gratia beatae memoriae olim Hungariae, Bohemiae, Dalma-
 tiae, Croatiae rex, filius quo[n]dam domini Joannis Hunyadi, natus hic in isto
 hypocausto anno 1444, die 27 Martii –, 3 hora matutina, qui fideliter patriae
 inservivit regnavitque foeliciter usque ad vitae suae finem.”**

Traducerea: Matia, de bună amintire, prin grația divină rege al Ungariei, Boemiei, Dalmației și Croației, fiul răposatului domn Ioan de Hunedoara, născut aici, în această încăpere, în anul 1444, în ziua de 27 martie, la a treia oră a dimineții, și-a servit patria cu credință și a domnit cu succes până la sfârșitul vieții sale.

Data: 1550? (secolul al XVI-lea)

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 6, în casa natală a regelui Matia, în camera în care s-a născut regele.

Observații: aceasta a fost placa memorială anterioară, din secolul al XVI-lea, a regelui Matia, a cărei copie realizată în anul 1758 s-a păstrat (cf. Kovács A. 2003: 23, 166). „În baza textului plăcii memoriale, notat în anul 1758, suntem de părerea că a fost realizată în perioada redactării Cronicii lui Heltai, în care a început, de fapt, să se contureze cultul clujean al marelui rege.” (Kovács A. 2008: 154).

Bibliografie: Kovács A. 2003: 23, 166, 2008: 153–154, 160.

29.

(monogramă: STW)

ME MEA·PAVPER TASVITÆ TRADV·CAT INERTI: DVM MEVS·ASSIDVO LVCEAT
IGNE FOCVS·

Lectura: Me mea paupertas vita traducatur inerti, Dum meus adsiduo luceat igne focus. (Din elegia lui Albius Tibullus.)

Traducerea: Sărăcia mea îmi asigură o viață liniștită, în timp ce focul meu strălucește cu flacăra neîntreruptă. Stephanus Wolphard (Wolphard István). (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfı Emőke.)

Data: aproximativ 1550–1600; potrivit lui Balogh, 1579–1580.

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 31, pe soba casei Wolphard-Kakas.

Observații: a ajuns la muzeu în urma demolării parțiale a clădirii în anul 1894 (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: F 2794).

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. IV; Pósta 1903: 54. 33, 1907: 147; Sándor 1913: 60; Balogh 1935: 23, ilustrația nr. 48, 1944: planșa nr. 4; Pascu–Marica 1969: ilustrația nr. 75; Balogh 1985: 48, 177, ilustrația nr. 134; Mihály 2009: 152–153; Gaal 2016a: 110; Dávid 2019: 331, 333–334.

30.

[ANN]O · DOMINI · (pe blazon: PS) · M · D · XXXXXII ·

Traducerea: P. S., în anul Domnului 1552.

Data: 1552

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) nr. 13, pe ancadramentul ferestrei casei.

Observații: se află la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (nr. inventar: VI.2780, F 2777).

Bibliografie: Balogh 1985: 46, 187, ilustrația nr. 169; Mihály 2009: 158.

31.

ESA Z8 OMNIS·QVI·CREDIT· (pe blazon: H/1553) IN·EVM·NON·PVDEFIET ROM·IO

Traducerea: Cel care crede în el nu se va rușina. H., 1553. (Isaia 28:16; Romani 9:33)

Data: 1553

Locul: Piața Muzeului (Karolina), pe ancadramentul ușii casei Basta de odinioară.

Observații: a fost demolată în anul 1902. Se află la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (nr. inventar: F 2798).

Bibliografie: Rados 1942: planșa nr. 19/1; Balogh 1985: 46, 167, 186, ilustrațiile nr. 89–90; Kelemen 1989: 145; Mihály 2009: 142, 156–157; Dávid 2019: 342–343.

32.

ANNO 1557. TEMPORE PRVDENTIS ET CIRCVMSPECTI STEPHANI BARÁT, IVDICIS PRIMARII KOLOSVARIENSIS, DEO AVXILIANTE FIEBAT.

Traducerea: În anul 1557. Ridicat pe vremea înțeleptului și prevăzătorului Barát István, judele primar al Clujului, cu ajutorul lui Dumnezeu. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1557

Locul: Piața Unirii (Főter), în partea de sud a zidului de piatră de odinioară al grădiniilor Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: inscripția de odinioară se referea la construcția unei prăvălii lucrative pentru biserică.

Bibliografie: Letavay 1818: 139; Vass 1865: 29; Jakab 1888a: 183; Márkos ed. 1944: 30, 63; Gaal 1995: 18; Sas 1998: 33, 2009: 36.

33.

DONATIO REGIA SVM
HAEREDITAS SCHOLAE HVIVS
ET PAVPERUM
QVI COMMODA MEA ALIO AVERTIT
HAEC ET SIMILA
DELEATVR EX LIBRO VIVENTIVM
ET MEMORIA HOMINVM
1557

Traducerea: Sunt un dar regal, moștenirea acestei școli și a săracilor; cel care îmi folosește bunurile acestea sau altele în alt scop să fie șters din cartea celor vii și din memoria oamenilor. În anul Domnului 1557. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1557

Locul: Piața Unirii (Főtér), deasupra porții sudice a Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: placa memorială comemora donația reginei Izabella și/sau a regelui ales János Zsigmond; se referea la școala de lângă biserica parohială. A fost ridicată împreună cu o placă similară și cu o placă în limba maghiară [34–35]. Inscricția a fost răzuită/îndepărtată în secolul al XVIII-lea. În anul 1734 inscripția nu mai era descifrabilă. Nu mai există în prezent.

Bibliografie: Vass 1865: 37–38; Jakab 1888a: 103–106; Márkos ed. 1944: 40, 64; Balogh 1985: 128; Gaal 2001g: 191; Lukács 2005: 59; Gaal 2007a: 83; Todîța 2009: 16; Gaal 2016a: 15; Lupescu 2020: 297–303.

34.

**DONATIO REGIA SVM
HAEREDITAS SCHOLAE HVIVS
ET PAVPERUM
QVI COMMODA MEA ALIO AVERTIT
HAEC ET SIMILA
DELEATVR EX LIBRO VIVENTIVM
ET MEMORIA HOMINVM
1557**

Traducerea: Sunt un dar regal, moștenirea acestei școli și a săracilor; cel care îmi folosește bunurile acestea sau altele în alt scop să fie șters din cartea celor vii și din memoria oamenilor. În anul Domnului 1557. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1557

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 1, pe fațada fostei clădiri a vechii primării (Tanácsház).

Observații: placa memorială comemora donația reginei Izabella și/sau a regelui ales János Zsigmond; se referea la școala de lângă biserica parohială. A fost ridicată împreună cu o placă similară și cu o placă în limba maghiară [33, 35]. În anul 1775 inscripția a fost avariata. Nu mai există în prezent.

Bibliografie: Vass 1865: 37–38; Jakab 1888a: 103–106; Márkos ed. 1944: 40, 64; Balogh 1985: 128; Gaal 2016a: 15; Lupescu 2020: 297–303.

35.

(Királyi adomány vagyok, ez iskola és a szegények öröksége; a ki javaimat – ezeket és másokat – máshová fordítja, töröltessék ki az élők könyvéből s az emberek emlékezetéből. Az Úr 1557. esztendejében.)

Traducerea: Sunt un dar regal, moștenirea acestei școli și a săracilor; cel care îmi folosește bunurile acestea sau altele în alt scop să fie șters din cartea celor vii și din memoria oamenilor. În anul Domnului 1557.

Data: 1557

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 1, pe fațada fostei clădiri a vechii primării (Tanácsház).

Observații: placa memorială comemora donația reginei Izabella și/sau a regelui ales János Zsigmond; se referea la școala de lângă biserica parohială. A fost ridicată împreună cu alte două plăci în limba latină [33–34]. Textul exact al plăcii nu a supraviețuit. În anul 1775 inscripția a fost avariata. Nu mai există în prezent.

Bibliografie: Vass 1865: 37–38; Jakab 1888a: 103–106; Márkos ed. 1944: 40, 64; Balogh 1985: 128; Gaal 2016a: 15; Lupescu 2020: 297–303.

36.

[Inscripția circulară:]

**[F]RANCISC[VS] MAIOR NATV FILIVS PATRI CHARISSIMO POSVIT
ANNO DOM[INI] 1557**

[Inscripția de pe placa de sus:]

**NON MVLTVS VIDEAS VIR
TVTVM NOMINE CLAROS
QVI PATRIVM STEMMA NO
BILITATIS HABENT
NEC FACILE EST GENERIS
CONECTERE FACTA DECORI**

[În partea din mijloc:]

(stema familiei Mikola, în stema: **L. M.**)

[Inscripția de pe placa de jos:]

**CV(M) RAPIVNT MVLTVS PES
SIMA FACTA DVCES
AT LADISLAVS MIKOLA
CVM IVRA MINISTRAT
IVSTITIA POPVLOS DIRIGIT
IPSE SVOS
OFICIVM PRESTATQVE
VICEM WAIIVODE PIA
CVRA GRAVATVS
CO(N)SILIO PATRIAM SVBLE
VAT IPSE SVAM**

Traducerea:

A fost ridicată de Ferenc, fiul cel mare al mult iubitului său tată, în anul Domnului 1557.

Nu vedeți mulți care câștigă faimă prin propriile virtuți printre cei care au moștenit titlul nobiliar de la părinți și nu este ușor pentru om să adauge prin merite proprii la excelența dobândită prin naștere.

În timp ce moartea multor altor lideri este cauzată de fapte oribile, Mikola László a murit slujind adevărul. A fost un conducător drept și onest, dedicat îndeplinirii funcției sale de vicevoievod. În timp ce el însuși își făcea munca sub o povară grea, sfaturile sale au ușurat povara patriei lui. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Mérai Dóra.)

Data: 1557

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi), pe peretele sudic al naosului Bisericii Romano-Catolice din Someșeni.

Observații: a fost amplasată la trei ani de la moartea vicevoievodului. Inițial a existat o piatră funerară încastrată în podeaua bisericii.

Bibliografie: Eszterházy 1868b: 147–148; Balogh 1943: 194–195; Kelemen 1943: 18–19, 1982a: 109; Balogh 1985: 222, 239–330, ilustrația nr. 280; Mérai 2020: 340–341, 350–351, ilustrațiile nr. 3–4.

37.

[Inscripția circulară:]

**FRANCISCVS MIKOLA LADISLAO PATRIS LADISLAI NEPOTI FILIO
CHARISSIMO POSVIT**

[În partea din mijloc:]

1559

(stema familiei Mikola)

Traducerea: A fost ridicat de Mikola Ferenc pentru copilul său iubit, László, nepotului lui László.

Data: 1559

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi), pe peretele sudic al naosului Bisericii Romano-Catolice din Someșeni.

Observații: în poziție secundară; inițial a existat ca o piatră funerară încastrată în podeaua bisericii.

Bibliografie: Eszterházy 1868b: 147; Balogh 1943: 194–195; Kelemen 1943: 18–19, 1982a: 109; Balogh 1985: 222, 330, ilustrația nr. 280; Mérai 2020: 341, 350–351, ilustrațiile nr. 3. și 5.

AVDI VIDE TACE SIVIS VIVERE (IN) PACE

1 **5** (pe blazon: **BG**) **5** **9**

Traducerea: Auzi, privește, taci, dacă vrei să trăiești în pace. Bestherczey Georgius (Beszterczei György), 1559. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Kelemen Lajos.)

Data: 1559

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 32, în partea stângă a ancadramentului porții din curte.

Bibliografie: Balogh 1935: 21; Rados 1942: planșa nr. 25/1; Murádin 1965: 1440; Chirilă–Guy Marica 1978: 134; Kelemen 1982a: 137; Balogh 1985: 47, 162–163, ilustrațiile nr. 93–94; Gaal 1995: 65; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 40–41; Guy Marica 1998: 30; Mihály 2004: 218, 273, ilustrația nr. 4; Dávid 2019: 355.

1985: 47, 162–163, ilustrațiile nr. 93–94; Gaal 1995: 65; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 40–41; Guy Marica 1998: 30; Mihály 2004: 218, 273, ilustrația nr. 4; Dávid 2019: 355.

PSALMO 18 A HATALMASSAGNAK WRA BODOG EMB

BENNED BIZIK HIERO 17 ATKOO (în interiorul literei **O**: **TT**) **EMBER A KI EMBER**

Desen de Pákei Lajos

Lectura actuală: 18. zsolttár. A Hatalmasságnak Ura, boldog (az az) emb(er), aki benned bizik. (Zsolt 84:13 változata) Hieronymus (Jeremiás) 17. Átkozott (az az) ember ('férfi'), aki ember(ben bízik). (Jer 17:5)

Traducerea: Psalmul 18. Domnul oștirilor, fericit este omul care își pune încrederea în Tine! (Variantă a Psalmului 84:13) Ieremia 17. Blestemat fie omul care se încrede în om. (Ieremia 17:5)

Data: aproximativ 1560-1580

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) nr. 22, pe ancadramentul porții casei.

Observații: poarta a fost demolată la începutul anilor 1930. Inscripția a fost păstrată pe desenul lui Pákei Lajos.

Bibliografie: Balogh 1935: 22; Kelemen 1982e; Balogh 1944: planșa nr. XX, 1985: 44, 163, ilustrația nr. 95; Dávid 2019: 273–274.

40.

B·H·W
1566

Traducerea/lectura: B. H. W., în anul 1566.

Data: 1566

Locul: str. Victor Deleu (Barát) nr. 2, pe coloana sălii de mese a Mănăstirii Franciscane.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 41.

41.

15 (pe blazon: BE) 69

Traducerea: Bogner Emrich, 1569.

Data: 1569

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 31-32, pe ancadramentul ușii casei Bogner de odinioară.

Observații: se află la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (nr. inventar: F 2746).

Bibliografie: Pósta 1903: 53. 21–22; Rados 1942: planșa nr. 21/2; Sebestyén–Sebestyén 1963: planșa nr. 24; H. Daicoviciu red. 1967: 48; Pascu–Marica 1969: 76; Balogh 1985: 47, 179, ilustrația nr. 73; Mihály 2009: 154; Dávid 2019: 300–302.

42.

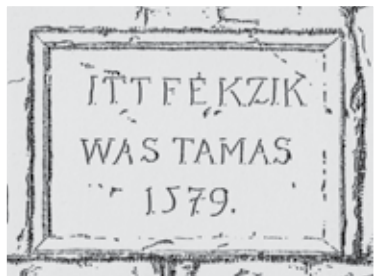
IT FEKZIK
WAS TAMAS
1570

Traducerea: Aici odihnește Was Tamás, 1570.

Data: 1570

Locul: pe zidul dintre Poarta Ungurilor (Magyar-kapu) și Poarta de Mijloc (Közép-kapu).

Observații: pe desenul lui Pákei Lajos figurează anul 1579. Inscricția funerară nu mai există în prezent.

Desen de Pákei Lajos

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1840: 68; Jakab 1888a: 225; Balogh 1944: planșa nr. VI, 1985: 194; Kerekes (intocm. de) 1998: 61; Gaal-Gránitz 2010 I: 45; Gaal 2016a: 25; Dávid 2019: 270–271.

43.

GRE(GORIUS)
BELT(-)
EKI
1571

Traducerea: Bélteki Gregorius, 1571.

Data: 1571

Locul: str. Victor Deleu (Barát) nr. 2, pe coloana sălii de mese a Mănăstirii Franciscane.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 42.

44.

**COMMORANDI NATVRA
NON HABITANDI DEDIT.**

(relief)

**DIVERSORIVM NOBIS
ANNO SALVTIS . 1 . 5 . 7 1.**

(pe blazon: **BP**)

Traducerea: Natura ne-a dat crâșma pentru odihnă, nu pentru locuire. Bácsi Péter, 1571. (Heltai Gáspár: *A részegségnek és tobzódásnak veszedelmes voltáról való dialógus* [Dialog despre caracterul primejdios al beției și petrecerii].)

Daza: 1571

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 21, pe fațada casei Püspöky.

Observații: inscripția de pe fațada hanului care exista aici odinioară. Textul este în spiritul lucrării lui Heltai Gáspár (1552). A ajuns la muzeu în urma demolării clădirii în anul 1909 (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: F 2813).

Bibliografie: Rados 1942: planșa nr. 26/1; Chirilă–Guy Marica 1978: 138; Balogh 1985: 47, 181–182, ilustrațiile nr. 99–100; Guy Marica 1998: 30; Mihály 2008a: 66, 2009: 143, 155–156; Todita 2009: 82–83; Dávid 2019: 295–296.

45.

(pe blazon: 1572/ JZ)

NON AVDE(T) STYSIUS P(L)VTO TENTARE Q(-) H (") VOD AVDET EF(F)RENIS N: PLENA(QUE)
FRAVDIS ANVS

Lectura: Non audet Stygius Pluto tentare, quod audet. Effrenis monachus plenaque fraudis anus.

Traducerea: Nu îndrăznește nici Pluton, zeul infernului, să facă ceea ce călugărul desfrânat și vrăjitoarea vicleană (sunt gata să facă).

Traducere alternativă: Nu se aude ca Pluton, zeul infernului, să se încumete la câte se pot auzi despre călugărul desfrânat și baba perfidă.

(Este inclus și în culegerea ulterioară de proverbe latine transpuse în versuri *Carminum proverbialium totius humanae vitae*, 1576.)

Data: 1572

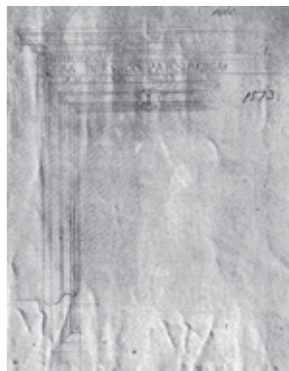
Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 4-5, pe ancadramentul încadrat în gang.

Observații: ancadramentul de ușă în poziție secundară.

Bibliografie: Balogh 1944: planșa nr. XXVI; Murádin 1965: 1440; Löwy–Demeter 1990 III.: 6; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 44; Kovács A. 2003: 28.

46.

**SERA IN FVNDQ PARSIMONIA
A(NNO). D(OMINI). 1573**

Desen de Pákei Lajos

Traducerea: Este prea târziu să economisești când ai ajuns la fundul sacului. În anul Domnului 1573. (Din *Epistola 1* a lui Lucius Annaeus Seneca.)

Data: 1573

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 20, pe ancadramentul ușii casei Munich.

Observații: se află la Muzeul Național de Istorie a României din București.

Bibliografie: Jakab 1870a: 427; Balogh 1944: planșa nr. XVI; Chirilă–Guy Marica 1978: 136; Balogh 1985: 147; Guy Marica 1998: 31; Mihály 2008a: 67; Dávid 2019: 284.

47.

**FORTIOR EST QVI SE QVAM. [15]74
QVI FORTISSIMA VINCIT MOENIA
NEC VIRTVS ALTIVS IRE POTEST**

Desen de Pákei Lajos

Traducerea: Cel ce se învinge pe sine este mai puternic decât cel ce cucerește cel mai puternic zid. Nu există mai mare vitejie decât aceasta. (Variantă a textului *Pildelor lui Solomon* 16:32. Textul este inclus și în culegerea ulterioară de proverbe latine transpuse în versuri *Carminum proverbialium totius humanae vitae*, 1576.)

Data: 1574

Locul: la colțul străzilor Dávid Ferenc și Tipografiei (Szappan), pe latura Turnului Țesătorilor (Takácsok tornya).

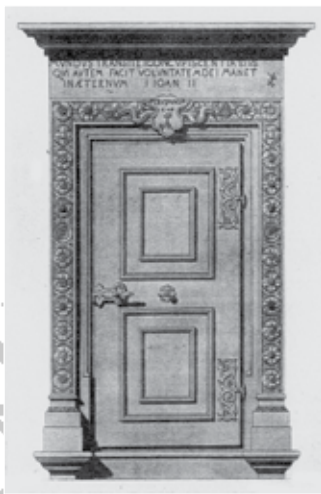
Observații: text scris în distih. Nu mai există în prezent.

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1840: 58; Jakab 1869: 185, 1870a: 545, 1870b: planșa nr. V, 1888a: 196; *Ellenzék*. 16 august 1888; Balogh 1944: planșa nr. III; Chirilă–Guy Marica 1978: 134–135; Balogh 1985: 39, 140; Guy Marica 1998: 30; Gaal 2016a: 25; Dávid 2019: 256.

48.

**MVNDVS TRANSIT ET CONCVPISCENTIA EIVS
QVI AVTEM FACIT VOLVNTATEM DEI MANET
IN AETERNVM I IOAN II**

(pe blazon: **PETRVS MINCH/1574**)

Desen de Pákei Lajos

Traducerea: Dar lumea și pofta ei trec, însă cel care împlinește voința lui Dumnezeu rămâne pe veci. Műnich (Barát) Péter, 1574. (I Ioan 2:17. Pe baza traducerii în limba maghiară a Bibliei realizate de Károli Gáspár.)

Data: 1574

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 37, pe ancadramentul ușii antreului casei.

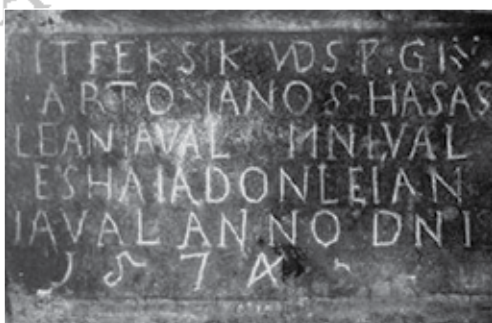
Observații: în poziție secundară; locul originar: str. Unirii (Főtér) nr. 19.

Bibliografie: Jakab 1870a: 427; Balogh 1944: planșa nr. XV, 1985: 47, ilustrația nr. 81; Mihály 2008a: 67; Dávid 2019: 284–286.

49.

**IT FEKSIK VDS I. GI(-)
ARTO IANOS HASAS
LEANIAVAL [...]MNIVAL
ES HAIADON LEIAN(-)
IAVAL ANNO D(OMI)NI**

1 5 7 4

Lectura actuală: Itt fekszik üdős Íjgyártó János házas leányával [...]mnival és hajadon leányával. Anno Domini ('az Úr') 1574. ('esztendejében'). (După Asztalos Lajos.)

Traducerea: Aici se odihnește Íjgyártó János tatăl, alături de fiica sa căsătorită, de [...] și de fata sa nemăritată.

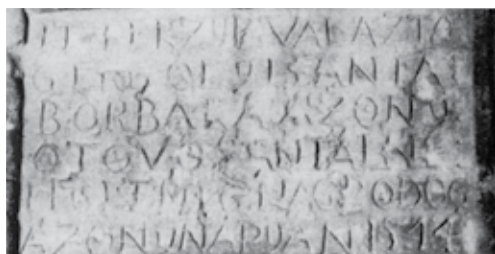
Data: 1574

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 7, pe latura de nord-vest a Turnului Pantofarilor (Vargák tornya).

Bibliografie: Deák 1879; Balogh 1944: 298, 1985: 194–195; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 47; Asztalos 2003b, 2004: 271; Mihály 2005: 6, 2008b: 13; Gaal 2010: 13; Dávid 2019: 270–271.

50.

IT: FEKZYK: VALAZTO
GERGOLY: LEANIA:
BORBARA: A'ZONY:
OTOVOS ANTALNE:
HOLT: MEG: NAGBOLDOG(-)
A'ZONY NAPYAN: 1574

Lectura actuală: Itt fekszik Választó Gergöly leánya Borbára asszony Ötvös [Ötvös] Antalné, holt meg Nagyboldogasszony napján, 1574. (După Asztalos Lajos.)

Traducerea: Aici se odihnește fiica lui Választó Gergöly, doamna Borbára, soția lui Ötvös Antal, decedată în ziua Adormirii Maicii Domnului, în anul 1574.

Data: 15 august 1574

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 7, pe latura de nord-vest a Turnului Pantofarilor (Vargák tornya).

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1840: 68; Deák 1879; Jakab 1888a: 225; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 49; Kerekes (întocm. de) 1998: 61; Asztalos 2003b, 2004: 271; Mihály 2005: 6, 2008b: 13; Gaal 2010: 13; Gaal 2010: 13; Dávid 2019: 269, 270–271.

51.

H(I)C TVMVLATVS E(ST) LUCAS F(I)LIVS
NOBILIS [LV]CÆ LITERATI ZEOLEOSI

O FI(LI) INGENVE LVE AC HARME [LACRIMA!] LOQVELA
MEMOR E(ST) LI(N)GVA DVLCIS AMORE TVA
AN(NO) DO(MINI) 1574 DIE OCTOBR(I)S

Traducerea: Aici a fost înmormântat Lukács, fiul nobilului diacon Szőlősi Lukács. O, fiul meu distins! Plângi și lacrimază, vorbește! Să își amintească limba de dragostea ta dulce! În ziua de 3 octombrie din anul Domnului 1574. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Szabó György.)

Data: 3 octombrie 1574

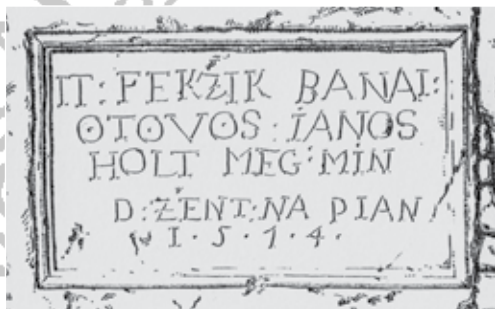
Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 1, pe laturile de sud și sud-est ale Turnului Pantofarilor (Vargák tornya).

Bibliografie: Balogh 1985: 375; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 46; Asztalos 2003b, 2004: 271; Mihály 2005: 6; Gaal 2006: 31, 2007: 168; Mihály 2008b: 13; Gaal 2010: 13.

52.

IT: FEKZIK BANAI.
OTOVOS. IANOS.
HOLT MEG MIN.(-)
D. ZENT: NAPIAN
1574

Desen de Pákei Lajos

Lectura actuală: Itt fekszik Bányai Ötvös [Ötvös] János, holt meg Mindszent napján, 1574. (După Asztalos Lajos.)

Traducerea: Aici se odihnește Ötvös János, decedat de Ziua Tuturor Sfinților, în anul 1574.

Data: 1 noiembrie 1574

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 7, pe latura de nord-vest a Turnului Pantofarilor (Vargák tornya).

Bibliografie: Deák 1879; Balogh 1944: planșa nr. VI, 1985: 158; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 48; Asztalos 2003b, 2004: 271; Mihály 2005: 6, 2008b: 13; Gaal 2010: 13; Dávid 2019: 269, 270–271.

53.

1576

Lectura: [Anul construcției:] 1576.

Data: 1576

Locul: în capătul viitoarei străzi a Memorandumului (Unió), pe peretele interior de la etajul Porții Mănăsturului (Monostor-kapu).

Observații: Poarta Mănăsturului a fost demolată în anul 1843.

Bibliografie: Jakab 1870a: 542, 1888a: 231; Balogh 1944: 297; Dávid 2019: 381.

54.

VIVE·MEMOR·LETHI·FVGIT·HORA
M · D · LXXIX
(stema familiei Wolphard)

Traducerea: Trăiește amintindu-ți că moartea te așteaptă și că timpul fuge. 1579. (Aulus Persius Flaccus: *Satirae*, V 153, pe baza traducerii în limba maghiară a lui Csonka Ferenc.)

Traducere alternativă: Trăiește amintindu-ți de moarte. Timpul fuge. (Pe baza traducerii în limba maghiară a Vioricăi Guy Marica.)

Data: 1579

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 31, pe ancadramentul ușii casei Wolphard-Kakas.

Observații: a ajuns la muzeu în urma demolării parțiale a clădirii în anul 1894 (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: VI.1540, F 2772).

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. V; Gyalui-Hamvas ed. 1894: 21; Sándor 1913: 58; Rados 1942: planșa nr. 28/1; Murádin 1965: 1440; Chirilă-Guy Marica 1978: 132; Balogh 1985: 48, 175, ilustrația nr. 129; Kelemen 1989: 75, ilustrația nr. 55, 142–143; Guy Marica 1998: 29; Kovács A. 2003: 35, 2006: 21, 2007a: 203; Mihály M 2009: 153; Gaal 2016a: 110; Dávid 2019: 316–317.

55.

C(HRISTOPHORUS) (stema familiei Báthory) **B(ATHORI)**
REGNANTE ILLVSTRIS(S) IMO PRINCI[PE] CHRISTO(-)
PHORO BAHTORI [BATHORI!]. DE SOMLIO. VAIVODA
TRANSILVANIÆ. ET SICVL(ORUM) COM(ITE):
TOMA BVDAI PRIMAR(IO). ET STEPHANO.
PVLACHER REGIO. VRBIS IVDICIBVS.
PROCVRANT(IBUS)VALE(NTINI) COL(OSVARI). SZEKE(LY) IAKAB
LADIZ(LAO) BREIB(ER). PVBLICIS CIVITATIS
EXPENSIS HIC PONS CONSTRVCTVS
EST:

1·5·8 0.

Traducerea: Acest pod a fost ridicat pe cheltuiala orașului, în anul 1580, sub domnia ilustrului principe Báthory Kristóf de Szilágyssomlyó [Șimleu Silvaniei], voievodul Transilvaniei și comitele secuilor, pe vremea judeului primar Budai Tamás și a judeului regal Pulacher István, sub îngrijirea lui Kolozsvári Bálint, Székely Jakab și Breiber László. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1580

56.

Locul: Bulevardul Regele Ferdinand (Wesselényi) nr. 34, la colțul clădirii.

Observații: placă în poziție secundară. În urma demolării podului în anul 1836, placa a fost mutată pe Poarta Podului (Híd-kapu), demolată în anii 1870-1872 (după Mihály Melinda, în anul 1868 – cf. Mihály 2005: 13).

Bibliografie: Letavay 1818: 134; Nagyajtai Kovács 1840: 59; Vass 1865: 20; Jakab 1888a: 232; Kelemen-Fodor 1902: 30; Sándor 1913: 34-35; Orosz (întocm. de) 1933: 29; Vályi (întocm. de) 1941: 12; Márkos ed. 1944: 19, 61; Balogh 1985: 39, 134-135, ilustrația nr. 181; Lőwy-Demeter 1990 VI.: 6; Kiss A. 1995: 202-203; Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 50; Kerekes (întocm. de) 1998: 83; Kovács A. 2003: 23; Sas-Veress 2003: 12; Asztalos 2004: 204; Gaal 2007a: 156-157; Asztalos 2008: 138-140; Lupescu 2014: 43; Gaal 2016a: 26; Dávid 2019: 392.

(stema familiei Báthory)
**ÉPITTEGETT EZ ERŐSSÉG
 ISTENNEK SEGÍTSÉGÉBŐL ÉS AZ
 VÁROSNAK AKARATTYÁBÓL.**

Traducerea: Această fortificație a fost ridicată cu ajutorul lui Dumnezeu și din voia orașului.

Data: 1580

Locul: în capătul viitoarei străzi Regele Ferdinand (Wesselényi), în partea de vest a Podului peste Someș (Szamos-híd).

Observații: potrivit lui Balogh Jolán, aceasta a fost probabil varianta maghiară, amplasată pe lângă cealaltă placă memorială [55] (cf. Balogh 1985: 39, 135). Podul a fost demolat în anul 1836.

Potrivit lucrării *Descriptio...*, sub inscripția în limba maghiară se află stema familiei Báthory, sub care se repetă inscripția precedentă (Márkos ed. 1944: 20). Potrivit lui Letavay Sándor, inscripția continuă astfel: „Regnante Illustrissimo Principe Christophoro Báthory de Somljo etc.” (Letavay 1818: 135).

Bibliografie: Letavay 1818: 135; Vass 1865: 20; Jakab 1888a: 232; Márkos ed. 1944: 19-20; Balogh 1985: 39, 134-135; Lőwy-Demeter 1990 VI.: 7; Lupescu 2014: 43.

57.

[...]NDAT (stemă) IO·VANIVS·1581

Data: 1581

Locul: str. Unirii (Főtér) nr. 31, pe un fragment din ancadramentul ferestrei casei Wolphard-Kakas.

Observații: a ajuns la muzeu în urma demolării parțiale a clădirii în anul 1894 (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: F 2771).

Bibliografie: Rados 1942: planșa nr. 26/3; Balogh 1985: 176; Mihály 2009: 152; Gaal 2016a: 27, 110.

58.

NIHIL VERITATE (stema familiei Wolphard) FIRMIVS 1581

Traducerea: Nu este nimic mai puternic decât adevărul. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Asztalos Lajos.)

Data: 1581

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 37, pe ancadramentul ferestrei din partea de vest a clădirii.

Observații: a stat pe casa Wolphard-Kakas de pe strada Unirii (Főtér), nr. 31.

Bibliografie: Sándor 1913: 58; Balogh 1985: 167; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 52; Asztalos 2004: 379; Gaal 2016a: 27; Dávid 2019: 308.

59.

C(HRISTOPHORO) (stema familiei Báthory) B(ATHORI)
D(EO)·O(PTIMO)·M(AXIMO)·ET POSTER(I)TATI·SACR(ANDO)
REGNANTE ILLVSTR(ISSI)MO·PRINCIPE
D(OMI)NO·CHR(IS)TOPHORO BATHORI
DE SOMLYO VAIVODA TRAN(SYLVA)NIÆ
ET·SICVL(ORUM)·COM(ITI) ET C(IRCUMSPECTO)·STEPHANO
WOLPHARD PRIM(ARIO)·ET ANTONIO
FERENCZI REGIO·IVDICIBVS
PVBLICIS CIVIT(A)TIS·EXPENSIS
FIEBAT·AN(N)O·M·D·LXXXI

Traducerea: Consacrat celui mai bun și celui mai înalt Dumnezeu și posterității. Construit pe cheltuiala orașului, în anul 1581, sub domnia ilustrului principe Báthory Kristóf de Szilágysomlyó [Șimleu Silvaniei], voievodul Transilvaniei și comitele secuilor, pe vremea prevăzătorului jude primar Wolphard István și a judeului regal Ferenczi Antal. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1581

Locul: între viitoarea stradă a Memorandumului (Unió) și strada George Barițiu (Malom), pe partea de zid dintre Poarta Mănăsturului (Monostor-kapu) și Turnul Aurarilor (Ötvösök tornya).

Observații: Poarta Mănăsturului a fost demolată în anul 1843. În 1884 placa a fost amplasată, alături de o altă placă memorială [106], pe palierul scării principale a Palatului Primăriei din Cluj. În anul 1986 a fost înlăturată și a ajuns în lapidariul Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei.

Textul figurează de două ori în lucrarea lui Letavay Sándor, dar locurile amplasării diferă. În consecință, este posibil să fi existat două plăci (cf. Letavay 1818: 134, 138).

Bibliografie: Letavay 1818: 134; Nagyajtai Kovács 1840: 42–43; Szilágyi 1848b; Kövály 1851: 23; Vass 1865: 15, 27; Jakab 1870b: planșa nr. XV; *Magyar Polgár*. 6 noiembrie 1884; Jakab 1888a: 231–232; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 20; Kelemen–Fodor 1902: 22; Rigler–Filep ed. 1903: 24; Sándor 1913: 34–35; Borteseș 1923: 36; Orosz (întocm. de) 1933: 32; Márkos ed. 1944: 13–14, 58; B. Nagy M. 1977: 77, ilustrația nr. 111; Balogh 1985: 39, 138–139, ilustrația nr. 182; Kelemen 1989: 24–25; Lőwy–Demeter 1990 VI.: 7; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 51; Kerekes (întocm. de) 1998: 42; Miklósi-Sikes 2003: 153; Sas–Veress 2003: 12; Mihály 2005: 9; Gaal 2007a: 48, 170–171; Mihály 2008b: 15, 2009: 159; Lupescu 2014: 43–44; Gaal 2016a: 19, 26, 277; Dávid 2019: 391.

60.

VIVE DIV-SED VIVE DEO: NAM VIVERE MVNDO
MORTIS OPVS: VIVA EST VIVERE VITA DEO:

M D LXXXI

(stema familiei Wolphard)

Traducerea: Trăiește timp îndelungat, dar trăiește cu Dumnezeu, căci a trăi viață lumească este lucrarea morții, a trăi înseamnă a trăi viața cu Dumnezeu. 1581. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: 1581

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 31, pe ancadramentul ușii casei Wolphard-Kakas.

Observații: a ajuns la muzeu în urma demolării parțiale a casei în anul 1894 (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: F 2762).

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. IV; Pósta 1903: 53, 23; Sándor 1913: 59–60; Balogh 1935: 23, 35; Rados 1942: 5, planșa nr. 22/2; Balogh 1944: planșa nr. XI, 1985: 48, 175–176, ilustrația nr. 131; Mihály 2009: 153; Gaal 2016a: 110; Dávid 2019: 317–318.

61.

DEVS SVPERBIS RESISTIT
HMILIBVS DAT GRATIAM
M D LXXXII

Traducerea: Dumnezeu se împotrivesște celor mândri, însă celor smeriți le dă har. 1582. (Iacob 4:6. Pe baza traducerii Bibliei în limba maghiară realizate de Károli Gáspár.)

Data: 1582

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 31, pe soba casei Wolphard-Kakas.

Observații: se află în lapidariul Muzeul Național de Istorie a României din București.

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. V; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 21; Balogh 1935: 21, ilustrația nr. 49; Vásárhelyi 1942: 67; Balogh 1943: 177, ilustrația nr. 139; Mihály 2009: 152–154; Dávid 2019: 334–335.

62.

IT. FEK[Z]IK. ZAKMARY FAZAKAS JAKAB: MELY. MEGY. HOLT AZ: 15. NAP.
FEBRVARI: ANNO [D]O[MINI] 14[5]!82

Lectura actuală: Itt fekszik Szakmáry Fazakas Jakab, mely megholt az 15. nap februari, Anno Domini 1582.

Traducerea: Aici se odihnește Szakmáry Fazakas Jakab, decedat în ziua de 15 februarie, în anul Domnului 1582.

Data: 1582

Locul: pe partea de zid de odinioară dintre Poarta Mănăsturului (Monostor-kapu) și Poarta din strada Fânului (Szén utcai kapu).

Observații: inscripția funerară nu mai există în prezent.

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1843: 71–72; Mihály 2005: 5, 2008b: 12; Gaal 2010: 13; Gaal–Gránitz 2010 I.: 49.

63.

1583
M

Traducerea/lectura: M. [Münich/Barát Péter?], în anul 1583.

Data: 1583

Locul: str. Unirii (Főter) nr. 20, pe cheia de boltă a camerei de la etaj, dinspre stradă, a casei.

Bibliografie: Lówy–Demeter 1990 I.: 6; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 55.

64.

MEMENTO MORI
A(NNO) · D(OMINI) · 1 5 8 4
(pe blazon: BHR)

Traducerea: Amintește-ți că vei muri!
În anul Domnului 1584, B. H. R. [Basilus Henczel Rivulinus/Bányai Henczel Balázs].

Data: 1584

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 37, pe ancadramentul ferestrei nordice a clădirii.

Observații: la origine a stat pe casa Henczel de pe strada Podului (Wesselényi/Regele Ferdinand), de la nr. 22. Inscripție dăltuită ulterior între cifrele anului: MA-

TEFI/DANIEL ANNO 1765. (Traducerea: Mátéfi Dániel, în anul 1765.) Unele dintre pietrele inscripționate ale casei, demolată în 1888, au fost aduse la locul actual de Pákei Lajos, constructorul și proprietarul vilei.

Bibliografie: *Kolozsvár*. 25 mai 1888, 2; Balogh 1944: 298; Chirilă–Guy Marica 1978: 135; Balogh 1985: 169–170; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 52; Guy Marica 1998: 29; Asztalos 2004: 379; Mihály 2011: 90; Gaal 2016a: 96; Dávid 2019: 270–271, 377, 381.

65.

**FORTVNA·VITREA (EST)·CVM
HODIE MIHI**

(rozetă)

**SPLENDET·FRANGITVR
CRAS·TIBI·DI·IW·X·1584**

(pe blazon: **BHR**)

Traducerea: Norocul este de sticlă, când strălucește, se sparge. Azi mie, mâine ție. 1584, B. H. R. [Basilius Henczel Rivulinus/ Bányai Henczel Balázs]. (Publilius Syrus: *Sententiae*, V. 171; *Cartea lui Jesua Sirach*. Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Asztalos Lajos.)

Data: 1584

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 37, deasupra intrării în clădire.

Observații: la origine a stat pe poarta pentru căruțe a casei Henczel de pe strada Podului (Wesselényi/Regele Ferdinand), de la nr. 22. Unele dintre pietrele inscripționate ale casei, demolată în 1888, au fost aduse la locul actual de Pákei Lajos, constructorul și proprietarul vilei.

Bibliografie: Balogh 1944: planșa nr. XXIV; Chirilă–Guy Marica 1978: 133, 135; Balogh 1985: 48, 169, ilustrația nr. 105; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 53; Guy Marica 1998: 29; Asztalos 2004: 379; Mihály 2011: 90; Gaal 2016a: 96; Dávid 2019: 364–367.

66.

[BASI]LIVS·HENCZEL (blazon) R(I)WLINVS·A[NNO DOMINI]

Traducerea: Basilius Henczel Rivulinus/ Bányai Henczel Balázs, în anul Domnului [...]. (După transcrierea realizată de Mihály Melinda.)

Data: aproximativ 1584-1586

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 37, pe fragment din partea superioară a ancadramentului ferestrei de pe latura de vest a clădirii.

Observații: la origine a stat pe casa Henczel de pe strada Podului (Wesselényi/Regele Ferdinand), de la nr. 22. Unele dintre pietrele inscripționate ale casei, demolată în 1888, au fost aduse în locul actual de

Pákei Lajos, constructorul și proprietarul vilei.

Bibliografie: Balogh 1944: planșa nr. XXV, 302, 1985: 160, 169; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 53; Asztalos 2004: 379; Mihály 2011: 93; Gaal 2016a: 96; Dávid 2019: 375–376.

67.

IT.NIVGSIK·ISTENBE
NIRW·IANNOS.FYA
ISTOK·HALALA·LEOT
PWNKOST·HAVANAK
IZ NAPIAN·ANNO
1 5 8 5

Lectura actuală: Itt nyugszik Istenben Nyírű (Nyíró) János fia Istók. Halála lött Pünköst havának 12. napján. Anno 1585.

Traducerea: Aici se odihnește întru Domnul fiul lui Nyíró János, Istók. Moartea i-a venit în ziua a 12-a din luna Rusaliilor.

Data: 12 mai 1585

Locul: la origine a stat în cimitirul din afara zidurilor orașului, dintre Poarta Mănășturului (Monostor-kapu) și Poarta din strada Fânului (Szén utcai kapu).

Observații: a fost amplasată în peretele criptei din Cimitirul Central (Házsongárd) a familiei Jelen, probabil spre sfârșitul secolului al XIX-lea.

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1840: 69; Jakab 1888a: 225; Balogh 1985: 194, 195; Kerekes (întocm. de) 1998: 61–62; Asztalos 2003b, 2004: 272; Mihály 2005: 6, 2008b: 13; Gaal 2010: 105; Dávid 2019: 270–271.

68.

IT FEK3IK PECHI
THOL(C)HERES IA(-)
NOS LEANIA
KATÁ A(NNO)D(OMINI) 1585

Lectura actuală: Itt fekszik Pécsi Tölcséres János leánya Kata, az Úr 1585. esztendejében.

Traducerea: Aici odihnește fiica lui Tölcséres János din Pécs, Kata, în anul Domnului 1585.

Data: 1585

Locul: str. Baba Novac (Bethlen) nr. 15, pe piatra funerară zidită în peretele casei.

Observații: a fost descoperită sub tencuială în mai 2003.

Bibliografie: Szabadság. 15 mai, 20 mai 2003; Asztalos 2003b, 2004: 272; Sas 2015: 13.

69.

SERVATA·VALEBVN(T)·SI·NON·FETEB(-)
VNT·A(NNO)·D(OMINI)·1585·

Traducerea: Vor merita să fie păstrați, chiar dacă nu vor fi fecunzi. În anul Domnului 1585. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Traducere alternativă: Ceea ce ai păstrat corect nu miroase urât. În anul Domnului 1585. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Mihály Melinda.)

Data: 1585

Locul: strada Podului (Wesselényi/Regele Ferdinand) nr. 22, pe ancadramentul ușii casei.

Observații: se găsește la Muzeul Național de Istoria a Transilvaniei (nr. inventar: VI.1502, F 2821).

Bibliografie: Rados 1942: planșa nr. 24/1; Balogh 1944: 12, Sebestyén–Sebestyén 1963: planșa nr. 26; H. Daicoviciu red. 1967: 94, ilustrația nr. 51; Pascu–Marica 1969: ilustrația nr. 81; Balogh 1985: 48, 184, ilustrațiile nr. 104 și 109; Mihály 2009: 157, 2011: 91; Dávid 2019: 265, 373–374.

70.

DVM·RECTE
CVRA·VERBA·
A(NNO) D(OMINI) 1

(pe blazon: BHR)

WIVAS·NE
MALORVM
586

Traducerea: Cât timp trăiești drept, nu te preocupa de vorbele celor răi. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Sipos Gábor.)

Traducere alternativă: Dacă trăiești corect, să nu te supere calomniile celor răi. În anul Domnului 1586, B. H. R. [Basilus Henczel Rivulinus/Bányai Henczel Balázs]. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Mihály Melinda.)

(Proverb care se regăsește în cartea a treia a maximelor apărute sub titlul *Dicta Catonis*.)

Data: 1586

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 37, pe ancadramentul ușii de pe latura de vest a clădirii.

Observații: la origine a stat pe casa din strada Podului (Wesselényi/Regele Ferdinand), de la nr. 22. Unele dintre pietrele inscripționate ale casei, demolată în 1888, au fost aduse la locul actual de Pákei Lajos, constructorul și proprietarul vilei.

Bibliografie: *Kolozsvár*. 25 mai 1888, 2; Balogh 1944: planșa nr. XXIII, 1985: 48, 169, ilustrația nr. 108; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 53; Asztalos 2004: 379; Mihály 2011: 92; Gaal 2016a: 96 Dávid 2019: 255, 368–371.

71.

SIC·TRANSIT·GLORIA·MVNDI

A(NNO)·D(OMINI)· (pe blazon: BHR) 1·5·8·6

Traducerea: Așa trece gloria lumii. În anul Domnului 1586, B. H. R. [Basilus Henczel Rivulinus/Bányai Henczel Balázs].

(Maximă rostită cu prilejul ceremoniilor pentru alegerea papei înainte de secolul al XV-lea; se găsește în culegerea de texte religioase în limba latină *Imitatio Christi*, I, 36.)

Data: 1586

Locul: strada Podului (Wesselényi/Regele Ferdinand) nr. 22, pe ancadramentul

ușii casei.

Observații: se găsește la Muzeul Național de Istoria a Transilvaniei (nr. inventar: VI.1503, F 2819).

Bibliografie: Rados 1942: planșa nr. 24/2; Chirilă–Guy Marica 1978: 135; Balogh 1985: 48, 184–185, ilustrațiile nr. 106 și 111; Guy Marica 1998: 30; Mihály 2009: 157, 2011: 91–92; Dávid 2019: 372–373.

72.

**AZ MIT ELKEZDES.BIZD.AZ.ISTENRE-
TELIES.ZIVEDBÖL.MERT AZ AZ ISTENNEK-PARAN(-)
COLLATIANAK.MEG.TARTASA: 1·5·8·6·
NE ITELI·NEM ITELTETEL·TEKINCH MEG ÖNMAGAD**

Lectura actuală: Az mit ('amit') elkezdesz, bízd az Istenre teljes szívedből, mert az az Istennek parancsolatjának megtartása. Ne ítélj, nem ítéltetel. Tekints(d) meg önmagad. N. I. [Aurarul N., Nyári Márton sau János de la Baia Mare/Nagybánya], 1586.

Traducerea: Încredințează-i lui Dumnezeu ceea ce începi, căci în aceasta constă respectarea poruncii lui Dumnezeu. Nu judeca, pentru a nu fi judecat. Muștră-te pe tine însuși. (Iov 22:21, Matei 7:1)

Data: 1586

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 3, pe ancadramentul ușii casei.

Observații: se găsește la Muzeul Național de Istoria a Transilvaniei (nr. inventar: I. 7039a–b, F 2751; I. 7040a–c, F 2752; I. 7041, F 2753; I. 7042a, F 2754).

Bibliografie: Rados 1942: planșa nr. 23/2; Balogh 1935: 22, 1942: 52, 1985: 48, 158, 184, ilustrația nr. 120; Mihály 2009: 157–158.

73.

1 5

8 8

(pe blazon: CKD)

Traducerea/lectura: C. K. D., în anul 1588.

Data: 1588

Locul: str. Unirii (Főtér) nr. 4–5, pe ancadramentul ferestrei casei Filstich.

Observații: se găsește la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (nr. inventar: F 2779).

Bibliografie: Balogh 1985: 187.

74.

I·P
1589**Traducerea/lectura:** I. P., în anul 1589.**Data:** 1589**Locul:** str. Victor Deleu (Barát) nr. 2, pe ancadramentul ferestrei sudice de pe coridorul de la etaj al Mănăstirii Franciscane.**Bibliografie:** Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 42.

75.

NIHIL TAM ALTE NATVRA CONSTITVIT QVO VIRTVS NON POSSIT ENITI CICERO 1590
DEVS · NOBIS · HAEC · OTIA · FECIT**Traducerea:** Natura nu a plasat nimic atât de sus încât curajul să nu îl ajungă. (Quintus Curtius Rufus: *Historiarum Alexandri Magni Macedonis librii qui supersunt*, VII, 11, 41.) Zeul ne-a hărăzit această tihnă. (Publius Vergilius Maro: *Bucolica* I. 6.)**Data:** 1590**Locul:** Piața Unirii (Főtér) nr. 31, pe ancadramentul ușii casei Wolphard-Kakas.**Observații:** inscripția îi atribuie în mod eronat citatul lui Cicero. A ajuns la muzeu

în urma demolării parțiale a clădirii în anul 1894 (Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei, nr. inventar: VI.1547, F 2773).

Bibliografie: Rados 1942: planșa nr. 23/1; Chirilă–Guy Marica 1978: 133–134; Balogh 1985: 49, 178, ilustrațiile nr. 144 și 152; Guy Marica 1998: 31; Kovács A. 2003: 35, 2007a: 205; Mihály 2009: 153; Gaal 2016a: 110; Dávid 2019: 320–321.

76.

ECCE SANo [F]ACTUS

[pe blazon:]

ES [I]AM NOLI PECCARE

1591

IOAN 5

CK

Traducerea: Iată, te-ai făcut sănătos. Să nu mai păcătuiești. Ioan 5. În anul 1591, C. K. (Ioan 5:14. Pe baza traducerii Bibliei în limba maghiară realizate de Károli Gáspár.)

Data: 1591

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 4–5, pe fragmentul de fereastră din peretele scării de acces dinspre curte în pivniță.

Bibliografie: Balogh 1944: planșa nr. XXVI; Murádin 1965: 1441; Balogh 1985: 144; Lőwy–Demeter 1990 III.: 6; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 44; Asztalos 2004: 157.

77.

„RENOVATVR PRVDENTIBVS D. PETRO MVNICH PRIMARIO ET THOMA BVDAY REGIO IVDICIBVS EXISTENTVBS. 1591.”

Traducerea: Renovat pe vremea judeului primar Műnich (Barát) Péter și a judeului regal Buday Tamás, cei înțelepți, în anul 1591.

Data: 1591

Locul: în capătul viitoarei străzi Wesselényi (Regele Ferdinand), pe fațada turnului Porții Podului (Híd-kapu).

Observații: Poarta Podului a fost demolată în anul 1870.

Bibliografie: Letavay 1818: 134; Vass 1865: 20; Márkos ed. 1944: 19, 61; Balogh 1985: 136.

78.

(încadrat în stema familiei Filstich: LA FI)

VXOR·BONA EST·VIRI CORONA· (") ·AMICVS·FIDELIS·EST·PROTECTIO FORTIS

Traducerea: Femeia virtuoașă este o cunună pentru bărbatul ei. (*Pildele lui Solomon* 12:3) Laurentius Filstich (Filstich Lőrinc). Prietenul credincios este apărare puternică. (*Cartea lui Iesua Sirach*, 6:14)

Data: aproximativ 1591

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 4–5, pe ancadramentul ușii din gangul casei Filstich.

Bibliografie: Rados 1942: planșa nr. 33/2; Balogh 1985: 143–144; Lőwy–Demeter 1990 III.: 6; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 45; Asztalos 2004: 157; Gaal 2007a: 45–46.

79.

15 DAS HAVS STECH(T) IN GOTTES GEVALDT 95 PETRVS (pe blazon: PD) DAVMEN

Traducerea: Această casă se află sub puterea lui Dumnezeu, 1595. Petrus Dautmen. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 1595

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, pe ancadramentul ușii încăperii din partea de vest a curții Colegiului Unitarian.

Observații: în poziție secundară. A fost demolată în 2018 și încorporată în Casa Libertății Religioase (fosta reședință episcopală unitariană) [1036].

Bibliografie: Kelemen 1982b: 58–59; Balogh 1985: 162, ilustrația nr. 167; Gaal 1995: 46; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 59; Gaal 2001c: 199, 2001g: 203; Mihály 2004: 219, 272, ilustrația nr. 3; Gaal 2016h: 200; Dávid 2019: 351–352.

80.

15 INVITARE EST CALAMITATEM CVM TE FELICEM VOCAS 95

Traducerea: Dacă te lauzi cu fericirea, atragi nenorocirea. 1595. (Publilius Syrus: *Sententiae*, I. 12: Irritare est calamitatem cum te felicem voces.)

Data: 1595

Locul: Piața Unirii (Főtér), pe ancadramentul porții casei Tivoli.

Observații: se găsește în lapidariul Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei.

Bibliografie: Erdélyi Múzeum. 1898: 347–348; Gerecze 1906: 436; Balogh 1985: 188; Dávid 2019: 327.

81.

VIRTVTIS COMES (încadrat în stema familiei Filstich: **PE FIL**) **INVIDIA 15 97**

Traducerea: Invidia este însoțitoarea virtuții. Petrus Filstich (Filstich Péter), 1597. (Maxima unui autor latin necunoscut, din Antichitate.) (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Kelemen Lajos.)

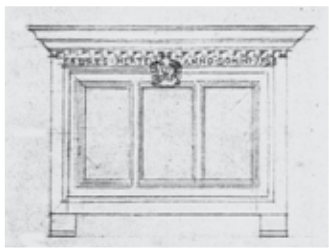
Data: 1597

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 27, pe ancadramentul ușii din peretele curții casei.

Bibliografie: Sándor 1913: 63; Biró J. 1940: ilustrația nr. 13; Murádin 1965: 1441; Chirilă–Guy Marica 1978: 134; Kelemen 1982a: 134; Balogh 1985: 150, ilustrațiile nr. 176–178; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 51; Lőwy–Demeter 1990 I.: 5; Gaal 1995: 19; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 62; Guy Marica 1998: 31; Mihály 2003: 351–352; Asztalos 2004: 157; Lukács 2005: 82; Gaal 2007a: 65–66; Todîța 2009: 44; Gaal 2010: 97; Dávid 2019: 297–298.

82.

ENDRES-HERTELL (însemnul breslei croitorilor) **ANNO·DOMINI·1598**

Desen de Pákei Lajos

Traducerea: Endres Hertell, în anul Domnului 1598.

Data: 1598

Locul: Bulevardul Regele Ferdinand (Wesselényi) nr. 19, pe ancadramentul ferestrei casei.

Bibliografie: Balogh 1944: planșa nr. XXVI, 1985: 159; Lőwy–Demeter 1990 VI.: 6; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 91–92.

83.

1 5 (pe blazon: S S) 9 9

Traducerea/lectura: Stephanus Schorser, 1599.

Data: 1599

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), pe lăcrimarul uneia dintre casele demolate, care era amplasată pe locul Colegiului Unitarian.

Observații: se află la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (nr. inventar: VI.1699, F 2780).

Bibliografie: Mihály 2004: 220.

84.

[1]599 mense Nouembri

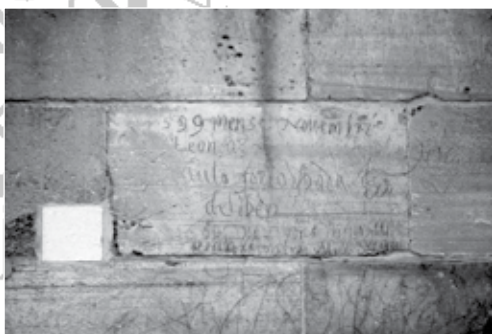
leon az [...] Jón [...]

[...]dulo fozto hada Er(-)

deliben

1600 die 2 7bris [?]

rean[k] ront[v?]a Meh[aly] wajd[a]

Lectura alternativă: [1]599 mense Nouembri/ leon az .../ a[r]ulo fozto hada Er/deliben/ 1600 die 2 7bris .../ reank ronta Meh[aly] wajd[a]. (După Lupescu Mária)

Traducerea: în luna noiembrie a anului 1599 [...] oastea sa trădătoare [și] prădătoare în Transilvania [în] 2 septembrie 1600, ne-a atacat Mihai vodă.

Data: noiembrie 1599

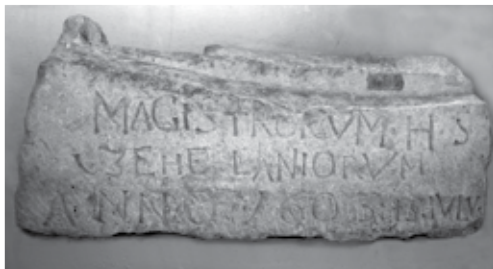
Locul: Piața Unirii (Főtér), în stânga porții sudice a Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”, sub fereastră.

Observații: inscripție de mână cu litere roșii. A înregistrat marșul trupelor lui Mihai Viteazul la Cluj.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 22; Sas 1998: 20–21, 2009: 26; Szabadság. 9 noiembrie, 19 decembrie 2018.

85.

**MAGISTRORVM-H-S
CZEHE LANIORVM
ANNO 1603-15-IVL(I)VS**

Traducerea: (Casa?) meșterilor din breasla măcelarilor. În data de 15 iulie 1603.

Data: 15 iulie 1603

Locul: str. Măloasă (Kőmálalja) nr. 17, pe clădirea breslei măcelarilor.

Observații: placa memorială în amintirea realizării construcției se află la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (nr. inventar: IN. 6980, F 2694).

86.

**IN STUPENDA ILLA, LUCTUOSA OMNIBUS, TOTQUE JAM
ANNORUM MISERRIMA, AC PLUS QUAM FATALI, NUL(-)
LIS UNQUAM LACRYMIS SATIS DIGNE DEFLENDA TRAN(-)
SYLVANIAE RUINA, HAEC HUIUS PORTAE
NUTANTIS PARS, REGNANTE SERENISSIMO DOMINO,
STEPHANO, DEI GRATIA HUNGARIAE ET TRANSYLVA(-)
NIAE PRINCIPE ETC. PER PRUDENTES ET CIRCUMSPE(-)
CTOS DOMINOS ANDREAM AURIFABRUM PRIMARUM,
ET GASPARUM HELTI REGIUM URBIS IUDICES
DEI BENEFICIO RESTAURATA ANNO DOMINI 1606.**

Traducerea: În vremurile dezastrului fatal și ale nenorocirilor abătute asupra întregii Transilvanii, care nu pot fi niciodată suficient deplânse, uimitoare, jalnice pentru toți și extinse de-a lungul atâtor ani, o parte din această poartă dărăpănată a fost refăcută sub ilustrul domnitor Bocskai István, prin harul lui Dumnezeu principele Ungariei și al Transilvaniei, de către judele primar, Eötvös András, și judele regal al orașului, Heltai Gáspár, cei înțelepți și prevăzători, din bunăvoința lui Dumnezeu, în anul Domnului 1606. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1606

Locul: în capătul viitoarei străzi a Memorandumului (Unió), în dreapta ieșirii turnului de apărare exterior al Porții Mănăsturului (Monostor-kapu).

Observații: Poarta Mănăsturului a fost demolată în anul 1843.

Bibliografie: Letavay 1818: 137–138; Vass 1865: 26; Jakab 1888a: 436; Márkos ed. 1944: 26, 62; Lupescu 2014: 44.

87.

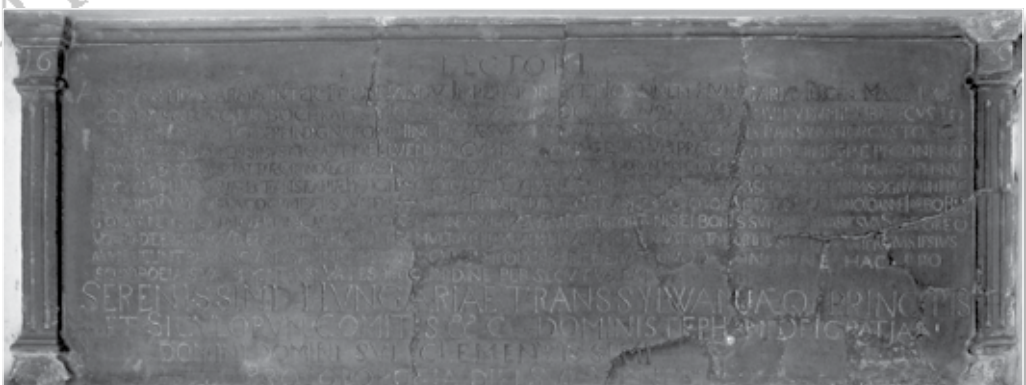
16

LECTORI

06

AESTUANTIBUS ARMS INTER FERDINANDU(M) IMPERATOREM, ET JOANNEM HUN-
 GARIAE REGEM MAGNIFIC(US)
 DOMINUS GEORGIUS BOCHKAYUS NOLENS QUOQUOMODO A SUA AUS(T)RIACAE/
 DOMUI DUDUM ILLIBATAE CUSTO(-)
 DITA ET SERVATA FIDE RECEDERE INDIGNATIONI HINC REGIAE SUBYCITUR CUIUS/
 JUSSU CLAUDIOPOLI TRANSYLVANOR(UM) CUSTODIÆ
 DEMANDATUS DUM MENSIBUS ALIQUOT DEFLUEN(TIBUS) UNA CUM D(OMI)NA CON-
 JUGE SUA TUM PRÆGNANTE DETINETUR E REGIONE ILLAR(UM)
 AEDIU(M) S(I)TA DOMO QUÆ MATHIAE CORVINO GLORIOSISSIMO HUNGAROR(UM)/
 REGI AURAS NATALES DEDERUNT FOELICI QUODA(M) OMINE HUNC SER(ENISSI)MUM/
 STEPHANU(M)
 BOCHKAYUM, HINGARIÆ ET TRANSYLVANIE PRINCIP(EM) SICULOR(UM)Q(UE)/
 COMI(T)E(M) MODERNU(M) MOESTA PARIE(N)S ENTITUR OBSERVATU AUTEM NIMIS/
 DIGNUM IN HAC
 RE HOC IPSU(M) VIDETUR QUOD CUM DIE IP SO VENERIS ESSET HIC PRINCEPS EDIT(US)/
 AB EO STATIM TEMPORE QUO DUCE BELLICO CAESAREANO IOANNE IACOBI BEL-
 GIOIOSA NEFASTO ITALO ARMIS CÆSAREIS CONTRA OMNE SUUM MERITU(M)/
 PETIT(US) FORTUNIS ET BONIS SUIS COEDENS ARCE SUA SOMLIOKEO
 VOCATA DIE ETIAM IP SO VENERIS FATALI(TE)R EGREDITUR PER MULTOS CON-
 SEQUENTER VENERIS DIES AUSPICATO SORTITUS EST QUÆ DEFENSIVIS IPSIUS
 ARMIS VEL INTRA HUNC UNIUS ANNI CURRICULUM CURSUM FOELICEM DEDERUNT/
 QUOD CONCINNE HAC PRO-
 SOPOPEIA SUA BOCCATIUS VATES HOC ORDINE PERSECUTUS EST

**SERENISSIMI HUNGARIAE TRANSYLVANIAEQU(E) PRINCIPIS
 ET SICULORUM COMITIS ETC. DOMINI STEPHANI DEI GRATIA
 DOMINI SUI CLEMENTISSIMI.
 PROSOPEIA DIEI SUI VENERIS.**

Traducerea: 1606. Către cititor: pe vremea luptei aprinse între împăratul Ferdinand [I de Habsburg] și János [al II-lea de Zápolya], regele Ungariei, când distinsul Bocskai György nu a vrut să își încalce datoria de credință față de casa austriacă, ținută și păstrată nevătămată de multă vreme, a atras asupra sa mânia regelui și a fost pus în captivitate, în care a fost ținut, împreună cu soția sa însărcinată, mai multe luni, în casa din fața locuinței în care s-a născut Matia Corvinul, cel mai ilustru rege al maghiarilor, soția sa l-a născut aici, cumva ca semn favorabil, printre lacrimi, pe ilustrul Bocskai István, principele Ungariei și al Transilvaniei și comitele secuilor. Merită reținut faptul că acest principe născut în ziua de vineri, după ce, fiind atacat pe nedrept, a fost silit să fugă din fața oștilor imperiale conduse de vicleanul general împărătesc italian Giovanni Giacomo Belgioioso, părăsindu-și averea și bunurile, a revenit în cetatea sa numită Sóllyomkő [Piatra Șoimului], prin voia sorții, într-o zi de vineri, după care luptele sale de apărare din vinerea viitoare au dat evenimentelor un curs favorabil, descris de poetul Bocatius în oda sa intitulată *Prosopopeea* astfel:

Odă zilei de vineri, pentru ilustrul principe al Ungariei și al Transilvaniei, comitele secuilor etc., prin harul lui Dumnezeu preaindurătorul lui domn, István. (După traducerea în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 25 octombrie 1606

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 4, pe fațada casei.

Observații: text compus de poetul umanist Bocatius János. Placa memorială a fost amplasată probabil pentru ziua de naștere a principelui, la împlinirea vârstei de 50 de ani, împreună cu alte două plăci [88–89]. În anul 1817 contele Teleki László a restaurat și a mutat placa memorială în partea stângă a gangului.

Bibliografie: Jankovich 1818; Letavay 1818: 133; Kőváry 1852: 257, 1853: 81; Vass 1865: 15–16; Kőváry 1866: 303–304; Pánczél 1879: 9; Jakab 1888a: 445–446; Kőváry 1892: 303–304; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 21–22; Kelemen–Fodor 1902: 26; Rigler–Filep ed. 1903: 23; Sándor 1913: 64–65; Orosz (întocm. de) 1933: 45; Márkos ed. 1944: 14–15, 58–59; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 68–69; Kerekes (întocm. de) 1998: 47; Kovács A. 2003: 23; Gaal 2007a: 71; Asztalos 2008: 44–45; Kovács A. 2008; Lupescu 2014: 44–45; Asztalos 2015b: 377; Gaal 2016a: 30, 2016f: 55–56.

88.

[În partea stângă:]

STELLA MICANS VENERIS(,) PRÆ STELLIS OMNIBUS VNA(,)
SOLISEQUA ET SOLIS PRÆVIA(,) SOLIS AMOR(,)
QVO(,) FAVTRIX PRETIOSA(,) TVOS DIGNABOR HONORE(,)
QVIES MACTAS TANTA ME BONITATE(,) DIES?
LVCE TVA LUX PRIMA MEIS NATA[L]IBVS ORTA EST(,)
ARCE COLOSVARI(,) CVM PAT[ER] EXVL ERAT(,)
QUANDO DOMVM AVSTRIACAM PROPTER CONSTANTIB[US] AVSIS,
NUNC INGRATA MIHI(,) GENS MI[E]A VINCLA TULIT.
CONSCIA TV(,) VINDEXT INGRATOS VLTIO MANSIT(,)
LVCE TVA [A]RCE HOSTES CVM PEPULERE MEA(,)
DOCTVS AD HAS ARTES IN ME CONFINGERE CRIMEM
INFOELIX ITALVS NON DVBIT[A]VIT HOMO(,)
ET GENITOREM ET ME SEMPER FIDVM AVSTRIA SENSIT(,)

AVT SVPERI TESTES INTEGRITATIS ERVNT(.)
 AVLA[M] AD CA(E)SAREA(M) ATQ(UE) AD TOTV(M) PROVOCO MVNDVM(.)
 IMMERITVM INIUSTAS HINC RETULISSE VICEIS(.)
 CAUSA TRVMFAVIT MEA; NOSTRIS PETZIUS ARMIS
 SVCCVBVIT CÆ S[VS] NE[MPE] DIE VENERIS(.)
 NON HAB[VI]T V[INDICTA MOD]VM(.) BELIIOSA FVGATVS
 CESSIT(.) ET URBS MEA [SIT C]ASSA DIE VENERIS(.)
 ARRISIT LVX VLTERIVS(.) SVA MOENIA NOBIS
 DEDIDIT EPPERIES(.) NEMPE DIE VENERIS(.)
 VEXILLIVM OBLATVM EST(.) TV[R]CARVM A CÆSARE MVNVS(.)
 CVM CLAVA AVRATA NE[M]PE DIE VENERIS(.)
 CVM BASTA MIHI PRIMA FVIT PVGNA EDELIANA(.)
 PERDIT VBI ILLE HOMINES MILLE DIE VENERIS(.)
 BIS QVADRIGENTOS AM[IT]TIS AB IGNE BUCHAIME(.)
 ME VICTORE(.) DIE (NEMP[E] MEO) VENERIS(.)
 VICTRICI NOSTRO CEDVNT HINC ARDVA NVTV
 MOENIA KOEVARI(.) D[V]M NITET IPSA VENVS(.)
 ZATHMARIVM INDOCIL[E] INCRVSVS(.) DABO(.) DIXIT ET OBSES
 TRADITVS EST. VENE[R]IS RES EA GESTA DIE(.)
 APPLAVSIT FORTVNA MEI[S] NOVA HONORIB(US,) ARCEM
 FILECI VENERIS C(O)E[PI]MVS INDE DIE(.)
 ECCE COLONICIOS EQVIT[E]IS PEDITESIQ(UE) TRIVMPHO
 AD SEBESI(.) KELEMES RV[R]A DIE VENERIS(.)
 QVARTVM HINC COM(M)ISSV[M] EST CVM BASTA PRÆLIVM(.) UT ORA
 ILLE QVIDEM ELAPSVS VENIT PISONIS AD VRBEM
 EXVSTAM EXTERIVS [C]ÆDE DIE VENERIS(.)

[În partea dreaptă:]

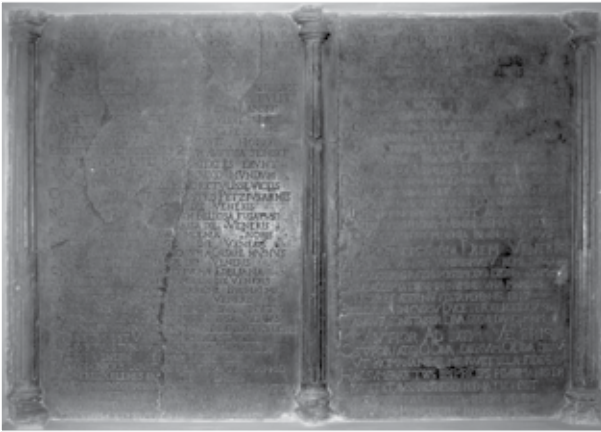
NEC SPATIUM SUFFECIT(.) ET HOC MIHI TRADIDIT ARCEM
 VICTUS TRENTSINIAM TEUTO DIE VENERIS
 DENGLEGIO AD MORAVOS DUCE CÆDES EDITA CA(M)POS(.)
 NOSTRAQ(UE) VICERUNT ARMA DIE VENERIS.
 INDE URBS NATALIS PATRIÆ ME PRINCIPIS ORNAT
 FASCIB(US,) ACCEPTUMRITE DIE VENERIS(.)
 POSTQUAM ADVERSANTES EXCESSERE ARCE SEGESI(.)
 PATRIA TOTA VACAT HOSTE(.) DIE VENERIS(.)
 VOTA SECUNDAVIT DEUS(.) ET FORTE ACCIPIO HUZTU(M,)
 O MEMORABILIVM LUCE(.) DIE VENERIS(.)
 NOMI(N)E WEZERIUS TURCARU(M) CAESARIS OFFERT,
 ACCIPIO ET VENERIS HOC DIADEMA DIE.
 DANTIB(US) EXTREMUM GERMANIS OMNIA(.) DEVAM
 TRANS(S)YLVANIA HABET CUNCTA DIE VENERIS(.)
 DENIQ(UE) MURANI PRÆRUPTIS COTIBUS ARCEM
 IMPERIO NOSTRO SUBYCIT ALMA VENUS(.)
 NIL SIET(.) UT RELIQUUM VENERIS DE MUNERE NOBIS
 TOKAY AVRIBUIT MOENIA BLANDA VENUS(.)

APOSTROPHE AD DIEM VENERIS

ALMA DIES VENERIS(,) VENERIS MULTU(M) ALMA DIES(,) QUAS
ERGO TIBI GRATEIS POSTMODO DIGN(US) AGAM(?)
SALVE ACCEPTA DIES(,) MIHI NUMINIS UNA MANEBIS
INSTAR(,) ET ÆTERNU(M) FESTA PERENNIS ERIS(,)
BELLORUM IN CURSU DUCE TE FOELICITER US(US),
ANNUE CONSTANTER DIVA(,) SECUNDA GERAM(,)

AUTHOR AD DIEM VENERIS

O STUPOR ATQ(UE) O DIVA DIER(UM) O DIVA DIER(UM)
UT ROMANA NIHIL ME IWET ILLA FIDES.
HAC SUM PARTE TUUS TIBI PRI(N)CEPS PLURIMA NOSTER
DEBET ET AUSPICIO RES EA PLENA TUO EST
SALVE, O FAUSTA DIES TOTIESQ(UE) REDIRE MEMENTO
TE QUOTIES PRINCEPS VULT REDYSSE ME(US).

Traducerea:

[În partea stângă:] Strălucitoarea stea a Venerii, singura dintre stele care/ urmează și precede Soarele, iubirea Soarelui!/ Ce laudă cuvenită să îți aduc, prețioasă protectoare,/ care îmi umpli această zi cu atâtea binecuvântări?/ Ziua ta este și ziua nașterii mele,/ pe vremea când tatăl meu trăia în exil la Cluj,/ atunci când, din cauza credinței mele față de casa austriacă,/ națiunea supărată pe mine m-a ținut în captivitate,/

răzbușnarea i-a ajuns din urmă pe cei nerecunoscători,/ când dușmanul a fost alungat din cetatea mea de ziua ta./ Nefericitul italian, priceput la acest meșteșug,/ nu s-a sfiit să mă acuze de crimă./ Deși Austria ne-a cunoscut a fi mereu credincioși, atât pe tatăl meu, cât și pe mine,/ dar Dumnezeu va fi martor al ingraturudinii./ Invoc ca martori curtea austriacă și întreaga lume,/ că ne-a fost răsplătită credința cu nedreptate./ Însă cauza mea a ieșit victorioasă, sub armele noastre/ a căzut Petz într-o zi de vineri./ Nu și-a atins scopul, răzbușnarea, a fugit Belgioioso/ și orașul Kassa [Cașovia] a devenit al meu într-o zi de vineri./ Soarele mi-a surâș în continuare, Eperjes [Prešov]/ și-a predat cetatea în ziua de vineri./ De vineri împăratul turcilor mi-a oferit în dar steag/ și sabie aurită./ La Edelény, prima mea bătălie cu Basta a căzut într-o vineri,/ când el a pierdut o mie de ostași./ În fața mea, a învingătorului, Burchleim a pierdut/ două mii patru sute de ostași în luptă, în ziua mea de vineri./ Într-o zi luminoasă de vineri, zidurile înalte ale cetății Kővár [Cetatea Chioarului]/ au cedat în fața voinței noastre triumfătoare./ Îndărătnicul Szatmár [Sătmar] a răspuns asaltului nostru promițând că va da/ și

a dat chezaș în ziua de vineri./ Norocul mi-a sporit onorurile cu unul nou./ am ocupat cetatea de la Füleek [Fil'akovo] în ziua de vineri/ și am învins călăreții și infanteriștii lui Kolonics în ziua de vineri/ la Sebes [Šebastová] și pe câmpia de la Kellemes [L'ubotice]./ Am purtat a patra bătaie cu Basta, după care/ acesta a fost nevoit să părăsească amărât țara, în ziua de vineri./ Fugind, el a ajuns la Pozsony [Bratislava]/ și a incendiat-o în luptă, din afară, în ziua de vineri. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

[În partea dreaptă:]

Nici această distanță nu a fost însă de ajuns, neamțul învins/ a predat și cetatea din Trencsén [Trenčin] în ziua de vineri. La Dengeleg, pe câmpiile morave,/ armele noastre au izbândit în ziua de vineri./ Revenit de acolo, orașul patriei mele natale m-a ridicat la demnitatea de principe/ și am aflat asta în ziua de vineri./ După ce dușmanii au părăsit Segesvár [Sighișoara], întreaga țară/ s-a curățat de ei într-o zi de vineri./ Esztergom s-a predat în ziua de vineri/ cu serviabilitate laudabilă./ Dumnezeu m-a ajutat și poate că am să ocup și Huszt [Hust],/ acest loc memorabil, în ziua de vineri./ Voi prelua și coroana propusă de vizir în numele împăratului turcilor/ în aceeași zi./ Dacă germanii vor preda Déva [Deva], ultima cetate,/ Transilvania va primi totul înapoi în ziua de vineri./ După aceasta, cetatea de pe stânca din Murány [Murăň]/ va fi subordonată imperiului nostru de binecuvântata zi de vineri / și zeița cea blândă nu se va opri până când/ nu va depune în mâinile noastre și Tokaj ca un ultim dar.

Invocație [Apostrophe] adresată zilei de Vineri

Zi de vineri binecuvântată, de multe ori binecuvântată zi de vineri!/ Cum să îți mulțumesc îndeajuns?/ Binecuvântată fii, zi dragă! Pentru mine rămâi ziua lui Dumnezeu,/ ca un monument de bronz și ca o sărbătoare eternă!/ Norocos în luptele mele sub conducerea ta până acum, permite-mi,/ zeiță, să le continui mereu norocos.

Autorul către ziua de Vineri

O, minune! O, zeiță a zilelor! Zeiță a zilelor!/ Căci credința romană nu mă ajută pe mine cu nimic./ În această parte sunt al tău, ție îți datorează cel mai mult principele nostru,/ această poveste este opera ta în întregime!/ Fii binecuvântată, zi norocoasă!/ Nu uita să revii de câte ori principele meu va dori. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 25 octombrie 1606

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 4, pe fațada casei.

Observații: text compus de poetul umanist Bocatius János. Placa memorială a fost amplasată probabil pentru ziua de naștere a principelui, la împlinirea vârstei de 50 de ani, împreună cu alte două plăci [87, 89]. În anul 1817 contele Teleki László a restaurat și a mutat placa memorială în partea stângă a gangului.

Bibliografie: Jankovich 1818; Letavay 1818: 133; Kőváry 1852: 257, 1853: 81; Vass 1865: 16–18; Kőváry 1866: 303–304; Pánczél 1879: 9; Jakab 1888a: 446–451; Kőváry 1892: 303–304; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 21–22; Kelemen–Fodor 1902: 26; Rigler–Filep ed. 1903: 23; Sándor 1913: 65–67; Orosz (intocm. de) 1933: 45; Márkos ed. 1944: 15–18, 59–60; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 69–72; Kerekes (intocm. de) 1998: 47; Kovács A. 2003: 23; Gaal 2007a: 71; Asztalos 2008: 44–45; Kovács A. 2008; Lupescu 2014: 44–45; Asztalos 2015b: 377; Gaal 2016a: 30, 2016f: 55–56.

DE EODEM SERENISSIMO PRINCIPE TRIVM DEAR(VM) FESTIVUS DIALOG(VS)
 MAXIMA TRES DIVAS H(A)EC INTER VAESTIO MOTA EST
 PRINCEPS SIT CVIVS FILIVS HVNGARIÆ(?)
 NOSTER AIT IVNO EST(,)OPIBVS TAM SPLENDET(,) ET AVRO:(
 ASSERIT E CONTRA CAVTA MINERVA SVVM
 PLVS PR(A)E DIVITYS PRNAT SAPIENTIA REGEM(,)
 UBERA EY MATER PAL(I)AS, EGO UNA DEDI(,)
 DULCE VENUS RISIT(,) SI PROLES VESTRA:() MEA CVR
 OMNIA SVNT IPSI(,) PROSPERA NATA DIE(,)

Traducerea:

Dialogul festiv dintre trei zeite despre același principe preaînalt

Între cele trei zeite s-a ivit o mare întrebare:/ fiul căreia dintre noi este acest principe al Ungariei?/ Al nostru, spune Iunona, pentru că este bogat în comori și în aur./ Minerva susține că

este al ei, pentru că este o podoabă mai mare pentru un rege/ înțelepciunea, decât bogăția./ Eu, Pallas, l-am hrănit singură cu laptele de mamă./ Venus zâmbeste dulce: dacă este odrasla voastră, de ce i-a căzut/ fiecare întâmplare norocoasă în ziua mea? (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 25 octombrie 1606

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 4, pe fațada casei.

Observații: text compus de poetul umanist Bocatius János. Placa memorială a fost amplasată probabil pentru ziua de naștere a principelui, la împlinirea vârstei de 50 de ani, împreună cu alte două plăci [87–88]. În anul 1817 contele Teleki László a restaurat și a mutat placa memorială în partea stângă a gangului.

Bibliografie: Jankovich 1818; Letavay 1818: 133; Kóváry 1852: 257, 1853: 81; Vass 1865: 19; Kóváry 1866: 303–304; Pánczél 1879: 9; Jakab 1888a: 448, 451; Kóváry 1892: 303–304; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 21–22; Kelemen–Fodor 1902: 26; Rigler–Filep ed. 1903: 23; Sándor 1913: 67; Orosz (intocm. de) 1933: 45; Márkos ed. 1944: 18, 61; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 72–73; Kerekes (intocm. de) 1998: 47; Kovács A. 2003: 23; Gaal 2007a: 71; Asztalos 2008: 44–45; Kovács A. 2008; Lupescu 2014: 44–45; Asztalos 2015b: 377; Gaal 2016a: 30, 2016f: 55–56.

90.

ITT FEKSZIK BEGRECZI
BALINT FELESEGE(-)
VEL VICZEY MARTA(-)
VAL 1607

Traducerea: Aici se odihnește Begreczi Bálint împreună cu soția sa, Viczey Márta. 1607.

Data: 1607

Locul: pe zidul dintre Poarta Ungurilor (Magyar-kapu) și Poarta de Mijloc (Középkapu).

Observații: se găsește în lapidariul Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei.

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1840: 68; Jakab 1888a: 225; Balogh 1985: 195, Mihály 2005: 5, 2008b: 12; Gaal–Gránitz 2010 I.: 45; Dávid 2019: 270–271.

91.

DOMVS
CEMENTARIA
ET AVRICVSORIA
1 6 0 8

Traducerea: Casă de schimb monetar și aurărie, 1608.

Data: 1608

Locul: str. Emil Zola (Kornis), nr. 4.

Bibliografie: Jakab 1870a: 626, 1870b: planșa nr. IX; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 23; Kelemen–Fodor 1902: 27–28; Békésy 1903: 52; Rigler–Fílep ed. 1903: 16; Orosz (întocm. de) 1933: 46; Vályi (întocm. de) 1941: 17; Balogh 1944: planșa nr. XXVII; Herepei 1988: 308; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 75; Herepei 2002: 70; Asztalos 2004: 383; Herepei 2004b: 165, 425; Lukács 2005: 54; Gaal 2007a: 77; Asztalos 2008: 53, 2015b: 387–388; Dávid 2019: 348, 359, 361.

HIC LOCUS EST, LUCAS HIC PASTOR IN URBE MAROTHI
 ELOQUIO DOCUIT MYSTICA VERBA DEI.
 HAEC FUIT IPSA DOMUS, DOMUS HAEC CUNABULA QUONDAM
 PRIMA REFORMATAE RELIGIONIS ERAT.
 PARVUS HIC POPULUS, PRIMUM GREX PARVUS, IN UNUM
 CONVENIT, POPULI CONCIO PARVA FUIT.
 DONEC IN INMENSUM NASCENS ECCLESIA COETUM,
 TER SANCTI CREVIT NUMINIS AUSPICIO.
 GEORGIUS AGOSTON EÖTVES,
 POSSESSOR HARUM AEDIUM HAEREDITARIUS,
 MONUMENTUM HOC MARMOREUM MEMORIAE
 ERGO LOCAVIT

Traducerea: Acesta este locul în care preotul Maróthi Lukács a predicat elocvent cuvântul tainic al lui Dumnezeu. Această casă a fost primul leagăn de odinioară al confesiunii reformate. Aici s-au adunat pentru prima dată micul popor și mica ceată. Adunarea lor a fost mică, până când biserica abia născută a crescut nemăsurat cu ajutorul lui Dumnezeu de trei ori sfânt. Acest monument din marmură a fost ridicat aici întru amintire de proprietarul pe veci al casei, Eötvös Ágoston György. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Traducere alternativă:

Iată locul, privește-l, unde preotul cu gura de aur al cetății,
 Maróthi Lukács, a făcut să răsune vorba sfântă a lui Dumnezeu.

Iată această casă, uite-o, în care odinioară, ca într-un leagăn

A crescut credința calvinistă, de fraged copil.

Turma strânsă aici a fost mică la număr,

Cât timp ceata credincioșilor era la început.

Adunarea a crescut însă neîncetat, până când Dumnezeu,

Cel Întreit, a înmulțit ceata lor.

Eötvös Ágoston György, proprietarul pe veci al acestei case, a pus aici această placă de marmură întru amintire.

(Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Márkos András.)

Data: aproximativ 1608

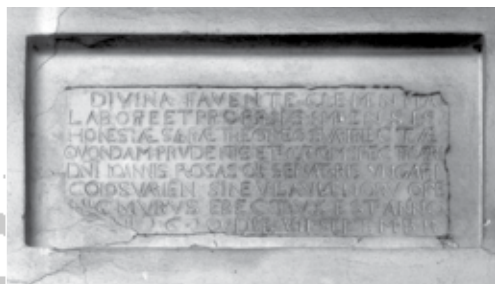
Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc), nr. 23–25, pe fațada casei.

Observații: nu mai există în prezent.

Bibliografie: Letavay 1818: 139; Szilágyi 1848a: 30; Mikó Á. 1860: 14–15; Vass 1865: 33–34; Jakab 1888a: 503, 506; Márkos ed. 1944: 35, 63; Balogh 1985: 163–164; Gaal 2016a: 30.

93.

DIVINA FAVENTE CLEMENTIA
 LABORE ET PROPRIIS IMPENSIS
 HONESTÆ SARÆ THEOMOSVARI R(E)LICTÆ
 QVONDAM PRVDENTIS ET CIRCVMSPECTI:VIRI
 D(OMI)NI IOANNIS ROSAS OLI(M) SENAToRIS VNGARI
 COLOSVARIEN(SIS) SINE VLLA VICINORV(M) OPE
 HIC MVRVS ERECTVS EST:ANNO
 [DOMI]NI 16-10-DIE VII SEPTEMBR(IS)

Traducerea: Acest perete a fost ridicat cu ajutorul grației divine prin munca și pe cheltuiala cinstitei Temesvári Sára, văduva înțeleptului și prevăzătorului domn Rósás János, fost senator maghiar al Clujului, fără niciun ajutor din partea vecinilor, în data de 7 septembrie din anul Domnului 1610. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 7 septembrie 1610

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 20, pe perețele sudic al coridorului de la etaj.

Bibliografie: Balogh 1985: 147–148; Lówy–Demeter 1990 I.: 6; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 55; Mihály 2008: 62.

94.

(stema principelui)
 INVOCAVI TE IN DIE TRIBVLATIONIS [...]
 DEVS [...] MEÆ ET TV DIIVDICASTI ME,
 QVARE ASSIDVE MEDITABOR LAV(-)
 DES, ET IN SEMPITERNVM NOMEN TVVM CELE (-)
 BRABO [...] PRVDENTIB(US). AC CIRCVMSPECT(IS). ANDREA
 EOTVEOS PRIMARIO, AC PETRO FILSTICH
 REGIO IVDICIBVS EXSTRVEBATVR ANNO
 CHRISTI MDCXII
 (stema Clujului)

Traducerea: Te-am chemat în zilele nenorocirilor mele, Doamne, [...] și tu m-ai judecat. De aceea cuget mereu la preamărirea ta și îți slăvesc numele în veci. Ridicat pe vremea judeului primar Ötvös András și a judeului regal Filstich Péter, cei înțelepți și prevăzători, în anul lui Hristos 1612. (Primul rând al inscripției reprezintă o variantă a Psalmului 50:15. Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1612

Locul: în capătul viitoarei străzi Emil Isac (Bartha Miklós), în partea de vest a turnului din strada Kandia (Paul Chinezu) (Turnul Fierarilor/Kovácsok tornya).

Observații: turnul din strada Kandia (Paul Chinezu) a fost demolat în 1796. Topica este alta în *Descriptio...* și în lucrarea lui Letavay Sándor (cf. Letavay 1818: 137; Márkos ed. 1944: 24–25, 62).

Bibliografie: Letavay 1818: 137; Vass 1865: 24–25; Jakab 1888a: 472; Márkos ed. 1944: 24–25, 62; Balogh 1985: 139; Kovács A. 2003: 22.

95.

IN NOMINE SACRO-SANCTAE ET INDIVIDUAE TRINITATIS

1612.

PIA CURA ET PATERNA SOLLICITUDINE PROVIDENTIAQUE SINGULARI AC AD OMNEM
POSTERITATIS MEMORIAM CELEBRANDA

LIBERALITATE

EX INCLUTA ET VETUSTISSIMA BATHOREORUM FAMILIA

ORIUNDI

SEREMISSIMI PRINCIPIS, DEI GRATIA TRANSILVANIAE ET VALACHIAE TRANSALPINAE

PRINCIPIS, PARTIUM REGNI HUNGARIAE DOMINI ET SICULORUM

COMITIS

TEMPLUM HOC

TOT ANNORUM SPATIO DESOLATUM, SITU SQUALIDUM, USUIQUE PROPHANO APPLICATUM,
RESTAURATUM EST AC USUI SUO LEGITIMO PUBLICO ETIAM REGNI STATULO ACCEDENTE
RESTITUTUM.

DOMUS ENIM DOMINI EST DOMUS ORATIONUM.

Traducerea: În numele Treimii sacrosancte și indivizibile. 1612. Această biserică distrusă pe parcursul atâtor ani, ajunsă într-o stare jalnică și folosită în scopuri profane, a fost refăcută și redată destinației sale legitime din grija pioasă și paternă, din prudența și dărnicia laudabilă față de toate generațiile viitoare a ilustrului principe [Gábor] din nobila și străvechea familie Báthory, principele Transilvaniei, al Valahiei transalpine și al părților regatului Ungariei, comitele secuilor. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1612

Locul: Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu).

Observații: Báthory Gábor, principele Transilvaniei, a donat clădirea Bisericii Reformate. Jakab Elek a descoperit în arhive transcriptul textului de pe placa memorială de odinioară. (cf. Jakab 1888a: 566–567).

Bibliografie: Letavay 1818: 139–140; Vass 1865: 34–35; Eszterházy 1866: 564; Jakab 1888a: 566–567; Márkos ed. 1944: 36–37, 63–64.

96.

ANNO 1613. TEMPORE PRVDENTVM ET CIRCVMSPECTOR(UM): EMERICI BOGNER ALIAS GILLYEN PRIMARIO ET STEPHANI RADNOTHI REGII IVDICVM, AEDILIBVS ITEM EODEM STEPHANO RADNOTHI ET LAVRENTIO FILSTICH PROCVRANTIBVS FIEBAT

Traducerea: Ridicat în anul 1613, pe vremea judeului primar Bogner sau Gillyén Imre și a judeului regal Radnóthi István, cei înțelepți și prevăzători, precum și sub paracliserii Radnóthi István și Filstich Lőrincz, din grija acestora. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1613

Locul: Piața Unirii (Főtérr), în partea de sud a zidului de piatră de odinioară al grădinii Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: inscripția de odinioară se referea la construcția unei prăvălii lucrative pentru biserică.

Bibliografie: Letavay 1818: 139; Vass 1865: 29–30; Jakab 1888a: 183, 472; Márkos ed. 1944: 30, 63; Gaal 1995: 18; Sas 1998: 33, 2009: 36.

97.

**ANNO CH(RISTI)-1625 DIE
QIS EXISTIMAT SE ESTAREV[...]**

Traducerea: În anul lui Cristos 1625 [...] ziua [...]. Cine crede despre sine că stă [...]. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Engel Károly.)

Data: 1625

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc), nr. 37, pe ancadramentul ușii scării de acces dinspre curte, din stânga, în pivniță.

Observații: a dispărut la începutul anilor 1990.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 75.

98.

„1626. In sempiternam insignis illius Beneficii memoriam, quo Serenissimus et Potentissimus Princeps, Dominus D. Gabriel, Dei Gratia Sacri Romani Imperii et Tranniae Princeps, Partium Regni Hungariae Dnus et Siculorum. Comes ac Opuliae et [sic] Ratiboriaeque Dux, Templum isthoc eum in Privato suo Statu, tum vero potissimum Principatum adeptus, prosecutus est, et adauxit Proventus et Reditus ejus amplissimos, peculiari suo Diplomate superinde edito, in perpetuam Elemosynam, usibus ejusdem Templi et totius Sacri Ministerij, renovando, ordinando, conferendo, ac sub aeternae Damnationis Poena consecrando, Eccla Orthodoxa Claudiaca, Publicae posuit.”

Traducerea: 1626. Amplasat de comun acord de către singura biserică clujeană de credință adevărată, în amintirea eternă a binefacerii aduse acestei biserici de către ilustrul și preaputernicul domn și principe [Bethlen] Gábor, prin harul lui Dumnezeu principe al Sfântului Imperiu Roman și al Transilvaniei, domn al părților regatului Ungariei și comitele secuilor, duce de Oppeln și Ratibor, atât ca persoană privată, cât și, îndeosebi, după ce a câștigat principatul, sporindu-i câștigurile și încasărilor prin diploma emisă referitor la acestea, reînnoindu-le, orânduindu-le, dăruindu-le și consacrandu-le, sub pedeapsa blestemului veșnic, în folosul bisericii și al preoților.

Data: 1626

Locul: Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu).

Observații: nu mai există în prezent.

Bibliografie: Eszterházy 1864: 6; Jakab 1888a: 566–568.

99.

(pe blazon: **S B/ 1626**)

Lectura: S. B., în anul 1626.

Data: 1626

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 13, pe un ancadrament din casa Fröhlich.

Observații: ancadramentul care poartă inscripția a fost descoperit în noiembrie 2012, în timpul renovării clădirii.

Bibliografie: *Szabadság*. 8 noiembrie 2012.

100.

MICHAEL·MARCEL·ANNO DOMINI·IDI(E)I(U)L(II)L [16]28·
FILEP SOFI
16 28

Traducerea: Marcel Mihály și Filep Zsófi în ziua de 1 iulie din anul Domnului 1628. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 1628

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 5, pe relieful de pe timpanul porții de intrare.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 76.

101.

REG(NANTE)·SEREN(ISSIMO)·PRIN(CIPE)·D(OMINO)·D(OMINO)·

G(ABRIELE)

(stema Transilvaniei
și a familiei Bethlen)

B(ETHLEN)

GABRIEL·D(EI)·G(RATIA)·SAC(RI)·RO(MANI)·IMP(ERII)·ET·
TRAN(SILVANÆ)·PRIN(CEPS)·PAR(TIUM)·REG(N)I·HVN(GARIÆ)·D(OMI)N(U)S
(ET) SICVL(ORUM)·COM(ES)·AC·OPPVL(IÆ)·RATIB(ORLÆ)Q(UE)·DVX

D(OMI)NE DEVS
NOS IN
PAVLO·VEND
RICH·PRI(-)
MAR(IO) &

(stema Clujului)

CONSERVA
PACE·
IOANNE
TOLNAI·RE(-)
GIO·IVDICIBVS

RESTAV(ATUM)·EST·TVRRIS HÆC
AN(NO) D(OMINI) MDCXXVII FVLMINE DE(-)
IECTA PVBL(ICIS) CIVITATIS EXPEN(SIS)
ET PERFECTA AN(NO) D(OMINI) MDCXXIX

Traducerea: Acest turn distrus de fulger în anul 1627 a fost refăcut și terminat pe cheltuiala orașului, în anul 1629, în timpul domniei ilustrului principe Bethlen Gábor. Gábor, prin harul lui Dumnezeu principe al Sfântului Imperiu Roman și al Transilvaniei, domn

al părților regatului Ungariei și comitele secuilor, duce de Oppeln și Ratibor – Dumnezeule, păstrează-ne în pace –, pe vremea judeului primar Vendrich Pál și a judeului regal Tolnai János. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Gaal György.)

Data: 1629

Locul: strada Baba Novac (Bethlen), în partea de est a Turnului Croitorilor (Szabók tornya).

Bibliografie: Letavay 1818: 135–136; Nagyajtai Kovács 1840: 65–66; Kövály 1851: 23; Mikó Á. 1860: 10; Vass 1865: 22; Jakab 1869: 185, 1870b: planșa nr. XV, 1888a: 514–515; Kelemen–Fodor 1902: 32; Rigler–Filep ed. 1903: 24; Sándor 1913: 71–72; Borteș 1923: 47; Orosz (intocm. de) 1933: 60; Ferenczi 1941: 84–85; Márkos ed. 1944: 22, 61–62; Kovács A. 1990; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 76–77; Kovács A. 2003: 23; Asztalos 2004: 436–437; Mihály 2005: 11, 16–17; Gaal 2006: 29; Kelemen 2006: 267, 281; Gaal 2007a: 162–163; Asztalos 2008: 97–99; Mihály 2008b: 17, 19, 21–22; Lupescu 2014: 44; Gaal 2016a: 21, 33; Dávid 2019: 392.

102.

„IN NOMINE DOMINI.

RESTAVRATA EST, DEO FAVENTE, TVRRIS TEMPLI PAROCHIALIS CLAVDIOPOLITANI, PARS FERME DIMIDIA SVPERIOR, ET DE NOVO REAEDIFICATA, ANNO DOMINI; M: D: CXXXIII: REGNANTE ILLUSTRIS: PRINCIPE D(OMINO). D(OMINO). GEORGIO RAKOCZI; PRVDENTIB AVTEM ET CIRCUMSPECTIS, STEPHANO PVELACHER PRIMARIO, ET IOHANNE TOLNAY REGIO IVDICIB, NEC NON BENEDICTO HENZLER, STEPHANO ROSAS, CASPARE BEITSCH, STEPHANO BACZI, ANDREA HERMAN, MICHAELE IO SAMARIAIY, MICHAELE FENESCHER, IOHANNE TEOKEOLI, LAVRENTIO SCHESPVRGER, CASPARE KOWACZI, ET AMBROZIO GASNER, IVRATIS CIVIB: ET SENATORIB; PRO EO ANNO CREATIS; GLOBVSVERO AENEVS IMPOITVS EST, DIE XXII: OCTOBRIS, PESTE SAEV GRASSANTE; CVM DIE XVIII. SEPTEMBR: QVIFVIT DIES DOMINICVS, HORA:Z:POST MERIDIEM FVLGINE TACTA DEARSISSET ET GLOBVS ETIAM DELAPSVS IN DVAS FVSSSET PARTES DIVISVS.

DOMINE DEVS ET PATER MISERICORS, CONSERVA NOS ET HANC REM PVB: ATQUE IN EA ECCLESIAM TVAM, AD. S(ACRO). S(ANCTAE). NOMINIS. TVI GLORIAM SEMPITERNAM.

AEDILES, QVORVM RESTAVRATIO HAEC FACTA EST, FVERE P. ET C. GEORGIVS LAKATOS ALIAS GEREB ET GEORGIVS WOLMAN, CENTUMVIRI.

STEPH(ANUS): CONRADVS

CLAVDIOPOLITANVS

NOTARIVS EIVSDEM CIVITATIS.

KEOPECZY EOTVES SAMVEL CZINALTA S. I.

H. F.

I. V.

Z. I.

B. I.”

Traducerea:

În numele Domnului.

Partea superioară, adică aproape jumătate din întregul turn al bisericii parohiale clujene, a fost refăcută și ridicată la loc, cu ajutorul lui Dumnezeu, în anul Domnului 1633, în timpul domniei ilustrului principe Rákóczi György. Ciuma cruntă bântuia orașul atunci când judele primar Puelacher István și judele regal Tolnay János, cei înțelepți și prevăzători, precum și jurații și senatorii orașului aleși pe acel an, Henzler Benedek, Rósás István, Beitsch Gáspár, Baczi István, Herman András, Samarjay Jó Mihály, Fenescher Mihály, Tököli János, Schespurger Lőrinc, Kovácsi Gáspár și Gasner Ambrus, au amplasat un glob din bronz în vârful turnului în a 22-a zi din luna octombrie. În data de 18 septembrie, care a căzut într-o zi de duminică, turnul a ars din cauza unei lovituri de fulger, iar globul din turn, prăbușit la pământ, s-a rupt în două. Dumnezeule și Tată îndurător, păstrează-ne pe noi, pe această comunitate și biserica Ta sfântă din cadrul ei, întru veșnica slavă a numelui Tău sfânt.

Demnitarii însărcinați cu această reconstruire au fost centumvirii Lakatos György, cunoscut și sub numele de Geréb, și Wolman György

Konrád István din Cluj, notarul aceleiași oraș

[Reconstrucție] Realizată de Köpecy Eötves Sámuel.

Data: 1633

Locul: Piața Unirii (Főtér), în turnul Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: „Text în limba latină imprimat pe o placă de aramă. Arhivele Bisericii Unitariene, Cluj.” (Sas 2009: 188)

Bibliografie: Sas 2009: 187–188.

103.

AN (rozetă) RH 16 (rozetă) 36

1 TIMOTH VI V6.

EST QVAEST(US), MAGN(US), PIETAS.CVM

ANIMO SVA SORTE CONTENTO

Traducerea: Într-adevăr, evlavia este un mare câștig când se mulțumește cu ceea ce are. Andreas Rhau (Szörös), în anul 1636. (1 Timotei 6:6. Pe baza traducerii Bibliei în limba maghiară a lui Károli Gáspár.)

Data: 1636

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 20, pe ancadramentul ușii de pe peretele estic al camerei din spre stradă a casei.

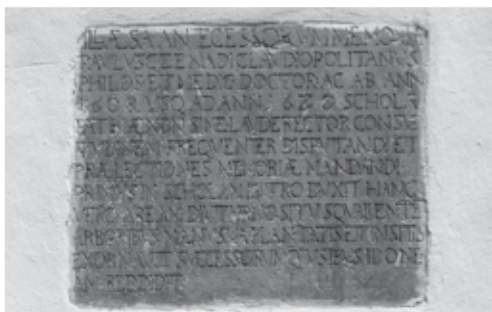
Observații: la origine a stat în casa Szilágyi de pe strada Podului (Wesselényi/Regele Ferdinand).

Bibliografie: Jakab 1870a: 427; Rados 1942: planșa nr. 32/1; Balogh 1944: planșa nr. XIX, 301; Kelemen 1982a: 133; Lőwy–Demeter 1990 I.: 6; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 56; Mihály 2008a: 63, 65; Dávid 2019: 286–287.

(pe blazon: AR/ 1636)

Traducerea/lectura: Andreas Rhau (Szörös), în anul 1636.**Data:** 1636**Locul:** Piața Unirii (Főtér) nr. 20, pe ancadramentul ușii de pe peretele din fața intrării.**Bibliografie:** Rados 1942: planșa nr. 32/2; Balogh 1944: 300; Kelemen 1982a: 133; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 56; Dávid 2019: 288–289.

ILLÆSA ANTECESSORVM MEMORIA
 PVLVS CZENADI CLAVDIOPOLITANVS
 PHILOS(OPHIÆ)·ET MEDIC(INÆ)·DOCTOR·AC AB ANN(O)
 1608. VSQ(UE) AD ANN(UM) 1620 SCHOLÆ
 PATRIÆ NON SINE LAVDE RECTOR CONSVE(-)
 TVDINEM FREQVENTER DISPVTANDI ET
 PRÆ LECTIONES MEMORIÆ MANDANDI.
 PRIMVS IN SCHOLAM INTRODVXIT HANC
 VERO AREAM DIVTVRNO SITVS QVALLENGE
 ARBORIBVS MANV SVA PLANTATIS ET INSITIS
 EXORNAVIT SVCESSORVM QVISIBVS IDONE-
 AM REDDIDIT

Traducerea: Amintirea strămoșilor este neîntinată. Csanádi Pál din Cluj, doctor în filosofie și medicină, director laudabil al școlii patriei, a introdus pentru prima dată în școli obiceiul dezbaterilor frecvente și al memorării prelegerilor. El a împodobit această curte, stearpă pentru un timp îndelungat, cu arbori sădiți cu propria-i mână și a făcut-o prielnică pentru toți urmașii. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Sipos Gábor și Szabó György.)

Data: după anul 1636**Locul:** str. Victor Deleu (Barát) nr. 2, pe peretele nordic al Mănăstirii Franciscane.**Observații:** Csanádi Pál a decedat în anul 1636.**Bibliografie:** Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 42–43.

(stema Transilvaniei și a familiei Rákóczi)

**DEVS PROTECTOR
REGNANTE ILLVSTRISSIMO CELSIS(SIMO)
PRINCIPE D(OMINO).D(OMINO).GEORGIO RAKOCI
DEI GRATIA.TRAN(SYLVA)NIAE PRINCIPE PA(R-)
TIVM REGNI HVNGARIAE DOMINO
ET SICVLORVM COMITE.**

NEC NON

(stema Clujului)

**PRVDENTIBVS ET CIRCVMSPECTIS
LAVRENTIO FILSTICH PRIMARIO
ET MICHAELE IO.REGIO.IVDICIBVS
CIVITATIS COLOSVAR.AERE.LA(-)
BOREQVE PVBLICO.RESTAVRATA
ANNO D(OMI)NI M-DC-XLI.**

DEVS PROTECTOR
REGNANTE ILLVSTRISSIMO CELSIS(SIMO)
PRINCIPE D(OMINO).D(OMINO).GEORGIO RAKOCI
DEI GRATIA.TRAN(SYLVA)NIAE PRINCIPE PA(R-)
TIVM REGNI HVNGARIAE DOMINO
ET SICVLORVM COMITE.

NEC NON
PRVDENTIBVS ET CIRCVMSPECTIS
LAVRENTIO FILSTICH PRIMARIO
ET MICHAELE IO.REGIO.IVDICIBVS
CIVITATIS COLOSVAR.AERE.LA(-)
BOREQVE PVBLICO.RESTAVRATA
ANNO D(OMI)NI M-DC-XLI.

Traducerea: Dumnezeu este apărătorul nostru. Refăcut pe cheltuială și prin muncă publică, în anul Domnului 1641, în timpul domniei ilustrului și mărețului principe Rákóczi György, prin harul lui Dumnezeu principele Transilvaniei, domn al părților regatului Ungariei și comitele secuilor, precum și pe vremea judeului primar al Clujului Filstich Lőrinc și a judeului regal Jó Mihály, cei înțelepți și prevăzători. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1641

Locul: zidul orașului de lângă Turnul Aurarilor (Ötvösök tornya).

Observații: Turnul Aurarilor a fost demolat în anii 1850. În 1884 placa a fost amplasată alături de o altă placă memorială [59], pe palierul scării principale a Palatului Primăriei din Cluj. În anul 1986 a fost înlăturată și a ajuns în lapidariul Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei.

Bibliografie: Letavay 1818: 134; Nagyaajtai Kovács 1840: 43–44; Kőváry 1851: 23; Vass 1865: 14–15, 27; Jakab 1870b: planșa nr. XV; *Magyar Polgár*. 6 noiembrie 1884; Jakab 1888a: 598; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 20; Kelemen–Fodor 1902: 22; Rigler–Filep ed. 1903: 24; Sándor 1913: 104–105; Borteș 1923: 36; Orosz (întocm. de) 1933: 32; Márkos ed. 1944: 13, 58; B. Nagy M. 1977: 77, ilustrația nr. 111; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 87; Kerekes (întocm. de) 1998: 42; Miklósi–Sikes 2003: 153; Sas–Veress 2003: 12; Mihály 2005: 9–10; Gaal 2007a: 48, 170–171; Mihály 2008b: 15–16, 17, 2009: 159; Lupescu 2014: 44–45; Gaal 2016a: 19, 34, 277; Dávid 2019: 391.

107.

[În partea stângă:]

INVIDIAM FERRE AVT FORTIS AVT
FOEL(I)X POTEST ANNO 1642

[În partea dreaptă:]

MISER(R)IMA EST FORTVNA QVÆ INIMICO
CARET DIE 7 MAY

Traducerea: Invidia poate fi suportată fie de cel curajos, fie de cel fericit. Fericirea care nu are dușman este cea mai jalnică. 7 mai 1642. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Kelemen Lajos.)

Data: 7 mai 1642

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 3, pe fațada casei.

Observații: la origine inscripțiile au stat deasupra geamurilor. Au fost descoperite sub tencuială în anul 1941.

Bibliografie: Kelemen 1982a: 137; Gaal 1992: 93, 1995: 34; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 91; Mihály 2004: 220, 276, ilustrația nr. 10.

108.

(pe blazon: **B K/ 1643**)

VIRTVTEM PRIMAM ESSE PVTA COMPRESHERE LINGVAM

Traducerea: Prima dintre virtuți este ținerea limbii în frâu. Kékesi Benedek, în anul 1643. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Kelecsényi Gábor.)

Data: 1643

Locul: str. Regele Ferdinand (Wesselényi) nr. 19, pe ancadramentul ușii casei.

Observații: în poziție secundară.

Bibliografie: Balogh 1935: 24; Rados 1942: planșa nr. 33/3; Kelemen 1989: 143, 1982a: 140–141; Lówy–Demeter 1990 VI.: 6; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 91; Asztalos 2004: 202; Mihály 2011: 89; Dávid 2019: 362.

109.

1 6 4 6 B A

Traducerea/lectura: B. A., în anul 1646.**Data:** 1646**Locul:** str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 1, pe cheia de boltă a intrării sudice a casei Bogdánffy.**Observații:** în poziție secundară.**Bibliografie:** Debreczeni 1957: 231; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 47.

110.

(stema familiei Rákóczi)

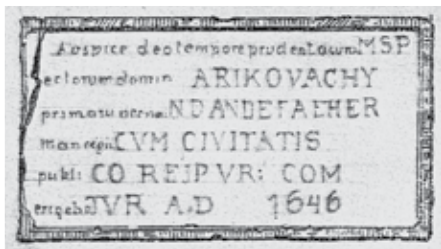
**D(EO). O(PTIMO). M(AXIMO). REGNANTE IILLUSTRISSIMO DOMINO DOMINO
 GEORGIO RAKOCZI, PRINCIPE CELSISSIMO
 TRANSYLVANIAE, PARTUM REGNI HUNGARIAE
 DOMINO ET SICULORUM COMITE, MURUS HIC
 EXSTRUEBATUR. ANNO 1646.**

Traducerea: Lui Dumnezeu, cel mai bun și cel mai mare. Acest zid a fost ridicat în timpul domniei ilustrului Rákóczi György, principele Transilvaniei, domn al părților regatului Ungariei și comitele secuilor, în anul 1646. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)**Data:** 1646**Locul:** în capătul viitoarei străzi a Universității (Egyetem), pe zidul de cetate de lângă Poarta Turzii (Torda-kapu), pe Bastionul Bogdánffy, în apropierea colțului sud-vestic.**Observații:** zidul a fost demolat în anul 1806 (Letavay 1818: 136). Poarta Turzii a fost demolată în anul 1841.**Bibliografie:** Letavay 1818: 136; Vass 1865: 23; Jakab 1888a: 597; Márkos ed. 1944: 23, 62; Lupescu 2014: 44; Gaal 2016a: 34.

(stema Clujului)

AUSPICE DEO.

TEMPORE PRUDENTUM ET CIRCUMSPECTORUM
DOMINORUM GASPARI KOVÁTSI PRIMARII,
NEC NON DOMINI ANDREAE HERMAN REGII
JUDICUM CIVITATIS KOLOSVAR, PUBLICO
REIPUBLICAE COMMODO ERIGEBATUR A. D. 1646

Desen de Pákei Lajos

Traducerea: Cu ajutorul lui Dumnezeu. Ridicată în anul Domnului 1626, pe vremea judeului primar Kovácsi Gáspár și a judeului regal Hermann András, cei înțelepți și prevăzători, în folosul republicii. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1646

Locul: în capătul viitoarei străzi a Universității (Egyetem), pe zidul de cetate de lângă Poarta Turzii (Torda-kapu).

Observații: zidul a fost demolat în anul 1806 (Letavay 1818: 136). Poarta Turzii a fost demolată în anul 1841.

Bibliografie: Letavay 1818: 136; Nagyajtai Kovács 1840: 67; Kőváry 1851: 23–24; Vass 1865: 23; Jakab 1869: 205, 1888a: 597–598; Balogh 1944: planșa nr. III; Márkos ed. 1944: 23, 62; Dávid 2019: 256.

Regnante Illustrissimo Celsissimo Principe Transylvaniae, Domino Domino Georgio Rákóczi Anno salutis nostrae 1649 die 14-a Novembris tranquillo noctis in silentio, hora undecima, ex improviso, ad quindecim ulnas murus hic sponte cadit funditus, atque Anno 1650 Deo aspice restauratur.

Traducerea: În timpul domniei ilustrului și mărețului principe al Transilvaniei Rákóczi György, în data de 14 noiembrie 1649, la ora unsprezece seara, într-o noapte calmă și liniștită, dintr-o dată acest zid s-a prăbușit de la sine, pe o porțiune de unsprezece coți, și a fost refăcut în anul 1650, cu ajutorul lui Dumnezeu. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Márkos Albert.)

Data: 1650

Locul: nu departe de capătul viitoarei străzi a Eroilor (Deák Ferenc), în apropierea Porții de Mijloc (Közép-kapu), pe zidul exterior.

Observații: Poarta de Mijloc a fost demolată în anul 1850 (potrivit lui Szabó T. Attila, în anul 1841 – cf. Szabó T. A. 1946: 71–72). Inscripția nu mai există.

Bibliografie: Letavay 1818: 135; Vass 1865: 22; Márkos ed. 1944: 21–22, 61.

113.

Renovata est hoc Domus Senatoria Regnante Illustrissimo ac Celsissimo P(rin) cipe D(omino). D(omino). Georgio Rakoczi, Dei gratia secundo. A(nno) 1650.

Traducerea: Această casă a fost renovată din harul lui Dumnezeu, în timpul domniei ilustrului și mărețului principe al Transilvaniei, domnul Rákóczi György al II-lea, în anul 1650. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1650

Locul: Piața Unirii (Főtér), pe fațada clădirii vechii primăriei (Tanácsház).

Observații: fațada clădirii renovate a vechii primăriei era decorat cu sentințe și maxime și cu reprezentări figurative (cf. Flóra 2011).

Bibliografie: TanJkv. I/6. 397–398; Jakab 1888a: 710; Flóra 2011: 153, 159; Gaal 2016a: 34.

114.

(pe blazon: **B: A/ 1.6.5.1.**)

Traducerea/lectura: B. A., în anul 1651.

Data: 1651

Locul: str. Gaál Gábor (Sámi László) nr. 3, pe ancadramentul ușii camerei de consiliu a fostei parohii.

Observații: această ușă era fosta intrare principală a casei. Conform ipotezei lui Weisz Attila, monograma acoperă numele lui Fejérvári/Székesfehérváry Benedek – adică Benedictus Albensis în latină (Weisz 167–168).

Bibliografie: Weisz 2018: 163–171; Dávid 2019: 279–280.

115.

(pe blazon: **GML/ 1653**)

Traducerea/lectura: G. M. L., în anul 1653.

Data: 1653

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 15, pe cheia de boltă a porții.

Bibliografie: Balogh 1944: planșa nr. XXVII; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 52; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 92–93; Kovács A. 2003: 38; Kelemen 2006: 287–288; Dávid 2019: 361.

116.

· FIDE SED (pe blazon: GML/ 1654) CVI VIDE ·

Traducerea: Încede-te, dar fii atent în cine.

Data: 1654

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 15, pe ancadramentul ușii locuinței nr. 1.

Bibliografie: Balogh 1935: 24; Rados 1942: planșa nr. 25/2; Balogh 1944: planșa nr. XXVII; Buta-Bodea-Edroiu 1989: 52; Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 93; Guy Marica 1998: 31; Kovács A. 2003: 38; Gaal 2007a: 103; Dávid 2019: 359–360.

117.

(statuie: Fecioara Maria cu pruncul Isus)
L(EOPOLDUS). I. REDDIDIT

SIGIS(MUNDUS). RAKOCZI
AUXIT

STEPHANUS BATHORI
REX POLONIAE DEDIT

(bustul Sfântului István al Ungariei)

MIRUM. QUI POSSUIT.
CEDERE. IURE. SUO.

(stema familiei Perényi)

HONORI
MATRIS DOLOROSAE VIRGINIS DEI
PARAE SACELLUM HOC RESTAURARI
CURAVIT CATHARINA NATA BARO-
NISSA DE PERENY

(încadrat în simbol: IHS) UNICA. TOT.
REGUM.
DOMUS. HAEC. EX PERTA.
FAVORES.

MDCLV[III]
KOLOSMONOSTOR

(placa memorială din 1807 [205])

GEORGIUS RAKOCZY
CONFIRMAVIT

GABRIEL BETHLEN
ERH ET PT NOBILITAVIT

(bustul Sfântului László al Ungariei)

DISPERSO. REGUM. AFFECTUS.
ET. IURA. REDUCENS.

REGIA. PLUS. CUNCTIS.
REX. LEOPOLDE.
FACIS.

(încadrat în simbol: MARIA)

Veress Ferenc, 1868

Traducerea:

[În mijloc, sus:]

Ridicată întru cinstea Maicii Domnului Îndurerate, de baroneasa Perényi Katalin, care s-a ocupat de refacerea acestei capele. 1657. Cluj-Mănăştur.

[În semicerc, deasupra:]

Donată de Báthory István, regele Poloniei.

Sporită de Rákóczi Zsigmond.

Restituită de Leopold I [de Habsburg].

Întărită de Rákóczi György.

Înnobilată („înfrumusețată”) de Bethlen Gábor.

[De o parte și de alta:]

Cel capabil să renunțe la dreptul convenit este admirabil.

Această casă este singura care s-a bucurat de întreaga bunăvoință a regelui.

Răspândind iubirea regelui și readucând legile.

Rege Leopold [I de Habsburg], tu faci mai mult decât toți regii!

(Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: 1657–1693 (1657, 1690–1693)

Locul: Calea Mănăştur (Monostori) nr. 9, pe peretele casei ordinului iezuiților.

Observații: partea de clădire dinspre stradă a fost construită în anul 1762. Sub inscripția cu stema familiei Perényi a mai fost instalată încă o placă memorială în anul 1807 [205]. Pe fotografia realizată de Veress Ferenc în anul 1868 încă se văd cele unsprezece plăci memoriale. Plăcile memoriale au ajuns în lapidariul medieval al Muzeului de Istorie Națională a Transilvaniei în anul 1909.

Bibliografie: Biró V. 1945: 14; Kelemen 1989: 129, ilustrația nr. 109, 148; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 119; Sas–Veress 2003: 70; Mihály 2009: 142, 159–160; Sas 2010a: 37–38, 2010b: 84–86.

118.

IT^M IT
 [...]IONTES[...]TP
 [...]ORENSENSIS[...]
 A(NNO)·D(OMINI)·1609
 FIO·SZ·M^A_R
 TO:1658

Data: 1658

Locul: str. Victor Deleu (Barát) nr. 2, pe ancadramentul uneia dintre ferestrele sudice ale coridorului de la etaj al Mănăstirii Franciscane.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 42.

119.

STA FORIS PAVSA NON INTRABIS SINE CAVSA

Traducerea: Rămâi afară în pauză, nu intra fără rost! (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Szabó György.)

Traducere alternativă: Oprește-te la ușă și nu intra fără rost! (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Kelemen Lajos.)

Data: aproximativ 1660–1680

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 13, pe ancadramentul ușii casei.

Bibliografie: Balogh 1944: planșa nr. XXVII; Kelemen 1982a: 138–139; Gaal 1992: 49; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 93–94; Asztalos 2004: 135; Gaal 2007a: 102; Dávid 2019: 359–360.

120.

**EXTRVEBAR ANNO MDCLXIII.
QVANDO CAESAREANO CIVIT(ATIS). PRAESIDIO
COMMENDANS ET CVM IMPERIO PRAEERAT
ILLVSTRISSIMVS DOMINVS HECTOR COMES BRAZZA.
IVDICES VERO EXISTEBANT VIRI PRVDENTES ET CIRCVMPECTI
PRIMARIVS DOMINVS IOANNES LINTZEGH.
REGIVS DOMINVS IOANNES VÁRADI**

Traducerea: Am fost construit în anul 1663, când comandantul gărzii imperiale a orașului era ilustrul conte Brazza Hector, pe vremea judeului primar Lintzég János și a judeului regal Váradi János, bărbați înțelepți și prevăzători. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1663

Locul: în capătul viitoarei străzi a Memorandumului (Unió), în stânga ieșirii turnului de apărare exterior al Porții Mănăsturului (Monostor-kapu).

Observații: Poarta Mănăsturului a fost demolată în anul 1843.

Bibliografie: Letavay 1818: 137; Vass 1865: 25; Jakab 1888a: 749; Márkos ed. 1944: 25, 62; Gaal 2016a: 36.

121.

SACRATISSIMAE CAESAREO-REGIAEQUE ROMANORUM
MAJESTATIS, INVICTISSIMI AC CLEMENTISSIMI
IMPERATORIS. SUPREMTIS LOCUMTENENS
ET COMMENDANS CLAUDIOPOLITANUS. HECTOR
COMES DE BRAZZA, HUNC MURUM ERIGEBAT CALENDIS
MENSIS AUGUSTI, ANNO 1663.

Traducerea: Acest zid a fost ridicat în prima zi din luna august, în anului 1663, de contele Brazza Hector, locotenent suprem și comandant din Cluj al sfintei sale maiestăți imperiale și regale romane, cel neînfrânt și preaîndurător. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1 august 1663

Locul: în capătul viitoarei străzi a Memorandumului (Unió), în stânga ieșirii turnului de apărare exterior al Porții Mănăsturului (Monostor-kapu).

Observații: Poarta Mănăsturului a fost demolată în anul 1843.

Bibliografie: Letavay 1818: 137; Vass 1865: 26; Jakab 1888a: 749–750; Márkos ed. 1944: 26, 62; Gaal 2016a: 36.

122.

EXTRVEBATVR ANNO MDCLXIII.
EXISTENTIBVS IVDICIBVS VIRIS AMPLISSIMIS
PRIMARIO QVIDEM DOMINO IOANNE LINTZEGH,
REGIO VERO DOMINO IOANNE VÁRADI.

Traducerea: Am fost construit în anul 1663, sub judele primar, domnul Lintzegh János, și judele regal, domnul Váradi János, bărbați iluștri. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1663

Locul: pe viitoarea stradă Potaissa (Fogoly), pe latura sudică a turnului de colț dintre Turnul Pantofarilor (Vargák tornya) și Poarta Turzii (Torda-kapu).

Observații: inscripția nu mai există în prezent.

Bibliografie: Letavay 1818: 136; Vass 1865: 24; Jakab 1888a: 749; Márkos ed. 1944: 23, 62.

123.

„S(acrae). C(aesareo). R(egiae). M(aiestatis). P(rimarius). L(ocum). T(enens).
E(t). C(ommendans). C(ivitatis). Hector Comes de Brazza. Anno 1663. dieb.
Novembris.”

Traducerea: Locotenentul Maiestății Sale imperiale și regale, comandantul Clujului, contele Brazza Hector. În luna noiembrie a anului 1663. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: noiembrie 1663

Locul: pe viitoarea stradă Potaissa (Fogoly), pe latura vestică a turnului de colț dintre Turnul Pantofarilor (Vargák tornya) și Poarta Turzii (Torda-kapu).

Observații: inscripția de pe stemă nu mai există în prezent.

Bibliografie: Letavay 1818: 136; Vass 1865: 24; Jakab 1888a: 749; Márkos ed. 1944: 24, 62; Gaal 2016a: 36.

124.

16 (însemnul cojocarilor) 84

Data: 1684

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 15, în partea dinspre curte a casei.

Bibliografie: Sándor 1913a: 140; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 52; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 93; Dávid 2019: 361; Dávid 2019: 359, 361.

125.

AN(NO) DO(MINI)
16 (însem) 91

HIC SEPVLTA JACENT MEMBRA
VIRI PIETATÆ AC ERVDITIONE CLARI(SSIMI)
REVEREND(ISSIMI) ac DOCTISSIMI D(OMI)N(NI):
ANDREÆ LACHOVII ECCLESIAE
POLONICÆ CLAVDIOPOLI(TANÆ)
OB VERITATEM EXULANTIS
PASTORIS DISERTISSIMI.
QVI IN DOMINO PLA(-)
CIDE OBDORMIVIT
ANNO VT SVPRA
DIE VI AVGVSTI
ÆTATIS VERO SVÆ
LXIV

Traducerea: În anul 1691 al Domnului. Aici se odihnesc rămășițele pământești ale lui Andreas Lachovius, pastorul de o elocință excepțională al bisericii poloneze din Cluj, surghiunită din cauza adevărului, bărbat vestit pentru pietatea și erudiția sa, domn vrednic de stimă și învățat, care a adormit liniștit întru Domnul, în ziua a 6-a din luna august a anului sus-menționat, în al 64-lea an al vieții sale. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Buzogány Dezső.)

Data: 1691

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), între nr. 7 și 9, în micul foaier de la intrarea din partea stângă a Bisericii Unitariene.

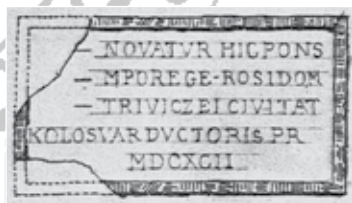
Observații: descoperită printre alte pietre uitate, în anul 1885, și transportată la biserică de preotul Péterfi Dénes; a fost amplasată în locul actual în anul 1924.

Bibliografie: Gaal 1996: 229; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 135; Gaal 2010: 17, 135.

126.

(stema familiei Viczey)

[RE]NOVATVR HIC PONS
[TE]MPORE GE(NE)ROSI DOM[INI]
[PE]TRI VICZEI CIVITAT[IS]
KOLOSVAR DVCTORIS PR[IMARII]
[ANNO] MDCXCII

Desen de Pákei Lajos

Traducerea: Acest pod a fost renovat pe vremea ilustrului Viczei Péter, judele primar al Clujului, în anul 1692. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Márkos Albert.)

Data: 1692

Locul: în capătul viitoarei străzi Regele Ferdinand (Wesselényi), în partea de vest a Podului peste Someș.

Observații: podul a fost demolat în anul 1836. În anul 1907 piatra a fost dăruită muzeului de consiliul orașului.

Bibliografie: Letavay 1818: 135; Nagyajtai Kovács 1840: 60; Vass 1865: 20; Balogh 1944: planșa nr. III; Márkos ed. 1944: 20, 61; Balogh 1985: 134; Mihály 2009: 142, 159; Dávid 2019: 256, 359.

127.

**BULCSESDI
SÁRA ÉPITETTE
ANNO 1698**

Traducerea: Construită de Bulcsesdi Sára, în anul 1698.

Data: 1698

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 2, pe perețele sudic dinspre curtea casei.

Bibliografie: Sándor 1914: 3; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 94–95; Asztalos 2004: 465; Gaal 2004a: 127; He-repei 2004b: 522; Kelemen 2006: 271; Todîța 2009: 48.

128.

**MEMENTO MO
MATHIAS
16**

(însemnul cojocarilor?)

**RI E NON [...]
ROTH
99**

Traducerea: Amintește-ți că vei muri și să nu [...]. Roth Mátyás, 1699.

Data: 1699

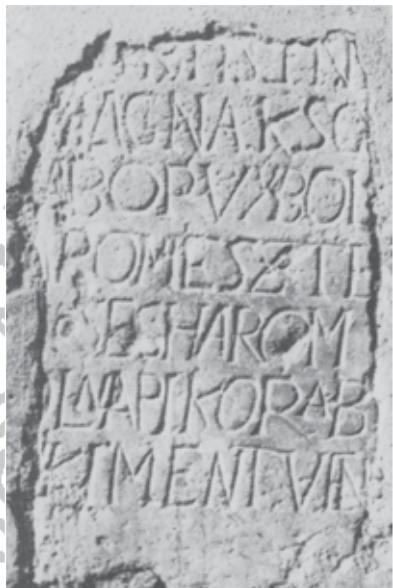
Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), pe ancadramentul ușii casei de odinioară.

Observații: a ajuns în posesia Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei (cf. Kelemen 1982b: 58).

Bibliografie: Kelemen 1982b: 58–59; Gaal 1995: 47; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 59; Gaal 2001c: 201; Mihály 2004: 219.

129.

[...] ISTEN
 AGNA. KSO
 [H]ABOPYBOL
 [HÁ]ROMESZTE[N]
 [D]ŐSESHAROM
 [HO]LNAPIKORAB[AN]
 KIMENTVEN

Lectura actuală: [...] Isten [...] sok háborúiból (három eszte(nd)ős és három (ho)lnapi koráb(an) kimentvén. (După Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Traducerea: [...] Dumnezeu [...] salvând din multe războaie în vârsta de trei ani și trei luni.

Data: 1700–1800

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 23, în partea stângă a scării de acces în pivniță dinspre curte.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 104–105.

130.

Data: 14 august 1702

Locul: Cetățuia (Fellegvár); cruce din lemn.

Observații: a fost așezată de maiorul austriac Thierheim, comandant militar. În 1936–1937 pe deal a fost ridicată din nou o cruce de lemn [401].

Bibliografie: Gaal 2001b: 385; Asztalos 2004: 273–274; Gaal Gy 2016a: 39.

[Pe verso:]

DONO PRINCÍPI CARÍSSÍMO

(panorama Kolozsvár/Cluj)

Muros tot, non qui appugnavit, sed, qui defendit, expugnavit, simul tamen iste amisit, ille obtinuit: hoc est Divinae providentiae aenigma

(panorama Medgyes/Mediaș)

Dii omnia laboribus vendunt

(cetatea din Bethlen/Beclean)

Aura diu conclusa nocet, quis perferat illam

(panorama Székelyudvarhely/Odorheiul Secuiesc)

Exemplum dedi vobis, ut quemadmodum ego feci, ita et vos faciatis

(cetatea din Szilágysomlyó/Șimleu Silvaniei)

Bathorio pridem mea vota subesse nepoti

(panorama Kassa/Cașovia)

Esuriem contra sunt omnia moenia frustra

(cetatea din Zólyom/Zvolen)

Si non fers, quod edas, huc minime fugias

(panorama Érsekújvár)

Venisti, me vidisti, vicisti

(panorama Modor/Modra și Bazin)

Sequitur post nubila Phoebus

(cetatea din Vöröstorony/Turnu Roșu)

Turris rubra haec est, sanguine parta vocor

(inimă)
(în jur se află însemnele
Transilvaniei)

COR HOC DAMVS

(cetatea din Gyalu/Gilău)

Te mones [monet?] miles, vei qui praefectus es arcis, hostis non facti sit tibi cura bovis

(panorama Szamosújvár/Gherla)

Esurio et non dedistis mihi manducare

(cetatea din Szentpál/Sânpaul)

Durum est tibi contra stimulum culcitrare

(cetatea din Szatmár/Sătmar)

Venient dies, non relinquent in te lapidem Super lapidem

(cetatea din Munkács/Muncaci)

Mater defendit me, filius expugnavit

(panorama Eger)

Lilia, quantum omen rest [res!] est certissima, muri produxere mei, floreat Ungaria

(cetatea din Árva/Orava)

Orphans, tu eris adiutor

(cetățile din Bajmóc/Bojnice, Szomolány/Smolenice și Holics/Holíč)

Illuc me Dominus, patria huc rapit, abripit ista

(cetatea din Beszterce/Bistrița)

Qui cito dat, bis dat

(cetatea din Huszt/Hust)

Qui male Solutos milites, hostes alit

Traducerea:

[În față:]

[La portretele principilor:]

Báthory István, principele Transilvaniei, regele Poloniei. El este adevăratul principe, apoi rege, la fel de măreț în ambele.

Báthory Kristóf, principele Transilvaniei.

Báthory Zsigmond, principele Transilvaniei.

Báthory András, principele Transilvaniei.

Báthory Gábor, principele Transilvaniei.

Rákóczi Zsigmond, principele Transilvaniei.

Rákóczi György tatăl [I], principele Transilvaniei.

Rákóczi György fiul [al II-lea], principele Transilvaniei.

Rákóczi Ferenc tatăl [I], principele Transilvaniei.

[Sub imaginile de deasupra arcului:]

Pământul pare plin cu tot felul de bunuri, eu însă cred că nu are principe mai mare decât el.

Rákóczi Ferenc, conducătorul stărilor aliate ale Ungariei, al cincilea principe al Transilvaniei cu acest nume și al zecelea din acest sânge, duce de Munkács și de Makovica etc.

Măreț erou, ia sceptrul Transilvaniei, care îți revine ca urmaș de sânge al unor strămoși atât de iluștri.

Sufletul lucrurilor este ordinea, sufletul ordinii produce acestea, Forgách [Simon], pe el să îl numiți deci sufletul lucrurilor.

[Deasupra arcului:]

Mare Rákóczi, poarta care ți-a fost ridicată de către daci [„transilvăneni”] este deschisă în fața ta. (Cronostih: 1705)

[Pe coloana din partea stângă:]

Tăria abundentă a izvorului unguresc preschimbă fierul în aramă, iar Înțelepciunea preschimbă fierul în aur, cu care cumpără libertatea, arama este mai pretioasă decât aurul.

Poetii i-au atribuit lui Pallas rolul de a da legi artelor și războaielor; Înțelepciune ascute arma.

Ei, ce număr mare și cât de puternic! Și de ce? O spun: cu siguranță, unul este o mulțime, căci a fost bine legat. Învățați ce poate ordinea, ce poate înțelegerea, cât de multă putere poate să dea un conducător mulțimii.

[Pe coloana din partea dreaptă:]

Când Moise și-a ridicat mâna, Israel a învins.

Ai vrea să știi de ce doar unul singur a reușit să ajungă în chip de mare răsplată în vârful muntelui, dintre atâția care au încercat? Pietatea străveche a fost cea l-a îndrumat pe un asemenea drum, ea l-a condus, el a învins prin pietate stâncile așezate în calea sa.

Pietatea este benefică tuturor, a ei este promisiunea vieții din prezent și din viitor.

[La piciorul coloanelor:]

Înțelepciune.

Pietate.

[În spate:]

[Deasupra arcului:]

Îți oferim această inimă în dar, cel mai drag principe. (Cronostih: de două ori 1705.)

[În cele două părți ale inimii:]

Acele multe ziduri nu au fost cucerite de cel care le-a asediat, ci de cel care le-a apărat; totuși, cum cel din urmă le-a pierdut, primul le-a câștigat: iată misterul providenței divine.

Soldatul te avertizează pe tine, distinsul comandant al cetății, să nu te preocupi de dușmanul închipuit, ci de turmă.

[Sub inimă:]

Zei dau toate în schimbul muncii grele.

Am fost flămând, și nu mi-ați dat să mănânc

[Pe coloana din partea stângă:]

Aerul închis prea multă vreme dăunează, cine ar putea să îl suporte.

Căci v-am dat exemplul ca și voi să faceți așa cum v-am făcut eu. (Ioan 13:15)

Odinioară am fost a lui Báthory, îmi doresc să fiu stăpânită de nepotul lui.

Toate zidurile sunt inutile împotriva foamei.

Dacă nu aduci cu tine de mâncare, aici să nu fugi.

Ați venit, m-ați văzut, ați învins. (Modificarea vorbelor lui Caesar.)

După nori apare soarele. (Alanus ab Insulis: *Liber Paraboliarum*, 1175, I:33)

Acest turn este roșu, sunt numit cel născut din sânge.

[Pe coloana din partea dreaptă:]

Greu este pentru tine să dai cu călcâiul în țepușă. (Faptele Apostolilor 26:14)

Vor veni zile în care nu va rămâne piatră peste piatră care să nu fie dărâmată. (Luca 21:6)

Mama m-a apărat, fiul m-a cucerit prin asediu.

Pe zidurile mele au crescut lalele, un astfel de augur este lucrul cel mai sigur. Să înflorească Ungaria!

Árva [comitatul Orava; „orfană”], vei fi ajutată.

Domnul mă smulge într-o parte, patria în cealaltă. Mă răpește cea din urmă.

Cine dă rapid, dă de două ori.

Cel care ține soldați prost plătiți, hrănește dușmanul.

(Pe baza traducerilor în limba maghiară ale lui Galavics Géza.)

Data: 1705

Locul: Piața Unirii (Főtér); poartă triumfală.

Observații: iezuiții clujeni i-au ridicat poartă triumfală lui Rákóczi Ferenc al II-lea, care a fost ales principe în anul 1704. În anul 1705 arcul a fost modificată în cinstea generalului Rabutin. Peste câteva luni arcul a fost demolată.

Bibliografie: Jakab 1888b: 77–79; Varga 1976; Galavics 1980: 483–490, ilustrații nr. 14–15; Gaal 2004b: 301–302; Kelemen 2006: 271; Gaal 2016a: 39.

**HÆC TUR(R)IS
 EST TEMPO(RE) REBELLIONIS IN
 MENSE OCTOBRI AN(N)O 1707 IVSSU
 CO(M)ITIS ALEX(AN)DRI KAROLI PULUERIB(US)
 DESTRUCTA ET ITERUM EX MAN(DA)TO EXC(-)
 ELL(ENTISSI)MI D(OMINI)·D(OMINI)·L(IBERI) BA(RONIS) KRISHBAUM CÆSARE
 TRANSILUANIÆ GENER(AL)IS COE(U)NTIS ERECTA
 ANNO 1709**

Traducerea: Acest turn a fost distrus cu praf de pușcă pe vremea rebeliunii,¹ în luna octombrie a anului 1707, din ordinul contelui Károlyi Sándor, și refăcut din ordinul Excelenței Sale baronul liber Kriegbaum, generalul imperial al Transilvaniei, în anul 1709. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1709

Locul: str. Baba Novac (Bethlen), în partea de nord-vest a Turnului Croitorilor (Szabók tornya).

Bibliografie: Letavay 1818: 136; Nagyajtai Kovács 1840: 66; Kóváry 1851: 24; Mikó Á. 1860: 10–11; Vass 1865: 23; Jakab 1869: 185, 1870b: planșa nr. IX, 1888a: 515–516, 1888b: 87; Kelemen–Fodor 1902: 33; Orosz (întocm. de) 1933: 60; Balogh 1944: planșa nr. III; Márkos ed. 1944: 22–23, 62; *Igazság*. 2 februarie 1974; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 79; Gaal 2004b: 305–306, 2007: 164, 2016a: 40; Dávid 2019: 256.

1 În alte locuri autorul traduce cuvântul prin *revoluție* (Jakab 1888b: 87). Este vorba despre războiul de independență al lui Rákóczi.

133.

(stema Clujului)

COLLAPSUM EX FUNDAMENTO RESTAURATUR
 SUB AMPLISSIMIS DOMINO GEORGIO BRIC(-)
 CIO VIZAKNAI, JUDICE PRIMARIO ET ME(-)
 DICINAE DOCTORE, INSPECTORE JOSEPHO
 KURTÁNY, SENATORE PRIMARIO. ANNO
 DOMINI 1716. MENSE AUGUSTO.

Traducerea: În urma surpării sale, a fost refăcut din temelii sub supravegherea ilustrului jude primar, domnul Vizaknai Bereczk György, doctor în medicină, și a consilierului primar Kurtány József, în luna august a anului 1716. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: august 1716

Locul: în capătul viitoarei străzi a Memorandumului (Unió), în dreapta ieșirii turnului de apărare exterior al Porții Mănăsturului (Monostor-kapu).

Observații: Poarta Mănăsturului a fost demolată în anul 1843.

Bibliografie: Letavay 1818: 138; Vass 1865: 26; Jakab 1888b: 108; Márkos ed. 1944: 26, 63; Gaal 2016a: 41.

134.

RENO	VATA
ANNO (stema Clujului)	1717
SUB PRIMA	RIO MART(-)
NO HORVATH AC REGIO JOHANNE	
BAUMGARDO LIBERÆ REGIÆ(UE)	
CIVITATIS KOLOSVÁR JUDICIBUS	

Traducerea: Renovat în anul 1717, pe vremea judeului primar Horváth Márton și a judeului regal al Clujului Johannes Baumgarten. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Sipos Gábor.)

Data: 1717

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 7, în gangul intrării.

Observații: la origine placa a stat pe zidul orașului din fața gangului intrării. A fost mutată în locul ei actual în preajma anului 1900.

Bibliografie: Letavay 1818: 136–137; Nagyajtai Kovács 1840: 67; Kőváry 1851: 24; Vass 1865: 24; Jakab 1888b: 107; Balogh 1944: planșa nr. III; Márkos ed. 1944: 24, 62; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 49; Gaal 2006: 31, 2007: 169; Asztalos 2015a: 33; Dávid 2019: 256, 354.

135.

(stema imperială)

1717

(stema Clujului)

„Tempore Judicatus Primarii Martini Horváth, Regii Joannis Baumgartus Restauratus.”

Traducerea: Refăcut pe vremea judeului primar Horváth Márton și a judeului regal Baumgarten János. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1717

Locul: între viitoarele străzi Napoca (Jókai) și Memorandumului (Unió), pe zidul cetății dintre Poarta din strada Fânului (Szén utcai kapu) și Poarta Mănășturului (Monostorkapu).

Observații: nu mai există în prezent.

Bibliografie: Letavay 1818: 137; Vass 1865: 25; Jakab 1888b: 108; Márkos ed. 1944: 25, 62.

136.

RENOVATA

EST HÆC TURRIS AN(-)

NO 1718 SUB PRIMAR(-)

IO MARTINO HORVAT

PEGIOQ(UE) IOANNE BUN(-)

GARDO CIVITATIS

KOLOSVAR JUDICIB(-)

US

Traducerea: Acest turn a fost renovat în anul 1718, pe vremea judeului primar al Clujului Horváth Márton și a judeului regal Baumgarten János. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Asztalos Lajos.)

Data: 1718

Locul: str. Baba Novac (Bethlen), în partea de nord-vest a Turnului Croitorilor (Szabók tornya).

Bibliografie: Kelemen–Fodor 1902: 33; Kelemen 1982a: 128; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 79; Sas–Veress 2003: 61.

137.

1718

Lectura: [Anul construcției:] 1718.

Data: 1718

Locul: Cetățuia (Fellegvár), deasupra fostului depozit de praf de pușcă.

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 60; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 98.

138.

DANIEL·WAS **VAI JUDIT**
DE CZEGE·ANNO (stemele familiilor Wass și Vay) **1 7 2 2**

Traducerea: Wass Dániel de Cege [Ţaga] și Vay Judit, în anul 1722.

Data: 1722

Locul: str. Unirii (Főtérf) nr. 27, pe ancadramentul ușii din curte.

Bibliografie: Lówy–Demeter 1990 I.: 5; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 62; Kerkes (întocm. de) 1998: 45; Mihály 2003: 352; Asztalos 2004: 157; Gaal 2007a: 66.

139.

(în însemnul orfevrilor: **UG/ 1724**)

Traducerea/lectura: Újhelyi Gábor, 1724.

Data: 1724

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 27, pe ancadramentul ferestrei casei.

Bibliografie: Biró J. 1940: 15; Rados 1942: 35/planșa nr. 2; Murádin 1965: 1439, 1441–1442; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 99–100; Kerekes (întocm. de) 1998: 71; Asztalos 2004: 515; Dávid 2019: 345.

140.

(în însemnul orfevrilor: **SzA/ 172[4]**)

Traducerea/lectura: Szőlósi Anna, 1724.

Data: 1724

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 27, pe ancadramentul ferestrei casei.

Bibliografie: Biró J. 1940: 15; Murádin 1965: 1439, 1441–1442; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 99–100; Kerekes (întocm. de) 1998: 71; Asztalos 2004: 515; Dávid 2019: 345–346.

141.

(în însemnul orfevrilor: **GU/ 1724**)

Traducerea/lectura: Újhelyi Gábor, 1724.

Data: 1724

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 27, pe ancadramentul ferestrei casei.

Observații: ancadramentul original al ferestrei se găsește la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (nr. inventar: IN 1353, F 2646). În locul original se află o copie.

Bibliografie: Biró J. 1940: 15; Rados 1942: 35/planșa nr. 1; Balogh 1942: 52; Vásárhelyi 1942: 71, 127; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 67, ilustrația nr. 37; Baconsky 1963: 28; Murádin

1965: 1439, 1441–1442; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 100; Kerekes (întocm. de) 1998: 71; Mihály 2009: 158; Dávid 2019: 345.

142.

**MAGNO
DEO VNI AC
TRINO LAVS
VIRTVS
GLORIA**

Traducerea: Lui Dumnezeu cel mare, unic și întreit, laudă, cinste și slavă. (Cronostih: 1724.) (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1724

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 5, deasupra altarului principal al Bisericii Piariste.

Observații: cronostihul se referă la ridicarea bisericii. Jakab Elek a citit 1718 (Jakab 1888b: 205).

Bibliografie: Jakab 1888b: 205; Kelemen 1982c: 69; Țoca 1983: 29; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 101; Gaal 2007a: 114; Todita 2009: 30; Sas 2010c: 16.

143.

DIE 23 (însemnul breslei măcelarilor) **Avg(ustus).**

1726

RENOVATUM [...]

CHE(HE): LAN(IORUM):

Traducerea: Breasla măcelarilor a fost reînnoită în ziua de 23 august din anul 1726.

Data: 1726

Locul: str. Măloasă (Kőmálalja) nr. 17, pe fosta clădire a breslei măcelarilor.

Observații: se găsește la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (nr. inventar: F 2693).

144.

(statuia Sfântului Iosif)

Tu
Eris Super
Domum Meam
Gen 41

Traducerea: Tu vei fi mereu deasupra casei mele. (Varianta a textului din *Geneză* 41:40)

Traducere alternativă: Tu să veghezi deasupra casei mele.

Data: 1728?

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 10, în nișa de deasupra intrării principale.

Observații: actuala clădire central a Universității a fost inițial internat (cămin studentesc), înființat în anul 1728. În perioada socialismului nișa a fost bătută în scânduri. Din anul 1990 galeria poate fi văzută din nou.

Bibliografie: Jakab 1888c: 23; Biró J. 1940: 17; Toca 1983: 65; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 129; Sas 1999b: 25–26; Asztalos 2004: 456; Gaal 2007a: 119–120.

145.

I H S [Iesus Hominum Salvator]

CON(VICTUS)
17

(stemele familiilor Báthory și Apor)

NOB(ILIUM)
35

Sursă: KFE. 1941.

Traducerea: Isus este mântuitorul oamenilor. Internatul nobililor. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Löwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 1735

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 7–9, pe bolta porții.

Bibliografie: Jakab 1888c: 22; Țoca 1983: 67; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 103; Sas 1999b: 26; Asztalos 2004: 352; Gaal 2016a: 42.

146.

[Sfântul Donat (?–362)]

Vámszer Géza, 1962
(Arhiva KJNT – 12151)

Data: aproximativ 1735–1740

Locul: pădurea/coasta dealului Hoia (Hója); statuia Sfântului Donat.

Observații: a fost demolată în luna august din anul 1971 și ulterior a fost reșezată. În anul 2014 a fost restaurată și inaugurată în Parcul Etnografic „Romulus Vuia” [987].

Bibliografie: Kelemen–Fodor 1902: 67–68; Rigler–Filep ed. 1903: 104; Orosz (întocm. de) 1933: 67; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 164; Murádin 1971: 7; Kelemen 1989: 128, ilustrația nr. 108; Asztalos 2004: 126; Murádin 2008b: 37, 138; *Ziua de Cluj*. 9 ianuarie 2008.; Asztalos 2015a: 56–66; Gaal 2016a: 42, 262.

147.

MCCCCXLII. SIGISM(UNDI). AUG(USTI). CLEMENTIA LOCAT. MDCCXVI. CAROLI VI. AUG(USTI). PIETATE RECEPT. MDCCXXXVII. FIRMITAT(I). ET DECORI RESTITUT.

Traducerea: Înființată prin grația Alteței Sale Sigismund [de Luxemburg] în anul 1442. Reprimită prin pietatea Alteței Sale Carol al VI-lea [de Habsburg]. Reinstalată în puterea și splendoarea sa în anul 1737.

Data: 1737

Locul: Piața Unirii (Főtér), pe arcada coloanei sanctuarului Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: se găsește în lapidariul bisericii.

Bibliografie: Sas 1998: 39, 2009: 41.

148.

Capella haec
curvit extrui
Ill(ustrissi)mo D(omino) D(omino) Ioannes
TOROCZKAI
L(iber). B(aro). de T(orockó) Sz(ent) G(yörgy) Incly(tu)s.
Distri(ct)uo Foga(-)
ras suprem(o) ac perpetu(o)
Capitaneo
1737.

Traducerea: Această capelă a fost ridicată de ilustrul baron liber Thoroczcai János de Torockószentgyörgy [Coltești], căpitanul suprem și etern al Făgărașului, în anul 1737. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: 1737

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în capela dedicată Sfântului Iosif a Bisericii Franciscane, deasupra ancadramentului icoanei de altar de odinioară, înfățișându-l pe Sfântul Ioan Nepomuk.

Bibliografie: Sas 1999a: 169.

149.

1·7 4·0
M·A·T· (blazon) NF e DB

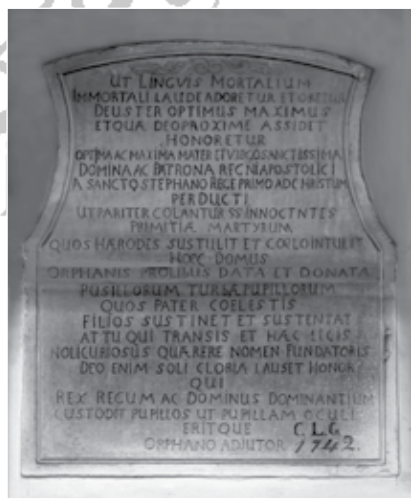
Data: 1740

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 23, în gangul intrării.

Bibliografie: Debreczeni 1957: 233; Lówy-Demeter-Asztalos 1996: 104.

150.

UT LINGVIS MORTALIUM
 IMMORTALI LAUDE ADORETUR ET ORETUR
 DEUS TER OPTIMUS MAXIMUS
 ET QUÆ DEO PROXIME ASSIDET
 HONORETUR
 OPTIMA AC MAXIMA MATER ET VIRGO SANCTISSIMA
 DOMINA AC PATRONA REGNI APOSTOLICI
 A SANCTO STEPHANO REGE PRIMO AD CHRISTUM
 PERDUCTI
 UT PARITER COLANTUR S(ACRO)S(ANCTI) INNOCT[E]NTE
 PRIMITIÆ MARTYRUM
 QUOS HÆRODES SUSTULIT ET CÆLO INTULIT
 HÆC DOMUS
 ORPHANIS PROLIBUS DATA ET DONATA
 PUSILLORUM TURBÆ PUPILLORUM
 QUOS PATER COELESTIS
 FILIOS SUSTINET ET SUSTENTAT
 AT TU QUI TRANSIS ET HÆC LEC[G]IIS
 NOLI CURIOSUS QUÆRERE NOMEN FUNDATORIS
 DEO ENIM SOLI GLORIA LAUS ET HONOR
 QUI
 REX REGUM AC DOMINUS DOMINANTIUM
 CUSTODIT PUPILLOS UT PUPILLAM OCULI
 ERITQUE C(OMES).L(ADISLAO).G(YULAFI).
 ORPHANO ADIUTOR 1742

Traducerea: Limba muritorilor să îi aducă slavă și cinste nemuritoare lui Dumnezeu, de trei ori cel mai bun și cel mai mare, și cinstită să fie cea mai bună și cea mai mare Maică și Fecioară, cea care se află cel mai aproape de Dumnezeu, doamna și protectoarea regatului apostolic condus la Cristos de regele István I cel Sfânt. De asemenea, cinștiți să fie primii martiri sfinți nevinovați pe care Irod i-a omorât și i-a făcut să ajungă în Ceruri. Această casă a fost dăruită prin donație copiilor orfani, mulțimii de copii mici pe care Tatăl Ceresc îi ajută și îi ocrotește ca pe copiii Săi. Iar tu, cel care treci pe aici și citești acestea, nu căuta curios să afli numele întemeietorului, căci slava, lauda și cinstea sunt doar ale lui Dumnezeu cel care, rege al regilor și domn al domnilor, îi apără pe orfani ca pe lumina ochilor și le este

ajutor. C. L. G. (contele Gyulaffy László), 1742. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Szabó György.)

Data: 1742

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 8, în curte.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 85–86.

151.

HIC IACET
MATHÆUS I·BATZONI
PROFESSOR THEOLOGIÆ
ET PHILOSOPHIÆ
·MDCLXXIX–MDCCXLII

Traducerea: Aici se odihnește Baczoni Incze Máté, profesor de teologie și filosofie, 1679–1742. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 1742

Locul: lângă intrarea nordică a Bisericii Reformate de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu).

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 105.

152.

(stema inversată familiei Mikola)

**HIC POSITUS EST
 PULVIS ET CINIS
 IDEST
 LADISLAUS MIKOLA DE
 SZAMOSFALVA ILLUSTRISSIMORUM
 QUONDAM PROGENITORUM
 SUORUM HAERES UNICUS ET
 ULTIMUS
 DELICTA ET IGNORANTIAS EIUS
 NE MEMINERIS DOMINE SED
 SECUNDUM MISERICORDIAM
 TUAM MEMOR ESTO EIUS
 IN GLORIA CLARITATIS TUAE
 OBIIT IN DOMINO
 ANNO 1734[4]2 DIE 16 APR(ILIS)
 AETATIS SUAE 78
 REQUIESCAT IN PACE**

Traducerea: Aici se află praf și cenușă, adică Mikola László de Szamosfalva [Someșeni], singurul și ultimul moștenitor al unor strămoși iluștri de odinioară.

Să nu îți amintești despre păcatele și neștiința sa, Doamne, ci, după mila Ta, dăruiește-i gloria Ta eternă! A murit întru Domnul în anul 1742, în ziua de 16 aprilie, la vârsta de 78 de ani. Odihnească-se în pace!

Data: 16 aprilie 1742

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi), pe peretele nordic al naosului Bisericii Romano-Catolice din Someșeni.

Observații: textul a fost scris de Mikola László însuși; își pregătise mormântul încă din timpul vieții.

Bibliografie: Eszterházy 1868b: 148; Kelemen 1943: 18–19, 1982a: 109; *Adevărul de Cluj*. 11–13 mai 1991; Entz 1996: 195, ilustrația nr. 372; Asztalos 2004: 596; Mérai 2020: 344, 353, ilustrația nr. 8.

AN(N)O 1743 TEMPORE REVERENDISIMI DOMINE [...] PLEBANI SILANS HOC IN CEMETERIO IOANNES BORBEREKY PERSE(-) QVEBATUR A QUIBUSDAM CLAUDIOPOLITANI UOREM DE NOMINE HIC LAPIS TACET ET DEUS TEROR MAX(IMUS) ILLORUM NOMINA SCRIPTO TENET ad DIEM ULTIMUM PROPINO CENSEO IDEM TEMPORē PESTIS GRASANTIS TUM [?] NOVA TRES MIHI ChARISSIMÆ PROLeS MARTINUS FRANCISCUS et ELISABETA PRO[...]DOLOR[...]IERUNT HÆC SCRIBO UT LECTOR QUI VISITA PUBLICO DISCAT
XP: CAROLEM FERENCZI

Traducerea: În anul 1743, pe vremea cinstitului paroh [...], Borbereký János a fost urmărit în acest cimitir de anumiți clujeni, despre al căror nume tace această piatră, iar frica mare de Dumnezeu amână scrierea numelor lor până în ziua din urmă. În aceleași timpuri, ciuma devastatoare mi-a răpit trei copii foarte dragi: Márton, Ferenc și Erzsébet. Scriu acestea ca dascălul care a învățat din cele văzute. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: 1743

Locul: Piața Unirii (Főtér), pe latura sudică a Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: inscripție funerară de după epidemia de ciumă.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 22; Sas 2009: 26 (parțial).

154.

[Statuia Sfintei Treimi]

Data: 1744–1746**Locul:** Piața Universității (Egyetem); Statuia Sfintei Treimi (Statuia Fecioarei Maria, Coloana Mariei).**Observații:** opera lui Schuchbauer Antal. Prima statuie dintr-un loc public a Clujului și a doua din Transilvania, după Sibiu, așezată de consilierul guvernului Kornis Antal, și de soția sa, Petki Anna, ca semn de recunoștință pentru sfârșitul epidemiei de ciumă din anii 1738–1744. Statuia s-a deteriorat în anul 1944. În anii 1957–1958 a fost restaurată. Statuia a fost demolată în anul 1959 și înmagazinată la Biserica Franciscanilor. În anul 1961 a

fost amplasată în piața din spatele Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Petru” [512]. În 1992 capul statuii a fost rupt și restaurat ulterior. A fost demontată în septembrie 2022 cu scopul restaurării; va fi amplasată pe locul inițial, în Piața Universității (Egyetem).

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. VI; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 32; Kelemen–Fodor 1902: 42; Balogh 1935: 33, ilustrația nr. 91; Biró J. 1940: 17; Vályi (intocm. de) 1941: 14; Rados 1942: 6; Vásárhelyi 1942: 73, 108; Țoca 1983: ilustrația nr. 38, 114–115; Sas 1999b: 53; Sas–Veress 2003: 48; Vincze 2003: 16; Asztalos 2004: 311–312; Kelemen 2006: 306; Todita 2009: 58; Kovács Zs. 2012; Gaal 2016a: 43, 61, 185, 258; *Szabadság*. 14 septembrie 2022.

155.

S(ancta) MARIA (basorelief) LAVRETANA
DoMVs LaVretana
Verbi In Carnatle VirgIne natI
VeneratIonI
popVLI proponItVr.

Traducerea: Propunem casa lauretană a Cuvântului încarnat și născut din Fecioară spre a fi venerată de populație. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Buzogány Dezső.)

Data: 1745

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, lângă intrarea Bisericii Franciscane, deasupra intrării în criptă.

Observații: opera lui Nachtigall János. Cronostihul se referă la întemeierea casei lauretane.

Bibliografie: Jakab 1888c: 20; Toça 1983: 32; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 115; Sas 1999a: 144–145; Gaal 2007a: 83–84, 2016a: 43.

156.

CSINÁLTATTA EZEN BOLTOT
BOROSJENŐI GRÓFF SZÉKELY LÁSZLÓ
SZOMORÚ ÖZVEGJSÉGÉNEK IDEJÉBEN
MDCCLV ESZTENDŐBEN

Traducerea: Această criptă a fost comandată de contele Székely László de Borosjenő [Ineu] în vremea tristei sale văduvii, în anul 1745.

Data: 1745

Locul: la Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu), în criptă de sub absidă.

Bibliografie: Sas 2015: 208.

157.

INSIGNIA
HÆROIS
VIVERET (stema familiei Diószegi)
D(OMI)NI: D(OMINI):
L(IBER):BARONIS
DE DEES

MAGNI
DUM
ILLUST(RIS)SIMI
MICHAELIS
DIOSZEGI
CATHOLICI

SACRÆ CÆSAREO REGIÆ MA-
IESTATIS TABULÆ REGIÆ IN
TRAN(SILVAN)IA IUDRIÆ ASSESSORIS OBIIT
CLAUDIOPOLI: AN(N)O D(OMI)NI: 1746
DIE 26 IUNY: ÆTATIS SUÆ 58:

Traducerea: Stema ilustrului baron liber Diószegi Mihály de Deés [Dej], mare erou în timpul vieții, judecător al Tablei Regale din Transilvania a Maieștii Sale catolice, sfinte, imperiale și regale, decedat la Cluj, în anul Domnului 1746, în ziua de 26 iunie, la vârsta de 58 de ani. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: 26 iunie 1746

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, lângă Capela Sfânta Cruce a Bisericii Franciscane.

Bibliografie: Sas 1999a: 159.

158.

(statuie: Sf.
Arhangelul Mihail)

(statuie: Sf.
Ioan
Botezătorul)

(statuie: Sf.
Ioan
Evanghelistul)

(statuie:
Sf.
Sebastian)

(statuie: femeie
culcată pe o parte)

(statuie:
Sf.
Rochus)

(statuie: Sf.
Ioan
Nepomuk)

**Sub R(everen)d(is)s(i)mo
(Joanne) Biro Can(onico) Car(oliensi) Alb(ensi)
et Pleb(ano) Clau(diopolitano) Erecta
1747**

(statuie: Sf.
Carol de
Borromeo)

Traducerea: Ridicată pe vremea cinstirii canonic de Károlyfehérvár [Alba Iulia] și paroh de Cluj Bíró János. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Kiss András.)

Data: 1747

Locul: Piața Unirii (Főtér), în fața Bisericii Romano-Catolice Sfântul Mihail; poartă ridicată *ex-voto* (poartă triumfală).

Observații: opera sculptorului bavarez Johannes König. A fost ridicată ca semn de recunoștință pentru sfârșitul epidemiei de ciumă din anii 1738–1742, încheiată

de 8 ani. În vara anului 1899 a fost mutată în fața Bisericii Romano-Catolice „Sfinții Petru și Pavel” [299].

Bibliografie: Orosz (întocm. de) 1933: 63; Bíró J. 1934: 43–45, 1940: 16; Rados 1942: 3; Vásárhelyi 1942: 139; Țoca 1983: 112–113; Gaal 1995: 155; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 117; Sas 1998: 41–42; Gaal 2001b: 387; Sas–Veress 2003: 40; Asztalos 2004: 462–463; Gaal 2007a: 32–33; Asztalos 2008: 136–137; Sas 2009: 43–44; Gaal 2016a: 43, 116.

159.

ANNO M:D:C:C

XL (în însemnul iezuiților: IHS VII
DIE (Iesus Hominum Salvator) MEN(SIS)
III NO VEMB(RIS)

Traducerea: Isus este salvatorul oamenilor. [Așezată] în ziua de 3 noiembrie, în anul 1747.

Data: 3 noiembrie 1747

Locul: Calea Mănăstur (Monostori) nr. 9, pe cheia de boltă a portalului intrării.

Bibliografie: Țoca 1983: 71; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 119.

160.

(stemele familiilor Kornis și Petki)
Hic Requiescit in Domino
illustrissima D(omi)na SUSANNA PETKI
Nata Comes De Király-Halma
Virtutibus&Meritis Clarissima.
Consortis ill(ustrissi)mi D(omini). C(omitissimi). FRANCISCI
KORNIS L(iber). B(aro). De Göncz Ruszka
Supremi Comitatus Comitatus Kukullo
Obiit Ætat. Suæ An(no). XLIII.
Die XX. Decemb(ris). M.D.C.C.L.
Matrimonii Sui XXIV.

Traducerea: Aici se odihnește întru Domnul ilustra doamnă renumită pentru virtuțile și meritele sale Petki Zsuzsanna, născută contesă de Királyhalma [Crihalma], soția ilustrului baron liber Kornis Ferenc, conte de Göncruszka, comitele suprem al Târnavei (Küküllő), decedată la vârsta de 43 de ani, în data de 20 decembrie 1750, în al 24-lea an de căsătorie. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: după 20 decembrie 1750

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Capela Sfânta Cruce a Bisericii Franciscane.

Bibliografie: Sas 1999a: 164.

161.

(stema familiei de Gladis)
JOANNES FABIAN LIBER BARO DE GLADIS
COLONELLUS ET COMMENDANS CLAUDIOPOLITANUS
1676–1750

Traducerea: Baronul liber Fabian Johannes de Gladis, colonel și comandant de Cluj (1676–1750).

Data: după anul 1750

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe peretele vestic.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 120.

162.

A(NNO)D(OMINI)
1751

Traducerea: În anul Domnului 1751.

Data: 1751

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 23, pe ancadramentul înzidit al porții.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos, 1996: 124–125; Herepei 2004a: 33; Gaal 2007a: 150.

163.

APERTA·
 1752: RESTAU(RATA):
 1756. PER IOA(NNEM):
 BIRO C(ATHEDRALIS): E(CCLEZIAE): CA(ROLIENSIS) CA(NONICUM)
 PLE(BANUM): CLA(UDIOPOLITANUM)

Traducerea: Deschisă în anul 1752, restaurată în anul 1756, de Bíró János, canonic de Károlyfehérvár [Alba Iulia] și paroh de Cluj. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Sipos Gábor.)

Data: 1756

Locul: Piața Unirii (Főtér), în Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail”, sub fereastra capelei lăturalnice dinspre nord a sanctuarului.

Bibliografie: Jakab 1888c: 19; Biró J. 1934: 57; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 19; Sas 1998: 82, 2009: 48, 100.

164.

RENOV(ATA)
 ANNO
 1762

Traducerea: Renovată în anul 1762.

Data: 1762

Locul: lângă Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu), pe cheia de boltă a intrării în grădina de ruine.

Bibliografie: Rados 1942: planșa nr. 34; Kelemen 1989: 100, 145; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 125; Herepei 2004b: 548; Asztalos 2008: 87–88.

165.

KÖTÉLVERŐ

TAKÁTS

MIHAI

17 (însemn de breaslă) 63

Traducerea/lectura: Funarul Takács Mihály, în anul 1763.

Data: 1763

Locul: str. Georges Clemenceau (Izabella), nr. 2.

Observații: se află la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei (nr. inventar: F 2825).

166.

(stema familiei Kornis)

PERENNANT
HOC IN LAPIDE
INSIGNIA
IL(LUSTRIS)S(I)MI COMITIS
FRANCISCI KORNIS DE GONTZ RUSZKA
QVI
IL(LU)STR(I)BUS MERITIS IN CÆLO
IN AULA REGIA ET PATRIA
DECORATUS
IN INCLITO COMITATU KÜKÜLLÖ SUP(-)
REMI COMITIS DIGNITATE GLORIOSE
PERFUNCTUS EST
TANDEM LXIII AN(N)ORUM ÆTATE
CONSUMATA DIE 2I 8BRIS [OCTOBRIS]
VIVERE DE SIIT MUNDO
CÆPIT VITAM IN ÆTERNITATE
IL(L)US(TRISSI)MÆ SUÆ PROSAPLÆ
IN COLEO
ACCVMLANDVVS

Traducerea: În această piatră este immortalizată stema contelui Kornis Ferenc de Göncruszka, ce s-a remarcat prin meritele sale în ceruri, la curtea regală și în cadrul patriei, purtând glorios rangul de comite suprem al Küküllő [Târnavei] până în ziua în care a părăsit această lume și a început viața eternă a neamului său în ceruri, în al 63-lea an al vieții, în data de 21 octombrie. (Cronostih: 1765.) (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: după 21 octombrie 1765

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Capela Sfânta Cruce a Bisericii Franciscane.

Bibliografie: Sas 1999a: 165–166.

167.

ILL(USTRISSI)MA. D(OMI)NA. EVA. KO(-)
NCZ. DE. LÖRINCZREVE
BEFECACRIX. HANC. S(ANCTI).
CRUCIS. EREXIT
ARAM
MDCCLCVI.

Traducerea: Înălțat de ilustra doamnă Koncz Éva de Lörincréve [Leorinț], binefăcătoarea, întru cinstea Sfintei Cruci. 1766.

Data: 1766

Locul: Piața Unirii (Főter), pe altarul de odinioară dedicat Sfântului Andrei din Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail”.

Bibliografie: Biró J. 1934: 56; Sas 1998: 45, 2009: 47.

168.

(stema familiei Rhédey)

IN MEMORIAM

EXCELLEN(TISSIMI): AC ILL(USTRISSIMI) D(OMI)NI: COM(ITIS): JOAN(NI):
RHEDEI DE K(IS): RHEDE EX ANTIQUI(S-)
SIMA RHEDEIOR(UM): FAMILIA: DE GENE(-)
RE ABA REGIS QUOND(AM): HUNG(ARIÆ): OR(-)
TUM DUCENTIS MILIT(IÆ): PER AN(NOS): XXXV
DEDITI VARIISQ(UE): MUNIIS AC DIGNIT(ATIBUS):

PERFUNC(TI): S(ACRATISSIMÆ): DEMUM: C(ÆSAREÆ): R(EGLÆ): ET
 AP(OSTOLICÆ): MA(UESTA)T(IS):
 CAMERAR(II): GENERAL(IS): CAMPIMAR(E)SA(LI):
 LOCUM TENENTIS INSIG(NIS): ORD(INIS): MILITAR(IS):
 TERESIAN(Æ): EQUITIS: ET NOB(ILIS): TUR(-)
 MÆ PRÆTOR(IANÆ): LOC(UM)TENENTIS: PRI(-)
 MARI: ÆDIFIC(II): HUIUS ACQUIS(ITORIS): ET
 ORNATORIS NAT(I): A(NNO): MDCCXIII
 DENATI: A(NNO): MDCCLXVIII

Traducerea: În amintirea distinsului și ilustrului conte Rhédey János de Kisréde, născut în străvechea familie provenită din neamul lui Aba, regele maghiar de odinioară, care s-a dedicat conducerii militare timp de 35 de ani, purtător al diferitor funcții și demnități, ulterior cămăraș al Maiestății Sale imperiale, regale și apostolice, feldmareșal, cavaler al Ordinului Militar regal Maria Terezia [a Austriei], locotenent suprem al nobilei gărzi, care a întemeiat, a construit și a împodobit această clădire. Născut în anul 1713, decedat în anul 1768. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Sipos Gábor.)

Data: 1769

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 2, în casa scârilor.

Observații: textul este aproape identic cu cel al stelei funerare a Bisericii Reformate de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu). În anul 2014 lângă placa memorială a fost așezată transcrierea și traducerea în limba maghiară a textului.

Bibliografie: Kelemen 1982a: 139; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 95; Gaal 2004a: 125–126, 2007: 42.

169.

1 7
 S(eminarium).S(ocietatis).I(esu).
 6 9

Traducerea: Seminarul Societății lui Isus, 1769. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 1769

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 10, pe cheia de boltă a intrării.

Bibliografie: Țoca 1983: 65; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 129.

170.

(stema familiei Wesselényi și a lui Daniel Polixéna)

A TAEDIO CVRISQVE
QVIBVS
FVMOSA VRBIS TECTA
OPPLETA SVNT
VTI
ANIMVS SIBI HEREDIBVSQVE
NONNVNQ(V)AM
RELAXARE POSSIT
HAS IN MEDIO HORTO
AEDES
FIERI CVRAVIT
L(IBERA).B(ARONISSA). POLYXENA DE DANIEL ET VARGYAS
VIDVA
QVONDAM L(IBERI).B(ARONIS). STEPHANI
WESSELENYI DE HADAD
A(NNO).D(OMINI). MDCCLXX

Traducerea: Pentru ca sufletul ei și al urmașilor ei să se poată odihni uneori după dezgustul și grijile de care acoperișurile pline de fum ale orașului sunt pline, baroneasa Daniel Polixéna de Vargyas [Vârghiș], văduva baronului Wesselényi István de Hadad [Hodod], a construit aceste case din mijlocul acestei grădini, în anul Domnului 1770. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Buzogány Dezső.)

Data: 1770

Locul: str. Cardinal Iuliu Hossu (Füredő), în grădina Wesselényi de odinioară, în prezent una dintre clădirile Facultății de Chimie a Universității „Babeș-Bolyai”.

Bibliografie: Asztalos 2003a, 2004: 537.

171.

1.7. (însemnul ordinului de călugări) 7.1.

Lectura: [Anul construcției:] 1771.

Data: 1771

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, pe ancadramentul ușii sacristiei dinspre mănăstire a Bisericii Franciscane.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 115–116.

172.

(stemă familială)

STA VIATOR

**DIGNAM LONGIORI VITA NISI DIGNIOR FUISSET ETERNA
LUCE**

**HIC IACET ILLUSTRIS SANO[G]I GUINE ILLUSTRIOR VIRTUE
LIBERA BARO DE DIETTERICH VIDUA NATA GY(O)NGYOSI DE BOROZIO
SUMMIS ÆQUE AC INFIMIS CHARA**

**BENIGNA ERGA OMNES BENIGNIOR ERGA MISEROS FUIT
AMICITIAM NUNQUAM MUTAVIT OFFENSÆ NESCIA
SPECTABAT IN ANIMO DEUM QUI SEMPER EST SIMILIS SIBI
NEC TANTUM IN EIUS ANIMO DEUS SED ET IN MANIBUS ERAT
QUIBUS VEL ALTARIA VEL PAUPERES IN UTRISQUE DEUM VESTIEBAT
EFFIGIEM DORCADIS HABES**

**OBYT DIE VICESIMA NONA JANUARY ANNO 1772 ÆTATIS 51
VICES REDDE CHARITATI MANIBUS BENE PRECARE.**

Traducerea: Oprește-te, trecătorule! Ar fi meritat o viață mai lungă, dacă nu ar fi fost și mai demnă de lumina eternă. Aici se odihnește văduva baronului liber Dietterich, născută Poroszlói Gyöngyösy [Mária Viktória], care și-a întrecut originea ilustră prin virtuțile sale, iubită deopotrivă de cei de rangul cel mai înalt și cel mai de jos, binevoitoare cu toți oamenii, dar și mai binevoitoare cu săracii. Nu și-a schimbat niciodată prietenia, necunoscând dușmănia l-a contemplat pe Dumnezeu, căruia voia mereu să-i semene în sufletul ei. Dumnezeu nu a fost prezent doar în sufletul, ci și în mâinile sale, cu care

a înveșmântat altarele și săracii deopotrivă. A fost asemenea gazelei. A murit în data de 29 ianuarie 1772, în al 51-lea an al vieții sale. În chip de răsplată, dă-le voie acestor mâini caritabile să se roage bine. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: după 9 ianuarie 1772

Locul: Piața Unirii (Főtér), în fosta capelă regală a Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Bibliografie: Sas 1998: 82, 2009: 50, 100–101.

173.

(stema familiei Bethlen)

D(EO). O(PTIMO). M(AXIMO). S(ALVATORI).

STA VIATOR

PUBLICÆ IACTURÆ DOLOREM ADDE TUUM

HOC SUB MARMORE

LOQUITUR VIRTUTEM REGI PATRIÆQUE DEBITAM

COMES ADAMUS de BETHLEN S(ACRARUM). C(ÆSAREO) R(EGIÆQUE).

A(POSTOLICÆ) MAIES(TATUM): CAMER(ARIUS):

GENERALIS VIGILIARUM ET PRÆFECTUS UNIUS LEG(IONIS). (H)UNGAR(ICÆ).

TRIBUNUS PROPRIETARIUS et ORDINIS THERESIANI EQUES·

NATUS ANNO MDCCXIX KALENDIS AUGUSTI

VITAM GLORIÆ AUGENDISQUE MERITIS·

UTRUMQUE REGI PATRIÆQUE IMMOLAVIT

TESTIS MERITORUM

ARDENTES INTER BELLONÆ TUMULTUS LEGIO COLLATA

CUMULATI MERITIS ACCESSIT PRÆMIUM

ORDO THERESIANUS

HÆC

PERENNITATI MANDARE VOLUIT

L(IBERA). B(ARONISSA). SUSANNA BANFFI de LOSONTZ

UT QUI OBIIT

ANNO MDCCCLXXII DIE XXVIII JANUARI

VIVAT

APUD PATRIAM GRATA

APUD SE CONJUGEM CONSTANTI

MEMORIA

APUD OMNES FAMA

Traducerea: Lui Dumnezeu, cel mai bun și cel mai mare. Oprește-te, trecătorule! Aduagă durerii comune a tuturor durerea proprie. Conte Bethlen Ádám, cămărașul Maiestății Sale imperiale, regale și apostolice, locotenent suprem al nobilei gărzi, comandant proprietar al unei legiuni maghiare, cavalier al Ordinului Militar regal „Maria Terezia [a Austriei]”, vorbește despre datoria față de rege și patrie sub această placă de marmură. Născut la 1 august 1719. Și-a jertfit viața gloriei și creșterii virtuților sale, și ambele,

regelui și patriei. Drept mărturie a meritelor sale stă faptul că i-a fost încredințată o legiune în plină zarvă a războiului. Ordinul de cavaler „[Maria] Terezia [a Austriei]” s-a alăturat ca răsplătă meritelor sale numeroase. Dedicată eternității de baroneasa liber Bánffy Zsuzsanna de Losonc [Lučenec], în memoria regretatului ei soț, stins din viață la 28 ianuarie 1772. Fie ca amintirea sa binecuvântată să rămână în memoria țării și a soției sale veșnic credincioase! (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Szabó György.)

Data: după 28 ianuarie 1772

Locul: în partea de sud a naosului Bisericii Reformate de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu).

Bibliografie: Entz–Kovács 1995: 57–58; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 106–107; Sas 2015: 135.

174.

(stema familiei Frankendorff)

MONUMENTUM ILL(USTRISSIMI):EQUITIS AC GENERALIS
EXCUBIARUM PRÆFECTI CÆ(SARE)O REGII D(OMI)NI

D(OMINI). LEOPOLDI de FRANKENDORFF. QUI IN 44 AN(NORUM).

MILITIÆ DEDITUS BEL(L)O ET PRÆL(IIS) TURC(ISIS). ITAL(ICIS) GALL(ICIS): S BORUSSICIS CELEBRIS
MORTI OCCUBU(I)T.

NATA: 1707. D(IE).25 OCT(OBRIS). DEN(ATUS).A(NNO).1772.14 SEPT(EMBRIS).

Traducerea: Acesta este monumentul funerar al cavalerului și comandantului gărzii imperiale și regale Leopold Frankendorff, care a murit, după ce s-a dedicat carierei militare și s-a remarcat în războaiele și bătăliile turcești, italiene, franceze și prusace timp de 44 de ani. Născut în data de 25 octombrie 1713, decedat în data de 14 septembrie 1772. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Buzogány Dezső.)

Data: după 14 septembrie 1772

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe peretele vestic.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 120–121.

175.

[Inscripția din jurul stemei familiei Bánffy:]

RECTUM MONUMENTUM FAMILIÆ COMITUM BANFFI ANNO 1773

Traducerea: Acest monument a fost ridicat pentru familia contelui de Bánffy, în anul 1773. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: 1773

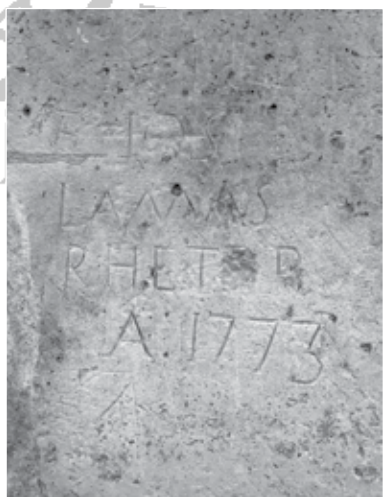
Locul: Piața Unirii (Főtér), în Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail”, pe peretele nordic.

Observații: inscripția se referă la construirea criptei.

Bibliografie: Grandpierre 1936: 53; Sas 1998: 72, 2009: 50, 83; Gaal 2016a: 44.

176.

**IOS(EPHUS)
LAMAS
RHET[O]R
A(NNO). 1773**

Traducerea: Lamás József, student la retorică, în anul 1773.

Data: 1773

Locul: Calea Mănăstur (Monostori), pe piatra unghiulară exterioară din nord-est a sacristiei Bisericii Romano-Catolice „Adormirea Maicii Domnului”.

Observații: Lamás József a fost student în internatul nobililor între anii 1772 și 1775 (cf. Sas 2010b: 118).

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 31; Sas 2010b: 117–118.

GYÖRFFI

Data: aproximativ 1773

Locul: Calea Mănăștur (Monostori), pe piatra unghiulară exterioară din sud-est a sacristiei Bisericii Romano-Catolice „Adormirea Maicii Domnului”.

Observații: Györffi Ferenc a fost student în internatul nobililor între anii 1766 și 1774 (cf. Sas 2010b: 118).

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 31–32; Sas 2010b: 117–118.

(pe cornul îngerului de pe relief: **SUPERAT PRÆSENTI(S)/ FAMAM**)
(sub portretul lui Iosif al II-lea de Habsburg, purtând coroana imperială: **VIRTUTE ET EXEMPLO**)

ANNŌ MDCCLXXIII
JOSEPHUS II. ROM(ANORUM). IMP(ERATOR).
AUG(USTUS). ET REG(NI). HUNG(ARIÆ). COR(ONATUS)
REGENS DUM TRANSILV(ANIAM)
PERLUSTRASSET A DIE
XXV. USQVE AD XXVII
MEN(SIS). JUNII XLIV HORAS
IN HAC ÆEDE EXEGIT PA
ROCHŌ TUM HUIJUS EC(-)
CLESIAE CLAUDIOPOLIT(ANÆ).
MICH(ÆLI). BENKŌ DE ALTOR(-)
IA CANONICŌ ALBENSI.

Traducerea: Își întrece faima prin virtutea și exemplul prezent. În anul 1773, Alteța Sa Iosif al II-lea [de Habsburg-Lorena], împărat al Sfântului Imperiu Roman și coregent încoronat al Regatului Ungariei, în timp ce vizita Transilvania, a petrecut 44 de ore în această casă, din ziua a 25-a până în ziua a 27-a a lunii iunie, pe vremea când parohul acestei biserici clujene era canonicul de Alba Iulia Benkő Mihály de Altorja [Turia de Jos]. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Sipoș Gábor și Szabó György.)

Data: după anul 1773

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 16, pe Parohia Romano-Catolică „Sfântul Mihail”.

Observații: probabil opera lui Anton Schuchbauer.

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. VII; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 19; Kelemen–Fodor 1902: 21; Bor-teș 1923: 36; Orosz (intocm. de) 1933: 32; Vályi (intocm. de) 1941: 14; Gaal 1995: 20; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 28–29; Lukács 2005: 81; Gaal 2007a: 38–39; Asztalos 2008: 28; Gaal 2016a: 44.

179.

(stema familiei Engelshaus)

SISTE. VIATOR.

NULLUS. ULTRA. SEPULC(H)RUM. PASSUS. EST.

DOCUMENTO. EST. COMES. CAROLUS.

ENGELSHAUS. CARNIOLUS.

LABACENSIS

DUM

MILITARET. COLOIVELLUS. POSTEA. COMMENDANS.

CLAUDIOP(OLI). CUI. PRÆ. FUT. AN(NO). XVII. QUI POST(-)

QAM. SUB. CAROLO. VI. FRANCIS(CO): I. IOSEP(HUS). II.

IMPERATORIBUS. AUGUSTIS.

PULCHROS. AD. HONORES. SPATIO. AN(NO) LIII. IVI(XI)SSET.

ANNO ÆV(I). MDCCLXXIV. ULTIMUM. AD. SEPULC(H)RUM

PASSUM. FECIT. PERGE. IAM. VIATOR.

SED. NON. ULTRA.

SEPULC(H)RUM.

Traducerea: Oprește-te, trecătorule! Nu mai rămâne niciun pas de făcut dincolo de mormânt. Aici este comemorat Engelshaus Károly, conte de Krajna și Ljubljana [Civitas Labacensis]. Cât timp a servit în armată, a ajuns la demnități înalte, până la rangul de colonel, după care a fost comandantul găzii clujene timp de 17 ani, în timpul domniei împăraților Carol al VI-lea [de Habsburg], Francisc I [de Habsburg-Lorena] și Iosif al II-lea [de Habsburg-Lorena]. A trăit 53 de ani, a murit în anul 1774. A făcut ultimul pas spre mormânt. Acum continuă-ți drumul, trecătorule, dar nu dincolo de mormânt. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: 1774

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Capela Sfânta Cruce a Bisericii Franciscane.

Bibliografie: Sas 1999a: 166.

(stemele familiilor Mikes și Haller)

SUPREMUM

**ORACULUM IL(LUSTRIS)IMÆ C(OMITISSIMAE). SUSANÆ HALLER
ILL(USTRISS)IMO C(OMITISSIMO): ANTONIO MIKES OLIMNPÆ AD SIBI
IN VITA TENERIME DILECTOS
UT VIVAM MORIOR MÆSTUM QADITURA
SEPULCHRUM HÆC TEST(A)M(E)NTO SINT
RATA POSCO MEO CORNATIS CORPUS DO(-)
VERMIB(US). OSSA SEPULCHRO CAELO
ANIMAM & (ET) QVI ANIMÆ PRÆMIAT
ACTA DEO INTEREAO CENITRIX & (ET)
VOS MEA CHARA VALETE PIGNORA
& (ET) EXUVIIS SOLVITE IUSSA MEIS
SOLVITE SED LACRIMAS HAUD FU(-)
NIDTE PATRE SUPERSTES NAM
FRUOR ÆTHEREIS IAM MELIORE CHORIS
OBIIT AN(N)O XTI:M.D.C.C.LXXVI ÆTATIS
XLIII. VIII FEB(RUAR):**

Traducerea: Cea mai importantă maximă a contesei Haller Zsuzsanna, nepoata (?) ilustrului conte Mikes Antal de odinioară, care i-a plăcut atât de mult în tinerețe, încât a trebuit să fie inclusă în testamentul ei încă din timpul vieții [...] [Dacă] mor, îmi dau inima și trupul viermilor, oasele sicriului, sufletul cerului, iar tu, cea care răsplătești sufletul prin Dumnezeu, Maica Domnului, și voi, dragii mei, să trăiți fericiți, plătiți gajurile din vițele-de-vie, îndepliniți-mi poruncile, dar să nu vărsați lacrimi [pentru mine] [...]. Decedată în anul Domnului 1776, în data de 8 februarie, în al 63-lea an al vieții. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: după 8 februarie 1776

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Biserica Franciscană, în partea de nord a sanctuarului.

Bibliografie: Sas 1999a: 151–152.

181.

(stemele familiilor Kornis și Haller)

HIC REQUIESCUNT

IL(LUSTRISSE)MUS D(OMI)NUS SIGISMUNDUS KORNIS L(IBER): BA(-)
 RO DE GÖNCZRUSZKA SAMÆ MATTIS CAMERARIUS
 FILIUS EX(CE)LL(ENTISSI)MI QVONDAM GUBERNATORIS M(AGNUS). PRIN(-)
 CIPATUS TRANSILVANIÆ IL(LUSTRISSE)MI D(OMI)NI COMITIS SI(-)
 GISMUNDI KORNIS EX CONSORTE IL(LUSTRISSE)MA D(OMI)NA
 BARONISSA SUSANNA BALINTIT

ET CONIUX EIUS

IL(LUSTRISSE)MA D(OMI)NA COMITISSA ANNA HALLER DE HALLER(-)
 STEIN FILIA EX(CE)LL(ENTISSI)MI QVONDAM ÆQVE GUBERNA(-)
 TORIS TRANSILVANIÆ IL(LUSTRISSE)MI D(OMI)NI COMITIS IOAN(-)
 NIS HALLER EX CONSORTE IL(LUSTRISSE)MA D(OMI)NA BARONISSA
 SOPHIA DANIEL

ILLE AN(N)O MDCCLXXVII ÆTATIS SUÆ LIX DIE I IULII
 HÆCVERO AN(N)O MDCCLXXVIII ÆTATIS SUÆ XLVIII
 DIE II IUNII OBIERUNT

Traducerea: Aici se odihnesc ilustrul baron liber Kornis Zsigmond de Göncruszka, cămăraș regal, fiul ilustrului conte Kornis Zsigmond, guvernatorul Marelui Principat al Transilvaniei, născut de soția sa, ilustra contesă Bálintit Zsuzsanna; și soția sa, ilustra contesă Haller Anna de Hallerkő, fiica ilustrului conte Haller János, de asemenea guvernator al Transilvaniei, născută de soția sa, ilustra contesă Daniel Zsófia. Cel dintâi a murit în data de 1 iulie 1777, în al 59-lea an al vieții, cea din urmă, în data de 2 iunie 1778, în al 48-lea an al vieții. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: după 2 iunie 1778

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Capela Sfânta Cruce a Bisericii Franciscane.

Bibliografie: Sas 1999a: 165.

ISTHÆC.TVRRIS.ERAT.TRISTI.PROSTRATA.RVINA.
RESTITVIT.CLEMENTE
AVGVSTA.THERESIA.DONO.

Traducerea: Acest turn s-a surpat în timpul unei triste nenorociri și a fost refăcut din cuvioasa donație a Alteței Sale Maria Terezia [a Austriei]. (Cronostih: 1782.) (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 1782

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) nr. 10, pe turnul fostei biserici minorite (în prezent greco-catolice).

Observații: cronostihul se referă la anul refacerii turnului.

Bibliografie: Jakab 1888b: 380, 1888c: 20; Kelemen 1982f: 73; Ţoca 1983: 38; Kelemen 1989: 31; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 131–132; Gaal 2001a: 114–115; Asztalos 2004: 327–328; Sas 2005: 155–156; Kelemen 2006: 264, 281; Gaal 2007a: 51; Asztalos 2008: 106–107; Gaal 2016a: 45.

(în însemnul iezuitilor: IHS [Iesus Hominum Salvator])
R(EVERENDISSIMUS).P(ATER). THADDÆUS MANNER
AUSTRIAC(US) NEOSTAD(II) OLIM
SOC(IETATIS). JESU RELIGIOSUS A Q(-)
UA SUPRESSA AD OBIT. M
IMPIGER IN K(OLOZS).MONOSTOR VA(-)
LACHORUM, QVORVM LING(-)
VAM IMPROBO LABORE CON(-)
DIDICIT OPERARIUS ANNO
DOMINI MDCCVIII XXVII(-MA).
DEC(EMBRIS). M[N!]ATUS. ZELO ANIMARUM
INS[C!]LYTUS EIQUE V.MARTII
MDCCLXXXV. IMMORTUUS
A LABORIBUS APOSTOLI(-)
CIS HIC REQVIESCIT

Transcrierea după sens: Iesus Hominum Salvator. Hic requiescit a laboribus apostolicis Reverendus pater Thaddæus Manner, austriacus Neostadii, olim religiosus Societatis Jesu, a qua supressa ad obitum [ivit]. In Kolozsmonostor impiger operarius valachorum, quorum linguam improbo labore didicit. Anno Domini MDCCVIII. XXVII-ma Decembris natus, zelo animarum inclytus, eique V-a Martii MDCCLXXXV immortuus.

Traducerea: Isus este salvatorul oamenilor. Mântuit de munca sa apostolică, aici se odihnește Thaddæus Manner (Manner Tádé), originar din Neustadul austriac, odinioară membru al Societății lui Isus, care a murit însă uitat [de ordinul călugăresc]. La Cluj-Mănăștur a muncit cu multă hărnicie printre românii a căror limbă a și învățat-o printr-un efort foarte mare. Născut în ziua a 27-a a lunii decembrie din anul 1708, a ajuns renumit prin zelul său pentru îngrijirea sufletelor, a trecut în nemurire în data de 5 martie 1785. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Buzogány Dezső.)

Data: 5 martie 1785

Locul: Calea Mănăștur (Monostori), în Biserica Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului”, lângă sanctuar, în dreapta.

Observații: text scris în distih.

Bibliografie: Eszterházy 1868a: 107; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 35–36; Sas 2010b: 122–123, 163.

184.

HOC.IN.SANCTVARIO.

VBI.

NVMEN. ÆTERNVM.OMNIPOTENS.

IN.SPIRITV.ET.VERITATE.COLITVR.AB.ILLIS.

QVI.SE.INFINITO.PRETIO.REDEMTOS.

LAETANTVR.

OSSA.REPOST.QVIESCVNT.

GABRIELIS.L(IBERI).B(ARONIS).ALVINTZI.DE BORB(EREK).

QVEM.

NEQVE.EXVTA.MARTIS.GALEA

QVA.X.A(NOS).CENTVRIO.PRÆFVLSIT.

NEC.IVSTITIÆ.ET.VERITATIS.AMOR.

AB.INDOMITA.SERVARE.MORTE

PORTVERVNT.

VIX(IT).A(NNOS).LIV.OB(IIT).A(NNO).MDCCLXXXVIII.ME(NSE).IVN(IO).

TV.QVI.HVIC.ADSTAS.MARMORI.

VIATOR.

SAPIENTEM.RERV.M.ARBITRV.M.
 QVI.VITAM.MORTALIBVS.DAT.ADIMIT.
 ET.QVA.POLLET.POTESTARE.
 REDDIT.
 HIC.FORIS.ET.VBIQVE.COGITA.
 ET.SPE.IMMORTALITATIS.LÆTVS.
 ADORA.
 MARITO.B(ONÆ).M(EMORIÆ).
 CONIVX.MOESTA.
 CATHARINA.C(OMITISSA).TELEKI.DE.SZ(ÉK).
 L(UGUBREM).L(APIDEM).Q(UIETO).POS(UIT).

Traducerea: În acest sanctuar, în care cei ce se bucură cinstesc cu zel și cu adevărat veșnica divinitate atotputernică, fiindcă au fost salvați cu un preț nemărginit, se odihnesc osemintele depuse aici ale baronului liber Alvinczi Gábor de Borberek [Vurpăr], pe care nici coiful militar depus, pe care l-a purtat fiind căpitan timp de zece ani, nici dragostea de adevăr și de dreptate nu l-au putut feri de moartea neînduplecată. A trăit 54 de ani și a murit în anul 1778, în luna iunie. Trecătorule care te oprești în fața acestei marmure, cugetă la stăpânul înțelept al lucrurilor, care dă viață muritorului și o ia și care îl lasă să stăpânească ceea ce are, aici, afară și oriunde, și adoră-l în speranța nemuririi. Piatra funebră a fost așezată de soția tristă, contesa Teleki Katalin de Szék [Sic], în amintirea soțului ei, care se odihnește întru Domnul. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Szabó György.)

Data: după iunie 1788

Locul: pe peretele nordic al naosului Bisericii Reformate de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu).

Bibliografie: Entz–Kovács 1995: 51–52; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 108; Sas 2015: 134–135.

185.

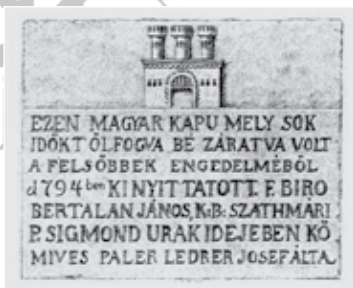
17 88

Lectura: [Anul construcției:] 1788.**Data:** 1788**Locul:** str. Memorandumului (Unió) nr. 22, pe cheia de boltă a intrării casei Knoblauch, respectiv a contelui Nemes.**Bibliografie:** Kelemen 1982a: 149; Gaal 1992: 50; Löwy–Deme-ter–Asztalos 1996: 133.

186.

(stema Clujului)

EZEN MAGYAR KAPU, MELY SOK
IDŐKTŐL FOGVA BEZÁRATVA VOLT
A FELSŐBBEK ENGEDELMÉBŐL
1794^{ben} KINYITTATOTT F(Ő)BIRO
BERTALAN JÁNOS K(IRÁLY)B(ÍRÓ) SZATHMÁRI
P(AP) SIGMOND URAK IDEJEKBEŊ KÖ
MIVES PALÉR LÉD(E)RER JOSEF ÁLTAL

*Desen de Pákei Lajos***Traducerea:** Această Poartă a Ungurilor, de multă vreme închisă, a fost redeschisă, cu învoirea celor suspuși, în anul 1794, pe vremea judeului primar Bertalan János și a judeului regal Szathmári Pap Zsigmond, de maestrul zidar Léderer József.**Data:** 1794**Locul:** Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth La-jos), pe fosta Poartă a Ungurilor (Magyar-kapu).**Observații:** Poarta Ungurilor se afla vizavi de colțul nord-vestic al actualei clădiri a Instituției Prefectului, în mijlocul șoselei. Această placă amplasată pe par-tea exterioară a aniversat deschiderea porții în anul

1794. Poarta a fost demolată în anul 1872. În anul 1907 piatra a fost dăruită muzeului de consiliul orașului. În prezent se găsește probabil în lapidariul Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei.

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1840: 61; Mikó Á. 1860: 9; Jakab 1869: 185, 1870b: planșa nr. IX, 1888b: 559; *Ellenzék*. 5 octombrie 1907; Balogh 1944: planșa nr. III; Gaal 2006: 27, 2007: 159; Mihály 2009: 142; Gaal 2016a: 20, 49; Dávid 2019: 256.

187.

(stema familiei Bánffy)
ITT. NYUGSZIK.
GRÓF. BÁNFFI. ANNA. MÁRIA.
GRÓF. LOSONTZI. BÁNFFI. GYÖRGY. ERDÉLYI. GUBERNÁTORNAK
ÉS. GRÓF. PALM. IOSÉFA. TSILLAGOS. KERESZTES. ASZSZONYNAK
ÉDES. LEÁNYA.
GRÓF. KIS. RHÉDEI. RHÉDEI. IÁNOS.
KIRÁLYI. KINTSTÁRI. TITOKNOK. URNAK.
KEDVES. ÉLETE. PÁRJA.
IOSÉFA. EGY. ESZTENDŐS. THERÉSIA. KÉT. HETŰS. KORBAN.
ÁRVÁN. HAGYOTT. GRÓF. KIS. ASZSZONYOKNAK.
ÉDES. ANNYOK.
A. KI. MINDEN. KERESZTÉNYI. IÓSÁGOKKAL.
ÉS. TÁRSASÁGI. SZÉP. ERKÖLTSEKKEL.
PÉLDÁS. ÉLETÉNEK. XXII.
SZENT. HÁZASSÁGÁNAK. II. ESZTENDEJÉBEN.
ISTENESEN. MEG. HOLT.
SZÜLŐINEK. FÉRJÉNEK. ÉS. ROKONINAK.
KESERVES. BÁNATOT. HAGYVÁN.
M.DCC.XCIV. SZENT. GYÖRGY. HAV(ÁNAK). VII. NAPJÁN.
KINEK. UGYMINT. KEDVES. MENYÉNEK. EMLÉKEZETÉRE.
LOSONTZI. BÁRÓ. BÁNFFI. THERÉSIA.
NÉHAJ. GRÓF. KIS. RHÉDEI. RHÉDEI. MIHÁLY. ÖZVEGYE.
E. GYÁSZOS. KÖVET. EMELTETTE.

Traducerea: Aici se odihnește contesa Bánffy Anna Mária, fiica cea dragă a guvernatorului Transilvaniei, contele Bánffy György de Losonc [Lučenec], și a contesei Palm Jozéfa, doamnă decorată cu Ordinul Crucii Înstelate, tovarășa de viață cea dragă a contelui Rhédey János de Kistréde, domn secretar al visteriei regale, mama domnișoarelor contese Jozefa, lăsată orfană la vârsta de un an, și Terézia, rămasă orfană la vârsta de două săptămâni, care, înzestrată cu toate virtuțile creștine și bunele moravuri de societate, a murit cu Domnul în al 22-lea an al vieții și al doilea an al sfintei sale căsnicii, lăsându-i pradă tristeții pe părinții, pe soțul și pe rudele sale, în ziua a 7-a din luna Sfântului Gheorghe [aprilie] a anului 1794. Această piatră funebră a fost ridicată în amintirea sa, a nurorii dragi, de

către baroneasa Bánffy Terézia de Losonc [Lučenec], văduva contelui Rhédey Mihály de Kistréde.

Data: după 7 aprilie 1794

Locul: Piața Unirii (Főter), în Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail”, pe peretele nordic.

Observații: la origine a stat în cealaltă parte a bisericii (Sas 2009: 199).

Bibliografie: Biró J. 1940: 21–22; Sas 2009: 83.

188.

(relief, stema familiei Gyulai)

**hazájához. Királyához. buzgo hívségéröl
 nagy nevű. össeinek. fényt ado. nemes. szivéröl.
 minden. igazak előtt. esméretes. 's az irigységig
 érdemes. maros-németi iffjabb. grof. gyulai. sámuelnek.
 a' cs(ászári). k(irályi). felség. aranny koltsos. hivének.
 's el. mar(a)dott. hiv. párjától. báro. bornemisza. borbárátol.
 született. egyetlen. egy. XXI. honapu. josef. fiának.
 hamvai. itt. nyugosznak.
 élt. XXIX. esztendőkik. mellyekből. VI. esztendöket.
 és. IV. hónapokat. tsak. mint. annyi orákat.
 porai. után. esdeklö vigasztalást nem esmérö
 özvegyével. töltett.
 rövid. életét. ezt fellyül mulo. nagy. érdemekkel.
 közönség'. boldogítására. törekedő tettekkel.
 díszesítette.
 hiv. özvegyének. a' ki. e' romlando. oszlopot.
 keserves. kötelességbül. porai. felibe. tétette.
 tsak. akkor lessz. tökéletes. enyhitetése.
 midön. szivének. ide. zártt földi. zállagával.
 fog. egyesülni.
 holt meg
 MDCCLXXXIII. eszt(endő). karátson. hava' XXX.
 napján.**

Traducerea: Aici se odihnesc osemintele contelui Gyulai Sámuel de Marosnémet [Mintia], cunoscut în rândul tuturor celor drepti și admirat până la invidie pentru credința sa față de patrie și față de rege, precum și pentru inima sa nobilă care le-a adus cinste strămoșilor, slujitorul credincios al Maiestății Sale imperiale și regale, distins cu Cheia de Aur, și ale unicului său fiu, pe nume József, de 21 de luni, născut de contesa Bornemissza Borbára, lăsată văduvă de soțul ei credincios. A trăit 29 de ani, din care 6 ani și 4 luni i-a petrecut, ca tot atâtea ceasuri, cu văduva sa, care plânge după cenușa lui și nu cunoaște alinare. Și-a împodobit scurta viață prin meritele mari care au întrecut-o și prin faptele sale dedicate binelui obștesc. Văduva sa credincioasă, care a ridicat această coloană supusă stricăciunii deasupra cenușii sale din tristă datorie, nu va

cunoaște alinare deplină până când nu se va uni din nou cu gajul pământesc, închis aici, al inimii sale. Decedat în ziua de 30 din luna Crăciunului, în anul 1794.

Data: după 30 decembrie 1794

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Capela Sfântul Iosif a Bisericii Franciscane.

Bibliografie: Biró J. 1940: 21; Sas 1999a: 169–171; Gaal 2007a: 87.

189.

(relief, stema familiei Kemény)
**BARO. KEMÉNY. ROSALIÁNAK.
HALANDÓ. RÉSZE.
ITT. NYUGSZIK.
A. HALHATATLAN.
AZ. ÉGBEN.
A. NEMES. SZELID. ERKÖLTSÖK. TISZTELŐI.
EMLÉKEZETÉBEN.
VIGASZTALHATATLAN. FÉRJÉNEK.
SZIVÉBEN.
FERENTZ. ROSÁLIA.
TSEMETÉIBEN.
ÉL.
AJÁNDÉKOZTATOTT. AZ. EGEKTŐL.
MDCCLXVIII. SEPTEMB(RIS). XIX.
VISZSZA. VÉTETETT.
ÉLETE. VIRÁGJÁBAN.
MDCCXCV. FEBRUAR. XXI.
VÁRJ. EL. ENDEM. DRÁGA. LÉLEK.
TSENDES. NYUGODALOMBAN.
AZONBAN. IS. VELED. ÉLEK.**

**EPETT GONDOLATOMBAN.
MIG. AZ. ÉGNEK. KEBELÉBEN.
EGYGYESÜLÜNK. HIV. FELEK.
ÖLEL. TÉGED. ELMÉJÉBEN.
FÉRJED. CSEREI. ELEK.**

Traducerea: Aici se odihnește partea muritoare a contesei Kemény Rosália. Partea nemuritoare trăiește în ceruri, în memoria celor care cinstesc blândețele moravuri nobile, în inima soțului său ce nu cunoaște alinare și în odraslele sale, Ferentz și Rosália. A fost dăruită de ceruri în data de 19 septembrie 1768 și luată înapoi în floarea vieții sale, în data de 21 februarie 1795.

Așteaptă-mă, suflet drag,/ în odihnă liniștită/ și-am să trăiesc cu tine/ în gânduri de dor pline,/ până ne vom reuni/ la sânul cerului,/ te îmbrățișează în gândul lui/ soțul tău, Cserei Elek.

Data: după 21 februarie 1795

Locul: Piața Unirii (Főtér), în Biserica „Sfântului Mihail”, pe peretele vestic.

Bibliografie: Balogh 1935: 39; Bíró J. 1940: 21–22; Sas 2009: 82–83.

190.

1	7
D	S
9	5

(însemnul croitorilor)

Traducerea/lectura: Dávid Sámuel, 1795.

Data: 1795

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 8, pe cheia de boltă a intrării.

Bibliografie: Kiss A. 1994b: 358; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 134.

191.

Sz A O D
Sz P A
1796

Data: 1796

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 18, pe cheia de boltă a intrării.

Bibliografie: Kelemen 1982a: 150; Toça 1983: 99; Gaal 1992: 80; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 134.

192.

IN HONOREM SOLIUS
DEI. M DCC XCVI.

Traducerea: În onoarea unicului Dumnezeu. 1796.

Data: 1796

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), între nr. 7 și 9, pe turnul bisericii unitariene.

Bibliografie: Jakab 1888c: 21; Toça 1983: 49; Gaal 1995: 44, 1996: 230; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 135; Kerekes (întocm. de) 1998: 75; Asztalos 2004: 512; Lukács 2005: 108; Gaal 2007a: 94; Asztalos 2008: 117–118; Todîța 2009: 35.

(stema familiei Huszár)
HIC. SITVS. EST.
LIBER. BARO.
FRANCISCVS. HVSZÁR. DE KÖVESD.
QVEM. IN. FLORE. IVVENTVTIS.
DVM. MENTEM. ANIMVMQVE.
LITTERIS. AC. VIRTVTIBVS.
IN. LYCEO. REGIO.
ET. COLLEGIO. NOBILLIVM. THERESIANO.
CLAVDIOPOLI. COLERET.
E. MEDIO. CVRSV. STVDII. PHILOSOPHICI.
MORS. PROPERA.
VARIOLARVM. MORBO. GRASSANS.
CHARISSIMORVM. PARENTVM.
AMORI. AC. SPEI.
ET. AEQALIVM. AMICITIAE.
ERIPVIT.
ANNO. M. DCC. IC.VI.
AETATIS X. VII.
CVI. CHRISTIANI. PIEQVE. MORTVO.
MOESTI. PARENTES.
HOC. MONVMEN[TVM].
POSVERVNT.

Traducerea: Aici se odihnește baronul liber Huszár Ferenc de Kövesd, pe care moartea devastatoare și subită l-a răpit în floarea tinereții, din cauza variolei, în timpul studierii filosofiei, pe când își cizela mintea și sufletul prin intermediul științelor și al virtuților în Liceul Regal și colegiul terezian al nobililor, la Cluj, lipsindu-l de dragostea și de speranța părinților săi dragi, precum și de prietenia colegilor săi, în anul 1796, în al 17-lea an al vieții. Acest monument a fost ridicat de părinții săi cuvioși și creștini, îndurerăți de moartea lui. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: 1796

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Biserica Franciscană, în partea de sud a sanctuarului.

Bibliografie: Sas 1999a: 152.

196.

IT(T) VOLT FOGVA NAG(Y-)
BANYAI SAMUEL NYOLTZ
HOLNAPIG A TSASZAR RE(-)
MONDA TSIKOJAERT
AN(N)O 1797

Lectura actuală: Itt volt fogva Nagybányai Sámuel nyolc hónapig a császár remonda ('növendék ló') csikójáért. 1797 esztendejében.

Traducerea: Nagybányai Sámuel a fost ținut aici în captivitate timp de opt luni din cauza mânzului împăratului. În anul 1797.

Data: 1797

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 25, în temnița de odinioară, fără fereastră.

Bibliografie: Balogh 1935: 21; Kiss A. 1994a; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 138; Asztalos 2004: 495, 2015a: 52, 2015b: 391–392.

197.

	1	7
JOHANNES AKESMAN	9	7 CATARINA SCHUSTERIN

Traducerea/lectura: Johannes Akesman și Catarina Schusterin, în anul 1797.

Data: 1797

Locul: Piața Mihai Viteazul (Széchenyi) nr. 39, în colțul din stânga al coridorului suspendat al curții.

Observații: literele N au fost gravate invers.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 139.

198.

(relief: arhanghelul Mihail înfrânge îngerul răzvrătit; inscripția de pe scut: **Q. U. D.**)

17 99

Traducerea: Quis ut Deus – Cine este ca Dumnezeu? 1799.

Data: 1799

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 16, pe ancadramentul porții Parohiei Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 29–30; Kerekes (întocm. de) 1998: 40.

199.

**LAVDIĀVS DIVINĪS
STRVI CVRAVIT DE SVO
IOANNES BABB EPĪS COPVS
FOGARASIENSĪS**

Traducerea: Ridicată întru slava lui Dumnezeu de Babb János, episcop de Fogaras [Făgăraș], din mijloace proprii. (Cronostih: 1800.) (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1800

Locul: str. Episcop Ioan Bob (Kismester) nr. 5, pe balustrada galeriei Bisericii Greco-Catolice.

Observații: cronostihul se referă la anul construcției.

Bibliografie: Jakab 1888c: 10; Ţoca 1983: 59; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 140; Asztalos 2004: 175.

200.

LITTERIS ET PIETATI
SACRUM.
A(NNO). ÆR(Æ). CHR(ISTIANÆ). MDCCCI.

Traducerea: Dedicată științelor și pietății. În anul 1801 al epocii lui Cristos. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Sipos Gábor.)

Traducere alternativă: Sanctuarul științei și al pietății în anul 1801 după Cristos.

Data: 1801

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 16, deasupra intrării Colegiului Reformar.

Bibliografie: Jakab 1888c: 23; Ţoca 1983: 74; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 57; Lőwy–Demeter–

Asztalos 1996: 126–127; Kerekes (întocm. de) 1998: 66; Asztalos 2004: 405; Gaal 2007a: 145; Asztalos 2008: 85–86; Sas 2015: 18; Gaal 2016a: 40.

201.

	ERAT	[pe blazon:]	IN D(OMI)NO
		1597	
RENO(VATUM)		CKD	1802
		AB	

Traducerea: [Ridicată de] C. K. D., în anul 1597. Renovată întru Domnul, în anul 1802. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Sipos Gábor.)

Data: 1802

Locul: Piața Unirii (Főter) nr. 4–5, pe perețele nordic al curții casei Filstich.

Bibliografie: Balogh 1944: planșa nr. XXVI; Lőwy–Demeter 1990 III.: 6; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 45; Dávid 2019: 362.

(stema familiei Korda)
G(RÓF). TOLDALAGI LÁSZLÓ
G(RÓF). KORDA ANNÁVAL
KEZDIK ÉPITENI
M.D.CCCIII

Traducerea: Contele Toldalagi László împreună cu contesa Korda Anna încep construcția în anul 1803.

Data: 1803

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 14, în partea dreaptă a balconului Palatului Toldalagi-Korda.

Observații: potrivit lui Asztalos Lajos, placa memorială datează din anul 1806 (Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 142).

Bibliografie: Biró J. 1940: ilustrația nr. 26; Kelemen 1982g: 81; Toca 1983: 89, ilustrația nr. 84; Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 141; Asztalos 2004: 490; Kelemen 2006: 282; Gaal 2007a: 132; Asztalos 2008: 102.

MVSIS ET VIRTVTIBVS
MDCCCVI
COMMVNITAS VNITARIORVM REÆDIFICAVIT

Traducerea: Științei și virtuții. 1806. Reconstruit de comunitatea unitarienilor. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1806

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 7, pe ancadramentul clădirii Colegiului Unitarian.

Observații: opera lui Hartmann Antal. La cumpăna secolelor a fost înzidită în partea de nord a curții noii clădiri colegiului de la nr. 9 [304].

Bibliografie: Jakab 1888c: 24; Balogh 1944: 303; Gaal 1995: 41; Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 59-60; Gaal 2001g: 193, 2007: 97; Asztalos 2008: 116-117; Dávid 2019: 353.

204.

(stema familiei Suki)
**INSIGNIA GENTILITIA.SPECTABILIS
 AC MAGNIFICI DOMINI
 LADISLAI 'SUKI:
 NOBILIS DE 'SUK:
 I.COLLEGII UNITARIOURUM CLAUDIO(-)
 POLITANI INSPECTORIS CURATORIS
 ET INSIGNIS BENEFactorIS QUI
 ANNO MDCCXLI:DIE XXVI:AUGUS
 NATUS:VITÆ, ET ILLUSTRi FAMILIÆ
 SUÆ FINEM IMPOSUIT.ANNO DOMINI
 MDCCXCII.DIE XI MARTII.**

Traducerea: Stema familiei remarcabilului, nobilului și generosului domn 'Suki László de Zsuk [Jucu], administrator supraveghetor și binefăcător de seamă al Colegiului Unitarian din Cluj, care s-a născut în data de 26 august 1741. Viața lui – și a strălucitei sale familii sale – a luat sfârșit în 11 martie anului Domnului 1792.

Data: după 1806

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 7, în biblioteca Colegiului Unitarian.

Observații: după anul 1901 a fost mutată în sala de consiliu a noii clădiri a colegiului – acum sala de consiliu a Episcopiei Unitariene.

Bibliografie: Nagy L. 1867: 120–121; Dávid 2019: 353.

205.

**VETUS SACELLUM S(OCIETATIS). I(ESU).
 A CATHARINA L(IBERA). B(ARONISSA). DE PERENY
 ANTE SECLUM ET DUA LUSTRA
 RESTAURATUM
 VETUSTATE DEINDE COLLAPSUM
 HIC DENNO STRUCTUM
 ET COMMODIS COLLOCATUM
 ANNO CHRISTI MDCCCVII**

Traducerea: Capela și cele două cristelnițe (?), restaurate de baroneasa liber Perényi Katalin cu un secol în urmă și care s-au dărâmat mai târziu din cauza vechimii, au

fost renovate complet și ridicate din nou aici, în anul 1807. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: 1807

Locul: Calea Mănăstur (Monostori út) nr. 9, pe peretele casei ordinului iezuiților.

Observații: partea de clădire dinspre stradă a fost construită în anul 1762. Placa memorială a fost amplasată sub busturile și inscripțiile instalate între anii 1657 și 1693 [117]. Pe fotografia realizată de Veress Ferenc în anul 1868 încă se văd cele unsprezece plăci memoriale. Plăcile memoriale au ajuns în lapidariul medieval al Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei în anul 1909.

Bibliografie: Biró V. 1945: 14; Kelemen 1989: 129, ilustrația nr. 109, 148; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 119; Sas–Veress 2003: 70; Mihály 2009: 142, 159–160; Sas 2010a: 37–38, 2010b: 84–86.

206.

(stema familiei Toldalagi)

G(RÓF).KORDA.ANNA
NÉHAI HIV.FÉRJE
TZÉLJÁT VÉGZI
M.D.CCCIX

Traducerea: Contesa Korda Anna continuă lucrarea răposatului ei soț credincios. 1809.

Data: 1809

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 14, în partea stângă a balconului Palatului Toldalagi-Korda.

Observații: placa comemorează continuarea construcției începute în anul 1803 [202]. Potrivit lui Asztalos Lajos, placa memorială datează din anul 1806 (Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 142).

Bibliografie: Biró J. 1940: ilustrația nr. 26; Kelemen 1982g: 81; Toca 1983: 89, ilustrația nr. 84; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 142; Asztalos 2004: 490; Kelemen 2006: 282; Gaal 2007a: 132; Asztalos 2008: 102.

207.

PERENNI MEMORIAE
 [F]ELICIS HAC CIVITATE ADVENTUS
 ET IN HIS AEDIBUS
 DIEBUS MENSIS AUGUSTI
 ANNO MDCCCXVII
 COMMORATIONIS
 FRANCISCI PRIMI
 IMPERATORIS
 PATRIS PATRIAE
et
 CAROLINAE AUGUSTAE
 IMPERATRICIS
 CHARAM HANC PATRIAM
 VISENTIUM
posuit
 C(OMES). GEORGIUS BANFFY
 L(IBER). B(ARO). DE LOSONTZ
 TRANSILVANIAE GUBERNATO[R]
 ANNO AETATIS SVAE LXX.

Traducerea: Amplasat întru eterna amintire binecuvântată a sosirii în oraș, în vederea vizitării acestei patrii scumpe, a părintelui patriei, împăratul Francisc I [de Habsburg-Lorena], și a împărătesei Carolina Augusta [de Wittelsbach], precum și a șederii lor în aceste camere în zilele din august 1817, de baronul liber Bánffy György de Losonc [Lučenec], guvernatorul Transilvaniei, în al 70-lea an al vieții. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Kiss András.)

Data: după anul 1817

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 30, pe balconul Palatului Bánffy.

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. X; Kelemen–Fodor 1902: 23; Orosz (întocm. de) 1933: 33; Biró J. 1940: 22; Vályi (întocm. de) 1941: 14; Gaal 1995: 19, 20; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 144–145; Miklósi–Sikes 2003: 142; Lukács 2005: 85; Gaal 2016a: 52–53.

208.

(în însemn: IHS [Iesus Hominum Salvator])

18

19

Traducerea: Isus, salvatorul oamenilor, 1819.

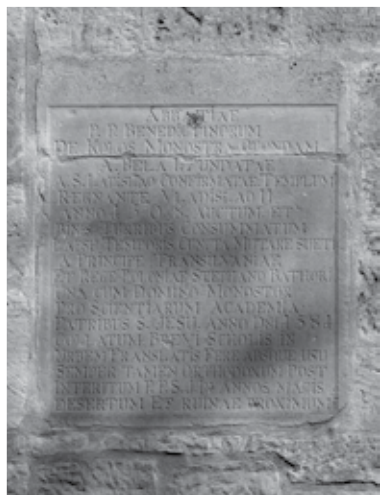
Data: 1819

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 16, pe cheia de boltă a intrării.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 143–144.

209.

ABBATIAE
P. P(ATRUUM). BENEDICTINORUM
DE KOLOS MONOSTRA QUONDAM
A. BELA I. FUNDATAE
A. S(ANCTO). LADISLAO CONFIRMATAE. TEMPLUM
REGNANTE VLADISLAO II.
ANNO 1508. AUCTUM. ET
BINIS TURRIBUS CONSUMMATUM
LAPSU TEMPORI CUNCTA MUTARE SUETI
A PRINCIPE TRANILVANIAE
ET REGE POLONIAE STEPHANO BATHORI
UNA CUM DOMINIO MONOSTOR
PRO SCIENTIARUM ACADEMIA
PATRIBUS S(OCIETATIS). JESU. ANNO D(OMI)NI 1581
COLLATUM. BREVI SCHOLIS IN
URBEM TRANSLATIS FERE ABSQUE USU
SEMPER TAMEN ORTHODOXUM POST
INTERITUM P. P(ATRUUM).S(OCIETATIS)J(ESU). IN. ANNOS MAGIS
DESERTUM ET RUINAE PROXIMUM

Traducerea: Biserica abatei benedictine din Kolozsmonostor [Cluj-Mănăstur], înființată de Béla I și întărită de László cel Sfânt, a fost extinsă și completată cu două turnuri sub domnia lui Ulászló [Vladislav] al II-lea, în anul 1508. În decursul timpului care obișnuiește să schimbe totul, Báthory István, principele Transilvaniei și rege al Poloniei, a donat această biserică, împreună cu domeniul Mănăsturului, părinților din Societatea lui Isus, pentru a servi ca academie științifică, în anul Domnului 1581. Transferată peste puțin timp în oraș, școala a stat multă vreme aproape nefolosită, dar a rămas mereu neclintită în dreapta credință [romano-catolică]. În urma desființării ordinului iezuiților, a rămas în marea parte a timpului părăsită și a ajuns aproape o ruină. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: după anul 1819

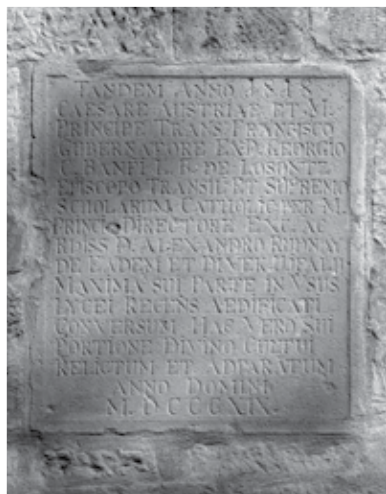
Locul: Calea Mănăstur (Monostori), în dreapta intrării în Biserica Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului”.

Observații: la origine a stat pe fațada sanctuarului rămas fără navă.

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1841: 142; Kőváry 1851: 18, 1852: 240, 1866: 261; Eszterházy 1868a: 104; Kőváry 1892: 261; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 33; Asztalos 2004: 568–569; Asztalos 2008: 187–188; Sas 2010b: 120–121.

210.

TANDEM ANNO 1818
CAESARE AUSTRIAE ET M(AGNO).
PRINCIPE TRANS(ILVANIAE). FRANCISCO
GUBERNATORE EX(CELLENTISSIMO)·D(OMINO). GEORGIO
C(OMITE). BANFI L(IBER). B(ARO). DE LOSONTZ
EPISCOPO TRANSIL(VANIAE) ET SUPREMO
SCHOLARUM CATHOLIC(ARUM) PER M(AGNUM).
PRINCI(PATUM) DIRECTORE EXC(ELLENTISSIMO). AC
R(EVEREN)DISS(IMO) D(OMINO). ALEXANDRO RUDNAY
DE EADEM ET DIVEK UJFALU
MAXIMA SUI PARTE IN VSUS
LYCEI RECENS AEDIFICATI
CONVERSUM HAC VERO SUI
PORTIONE DIVINO CULTUI
RELICTUM ET ADPARATUM
ANNO DOMINI
M. DCCCXIX.

Traducerea: În cele din urmă, în anul 1818, în timpul domniei lui Francisc [I de Habsburg-Lorena], împăratul Austriei și marele principe al Transilvaniei, când guvernatorul Transilvaniei a fost Excelența Sa contele Bánffy György de Losonc [Lučenec], iar episcopul Transilvaniei și superintendentul școlilor catolice transilvănene, Excelența Sa reverendisimul Rudnai Sándor de Rudna și Divékújfalu [Diviacka Nová Ves], cea mai mare parte a sa a fost dată în folosința liceului recent construit, iar această parte a fost păstrată și amenajată pentru slujbe. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: după anul 1819

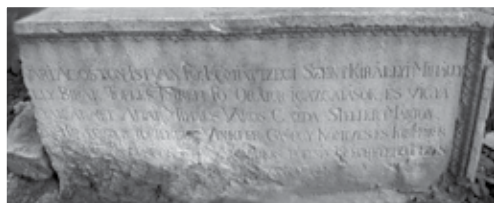
Locul: Calea Mănăștur (Monostori), în stânga intrării în Biserica Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului”.

Observații: la origine a stat pe fațada sanctuarului rămas fără navă.

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1841: 142; Kőváry 1851: 18, 1852: 240, 1866: 261, 1892: 261; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 34; Asztalos 2004: 569–670, 2008: 187–188; Sas 2010b: 121.

211.

KOLOSVÁRI ÁGOSTON ISTVÁN FŐ, KOMJÁTTZEGI SZENTKIRÁLYI MIHÁLY KIRÁLYY BIRÁK, TOPLER IMREH FŐ ORÁTOR IGAZGATÁSOK ÉS VIGYÁZATTYAK ALATT AJTAY MIHÁLY VÁROS GAZDA STELLER MÁRTON MALOM INSPECTOR IDEJEKBE VINKLEB[R!] GYÖRGY KÖMIVES ÉS KIRMÁJER KRISTIÁN ÁTS PALLÉROK ÁLTALL A VÁROS KÖLTSÉGIN ÉPITETETT EZEN MALOM 1820^{DIK} ESZTENDÖBEN

Traducerea: Această moară a fost ridicată pe vremea judeului primar Kolosvári Ágoston István din Cluj și a judeului regal Komjászegi Szentkirályi Mihály, sub conducerea și supravegherea procurorului general al orașului, Topler Imre, a gazdei orașului, Ajtay Mihály, și a inspectorului morilor, Steller Márton, de

maestrul zidar Vinkler György și de maestrul dulgher Kirmájér Kristián, pe cheltuiala orașului, în anul 1820.

Data: 1820

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 24, în curte.

Observații: în poziție secundară; la origine a stat în capătul străzii Mihai Eminescu (Gyár). Cu prilejul demolării morii, la sfârșitul anilor 1890, Szentkirályi Ákos, nepotul lui Szentkirályi Mihály, a adus placa în curtea sa și a zidit-o în gardul de piatră. În anul

1995 a fost scoasă din perete și așezată pe pământ. În anul 2010 a fost mutată în curtea Fundației Heltai.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 146–147; Asztalos 2004: 292–293, 2010b.

212.

(stema familiei Kornis)

GÖNTZ RUSZKAI GROFF KORNIS LAJOSNAK
ÁRTATLAN HAMVAIT FEDEZI E SZOMORU BOLT, KIBEN
MIDŐN A SZIVNEK ÉS ÉRTELEMNEK REMEK MIVELTSÉGE
A SZÉP LÉLEKNEK KÖZÖNSÉGESEN DITSIRTETT
TULAJDONSÁGAI AZ ÖTÖT NAGY GONDALO[!] NEVE-
LŐ, ÉS KÜLÖNÖSEN SZERETETT ÉDES ATTYÁNAK
TÁGOS ÖRÖMEKET, A FAMILIÁNAK TANULT MUNKÁS
NYÁJOS MÉRSÉKELT OKOS, IGAZ ATYAFIT A HAZÁ(-)
NAK EGYKORI DERÉK FÉRFIT, A RELIGYIONAK BELSŐ
MEGGYÖZÖDÉSŐL TISZTÁN MUNKÁLODO KERESZ-
TÉNYT BISZTOSON, BÉTSI K. THERESIÁNUMBAN OS-
KOLÁIT DITSŐSÉGGEL VÉGEZVÉN, MIDŐN AZ ERDÉLYI
N(AGY). FEJEDELEMSÉGBEN F. FŐIGAZGATO SZÉKNÉL
SZOLGÁLATJÁNAK ZSENGÉJÉT, ELŐJÁROINAK NAGY
HELYBE HAGYÁSÁVAL VENNÉ. FÁJDALOM! A DERÉK
FIU KESERVEKKEL TELYES ÉDES ATTYÁNAK
GÖNTZ RUSZKAI GROFF KORNIS IMRÉNEK
NÉGY SZERETETT TESTVÉREINEK FELEJTHETET-
LEN BÁNATOKRA HÁROM HETEKIG TARTOTT
FORRO HIDEGBEN ÉLETÉNEK CSAK 21-DIK ESZTEN-
DEJÉBEN OCTOBERNEK 24-DIK NAPIJÁN AN(NO) 1820
ESZTENDŐBEN E FÖLDÖN ÉLNI MEG SZÜNT.

Traducerea: Această boltă tristă acoperă cenușa nevinovată a contelui Kornis Lajos de Göncruszka, cel care, prin cultivarea splendidă a inimii și a rațiunii, dar și prin trăsăturile îndeobște laudate ale sufletului, ar fi dat părintelui său, ce l-a crescut cu mare grijă și l-a iubit în mod deosebit, nemăsurate bucurii, familiei sale, o rudă educată, harnică, binevoitoare, cumpătată și înțeleaptă, patriei sale, un bărbat curajos, și bisericii, un creștin ce ar fi muncit curat, din convingere launtrică, dar care, în urma încheierii cu cinste a studiilor sale la Academia Tereziană din Viena, tocmai când își începuse serviciul la scaunul guvernatorului Marelui Principat al Transilvaniei, cu mare aprobare din partea sus-pușilor, și-a încheiat viața pământească, pricinuind mare întristare tatălui său îndurerat, contele Kornis Imre de Göncruszka, precum și celor patru frați, în urma

unei febre de trei săptămâni, la vârsta de numai 21 de ani, în a 24-a zi din luna octombrie a anului 1820.

Data: după 24 octombrie 1820

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Capela Sfânta Cruce a Bisericii Franciscane.

Bibliografie: Sas 1999a: 164.

213.

[Hét honfoglaló vezér]

Traducerea: Cele șapte căpetenii maghiare din perioada descălecatului.

Data: 1820–1827

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 106, aproximativ pe locul cazărmii actuale, în Grădina Principelui (Fejedelmi Kert); statuile celor șapte căpetenii maghiare din perioada descălecatului.

Observații: în anul 1827 stăteau deja în Grădina Principelui (Kőváry 1886: 6), care a primit acest nume de la statuia celor șapte căpetenii. În jurul anului 1880 statuile avariate au fost amplasate temporar în cimitir. În anul 1885 statuile lui Árpád, Lehel, Vérbulcs și Örs au fost restaurate și amplasate în partea din față a Promenadei (Sétatér) [264]. Statuile au fost mutilate în perioada procesului Memorandumului, în anii 1893 și 1894. În perioada construirii Școlii Superioare de Fete au fost mutate în spatele bazinei de înot al militarilor. În anul 1902 Asociația pentru Înfrumusețarea Orașului a mutat cele patru statui rămase (Árpád, Lehel, Vérbulcs și Örs) în capătul drumului care duce spre Cetățuia [309]. Statuile au fost avariate și anterior datei de 15 martie 1902. În anul 1908 statuile nu mai erau decât niște „bucăți de piatră amorfe” (Murádin 2008b: 38, 137). În anul 1919 statuile au fost distruse împreună cu inscripțiile lor.

Bibliografie: Kőváry 1852: 257, 1886: 6, 33–34; *Ellenzék*. 3 martie, 15 martie 1902; Kelemen–Fodor 1902: 61; Orosz (întocm. de) 1933: 64; Fodor 1995: 47; Gaal 1995: 138–139, 2001b: 400; Miklósi-Sikes 2003: 55, 97, 143; Sas–Veress 2003: 10; Asztalos 2004: 148; Szakács 2006; Murádin 2008b: 38, 137; Gaal 2016a: 54, 71, 93, 123, 270.

214.

(stema familiei Henter)

IT NYUKSZIK

SEPSI SZ(ENT): IVÁNYI HENTER ÁDÁM
KI EZ ÉLETNEK ADATOT(T) 1796. ES(ZTENDŐ)

IANUÁRIUSNAK 2^{KÁN} EL VITETETT

1821^{DIK}BE MÁRTIUS 8^{DIK} BUS EMLÉ-

KEZETÉRE EMELTE HAMMEL ANNA

A MEG HOLT ANNYÁNAK TESTVÉRE

WEIDENFELDI MOSTITS IOSEF ÖZVEGYE

ÉRZÉKENY INDULATTAL 1821^{DIK} ESZ(TENDŐBEN)

Traducerea: Aici se odihnește Iványi Henter Ádám de Sepsiszentiván, luat în ceruri în data de 2 ianuarie 1796. Această piatră a fost ridicată în amintirea sa duioasă de Hammel Anna, sora mamei celui decedat, văduva lui Mostits József de Weidenfeld, cu sentimente tandre, în data de 8 martie 1821.

Data: după 8 martie 1821

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Biserica Franciscană, în partea de nord a sanctuarului.

Bibliografie: Sas 1999a: 153.

215.

AZ ERDÉLYI NEMZETI MAGYAR JÁTÉKSZIN – 1813

[Inscripție ulterioară:]

**MAGYAR
NEMZETI SZÍNHÁZ
1821–1865**

Traducerea: Teatrul Național Maghiar din Transilvania – 1813.

Teatrul Național Maghiar 1821–1865.

Data: 12 martie 1821

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 3, pe fațada clădirii permanente a teatrului de odinioară.

Observații: teatrul s-a deschis în 1821 și a funcționat până în 1906.

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. VIII. 24.; Enyedi 1972: 75–77, 99; Asztalos 2004: 353.

216.

D. (stema Clujului) I.

ÉN KASSAI MIHÁLY 1820^{ba}

TÖMLÖTZ TARTO LETTEM, EBBEN A' FOGHÁZBA:
TI! SZERENTSÉTLENEK, KIK ITTEN SZENVEDTEK
A' BAL SZERENTSÉNEK, PÉLDÁI LETTETEK;
HA SORSOTOK FORDULT, OLLYKOR BU BÁNATRA
VOLTAM NÉKTEK MÉG IS, VIGASZTALÁSTOKRA
MIDÖN 1821^{be} IRTAK, E' TÖMLÖTZ S KŐFALAK AKKOR
MEG (ornament de încheiere) UJULTAK

Traducerea: Eu, Kassai Mihály, am devenit temnicer al acestei pușcării în anul 1820. Vouă, neferiților ce pătimiți aici și ați ajuns exemple ale nenorocirii, când vi s-a întors soarta, v-am adus totuși alinare când ați fost măhniți. Când acestea au fost scrise, în 1821, pușcăria și zidurile din piatră au fost renovate.

Data: 1821

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 25, deasupra ușii pivniței din fosta temniță fără ferestră.

Bibliografie: Kiss A. 1994a; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 138–139; Miklósi-Sikes 2003: 142; Asztalos 2004: 495; Lukács 2005: 53–54; Mihály 2005: 16; Gaal 2007a: 154; Asztalos 2008: 50–53; Mihály 2008b: 20–21; Todîța 2009: 80–81; Asztalos 2015a: 53, 2015b: 392–393; Gaal 2016a: 18, 54; Dávid 2019: 265.

217.

FRANCISCO I. AVSTR(IÆ). IMP(ERATORE).
GEORGIO C(OMITE). BANFFY GVBERN(ATORE).
LYCEVM REGIVM
E REDIT. FVNDI STVDI(ORUM). CATH(OLICI).
MAGNIFICENTIVS REÆDIF(ICA)VITUR).
MDCCCXXI.

Traducerea: Liceul Regal a fost reconstruit și mai frumos în timpul domniei lui Francisc I [de Habsburg-Lorena], împăratul Austriei, sub guvernatorul Transilvaniei contele Bánffy György, din veniturile fondului catolic de studii. 1821. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1821

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, pe fațada Liceului Regal de odinioară (în prezent Liceul Teoretic „Báthory István”).

Observații: inscripția a fost acoperită începând din anul 1957. A devenit din nou vizibilă după anul 1989.

Bibliografie: Jakab 1888c: 22; Kelemen–Fodor 1902: 35; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 147–148; Asztalos 2004: 412, 2008: 77.

218.

UJRA FESTETÉK
NOVEM(BER). 21 NAPJÁN
1823

Traducerea: Revopsită în data de 21 noiembrie 1823.

Locul: în capătul viitorului Bulevard al Eroilor (Deák Ferenc), în partea Porții de Mijloc (Közép-kapu), sub cifrele care indică orele.

Observații: ceasul este menționat încă din anul 1578. Poarta de Mijloc a fost demolată în anul 1850 (potrivit lui Szabó T. Attila, în anul 1841 – cf. Szabó T. A. 1946: 71–72). Inscripția nu mai există.

Bibliografie: Nagyajtai Kovács 1840: 62; Gaal 2006.

219.

[Monument dedicate vizitei împăratului Francisc I de Habsburg-Lorena]

Data: între anii 1827 și 1837

Locul: Grădina Haller (strămoșul Promenadei – Sétatér –, în jurul Bisericii Reformate cu Cocos); coloană memorială.

Observații: Kőváry László notează faptul că în Grădina Haller de odinioară a fost amplasată o coloană memorială (aproximativ între anii 1827 și 1837) pe locul și în memoria celebrei vizite: „Împăratul Francisc a trecut pe aici cu prilejul vizitei sale din anul 1817, iar o coloană memorială a marcat pentru multă vreme locul în care a poposit.” (Kőváry 1886: 7). Nu mai există în prezent.

Bibliografie: Kőváry 1886: 7; Vályi (întocm. de) 1941: 17.

220.

[stema familiei Jósika]
MDCCCXXVIII

Reconstituire de Nagy Ákos

Traducerea/lectura: [Anul construcției:] 1828.

Data: 1828

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 10, pe fațada clădirii.

Observații: se referă la construirea celui de-al doilea etaj. Stema familiei Jósika a fost înlăturată de pe fațadă în anul 1960, a fost găsit în anul 2017 și plasat în gangul intrării în anul 2018.

Bibliografie: Gaal 1992: 31; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 150; Kerekes (întocm. de) 1998: 41; Asztalos 2004: 227, 2008: 28.

221.

(stemă familială)
**ITT NYUGOSZNAK
A HIT SZENT ÓLTÁRAI ALATT
SZENTPÉTERI BORBÁRA
ZAKARIÁS KRISTÓF HITVESSE HAMVAI
SZÜLETETT 1805 MÁRTIUS 8 DIKÁN
KORÁN EL HUNYT 1830 DEC(EMBER) 15 DIKÉN
A HÁZAS SZÖVETTSÉG 6^{DIK} ÉVJÉBEN
ÉLETE FOLY MÉG
JÁNOS LUKÁTS ÉS KATALIN MAGZATAI
EREIBEN
SZÉP LELKÉNEK EMLÉKEZETE ÉL
HOLTIG KESERGŐ FÉRJÉNEK SZIVÉBEN
KI E HIDEG KÖVET
A VISZONTLÁTÁS FORRÓ REMÉNYÉVEL
AZ ÉGFELÉ A' BOLDOGULT LAKHELYÉBE
UTMUTATO OSZLOPUL EMELTE.**

222.

Traducerea: Aici, sub altarele sfinte ale credinței, se odihnește cenușa lui Szentpéteri Borbára, soția lui Zakariás Kristóf. Născută în data de 8 martie 1805, s-a stins de timpuriu, în data de 15 decembrie 1830, în al șaselea an al căsătoriei. Viața sa continuă încă prin copiii ei, János, Lukáts și Katalin. Amintirea sufletului ei frumos trăiește în inima soțului ei, care va jeli până în ziua morții și care a ridicat această piatră rece cu speranța fierbinte a reîntâlnirii, în chip de coloană care arată drumul spre ceruri, reședința celei care s-a stins.

Data: după 15 decembrie 1830

Locul: Piața Universității (Egyetem) nr. 5, în prima cabină a navei laterale din partea sudică a fostei Biserici Piariste.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 101; Sas 1999b: 68, 2007: 152, 2010c: 46.

[Latura nordică:]

FRANCISCO.I.
AUSTRIÆ.IMPERATORI.
HINGARIÆ.BOHEMIÆ.REGI.
MAGNO.PRINCIPI.TRANSSILVANIÆ.
PIO.FELICI.AUGUSTO.
ET.
CAROLINÆ.AUGUSTÆ.
IMPERATRICI.SERENISSIMÆ.
CHARUMHUNC.SUUM.
TRANSSILVANIÆ.PRINCIPATUM.
EIUSQUE.METROPOLIM.
A(NNO).D(OMINI).MDCCCXVII.
CLEMENTISSIME.INVISENTIBUS.
LIBERA.REGIA.CIVITAS.
CLAUDIOPOLIS.
DEVOTISSIME.
POSSUIT.

[Latura sudică:]

(relief: stema orașului Cluj)

[Latura estică:]

(în partea de sus a obeliscului: portretele în relief ale suveranilor)
(relieful din partea de jos a obeliscului: sosirea cuplului în oraș, întâmpinat de orășeni cu capetele descoperite)

[Latura vestică:]

(relief: împărăteasa ieșind din biserica, însoțită de alaiul imperial, tocmai dă pomană unei femei necăjite, îngenuncheate în fața sa)

Veress Ferenc, 1859

Veress Ferenc, 1897

Kelemen 1982d: 94–98; Gaal 1995: 20; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 151–153; Kerekes (întocm. de) 1998: 487; Miklósi–Sikes 2003: 56, 101, 143; Sas–Veress 2003: 33–35; Asztalos 2004: 430; Herepei 2004b: 168; Lukács 2005: 60–63; Kelemen 2006: 271, 306; Gaal 2007a: 77–78; Szakács 2007; Asztalos 2008: 58–60; Murádin 2008a: 18–19; Todîța 2009: 59; Asztalos 2015b: 388–389; Gaal 2016a: 55–56, 61; Dávid 2019: 344.

Traducerea: Ridicată cu cel mai mare devotament cuviosului, fericitului și mărețului Francisc I [de Habsburg-Lorena], împărat al Austriei, rege al Ungariei și Boemiei, mare principe al Transilvaniei, și măreței împărătese Carolina Augusta [de Wittelsbach], care au binevoit să viziteze Marele Principat al Transilvaniei și capitala acestuia în anul Domnului 1817, de orașul regal liber al Clujului. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 4 octombrie 1831 (de ziua onomastică a lui Francisc)

Locul: Piața Unirii (Főtér), Ștatuța (Obeliscul) Carolina.

Observații: coloana a fost sculptată de meșterii clujeni Schindler Mihály și Antal, coroana de fier a vulturilor a fost realizată de fierarul Henczenberger János, iar reliefurile sunt opera sculptorului vienez Josef Klieber. A fost primul monument cu caracter laic din Cluj. În aprilie 1899 coloana a fost mutată în Piața Muzeului (Karolina) [298].

Bibliografie: Kőváry 1851: 25, 1853: 76; Jakab 1888b: 713–718, 895–896, 1888c: planșa nr. IX, 25–26; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 20; Kelemen–Fodor 1902: 26; Rigler–Filep ed. 1903: 22; Bortesz 1923: 43; Orosz (întocm. de) 1933: 45–46; Balogh 1935: 39; Buzea 1939: 87; Biró J. 1940: 22; Vályi (întocm. de) 1941: 16; Vásárhelyi 1942: 111; Herepei 1943: 127; Szabó T. A. 1946: 100; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: ilustrația nr. 63;

223.

[Ö(ZVEGY).G(RÓF).T(ELEKI).J(ÓZSEFNÉ).G(RÓF).T(ELEKI).S(ÓFIA).]
MDCCCXXXII

Traducerea/lectura: [Construită de] văduva contelui Teleki József, contesa Teleki Zsófia, în anul 1832.

Data: 1832

Locul: Calea Moșilor (Monostori) nr. 24, pe fațada clădirii.

Observații: textul prescurtat a fost înlăturat în anul 1936, cu prilejul renovării.

Bibliografie: Kelemen 1982h: 104; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 154; Asztalos 2004: 542.

224.

IN RATIONEM FUNDI
STUDIORUM : M(AGNI) · B[PI](RINCI)P(A)TUS
TRAN(SSYLVA)NIAE (A)ECDIFICATUM
A(NNO) 1796·REPARATUM
A(NNO)·1832:

Traducerea: Ridicată în beneficiul fondului de studii al Marelui Principat al Transilvaniei în anul 1796, reparată în anul 1832. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Löwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 1832

Locul: în spatele bisericii din Cluj-Mănăstur, pe malul stâng al Canalului Morii.

Bibliografie: Țoca 1983: 72; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 153.

225.

**Királyi
Lyceum
Könyv- s Könyomó
Intézete**

Traducerea: Institutul de Tipografie și Litografie al Liceului Regal

Data: aproximativ 1832

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 15.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 149–150; Asztalos 2004: 246; Gaal 2016a: 185.

226.

**Török Fe-
rencz
1 Maj(us)
1835**

Traducerea: Török Ferencz, în data de 1 mai 1835

Data: 1 mai 1835

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 25, în fosta temniță fără fereastră.

Observații: inscripție scrijelită cu mâna.

Bibliografie: Asztalos 2015a: 54, 2015b: 393.

227.

SV
1836**Traducerea/lectura:** S. V., în anul 1836.**Data:** 1836**Locul:** str. Gheorghe Șincai (Hegedüs Sándor) nr. 15, deasupra porții.**Bibliografie:** Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 154.

228.

Austriai Cs(ászári). Kir(ályi). Fő Hertzeg
Estei
FERDINÁND
 Nevével díszesített
 és a
Kolo'svári NÉP' költségén
 Építettett
KATONA-LAKHÁZ
 Elkészült
M.D.C.C.C.XXXVI.

Traducerea: Cazarmă împodobită cu numele marelui arhiduce austriac imperial și regal Ferdinand de [Habsburg-]Este și construită pe cheltuiala locuitorilor Clujului, în anul 1836.

Data: 1836**Locul:** Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, (urma să fie amplasată) pe fațada cazărzii.

Observații: realizat de profesorul de desen Simó Ferenc. A rămas în stadiul de proiect: stemele taberei militare ar fi fost amplasate de o parte și de alta a stemei orașului; nu a fost amplasată.

Bibliografie: Jakab 1888c: 26; Gaal 1995: 93, 2016a: 65.

DANIEL IANOS 1839
IHS (Iesus Hominum Salvator)

Traducerea: Dániel János, 1839. Isus este salvatorul oamenilor.

Data: 1839

Locul: Calea Mănăştur (Monostori), pe peretele exterior nord-estic al Bisericii Romano-Catolice „Adormirea Maicii Domnului”.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 32; Sas 2010b: 118.

(stemele familiilor Bornemissza și Gyulai)

HAMVAI

**M(AROS): NÉMETHI M(ÉLTÓSÁGOS):IFF(JABB):GR(ÓF):
 GYULAI SÁMUELNÉ.**

KÁSZONI

B(ÁRÓ).BORNEMISZA BORBÁRÁ(-)

**NAK KI 44 ÉVEKIG RITKA ER-
 KÖLTSŰ KERESZTÉNY ÖZVEGY-
 SÉGBEN ÉLT, MINT DISZE NEMÉ-
 NEK ÖSZVESEN 68 ESZTENDÖKET
 HOLT MEG JUL(IUS): 31 MDCCCXXXIX.**

**E GYÁSZKÖVET BÚS EMLÉKŰL
 TESZSŰK NÉKED JO NÉNÉNK
 KIK MÉG ÉLŰNK-NÁLAD NÉLKŰL
 SZERETETT GYULAINÉNK!**

**TE! KI VELŰNK EDGYESSÉGBEN
 ÉLTÉL NYUGODJ BÉKESSÉGBEN
 MŰ A BÁNATBAN OSZTOZVA
 NEKED NEFELEJTSET HOZVA
 ÁLDJUK SZELID PORAITAT
 BETSBEN TARTJUK HAMVAIDAT.
 TE NYUGODJ, ÖRVENDJ AZ ÉGBEN**

**ÁRTATLANOK SEREGÉBEN
 S MIDŰN LE TEKINTZ KÖZINKBE
 LÁSD! MIKÉPP' KÖNNYÖZÖNINKBE
 KIK FORROAN SZERETTŰNK
 SOHA EL NEM FELEJTŰNK**

Traducerea: Cenușa soției Excelenței Sale, contele Gyulai Sámuel de Marosnémeti [Mintia] fiul. Această piatră funerară a fost ridicată în amintirea duiosă a contesei Bornemisza Borbára de Kászon [Cașin], care a trăit 44 de ani în văduvie creștină de o rară castitate, ca o podoabă a genului ei, cu totul 68 de ani, decedată în data de 31 iulie 1839, de noi, cei care trăim fără tine. Dragă tanti Gyulai, care ai trăit cu noi în înțelegeri, odihnește-te în pace. Noi, întristați și aducându-ți flori de nu-mă-uita, îți binecuvântăm și-ți prețuim cenușa. Tu, odihnindu-te și bucurându-te în ceruri, între cei neprihăniți, când privești în jos spre noi, cei care ți-am purtat o dragoste fierbinte, să vezi cum, printre lacrimi, ne amintim de tine.

Data: după 31 iulie 1839

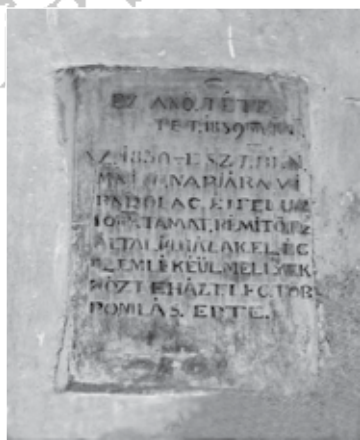
Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Capela Szent István a Bisericii Franciscane.

Observații: text scris în versuri.

Bibliografie: Sas 1999a: 168–169.

231.

EZ A KÖ. TÉTE(-)
TET(T) 1839 OKT(ÓBER) [...] AZ. 1830 ESZT(ENDŐ). BEN. MÁJ(US). 1. NAPJÁRA VI(R-) RADÓLAG. ÉJFÉL UTÁN 1 ÓR(A)K(OR). TÁMA(D)T. RÉMÍTŐ. TŰZ ÁLTAL 14 HÁZAK ELÉG(-) TE EMLÉKÉŰL MELYEK KÖZT. E HÁZ(A)T. LEGTÖB(B) ROMLÁS. ÉRTE

Traducerea: Piatra aceasta a fost așezată în data de [...] octombrie 1839, în amintirea focului stârnit după miezul nopții, care în zorii zilei de 1 mai 1830 a mistuit 14 case, dintre care aceasta a suferit cele mai mari distrugerii.

Data: octombrie 1839

Locul: str. Regele Ferdinand (Wesselényi) nr. 25, pe zidul vestic al curții.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 155; Asztalos 2004: 202, 2008: 138; Gaal 2016a: 55.

(stema familiei Kornis)
NAGY MÉLTOSÁGU
GÖNCZ-RUSZKAI IDŐSBB GROF
KORNIS JÁNOS
UR Ő EXCELLENTZIÁJA
A CSÁSZÁRI, KIRÁLYI, ÉS APOS-
TOLI FELSÉG ARANY KULTSOS
HIVE, STATUS ÉS GUBERNIALIS
VALÓSÁGOS BELSŐ TITOK TA-
NÁTSOS, ÉS AZ ERDÉLYI NAGY(-)
FEJEDELEMSÉG, S AH(H)OZ KAP-
TSOLT RÉSZEK HÁROM ESZTEN-
DŐKIG VOLT BOLDOG EMLÉKE-
ZETŰ KIRÁLYI FŐ KORMÁNYO-
ZOJA ÉS KORMÁNYSZÉKI ELŐL-
ÜLŐ.
HOLT MEG ÉLETÉNEK LIX^{IK}
ESZTENDEJÉBEN, KISASSZONY
HAVA XV^{IK} NAPJÁN
MDCCCXL^{IK} ESZTENDÖBEN.

Traducerea: Excelența Sa, onorabilul conte Kornis János de Göncruszka, slujitorul credincios al Majestății Sale imperiale și regale distins cu Cheia de Aur, consilier intern al statusului și al guvernului, guvernator regal de fericită amintire al Marelui Principat al Transilvaniei și al părților anexate timp de trei ani și consilier al guvernului. S-a stins din viață la vârsta de 54 de ani, în a 15-a zi din luna Maicii Domnului [august] din anul 1840.

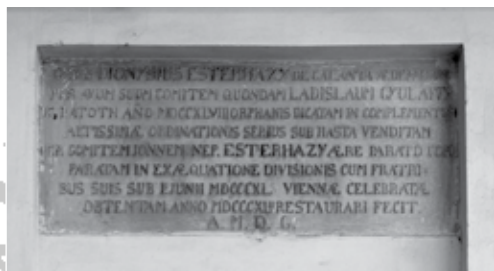
Data: după 15 august 1840

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Capela Sfânta Cruce a Bisericii Franciscane.

Bibliografie: Sas 1999a: 164–165.

233.

COMES DIONYSIUS ESTERHAZY DE GALANTA ALDEMHANO
 PER AVUM SUUM COMITEM QUONDAM LADISLAUM GYULAFFY
 DE RATOTH AN(N)O MDCCXLVIII ORPHANIS DICATAM IN COMPLEMENTUM
 ALTISSIME ORDINATIONIS SERIUS SUB HASTA VENDITAM
 PER COMITEM JONNEM NEP(OMUK) ESTERHAZY ÆRE PARATO COM-
 PARATAM IN EXÆ QUATIONE DIVISIONIS CUM FRATRI-
 BUS SUIS SUB I. JUNII MDCCCXL VIENNÆ CELEBRATÆ
 OBTENTAM ANNO MDCCCXLII RESTAURARI FECIT.
 A(D). M(AIOREM). D(EI). G(LORIAM).

Traducerea: Contele Esterházy Dénes de Galánta [Galanta] a renovat această casă, donată orfanilor de strămoșul său, Gyulaffy László de Rátót, în anul 1748, scoasă la vânzare prin licitație întru completarea celei mai înalte hotărâri și cumpărată de contele Esterházy Nepomuk János, căruia i-a parvenit în anul 1842 ca urmare a împărțirii, la Viena, în data de 1 iunie 1840, a moștenirii cu frații săi. Întru slava

și mai mare a lui Dumnezeu. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Löwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 1842

Locul: Piața Universității (Egyetem) nr. 8, în curte.

Bibliografie: Kelemen 1982a: 149; Gaal 1992: 62–63; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 86; Gaal 2007a: 109–110.

234.

G. E. D.
1843

Lectura: [Amplasată de] contele Esterházy Dénes, în anul 1843.

Data: 1843

Locul: Piața Universității (Egyetem) nr. 8, pe cheia de boltă a intrării.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 86.

DER BAU DIESES GOTTESHAUSES A(UGUSTANAE). C(ONFESSIONIS).
WURDE 1816 BEGONNEN UND 1829 VOLLENDET.

VERDIENT MACHTEN SICH DABEI DIE AUF
EINANDER FOLGENDEN CURATOREN:

JOH(ANNES).MART(IN).MAUKSCH, JOH(ANNES).THEILU(ND).DAN(IEL) SLABY,
DER INGENIEUR, SAM(UEL).HERRMANN, DER PERCEPTOR,
MATH(EUS).RISCHANY U(ND).DER PREDIGER MICH(AEL).BELL,
VOR ALLEN ABER DER DAMALIGE PFARRER

MARTIN LIEDEMANN.

Traducerea: Construcția acestei biserici de confesiune augustană [evanghelică] a fost începută în anul 1816 și încheiată în anul 1829. A avut următorii curator: Johannes Martin Mauksch, Johannes Theil și Daniel Slaby, inginerul Samuel Herrmann, trezorierul Mathaeus Rischany și predicatorul Michael Bell, dar înaintea tuturor acestora, pastorul din acea perioadă, Liedemann Márton. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 1843

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), pe peretele vestic al Bisericii Evanghelice-Luterane.

Bibliografie: Jakab 1888b: 876, 1888c: 21; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 121; Gaal 1995: 33.

236.

SZABEL BOLDIZSÁR
ISTENES ALAPITVÁNYI VÉG RENDELÉSE SZERINT
MARADIKAI ÁLTAL HAT SZEGÉNY EL AGGOT
FÉRFIAK ÁPOLÁSÁRA 1815^{BE} LÉTRE
HOZATATT
KORHÁZ
UJBÓL ÉPÍTETETT FIA SZÁBEL MENYHÁRD
GYÁMNOKSÁGA ALATT ÉS KÖLTSÉGÉN
1844^{BEN}

Traducerea: Spital înființat în baza hotărârii lui Szábel Boldizsár, de către urmașii săi, pentru îngrijirea a șase bărbați săraci și bătrâni, în anul 1818, reconstruit sub administrarea și pe cheltuiala fiului său, Szábel Menyhárd, în anul 1844.

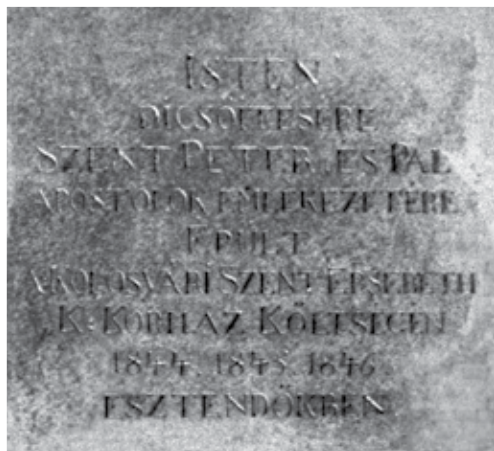
Data: 1844

Locul: str. Fortăreței (Vár) nr. 8, pe fațada clădirii.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 155; Miklósi-Sikes 2003: 144; Asztalos 2004: 444; Gaal 2007a: 109, 2016a: 143.

237.

ISTEN
DICSŐITÉSÉRE
SZENT PÉTER ÉS PÁL
APOSTOLOK EMLÉKEZETÉRE
ÉPÜLT
A KOLOSVÁRI SZENT ERSÉBETH
K(IRÁLYI). KORHÁZ KÖLTSÉGÉN
1844 1845 1846
ESZTENDŐKBEN

Traducerea: Ridicată întru slava lui Dumnezeu, în amintirea sfinților apostoli Petru și Pavel, pe cheltuiala Spitalului regal „Sfânta Erzsébet [a Ungariei]”, în anii 1844, 1845, 1846.

Data: 1846

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar), în Biserica Romano-Catolică „Sfinții Petru și Pavel”, pe peretele de lângă orgă.

Observații: biserica a fost sfințită în 29 iunie 1848.

Bibliografie: Jakab 1888c: 20–21; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 117; Gaal 1995: 153.

238.

EZEN HÁZAT ÉS TELKET MEGVETTE
A HELYBELI CSIZMADIA CZÉH
AZ 1847^{dik} ÉVBEN
FŐ CZÉH MESTER NAGY MIHÁLY
2^{dik} KOVÁCS MÁRTON
3^{dik} BLOZ ISTVÁN
4^{dik} JOSA ISTVÁN
JEGYZŐ SALLAI ISTVÁN
ELNÖKSÉGEK ALATT

Traducerea: Această casă și acest teren au fost cumpărate de breasla locală a cizmarilor, în anul 1847, sub președinția marelui maestru al breslei Nagy Mihály, al doilea [maestru]: Kovács Márton, al treilea [maestru]: Bloz István, al patrulea [maestru]: Josa István, notar: Sallai István.

Data: 1847

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) nr. 23–25, în partea dinspre curte a clădirii, la dreapta.

Observații: inscripția a fost acoperită cu tencuială după anul 1996.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 156; Asztalos 2004: 116, 449.

239.

(cruce)

AZ ERÉNYES NŐ
JO ANYA
LÁZÁR ANNA
EMLÉKÉNEK
FÉRJE
CSIK SZENT KIRÁLYI
BORS MIHÁLY
JUNIUS 30^{ÁN} 1847

A TISZTA JELLEMŰ POLGÁR
SZERETETT ÉDES ATYA
†
EZ EMLÉK KÖ ALAT(T-)
TI SIRBA NYUGSZANAK
TISZTELTETVE ALBERT FIA ÁLTAL
DECEMBER 9^{ÉN} 1847
†BORS MIHÁLY HAMVAI

Traducerea: În amintirea lui Lázár Anna, soție virtuasă și mamă iubitoare – soțul ei, Bors Mihály de Csíkszentkirály [Sâncrăieni], în data de 30 iunie 1847. În mormântul de sub această piatră se odihnește, onorată de fiul său Albert, cenușa lui Bors Mihály, cetățean cinstit și tată iubit. În data de 9 decembrie 1847.

Data: 30 iunie, 9 decembrie 1847

Locul: Calea Mănăstur (Monostori), în Biserica Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului”, pe peretele vestic, lângă intrare.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 36; Sas 2010b: 124–125.

240.

1851

השתחוו לד' בהדרת קודש לפ"ק" דברי הישיט א' קאפ' ט"ז פס"וק כ"ט.

Traducerea: 1851. Plecați-vă în fața Celui Veșnic înveșmântați cu podoaba sfințeniei. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 2 decembrie 1851

Locul: str. Paris (Pap) nr. 5.

Observații: inscripția nu mai există în prezent.

Bibliografie: Jakab 1870b: 17; Gaal 1995: 110; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 160–161; Gaal 2016b: 73–74.

TEPLOMI BIZOTTSÁGUNK ALAPÍTÓ TAGJAI:

ALBERT FERENCZ és NEJE SZABÓ JULIÁNNA
 BARTHOS FERENCZ és NEJE
 BÁLINT MIHÁLY
 BÁTHORI GÁBOR és NEJE
 BENKŐ ELEK és NEJE
 BERKI JÓZSEF és NEJE GOMBOS ZSUZSÁNNA
 BODZÁSY ANTAL és NEJE
 BRÉDA FERENCZ és NEJE LÁPOSY RÓZA
 BUTYKA ANDRÁS és NEJE MADÁR RÓZA
 Id. BUTYKA FERENCZ és NEJE
 BUTYKA ISTVÁN
 Néhai CSIKY KÁROLY †
 Id. CSIKY SÁNDOR és NEJE SZILÁGYI ZSUZSÁNNA
 Ifj. CSIKY SÁNDOR és NEJE
 CSORDÁS DÁNIEL és NEJE
 GOMBOS JÓZSEF
 Ifj. GOMBOS MIHÁLY és NEJE SZABÓ RÓZA
 HATHÁZI FERENCZ és NEJE
 JAKAB JÓZSEF
 JUHOS JÓZSEF KERESKEDŐ
 KERESZTES ISTVÁN
 KILIN MÁRTON és NEJE
 KOVÁCS BÁLINT
 Özv. LÁNYI BENŐNÉ
 MAURER FRIGYES és NEJE

Traducerea: Membrii fondatori ai comisiei noastre bisericesti: Albert Ferencz și soția lui, Szabó Juliánna, Barthos Ferencz și soția lui, Bálint Mihály, Báthori Gábor și soția lui, Benkő Elek și soția lui, Berki József și soția lui, Gombos Zsuzsánna, Bodzásy Antal și soția lui, Bréda Ferencz și soția lui, Láposy Róza, Butyka András și soția lui, Butyka István, răposatul Csiky Károly, Csiky Sándor tatăl și soția lui, Szilágyi Zsuzsánna, Csiky Sándor fiul și soția lui, Csordás Dániel și soția lui, Gombos József, Gombos Mihály fiul și soția lui, Szabó Róza, Hatházi Ferenc și soția lui, Jakab József, Juhos József, negustor, Keresztes István, Kilin Márton și soția lui, Kovács Bálint, văduva lui Lányi Benő, Maurer Frigyes și soția lui.

Data: după anul 1851

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 41, în sanctuarul Bisericii Reformate, în stânga amvonului.

Observații: piatra de temelie a bisericii a fost pusă în data de 3 octombrie 1829. Biserica a fost sfințită în 12 octombrie 1851. Construcția bisericii a fost finalizată în anul 1879.

242.

TEPLOMI BIZOTTSÁGUNK

ALAPÍTÓ TAGJAI:

JAKAB FERENCZ és NEJE
 LÓNAI JAKAB MÁRTON
 JUHOS LÁSZLÓ
 LÁPOSI JULIÁNNA
 MÁRTON JÓZSEF és NEJE KILIN KAROLINA
 Id. MÁRTON MIHÁLY és NEJE
 Özv. NAGY GÁBORNÉ
 NAGY PÉTER és NEJE
 PAPP FERENCZ és NEJE
 PÜNKÖSTI PÁL és NEJE BAGAMÉRI MARGIT
 RÉGENI GYÖRGY
 SEEMANN IMRE és NEJE KERESZTES ILUS
 Ifj. SZABÓ JÓZSEF és NEJE Z. SZABÓ RÓZA
 ZÁGONI SZABÓ JÓZSEF és NEJE
 Id. ZÁGONI SZABÓ MIHÁLY és NEJE
 SZÁVA JENŐNÉ
 Id. TÁRKÁNYI FERENCZ és NEJE
 MONOSTORPÁLYI TOÓTH GYULA birtokos
 TÖRÖK FERENCZ és NEJE
 TUROS ISTVÁN és NEJE
 VÁSÁRHELYINÉ RÁKOSSI ANNA †
 VISKY ISTVÁN
 FINTA GÁBOR és NEJE

Traducerea: Membrii fondatori ai comisiei noastre bisericești: Jakab Ferencz și soția lui, Lónai Jakab Márton, Juhos László, Láposi Juliánna, Márton József și soția lui, Kilin Karolina, Márton Mihály tatăl și soția lui, văduva lui Nagy Gábor, Nagy Péter și soția lui, Papp Ferencz și soția lui, Pünkösti Pál și soția lui, Bagaméri Margit, Régeni György, Seemann Imre și soția lui, Keresztes Ilus, Szabó József fiul și soția lui, Z. Szabó Róza, Zágoni Szabó József și soția lui, Zágoni Szabó Mihály tatăl și soția lui, soția lui Száva Jenő, Tárkányi Ferencz tatăl și soția lui, Monostorpályi Toóth Gyula, proprietar, Török Ferencz și soția lui, Turos István și soția lui, răposata Vásárhelyi Anna, născută Rákossi, Visky István, Finta Gábor și soția lui.

Data: după anul 1851

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 41, în sanctuarul Bisericii Reformate, în dreapta amvonului.

Observații: Construcția bisericii a fost finalizată în anul 1879.

243.

ITT
SEBESÜLT MEG
II-ik
RÁKÓCZY GYÖRGY
1660^{BAN} MÁJUS HÓ 20^{AN}
A TÖRÖKÖK ELLEN
VIVOTT CSATÁBAN

[Pe verso:]

KÖZADAKOZÁS UTJÁN RENOVÁLTATOTT 1891

Traducerea: Aici a fost rănit Rákóczi György al II-lea, în 20 mai 1660, în bătălia împotriva turcilor. Renovat din donații publice, în anul 1891.

Data: anterior anului 1852

Locul: Calea Florești (Fenesi) nr. 64; Coloana Memorială a lui Rákóczi.

Observații: Opera lui Körösi Endre. Potrivit lui Kőváry László, coloana exista deja în anul 1852. Data și locul care figurează pe inscripție sunt greșite: bătălia a avut loc în ziua de 22 și mai spre vest, între Florești (Szászfenyes) și Gilău (Gyalu). Inscripția a fost amplasată aici, pe o coloană (o cruce cu imagini), la aproape două secole după evenimente. În anul 1891 monumentul a fost restaurat și i-a fost modificată și forma (*Ellenzék*. 2 septembrie 1891). În noaptea de 19 august monumentul a fost avariat de patru bărbați de etnie română din Mănăstur. În anul 1930 a fost înlocuit cu o cruce

mai mică, iar inscripția în limba maghiară, înlocuită cu o inscripție în limba română, înlăturată în anul 1941 (*Ellenzék*. 17 mai 1941, 24 august 1943). În anul 1943 s-a cerut realizarea din nou a inscripției în limba maghiară (*Ellenzék*. 24 august 1943). În anul 1977, cu prilejul lărgirii drumului, monumentul a fost demolat, bucățile rămase fiind incluse în terasamentul de protecție (*Igazság*. 23 februarie 1978).

Bibliografie: Kőváry 1852: 275–276, 1866: 326; Jakab 1870b: planșa nr. XXIV; *Ellenzék*. 2 septembrie 1891; *Vasárnapi Ujság*. 20 decembrie 1891. 840–841, 848; Kőváry 1892: 326; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 36, 42; Kelemen–Fodor 1902: 48, 66; Rigler–Filep ed. 1903: 22; Csiky 1909: 30; *Ellenzék*. 25 august 1921; *Új Kelet*. 24 august 1921. 5; Orosz (întocm. de) 1933: 56; *Ellenzék*. 17 mai 1941, 24 august 1943; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 55; *Igazság*. 23 februarie 1978; Kelemen 1982a: 164; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 157; Miklósi–Sikes 2003: 68–69, 97, 145; Sas–Veress 2003: 74; Asztalos 2004: 570–571; Murádin 2008a: 97, 2008b: 39, 140; Asztalos 2015a: 172–173; Gaal 2016a: 36, 107, 175; Dávid 2019: 381, 387–388.

244.

Épült néhai gróf Rhédey Ádám és lányai, Klára, báró Radák Istvánné, Mária, gróf Mikó Imréné, s korai elhunytával ennek férje, gróf Mikó Imre ő Méltóságuk adományokból. 1856.

Traducerea: Construit din donațiile regretatului conte Rhédey Ádám și ale fiicelor sale, Klára, soția baronului Radák István, și Mária, soția contelui Mikó Imre, și după moartea sa timpurie, ale soțul ei, contele Mikó Imre, în anul 1856.

Data: 1856

Locul: la capătul Uliței Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu), în unul dintre holurile de la parterul clădirii Colegiului Reformat, cu vedere spre Ulița Lupilor.

Observații: text notat de Ugron Szilárd, care mi-a fost pus la dispoziție de Gaal György. Clădirea a fost construită pentru tipografia reformată.

Bibliografie: Gaal 2005f: 13–14.

245.

RENO(VATA) † 1861

Traducerea: Renovată în anul 1861.

Data: 1861

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, lângă intrarea Bisericii Franciscane, pe ancadramentul ușii cripei.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 115; Gaal 2007a: 84.

EZ A TORONY A KOLOZSV(ÁRI): ROM(AI): KATH(OLIKUS): EGYHÁZ KÖLTSÉGÉN ÉPÍTETNI KEZDETT 1837. KOVÁTS MIKLÓS. BÉVÉGZÖDÖTT 1862.

HAJNALD LAJOS Ő NAGYMÉLTÓSÁGUK PÜSPÖKSÉGE KEDVES ISTVÁN KOLOZSV(ÁRI): PLÉBÁN(OS): FELÜGYELETE, MÉRNÖK GAISER ANTAL IGAZGATÁSA, LÁSZLÓ FERENTZ, GROIS GUSTÁF, SCHÜTZ JÓZSEF GONDNOKOK, GROIS NÁNDOR PÉNZTÁRNOK, BUCZI SAM(UEL). JEGYZŐ, TIMÁR MIH(ÁLY). DÁNE JÓS(EF). GVÁRDÁZONI JOS(EF). FLÓRIÁN ANT(AL). EGYHÁZFIK ALATT. ÉPITETTÉK: ALFÖLDI ANT(AL): SZEKERNYÉS JÁN(OS): KŐMÍVES, KIERMAYER KÁROL ÁCS MESTER, TIMÁR MIH(ÁLY): ORBÁN ANDRÁS KŐFARAGÓK. BÉFEDTÉK MAYER ISTVÁN ÉS KAMMERMAYER LÉNÁRD PESTI RÉZMŰVESEK.

METSZETTE REIMÁR KÁR(OLY)

Traducerea: Construirea acestui turn a fost începută în anul 1837, pe cheltuiala Bisericii Romano-Catolice, pe vremea episcopului Kováts Miklós, și încheiată în anul 1862, sub Excelența Sa episcopul Hajnald Lajos, sub supravegherea parohului de Cluj, Kedves István, sub îndrumarea inginerului Gaiser Antal, sub paracliserii László Ferentz, Grois Gustáf și Schütz József, trezorierul Grois Nándor, notarul Buczi Samuel, precum și mireni

Timár Mihály, Dáne József, Gvárdázeni Josef, Flórián Antal. Ridicat de zidarii Alföldi Antal și Szekernyés János, maestrul dulgher Kiermayer Károl, cioplitorii în piatră Timár Mihály și Orbán András, acoperit de căldărarii Mayer István și Kammermayer Lénárd din Pesta. Gravat de Reimár Károly.

Data: 1862

Locul: Piața Unirii (Főtér), pe turnul Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 23–24; Sas 1998: 57; Gaal 2007a: 15; Sas 2009: 53–56; Gaal 2016a: 75.

247.

ÉPITTETTE FELSŐ BÁNYAI
LITERATI
BÁNYAI KÁROLY
DIPLOMÁLT
GYOGYSZERÉSZ ÉS KERESKEDŐ 1865
[Inscripția circulară de pe placa memorială:]
SZORGALOM ÉS TAKARÉKOSSÁG
JUTALMA ISTEN ÁLDÁSA!

Traducerea: Ridicată de literatul Bányai Károly de Felsőbánya [Baia Sprie], farmacist licențiat și negustor, în anul 1865. Răsplata hărniciei și a cumpătării este binecuvântarea lui Dumnezeu!

Data: 1865

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 24, pe peretele nordic al aripii dinspre curte a casei.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 158.

248.

A HELYBELI N(EME)S CSIZMADIA
CZÉH HÁZA EMELETE ÉPÜLT
1866: ÉVBEN
FÖCZÉH M(ESTER). MAMITZA JÁNOS
ALL CZÉHM(ESTER). TOTFALUSI JOSEF
PÉNZTÁRNOK CSIKI MIHÁLY
ÉS JEGYZŐ NÉMETI MIHÁLY
IDEJEK BEN

Traducerea: Etajul casei nobilei bresle locale a cizmarilor a fost ridicat în anul 1866, pe vremea marelui maestru al breslei Mamitza János, a maestrului adjunct Tótfalusi József, a trezorierului Csiki Mihály și a notarului Németi Mihály.

Data: 1866

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) nr. 23–25, pe partea de clădire dinspre curte, în stânga.

Observații: după anul 1996 a fost acoperită cu var.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 156; Asztalos 2004: 116, 449.

249.

[Széchenyi István (1791–1860)]

Data: aprilie 1867

Locul: Piața Mihai Viteazul (Széchenyi); bustul lui Széchenyi István.

Observații: opera lui de Klósz József. În data de 7 mai 1919 a fost dărâmată de tineri de etnie română. În 7 mai 1921 autoritățile române au înlăturat bustul. Potrivit descrierii orașului din anul 1933, a fost amplasat în Casa Matia (Orosz 1933: 43). În 5 octombrie 1941, contextul aniversării a 150 de ani de la nașterea lui Széchenyi, Societatea Maghiară de Cultură din Transilvania a predat bustul orașului. În 21 august 1943 a fost reșezat la locul său. Bustul a fost înlăturat din nou în anul 1945.

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 17 aprilie 1867; Pánczél 1879: 13; Kelemen–Fodor 1902: 57; Orosz (in-tocm. de) 1933: 43; *Ellenzék*. 6 octombrie 1941; *Keleti Újság*. 7 octombrie 1941, 22 august 1943; Gaal 2001b: 410, 411; Miklósi-Sikes 2003: 62, 147; Asztalos 2004: 464; Gaal 2005a: 58; Murádin 2008a: 97, 2008b: 40; Gaal 2010: 190, 2016a: 77, 165, 174, 217.

250.

ITT NYUGSZIK
NÉHAI MOLNOS DÁVID,
UNITÁRIUS PROFESSOR ÉS
GENERÁLIS NOTARIUS HÁROM
GYERMEKEIVEL, BORBÁRA-
JULIÁNNA ÉS TERÉZIÁVAL-
ELMARADOTT ÖZVEGYÉ MÉJJ
BÁNATÁRA SZÜLETETT 1787^{ben}
MEG HOLT 1836^{ban}

ITT NYUGSZIK
ÖZVEGY MOLNOS DÁVIDNÉ
SZŰL(ETETT) SZÉKELY BORBÁRA
SZŰL(ETETT) 1788^{BAN} MEGHALT 1869^{BEN}
BÉKE ÉS ÁLDÁS LEGYEN
PORAIN

Traducerea: Aici odihnește regretatul Molnos Dávid, profesor unitarian și notar general, alături de cei trei copii ai săi, Borbára, Juliánna și Terézia, spre adâncă tristețe a văduvei pe care a lăsat-o în urmă. Născut în anul 1787, decedat în anul 1836.

Aici odihnește văduva lui Molnos Dávid, născută Székely Borbára. Născută în anul 1788, decedată în anul 1869. Pace și binecuvântare cenușii sale.

Data: 1869

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), între nr. 7 și 9, în micul foaier de la intrarea din partea stângă a Bisericii Unitariene.

Observații: în anul 1836 exista deja prima parte a inscripției.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 136–137.

251.

EMLÉKÉRE
VOLT CS(ÁSZÁRI). K(IRÁLYI). HUSZÁR ÖRNAGY
KÉSŐBB HONVÉD ALEZREDES
CS(ÍK). MADÉFALVI
TAMÁS ANDRÁSNAK
KI SZÜ(LETETT). OCT(OBRIS). 26 1784.
HAZA IRÁNTI SZERETETÉÉRT
MINT VÉRTANU KISZENVEDETT
KOLO'SVÁRT NOV(EMBRIS). 9. 1849.
EMELVE
CS(ÍK). SZÉKI HONVÉD EGYLET ÁLTAL
TÖBB LELKES KOLO'SVÁRI
POLGÁROK HOZZÁJÁRULTÁVAL
1869

Traducerea: Ridicată în amintirea fostului maior de husari imperial și regal, ulterior sublocotenent al honvezilor, Tamás András din Csíkmadéfalva [Siculeni], născut în data de 26 octombrie 1784, care și-a dat sufletul ca martir din dragoste față de patrie la Cluj, în 9 noiembrie 1849, de către Asociația Honvezilor din Csíkszék [Scaunul Ciuc], cu contribuția mai multor cetățeni clujeni entuziași, în anul 1869.

Data: 1869

Locul: Cimitirul Central (Házsongárd); monumentul martirilor revoluționari maghiari din 1849.

Observații: coloana a fost cioplită din nou în anul 2002 [812], coloana originală fiind mutată în spatele Bisericii Romano-Catolice „Adormirea Maicii Domnului” din

Cluj-Mănăștur [810]. Data nașterii și cea a execuției sunt greșite: Tamás András s-a născut în 16 octombrie și a fost executat în data de 18 octombrie.

Bibliografie: Kelemen–Fodor 1902: 46; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 187; Gaal 1998b: 5; Miklósi-Sikes 2003: 147–148; Gaal 2005d: 412, 2010: 138–139; Asztalos 2013; Gaal 2016a: 81.

252.

(relief: mână ținând trei spice de grâu)

BENKŐ SZÁSZ MÓZSI S.
VDVARI MÁRIA.
ÉPITETTE.
1872.

Traducerea: Ridicată de Benkő Szász Mózsi și Udvari Mária, în anul 1872.

Data: 1872

Locul: str. Decebal (Szent István) nr. 42.

Observații: casa a fost demolată în anul 1987.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 158–159.

253.

UNITÁRIUS FÖTANODA
KÓRHÁZA
alapította
KELEMEN BENJÁMIN
1873-ban

Traducerea: Spitalul Colegiului Unitarian, înființat de Kelemen Benjámín, în anul 1873.

Data: după 1873

Locul: str. Cotiță (Görbeszappan).

Observații: spitalul a fost desființat în jurul anului 1918. Placa memorială zace în prezent în una dintre încăperile de la etajul al doilea a Institutului Teologic Protestant.

Bibliografie: Gaal 2007b: 450.

254.

Itt nyugszik
Baróti
KESERŰ MÓZES
arbei püspök,
gy(ula).fejérvári lector kanonok,
k(olozs).monostori apát,
királyi tanácsos,
erdélyi r(ómai).k(atolikus). igazgató
tanácsi előadó.
szül(etett). Baróton 1801 Aug(usztus). 10.én
megh(alt). Kolozsvártt 1874 Márc(ius).15.
Nyugodjék békében!

Traducerea: Aici odihnește Keszérű Mózes de Barót [Baraolt], episcop de Arbe [Rab], canonic lector de Gyulafehérvár [Alba Iulia], abate de Kolozsmonostor [Cluj-Mănăstur], consilier regal, referent al Consiliului Director Romano-Catolic din Transilvania. Născut la Baraolt, în data de 10 august 1801, decedat la Cluj, în 15 martie 1874. Odihnească-se în pace!

Data: 15 martie 1874

Locul: Calea Mănăstur (Monostori), în Biserica Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului”, pe partea de lângă intrare a peretelui vestic.

Observații: la origine a stat în grădina bisericii.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 36; Gaal–Gránitz 2010 II.: 141; Sas 2010b: 123–124.

255.

[Árpád-házi Szent Erzsébet (1207–1231)]

Data: 1874

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 136–138, pe fațada Azilului pentru Bătrâni „Sf. Elisabeta a Ungariei”; statuia Sfântei Elisabeta a Ungariei.

Bibliografie: Gaal Gy: 1995: 157; Asztalos 2004: 450–451; Gaal 2016a: 87.

256.

[Pe bust:]

GYULAI FERENCZ

[Pe bust, în spate:]

1874. HUSZÁR ADOLF. JÚNIUS 10.

Traducerea: Gyulai Ferenc. [Executat de:] Huszár Adolf în data de 10 iunie 1874.

Data: 24 septembrie 1876

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 3, în nișă dinspre stradă a teatrului de odinioară; bustul directorului teatrului, baronul Gyulai Ferenc.

Observații: opera lui Huszár Adolf. În anul 1867 începuse deja colectarea fondurilor pentru statuie. După anul 1908 a fost mutată în noul sediu al Teatrului Național. Statuia a fost înlăturată după anul 1919, a fost mutată în Teatrul de Vară (Nyári Színpad) – azi Teatrul Maghiar de Stat –, în parcul directorului teatrului, Janovics Jenő (Orosz 1933: 37–38). De acolo a fost mutată în depozit. În anul 2014 a fost amplasat în foaierea teatrului [974].

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 21 august 1867, 26 septembrie 1876, 28 septembrie 1876; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 26; Kelemen–Fodor 1902: 35; Orosz (întocm. de) 1933: 37–38; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: ilustrația nr. 46; Miklósi–Sikes 2003: 62, 150; Gaal 2010: 89, 2016a: 89; *Szabadság*. 24 septembrie 2016.

257.

[Petőfi Sándor (1823–1849)]**Data:** 15 martie 1878**Locul:** str. Memorandumului (Unió) nr. 21, în sala mare a Palatului Reduta; bustul lui Petőfi Sándor.**Observații:** opera lui Aradi Zsigmond. În anul 1876 a început colectarea fondurilor pentru cumpărarea statuii pentru Societatea Muzeului Ardelean (Erdélyi Múzeum-Egyesület). Bustul a fost inaugurat cu prilejul comemorării a 30 de ani de la Revoluția din 1848. În anul 1894 Societatea a dăruit bustul Muzeului Național de Istorie și de Relicve 1848–1849 (1848–49. Országos Történelmi és Ereklye Múzeum).**Bibliografie:** *Magyar Polgár*. 15 martie, 17 martie 1878; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 30; Miklósi-Sikes 2003: 65, 150; Gaal 2016a: 89.

258.

**1879
APRIL 24.****Traducerea:** [Construită în data de] 24 aprilie 1879.**Data:** 24 aprilie 1879**Locul:** pe Promenadă (Sétatér), lângă aleea care leagă Podul Napoca (Rákóczi) de clădirea Facultății de Chimie a Universității „Babeș-Bolyai”; piatră memorială.**Observații:** în anul 1879, cu prilejul nunții de argint a suveranilor (împăratul și regele Francisc Iosif și regina Elisabeta), a fost inițiată o campanie de plantare de arbori în întregul imperiu. Grădinarul principal Zobázt Ferenc a ridicat o movilă de pământ, pe care comițele suprem, contele Esterházy Kálmán, a plantat doi arbori. Piatra marchează acest eveniment.**Bibliografie:** *Magyar Polgár*. 25 aprilie 1879; Kőváry 1886: 29; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 159–160; Asztalos 2004: 422; Asztalos 2008: 157–158, 2015a: 88–89; Gaal 2016a: 90.

„Dicsértessék a Jézus Krisztus!

A' szentháromság egy Isten nevében.

Ezen kis torony, mely [a] plébániai főtéren levő nagy Templomnak keleti részén van és [az] úgynevezett „Halál csengettyű” áll[í] a Krisztus születése után egyezernyolcszá[z] és nyolczvanban [1880] – javított[ott] illetőleg csaknem egészen megújított[ott] – Egyházi főgondnok nagyságos Simon Elek kir. tanácsos és polgármester. – Gondnok Wolff János, gyógyszerár tulaj[do]nos, az erdélyi r. kath. és [Sta]tus gyűlésnek kolosvári [tagja] – [...] városi bizottsági tag. – pé[n]ztár[os] Kontz János kereskedő és városi bizottsági tag. – Egyház mérnöke Heigel József. – Káplányok: Fejér Manó és Zomora Dániel. – a plébános [ál]lomása üres! – Iparosok kik a tornyocskát javítottá[k] [Z]sakó Elek és Fia Lajos, ácsmester, [K]ovács Károly bádogos [mester].

Kolosvárrott augusztus 11^{én} [1]880.

Emlékül az
utókornak”

Traducerea: „Lăudat fie Isus Hristos! În numele Sfintei Treimi a unicului Dumnezeu. Acest turnuleț așezat în partea dinspre miazănoapte a mării biserici din piața parohiei și prevăzut cu așa-numitul «clopoțel al morții» a fost reparat și aproape complet renovat în anul 1880 după nașterea lui Hristos, sub administratorul general al bisericii, consilierul regal și primarul Simon Elek, administratorul Wolff János, proprietar de farmacie, membrul clujean al Adunării Romano-Catolice și al Statusului din Transilvania, [...] membru al comitetului orașului, trezorierul Kontz János, negustor și membru al comitetului orașului, inginerul bisericii Heigel József, capelanii Fejér Manó și Zomora Dániel, funcția de paroh fiind neocupată. Meșteșugarii care au reparat turnulețul: Zsakó Elek și fiul său, Lajos, maiștrii dulgheri, Kovács Károly, mastru tinichigiu. La Cluj, în data de 11 august 1880. Urmașilor în chip de amintire.”

Data: 11 august 1880

Locul: Piața Unirii (Főtér), în turnul clopotniței Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

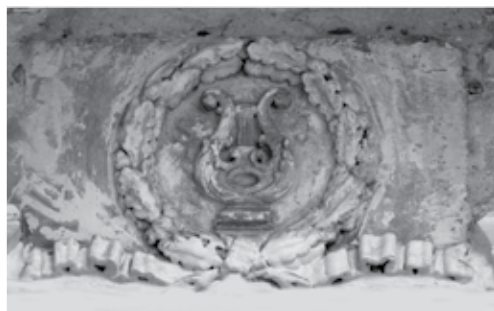
Observații: inscripția s-a păstrat într-o fotografie din arhivele Parohiei Romano-Catolice „Sfântul Mihail” (Sas 2009: 230).

Bibliografie: Sas 2009: 230.

260.

S	J
18	81

(însemn)

Olvasat: S. J., în anul 1881.

Data: 1881

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr 19, deasupra porții.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 162.

261.

**Ezen Torony
Javították 1882
Ik évben
Reparálta
Pap János és
Cseh András
Isten segedelmével.
Augusztus hó.**

Traducerea: Acest turn a fost reparat în anul 1882 de către Pap János și Cseh András, cu ajutorul lui Dumnezeu, în luna august.

Data: august 1882

Locul: Piața Unirii (Főtér), în turnul clopotniței Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: nu s-a păstrat decât o copie a inscripției, în arhivele Parohiei Romano-Catolice „Sfântul Mihail”, însoțită de observația lui Bágyuj Lajos: „Am descoperit inscripția de mai sus cu prilejul reparării «turnul clopotniței» de pe acoperișul sanctuarului, în data de 25 iulie 1963 (scrisă cu creionul pe o bucată de scândură).” (Sas 2009: 230.)

Bibliografie: Sas 2009: 230.

262.

SEMINARIUM BATHOR(IANO). APOR(EUM). S(ANCTI). JOSEPHI.

Traducerea: Seminarul „Sfântul Iosif – Báthory–Apor” (‘Școală de băieți’).

Data: 25 august 1883

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 10, deasupra intrării școlii.

Observații: În perioada socialismului a fost bătută în scânduri. După anul 1990 a devenit din nou vizibilă.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 130; Miklósi–Sikes 2003: 67, 152; Gaal 2016a: 92.

263.

DÁVID FERENCZ
A HAGYOMÁNY SZERINT EZEN A KÖVÖN TARTOTTA
A TORDA ÚTCZA SZEGLETÉN 1568^{ban},
MIDŐN A GYULAFEHÉRVÁRI
EGYH(ÁZI) GYÜLÉSRŐL HAZAÉRKEZETT,
AZT A BESZÉDET, MELYRE
AZ EGÉSZ KOLOZSVÁR ÁTTÉRT
AZ UNITÁRIUS VALLÁSRA. 1884.

Traducerea: Potrivit tradiției, Dávid Ferenc a susținut de pe această piatră din colțul străzii Torda [Turda], în anul 1568, după întoarcerea sa de la adunarea bisericească de la Gyulafehérvár [Alba Iulia], discursul în urma căruia întregul Cluj s-a convertit la religia unitariană. 1884.

Data: 1884

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), între nr. 7–9, în micul foaier de la intrarea din partea stângă a Bisericii Unitariene, în dreapta

Observații: a stat timp îndelungat în

capătul străzii Turda (Torda). Un administrator al eparhiei a adus-o în fața casei sale în anii 1850 (Rezi 1979: 167). În anul 1868, piatra a fost amplasată lângă clădirea bisericii. A fost prevăzută cu o inscripție în anul 1884. În anul 1922, a fost mutată în foaierul bisericii. În anul 1968, cu prilejul

aniversării a 400 de ani de la eveniment, monumentul a fost îngrijit și așezat pe un postament nou. Potrivit lui Kovács Sándor anul inițial al inscripției nu a fost 1568, ci 1566 (referindu-se la Sinodul de la Alba Iulia/ Gyulafehérvár), este posibil ca literele să fi fost regravate cu ocazia auririi inscripției în anul 1910, atunci a apărut anul Edictului de la Turda asupra libertății religioase (Kovács S. 2017: 71–72, 2018: 166–167).

Bibliografie: Székely S. 1840: 62; Szilágyi 1848a: 29; Jakab 1879: 83; Kelemen–Fodor 1902: 29; Rigler–Filep ed. 1903: 20; Orosz (întocm. de) 1933: 61; Vályi (întocm. de) 1941: 21; Márkos ed. 1944: 39; Rezi 1979; Gaal 1995: 45, 1996: 229, 230–231; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 136; Miklósi-Sikes 2003: 153; Kelemen 2006: 271; Gaal 2016a: 93; Kovács S. 2017, 2018: 164–167; Dávid 2019: 392–393.

264.

[Honfoglaló vezérek]

Traducerea: Căpeteni maghiari din perioada descălecatului.

Data: 1885

Locul: la începutul Promenadei (Sétatér); statuile lui Árpád, Lehel, Vérbulcs și Örs, căpetenii din perioada descălecatului.

Observații: statuile celor șapte căpeteni din perioada descălecatului au fost ridicate între anii 1820 și 1827; au stat până în jurul anului 1880 în Grădina Principelui (Fejedelmi Kert) [213]. Statuile au fost mutilate în perioada procesului Memorandumului, în anii 1893–1894. În perioada construirii Școlii Superioare de Fete, au fost mutate în spatele bazinului de înot al militarilor. În anul 1902, Asociația pentru Înfrumusețarea Orașului (Városszépítő Egylet) a mutat statuile în capătul drumului care duce spre Cetățuie [309].

Bibliografie: Kövály 1852: 257, 1886: 6, 33–34; *Ellenzék*. 3 martie, 15 martie 1902; Kelemen–Fodor 1902: 61; Orosz (întocm. de) 1933: 64; Fodor 1995: 47; Gaal 1995: 138–139, 2001b: 400; Miklósi-Sikes 2003: 55, 97, 143; Sas–Veress 2003: 10; Asztalos 2004: 148; Szakács 2006; Murádin 2008b: 38, 137; Gaal 2016a: 54, 71, 93, 123, 270.

265.

SUMTTIBUS

ILLUSTRIS(SIMUS). D(OMINUS). COM(ITIS). SIGISMUNDI CSÁKI

17 34

(stema familiei Csáky)

RENOV(ATA). 1885

·ET ILLUST(RISSIMA). D(OMINA). D(OMINA). COM(ITISSA). CATH(ARINA). HALLER·

Schweiser K. pictor

Traducerea: Ridicat de Excelența Sa contele Csáky Zsigmond și de Excelența Sa contesa Haller Katalin, în anul 1734. Renovat în anul 1885. [Realizat de] pictorul Schweiser K.

Data: 1885

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Biserica Franciscană, deasupra Altarului Sfintei Inimi a lui Ius.

Bibliografie: Sas 1999a: 150–151; Gaal 2007a: 86.

266.

Expensis (stemele familiilor Mikes și Petki) illustr(issimus). D(ominus). D(ominus).

COM(ITIS). STEPHANI MIKES

De a Zabola etr.

Ac Eius Ill(ustrissima). D(omina). Charis(si)m(a) Conthoralis

ROSALIÆ PETKI

Altare hoc erectum est

Anno. 1735. Renov(ata). 1886

Traducerea: Acest altar a fost ridicat pe cheltuiala Excelenței Sale contele Mikes István de Zabola [Zăbala] și a soției lui, Petki Rozália, în anul 1735. Renovat în anul 1886. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Gálfi Emőke.)

Data: 1886

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Biserica Franciscană, deasupra Altarului Sfântului Francisc.

Bibliografie: Sas 1999a: 151.

267.

VOLT KOL(O)ZS. MONOSTORI
PLÉBÁNUS
PAKO JÁNOS
ÉLT 74 ÉVET. M(EG).H(ALT).1887 MÁJUS 4 ÉN.
BÉKE PORAIRA.
ÖRÖK EMLÉKÜL Á(L)LITTATTÁK
ROKONAI
FEKETE KÁROLY
KESERÜ PÉTER.

Traducerea: Regretatul paroh de Kolozsmonostor [Cluj-Mănăstur] Pakó János a trăit 74 de ani, a murit în data de 4 mai 1887. Pace cenușii sale! Ridică întru veșnică amintire de rudele sale Fekete Károly și Keserü Péter.

Data: 4 mai 1887

Locul: Calea Mănăstur (Monostori), în Biserica Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului”, pe perețele nordic.

Bibliografie: Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 37; Sas 2010b: 124.

268.

ALAPITOTTA
KOLOZSVÁR SZ(ABAD). KIR(ÁLYI). VÁROS KÖZÖNSÉGE
1887

Traducerea: Fondat în anul 1887 de comunitatea cetățenilor orașului regal liber Cluj.

Data: 3 iulie 1887

Locul: Piața Abator (Dézsmacsúr), pe fațada Abatorului Comunal.

Observații: Abatorul Comunal a fost demolat în anul 2003.

Bibliografie: *Kolozsvár*. 4 iulie 1887.

269.

[I. Ferenc József császár és király]

Traducerea: Împăratul și regele Francisc Iosif I.

Data: 19 septembrie 1887

Locul: în jurul străzilor Universității (Egyetem) și Kogălniceanu (Farkas), în curtea clădirii de odinioară al universității; bustul împăratului și regelui Francisc Iosif I.

Observații: opera sculptorului italian Moretti, realizată cu prilejul vizitei regelui în anul 1887. Soarta ulterioară a statuii este necunoscută.

Bibliografie: *Kolozsvár*. 17 septembrie 1887; *Kolozsvár*. 20 septembrie 1887.

270.

I. FERENCZ JÓZSEF Ő FELSÉGE A KIRÁLY
EZEN HÁZBAN LAKOTT 1887 SZEPTEMBER 23–25
MELY IDŐBEN ENNEK TULAJDONOSA
LOSONCZI BÁRÓ BÁNFFY GYÖRGY FOGADTA

Traducerea: Maiestatea Sa regele Francisc Iosif I a locuit în această casă între 23 și 25 septembrie 1887, timp în care a fost găzduit de proprietarul casei, baronul Bánffy György de Losonc [Lučenec].

Data: ulterior datei de 25 septembrie 1887

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 30, pe balconul Palatului Bánffy.

Observații: placa memorială a stat aici până în anii 1960.

Bibliografie: Kelemen–Fodor 1902: 23; Biró J. 1933: 18; Orosz (întocm. de) 1933: 33; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 145; Miklósi–Sikes 2003: 154; Lukács 2005: 85.

271.

„I. Ferencz József Magyarhon apostoli királya korában, dr. Trefort Ágoston vallás- és közoktatásügyi miniszter védnöksége alatt, emelte e palotát a kereskedelmi tudományok ápolása és terjesztésére, Maetz Frigyes terve szerint, kolozsvári iparosok munkájával az „Erdélyi kereskedelmi alap”-ból, sz(abad) kir(írályi). Kolozsvár város hozzájárulásával, a kolozsvári kereskedelmi akadémia felügyelő bizottsága MDCCCLXXXVI.”

Traducerea: Acest palat a fost ridicat în timpul domniei regelui apostolic al Ungariei Francisc Iosif I, sub patronatul ministrului cultelor și instrucțiunii publice, dr. Trefort Ágoston, în vederea cultivării și propagării științelor comerciale, în baza planurilor lui Maetz Frigyes, prin munca unor meșteșugari clujeni, din „Fondul Comercial al Transilvaniei” și cu sprijinul orașului regal liber Cluj, de Comisia de supraveghere a Academiei Comerciale, în anul 1886.

Data: 20 noiembrie 1887

Locul: str. Constantin Daicoviciu (Bástya) nr. 15, în foaiorul Academiei Comerciale (Kereskedelmi Akadémia) de odinioară (în prezent Universitatea Tehnică).

Observații: proiectată de Pákei Lajos în anul 1886. Placa memorială a fost inaugurată cu prilejul mutării instituției într-o clădire nouă, proprie.

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 21 noiembrie 1887; Kiss S. 1896: 205–206; Gaal 2005e: 246.

272.

I. FERENCZ JÓZSEF
KIRÁLY URALKODÁSA ALATT,
BOROSJENŐI TISZA KÁLMÁN MINISTERELNÖKSÉGE,
TREFORT ÁGOSTON VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
MINISTERSÉGE IDEJÉBEN
HAUSZMANN ALAJOS MŰEGYETEMI TANÁR
TERVEI SZERINT
DR. GENERSICH ANTAL, DR. DAVIDA LEO ÉS
DR. BELKY JÁNOS INTÉZETI FŐNÖKÖK
KÖZREMŰKÖDÉSE MELLETT
ÉPÜLT 1888-BAN.

Traducerea: Construit în timpul domniei regelui Francisc Iosif I, sub prim-ministrul Tisza Kálmán de Borosjenő [Ineu] și sub ministrul cultelor și instrucțiunii publice Trefort Ágoston, conform planurilor lui Hauszmann Alajos, profesor al Universității Tehnice, cu colaborarea directorilor Institutului, dr. Genersich Antal, dr. Davida Leo și dr. Belky János, în anul 1888.

Data: 1888

Locul: între străzile Clinicilor (Mikó) și B. P. Hasdeu (Kőkert), în casa scărilor a Institutului de Anatomie Patologică.

Observații: inscripția nu mai există.

Bibliografie: Davida 1903: 145.

273.

ÉPITETTE ISTEN SEGEDELMÉVEL
PÁLL SÁMUEL NEJÉVEL
SZAKMÁRI NAGY ZSUZSÁNNÁVAL
1855-ben
ÁTVETTE FIA PÁLL JÁNOS
ÉS NEJE DÉNES ESZTER
1889. FEBRUÁR 10-én

Traducerea: Construit cu ajutorul Dumnezeuului de Páll Sámuel și soția lui, Szakmári Nagy Zsuzsanna în 1855. A fost preluat de fiul său, Páll János și soția lui, Dénes Eszter la 10 februarie 1889.

Data: 10 februarie 1889

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 137, deasupra intrării în casă.

Observații: casa a fost demolată la 29 februarie 1929, și placa comemorativă a fost păstrată la secția de istorie a Muzeului Societății Carpatine Ardelene. Soarta ulterioară a plăcii memoriale este necunoscută.

Bibliografie: *Ellenzék*. 4 martie 1929.

274.

1889

[A.V(ILÁG).E(GYETEM).N(AGY).É(PÍTŐ).M(ESTERÉNEK).D(ICSŐSÉGÉRE).]

TERVEZTE
ÉPITETTE

MAETZ
FRIGYES

Traducerea: Proiectat și construit de Maetz Frigyes, spre slava marelui arhitect al Universului, în anul 1889.

Data: 1889

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 2, pe fațada clădirii Lojei Francmasonice „Unió” de odinioară.

Observații: partea prescurtată a textului inscripției nu mai există.

Bibliografie: Gyalui–Hamvas ed. 1894: 25; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 178–179; Asztalos 2004: 436.

275.

HIDVÉGI GRÓF
MIKÓ IMRE
AZ ERDÉLYI MUZEUM
ALAPITÓJA
A NEMZETI TUDOMÁNY
NAGYLELKŰ PÁRTOLOJA
S BUZGÓ MŰVELŐJE
DICSŐ EMLÉKÉNEK
A HÁLÁS MUZ[EUM]. EGYLET
MDCCV–MDCCCLXXVI.

PERAGIT TRANQUILLA POTESTAS
QUOD VIOLENTA NEQUIT

[Pe partea din spate a postamentului]:

EMERICO
COMITVM MIKÓ
DE HIDVÉG VLTIMO
MVSEI TRANSILVANI
FVNDA TORI
ARTIVM LITERARVMQVE
FAVTORI
O(PTIMÆ).M(EMORIÆ).P(OSUIT).
GRATA POSTERITAS
MDCCCLXXXIX

ZORZINI J(ózsef).

[Pe spatele bustului]:

Mintázta Báró Vay Miklós 1885

Öntötte a Schlick ^{féle} R(észvény).T(ársaság).

Traducerea: Ridicat întru glorioasa amintire a contelui Mikó Imre de Hidvég [Häghig], fondatorul Societății Muzeului, patron generos și cultivator zelos al științei naționale, de Societatea Muzeului recunoscătoare. 1705–1876. Puterea liniștită săvârșește ceea ce puterea violentă nu poate. (Mottoul lui Mikó Imre; pe baza traducerii în limba maghiară a lui Sipos Gábor.) În traducerea lui Mikó Imre: Muncind în liniște și tăcere poate fi isprăvit ceea ce silnic nu se poate. (Claudius Claudianus: *Panegyricus dictus Manlio Theodoro consuli*, XVII/249–250.)

Ridicat de urmașii recunoscători în binecuvântata amintire a lui Mikó Imre, ultimul conte de Hidvég [Häghig], întemeietorul Muzeului Ardelean, patronul artelor și al științelor, în anul 1889. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Buzogány Dezső.)

Modelat de baronul Vay Miklós, în anul 1885. Turnat de Societatea pe Acțiuni Schlick.

Data: 10 iunie 1889

Veress Ferenc, 1889

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7; bustul lui Mikó Imre.

Observații: potrivit lui Asztalos Lajos, bustul a fost amplasat în anul 1882, mai sus, în Grădina Muzeului (cf. Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 179; Asztalos 2004: 325–326). Postamentul – opera lui Zorzini József – a fost realizat în anul 1889. În jurul anului 1920 bustul a fost mutat la locul actual.

Bibliografie: *Ellenzék*. 11 iunie 1889; *Kolozsvár*. 11 iunie 1889; *Emlékkönyv...* 1889; Gyalui–Hamvas ed. 1894: 34; Kelemen–Fodor 1902: 43, 48; Rigler–Filep ed. 1903: 22; Lazăr 1923: 64; Orosz (întocm. de) 1933: 53; Vályi (întocm. de) 1941: 19; Kelemen 1982a: 163; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 179; Kerekes (întocm. de) 1998: 57; Gaal 2001b: 401; Miklósi–Sikes 2003: 68, 99, 155; Sas–Veress 2003: 77; Asztalos 2004: 325–326; Gaal 2005c: 212; Murádin 2006; Asztalos 2008: 174–176; Murádin 2008: 41, 141; Sas 2014: 86; Gaal 2016a: 105.

276.

(relief: portretul regelui Matia cu bijuteriile de încoronare)
EBBEN A HÁZBAN SZÜLETETT 1443. MÁRCZ(IUS). 27^{én}

MÁTYÁS

AZ IGAZSÁGOS

HUNYADI JÁNOS ÉS SZILÁGYI ERZSÉBET FIA.
 SZÜLŐHÁZÁT A NAGY KIRÁLY KEGYELETBŐL
 MINDEN TEHER ALÓL FÖLMENTETTE.

II. RÁKÓCZY GYÖRGY ERDÉLYI FEJEDELEM
 E HÁZ KIVÁLTSÁGÁT MEGERŐSÍTETTE.

I. FERENCZ JÓZSEF APOSTOLI KIRÁLYUNK

1887. SZEPT(EMBER). 23^{án} LÁTOGATÁSÁVAL MEGTISZTELTE
 ÉS KEGYES ADOMÁNNYAL GONDOSKODOTT,
 HOGY ŐRÖK EMLÉKEZETŰL MEGJELŐLTESSÉK.

A KEGYELET ÉS TISZTELET HIRDETŐJE
 EZ AZ EMLÉKTÁBLA, MELYET LEGNAGYOBB FIÁNAK
 SZÜLŐHÁZÁRA TÉTETETT A TULAJDONOS
 KOLOZSVÁR SZABAD KIRÁLYI VÁROSA
 MDCCCLXXXVIII.

Tervezte Pákei Lajos. Zala Gy(örgy). Öntötte Turbain Károly Fiai.
 (stema familiei Hunyadi)

Traducerea: În această casă s-a născut, în 27 martie 1443, Matia cel Drept, fiul lui Hunyadi János și al lui Szilágyi Erzsébet. Grația marelui rege a scutit casa natală de orice împovărare. Principele Transilvaniei, Rakóczi György al II-lea a întărit privilegiile acestei case. Regele nostru apostolic, Francisc Iosif I, a onorat-o cu vizita sa în 23 septembrie 1887 și, printr-o donație mărinimoasă, a avut grijă să fie însemnată pentru veșnica pomenire. Vestitoare a pioșeniei și a stimei, această placă comemorativă a fost amplasată de orașul liber regal al Clujului pe casa natală a celui mai mare fiu al său. 1888. Proiectată de Pákei Lajos și de Zala György. Turnată de fiii lui Turbain Károly. (Pe baza traducerii în limba română a lui Lukács József.)

Data: 2 septembrie 1889

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 6, pe peretele Casei Matia.

Observații: proiectată de Pákei Lajos în anul 1888; realizată de Zala György; textul a fost compus de Szabó Károly. Placa memorială a fost dezvelită în data de 2 septembrie 1889. Placa a fost înlăturată în 1 martie, apoi în 7 martie 1939 a fost reamplasată (cf. Murádin 2008b: 42). Data nașterii este greșită: regele s-a născut în 23 februarie.

Bibliografie: Gyalui–Hamvas ed. 1894: 13, 21; *Ellenzék*. 2 septembrie 1889; *Kolozsvár*. 2 septembrie 1889; Szádeczky 1901; Fekete Nagy 1902: 312–313; Kelemen–Fodor 1902: 24; Szádeczky 1902; Rigler–Filep ed. 1903: 22, 23; *Emlékkönyv...* 1906: 93–94; Csiky 1909: 9; Lazăr 1923: 24; Orosz (întocm. de) 1933: 42; *Keleti Újság*. 4 martie, 9 martie 1939; Biró J. 1940: ilustrația nr. 9; Ferenczi 1941: 82–83; Vályi (întocm. de) 1941: 16; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 44, ilustrația nr. 21; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 176–177; Kerekes (întocm. de) 1998: 47–48; Gaal 2001b: 411; Miklósi–Sikes 2003: 42, 68, 155; Sas–Veress 2003: 10; Lukács 2005: 51–52; Gaal 2007a: 72–75; Asztalos 2008: 46–49; Murádin 2008a: 25–26, 2008b: 42, 142–143; Todîța 2009: 79; Lupescu 2012b: 32–43; Asztalos 2015b: 377: 381–382; Gaal 2016a: 90, 105, 205–206, 2016e: 35–38, 2016h: 198; Dávid 2019: 161–162, 356–357.

277.

1890

K C

Traducerea/lectura: Kolozsvári Casino [Cazinoul din Cluj], [anul construcției] 1890.

Data: 1890

Observații: clădirea a fost inaugurată în 2 noiembrie.

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) nr. 16, pe fațada clădirii.

Bibliografie: *Ellenzék*. 3 noiembrie 1890; *Kolozsvár*. 3 noiembrie 1890; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 181; Asztalos 2004: 186–187.

278.

1891

Lectura: [Anul construcției:] 1891.

Data: 10 septembrie 1891

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 17, pe fațada clădirii dinspre Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar).

Observații: se referă la anul construcției clădirii Societății Maghiare de Cultură din Transilvania (Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület).

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 182.

279.

1885

Lectura: [Anul înființării:] 1885.

Data: 10 septembrie 1891

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 17, pe fațada clădirii.

Observații: se referă la anul înființării Societății Maghiare de Cultură din Transilvania (Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület).

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 182.

280.

Építette
RUCSKA LAJOS
1892

Traducerea: Construită de Rucska Lajos, în anul 1892.

Data: 1892

Locul: str. Regele Ferdinand (Wesselényi) nr. 19

Observații: a fost instalată ulterior pe o ușă de poziție secundară.

Bibliografie: Lőwy–Demeter 1990 VI.: 6; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 91; Asztalos 2004: 202.

281.

(stemele familiilor Rhédey și Wesselényi)

Ujra építtette
özv(egy). Báró
WESELÉNYI ISTVÁNNÉ
szül(etett). Gróf
RHEDEY STEFÁNIE
1892.

[Kivitelezte:] Kloesz & Bertha

Traducerea: Reconstruită de văduva baronului Wesselényi István, născută contesa Rhédey Stefánie, în anul 1892. [Realizată de:] Kloesz & Bertha.

Data: 1892

Locul: str. Petru Maior (London, Arany János) nr. 6–8, pe palierul de la etaj.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 183–184; Asztalos 2004: 536.

282.

HB [Hory Béla] 1892 MI [Magyari Ilon]

Traducerea: [Construită de] Hory Béla [și] Magyari Ilon în anul 1892.

Data: 1892

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 50

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 184.

283.

[În partea stângă:]

[ALAPITT(ATOTT):]

1883.

[În partea dreaptă:]

[ÉPÜLT]

1892.

Traducerea/lectura: [Comunitatea a fost] înființată în anul 1883, [sinagoga a fost] construită în anul 1892.

Data: 1892

Locul: str. Tipografiei (Szappan) nr. 25, pe fațada sediului Comunității Evreiești Ortodoxe din Cluj.

Observații: în vara anului 1995, cuvintele în limba maghiară au fost acoperite cu var la indicația conducerii bucureștene.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 183; Löwy D. 1998: 253; Asztalos 2004: 546; Löwy 2005: 524.

284.

EBBEN A HÁZBAN KEZDETTE MEG ELŐADÁSAIT
1792. NOV(EMBER). 11-ÉN
AZ ERDÉLYI MAGYAR NEMES
SZÍNJÁTSZÓ TÁRSASÁG
„NYELVÜNK DICSŐSÉGÉRE ÉS A NEMZETI
TISZTA ÉRZÉS GYARAPÍTÁSÁRA.”
ENNEK EMLÉKÉRE HELYEZTE IDE E TÁBLÁT
A SZÁZÉVES ÜNNEPET RENDEZŐ BIZOTTSÁG
1892. NOV(EMBER). 11-ÉN
A HÁZ TULAJDONOSA B^R. HORVÁTH ÖDÖNNÉ,
G^R. RHÉDEY JOHANNA NEMES ADOMÁNYÁBÓL.

Traducerea: În această casă și-a început reprezentațiile artistice Erdélyi Magyar Nemes Színjárszó Társaság [Nobila Societate Ardeleană Teatrală Maghiară], în data de 11 noiembrie 1792, „întru gloria limbii noastre și sporirea simțirii naționale curate”. Această placă a fost amplasată aici de comisia de organizare a centenarului în data de 11 noiembrie 1892, din donația nobilă a proprietarei casei, soția baronului Horváth Ödön, contesa Rhédey Johanna.

Data: 11 noiembrie 1892

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 4, pe fațada clădirii.

Observații: proiectată de Pákei Lajos. Realizată de Klősz József și Bertha Mihály. Datarea evenimentului este eronată: prima reprezentație a avut loc în data de 17 decembrie.

Bibliografie: Hegyesy ed. 1892: 83–85, 93–97; *Kolozsvár*. 21 octombrie, 10 noiembrie, 11 noiembrie 1892; *Erdélyi Híradó*. 21 octombrie 1892; *Ellenzék*. 11 noiembrie 1892 (număr festiv); Gyalui–Hamvas ed. 1894: 19–20; Kelemen–Fodor 1902: 42; Rigler–Filep ed. 1903: 22; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 61–62; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 10; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 97–98; Kerekes (întocm. de) 1998: 41; Miklósi–Sikes 2003: 69, 158; Sas–Veress 2003: 12; Asztalos 2004: 409–410; Gaal 2004a: 74–83; Lukács 2005: 79; Gaal 2007a: 41; Asztalos 2008: 30–31; Todita 2009: 48; Gaal 2016a: 107, 2016h: 198; Dávid 2019: 120.

285.

**E templom alatt nyugszik
RAFAIN JAKABné,
sz(ületett). DARVAS ANNA
1856. XII-28 – 1892. XI-28**

Traducerea: Sub această biserică se odihnește soția lui Rafain Jakab, născută Darvas Anna. Născută în data de 28 decembrie 1856, decedată în data de 28 noiembrie 1892.

Data: 28 noiembrie 1892

Locul: Calea Mănăștur (Monostori), în Biserica Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului”, pe peretele sudic.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 37; Sas 2010b: 125.

286.

1893

Lectura: [Anul construcției:] 1893.**Data:** 1893**Locul:** str. Regele Ferdinand (Wesselényi) nr. 37, încadrată în piatra artificială care acoperă gangul Palatului Széky.**Bibliografie:** Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 184; Asztalos 2004: 465.

287.

**A SZERENCSETLEN SIKETNÉMÁK MEGMENTÉSÉRE LÉTREHOZTA
 KÖZADAKOZÁSBÓL AZ EMBERSZERETET.
 AZ ELSŐ KEGYES ALAPÍTVÁNYT TETTE
 Ő CSÁSZÁRI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI FELSÉGE
 ELSŐ FERENCZ JÓZSEF.
 A LÉTESÍTÉS ESZMÉJÉT
 KOLOZSVÁR SZ(ABAD). KIR(ÁLYI). VÁROS INDITOTTA MEG
 NÉHAI TREFORT ÁGOSTON
 VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M(AGYAR). KIR(ÁLYI). MINISZTER ALATT.
 ÉPÜLT
 WEKERLE SÁNDOR
 M(AGYAR). KIR(ÁLYI). MINISZTERELNÖK IDEJÉBEN,
 GRÓF CSÁKY ALBIN
 VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI M(AGYAR). KIR(ÁLYI). MINISZTER
 TÁMOGATÁSÁVAL,
 GRÓF BÉLDI ÁKOS FŐISPÁNSÁGA ÉS
 ALBACH GÉZA POLGÁRMESTERSÉGE ALATT.
 MINISZTERI ELŐADÓ
 SZALAI IMRE MINISZTERI TANÁCSOS
 VÁROSI ELŐADÓ
 SZVACSINA GÉZA VÁROSI TANÁCSOS
 KI AZ INTÉZET ÜGYEIT ÉS A GYŰJTÉST VEZETTE.
 ÜNNEPÉLYESEN MEGNYITATTOTT 1893. ÉVI OKTÓBER 29-ÉN.**

Traducerea: Înființată din filantropie, întru ajutorarea surdomuților amărâți, din donații publice. Prima donație caritabilă a fost făcută de Alteța Sa imperială și regală Francisc Iosif I. Ideea înființării a fost a orașului liber regal al Clujului, sub ministrul regal maghiar al cultelor și instrucțiunii publice, răposatul Trefort Ágoston. Construită pe vremea prim-ministrului regal maghiar Wekerle Sándor, cu sprijinul ministrului regal maghiar al cultelor și instrucțiunii publice Csáky Albin, sub comitele suprem,

contele Béldi Ákos, și primarul Albach Géza. Afacerile Institutului și colectarea donațiilor au fost conduse de Szalai Imre, consilier ministerial și referent al orașului, și de Szvacsina Géza, consilier al orașului.

Data: 29 octombrie 1893

Locul: str. Dorobanților (Honvéd) nr. 40, în foaierea Institutului Surdomuților.

Bibliografie: *Kolozsvár*. 7 iunie, 30 octombrie 1893; Nagy P. ed. 1913: 81.

288.

נדבה לדורות מצויה להורות צדקת תמים תוסיף ימים

הנגיד המפורסם מהולל בהלל הגדול מוה'
דוב בכ"ה שמואל סגל ראזענבערגער עדלער
פאן דיאלו שמו יגון בחיים נעימים לאורך ימים
נדב ארבע מאות כסף לקנין בית החיים

לכן:

לזכרון ולתודות עולם, בעט ברזל פתחנו שמו לתפארת
לנגיד ונדיב איש התמים, להראות לדורות ראשי עטרת
בית החיים שהיה מקדמונינו, למכאוב החברא נתמלא קברים
והמות עוד עלה בחלונינו בשדה אחר דאגנו בלבות נשברים
החברא הקדושה עניה ואביונה לקנות אחוזה לא מצאה כח
דאגה על דאגה עלו ברעיונה, וחברא הקדושה לא מצאה מנוח
עד שקם נגיד בנגידים דוב סג'ל כסגולת נדבתו
להקל הדאבון מלבות ידידים, ארבע מאות שקל נדב בטובתו
בשנת צ'דיק'ה תצ"עיל ממז'ית לפק
חברא קדישא קלויזענבורג

Traducerea:

Donație urmașilor, se cuvine propovăduit că binefacerea celor drepti le înmulțește zilele.

Dov, maestrul și învățătorul nostru cunoscut și slăvit cu mare recunoștință, fiul stimatului Schmuel Segal Rosenberger, care poartă numele de Edler von Gyalu, să îi fie viața dragă și de durată lungă, a donat patru sute de arginți [?] pentru cumpărarea cimitirului.

De aceea, întru amintirea sa veșnică și în chip de mulțumire, cu condeiul de fier, îi înscriem numele întru glorie bărbatului drept și cu sufletul nobil, pentru a demonstra generațiilor viitoare căpătauiul cinstei.

Spre marea durere a Hevrei, vechiul cimitir s-a umplut de morminte, dar moartea a intrat pe

geam în casele noastre și am început deja să ne tânguim, cu inimile frânte, după o bucată de pământ. Chevra-Kadischa fiind însă săracă și lipsită de bani, nu a reușit să adune forțele necesare pentru cumpărarea unui lot, gândurile îi erau pline de griji și nu și-a găsit pacea până când generosul Dov Segal nu s-a ridicat spre alinarea suferinței din inimile fraților și nu a donat patru sute de șecheli din bunătate. În anul „donației care salvează de la moarte” [1895].

Chevra-Kadischa din Klausenburg [Asociația Sfântă din Cluj]. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányai Viktória.)

Data: 1895

Locul: pe clădirea din Cimitirul Evreiesc de pe Calea Turzii (Tordai) nr. 116.

Bibliografie: Gaal 2016a: 108, 2016b: 107–108.

289.

[În partea superioară:]

(cruce)

**HONVÉD
VÉRTANUK
EMLÉKE**

[În partea inferioară:]

**A HAZÁÉRT
ÉS A NEMZET JOGAIÉRT
1849. OKTÓBER 18-ÁN
E HELYEN,
A BITÓFÁN VÉRTANUHALÁLT
SZENVEDETT
TAMÁS ANDRÁS ALEZREDES
Sz(ületett). CSIKMÁDÉFALVÁN 1784. X/16,
SÁNDOR LÁSZLÓ TÁBLABIRÓ
AZ I. SZÉKELY EZRED 1-SÓ ZÁSZLÓALJÁBAN
NEMZETŐR TISZT
Sz(ületett). CSIK-TAPLÓCZÁN 1796.**

Traducerea: Monument al honvezilor martiri. Locotenent-colonelul Tamás András, născut la Csíkmádéfalva [Siculenii], în data de 16 octombrie 1784, și Sándor László, jude la tabla regală, ofițer al străzii națiunii din Compania I a Primului Regiment Secuiesc, născut la Csíktaplóca [Toplița Ciuc] în anul 1796, au suferit moarte de martiri în spânzurătoare în acest loc, în data de 18 octombrie 1849, pentru patrie și drepturile națiunii.

Data: 1 aprilie 1896 – așezarea pietrei de temelie, 18 octombrie 1896 – inaugurare.

Locul: la începutul Căii Traian Vuia (Szamosfalvi), după podul de pe șosea, în partea dreaptă; Monumentul Eroilor Honvezi.

Sursă: 1848–49. *Történelmi Lapok*, 1896

Observații: în data de 20 aprilie monumentul a fost avariat de doi studenți de etnie română. A fost inaugurat în data de 18 octombrie 1896, la comemorarea executării martirilor. Monumentul a fost demolat la sfârșitul anilor 1930. În vara anului 1941 a fost restaurat și prevăzut cu inscripții noi (*Ellenzék*. 13 decembrie 1941, 8) [418]. După anul 1945 noile plăci memoriale au fost înlăturate. În anul 1977 obeliscul era încă nevătămat, iar în 1985 era deja dărâmat (Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 189–190). În anul 1993 locul în care este așezat monumentul a fost înfrumusețat. A fost restaurat pe parcursul anului 2013 și inaugurat în 18 octombrie [963].

Bibliografie: 1848–49. *Történelmi Lapok*. seria V (1896), nr. 1, 7, nr. 10–11, 87–88, nr. 18; Kuzskó (întocm. de) 1896: 49–132; Kelemen–Fodor 1902: 77–78; Bortș 1923: 63; Orosz (întocm. de) 1933: 61; Vályi (întocm. de) 1941: 20; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 23; Tucă–Ucrain 1978: 174; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 185–190; Gaal 1998b: 1, 2, 2001b: 404, 2001d: 242–244; Asztalos 2002; Miklósi–Sikes 2003: 71, 160; Asztalos 2004: 587–588; Gaal 2005d: 408–409; Asztalos 2008: 190–193; Gaal 2010: 139–140; *Szabadság*. 19 octombrie 2013; Asztalos 2013; Gaal 2016a: 112.

290.

BULBUK EMANUEL

kolozsvári polgár emlékére
a ki a kolozsvári két finevelőintézetnek
60000 korona alapítványt hagyott
1821–1897

Traducerea: În amintirea lui Bulbuk Emanuel, cetățean al Clujului, care a lăsat celor două școli clujene de băieți 60 000 de coroane ca donație. 1821–1897.

Data: 1897

Locul: Piața Universității (Egyetem) nr. 10, în foaierul Seminarului „Báthory-Apor” de odinioară.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 131; Miklósi–Sikes 2003: 164.

291.

Itt volt szállva
PETŐFI SÁNDOR

és neje

1847. okt(óber). 21-től 24-ig.
Megjelölte a helybeli áll(ami).
felsőbb leányiskola kegyelete
1897. márc(ius). 15.

Traducerea: Aici au fost cazați Petőfi Sándor și soția sa în perioada 21–24 octombrie 1847. Comemorat cu pietate de Școala Superioară de Fete din Cluj, în data de 15 martie 1897.

Data: 15 martie 1897

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 20, pe Hotelul Biasini.

Observații: ideea amplasării unei plăci memoriale fusese lansată deja în anul 1891. Conducerea orașului a înlăturat placa memorială în martie 1939 și a re-amplasat-o în luna octombrie a aceluiași an (Murádin 2008b: 43).

Bibliografie: *Kolozsvár*. 16 martie 1897; Kelemen–Fodor 1902: 45; Rigler–Filep ed. 1903: 22; Orosz (întocm. de) 1933: 40; *Keleti Ujság*. 5 octombrie 1939; *Magyar Kisebbség*. 1939: 492–493; Dávid–Mikó 1972: ilustrațiile nr. 144, 115 și 117; Mikó I. 1978: 32; Kiss A. 1994c; Gaal 1995: 10; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 190–191; Gaal 1998b: 2; Kerekes (întocm. de) 1998: 59; Gaal 2001d: 244; Miklósi–Sikes 2003: 71, 164; Asztalos 2004: 78; Gaal 2005d: 409–410; Asztalos 2008: 68–69; Murádin 2008b: 43; Gaal 2016a: 113, 205–206.

292.

[Textul planificat:]

„Immaculata Conceptio

Virginis Effigies sanctae divinitus electae Davidis ex stirpe regia progenitae.

Esto memor fidelis eorum quae Numen ab alto Viticinavit ore Esaiiae Profetae.

Tempore statuto non tacta puerpera Virgo Apparuit, peperit mansit ut ante fuit.

Conceptam profitentur eam sine labe, fideles, Quod etiam sancta comprobat Ecclesia.

Temporibus iterum, nostris in Gallica-Lourdes Comparuit Eadem approbat ipsa fidem.

Ut pro memoria sit milenari Statua genti Hungaricae, fideles hang posuere Cives.

Magyarul:

Dávidnak királyi törzséből származott Istentől választott Szent Szűznek képe ez.

Emlékezzél hívő miket a magosságbeli isteni Felség Ezaiás Próféta szájával jövendölt.

Az idők teljével egy szeplőtlen gyermekszülő Szűz feltűnt, szült, s úgy maradt amint volt (ti. szűzen).

Ezt bűn nélkül fogantatottnak vallják a hívők, amit helyesel maga az Egyház is.

Ki a mi időnkben a francia Lourdban ismét megjelent, megerősítvén e hit igazságát.

Hogy emléke legyen ez emberi alak (Statua) az ezeréves magyar nemzetnek, azért állíták ezt a hívő polgárok.”

Traducerea:

Aceasta este imaginea Sfintei Fecioare alese de Dumnezeu din neamul regal al lui David.

Credinciosule, amintește-ți de cele prorocite de Maiestatea Divină din ceruri prin gura profetului Isaia.

La împlinirea timpului, a apărut o Fecioară fără de prihană, care să nască copil, a născut și a rămas așa cum a fost (adică fecioară).

Credincioșii numesc aceasta concepție fără de păcat, ceea ce încuviințează și Biserica însăși.

Ea și-a făcut apariția în timpurile noastre la Lourdes, în Franța, confirmând adevărul acestei credințe.

Ridicată de cetățenii credincioși pentru ca această figură umană (Statuia) să aniverseze vârsta de o mie de ani a națiunii maghiare.

Data: 1897

Locul: Piața Unirii (Főter), în Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail”; statuia Fecioarei Maria de la Lourdes.

Observații: acest text a fost plănuț și cu prilejul aniversării a o mie de ani de la înființarea statului maghiar (Mileniul). Consilierul bisericesc Tamási Sándor a trimis propunerea sa pentru textul comemorativ protopopului Biró Béla. În cele din urmă proiectul

nu a fost realizat. (Scrisoarea se găsește în arhivele Parohiei Romano-Catolice „Sfântul Mihail”. Publicată de Sas 2009: 261.)

Bibliografie: Sas 2009: 260–261.

293.

(pe partea superioară a ramei: stema maghiară cu coroana)

**AZ ERDÉLYI ORSZÁGGYŰLÉS
ITT HATÁROZTA EL AZ
UNIO
LÉTESÍTÉSÉT MAGYARORSZÁGGAL
1848. MÁJ(US). 30.
A FÉLÉVSZÁZADOS ÉVFORDULÓRA
EMELTETTE AZ EMLÉKTÁBLÁT
AZ EGYETEM IFJÚSÁGA
1898. MÁJ(US). 30.**

Traducerea: Dieta Transilvaniei a hotărât în acest loc înființarea Unirii cu Ungaria, în data de 30 mai 1848. Placa memorială a fost ridicată de tineretul universitar cu prilejul aniversării unei jumătăți de secol de la eveniment, în 30 mai 1898.

Data: 30 mai 1898

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 21, pe fațada Palatului Reduta.

Observații: inițial amplasarea plăcii memoriale a fost planificată pentru data de 15 martie. În octombrie 1902 placa memorială a fost amplasată într-un ancadrament nou, proiectat de sculptorul Fadrusz János. În anul 1919 a fost înlăturată. A fost găsită în primăvara anului 1941 (în Colecția de Antichități a Muzeului Ardelean) și reamplasată la locul ei original în data de 22 mai. În 7 august 1945 a fost înlăturată și partea inscripționată a fost distrusă, iar rama plăcii a intrat în posesia Muzeului Național de Istorie și de Relicve (Ereklyemúzeum).

Bibliografie: Kövály 1861: 40–49; *Erdélyi Múzeum*. 1898: 348; *Magyar Polgár*. 31 mai 1898, 29 septembrie 1902 Kelemen–Fodor 1902: 28; Rigler–Filep ed. 1903: 22, 24; *Ellenzék*. 5 aprilie, 10 mai, 23 mai, 1941; Szabó T. A. 1946: 96; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 88–90; Gaal 1998b: 3, 2001e; Asztalos 2004: 404–405; Murádin 2002: 81; Miklósi–Sikes 2003: 167–168; Gaal 2005d: 410–411; Asztalos 2008: 63–65; Murádin 2008a: 92–93, 99, 2008b: 45; Gaal 2016a: 114, 215, 241.

294.

ÉPÍT(ETTE): dr. TÖRÖK IMRE.
1 8 (stema familiei Török) **9 8.**
MÁRKOSFALVI TÖRÖK CSALÁD CZIMERE
16 **21.**

Traducerea: Construită de dr. Török Imre, în anul 1898. Stema familiei Török de Márkosfalva [Mărcușa]. 1621.

Data: 1898

Locul: str. George Barițiu (Malom) nr. 24, în curte, pe peretele vestic.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 194.

295.

E HÁZBAN VOLT SZÁLLVA
BEM JÓZSEF
HONVÉD TÁBORNOK
1848 DECEMBER 25-IKI
GYŐZEDELMEK BEVONULÁSÁKOR

Traducerea: Aici a fost cazat Bem József, general de honvezi, cu prilejul intrării victorioase în oraș din data de 25 decembrie 1848.

Data: 25 decembrie 1898

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) nr. 1, pe balconul clădirii.

Observații: placa memorială a fost dezvelită cu prilejul aniversării a 50 de ani de la intrarea trupelor revoluționare în Cluj. Comandată de Muzeul Național de Istorie și de Relicve ale Revoluției din 1848–1849, aceasta fost realizată probabil pe baza proiectelor picturului Papp Gábor, de către

tre cioplitorul în piatră Reimann Károly din Cluj. În 24 noiembrie 1936 conducerea Băncii Române, care a cumpărat clădirea, a înlăturat placa. Aceasta a fost reamplasată

pe clădire la începutul anului 1941. Înainte de dezvelirea coloanei amplasate în fața casei pentru comemorarea celor condamnați în procesul Memorandumului [681], placa a fost acoperită cu var la ordinul primarului în data de 2 iunie 1994, ceea ce a stârnit proteste și la Varșovia. În toamna anului 1994, doi deputați ai Uniunii Democratice Maghiare din România au curățat placa (cf. Szabó Zs. 1994).

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 27 decembrie 1898; *Ellenzék*. 28 decembrie 1898; Kelemen–Fodor 1902: 22; Rigler–Filep ed. 1903: 23; Csiky 1909: 8; Orosz (întocm. de) 1933: 32; *Keleti Ujság*. 26 noiembrie 1936, 19 februarie 1941; Szabó T. A. 1946: 110; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 24; Gaal 1994; Szabó Zs. 1994; Gaal 1995: 19; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 194–195; Gaal 1998b: 3; Kerekes (întocm. de) 1998: 42–43; Gaal 2001b: 404; Miklósi–Sikes 2003: 75, 167; Asztalos 2004: 319–320, 482; Gaal 2005d: 411; Kelemen 2006: 308; Gaal 2007a: 54–55, Asztalos 2008: 34–35; Murádin 2008b: 46; Szabó Zs. 2009; Gaal 2016a: 115, 283.

296.

[I. Ferenc József császár és király]

Traducerea: Francisc Iosif I, împărat și rege.

Data: 1898

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în foaierul clădirii centrale a Universității „Ferenc József”;

Observații: opera sculptorului Stróbl Alajos, realizată în anul 1884. A fost amplasată cu prilejul aniversării a 25 de ani de la înființarea Universității, în anul 1872. În anul 1919 statuia a fost scoasă din țară și dusă în regiunea Transdanubia (Dunántúl) în vederea salvării. Ca donație a contelui Hunyadi József, sfetnic secret intern și membru al Camerei Magnaților, aceasta a fost dezvelită din nou în data de 29 mai 1941, cu prilejul celebrării sfârșitului de an universitar. După anul 1945 bustul a fost din nou înlăturat. În prezent se află în proprietatea Muzeului de Artă.

Bibliografie: *Ellenzék*. 30 mai 1941; Makkai 1941: 155; Málnási Bartók ed. 1942: 94–96; Gaal 2001f: 63, 2016a: 115, 215.

AZ IPARI SZAKKÉPZÉSNEK
 ÉS
 KOLOZSVÁR VÁROS
 FEJLŐDÉSÉNEK
 EMELTE
 KOLOZSVÁR SZ(ABAD). K(IRÁLYI). VÁROS
 KÖZÖNSÉGE
 UZONI GRÓF
 BÉLDI ÁKOS
 FŐISPÁNSÁGA
 ALBACH GÉZA
 POLGÁRMESTERSÉGE
 IDEJÉBEN
 PÁKEI LAJOS
 IPARMÚZEUMI IGAZGATÓ
 TERVEI ALAPJÁN
 MDCCCLXXXVIII

Traducerea: S-a edificat pentru formarea profesională pentru industrie și dezvoltarea orașului Cluj de către comunitatea orașului liber regal Cluj, în vremea când era comite suprem contele Béldi Ákos de Uzon [Ozun], iar primar, Albach Géza, după planurile directorului Muzeului de Industrie Pákei Lajos, [în anul] 1888.

Data: 27 martie 1899

Locul: str. George Barițiu (Malom) nr. 28, în foaierul Muzeului Industrial și al Școlii Profesionale Industriale „I. Ferenc József”.

Observații: proiectată de Pákei Lajos. Nu există date despre dezvelirea efectivă a plăcii.

Bibliografie: Dávid 2019: 160.

298.

[Latura nordică:]

FRANCISCO.I.
 AUSTRIÆ.IMPERATORI.
 HINGARIÆ.BOHEMIÆ.REGI.
 MAGNO.PRINCIPI.TRANSSILVANIÆ.
 PIO.FELICI.AUGUSTO.
 ET.
 CAROLINÆ.AUGUSTÆ.
 IMPERATRICI.SERENISSIMÆ.
 CHARUMHUNC.SUUM.
 TRANSSILVANIÆ.PRINCIPATUM.
 EIUSQUE.METROPOLIM.
 A(NNO).D(OMINI).MDCCCXVII.
 CLEMENTISSIME.INVISENTIBUS.
 LIBERA.REGIA.CIVITAS.
 [C]LAUDIOPOLIS.
 DEVOTISSIME.
 POSSUIT.

[Latura sudică:]

(relief: stema oraşului Cluj)

[Latura estică:]

(în partea de sus a obeliscului: portretele în relief ale suveranilor)
 (relieful din partea de jos a obeliscului: sosirea cuplului în oraş, întâmpinat de oră-
 şeni cu capetele descoperite)

[Latura vestică:]

(relief: împărăteasa ieşind din biserica, însoţită de alaiul imperial, tocmai dă
 pomană unei femei necăjite, îngenuncheate în faţa sa)

Latura estică

Latura sudică

Latura nordică

Latura estică

Latura vestică

Traducerea: Ridicată cu cel mai mare devotament cuviosului, fericitului și mărețului Francisc I [de Habsburg-Lorena], împărat al Austriei, rege al Ungariei și Boemiei, mare principe al Transilvaniei, și măreței împărătese Carolina Augusta [de Wittelsbach], care au binevoit să viziteze Marele Principat al Transilvaniei și capitala acestuia în anul Domnului 1817, de orașul regal liber al Clujului. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: aprilie-mai 1899

Locul: în mijlocul Pieții Muzeului (Karolina); Ștatura (Obeliscul) Carolina.

Observații: coloana a fost ridicată în Piața Centrală a Clujului, în anul 1831 [222]. A fost mutată aici în anul 1899. Litera C din cuvântul „Claudiopolis“ a dispărut înaintea anului 1925.

Bibliografie: Kőváry 1851: 25, 1853: 76; Pánczél 1879: 7; Jakab 1888b: 713–718, 895–896, 1888c: planșa nr. IX, 25–26; *Ellenzék*. 6 septembrie 1898; *Magyar Polgár*. 28 aprilie, 6 mai 1899; Kelemen-Fodor 1902: 26; Rigler-Filep ed. 1903: 22; Csiky 1909: 10; Bortș 1923: 43; Orosz (întocm. de) 1933: 45–46; Balogh 1935: 39; Buzea 1939: 87; Biró J. 1940: ilustrația nr. 17; Vásárhelyi 1942: 111; Herepei 1943: 127; Szabó T. A. 1946: 100; Pascu-Pataki-Popa (întocm. de) 1957: ilustrația nr. 63; Kelemen 1982d: 94–98; Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 151–153; Kerekes (întocm. de) 1998: 48; Miklósi-Sikes 2003: 101, 143; Sas-Veress 2003: 9; Asztalos 2004: 430; Herepei 2004b: 168; Lukács 2005: 60–63; Kelemen 2006: 271, 306; Gaal 2007a: 77–78; Szakács 2007; Asztalos 2008: 58–60; Murádin 2008a: 18–19; Todîța 2009: 59, 80; Asztalos 2015b: 388–389; Gaal 2016a: 60, 115.

299.

	(statuie: Sf. Arhangelul Mihail)	
(statuie: Sf. Ioan Botezătorul)		(statuie: Sf. Ioan Evangelistul)
(statuie: Sf. Sebastian)	(statuie: femeie culcată pe o parte)	(statuie: Sf. Rochus)
(statuie: Sf. Ioan Nepomuk)	Sub R(everen)d(is)s(i)mo (Joanne) Biro Can(onic) Car(oliensi) Alb(ensi) et Pleb(ano) Clau(diopolitano) Erecta 1747	(statuie: Sf. Carol de Borromeo)

de recunoștință pentru sfârșitul epidemiei de ciumă din anii 1738–1742. Inițial a stat în fața Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail” [158] și a fost mutată aici în vara anului 1899.

Bibliografie: Biró J. 1934: 43–45; Gaal 1995: 154–155; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 117; Kerekes (întocm. de) 1998: 80; Gaal 2001b: 387; Miklósi-Sikes 2003: 72; Asztalos 2004: 462–463; Gaal 2016a: 116.

Traducerea: Ridicată pe vremea reverendisimului Bíró János, canonic de Károlyfehérvár [Alba Iulia] și paroh de Cluj. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Kiss András.)

Data: 1899

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar), în fața Bisericii Romano-Catolice „Sfinții Petru și Pavel”; poartă ridicată *ex-voto* (poartă triumfală).

Observații: opera sculptorului bavarez Johannes König. A fost ridicată în semn

300.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ
EMLÉKFÁI

Traducerea: Arborii memoriali ai reginei Elisabeta [de Wittelsbach].

Data: noiembrie 1899

Locul: în Parcul EMKE – azi Piața Avram Iancu (Bocskai); pe blocul de granit.

Observații: în memoria reginei Elisabeta, la propunerea lui Haller Károly, Asociația pentru Înfrumusețarea Orașului (Városszépítő Egylet) a plantat trei stejari piramidali în fața clădirii Institutului Teologic Protestant, în Piața Bocskai, la marginea Promenadei Mici (Kis sétátér). Între arbori a fost așezat un bloc de granit în-

scriptionat. Blocul de granit a fost înlăturat în timpul ridicării bisericii ortodoxe, în anul 1923; în anul 1933 a fost mutat în curtea din spate a Institutului Teologic Protestant [391]. În luna octombrie 2006 monumentul a fost restaurat și mutat mai încolo [869].

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 9 noiembrie 1899; *Emlékkönyv...* 1906: 170; *Keleti Ujság*. 25 octombrie 1933; Gaal 1998a; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 197–198; Miklósi–Sikes 2003: 170; Asztalos 2004: 136, 2006c, 2008: 126, 2015a: 97; Gaal 2016a: 116.

301.

(stema familiei Lechner)
1900

Lectura: [Anul construcției:] 1900.

Data: 1900

Locul: str. Pasteur (Kert), pe fațada clădirii.

Bibliografie: Feleki–Demeter 1989: 73; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 204.

302.

ITT SZÜLETETT
SZILÁGYI SÁNDOR
TÖRTÉNETÍRÓ
1827 aug(usztus). 30.

Traducerea: Aici s-a născut istoriograful Szilágyi Sándor, în data de 30 august 1827.

Data: 2 noiembrie 1900

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 17–19, pe fațada clădirii.

Bibliografie: *Erdélyi Múzeum*. 1899: 117–118; *Magyar Polgár*. 2 noiembrie 1900; *Vasárnapi Ujság*. 11 noiembrie 1900, 736, 738–739; Kelemen–Fodor 1902: 31; Rigler–Filep ed. 1903: 23; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 198–199; Miklósi–Sikes 2003: 75, 172; Gaal 2010: 166, 2016a: 118.

303.

ERZSÉBET
KIRÁLYNÉ
1898

Traducerea: Regina Elisabeta [de Wittelsbach]. 1898

Data: 16 iunie 1901

Locul: pe partea din sud a Cetățuiei (Fellegvár); bustul reginei Elisabeta.

Observații: opera lui Stróbl Alajos; donat de soția intendentului de teatru Bölöny József.

Postamentul din imitație de marmură a fost realizat de Pákei Lajos. Anul de pe statuie se referă la data asasinării reginei (1898). Statuia a fost dărâmată în anul 1919. În 13 octombrie 1940 bustul a fost reamplasat la locul lui original. În data de 8 aprilie 1946 statuia a fost din nou dărâmată. În 1955 a intrat în posesia Muzeului de Artă; în anul 2011 a fost descoperită în depozitul muzeului. În 2012 copia statuii, realizată din imitație de marmură, a fost ridicată în curtea Parohiei Evanghelice-Luterane [935].

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 17 iunie 1901; *Vasárnapi Ujság*. 23 iunie 1901, 407, 409; Kelemen-Fodor 1902: 48, 61; Rigler-Filep ed. 1903: 22; *Emlékkönyv...* 1906: 5, planșele nr. VIII-IX, 176-184; Csiky 1909: 14; Orosz (intocm. de) 1933: 64; *Ellenzék*. 10 octombrie 1940; *Erdély. Szociáldemokrata Napilap*. 11 aprilie 1946; Gaal 1998a; Miklósi-Sikes 2003: 74, 75, 98, 173; Sas-Veress 2003: 10; Asztalos 2004: 135, 2006d; Murádin 2008a: 97, 2008b: 47; *Szabadság*. 29 septembrie 2011; Asztalos 2015a: 95; Gaal 2016a: 120, 211, 255-256, 2016h: 197.

304.

MVSIS ET VIRTVTIBVS [MDCCCVI] [COMMVNITAS VNITARIORVM REÆDIFICAVIT]

Vámszer Géza, 1967
(Arhiva KJNT – 12122)

Traducerea: Științei și virtuții. 1806. Reconstruit de comunitatea unitarienilor. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Jakab Elek.)

Data: 22 septembrie 1901

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, pe ancadramentul înzidit al porții din partea de nord a curții Colegiului Unitarian.

Observații: opera lui Hartmann Antal. Inițial a fost poarta principală a clădirii vechi a Colegiului, de la nr. 7 [203]. Nu s-a păstrat decât primul rând al inscripției.

Bibliografie: Jakab 1888c: 24; Balogh 1944: 303; Buta-Bodea-Edroiu 1989: 59; Gaal 1995: 41; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 59-60; Gaal 2001g: 193, 2007: 97; Asztalos 2008: 116-117.

305.

ÉPITETTE
 A MAGYARORSZÁGI
 UNITÁRIUS EGYHÁZ
FERENCZ JÓZSEF
 UNITÁRIUS PÜSPÖK
 I^D. DANIEL GÁBOR
 B^{ÁRÓ} P. HORVÁTH KÁLMÁN
 FŐGONDNOKOK
 FEKETE GÁBOR
 KOZMA FERENCZ
 KÖVÁRY LÁSZLÓ
 ISK(OLAI) FELÜGYELŐ GONDNOKOK
 D^R. GÁL KELEMEN
 ISK(OLA). IGAZGATÓ
 IDEJÉBEN.

Traducerea: Construit de Biserica Unitariană Maghiară, pe vremea episcopului unitarian Ferencz József, a administratorilor generali Daniel Gábor tatăl și baronul P. Horváth Kálmán, a administratorilor supraveghetori ai școlii Fekete Gábor, Kozma Ferencz, Kövály László și a directorului școlii dr. Gál Kelemen.

Data: 22 septembrie 1901

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, în foaierul Colegiului Unitarian, în partea stângă.

Observații: proiectată de Pákei Lajos. A fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială și cu două busturi [306–308]. Autoritățile au dispus acoperirea inscripției la începutul anilor 1950.

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 23 septembrie 1901; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 60; Gaal 2001g: 200, 203, 214, 2016h: 198.

ÉPÍTETTE
 A MAGYARORSZÁGI
 UNITÁRIUS EGYHÁZ
I. FERENCZ JÓZSEF
 MAGYARORSZÁG APOSTOLI
 KIRÁLYA
 URALKODÁSA ALATT
D^R. WLIASSICS GYULA
 VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
 M(AGYAR). K(IRÁLYI). MINISZTER
 IDEJÉBEN
PÁKEI LAJOS
 MŰÉPITÉS
 TERVEI SZERINT
 1901 ÉVBEN.

Traducerea: Construit de Biserica Unitariană Maghiară, în timpul domniei lui Francisc Iosif I, regele apostolic al Ungariei, pe vremea ministrului regal maghiar al cultelor și instrucțiunii publice dr. Wlassics Gyula, pe baza planurilor arhitectului Pákei Lajos, în anul 1901.

Data: 22 septembrie 1901

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, în foaierea Colegiului Unitarian, în partea stângă.

Observații: proiectată de Pákei Lajos. A fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială și cu două busturi [305, 307–308]. Autoritățile au dispus acoperirea inscripției cu var în anii 1920. La începutul anilor 1950 s-a dispus din nou acoperirea ei.

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 23 septembrie 1901; Löwy–De-meter–Asztalos 1996: 60; Gaal 2001g: 200, 203–204, 213–214, 2016h: 198; Dávid 2019: 144–145.

307.

D^r. BRASSAI S(ÁMUEL).
1800–1897

[Pe latura bustului:]

ALAKITOTTA
VERESS ZOLTÁNNÉ
KOZMA ERZSI
1901

Traducerea: Dr. Brassai Sámuel. 1800–1897. Modelat de soția lui Veress Zoltán, Kozma Erzsí.

Data: 22 septembrie 1901

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, în foaietul Colegiului Unitarian; bustul lui Brassai Sámuel.

Observații: opera lui Kozma Erzsí. A fost inaugurat împreună cu două plăci memoriale și cu un alt bust [305–306, 308]. Statuia a fost înlăturată în anul 1963. În 1968 a fost aprobată reamplasarea ei în locul originar.

Bibliografie: Kelemen–Fodor 1902: 29; Orosz (întocm. de) 1933: 62; Gaal 2001g: 214; Miklósi-Sikes 2003: 73.

308.

BERDE MÓZSA
1815–1893

Data: 22 septembrie 1901

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, în foaietul Colegiului Unitarian; bustul lui Berde Mózsa.

Observații: opera lui Margó Ede. A fost inaugurat împreună cu două plăci memoriale și cu un alt bust [305–307]. Statuia a fost înlăturată în anul 1963. În 1968 s-a aprobat reamplasarea ei în locul originar.

Bibliografie: Kelemen–Fodor 1902: 29; Orosz (întocm. de) 1933: 62; Gaal 2001g: 214; Miklósi-Sikes 2003: 173.

309.

[Honfoglaló vezérek]

Traducerea: Căpetenii maghiare din perioada descălecatului.

Data: 1902

Locul: în capătul drumului care duce spre Cetățuie (Fellegvár); statuile lui Árpád, Lehel, Vérbulcs și Örs, căpetenii din perioada descălecatului.

Observații: statuile au fost mutate aici de pe Promenadă (Sétatér) [264]. Au fost avariate și anterior datei de 15 martie 1902. În anul 1908 statuile nu mai erau

decât niște „bucăți de piatră amorfe” (Murádin 2008b: 38, 137). În anul 1919 statuile au fost distruse împreună cu inscripțiile lor.

Bibliografie: Kőváry 1886: 6, 33–34; *Ellenzék*. 3 martie, 15 martie 1902; Kelemen–Fodor 1902: 61; Orosz (întocm. de) 1933: 64; Fodor 1995: 47; Gaal 1995: 138–139, 2001b: 400; Miklósi–Sikes 2003: 55, 97, 143; Sas–Veress 2003: 10; Asztalos 2004: 148; Szakács 2006; Murádin 2008b: 38, 137; Gaal 2016a: 54, 71, 93, 123, 270.

310.

1902

Lectura: [Anul construcției:] 1902.

Data: 1902

Locul: Piața Gării (Baross), pe fațada gării.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 234–235.

311.

Ezen házat
Isten segedelméből építtette
a kolozsvári Csizmadia társulat
az 1902 ik évben
Elnök SZILÁGYI JÁNOS
Alelnök NAGY JÁNOS
Pénztárnok CSEREI JÓZSEF
Jegyző VRANNAY JÁNOS
idejekben.

Vámszer Géza, 1967
(Arhiva KJNT – 12132)

Traducerea: Această casă a fost ridicată cu ajutorul lui Dumnezeu de breasla cizmarilor clujeni, pe vremea președintelui Szilágyi János, a vicepreședintelui Nagy János, a trezorerului Cserei József și a notarului Vrannay János, în anul 1902.

Data: 1902

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) nr. 23–25, pe partea dinspre curte a clădirii, la mijloc.

Observații: o placă identică a fost amplasată și pe clădirea vecină [312]. După anul 1996 inscripția a fost acoperită cu var.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 156; Asztalos 2004: 116, 449.

312.

Ezen házat
Isten segedelméből építtette
a kolozsvári Csizmadia társulat
az 1902 ik évben
Elnök SZILÁGYI JÁNOS
Alelnök NAGY JÁNOS
Pénztárnok CSEREI JÓZSEF
Jegyző VRANNAY JÁNOS
idejekben.

Traducerea: Această casă a fost ridicată cu ajutorul lui Dumnezeu de breasla cizmarilor clujeni, pe vremea președintelui Szilágyi János, a vicepreședintelui Nagy János, a trezorierului Cserei József și a notarului Vrannay János, în anul 1902.

Data: 1902

Locul: str. Iuliu Maniu (Szentegyház) nr. 18, pe perețele curții.

Observații: o placă identică a fost amplasată și pe clădirea vecină [311].

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 156; Asztalos 2000a, 2004: 116, 449.

313.

A KOLOZSVÁRI
FERENCZ JÓZSEF TUD(OMÁNY). EGYETEMMEL KAPCSOLATOS
KAROLINA ORSZ(ÁGOS). KÓRHÁZ
ÉPÜLETÉNEK ÚGY EZ A CSOPORTJA, MINT A FELSŐ (ELME- ÉS IDEGKÓRTAN),
ÉPÜLT I. FERENCZ JÓZSEF URALKODÁSA,
BR. BÁNFFY DEZSŐ, MAJD SZÉLL KÁLMÁN
MINISTERELNÖKSÉGE,
DR. WLIASSICS GYULA
VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISTERSÉGE,
DR. ZSILINSZKY MIHÁLY
VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI ÁLLAMTITKÁRSÁGA
IDEJÉBEN 1897–1902-BEN
KORB FLÓRIS ÉS GIERGL KÁLMÁN
ÉPÍTŐMŰVÉSZEK TERVEI SZERINT.
A VÍZMENTESÍTÉSI ÉS TALAJRENDEZÉSI MUNKÁKAT
TERVEZTE ÉS VEZETTE DICSŐFY BÉLA KIR(ÁLYI). KULTUR-FŐMÉRNÖK.
AZ ÉPÍTÉSI-BIZOTTSÁG ELNÖKE: DR. LEÖVEY SÁNDOR VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
MINISTERI TANÁCSOS,
MAJD DR. TÓTH LAJOS OSZTÁLYTANÁCSOS,
TAGJAI SZUKOVÁTY ISTVÁN, MAJD PAP ELEK
PÉNZÜGYMINISTERI OSZTÁLYTANÁCSOSOK,
TOVÁBBÁ DR. BRANDT JÓZSEF, DR. PURJESZ ZSIGMOND, DR. LECHNER KÁROLY,
DR. SZABÓ DÉNES, DR. HOOR KÁROLY ÉS DR. MARSCHALKÓ TAMÁS
EGYET(EMI). NYILV(ÁNS). TANÁROK ÉS DR. ENGEL GÁBOR KÓRHÁZI IGAZGATÓ VOLTAK,
JEGYZŐJE PEDIG LEGIFJABB
DR. SZÁSZ KÁROLY
MINISTERI OSZTÁLYTANÁCSOS.

Traducerea: Acest grup de clădiri ale Spitalului Național Carolina, aparținând de Universitatea „Ferenc József”, precum și cel din partea de sus (psihatrie și neurologie), au fost ridicate pe vremea domniei lui Francisc Iosif I, a prim-ministrului Bánffy Dezső, urmat de Széll Kálmán, a ministrului cultelor și instrucțiunii publice dr. Wlassics Gyula și a consilierului de stat pentru culte și instrucțiune publică dr. Zsilinszky Kálmán, în perioada 1897–1902, conform planurilor arhitecților Korb Flóris și Giergl Kálmán. Lucrările de impermeabilizare și de amenajare a solului au fost planificate și conduse de inginerul-șef constructor regal Dicsőfy Béla. Președintele consiliului de construcție: dr. Leövey Sándor, consilier ministerial pentru culte și instrucțiune publică, urmat de consilierul de cabinet dr. Tóth Lajos; membri: Szukováty István, urmat de Pap Elek, consilieri de cabinet ai ministrului de finanțe, precum și profesorii universitari titulari dr. Brandt József, dr. Purjesz Zsigmond, dr. Lechner Károly, dr. Szabó Dénes, dr. Hoor Károly și dr. Marschalkó Tamás, respectiv directorul spitalului, dr. Engel Gábor. Notar: dr. Szász Károly nepotul, consilier de cabinet ministerial.

Data: 1902

Locul: str. Clinicilor (Mikó), în curtea Clinicii de Dermatologie.

Observații: placa memorială a fost înlăturată după anul 1919.

Bibliografie: Szabó D. 1903b: 263, 266; Gaal 1992: 57; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 201–202; Gaal 2001f: 39; Murádin 2008b: 50.

ÉPÍTETTE
LOSONCZI
BÁRÓ BÁNFFY JÓZSEF JENŐ
ÖRÖKÖS FÖRENDHÁZI TAG
1900

Traducerea: Construită de baronul Bánffy József Jenő de Losonc [Lučenec], membru pe viață al Camerei Magnaților, în anul 1900.

Data: 1902

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 20, în unul dintre compartimentele din pivnița casei Bánffy.

Observații: textul a fost dăltuit pe reversul unei plăci memoriale mai vechi, tăiate în bucăți² (Lőwy–Demeter–Asztalos 1996:

203). Aceasta din urmă a fost, probabil, prima variantă a plăcii memoriale de pe spital, din anul 1902 [313].

Bibliografie: Gaal 1992: 57; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 202–203.

E KASTÉLY ÉPÍTÉSÉNÉL KÖZREMŰKÖDTEK
KÁPOLNAI LAJOS ÉPÍTÉSZ
NAGY JÁNOS KÖMŰVES PALLÉR
GRÓSZ MÁTYÁS ÁCS PALLÉR
SZILÁGYI ISTVÁN MUNKÁSFELVIGYÁZÓ

² Textul de pe verso:

[..]Jagjai Szukovaty István

Pénzügyminiszter

Brandt József, dr. Purjesz Zs(igmond)

Szabó Dénes, dr. Hoor Kár(oly)[..]

[..]Jegyet(emi). nyilván(ános). tanárok és dr. Engel (Gábor)
jegyzője [..]

[..] dr. Szász (Károly)

Traducerea: [...] (mem)brii Szukovaty István, ministru de finanțe, Brandt József, dr. Purjesz Zsigmond, Szabó Dénes, dr. Hoor Károly [...] profesori universitari titulari, și dr. Engel Gábor, notar al [...] dr. Szász Károly

Traducerea: La construirea acestui castel au colaborat: Kápolnai Lajos, arhitect, Nagy János, maistru zidar, Grósz Mátyás, maistru dulgher, Szilágyi István, supraveghetor al muncitorilor.

Data: 1902

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 20, în unul din compartimentele din pivnița casei Bánffy.

Observații: textul a fost dăltuit pe reversul unei plăci memoriale mai vechi, tăiate în bucăți³ (Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 203). Aceasta din urmă a fost probabil prima variantă a plăcii memoriale de pe spital, din anul 1902 [313].

Bibliografie: Gaal 1992: 57; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 202–203.

316.

**Ebben a házban lakott
ERDÉLYI INDALI PÉTER
a kiváló neveléstudományi író
sz(ületett). 1824 m(eg)h(alt). 1885.
és fia INDALI GYULA
a lánglelkű költő
sz(ületett). 1851 m(eg)h(alt). 1880**

3 Textul de pe verso:

(Széll) Kálmán

[..]

munkákat

Kir(ályi) Kultúr Főmérnök

Vallás és Közoktatásügyi

[..]oszt. Tanácsos

(Papp) Elek

[..]sosok

Lechner Károly

Traducerea: Széll Kálmán/ [...] /muncile/inginer-șef constructor regal/cultelor și instrucțiunii publice/ [...] Consilier/Papp Elek/(con)silieri/Lechner Károly.

Traducerea: În această casă a stat Erdélyi Indali Péter, autor strălucit în domeniul pedagogiei, născut în anul 1824 și decedat în anul 1885, împreună cu fiul său, poetul cu sufletul de foc Indali Gyula, născut în anul 1851 și decedat în anul 1880.

Data: 15 iunie 1902

Locul: str. Nicolae Bălcescu (Esterházy) nr. 5, pe fațada clădirii.

Observații: a fost înlăturată după anul 1933. În anul 1941 (sau ulterior) placa memorială a fost reamplasată la locul ei originar. În anii 1970 noul proprietar al casei, de etnie română, a înlăturat-o. Acum zace probabil în pivnița casei.

Bibliografie: *Ellenzék*. 16 iunie, 17 iunie 1902; *Magyar Polgár*. 16 iunie 1902; *Vasárnapi Ujság*. 22 iunie 1902, 404, 405; Kelemen–Fodor 1902: 56; Rigler–Filep ed. 1903: 23; Orosz (întocm. de) 1933: 63; *Ellenzék*. 5 aprilie 1941; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 199–200; Miklósi–Sikes 2003: 75, 175; Murádin 2008b: 47; Gaal 2016a: 121.

317.

[Inscripția originală și cea din perioada 1940–1945 de pe postament:]

MÁTYÁS KIRÁLY

(relief: stema regelui Matia)

[Aproximativ din anul 1919:]

MATEI CORVINUL

[Din anul 1945:]

MATHIAS REX

Data: 12 octombrie 1902

Locul: Piața Unirii (Főtér); statuia ecvestră a regelui Matia.

Observații: opera sculptorului Fadrusz János. Postamentul a fost realizat de Pákei Lajos. Stema a fost realizată de Klősz József. Concursul pentru realizarea statuii a fost organizat în anul 1893. Așezarea pietrei de temelie a avut loc în 30 septembrie 1896. În anul 1899 piața a fost denumită după regele Matia. În august 1907 sculptorul Róna József a reparat statuia. În anul 1919 s-a dorit dărâmarea statuii, iar stema de pe postamentul statuii și inscripțiile au fost distruse. În 1932 stemele regelui Matia – stema regatului Ungariei și Boemiei, respectiv stema Sileziei – au fost înlăturate. În data de 10 decembrie 1932, la propunerea istoricului Nicolae Iorga, statuia a fost prevăzută cu o inscripție [382]. În anul 1940 inscripția a fost restaurată în forma originală; grupul statuar a fost restaurat în toamna anului 1941 de sculptorul Kósa-Huba Ferenc, care a re-sculptat stemele pe postament. În anul 1945 stemele au fost înlăturate din nou, iar postamentul a fost prevăzut cu o inscripție diferită. În data de 30 noiembrie 1992 textul înlăturat în anul 1940 a fost reamplasat pe statuie [653]. În 2010, cu prilejul restaurării grupului statuar de sculptorul Kolozsi Tibor (cf. [922]), acest text a fost înlăturat, iar în noaptea dinspre 24 mai 2011 în fața postamentului a fost amplasată o placă memorială cu un text similar, revizuit și adăugit [926].

Figurile secundare ale grupului statuar, dinspre stânga spre dreapta: comandantul de oști Magyar Balázs, căpitan al Țării de Sus (Felvidék), ban al Croației și Slavoniei, ulterior voievod al Transilvaniei; comandantul de oști Kinizsi Pál, învingătorul turcilor, comite de Timiș; palatinul Szapolyai István, guvernator al Sileziei, ulterior al Vienei și Austriei, comite suprem al comitatului Szepes; comandantul de oști Báthory István, voievod al Transilvaniei (cf. Szádeczky 1902: 415).

Bibliografie: Gyalui–Hamvas ed. 1894: 13, 18; Kőváry 1897: 171; *Magyar Polgár*. 12 octombrie 1902; G. Nagy L. (întocm. de) 1902; *Vasárnapi Ujság*. 1902. nr. 42. 681–682, 688; Fekete Nagy 1902; Kelemen–Fodor 1902: 18; Kovács–Szabó ed. 1902; Márki 1902; Perl 1902; Szádeczky 1902; Rigler–Filep ed. 1903: 22; *Emlékkönyv...* 1906: planșa nr. IV, 203; *Ellenzék*. 2 august 1907; Csiky 1909: 8; Bortș 1923: 32–33; Lazăr 1923: 63; *Clujul...* 1929: 18; Orosz (întocm. de) 1933: 31; Buzea 1939: 77–79, 86; Biró J. 1940: 23, ilustrația nr. 32; Ferenczi 1941: 83–84; *Keleti Ujság*. 22 octombrie 1941; Vályi (întocm. de) 1941: 13; Balogh 1942: 54; Juhász 1942: 87; Vásárhelyi 1942: 78, 144; Pascu–Pataki–Papa (întocm. de) 1957: 86–87, ilustrația nr. 60; C. Daicovicu 1962: 17; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 130; Cucu–Ștefan 1974: 167, 1979: 175; Tucă–Cociu 1983: 143–144; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 83; Köllő 1994; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 207–209, 264–265; Kerekes (întocm. de) 1998: 38–39; Gaal 2001d: 244–247; Murádin 2002; Miklósi–Sikes 2003: 72, 176; Sas–Veress 2003: 10; Asztalos 2004: 314–315; Lukács 2005: 76–78; Gaal 2007a: 35–37; Asztalos 2008: 23–26; Murádin 2008a, 2008b: 44, 144–146; Sas 2009: 61; Todita 2009: 60–61; Lupescu 2012: 44–45; Gaal 2016a: 109, 112, 121, 122, 2016e: 38, 2016h: 197.

[În partea stângă:]

(figura alegorică asociată medicinei/biologiei)

[În mijloc:]

(figura alegorică a matematicii și a științelor)

(statuia simbolizând Facultatea de Matematică și Științele Naturii)

(statuia simbolizând Facultatea de Medicină)

[I. Ferenc József császár és király]

[În partea dreaptă:]

(statuia simbolizând Facultatea de Drept și Științe Administrative)

(statuia simbolizând Facultatea de Litere și Istorie)

(figura alegorică asociată istoriei)

(figura alegorică asociată dreptului)

Data: 13 octombrie 1902**Locul:** str. Mihail Kogălniceanu (Farkas nr. 1; statuile de pe frontonul clădirii Universității „Ferenc József”.**Observații:** opera lui Mayer Ede. Aniversază momentul înființării universității. În data de 30 ianuarie 1920, în ajunul vizitei regelui Ferdinand al României, statuia suveranului a fost înlăturată parțial. În anul 1925 statuia a fost înlăturată complet, iar după 1928 figurile secundare au ajuns în Grădina Botanică. În anul 2021 statuile rămase au fost readuse în

foaierul clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai” [1091].

Descrierea lui Gaal György: „[P]urtând togă regală și ridicându-se de pe tron, Francisc Iosif înmânează scrisoarea de înființare a universității cu mâna dreaptă. În dreapta și în stânga lui, câte două figuri alegorice (reprezentând cele patru facultăți) se grăbesc să preia diploma. Pe lângă ele, încă alte două perechi de figuri mitologice completează colțurile” (Gaal 2001f: 35).

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 13 octombrie 1902; Szabó D. 1903a: 36–37; *Ellenzék*. 27 septembrie 1928; Györfy ed. 1932: 42, 267; Orosz (întocm. de) 1933: 51; Szabó T. A. 1941: 254; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 85, ilustrația nr. 52; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 147; Gaal 2001b: 410, 413, 2001f: 35; Murádin 2008b: 49, 147–149; *Szabadság*. 10 noiembrie 2012; Gaal 2016a: 168, 192; *Szabadság*. 17 mai 2021; *Krónika*. 26 iunie 2021.

319.

I. FERENCZ JÓZSEF
APOSTOLI KIRÁLY URALKODÁSA ALATT
ÉPÜLT 1893–1902.
ELKÉSZÜLT
SZÉLL KÁLMÁN MINISTERELNÖK,
WLIASSICS GYULA VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
MINISZTER,
ZSILINSZKY MIHÁLY ÁLLAMTITKÁR,
SCHILLING LAJOS RECTOR
IDEJÉBEN,
MEIXNER KÁROLY ÉS ALPÁR IGNÁCZ ÉPÍTÉSZEK
TERVEI SZERINT,
KANITZ ÁGOST ÉS DAVIDA LEO
ÉPÍTÉSI BIZOTTSÁGI ELNÖKÖK
KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL.

Traducerea: Această clădire a fost construită în timpul domniei regelui apostolic Francisc Iosif I, în perioada 1893–1902. A fost finalizată pe vremea prim-ministrului Széll Kálmán, a ministrului cultelor și instrucțiunii publice Wlassics Gyula, a secretarului de stat Zsilinszky Mihály și a rectorului Schilling Lajos, pe baza planurilor arhitecților Meixner Károly și Alpár Ignác, cu colaborarea președinților consiliului de construcție Kranitz Ágost și Davida Leó.

Data: 13 octombrie 1902

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, după intrarea principală a Universității „Ferenc József”, în stânga.

Observații: a fost dezvelită cu prilejul predării Universității (Szabó D. 1903a: 40). Placa memorială a fost înlăturată la începutul anilor 1920.

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 13 octombrie 1902; *Acta Universitatis...* 1903: 41–52; Szabó D. 1903a: 40; Gaal 2001f: 35–36.

320.

MCMII

Traducerea/lectura: [Anul construcției:] 1902.

Data: 1902

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) colț cu str. Dorobanților (Honvéd), pe fațada Palatului de Justiție.

Bibliografie: Gaal 1992: 104–105; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 204–205.

321.

[Istoria construcției Palatului de Justiție]

Data: 13 octombrie 1902.

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) colț cu str. Dorobanților (Honvéd), în foaietul Palatului de Justiție.

Observații: a fost înlăturată după anul 1919. În mai 1941, când instituția a împlinit 50 de ani, s-a decis restaurarea plăcii memoriale. Soarta ei ulterioară este necunoscută.

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 13 octombrie, 14 octombrie 1902; *Ellenzék*. 6 mai 1941; *Keleti Ujság*. 6 mai 1941.

322.

LITTERIS ET PIETATI SACRUM MDCCCII.

Traducerea: Dedicată științelor și pietății. [Anul construcției:] 1902.

Data: 1902

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 33, deasupra intrării în noua clădire a Colegiului Reformat.

Bibliografie: Gaal 2016a: 123.

323.

AZ 1802. ÉV 12. HAVÁNAK 15. NAPJÁN
ITT SZÜLETETT,
BOLYAI BOLYAI JÁNOS
A MAGYAR EUKLIDES
BOLYAI BOLYAI FARKASNAK
A TENTAMEN MÉLY GON-
DOLKODÁSÚ SZERZŐJÉ-
NEK FIA, MINEK AZ EMLÉ-
KEZETÉRE SZÁZ ÉV MÚL-
TÁN A FERENCZ JÓZSEF
TUDOMÁNYEGYETEM
MATHEMATIKAI ÉS TER-
MÉSZETTUDOMÁNYI
KARA ÁLLÍTÁ E KÖVET.

324.

ENNEK A HÁZNAK AZ ERKÉLYÉRŐL SZOLOTT
DEÁK FERENCZ ÉS VÖRÖSMARTY MIHÁLY
 A FÁKLYÁS MENETBEN TISZTELGŐ IFJÚSÁGHOZ 1845 MÁJUS 16-ÁN
 — — —
 MEGJELÖLTE AZ ERDÉLYI IRODALMI TÁRSASÁG KEGYELETE
 1908. MÁJUS 17-ÉN

Traducerea: Din balconul acestei case au vorbit tineretului care își prezenta omagiile printr-o defilare cu făclii Deák Ferenc și Vörösmarty Mihály, în data de 16 mai 1845. Marcat cu pietate de Societatea Literară din Transilvania, în 17 mai 1908.

Data: 17 mai 1903

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 27, pe fațada casei Deák.

Observații: opera lui Smiel Dávid. Proiectul acestei plăci memoriale a fost formulat pentru prima dată cu prilejul centenarului nașterii lui Vörösmarty. Data comemorării este greșită: placa memorială era amplasată deja la centenarul nașterii lui Deák Ferenc, în anul 1903.

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 20 decembrie 1900, 18 mai 1903; *Vasárnapi Ujság*. 24 mai 1903, 338; Rigler–Filep ed. 1903: 22; Orosz (întocm. de) 1933: 33; Gaal 1995: 19; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 63–64; Kerekes (întocm. de) 1998: 46; Gaal 2000; Miklósi-Sikes 2003: 75, 177; Asztalos 2004: 238; Gaal 2005b: 143, 2007: 66; Asztalos 2008: 41; Gaal 2016a: 123–124.

325.

Emlékül (stema familiei Wass)
CZEGEI Gróf WASS ALBERTNEK
ki szabadságszeretétől ösztönözve
felsőbb tanulmányai köréből-
Párisból, a bur szabadságharcz
támogatására Transvaalba ment,
hol elesett 1902. május 14-én,
legfényesebb reményekre
jogosító életének 20-ik évében.

Traducerea: În amintirea contelui Wass Albert de Czege [Țaga], care, mînat de dragostea sa pentru libertate, a abandonat studiile superioare de la Paris și a plecat la Transvaal pentru a sprijini războiul pentru independență al burilor, unde a căzut în data de 14 mai 1902, în al 20-lea an al vieții sale care îndreptătea cele mai frumoase speranțe.

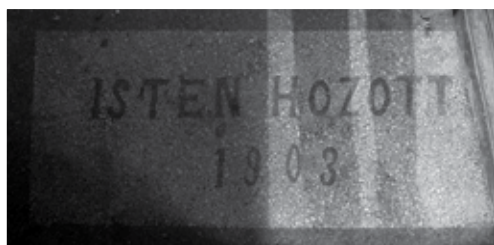
Data: 1903

Locul: Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu), în stînga sanctuarului.

Bibliografie: Entz-Kovács 1995: 84; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 108.

326.

ISTEN HOZOTT
1903

Traducerea: Bine ați venit! [Anul construcției:] 1903.

Data: 1903

Locul: Calea Dorobanților (Honvéd) nr. 21, încadrată în piatra artificială care acoperă gangul clădirii.

327.

ISTEN segedelméből épített[te] a két szeretett [!] Társaság
a VÁRI MÓZES és GYULAI JÓZSEF Apaságokban,
NAGY FERENCZ és TÖRÖK MIHÁLY Jegyzőségökben
1903 ik évben

Traducerea: Construit cu ajutorul lui Dumnezeu de către cele două Asociații iubite, în timpul paterilor [președinților] Vári Mózes și Gyulai József și al notarilor Nagy Ferenc și Török Mihály, în anul 1903.

Data: 1903

Locul: str. Crișan (Kismező), pe clădirea postului de pază din cimitirul Kalandos.

Observații: în iunie 2014 orașul a demolat clădirea de pază, iar placa comemorativă a fost probabil zdrobită la vremea respectivă.

Bibliografie: *Szabadság*. 9 septembrie 2013; Gaal 2016b: 59–60.

328.

Gyulafalvi Bulyovszky Gyuláné
sz. Szilágysomlyói Szilágyi Lilla színművésznő
12000 koronával hat alapítványt tett
2. r. kath., 2 unit., 1. ev. ref., 1 luth. vallású
árva részére.
Nagylelkű adományát a „Mária Valéria”
leányárvaház
hálásan megőrökíti 1903. máj. 25.

Traducerea: Soția lui Bulyovszky Gyula de Gyulafalva [Dulice], născută Szilágyi Lilla de Szilágysomlyó [Șimleu Silvaniei], actriță, a lăsat 12 000 de coroane ca donație pentru șase orfani: 2 romano-catolici, 2 unitarieni, 1 reformat, 1 luteran. Donația sa generoasă a fost recunoscută de Orfelinatul de Fete „Mária Valéria” în 25 mai 1903.

Data: 29 martie 1904

Locul: str. Dorobanților (Honvéd) nr. 54, în sala Orfelinatului de Fete „Mária-Valéria”.

Observații: fosta actriță, acum retrasă, a făcut această donație orfelinatului în 25 mai 1903, când aniversa 70 de ani.

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 29 martie 1904; *Ellenzék*. 21 mai 1942.

329.

(stema familiei Bánffy)

1904

Lectura: [Anul construcției:] 1904.

Data: 1904

Locul: str. Bolyai János nr. 7, pe fațada clădirii.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 211.

330.

1904

Lectura: [Anul construcției:] 1904.

Data: 1904

Locul: Piața Mihai Viteazul (Széchenyi) nr. 40, încadrată în piatra artificială care acoperă gangul clădirii.

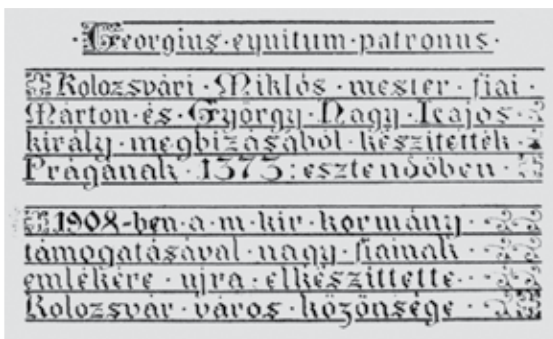
Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 211.

331.

·Georgius·equitum·patronus·

Kolozsvári·Miklós·mester·fiai·
Márton·és·György·Nagy·Lajos·
király·megbízásából·készítették·
Prágának·1373·esztendőben·

1904·ben·a·m(agyar)·kir(ályi)·kormány·
támogatásával·nagy·fiainak·
emlékére·ujra·elkészítette·
Kolozsvár·város·közönsége·

Traducerea: Gheorghe, sfântul protector al cavalerilor. Realizată de fiii maestrului Miklós de Kolozsvár [Cluj], Márton și György, din însărcinarea regelui Nagy Lajos [Ludovic cel Mare], pentru orașul Praga, în anul 1373. În anul 1904 comunitatea cetățenilor din Cluj a realizat această copie în amintirea marilor fii ai orașului, cu sprijinul guvernului regal maghiar.

Data: 30 septembrie 1904

Locul: Piața Lucian Blaga (Arany János/Szentgyörgy); statuia ecvestră a Sfântului Gheorghe.

Observații: copie realizată de Róna József. Postamentul este opera lui Lux Kálmán. Planurile pentru ridicarea statuii au fost realizate încă din anul 1895. În anul 1901 împăratul Francisc Iosif I a donat orașului una dintre copiile în ghips ale statuii. În 1960 inscripția de pe statuie a fost schimbată și statuia a fost mutată în fața Bisericii Reformate de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu) [502].

Bibliografie: Rigler–Filep ed. 1903: 13–14, 22; *Ellenzék*. 30 septembrie 1904; *Nemzeti Hirlap*. 30 septembrie 1904; *Emlékkönyv...* 1906: 7, 129, 190–201; Csiky 1909: 17; Bortș 1923: 40; Buzea 1939: 87; Bíró J. 1940: ilustrația nr. 2.; Ferenczi 1941: 87; Vályi (întocm. de) 1941: 18; Balogh 1942: 47–48; Kelemen 1942: 15; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 25–26, ilustrația nr. 7; C. Daicoviciu 1962: imagine; Cucu–Ștefan 1974: 166, 1979: 174; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 209–211; Prokopp 2001; Marosi 2003; Miklósi–Sikes 2003: 71, 178; Sas–Veress 2003: 11; Asztalos 2004: 453–454; Kelemen 2006: 283–285; Gaal 2007a: 148–149; Asztalos 2008: 93–95; Todîța 2009: 45, 62; Sas 2015: 59; Gaal 2016a: 125, 186, 258, 2016d: 10–14.

ÉPÜLT
Ő CSÁSZÁRI ÉS APOSTOLI KIRÁLYI
I. FERENCZ JÓZSEF
URALKODÁSA
ÉS DR. WLISSICS GYULA V.B.T.T., VALAMINT DR. BERZEVICZY ALBERT V.B.T.T.
VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTEREK IDEJÉBEN
KOLOZSVÁR SZAB. KIR. VÁROS ÁLTAL
ADOMÁNYOZOTT TELKEN
AZ „EÖTVÖS-ALAP” (ORSZÁGOS TANITÓI SEGÉLYEGYESÜLET)
KEZDEMÉNYEZÉSÉRE AZ ÁLTALA FENNTARTOTT
FŐISKOLAI INTERNÁTUS CÉLJÁIRA.
A MAGYAR NEMZET ÁLDOZATKÉSZSÉGÉBŐL
A MAGYARORSZÁGI TANITÓKAR KÖZHASZNU
MUNKÁSSÁGA ELISMERÉSEÜL
1903–1904-BEN
HERCZEGH ZSIGMOND
ÉS
BAUMGARTEN SÁNDOR
MŰÉPÍTÉSZEK TERVEI SZERINT.

Traducerea: Construită sub domnia împăratului și regelui apostolic Francisc Iosif I și pe vremea miniștrilor cultelor și instrucțiunii publice contele dr. Wlassics Gyula, respectiv dr. Berzeviczy Albert, pe terenul donat de oraș regal liber al Clujului, la inițiativa Fondului „Eötvös” (Asociația Națională de Ajutor a Învățătorilor), pentru a deveni internat al colegiului pe care acesta îl susține, prin sacrificiul națiunii maghiare, ca recunoaștere a activității de folos public a învățătorilor din Ungaria, în 1903–1904, după proiectul arhitecților Herczegh Zsigmond și Baumgarten Sándor.

Data: 30 septembrie 1904

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 4, în foaierul intrării principale a Casei Învățătorilor „Hunyadi” – azi Inspectoratul Școlar Județean Cluj.

Bibliografie: *Ellenzék*. 30 septembrie 1904; *Nemzeti Hirlap*. 28 septembrie, 30 septembrie 1904.

333.

EMAB
1905

Traducerea/lectura: Első Magyar Általános Biztosító [Prima Societate Maghiară de Asigurări Generale], 1905.

Data: 1905

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 5, în colțul din spate, dinspre strada Ștefan Ludwig Roth (Kőmálalja), la etaj.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 211–212; Asztalos 2004: 132, 2008: 148–149.

334.

MCMV

Traducerea/lectura: [Anul construcției:] 1905.

Data: 1905

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), de o parte și de alta a Teatrului Național.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 212–213.

335.

MCMV.

Traducerea/lectura: [Anul construcției:] 1905.

Data: 1905

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 12, pe fațada clădirii.

Observații: sediul firmei de instalații și canalizare Törzs și Ormai.

Bibliografie: Gaal 1992: 61, Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 215.

336.

ITT SZÜLETETT
BOCSKAI ISTVÁN
FEJEDELEM
EMLÉKÉT KEGYELETTEL ÜNNEPELTE
A BÉCSI BÉKE 300-IK ÉVFORDULÓJÁN
1906 MÁJUS 20
A KOLOZSVÁRI HÁROM PROTESTÁNS EGYHÁZ.
EMLÉKTÁBLÁVAL MEGJELÖLTE A REMÉNYIK CSALÁD.

Traducerea: Aici s-a născut principele Bocskai István. Amintirea sa a fost comemorată cu pietate de cele trei biserici protestante clujene la al treilea Centenar al Păcii de la Viena, în data de 20 mai 1906. Placa memorială a fost ridicată de familia Reményik.

Data: 20 mai 1906

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 4, pe latura clădirii.

Observații: clădirea s-a aflat în posesia familiei Reményik. Placa memorială a fost amplasată cu prilejul comemorării a 300 de ani de la moartea principelui de familia Reményik și de hoștezení („descendenți” ai haiducilor) și a fost înlăturată după anul 1919. În 2021 a fost instalată o nouă placă în locul acesteia [1092].

Bibliografie: *Ujság*. 21 mai 1906; *Ellenzék*. 18 mai, 21 mai 1906, 5 aprilie 1941; Miklósi-Sikes 2003: 75, 181; Gaal 2016a: 127.

337.

KÓTSI PATKÓ JÁNOS

[Pe partea de jos a soclului:]

**Az első erdélyi színigazgató
emlékezetének hálás kegyelettel,
[Janovics Jenő,] ennek a színháznak
első igazgatója.**

[Pe latura bustului:]

**RÓNA JÓZSEF
B(UDA).PEST 1906.**

Traducerea: În memoria lui Kótsi Patkó János, primul director de teatru din Transilvania, din partea lui Janovics Jenő, primul director al acestui teatru, cu pietate recunoscătoare.

Data: 8 septembrie 1906

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în foaietul Teatrului Național; bustul lui Kótsi Patkó János.

Observații: opera lui Róna József. Donație a directorului Janovics Jenő, a fost ridicat împreună cu un alt bust [338]. Bustul a fost înlăturat după 1 octombrie 1919. În 15 noiembrie 1942, la aniversarea a 150 de ani de la prima reprezentare a teatrului clujean, a fost reamplasat în locul lui original. După anul 1945 bustul a fost mutat în depozitul Teatrului de Vară – azi Teatrul Maghiar de Stat; în anul 1957 era deja în foaietul de la etaj al teatrului [471].

Bibliografie: *Ellenzék*. 10 septembrie 1906; Imre 1924: 46–49; *Ellenzék*. 16 noiembrie 1942; *Keleti Újság*. 17 noiembrie 1942; Szabó L. 1943: 13; *Igazság*. 10 noiembrie 1957; Janovics 2001: 33–40; Miklósi-Sikes 2003: 181; Asztalos 2004: 353–354, 2006a, 2008: 129–130; Murádin 2008b: 48; Asztalos 2015a: 105; Gaal 2016a: 129.

338.

E. KOVÁCS GYULA

[Pe partea de jos a soclului:]

**A régi színház büszke oszlopának
hálás kegyelettel
[Janovics Jenő,] az új színház első igazgatója.**

[Pe latura bustului:]

**RÓNA JÓZSEF
B(UDA).PEST 1906.**

Traducerea: Lui E. Kovács Gyula, mândra coloană a vechiului teatru, din partea lui Janovics Jenő, primul director al noului teatru, cu pietate recunoscătoare.

Data: 8 septembrie 1906

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în foaietul Teatrului Național; bustul lui E. Kovács Gyula.

Observații: opera lui Róna József. Donație a directorului Janovics Jenő, a fost ridicat împreună cu un alt bust [337]. Bustul a fost înlăturat după data de 1 octombrie 1919. În 15 noiembrie 1942, la aniversarea a 150 de ani de la prima reprezentare a teatrului clujean, a fost reamplasat la locul lui original. După anul 1945 bustul a fost mutat în depozitul Teatrului de Vară – azi Teatrul Maghiar de Stat; în anul 2014 a fost amplasat în foaierea de la etaj al teatrului [975].

Bibliografie: *Ellenzék*. 10 septembrie 1906; Imre 1924: 46–49; *Ellenzék*. 16 noiembrie 1942; *Keleti Ujság*. 17 noiembrie 1942; Szabó L. 1943: 13; Janovics 2001: 33–40; Miklósi-Sikes 2003: 181; Asztalos 2004: 353–354, 2006a, 2008: 129–130; Murádin 2008b: 48; Asztalos 2015a: 105; Gaal 2016a: 129.

339.

[Jósika Miklós (1794–1865)]

Data: 8 septembrie 1906

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în nișa din partea stângă a fațadei Teatrului Național; statuia lui Jósika Miklós.

Observații: opera lui Kolozsvári Szeszák Ferenc; a fost ridicată împreună cu o altă statuie [340]. După data de 1 octombrie 1919 statuia a fost demontată. Directorul Janovics Jenő a transportat fragmentele în Teatrul de Vară, unde au fost zdrobite de români la începutul lui septembrie 1940, în urma anunțării Dictatului de la Viena (Janovics 2001: 26). Până la mijlocul anului 2010 partea superioară a statuii se afla lângă intrarea laterală a Teatrului Maghiar de Stat; în prezent se află în interiorul curții Palatului Jósika din Piața Unirii (Főtér) nr. 10.

Bibliografie: Janovics 2001: 29–30, 33; Miklósi-Sikes 2003: 73, 181; Sas–Veress 2003: 12; Asztalos 2004: 353–354, 2006a; Murádin 2008a: 97, 2008b: 48, 150; Asztalos 2015a: 105–107; Gaal 2016a: 126.

340.

[Wesselényi Miklós (1796–1850)]

Data: 8 septembrie 1906**Locul:** Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în nișa din partea dreaptă a fațadei Teatrului Național; statuia lui Wesselényi Miklós.**Observații:** opera lui Kolozsvári Szeszák Ferenc; a fost ridicată împreună cu o altă statuie [339]. După data de 1 octombrie 1919 statuia a fost demontată. Directorul Janovics Jenő a transportat fragmentele în Teatrul de Vară, unde au fost zdrobite de români la începutul lui septembrie 1940, în urma anunțării Dictatului de la Viena (Janovics 2001: 26). Până la mijlocul anului 2010 partea de sus a statuii se afla lângă intrarea laterală a Teatrului Maghiar de Stat; în prezent se află în interiorul curții Palatului Jósika din Piața Unirii (Főtér) nr. 10.**Bibliografie:** Janovics 2001: 29–30, 33; Miklósi-Sikes 2003: 73, 181; Sas–Veress 2003: 12; Asztalos 2004: 353–354, 2006a; Murádin 2008a: 97, 2008b: 48, 150; Asztalos 2015a: 105–107; Gaal 2016a: 126.

341.

1907.

Lectura: [Anul construcției:] 1907.**Data:** 1907**Locul:** str. Gheorghe Șincai (Hegedüs Sándor) nr. 17, deasupra intrării în clădire.**Bibliografie:** Gaal 1992: 60–61; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 216.

342.

GRÓF
SCHWEINITZ GYULÁNÉ
NEMES ILONA GRÓFNÉ
JÓTÉKONYSÁGI
ÉRDEMEI
EMLÉKÉRE
ÁLLÍTOTTA
D^R. BRANDT JÓZSEF

Traducerea: În memoria operelor de binefacere ale contesei Nemes Ilona, soția contelui Schweinitz Gyula, ridicat de dr. Brandt József.

Data: 2 decembrie 1907

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 73, în parcul Sanatoriului Crucii Roșii „Erzsébet-Mária”, în fața pavilionului „Ilona”; bustul lui Nemes Ilona, soția lui Schweinitz Gyula.

Observații: opera lui Zala György. Bustul directoarei institutului a fost înlăturat probabil după anul 1920.

Bibliografie: *Ellenzék*. 2 decembrie 1902; Gaal 2010: 190, 2016a: 129.

343.

[Brandt József (1838/1839–1912)]

Data: 1908

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 73, în parcul Sanatoriului Crucii Roșii „Erzsébet-Mária”; bustul lui Brandt József.

Observații: opera lui Zala György. Bustul profesorului de medicină, fondator al institutului, a fost înlăturată probabil după anul 1920.

Bibliografie: *Ellenzék*. 5 iunie 1908, 18 septembrie 1929.

344.

I. FERENCZ JÓZSEF
APOSTOLI KIRÁLY URALKODÁSA ALATT

DR GRÓF APPONYI ALBERT
VALLÁS ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTER

DR JANCSÓ GYÖRGY **DR ERDÉLYI PÁL**
RECTOR MAGNIFICUS KÖNYVTÁRIGAZGATÓ
IDEJÉBEN

KORB FLÓRIS és GIERGL KÁLMÁN
MŰÉPÍTÉSZEK TERVEI SZERINT

ÉPÜLT

1906–1909.

Traducerea: Sub domnia regelui apostolic Francisc Iosif I, pe vremea ministrului cultelor și instrucțiunii publice contele dr. Apponyi Albert, a magnificului rector dr. Jancsó György, a directorului bibliotecii dr. Erdélyi Pál, după proiectul arhitecților Korb Flóris și Giergl Kálmán, construită în perioada 1906–1909.

Data: 18 mai 1909

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 2, în foaietul Bibliotecii Universitare, în partea stângă.

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placa memorială [345]. După anul 1919 a fost acoperită.

Bibliografie: György 1941: 244; Gaal 2001f: 36, Vais 2006: 127; Gaal 2012: 68–69.

AZ ÉPÍTŐ BIZOTTSÁG VÁLASZTMÁNYA

ELNÖK:

DR TÓTH LAJOS

MINISZTERI TANÁCSOS

TAGOK:

DR APÁTHY ISTVÁN**DR ERDÉLYI PÁL****DR FARKAS GYULA****DR JANCSÓ GYÖRGY****DR KISS MÓR****D^R LŐTE JÓZSEF****DR MOLDOVÁN GERGELY****DR NAGY ERNŐ****DR SCHILLING LAJOS****DR SZABÓ DÉNES****DR SZAMOSI JÁNOS****DR UDRÁNSZKY LÁSZLÓ****SIMÁK LAJOS**

MÉRNÖK

DR PILINSZKY FERENCZ

MIN. FOGALMAZÓ, JEGYZŐ

Traducerea: Consiliul comitetului de construire. Președinte: Dr. Tóth Lajos, consilier ministerial. Membri: dr. Apáthy István [...], Simák Lajos, inginer, dr. Pilinszky Ferenc, raportor ministerial, notar.

Data: 18 mai 1909

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 2, în foaierul Bibliotecii Universitare, în partea dreaptă.

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială [344]. După anul 1919 a fost acoperită.

Bibliografie: György 1941: 244; Gaal 2001f: 36, Vais 2006: 127; Gaal 2012: 68–69.

346.

E HÁZBAN
ALKOTTA UTOLSÓ MŰVEIT
DEBRECZENI MÁRTON
A NAGY BÁNYÁSZ
ÉS A „KIÓVI CSATA”
HŐSKÖLTEMÉNY SZERZŐJE
1802. I. 25.–1851. II. 18.

Traducerea: În această casă și-a creat ultimele opere Debreczeni Márton, marele miner și autor al epopeii *A kióvi csata* [„Bătălia de la Kióv”]. Născut în 25 ianuarie 1802, decedat în 18 februarie 1851.

Data: decembrie 1910

Locul: în partea dreaptă a fațadei casei din str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 21.

Observații: proiectată de Debreczeni Balázs, realizată de Bertha Mihály. „Ancadramentul plăcii memoriale este împodobit cu căciula, ciocanul și opaitul de miner, iar în partea inferioară a plăcii memoriale stau condeiul și laurii, elemente care simbolizează tomul voluminos *A kióvi csata* [„Bătălia de la Kióv”].” (Sas 2003: 187.) Casa a fost demolată la începutul anilor 1910.

Bibliografie: *Ellenzék*. 7 august 1909, 15 decembrie 1910; Miklósi-Sikes 2003: 74, 75, 184; Sas 2003: 187–188; Sas–Veress 2003: 17; Sas 2014: 9.

347.

ÉPÜLT
1911

Traducerea: Construită în anul 1911.

Data: 1911

Locul: str. Andrei Mureșanu (Attila) nr. 20, pe latura clădirii.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 259.

348.

GERSTENBREIN
ARTHUR
NEMECZ
JÓZSEF
ÉPÍTÉSZEK TERVE

Traducerea: Proiectată de arhitecții Gerstenbrein Arthur și Nemez József.

Data: 1911–1914

Locul: str. Brașov (Vörösmarty) nr. 6, pe fațada clădirii.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 259.

349.

Renovatum
1912

Traducerea: Renovată în anul 1912.

Data: 1912

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, după intrarea în Biserica Franciscană, în partea dreaptă.

350.

**Dr PURJESZ
ZSIGMOND**

Data: 27 mai 1912

Locul: str. Clinicilor (Mikó), în fața porții din curtea Clinicii de Medicină Internă; bustul lui Purjesz Zsigmond.

Observații: opera lui Vastagh György fiul. În august 1921, conducerea Clinicii a dispus ca statuia să fie demontată. Aceasta a ajuns împreună cu postamentul pe mormântul familiei, în Cimitirul Central (Házsongárd). Bustul și relieful au dispărut după anul 1945. (În apropierea locului său originar se află în prezent bustul lui Iuliu Hațieganu [885].)

Bibliografie: *Újság*. 13 august 1921; Gaal 1997, 2001b: 408, 2001f: 82; Miklósi-Sikes 2003: 76, 185; Murádin 2008a: 97, 2008b: 51, 152; Gaal 2010: 71-72, 2016a: 145.

351.

ÉPÜLT: DR · KENESSEY
BÉLA PÜSPÖKSÉGE
ALATT · DR. KOLOSVÁRY
BÁLINT FŐGONDNOK · BENEDEK
ÁRPÁD LELKÉSZELNÖK ·
ARACS ISTVÁN H · LELKÉSZ
IDEJÉBEN · KOS KÁROLY
TERVEI SZERINT ·
19 (ornament) 13.
HÁLÁJA JELÉÜL EMELTE
A PAROCHIÁLIS TANÁCS ·

Traducerea: Construit în timpul episcopatului dr. Kenessey Béla, sub curatorul principal dr. Kolosváry Bálint, pastorul principal Benedek Árpád și pastorul adjunct Aracs István, pe baza planurilor lui Kós Károly, în anul 1913. Placă ridicată de consiliul parohial, în semn de mulțumire.

Data: 22 decembrie 1914

Locul: Calea Moșilor (Monostori) nr. 84, în incinta Bisericii Reformate cu Cocoș.

352.

[Kárpátok Őre]

Traducerea: Străjerului Carpaților.

Data: 18 august 1915

Locul: la colțul Pieței Unirii (Főtér); statuia din lemn a Străjerului Carpaților.

Observații: opera lui Kolozsvári Szeszák Ferenc; mantia de lemn a fost sculptată de Struhala Ferenc. Statuia a fost ridicată cu prilejul sărbătoririi zilei de naștere a împăratului la împlinirea a 85 de ani. Monumentul comemora luptele eroice și victimele Primului Război Mondial. În statuie se băteau cuie, din donațiile strânse au fost ajutate văduvele și orfanii celor plecați la război. În noaptea de 30 spre 31 martie 1919 trupele române intrate în oraș au distrus statuia. Înainte de noiembrie 1940, o copie din ghips de dimensiuni reduse a statuii era deja expusă în fața unei prăvălii (cf. *Ellenzék*. 2 noiembrie 1940).

Bibliografie: *Ellenzék*. 18 august 1915; Szász-Nagy ed. 1915a, 1915b; *Brassói Lapok*. 10 aprilie 1919; Fodor 1995: 91; Gaal 1995: 24, 2001b: 409; Tatár 2001; Miklósi-Sikes 2003: 73–74, 102, 187; Asztalos 2004: 237; Gaal 2007a: 49; Murádin 2008a: 97, 2008b: 52, 153; Vincze 2014: 564; Gaal 2016a: 152–153, 165.

353.

**ITT ÉLT ÉS IRTA
ERDÉLY ÉS MAGYARORSZÁG TÖRTÉNETÉT
DR. UJTORDAI KEÖVÁRY LÁSZLÓ TÖRTÉNETIRÓ
A MAGYAR TUD(OMÁNYOS). AKADÉMIA TAGJA STB.
SZ(ŰLETETT). 1819 – MEGH(ALT). 1907**

Traducerea: Aici a trăit și a scris istoria Transilvaniei și a Ungariei istoricul dr. Kőváry László de Újtorda [Turda Nouă], membru al Academiei Maghiare de Științe etc., născut în anul 1819, decedat în anul 1907.

Data: în jurul lunii august 1918

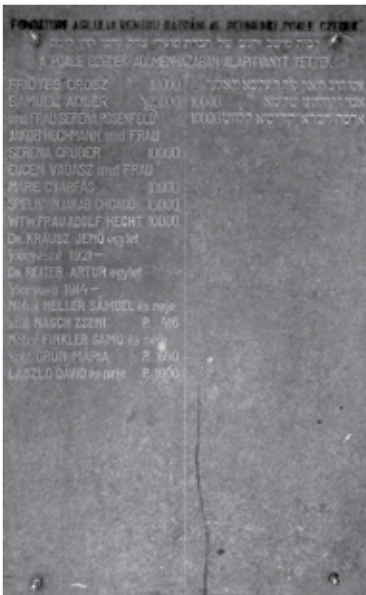
Locul: str. Constantin Daicoviciu (Bástya) nr. 1.

Bibliografie: Kelemen 1982a: 159; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 215–216; Kerekes (intocm. de) 1998: 50; Gaal 2001b: 409; Miklósi-Sikes 2003: 182; Asztalos 2004: 274; Lukács 2005: 64; Gaal 2007a: 90, 2010: 194; Asztalos 2015b: 379; Gaal 2016a: 161.

FONDATORII ASILULUI PENTRU BĂTRÂNI AL REUNIUNEI „POALE CZEDEK”

לבית מושב זקנים של חברת פועלי צדק נדבו קרן קימת
A „POALE CZEDEK” AGGMENHÁZÁBAN ALAPÍTVÁNYT TETTEK

FRIGYES GROSZ	12000	אמ"ו הרב הגאון מו"ה ר עקיבא גלאזנער
SAMUEL ADLER	25000	אב"ר דקהלתינו שליטא
und FRAU SERENA ROSENFELD		10000
JAKOB HOCHMANN und FRAU		10000
SERENA GRUBER	10000	ארטה' חברה-קדישא קלוזש
EUGEN VADÁSZ und FRAU		
MARIE GYÁRFÁS	10000	
SPIELMANN JAKAB CHICAGO	15000	
WTW.FRAU ADOLF HECHT	10000	
DR. KRAUSZ JENŐ egylet		
főügyésze 1921–		
DR. REITER ARTUR egylet		
főorvosa 1914–		
Néhai HELLER SÁMUEL és neje		
szül. NASCH ZSENI	P. 416	
Néhai FINKLER SAMU és neje		
szül. GRŰN MÁRIA	P. 650	
LÁSZLÓ DÁVID és neje	P. 1000	

Traducerea: [Texte în limba ebraică:] Fondatorii azilului pentru bătrâni al Asociației Poale Czedek („Muncitorii Cinstei”). Tatăl, rabinul nostru, rabinul învățat, maestrul și învățătorul nostru R. Akkiba Glasner, șeful tribunalului rabinic al comunității noastre 10000./ Chevra Kadisa („Asociația Sfântă”) ortodoxă din Cluj 10000. (Pe baza traducerilor în limba maghiară realizate de Bánay Viktória.)

[Texte în limba germană și maghiară:] Frigyes Grosz 12000, Samuel Adler și soția Serena Rosenfeld 25000, Jakob Hochmann și soția Serena Gruber 10000, Eugen Vadász și soția Marie Gyárfás 10000, Spielmann Jakab din Chicago 15000, văduva lui Adolf Hecht 10000, dr. Krausz Jenő, juristul principal al Asociației 1921–, dr. Reiter Artur, medicul-șef al Asociației 1914–, răposatul Heller Sámuel și soția lui, născută Nasch Zseni, 416 p., răposatul Finkler Samu și soția Grün Mária 650 p., László Dávid și soția 1000 p.

Data: 1921

Locul: str. George Barițiu (Malom) nr. 16, în anexa sinagogii (în prezent Casa Tranzit).

Observații: sinagoga a fost construită în anul 1921 și reconstruită în anul 1947. Placa memorială în poziție secundară.

Bibliografie: *Egység. Az erdélyi zsidóság központi lapja.* 20 iunie 1947; Löwy D. 1998: 254; Asztalos 2004: 309; Löwy 2005: 524.

355.

[Pe latura bustului:]

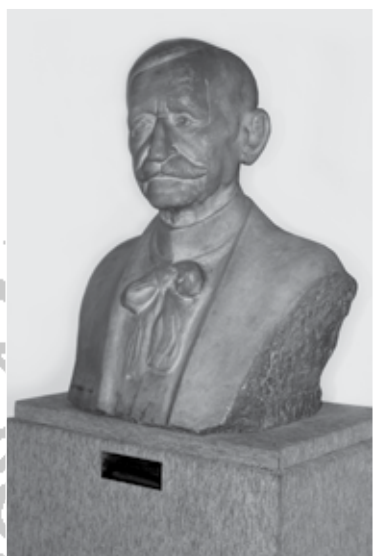
Szabó Vera

1919

[Pe postament; inscripție ulterioară:]

SZENTGYÖRGYI ISTVÁN

1842–1931

Data: 21 februarie 1921

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în foaierea Teatrului Maghiar de Stat; bustul lui Szentgyörgyi István.

Observații: opera lui Szabó Vera. Statuia a fost dezvelită în prezența actorului, în vârstă de 80 de ani. În anul 1933 bustul a stat la parterul Casei Matia (cf. Orosz 1933: 43). Se găsește la locul lui originar.

Bibliografie: *Ellenzék*. 22 februarie 1921; *Keleti Ujság*. 22 februarie 1921; Orosz (întocm. de) 1933: 43; Gaal 2016a: 173.

(relief: portretul împăratului Traian)

ALLA
CITTÀ DI CLVJ
ROMA MADRE
MCMXXI

Traducerea: Orașului Cluj din partea orașului-mamă Roma, 1921.

Data: 28 septembrie 1921

Locul: Piața Unirii (Főtér); statuia Lupa Capitolina („Lupoanca de pe Capitoliu”).

Observații: copie realizată de Ettore Ferrari. În anul 1921 a fost ridicată în Piața Unirii, în fața statuii regelui Matia. Statuia a fost mutilată în septembrie 1940, în noaptea retragerii trupelor române, îndepărtată în decembrie și transportată la muzeu. În anul 1955 a ajuns în Muzeul de Artă. În 1965 statuia a fost amplasată în fața clădirii centrale a Universității [519]. În 1973 – anul dezvelirii grupului statuar Școala Ardeleană – statuia a fost amplasată în fața sediului vechii Primăriei [583]. În 1993 – anul ridicării Monumentului Memorandiștilor – a fost înlăturată din nou; s-a dorit amplasarea sa în Piața Unirii, pentru ca în data de 1 decembrie 2002 să ajungă pe cealaltă parte a Bulevardului Eroilor (Deák Ferenc) [820]. În anul 2005, pe parcursul lucrărilor de amenajare a spațiului, a fost iarăși înlăturată. Statuia a fost inaugurată din nou în 28 noiembrie 2008 [890].

Figurile secundare ale statuii: Romulus și Remus.

Bibliografie: *Ellenzék*. 22 septembrie, 29 septembrie 1921; Bortș 1923: 33; Lazăr 1923: 64; *Clujul...* 1929: 18; Orosz (intocm. de) 1933: 31; Buzea 1939: 78; *Ellenzék*. 24 decembrie 1940; *Keleti Ujság*. 24 decembrie, 29 decembrie 1940; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 106; *Adevărul de Cluj*. 16–18 octombrie 1993; Gaal 1995: 24; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 259–260; Asztalos 2004: 99; Gaal 2007a: 45, 48–49; Todîța 2009: 62–63; Gaal 2016a: 175, 255–256.

357.

[Gyarmathy Zsigáné Hory Etelka (1845–1910)]

Traducerea: Hory Etelka, soția lui Gyarmathy Zsiga (1845–1910).

Data: 1921–1925

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 42, în Grădina Botanică; statuia lui Gyarmathy Zsigáné Hory Etelka.

Observații: opera lui Kolozsvári Szeszák Ferenc. Statuia a fost comandată de Pósta Béla, directorul Colecției Numismatice și de Antichități, în anul 1914, pentru expoziția etnografică a Societății Muzeului Ardelean. Aceasta a fost adusă în locul actual după moartea sculptorului, din atelierul acestuia.

Bibliografie: *Szabadság*. 26 octombrie 2006; Vincze 2014: 259.

358.

[Vasile Alecsandri (1821–1890)]

Data: 1921–1933

Locul: Piața Avram Iancu (Hunyadi), în foaietul Teatrului Național; bustul lui Vasile Alecsandri.

Observații: a fost ridicat probabil cu prilejul centenarului nașterii poetului (1921). În anul 1933 bustul era încă în același loc. Soarta ulterioară a statuii este necunoscută.

Bibliografie: Orosz (întocm. de) 1933: 58.

(cruce)

[CĂZUȚI PENTRU PATRIE 1914–1918]

ALBU IACOB	MOTROCEANU SIMION
BAN GH. GRIGORE	MUREȘAN N. IOAN
BĂRSĂUANU ALEXANDRU	MUREȘAN G. GAVRIL
BECICHI VASILE	MUREȘAN N. GRIGORE
BERECZKI LADISLAU	MUREȘAN NICOLAE
CENAN IOAN	NISTOR MELINTE
COCIȘ GHEORGHE	NUȚIU GRIGORE
COCIȘ SIMION	PERSA VASILE
CORUJAN IOAN	PINTEA ALEXANDRU
DÂRJAN AMBROSIE	POP ELISEU
DÂRJAN TRAIAN	POP ILIE
DOGHI ANTON	POP. G. GRIGORE
DUBĂU ILIE	POP. I. GRIGORE
DULCA ILIE	POP. I. GHEORGHE
FECHETE VASILE	POP IOAN
FICIOR ALEXANDRU	SÂNCRĂIAN ILIE
GABOR D. IOAN	SILAȘI IOAN
GERGHEL ILIE	SILAȘI ȘTEFAN
GURZO GRIGORE	SOMEȘAN P. IOAN
IMRE ALEXANDRU	SOMEȘAN V. IOAN
LĂPUȘAN GHEORGHE	STOICA ALEXANDRU
LENARD IOAN	TRIFU IOAN
LONCA ȘTEFAN	TROMBITAȘ MIHAIL
LORINȚ GRIGORE	URSUȚIU TEODOR
MOLDOVAN IOAN	VINCZE FRANCISC
BODEA IOAN	KALI IOSIF

C(arol). Reimann
Cluj**Data:** 1924**Locul:** Calea Traian Vuia (Szamosfalvi) nr. 36, în cimitirul din Someșeni; Monumentul Eroilor din Primul Război Mondial.**Observații:** opera lui Reimann Károly. Lista conține numele eroilor someșeni români și maghiari care au căzut în Primul Război Mondial. În 1940 inscripția în limba română a fost răzuit de pe monument. În anul 2014 monumentul a fost mutat în alt punct al cimitirului.

360.

„Aici se va înălța statuia lui Avram Iancu.”

Data: 2 septembrie 1924**Locul:** Piața Avram Iancu (Hunyadi); piatra de temelie a statuii lui Avram Iancu.**Observații:** concursul pentru realizarea statuii a fost organizat în anul 1921, însă autorul proiectului câștigător (Pásztk Jenő) a fost exclus pe criterii etnice. Statuia ar fi trebuit să fie finalizată în 1921, pentru centenarul nașterii revoluționarului român, însă în anul respectiv nu a avut loc decât așezarea pietrei de temelie. În anul 1926 a fost organizat un nou concurs, însă lucrarea câștigătoare a lui Ion C. Dimitriu-Bârlad nu a fost realizată din lipsă de resurse materiale. Lucrarea lui Ilie Berindei a fost inaugurată în data de 30 noiembrie 1993 [673].**Bibliografie:** Lazăr 1923: 64; *Patria*. 19 august, 3 septembrie 1924; *Ellenzék*. 3 septembrie 1924; *Keleti Ujság*. 5 octombrie 1930; Orosz (întocm. de) 1933: 58; Buzea 1939: 82; *Keleti Ujság*. 29 decembrie 1940; Murádin 1974; Gaal 2016a: 191.

361.

Nagy Károly

1868–1926.

Brassói, nagy-

enyedi-és

kolozsvári

lelkipásztor,

nagyenyedi-és

kolozsvári

theológiai tanár,

PŰSPÖK

1918–1926

Traducerea: Nagy Károly (1868–1926). Pastor de Brașov, Aiud și Cluj, profesor de teologie din Aiud și Cluj, episcop în 1918–1926.**Data:** 1926**Locul:** Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu), în spatele scării amvonului.**Observații:** inscripție memorială pe hârtie, înrămată sub sticlă.**Bibliografie:** Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 109.

362.

„ECONOMUL”
institut de credit și economii
s'a înființat în 1886.
Casa aceasta s'a edificat în 1896.
Fiind în direcțiune:
ALESANDRU BOHAȚIEL, președinte.
membrii:
BASILIU PODUBA, director executiv
JOAN PETRAN
EMERIC POP, avocat
ANDREU TRUȚIA.
Arhitect:
KONCZ ERNŐ.

Data: în jurul anului 1926

Locul: str. Octavian Petrovici (Báthory) nr. 1, în gang.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 185.

363.

[Placa memorială a studentului român Octavian Petrovici, căzut în apărarea sediului Consiliului Național al Românilor din Transilvania.]

Data: 5 iunie 1927

Locul: str. Octavian Petrovici (Báthory) nr. 1.

Observații: soarta ulterioară a plăcii memoriale este necunoscută. Evenimentului a fost comemorat prin amplasarea unei alte plăci memoriale în același loc și în luna decembrie a anului 1993 [674].

Bibliografie: Clujul... 1929: 17; Lechințan 2007.

364.

ÎN SALA ACEASTA AU FOST JUDECAȚI ȘI ÎN 25 MAIU 1894
OSÂNDIȚI PENTRU IUBIRE DE NEAM, DREPTATE ȘI ADEVĂR:

Dr JOAN RAȚIU, GH(EORGHE). POP DE BĂȘEȘTI, D^r V(ASILE). LUCACIU, DIMITRIE
COMȘA, D^r D(ANIIL). P(OPOVICI). BARCIAN, NICOLAE CRISTEA, JULIU COROIAN,
PATRICIU BARBU Dr TEODOR MIHALI, AUREL SUCIU, MIHAI
VELICIU, RUBIN PATIȚIA, GHERASIM DOMIDE, DIONISIE ROMAN
ȘI SEPTIMIU ALBINI. APĂRAȚI FIIND DE:

D^r AMOȘ FRÂNCU, Dr AUREL ISAC, Dr MILOȘ STEFANOVICI,
Dr AUREL MUREȘAN, MATEI DULA, Dr IOSIF CRIȘAN, Dr AUGUSTIN
BUNEA, Dr EMIL GAVRILA, PETRU TRUȚIA, JOAN M(ICU). ROȘIU,
D^r ȘTEFAN FANIOR, D^r AL(EXANDRU). HOSSU LONGIN, CORIOLAN BREDICEAN,
D^r ȘT(EFAN). C(ICIO). POP, D^r VAL(ER). BRANISCE, D^r G(EORGE). ILEA, FR(ANCISC). HOSSU LONGIN,
D^r ȘT(EFAN). PETROVICI ȘI D^r S(ILVIU). MOLDOVAN.

„EXISTENȚA UNUI POPOR NU SE DISCUTĂ, SE AFIRMĂ.”

Data: 25 mai 1928

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 21, în sala mare a Palatului Reduta.

Observații: a fost amplasată cu prilejul comemorării a 34 de ani de la procesul memorandumistilor, împreună cu placa memorială de pe fațada clădirii [365]. În anul 1940 a fost înlăturată. A ajuns din nou în sala mare a clădirii în anii 1980.

Bibliografie: Borteș 1923: 25, 37–38; *Patria de Duminecă*. 27 mai, 2 iunie 1928; *Ellenzék*. 24 mai 1928; *Keleti Ujság*. 27 mai, 28 mai 1928; *Clujul...* 1929: 20; Orosz (întocm. de) 1933: 55; Szabó T. A. 1946: 96; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 90, 262–263; Asztalos 2008: 65; Gaal 2016a: 195.

365.

„Reduta Orașului în care la 7–25 Maiu 1894 s’a judecat Procesul Memorandumului.”

Data: 25 mai 1928

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 21, pe fațada Palatului Reduta.

Observații: a fost amplasată cu prilejul comemorării a 34 de ani de la procesul memorandumistilor, împreună cu placa memorială de pe fațada clădirii [364]. În anul 1940 a fost înlăturată. Varianta nouă a plăcii memoriale [648] a fost amplasată în stânga porții în anul 1992.

Bibliografie: Fond nr. 1 (Primăria Municipiului Cluj), cutia 313-9850, dos. 6065/1928; *Ellenzék*. 24 mai 1928; Vályi (întocm. de) 1941: 17; Todîța 2009: 53.

366.

[Traian (53–117)]

Data: decembrie 1928

Locul: Piața Unirii (Főtér), în sala de consiliu a Primăriei; bustul împăratului Traian.

Observații: copie realizată de Ettore Ferrari după originalul roman. După planul inițial, bustul trebuia să fie ridicat în Piața Unirii (Főtér), lângă statuia Lupa Capitolina, împreună cu un alt bust [367]. În anul 1940 a fost evacuat la Turda. În 1995 a fost depus la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca.

Bibliografie: *Ellenzék*. 5 decembrie 1928; *Ziar de Cluj*. 14 septembrie 2015.

367.

[Decebal (?–106)]

Data: decembrie 1928

Locul: Piața Unirii (Főtér), în sala de consiliu a Primăriei; bustul regelui Decebal.

Observații: copie realizată de Ettore Ferrari după originalul roman. După planul inițial, bustul trebuia să fie ridicat în Piața Unirii (Főtér), lângă statuia Lupa Capitolina, împreună cu un alt bust [366]. În anul 1940 a fost evacuat la Turda. În 1995 a fost depus la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei din Cluj-Napoca.

Bibliografie: *Ellenzék*. 5 decembrie 1928; *Ziar de Cluj*, 14 septembrie 2015.

368.

GHEORGHE BILAȘCU
1863–1926

INTEMEIATORUL INVATAMINTULUI UNIVERSITAR
STOMATOLOGIC IN ROMANIA

[Pe bust:]

FR(EDERIC). STORCK

Data: 12 mai 1929

Locul: Piața Lucian Blaga (Szent György) nr. 3, în fața Institutului de Otorinolaringologie; bustul lui Gheorghe Bilașcu.

Observații: în anul 1933, statuia se afla încă la locul ei original. În prezent se găsește pe str. Clinicilor (Mikó), la nr. 32, în clădirea Facultății de Medicină Dentară a Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Bibliografie: *Ellenzék*. 9 mai 1929; *Biruința*. 15 mai 1929; *Petranu* 1929: 8; *Orosz* (întocm. de) 1933: 52.

369.

IN·ACEASTA·SALA·REPRESENTANTI
AI·CELOR·PATRV·VNIVERSITATI·DIN
ROMANIA·INTREGITA·BVCVRESTI
IASI·CERNAUTI·CLVJ·CONSTITVIND
PRIMVL·SENAT·AL·NOVEI·CETATI·ACA(-)
DEMICE·AV·PVS·INTRE·X·SI·XIX·AVGVST
MCMXIX·FVNDAMENTELE·PRIMEI
VNIVERSITATI·NATIONALE·A·ROMA(-)
NILOR·DINTRE·CARPATI·SI·TISA

IN·ACEASTA·SALA·REPRESENTANTI
AI·CELOR·PATRV·VNIVERSITATI·DIN
ROMANIA·INTREGITA·BVCVRESTI
IASI·CERNAUTI·CLVJ·CONSTITVIND
PRIMVL·SENAT·AL·NOVEI·CETATI·ACA(-)
DEMICE·AV·PVS·INTRE·X·SI·XIX·AVGVST
MCMXIX·FVNDAMENTELE·PRIMEI
VNIVERSITATI·NATIONALE·A·ROMA(-)
NILOR·DINTRE·CARPATI·SI·TISA

Data: în jurul datei de 20 octombrie 1929

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în sala Senatului Universității.

Observații: placa memorială a fost inaugurată la sărbătorirea a 10 ani de la înființarea universității române. A fost înlăturată în septembrie 1940. Pentru un timp a fost păstrată la Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei; în anul 2001 a ajuns la Muzeul Universității.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 27–29 august 1994; Gaal 2016a: 195–196.

370.

[Placa memorială a actorilor Zaharia Bârsan, Olimpia Bârsan, Ion Stănescu-Papa, Alexandru Mihăilescu-Brăilă, N. Dimitriu, C. Potcoavă.]

Data: 1 decembrie 1929

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în foaierea Teatrului Național.

Observații: a fost realizată pentru sărbătorirea a 10 ani de la înființarea Teatrului românesc și înlocuită probabil la aniversarea a 20 de ani de la același eveniment [409].

Bibliografie: Breazu 1932b: 39.

371.

[Placa memorială a lui Grün Lázár și soției lui, Adler Lina, binefăcătorii Căminului.]

Data: 22 decembrie 1929

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 85, în sala mare a Căminului de Copii (Napközi Gyermekotthon).

Observații: a fost amplasată în cadrul unei festivități comemorative de Asociația Femeilor Izraelite.

Bibliografie: Keleti Ujság. 22 decembrie 1929.

372.

[Placa memorială lui Louis Marshall, filantrop evreu american]

Data: 26 decembrie 1929

Locul: în căminul de ucenici al Asociației de Îngrijire a Orfanilor Evrei în Cluj.

Bibliografie: Keleti Ujság. 25 decembrie 1929.

373.

MIHAI EMINESCU

Data: iunie 1930

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas), în fața clădirii Universității; statuia lui Mihai Eminescu.

Observații: opera lui Oscar Han. Încă din anul 1928 au existat planuri pentru ridicarea unei statui (cf. *Patria de Duminecă*. 1 iulie 1928). Statuia a fost trimisă Universității din Cluj de Liga Culturală din București – potrivit altor surse, de Societatea România Jună din Viena – și amplasată în jurul datei de 15 iunie. După câteva săptămâni, în 14

ie, a fost demontată în urma protestelor Consiliului Universității, din cauza lipsei de valoare artistică, și ulterior a fost mutată în Grădina Botanică [374].

Bibliografie: Lazăr 1923: 64; *Keleti Ujság*. 16 iulie 1930; *Ellenzék*. 25 iulie, 2 august 1930; Buzea 1939: 87; *Keleti Ujság*. 29 decembrie 1940; Gaal 2016a: 196.

374.

MIHAI EMINESCU

Data: august 1930

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 42, în Grădina Botanică; statuia lui Mihai Eminescu.

Observații: opera lui Oscar Han. Inițial a stat în fața clădirii principale a Universității [373].

Bibliografie: Lazăr 1923: 64; *Keleti Ujság*. 16 iulie 1930; Buzea 1939: 87.

375.

„Majestatea Sa Regele Carol II a onorat cu vizita sa înaltă cursa de mașini din 29 septembrie 1930 a Automobil-Clubului Regional Cluj”

Data: 29 septembrie 1930

Locul: str. Eroilor (Deák Ferenc) nr. 16, în incinta clădirii Automobil-Clubului Regional Cluj.

Observații: placa comemorativă era deja amplasată în 27 septembrie, înainte de sosirea regelui. Soarta ei după 1940 este necunoscută.

Bibliografie: *Ellenzék*. 27 septembrie, 1 octombrie 1930.

376.

[Johann Renner (?–1920)]

Data: între anii 1930–1940

Locul: Piața Corvin (Május 1), în sala de consiliu a Fabricii de Pielărie „Frații Renner”; bustul fondatorului al cărui nume îl poartă uzina.

Observații: a fost înlăturat în toamna anului 1944. În anul 1990, cu prilejul aniversării a 70 de ani de la înființare, a fost reamplasat în sala de consiliu. Din anul 2002 se află în proprietatea familiei.

Bibliografie: *Szabadság*. 20 iulie 1994, 26 mai 2004, 12 martie 2011.

377.

B(Á)R(Ó). JÓSIKA MIKLÓS

Traducerea: Baronul Jósika Miklós.

Data: 28 iunie 1931

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, în sala de festivități a Liceului Piarist (în prezent Liceul Teoretic „Báthory István”); bustul lui Jósika Miklós.

Observații: opera lui Vágó Gábor. Dăruit de familia Jósika. A fost realizat cu prilejul aniversării a 350 de ani de la înființarea Liceului Piarist, împreună cu un alt bust [378].

Bibliografie: *Ellenzék*. 28 iunie, 1 iulie 1931; *Keleti Ujság*. 11 iunie, 28 iunie, 1 iulie 1931; *Bíró V.* 1941: 29–30; *Igazság*. 1 august 1981; *Szabadság*. 28 aprilie 1994; Gaal 2016a: 198.

378.

MIKES

Data: 28 iunie 1931**Locul:** str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, în sala de festivități a Liceului Piarist (în prezent Liceul Teoretic „Báthory István”); bustul lui Miksa Kelemen.**Observații:** opera lui Vágó Gábor. Dăruit de familia Jósika. A fost realizat cu prilejul aniversării a 350 de ani de la înființarea Liceului Piarist, împreună cu un alt bust [377].**Bibliografie:** *Ellenzék*. 28 iunie, 1 iulie 1931; *Keleti Ujság*. 11 iunie, 28 iunie, 1 iulie 1931; Biró V. 1941: 29–30; *Igazság*. 1 august 1981; *Szabadság*. 28 aprilie 1994; Gaal 2016a: 198.

379.

שמות נדיבי הלב שהשתתפו ביסוד בית החולים הזה בנדבה הגונה או קרך קיימת מצויינה :

LA REALIZAREA ACESTEI CLĂDIRI A IUBIRII OMENEȘTI AU CONTRIBUIT/
PRIN FUNDAȚIUNI ȘI CU SUME MAI MARI :

AZ EMBERSZERETET E HÁZÁNAK LÉTESÍTÉSÉHEZ ALAPITVÁNYOKKAL ÉS/
NAGYOBB ADOMÁNYOKKAL HOZZÁJÁRULTAK NÉVSORA :

[Prima coloană:]

SZ. SEBESTYÉN DÁVID ÉS NEJE, INGATLAN ÉRTÉKE	320000,- LEI
” ” ” ” ”	52000,- ”
ORTH. CHEVRA KADISA, CLUJ	
VÁD. ABRAHAM LAZAR	25000,- ”
JOINT DISTRIBUTION COMITTEE	DOLL. 2500,-
BERGNER CSALÁD, BERGNER MÓR EMLÉKÉRE	50000,- LEI
D ^r . BIRÓ GÉZA ÉS NEJE	50000,- ”
DÁVID LAJOS ÉS NEJE	30000,- ”
ÖZV. DEUTSCH FERENCZNÉ FÉRJE EMLÉKÉRE	50000,- ”
DIAMANT IZSÓ ÉS NEJE	50000,- ”
DEUTSCH LIPÓT ÉS NEJE	50000,- ”
FARKAS ERNŐ ANYJA FARKAS N. JÓZSEFNÉ EMLÉKÉRE	50000,- ”
D ^r . FARKAS MÓZES	50000,- ”
FISCHER KÁLMÁN ÉS NEJE FISCHER LAJOS ÉS NEJE EMLÉKÉRE	50000,- ”
GUTFRIED ADOLF ÉS NEJE	50000,- ”
HIRSCH ADOLF ÉS NEJE	50000,- ”
HEVES VILMOS, NEJE MEGB. BRETTER IRÉN EMLÉKÉRE	50000,- ”
RADOS MANÓ ÉS LIEDMANN JENŐ, REICH MÓRNÉ EMLÉKÉRE	50000,- ”
RÓZSA MÓR ÉS NEJE	50000,- ”
CAMERA DE INDUSTRIA ȘI COMERT, CLUJ	50000,- ”
SZABÓ JENŐ ÉS NEJE	50000,- ”
WEISZ KÁLMÁN ÉS JENŐ SZÜLEIK EMLÉKÉRE	50000,- ”
ERDÉLYI BANK HARGITAY BERTALAN NEVÉRE	50000,- ”
BOSCHÁN GÉZA ÉS NEJE	50000,- ”
NOBEL ISTVÁN ÉS NEJE	50000,- ”
MOLNÁR JAKAB MEGB. NEJE MAYER JANKA EMLÉKÉRE	100000,- ”
BANCA MARMOROSCH BLANK S. A.	50000,- ”
KERESKEDELMI HITELINTÉZET R. T. CLUJ	61000,- ”
AGYAG ÉS TÉGLAIPAR R. T. CLUJ	44100,- ”
D ^r . STERN VILMOS ÉS HERMANN	50000,- ”
DEUTSCH IGNÁC ÉS CZODIK JENŐ	50000,- ”
NEUMANN GÉZA	50000,- ”
ÖZV. SCHMIDT JAKABNÉ SZÜLŐI EMLÉKÉRE	50000,- ”
SALAMON MÓR	25000,- ”
D ^r . SEBESTYÉN JÓZSEF ÉS NEJE	25000,- ”
SEBESTYÉN MIKLÓS ÉS GYÖRGY ÉDESANYJUK EMLÉKÉRE	25000,- ”
HELLER SAMU ÉS NEJE	50000,- ”
FLOHR JÓZSEF	25000,- ”
NAGY SAMU	25000,- ”
IZR. CHEVRA KADISA CLUJ D ^r . EISLER MÁTYÁS FŐRABBI EMLÉKÉRE	50000,- ”
COM. IZR. CLUJ	
D ^r . RÓTH HUGÓ, ATYJA RÓTH HERMANN EMLÉKÉRE	50000,- ”
FARKAS JÓZSEF	50000,- LEI
MOLNÁR ÉS FINTÉR	25000,- ”
ÁBRAHÁM IZSÁK	
BIRÓ ANDOR ÉS NEJE	50000,- ”

[A doua coloană:]

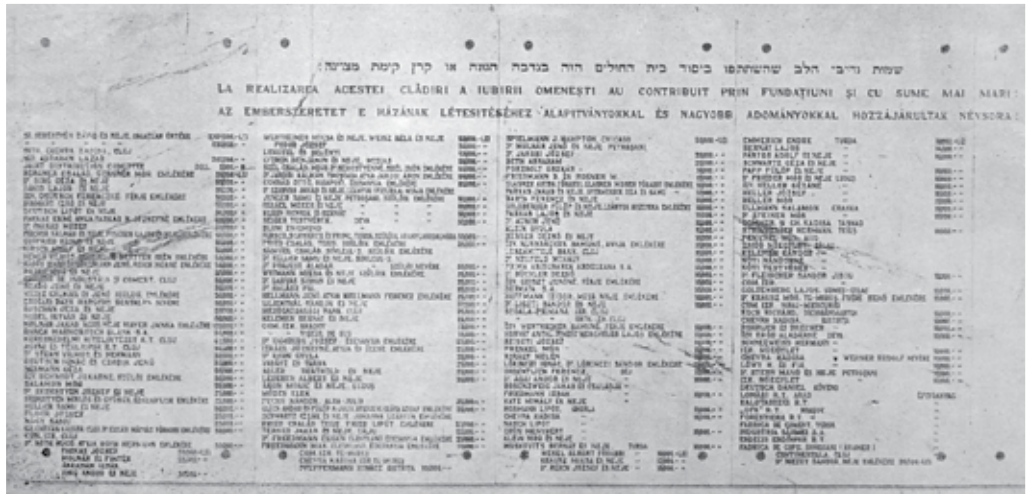
WERTHEIMER MIKSA ÉS NEJE, WEISZ BÉLA ÉS NEJE	50000,- LEI
FODOR JÓZSEF	50000,- "
LENGYEL ÉS BELÉNYI	47000,- "
CITROM BENJÁMIN ÉS NEJE, MEDIAS	50000,- "
SZÉL CSALÁD MEGB. D ^r . SEBESTYÉNNÉ SZÉL IRÉN EMLÉKÉRE	50000,- "
D ^r . JAKOBI KÁLMÁN, TIMIȘOARA, ATYJA JAKOBI ÁRON EMLÉKÉRE	50000,- "
CONRÁD OTTÓ, BUDAPEST, ÉDESANYJA EMLÉKÉRE	50000,- "
D ^r . SZARVAS JAKAB ÉS NEJE, LEÁNYUK (PICURKA) MIRJA EMLÉKÉRE	
JUNGER SAMU ÉS NEJE, PETROȘANI, SZÜLŐIK EMLÉKÉRE	50000,- "
IZRÁEL MÓZES ÉS NEJE " " "	50000,- "
KLEIN HENRIK ÉS BERNÁT " " "	50000,- "
SEIGER TESTVÉREK, DEVA	50000,- "
BLUM ZSIGMOND "	
HIRSCH, SCHWARTZ ÉS PRINC, TURDA, SZÜLŐIK ARANYLAKODALMÁRA	50000,- "
FRIED CSALÁD, TEIUȘ, SZÜLŐIK EMLÉKÉRE	25000,- "
SÁMUEL CSALÁD, ȘIMLEUL-S., SZÜLŐIK EMLÉKÉRE	
D ^r . KELLER SAMU ÉS NEJE, ȘIMLEUL-S.	
D ^r . PORJESZ ALADÁR " SZÜLŐI NEVÉRE	50000,- "
WEIMANN MIKSA ÉS NEJE, SZÜLŐIK EMLÉKÉRE	25000,- "
D ^r . DARVAS SIMON ÉS NEJE	25000,- "
D ^r . HALÁSZ PÁL	25000,- "
HELLMANN JENŐ ATYJA HELLMANN FERENCZ EMLÉKÉRE	25000,- "
LILIENTHAL SÁNDOR ÉS NEJE	37000,- "
MEZŐGAZDASÁGI BANK, CLUJ	25000,- "
KELEMEN BERNÁT ÉS NEJE	25000,- "
COM. IZR. BRAȘOV	12000,- "
" " VIȘEU DE SUS	18000,- "
D ^r . HAMBURG JÓZSEF, ÉDESANYJA EMLÉKÉRE	25000,- "
IZRÁEL JÓZSEFNÉ, ATYJA ÉS ÖCCSE EMLÉKÉRE	25000,- "
D ^r . KOHN GYULA	25000,- "
VADÁSZ ÉS TÁRSA	25000,- "
ADLER BERTHOLD ÉS NEJE	25000,- "
LÉDERER ALBERT ÉS NEJE	25000,- "
ÁRON MÓRIC ÉS NEJE, LUDUȘ	
MÓZES ELEK	
FUCHS SÁNDOR, ALBA-JULIA	25000,- "
GLÜCK ANDOR ÉS FÜLÖP, A.-JULIA, ATYJUK M. GLÜCK ADOLF EMLÉKÉRE	25000,- "
SCHWARTZ IZSÁK ÉS NEJE, JOHANNA LEÁNYUK EMLÉKÉRE	25000,- "
FRIED CSALÁD, TEIUȘ, FRIED LIPÓT EMLÉKÉRE	25000,- "
TERNER JAKAB ÉS NEJE, ZÁLAU	25000,- "
D ^r . FREEDMANN EUGEN, CLEVELAND, ÉDESANYJA EMLÉKÉRE	25000,- "
FREEDMANN MAX, CLEVELAND, ÉDESANYJA EMLÉKÉRE	10000,- "
COM. IZR. TG-MUREȘ	
CHEVRA KADISA IZR. TG-MUREȘ	
PFEFFERMANN IGNÁCZ, BISTRITĂ	10000,- "

[A treia coloană:]

SPIELMANN J. HAMPTON, CHICAGO			50000,-	LEI
D ^r . MOLNÁR JENŐ ÉS NEJE, PETROȘANI				
D ^r . JAKOBI JÓZSEF			20000,-	"
BETH ÁBRAHÁM			20000,-	"
PORZSOLT OSZKÁR			18000,-	"
FRIEDMANN B. ÉS ROSNER M.			13000,-	"
GLASNER AKIBA FŐRABBI, GLASNER MOSHE FŐRABBI EMLÉKÉRE			10000,-	"
FARKAS JAKAB ÉS NEJE, GYERMEKEIK REA ÉS SAMU		"	12000,-	"
BARTA FERENCZ ÉS NEJE			10000,-	"
GOLDBERGER FÜLÖP ÉS NEJE, LEÁNYUK RIZUSKA EMLÉKÉRE			10000,-	"
FARKAS LAJOS ÉS NEJE			10000,-	"
D ^r . AUSCH JENŐ			10000,-	"
KLEIN GYULA			10000,-	"
BERGER DEZSŐ ÉS NEJE			10000,-	"
ÖZV. NUSSBÄCKER SAMUNÉ, ANYJA EMLÉKÉRE			10000,-	"
LESZÁMITOLÓ BANK, CLUJ			10000,-	"
D ^r . NEUFELD MIHÁLY			12000,-	"
PRIMA ASIGURAREA ARDELEANA S. A.			10000,-	"
D ^r . BÜCHLER DEZSŐ			10000,-	"
ÖZV. GEISZT JENŐNÉ, FÉRJE EMLÉKÉRE			10000,-	"
DERMATA S. A.			10000,-	"
HOFFMANN IZIDOR, MEGB. NEJE EMLÉKÉRE			10000,-	"
D ^r . LIGETI SÁNDOR ÉS NEJE			10000,-	"
SCOALA PRIMARA IZR. CLUJ				
"	"	ORTH. IZR. CLUJ		
ÖZV. WERTHEIMER SAMUNÉ, FÉRJE EMLÉKÉRE			10000,-	"
HORVÁT ANTAL, FIVÉRE MESCHELES LAJOS EMLÉKÉRE			10000,-	"
SZIGETI JÓZSEF			10000,-	"
FRENKEL MÓR			10000,-	"
KIRÁLY HELÉN			10000,-	"
LŐRINCZI IGNÁC, D ^r . LŐRINCZI SÁNDOR EMLÉKÉRE			25000,-	"
ORDENTLICH FERENCZ,	DEJ		10000,-	"
D ^r . ÁGAI ANDOR ÉS NEJE	"		10000,-	"
ROSENZWEIG JAKAB ÉS CSALÁDJA	"			
FRIEDMANN IZSÁK	"		10000,-	"
KATZ MIHÁLY ÉS NEJE	"			
ROSMANN LIPÓT,	GHERLA		10000,-	"
CHEVRA KADISA	"		10000,-	"
NASCH LIPÓT	"			
GRÜN MENYHÉRT	"		10000,-	"
KLEIN MÓR ÉS NEJE	"			
MOSKOVITS BERNÁT ÉS NEJE,	TURDA		10000,-	"
WESEL ALBERT FŐRABBI	"	10000,-	LEI	
KRAUSZ MIKSA ÉS NEJE	"	12000,-	"	
D ^r . REICH JÓZSEF ÉS NEJE	"	10000,-	"	

[A patra coloană:]

EMMERICH ENDRE	TURDA	10000,- LEI
BERNÁT LAJOS	"	14000,- "
PÁRTOS ADOLF ÉS NEJE	"	10000,- "
SCHWARTZ GÉZA ÉS NEJE	"	"
PAPP FÜLÖP ÉS NEJE	"	10000,- "
D ^r . FRIEDER MÓR ÉS NEJE,	LUDUȘ	10000,- "
ÖZV. HELLER GÉZÁNÉ	"	10000,- "
HELLER JÓZSEF	"	10000,- "
HELLER MÓR	"	10000,- "
ULLMANN SALAMON,	CRASNA	15000,- "
D ^r . STEINER MÓR	"	10000,- "
COM. IZR. ȘI CH. KADISA TĂȘNAD		
STEINBERGER HERMANN, TEIUȘ		10000,- "
FENICHEL MÓR, AIUD		
ZSIDÓ NŐEGYLET,	ZĂLAU	
KELEMEN SÁNDOR	"	
NÓTI NÁNDORNÉ	"	
NÓTI TESTVÉREK	"	
D ^r . FLEISCHER SÁNDOR, JIBOU		10000,- "
COM. IZR.	"	
GOLDENBERG LAJOS, SOMEȘ-UILAC		10000,- "
D ^r . KRAUSZ MÓR, TG.-MUREȘ, FIVÉRE BENŐ EMLÉKÉRE		10000,- "
COM. IZR. NIRAJ-MIERCURI EI		
KOCH RICHÁRD, DICIOSÂN MARTIN		10000,- "
CHEVRA KADISA,	BISTRIȚA	10000,- "
ROHRLICH ÉS BRECHER	"	10000,- "
ÖZV. ERŐS ALADÁRNÉ,	DEVA	10000,- "
SCHNEEWEISS HERMANN	"	
IZR. NŐEGYLET	"	10000,- "
CHEVRA KADISA	" WERNER RUDOLF NEVÉRE	10000,- "
LÓWY H. ÉS FIA	"	10000,- "
D ^r . STERN MANÓ ÉS NEJE,	PETROȘANI	10000,- "
IZR. NŐEGYLET	"	10000,- "
DEUTSCH DÁNIEL, KÖVEND		
LOMÁSI R. T. ARAD		ÉPÍTŐANYAG
KALOTASZEGI R. T.		"
„OFA” R. T. BRAȘOV		"
FORESTIERA R. T.		"
FABRICA DE CIMENT, TURDA		"
INDUSTRIA SÂRMEI S. A.		"
ERDÉLYI ERDŐIPAR R. T.		"
FABRICA DE GIPS, SORECANI (KRAMER)		"
CONTINENTALA, CLUJ		"
D ^r . MEZEY SÁNDOR, NEJE EMLÉKÉRE	20000,- LEI	

Data: 6 septembrie 1931

Locul: str. Croitorilor (Mikes) nr. 19–21–23, la intrarea Spitalului Evreiesc – azi Clinica de Medicină Internă III.

Observații: plăcile memoriale au fost probabil amplasate în timpul inaugurării noii clădiri a spitalului. O a cincea coloană goală a fost plasată, de asemenea, pentru a indica numele viitorilor donatori.

Bibliografie: *Új Kelet*. 8 septembrie 1931; *A Clujj...* 1936: 5; Gaal 2016a: 198, 2016b: 110–111, 2017: 57–58; Benjamin 2017: 17–19.

380.

[Mailáth Gusztáv Károly (1864–1940)]

Data: 1 mai 1932

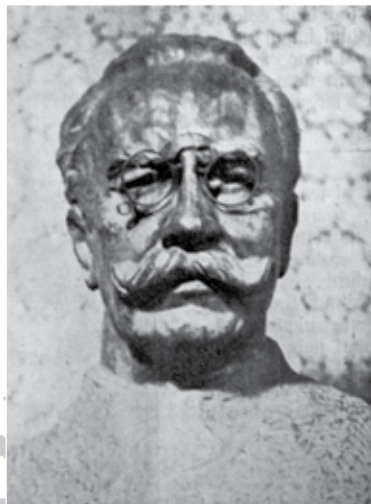
Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, în sala de festivități a Liceului Piarist (în prezent Liceul Teoretic „Báthory István”); bustul episcopului Mailáth Gusztáv Károly.

Observații: opera lui Vágó Gábor. Bustul a fost dăruit de canonicul-prelat Hirschler József, plebanul Clujului, și ridicat la aniversarea a 35 de ani de la sfîntirea episcopului. Copie parțială a statuii (1922) aflate la Palatul Arhiepiscopiei Romano-Catolice din Alba Iulia.

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 5 mai 1932; Biró V. 1941: 29–30; *Szabadság*. 6 noiembrie 1993.

381.

[Alexandru Vaida-Voevod (1872–1950)]

Data: 1 decembrie 1932**Locul:** sala de club a Partidului Național Țărănesc; bustul lui Alexandru Vaida-Voevod.**Observații:** opera lui Corneliu Medrea. A fost inaugurat în prezența politicianului, în vârstă de 60 de ani. În anul 1996 bustul a fost amplasat în parcul din din fața locuinței – în Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) [720]. În 2012 bustul a fost dăruit Parlamentului de nepotul politicianului și în locul celui vechi a fost inaugurat un bust nou [933].**Bibliografie:** *Keleti Ujság*. 20 noiembrie, 3 decembrie 1932; Breazu 1932a.

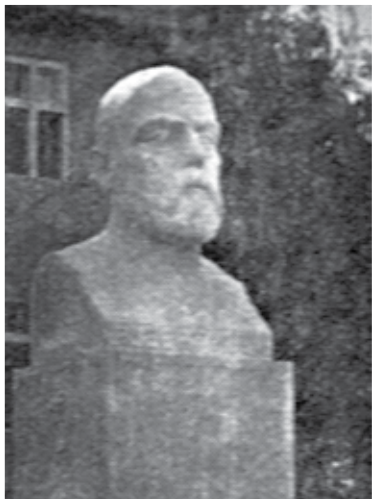
382.

**BIRUITOR PRETUTINDENI. ÎNVINS
NUMAI LA BAIA DE PROPRIUL
SĂU NEAM CÂND VOI SĂ
CUCEREASCĂ MOLDOVA NEÎNVINSĂ.
10 DECEMBRIE 1932**

Data: 10 decembrie 1932**Locul:** Piața Unirii (Főtér), pe postamentul statuii ecvestre a regelui Matia.**Observații:** în anul 1932 stemele regelui Matia – stema regatului Ungariei și Boemiei, respectiv stema Sileziei – au fost înlăturate de pe postamentul grupului statuar inaugurat în anul 1902 [317]. La propunerea istoricului Nicolae Iorga, statuia a fost prevăzută cu această inscripție. În anul 1940 inscripția a fost înlăturată.**Bibliografie:** *Gazeta Ilustrată*. anul I (1932) nr. 3, 33.; *Keleti Ujság*. 11 decembrie 1932; Orosz (întocm. de) 1933: 31; Buzea 1939: 77–79, 86; Juhász 1942: 87; Vásárhelyi 1942: 78, 144; Köllő 1994; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 207–209, 264–265; Kerekes (întocm. de) 1998: 38–39; Gaal 2001d: 244–247; Murádin 2002; Asztalos 2004: 314–315; Gaal 2007a: 35–37; Asztalos 2008: 23–26; Murádin 2008a: 98, 113, 2008b: 44, 144–146; Sas 2009: 61; Tođița 2009: 61; Gaal 2016a: 201.

383.

[Robert Koch (1843–1910)]

Data: 27 decembrie 1932

Locul: str. Gruia (Andrássy) nr. 51, în parcul Sanatoriului „Dr. Cosmutza”; bustul lui Robert Koch.

Observații: opera lui Marx Frenzel. Soarta bustului este necunoscută, în prezent nu mai există decât postamentul.

Bibliografie: *Gazeta Ilustrată*. anul II (1933) nr. 1, 23–24; *Keleti Ujság*. 25 decembrie, 28 decembrie 1932; Gaal 2016a: 201.

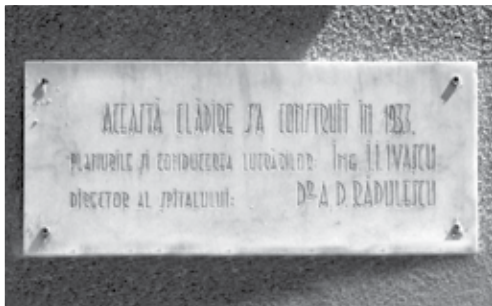
384.

ACEASTĂ CLĂDIRE S'A CONSTRUIT ÎN 1933.

PLANURILE ȘI CONDUCEREA LUCRĂRILOR: ÎNG. I.I. IVAȘCU

DIRECTOR AL SPITALULUI:

DR. A.D. RĂDULESCU

Data: 1933

Locul: str. General Traian Moșoiu (Zápolya) nr. 47–49, deasupra întării scării C a Spitalului de Ortopedie și Chirurgie Infantilă „Regina Maria” – azi Clinica de Ortopedie și Traumatologie „Alexandru Rădulescu”.

385.

STEPHANVS BÁTHORY

Traducerea/lectura: Báthory Ștefan (István).

Data: 15 noiembrie 1933

Locul: Piața Universității (Egyetem) nr. 10, pe peretele curții fostului Seminar „Báthory-Apor”; bustul principelui Báthory István.

Observații: opera lui Vágó Gábor. A fost realizat cu prilejul aniversării a 400 de ani de la nașterea principelui. Bustul este încadrat de copia la dimensiuni reduse a porții renescentiste a castelului din Șimleu Silvaniei (Szilágysomlyó).

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 14 noiembrie, 16 noiembrie 1933; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 130–131; Kerekes (întocm. de) 1998: 59; Asztalos 2004: 456; Lukács 2005: 44; Asztalos 2008: 70–71; Gaal 2016a: 202.

386.

EU SUNT LUMINA LUMII. CELA CE URMEAZĂ MIE, NU VA UMBLA ÎNTRU ÎNTUNEREC CI VA AVEA LUMINA VIEȚII. IOAN VII. 52,53 = INTRAȚI PRIN UȘA CEA STRĂMTĂ, CĂ LARGĂ ESTE UȘA ȘI LATĂ CALEA CE DUCE LA PIERZARE. STRĂMTĂ ESTE UȘA ȘI ÎNGUSTĂ CALEA CE DUCE LA VIAȚĂ. MATEIU VII. 13,14 = SĂ VĂ IUBIȚI UNII PE ALȚII, CUM V'AM IUBIT EU. PRIN ACEASTA SE CUNOAȘTE CĂ SUNTEȚI ÎNVĂȚĂCEII MEI. IOAN XIII. 34

Data: 5 noiembrie 1933

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai), deasupra intrării Catedralei Ortodoxe, în partea stângă.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul sfințirii bisericii, împreună cu mai multe plăci [387–390].

Bibliografie: Borteș 1933; Juhász 1942: 84–85.

387.

ACEST SFÂNT ȘI DUMNEZEESC LĂCAȘ CU HRAMUL ADORMIRII MAICII DOMNULUI – ÎNĂLȚAT ÎNTRU SLAVA ZILEI DE 15 AUGUST 1916 CÂND OȘTILE ROMÂNE LIBERATOARE AU INTRAT ÎN PĂMÂNTUL ROBIEI MILENARE PENTRU ÎNFĂPTUIREA UNITĂȚII NEAMULUI. S'A ZIDIT ȘI ÎNFRUM(U)SEȚAT PRIN RÂVNA ȘI OSTENEALA SMERITULUI ROB AL LUI DUMNEZEU ÎNTÂIUL EPISCOP AL VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI P(REA).S(FINȚIEI)/S(ALE).D(OMNULUI). NICOLAE IVAN

Data: 5 noiembrie 1933

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai), deasupra intrării Catedralei Ortodoxe, la mijloc.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul sfințirii bisericii, împreună cu mai multe plăci [386, 388–390].

Bibliografie: Borteș 1933; Juhász 1942: 84–85.

388.

ÎNCEPUT ÎN ZILELE PREA GLORIOSULUI REGE ÎNTREGITOR DE ȚARĂ FERDINAND I. S'A TERMINAT ÎN ZILELE DREPT CREDINCIOSULUI REGE CAROL II. PATRIARH AL BISERICII ORTODOXE ROMÂNE FIIND Î(NALT).P(REA).S(FINȚIA).S(A).D(OMN). MIRON CRISTEA, IAR MITROPOLIT AL/TRANSILVANIEI Î(NALT).P(REA).S(FINȚIA).S(A).D(OMN). NICOLAE BĂLAN, ÎN ANUL DOMNULUI 1933 MONUMENT MULT GRĂITOR DESPRE PUTEREA DE VIAȚĂ A LEGII NOASTRE STRĂMOȘEȘTI.

Data: 5 noiembrie 1933

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai), deasupra intrării Catedralei Ortodoxe, în partea dreaptă.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul sfințirii bisericii, împreună cu mai multe plăci [386–387, 389–390].

Bibliografie: Borteș 1933; Juhász 1942: 84–85.

389.

ACT COMEMORATIV

ÎN ANUL 1921 ARHITECȚII CONSTANTIN POMPONIU ȘI GEORGES CRISTINEL AU FOST ALEȘI PRIN CONCURS DE PROECȚE CA SĂ ÎNALȚE ACEST SFÂNT LOCAȘ CU AJUTORUL GUVERNELOR DINTRE ANII 1921–1933, A AȘEZĂMINTELOR BANCARE ROMÂNEȘTI ÎN FRUNTE CU BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI ȘI BANCA ALBINA, PRECUM ȘI PRIN DANIILE A ZECILOR DE MII DE CREDINCIOȘI ARHITECTUL:

GEORGES CRISTINEL

A ÎNFĂPTUIT PÂNĂ LA SFÂRȘIT PLANURILE DE EXECUȚIE ȘI A CONDUS LUCRĂRILE, AVÂND DREPT COLABORATORI:

SOCIETATEA ÎNTREPRINDERILE GENERALE TECHNICE
ÎN FRUNTE CU INGINERII:

TIBERIU EREMIA

DUMITRU MARCU

NICOLAE DORDEA

MAESTRU PIETRAR: TOMA GERSTENBREIN

PICTORII: ANASTASE DEMIAN: CUPOLA PANTOCRATULUI

CATUL BOGDAN: CUPOLA ALTARULUI

GHEORGHE RUSSU: TÂMPLA

ALEXANDRU DIMITRIU: ARAMĂRIA

CRUCILE ȘI DECORAȚIUNILE CUPOLELOR

Data: 5 noiembrie 1933

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai), după intrarea Catedralei Ortodoxe, în partea stângă.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul sfințirii bisericii, împreună cu mai multe plăci [386–388, 390].

Bibliografie: Borteș 1933.

ACT COMEMORATIV

COLABORATORII P(REA).S(FINȚIEI). SALE EPISCOPULUI NICOLAE IVAN
CONSILIERI EPARHIALI

DIN CLER: DUMITRU ANTAL, PROTOIEREU

LAURENȚIU CUREA, PROTOIEREU

VASILE GAN, PROTOPOP STAVROFOR

ANDREI LUDU, PROTOIEREU

DR. ION LUPASIU, PROTOIEREU PROF(ESOR). UNIVERSITAR

ZAHARIA MAN, PROTOPOP

AUREL MUNTEAN, PROTOPOP

JOVIAN MUREȘAN, PROTOPOP

GREGORIU PLETOSU, PROTOPOP STAVROFOR

PETRU POPOVICIU, PROTOPOP

ȘTEFAN RUSU, PROTOPOP

DR. VASILE SAVA, PROTOIEREU REFERENTUL CATEDRALEI

DR. SEBASTIAN STANCA, PROTOIEREU STAVROFOR

DR. IOAN VASCĂ, ARHIDIACON

NICOLAE VASIU, PROTOPOP

MIRENI: GEORGE BOGDAN DUICĂ, PROF(ESOR). UNIVERSITAR

NICOLAE BOGDAN, DIRECTOR DE LICEU

DR. SEBASTIAN BORNEMISA, PUBLICIST

DR. LAZAR CHIRILĂ, PROFESOR

DR. ALEXANDRU DRAGOMIR, DECANUL BAROULUI CLUJ

ALEXANDRU LAPEDAT, PROF(ESOR). UNIVERSITAR

ANTONIU MANDEAL, DIRECTOR DE BANCĂ

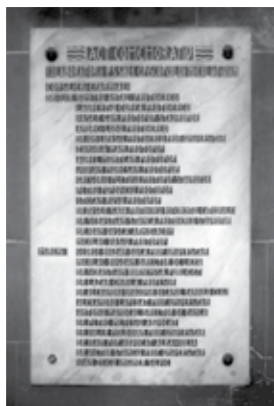
DR. PETRE METESIU, ADVOCAT

DR. VALER MOLDOVAN, PROF(ESOR). UNIVERSITAR

DR. IOAN POP, ADVOCAT ALBA-IULIA

DR. VICTOR STANCIU, PROF(ESOR). UNIVERSITAR

IOAN ZEICU, INGINER SILVIC

Data: 5 noiembrie 1933

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai), după intrarea Catedralei Ortodoxe, în partea dreaptă.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul sfințirii bisericii, împreună cu mai multe plăci [386–389].

Bibliografie: Borteș 1933.

391.

**ERZSÉBET KIRÁLYNÉ
EMLÉKFÁI**

Traducerea: Arborii memoriali ai reginei Elisabeta [de Wittelsbach].

Data: 1933

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 13, pe blocul de granit din curtea din spate a Institutului Teologic Protestant.

Observații: între anii 1899 și 1923 a stat în Parcul EMKE – azi Piața Avram Iancu (Bocskai) [300]. În luna octombrie din anul 2006 monumentul a fost restaurat și mutat în alt loc din curte [869].

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 25 octombrie 1933; Gaal 1998a; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 197–198; Miklósi-Sikes 2003: 170; Asztalos 2004: 136, 2006c, 2008: 126, 2015a: 97; Gaal 2016a: 116.

392.

[În partea de jos a bustului:]

MAESTRULUI PROFESOR D^R I(ACOB). IACBOVICI

INTEMEIETORUL ȘCOALEI ROMÂNE DE CHIRURGIE DIN ARDEAL.

1 NOV(EMBRIE). 1919 – 1 AUG(UST). 1933.

OMAGIUL ELEVILOR

[Pe postament:]

MAESTRULUI

PROFESOR Dr. I(ACOB). IACBOVICI

INTEMEIETORUL ȘCOALEI ROMÂNE DE CHIRURGIE DIN ARDEAL

DIRECTOR AL ACESTEI CLINICI [ÎNTRE] 1 X. 1919 – 1 VIII. 1933.

OMAGIUL

COLEGILOR, COLABORATORILOR ȘI ELEVILOR.

Data: 27 martie 1934

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 1, în curtea Clinicii de Dermatologie; bustul lui Iacob Iacobovici.

Observații: a fost inaugurat cu ocazia banchetului de rămas-bun, profesorul de medicină plecând la București.

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 28 martie 1934.

393.

[Miklóssy Margit]

Data: 9 mai 1934

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în incinta Teatrului Maghiar; bustul lui Miklóssy Margit.

Observații: opera lui Kudelász Károly. A fost inaugurată cu prilejul aniversării a 40 de ani de activitate a actriței. Soarta ulterioară a statuii este necunoscută.

394.

(coroana regală română și relief)
**AICI A COBORÎT DIN SBOR
IN 6 IUNIE 1930
ADUCĂTORUL DE VIAȚA NOUĂ
ÎN ROMÂNIA PE VECI UNITĂ
REGELE CAROL II.**

Data: 6 iunie 1935

Locul: aeroportul din Someșeni.

Observații: opera lui Vágó Gábor și Szervátiusz Jenő. Aici a pășit pe pământul Transilvaniei regele României. A fost inaugurată de regimentul de aviație în Ziua Eroilor.

Bibliografie: *Ellenzék*. 8 iunie 1935; *Keleti Ujság*. 5 iunie, 12 iunie 1935; Buzea 1939: 7.

395.

[A fost pregătită de cercetași în onoarea regelui, comandantului lor suprem.]

Data: 16 octombrie 1935

Locul: Parcul Sportiv „Iuliu Hațieganu” (Egyetemi Sportpark); amprenta piciorului regelui Carol al II-lea.

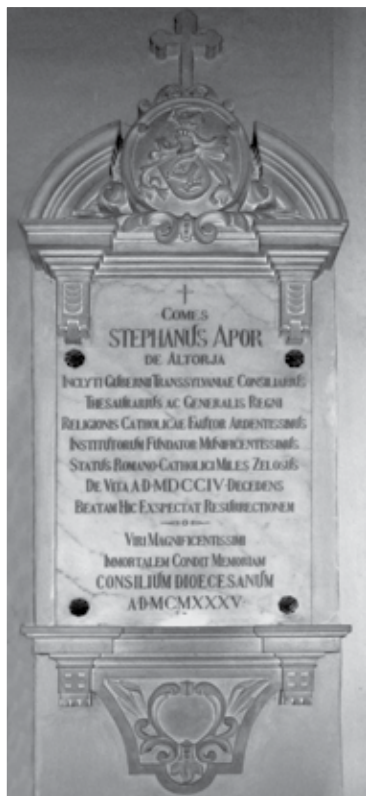
Observații: la 6 iulie 1934, o amprentă a piciorului drept al regelui României a fost luată într-o tabără de cercetași din Constanța. La 42 de ani de la nașterea regelui, amprenta a fost immortalizată pe o placă de bronz așezată pe un bloc de marmură. După 1948 a fost distrusă.

Bibliografie: *Ellenzék*. 18 octombrie, 19 octombrie 1935; *Keleti Ujság*. 18 octombrie 1935; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 217.

(stema familiei Apor)

COMES
STEPHANUS APOR

DE ALTORJA

INCLYTI GUBERNII TRANSYLVANIAE CONSILIARIUS
THESAURARIUS AC GENERALIS REGNI
RELIGIONIS CATHOLICAE FAUTOR ARDENTISSIMUS
INSTITUTORUM FUNDATOR MUNIFICENTISSIMUS
STATUS ROMANO-CATHOLICI MILES ZELOSUS
DE VITA A(NNO)·D(OMINI)·MDCCIV·DECEDENS
BEATAM HIC EXSPECTAT RESSURECTINEMVIRI MAGNIFICENTISSIMI
IMMORTALEM CONDIT MEMORIAM
CONSILIUM DIOCESANUM
A(NNO)·D(OMINI)·MCMXXXV·

Traducerea: Conte Apor István de Altörja [Turia de Jos], comite suprem, consilier al vestitului guvern al Transilvaniei, trezorer și general regal, susținător înflăcărat al religiei catolice, fondator de instituții, ostaș zelos al Statusului Romano-Catolic, stins din viață în anul 1704, își așteaptă aici învierea fericită. Consiliul diocezei îi ridică acest monument veșnic bărbatului mareț în anul 1935. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Buzogány Dezső.)

Data: 13 noiembrie 1935

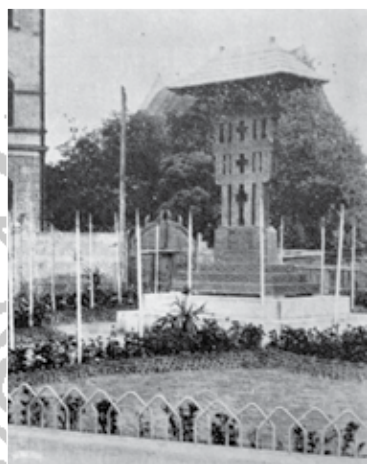
Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 5, la intrarea celei de-a doua cabine a navei laterale din partea sudică al fostei Biserici Piariste.

Observații: opera lui Vágó Gábor. Monumentul funerar cu inscripția în limba maghiară al lui Apor István se găsește în criptă; cenușa sa a fost adusă din fosta Biserică a Iezuiților (în prezent Biserica Franciscană) în anul 1725.

Bibliografie: *Ellenzék*. 9 noiembrie 1935; *Keleti Ujság*. 11 noiembrie, 15 noiembrie 1935; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 102; Sas 1999b: 56, 69; Gaal 2007a: 116; Sas 2007: 152, 2010c: 45–46.

397.

**ÎN ACEST LOC A FOST TRAS ÎN ȚEAPĂ
BABA NOVAC
GENERALUL LUI MIHAI VITEAZUL
DUPĂ CE A FOST ARS PE RUG ÎN PIAȚA CLUJULUI
ÎMPREUNĂ CU DUHOVNICUL SĂU ÎN ZIUA DE
5 FEBRUARIE 1601
RECUCERIND ARDEALUL VOEVODUL MIHAIU A AȘEZAT ACI
ÎNTRE 11–16 AUGUST 1601 UN STEAG ÎN CINSTEA
MARELUI ȘI VITEAZULUI SĂU SLUJITOR
RIDICATU-S'A ACEASTĂ TROIȚĂ ÎN ZIUA EROILOR 21 MAIU 1936.**

Data: 21 mai 1936

Locul: str. Baba Novac (Bethlen), în fața Turnului Croitorilor (Szabók tornya); monumentul lui Baba Novac.

Observații: a fost evacuată la Sibiu în anul 1940.

Bibliografie: *Ellenzék*. 21 aprilie, 23 aprilie 1936; *Keleti Ujság*. 21 mai, 24 mai 1936; Crăciun 1936; Gh. V. 1936; Buzea 1939: 44–45, 156; *Adevărul în Libertate*. 17 august 1990; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 83; Todîța 2004: 136–137; Asztalos 2004: 58, 2014; Gaal 2016a: 203.

ACEASTĂ ȘCOALĂ S'A ZIDIT ÎN ANII 1935–1936, SUB GLORIOASA
 DOMNIE A M(AJESTĂȚII).S(ALE).REGELUI CAROL II, FIIND MINISTRU AL EDUCAȚIEI
 NAȚIONALE D-L D^{CE} C(ONSTANTIN). ANGELESCU, PRIN STRĂDUINȚA DOMNILOR:
 D^{CE} NICOLAE DRĂGANU, PROFESOR UNIVERSITAR, PRIMARUL MUNICIPIULUI CLUJ,
 TRAIAN FLORIU ZINVELIU, DIRECTORUL ȘCOALEI,
 A COMITETULUI ȘCOLAR AL MUNICIPIULUI CLUJ ȘI A COMITETULUI ȘCOLAR AL ȘCOALEI.
 PLANURILE S'AU ÎNTOCMIT DE D-L INGINER ADALBERT HERTZ.
 LUCRĂRILE S'AU EXECUTAT DE D-L INGINER ALFRED MIKES ȘI
 D-L ARHITECT ERNEST KONCZ.

Data: 25 octombrie 1936

Locul: str. Episcop Ioan Bob (Kismester)
 nr. 10, în gangul școlii.

Bibliografie: *Ellenzék*. 27 octombrie 1936; *Keleti Ujság*. 28 octombrie 1936.

399.

מעשה התכנית – שעל פיה עובדו והוצאו לפועל
 כל עשיותיו של הבנין הנוכחי לכל כלליהן ופדטיהן –
 הוגשה מאת
 האדריכל אהרן א"ה לבוים
 בתור נדבה לעלוי נשמת אביו
 מו"ה אברהם במו"ה שלמה נפתלי ע"ה
 שנפטר כת חשוון שנת תרצו

Traducerea: Planul acestei clădiri, de la linia generale și până la micile amănunte după care s-a programat și realizat, este prezentat de arhitectul Öhlbaum A. Áron, ca o dedicație în memoria tatălui său, Avraham Shlomo Naftali – odihnească-se în pace! –, care a încetat din viață în 29 heșvan 5696 [25 noiembrie 1935]. (Traducere de Gidó Attila și Zvi Hartman.)

Data: 1936

Locul: cimitirul evreiesc de pe Calea Turzii (Tordai) nr. 156, în sala de ceremonii, pe peretele sudic.

Bibliografie: Gaal 2016b: 140–141.

400.

Ideea parcului sportiv s-a născut la moartea lui Țuțu Hațieganu – 1928.

Data: 1936–1937

Locul: Parcul Sportiv „Iuliu Hațieganu” (Egyetemi Sportpark); aproape de clopotnița bisericuței din lemn.

Observații: bisericuța din lemn înălțată în memoria fiului lui Iuliu Hațieganu a ars la sfârșitul anilor 1980. A fost reconstruită în anul 2015 și prevăzută cu o nouă placă ce comemorează și acest eveniment [1004].

401.

Data: 1936–1937

Locul: Cetățuia (Fellegvár); cruce din lemn.

Observații: a fost așezată de ministrul secretar de stat Valer Pop. Pe fosta Kőmál (Cetățuia de azi) a mai existat o cruce încă din 1702 [130]. A fost aruncată în aer în toamna anului 1948. Ulterior a fost refăcută și apoi înlăturată definitiv pe parcursul lucrărilor de amenajare a laturii sudice a Cetățuiei. În anul 1995 în locul crucii de lemn a fost ridicat un monument [714].

Bibliografie: Gaal 2001b: 385; Asztalos 2004: 273–274; Gaal 2016a: 39.

402.

**MUZEUL ETNOGRAFIC
AL ARDEALULUI
INTEMEIAT LA 1 IANUARIE 1923
SUB AUSPICIILE
FUNDAȚIEI PRINCIPELE CAROL
ȘI INAUGURAT
ÎN AUGUSTA PREZENȚĂ
A MAJESTĂȚII SALE
REGELUI CAROL II
LA 13 IUNIE 1937
ÎN NOUA CLĂDIRE DĂRUITĂ DE
MUNICIPIUL CLUJ**

Data: 13 iunie 1937.

Locul: Parcul Central (Sétatér), în incinta clădirii Casino, sediul Muzeului Etnografic al Transilvaniei.

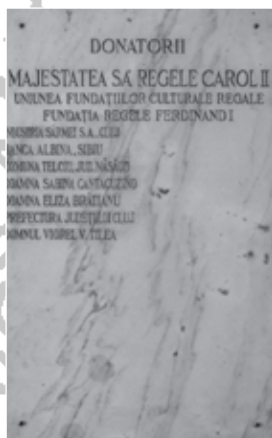
Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială [403]. În anul 1940 placa memorială a fost transportată la Sibiu pentru a fi protejată. În septembrie 2013 a fost inaugurată din nou în gangul sediului de azi al muzeului [957].

Bibliografie: *Adevărul*. 15 iunie 1937; *Ellenzék*. 15 iunie 1937; *Gazeta Ilustrată*. anul VI (1937) nr. 11–12, 127–148; *Keleti Ujság*. 16 iunie 1937.

403.

DONATORII

MAJESTATEA SA REGELE CAROL II
UNIUNEA FUNDAȚIILOR CULTURALE REGALE
FUNDAȚIA REGELE FERDINAND I
INDUSTRIA SĂRMEI S.A., CLUJ
BANCA ALBINA, SIBIU
COMUNA TELCIU, JUD. NĂSĂUD
DOAMNA SABINA CANTACUZINO
DOAMNA ELIZA BRĂȚIANU
PREFECTURA JUDEȚULUI CLUJ
DOMNUL VIOREL V(IRGIL). TILEA

Data: 13 iunie 1937.

Locul: Parcul Central (Sétatér), în incinta clădirii Casino, sediul Muzeului Etnografic al Transilvaniei.

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială [402]. În anul 1940 placă memorială a fost transportată la Sibiu pentru a fi protejată. În septembrie 2013 a fost inaugurată din nou în gangul sediului de azi al muzeului [958].

Bibliografie: *Adevărul*. 15 iunie 1937; *Ellenzék*. 15 iunie 1937; *Gazeta Ilustrată*. anul VI (1937) nr. 11–12, 127–148; *Keleti Ujság*. 16 iunie 1937.

404.

CLĂDIREA MUZEULUI BOTANIC
ÎNCEPUTĂ ÎN ANUL 1930, S'A TERMINAT ÎN ANUL 1935,
ÎN TIMPUL DOMNIEI MAJESTĂȚII SALE REGELUI
CAROL AL II-LEA,
PRIN RÂVNA RECTORULUI
FL(ORIAN). ȘTEFĂNESCU-GOANGĂ
ȘI A DIRECTORULUI
PROF(ESOR). ALEXANDRU BORZA,
DUPĂ PLANURILE ȘI SUB CONDUCEREA
ING(INERULUI). I. I. IVAȘCU, ARHITECT.

Data: 13 iunie 1937

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 42, pe clădirea bibliotecii Grădinii Botanice.

Observații: a fost înlăturată în jurul anului 1940; soarta ulterioară a plăcii memoriale este necunoscută. Din anii 2010 poate fi văzută din nou pe clădire.

Bibliografie: *Adevărul*. 15 iunie 1937; *Ellenzék*. 15 iunie 1937; *Keleti Ujság*. 16 iunie 1937; Soó 1942: 4.

405.

ZAHARIA BARSAN 1878–1948

Data: 9 aprilie 1938

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), la intrarea în sala Teatrului Național; bustul lui Zaharia Bârsan.

Observații: opera lui Romul Ladea. A fost inaugurat cu prilejul pensionării directorului teatrului, în prezența sărbătoritului.

Bibliografie: *Patria*. 10 mai, 12 mai 1938.

406.

[Lista prefectilor județului Cluj de după schimbarea imperiului:

Simion Tămaș	1919–1920
Marius Sturza	1920
Petru Meteuș	1920–1923
Alexandru Ștefănescu	1923
Septimiu Mureșan	1923–1926
Octavian Utalea	1926–1926
Marcian Căluțiu	1926–1927
Victor Hodor	1927
Partenie Dan	1927–1928
Adam Popa	1928–1931
Emil Colbazi	1931–1932
Liviu Dan	1932–1933
Eugen Dunca	1933–1937
Cornel Anca	1937
Nicolae Birăescu	1938
Manole Enescu	1938–]

Data: aprilie 1938**Locul:** Calea Moților (Monostori) nr. 1, în curtea Palatului Prefecturii.**Observații:** placa memorială a fost planificată cu prilejul aniversării a 20 de ani de administrație românească. Soarta ulterioară a plăcii memoriale este necunoscută.**Bibliografie:** *Ellenzék*. 21 ianuarie, 7 aprilie 1939.

407.

EZEN HÁZAT ÉPITETTE A HELYBELI
UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG 1937 és 1938-ik évben
néhai özv. MAROSI GERGELYNÉ és
néhai árkosi BENKŐ MIHÁLY HAGYOMÁNYAIBÓL.

Traducerea: Această casă a fost ridicată de Eparhia Unitariană locală, în anii 1937–1938, din donațiile văduvei răposate a lui Marosi Gergely și ale răposatului Benkő Mihály din Arcuș (Árkos).**Data:** 1938**Locul:** str. Brassai Sámuel nr. 6, în casa scării.**Observații:** o placă memorială similară a fost amplasată și la nr. 15 [408].**Bibliografie:** Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 217–218.

408.

EZEN HÁZAT ÉPITETTE A HELYBELI
UNITÁRIUS EGYHÁZKÖZSÉG 1937 és 1938-ik évben
néhai özv. MAROSI GERGELYNÉ és
néhai árkosi BENKŐ MIHÁLY HAGYOMÁNYAIBÓL.

Traducerea: Această casă a fost ridicată de Eparhia Unitariană locală, în anii 1937–1938, din donațiile văduvei răposate a lui Marosi Gergely și ale răposatului Benkő Mihály din Arcuș (Árkos).

Data: 1938

Locul: str. Brassai Sámuel nr. 15, în casa scărilor.

Observații: o placă memorială similară a fost amplasată și la nr. 6 [407].

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 217–218.

409.

**”S’A POTOLIT FURTUNA”...
AU FOST PRIMELE CUVINTE ROMÂNEȘTI
CARI AU RĂSUNAT PE ACEASTĂ SCENĂ,
ROSTITE FIIND DE MAREA ARTISTĂ
OLIMPIA BÂRSAN**

**VECHIUL VIS
AL ROMÂNIILOR ARDELENI DE A AVEA UN TEATRU
PERMANENT, S’A ÎNFĂPTUIT LA 2 DECEMBRIE 1919,
CÂND ȘI-A ÎNCEPUT ACTIVITATEA ÎN ACEASTĂ SALĂ CU
„OVIDIU” DE V(ASILE). ALEXANDRI
TEATRUL NAȚIONAL
SUB DIRECȚIUNEA EMERITULUI ARTIST AL NEAMULUI
ZAHARIA BÂRSAN**

**ROD AL STRĂDUINȚELOR LUI
TIBERIU BREDICEANU, CONSTANTIN PAVEL ȘI
D(IMITRIE). POPOVICI BAYREUTH,
PRIMA OPERĂ NAȚIONALĂ A ȚĂRII
OPERA ROMÂNĂ DIN CLUJ
ȘI-A INAUGURAT ACTIVITATEA LA 25 MAI 1920 CU
„AIDA” DE G(IUSEPPE). VERDI.**

Data: 1 decembrie 1939

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în foaietul Teatrului Național.

Observații: amplasată cu prilejul aniversării a 20 de ani de la înființarea Teatrului. A existat și un precursor al acestei plăci memoriale, inaugurat în anul 1929 [370].

Bibliografie: *Ellenzék*. 3 decembrie 1939; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 213–214; Gaal 2016a: 207.

410.

[Solymosán Magda (?–1939)]

Data: 17 aprilie 1940

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în foaietul Teatrului Maghiar; bustul actriței Solymosán Magda.

Observații: opera lui Szervátiusz Jenő. Soarta ulterioară a statuii este necunoscută.

Bibliografie: *Ellenzék*. 9 aprilie, 18 aprilie, 19 aprilie 1940; *Kéleti Újság*. 9 aprilie, 18 aprilie, 19 aprilie 1940.

411.

[Szentgyörgyi István (1842–1931)]

Data: august 1940

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în foaierul Teatrului Maghiar; bustul lui Szentgyörgyi István.

Observații: opera lui Kudelász Károly. Era planificat să fie inaugurat în toamnă. Soarta ulterioară a statuii este necunoscută.

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 18 august 1940.

412.

[Horthy Miklós, Magyarország kormányzója]

Traducerea: Horthy Miklós, regent al Ungariei.

Data: 12 septembrie 1940

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în foaierul Teatrului Maghiar; bustul regentului Horthy Miklós.

Observații: opera lui Kudelász Károly. Soarta ulterioară a statuii este necunoscută.

Bibliografie: *Ellenzék*. 11 septembrie, 15 septembrie 1940.

413.

(cruce)

Data: 1940

Locul: Calea Turzii (Tordai), în Cimitirul Eroilor; monumentul eroilor maghiari din Primul Război Mondial.

Observații: monumentul a marcat 280 de morminte militare. După 1945 a fost mutat la marginea parcelei, iar inscripția de pe postament a fost ascunsă.

Bibliografie: *Ellenzék*. 1 iunie 1942; Gaal 2016b: 53–54.

414.

(stema Colegiului Reformat)

**PRO PATRIA
1914–1918**

TANÁROK:

**JOÓ JÓZSEF
SAJA ANTAL
SZABÓ IMRE**

DIÁKOK:

**ifj. BELLE LAJOS
BÖLÖNI ÁRPÁD
DOBY SÁNDOR
ifj. FARKAS SÁNDOR
GONOSZ DEZSŐ
KERESZTES GYÖRGY**

**KISS PÁL
SPERKER IMRE
SZENTIVÁNYI FERENC
TOMORI JENŐ**

Traducerea: Pentru patrie. 1914–1918. Profesori: [...]. Elevi: [...] Belle Lajos fiul [...] Farkas Sándor fiul [...].

Data: 31 octombrie 1940

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 16, în curtea Colegiului Reformat, pe peretele sudic.

Observații: amplasarea plăcii memoriale nu a fost aprobată înainte de anul 1940. A fost ridicată de un grup alcătuit din cei care și-au susținut bacalaureatul în anul 1916. În data de 8 septembrie 1980 a fost distrusă la ordinul directorului român. În 1999 placa memorială a fost refăcută și completată cu numele eroilor din al Doilea Război Mondial, însă nu a fost amplasată decât în anul 2005 [845]. În anul 2010 a fost realizată copia plăcii memoriale originale [912].

Bibliografie: *Ellenzék*. 29 octombrie, 4 noiembrie 1940; *Keleti Ujság*. 3 noiembrie 1940; *Szabadság*. 18 februarie 1990; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 127–129; Kerekes (întocm. de) 1998: 66; Gaal 2001b: 428; Kolozsvári 2001; Gaal 2007a: 146; Asztalos 2008: 86; Murádin 2008b: 53; Asztalos 2015a: 100–104; Gaal 2016a: 211, 264, 2016b: 62.

415.

[Emléktábla a 38. Honvéd Hadosztály I. világháborús hősi halottainak emlékére.]

Traducerea: Placă memorială în memoria eroilor căzuți în Primul Război Mondial din Divizia 38 Infanterie Honvezi.

Data: 3 noiembrie 1940

Locul: Calea Dorobanților (Honvéd), pe peretele cazarmii.

Bibliografie: *Ellenzék*. 4 noiembrie 1940; *Keleti Ujság*. 5 noiembrie, 10 noiembrie 1940; Gaal 2016a: 212, 2016b: 62.

416.

**KOLOZSVÁRI MÁRTON ÉS GYÖRGY
1373-BÓL VALÓ HIRESES NEVES
SZENT GYÖRGY SZOBRÁNAK ·
BRONZ EREDETIJE UTÁN ·
KERÁMIÁBA FORMÁLTÁK 1941-BEN
KENDE FERENC ÉS RÁHMER MÁRTA**

Traducerea: Modelată din ceramică, în anul 1941, de Kende Ferenc și Ráhmer Márta, pe baza vestitei statui a Sfântului Gheorghe din anul 1373 realizate de Márton și György din Cluj.

Data: 1941

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 28, în nișa dispre stradă a Muzeului Farmaciei; statuia ecvestră a Sfântului Gheorghe.

417.

[Placă memorială cu numele studenților căzuți eroic în Primul Război Mondial. Ultimele două rânduri din text:]

**EMLÉKEZETÜK LEGYEN MINDÖRÖKKÉ ÁLDOTT
A REÁJUK VALÓ EMLÉKEZÉS SEGÍTSE ELŐ A FELTÁMADÁST**

Traducerea: Amintirea lor să fie veșnic binecuvântată. Comemorarea lor să sprijine învierea.

Data: 29 mai 1941

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aula Universității „Ferenc József”.

Observații: între 1918 și 1940 Universitatea se refugiase la Szeged. Placa memorială a fost inaugurată de Consiliul Universității în Szeged, iar în 1941 a fost adusă la Cluj, unde a fost reamplasată în cadrul festivității de încheiere a anului universitar. Cu aceeași ocazie a fost reinaugurat în foaierea Universității și bustul lui Francisc Iosif I, scos din țară și dus în regiunea Transdanubia (Dunántúl) în vederea salvării în anul 1919 [296].

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 28 mai 1941; *Ellenzék*. 30 mai 1941; Málnási Bartók ed. 1942: 94, 96–98; Gaal 2001f: 63, 2016a: 215, 2016b: 62.

[Starea inscripției în anul 1941, la data restaurării:]

**A HAZÁÉRT ÉS A NEMZET VÉDELMÉÉRT
1849. OKTÓBER 18-ÁN
E HELYEN A BITÓFÁN VÉRTANUHALÁLT
SZENVEDETT
TAMÁS ANDRÁS EZREDES,
SZÜLETETT CSÍKMADEFALVÁN 1784.X.16.
SÁNDOR LÁSZLÓ, A SZÉKELY EZRED
ZÁSZLÓALJÁBAN ŐRNAGY
SZÜLETETT CSÍKTAPLÓCZÁN [...]**

[Inscripție amplasată pe postament în anul 1941:]

**BARBÁR KEZEKTŐL LEDÖNTÖTT EZEN
EMLÉKET FELKUTATTA ÉS VISSZAÁLLITOTTA
A 25. ÖNÁLLÓ LÉGVÉDELMI GÉPÁGYU-
ÜTEG 1941. AUGUSZTUS 10-ÉN.**

[Inscripție amplasată pe partea superioară a monumentului în anul 1941:]

**VÉRTANUSÁGTOK MEGSZENTELT HELYÉN
EMLÉKETEK E KÖBETŰK ŐRZIK.
DE MAGYAR SZÍVBEN JOBBAN, MINT A SZIKLA
MEGTARTJUK MAJD VÉGTELEN IDŐKIG.**

Traducerea: Colonelul Tamás András, născut la Csikmadéfalva [Siculeni], în data de 16 octombrie 1784, și Sándor László, maior în batalionul regimentului secuiesc, născut la Csíktaplóca [Toplița Ciuc] [...], au murit ca martiri pe spânzurătoare în acest loc, în data de 18 octombrie 1849, pentru patrie și drepturile națiunii.

Acest monument distrus de mâini barbare a fost redescoperit și amplasat la locul lui originar de 25. Önálló Légvédelmi Gépágyúüteg [Bateria 25 de Artilerie Antiaeriană], în data de 10 august 1941.

Aceste litere săpate în piatră vă păstrează amintirea în locul sfânt al martiriului vostru. O vom păstra mai neclintită ca stânca în inimile noastre maghiare pentru veșnicie.

Data: 17 august 1941

Locul: la începutul Căii Traian Vuia (Szamosfalvi), după podul de pe șosea, în partea dreaptă; Monumentul Eroilor Honvezi.

Observații: monumentul inaugurat în anul 1896 [289] a fost demolat la sfârșitul anilor 1930. În vara anului 1941 a fost restaurat și prevăzut cu noile plăci memoriale; inaugurarea lor a fost amânată din 10 în 17 august (*Ellenzék*. 13 decembrie 1941). Plăcile memoriale au fost înlăturate după anul 1945.

Bibliografie: *Ellenzék*. 18 august, 13 decembrie 1941; *Keleti Ujság*. 8 august 1941; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 185–190; Gaal 2001b: 404, 2001d: 242–244; Asztalos 2002; Miklósi-Sikes 2003: 160; Asztalos 2004: 587–588, 2008: 190–193; Gaal 2010: 140, 2016a: 216.

419.

1844
(relief: portretul lui D.
G. A.)
1914

**HIRDESSÉK E MÁRVÁNYBAVÉSETT BETŰK
HOGY EBBEN AZ INTÉZETBEN
A MAGYAR NŐNEVELÉS ÚTTÖRŐ APOSTOLA
DE GERANDO ANTONINA
AZ INTÉZET ALAPÍTÁSÁTÓL KEZDVE
32 ÉVI IGAZGATÁSA ALATT NEMZETMENTŐ
MUNKÁT VÉGZETT
A HAZA ÉS AZ IFJUSÁG JAVÁRA.
HÁLÁS SZERETETTEL TANÍTVÁNYAI
1941.**

Traducerea: Aceste litere săpate în marmură să păstreze amintirea doamnei De Gerando Antonina, apostol al educației maghiare a femeilor, care și-a desfășurat activitatea de salvare a națiunii, începând din momentul înființării institutului, timp de 33 de ani, în calitate de director, în beneficiul patriei și al tinereții. Cu iubire recunoscătoare, elevele sale, în anul 1941.

Data: 28 septembrie 1941

Locul: str. Arany János (Schütz János) nr. 11, pe palierul Școlii de Stat Superioare de Fete (la data respectivă Liceu de Stat de Fete).

Observații: opera lui Varga Oszkár. A fost inaugurată cu prilejul aniversării a 60 de ani de la înființarea institutului. A fost înălțurată după anul 1945.

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 6 aprilie, 24 septembrie, 28 septembrie, 30 septembrie 1941; *Ellenzék*. 6 aprilie, 24 septembrie, 30 septembrie 1941; Gaal 2001b: 418; Asztalos 2004: 152, 2008: 162; Gaal 2016a: 217, 2016c: 20.

SZENT KERESZT KÁPOLNÁNK JAVITÁSI · KÖLTSÉGEIHEZ MEG- VÁLTÁSUNK SZENT JELÉNEK

SOK NÉVTELEN TISZTELŐJÉN KIVÜL

HOZZÁJÁRÚLTAK: ÖZV. N·N· TÁBLABIRÓNÉ EGY

EZER PENGŐVEL · EGY-EGY NAGYOBB ÖSSZEG-

GEL: A KÖZÉPKORI, MÉLYHITŰ, VALLÁSOS MŰVÉSZETET

MEGBECSÜLŐ KOLOZSVÁR T(ÖRVÉNY)H(ATÓSÁGI)(OGÚ) SZ(ABAD)· KIR(ÁLYI)· VÁROS SZENTKE-

RESZT HADSEREG KOLOZSVÁR, SZENT FERENC HARMADIK

REND KOLOZSVÁR, SZENT FERENCRENDI NŐVÉREK KOLOZS-

VÁR · BÁN JÁNOS ÉS NEJE · D^R· BARTHA IGNÁC APOSTOLI FŐ-

SZINDIKUSUNK · BAUCH ERNŐNÉ · ALTORJAI BERTALAN

KÁROLY · BETHLENI GRÓF BETHLEN GYÖRGYNÉ ·

BIKFALVY CSALÁD · D^R· DÁNIEL ELEMÉRNÉ · †DSIDA

JENŐ KÖLTŐ · GENG MATILD · ÖZV· HALÁSZ JAKABNÉ ·

HARMATH TIVADAR ÉS NEJE · HÁVEL KRISZTINA, ÖZV· HOR-

VÁTH JÁNOSNÉ · D^R· HIRSCH HUGÓ KONFRÁTERÜNK ÖZVE-

GYE · REMETEI FILEP JUDIT · KOLPING TAKARÉK HITELSZÖVET-

KEZET · KRISÁN TÓDOR ÉS VERONA · KULHAVI FERENC · LÁ-

POSY FERENC · LEITERSDORFER SÁNDOR · LERNER MAGDA,

MÉSZÁROS PÉTER CSALÁDJA · N· MÁTIS ILONA · PÁRDY CSALÁD ·

PLATSINTÁR TESTVÉREK · PREZENSZKY CSALÁD · †SZABÓ

HILDEGÁRD · D^R· SZENTKIRÁLYI SÁNDORNÉ · UJVÁRY SÁNDOR,

ÖZVEGY SZATHMÁRI SÁNDORNÉ · SZÉCSI FERENC ·

(simbol creștin)

ÁLDOZATOS KÉSZSÉGGEL GYŰJTÖTTEK ADOMÁNYOKAT:

BAKOS GYÖRGYNÉ · GÁLTER MÁRIA · HIRT MARGIT · KÓNYI

JÓZSEFNÉ · N· MÁTIS ILONA · MOLDVAY ERSZÉBET · NAGY

ESZTER · NAJMÁNYI I· KÁLMÁN RESTAURÁTOR · KEÖPECZI

SEBESYÉN JÓZSEF HERALDIKUS · SIMON ANTALNÉ ·

ÖZV· SZENTGYÖRGYI LÁSZLÓNÉ

MEGFESZÍTETT ÜDVÖZÍTŐNK, BŰNŐS

EMBERI NEMÜNK VÁLTSÁGA, ADD NEKÜNK – KIK A

TEREMTÉS ÓTA LEGSZÖRNYŰBB CSATÁK KÖZT

ÉLÜNK – A VILÁG KRISZTUSI MEGBÉKÉLÉSÉNEK NAGY

ISTENI KEGYELMÉT! – ÁMEN!

KOLOZSVÁRT, AZ **ŰR** EZERKILENC SZÁZNEGY-

VENEGYEDIK ESZTENDEJÉNEK SZENT ANDRÁS

APOSTOL ÜNNEPÉN ·

K(EÖPECZI). SEBESYÉN JÓZSEF

Traducerea:

La cheltuielile de reparație a capelei noastre dedicate Sfintei Cruci au contribuit, pe lângă numeroși adepți anonimi ai simbolului mântuirii noastre, văduva lui N. N., judecător al Tablei Regale, cu o mie de pengő, cu câte o sumă mai însemnată: municipiul regal liber al Clujului, oraș din Evul Mediu, cu credință adâncă și cu prețuire pentru arta religioasă, Armata Sfintei Cruci din Cluj, Ordinul al treilea al Sfântului Francisc, surorile din Ordinul Sfântului Francisc din Cluj, Bán János și soția lui, sindicul nostru apostolic principal, dr. Bartha Ignác, soția lui Bauch Ernő, Altorjai Bertalan Károly, soția contelui Bethlen György de Bethlen [Beclean], familia Bikfalvy, soția doctorului Dániel Elemér, poetul de bună amintire Dsida Jenő, Geng Matild, văduva lui Halász Jakab, Harmath Tivadar și soția lui, Hável Krisztina, văduva lui Horváth János, văduva confratelui nostru, dr. Hirsch Hugó, Remetei Filep Judit, Asociația de Economii și Împrumut Kolping, Krisán Tódor și Verona, Kulhavi Ferenc, Láposy Ferenc, Leitersdorfer Sándor, Lerner Magda, familia lui Mészáros Péter, N. Mátis Ilona, familia Párdy, frații Plantsintár, familia Prezenszky,

răposata Szabó Hildegárd, soția doctorului Szentkirályi Sándor, Ujváry Sándor, văduva lui Szathmári Sándor, Szécsi Ferenc.

Donațiile au fost adunate cu o strădanie neobosită de către soția lui Bakos György, Gálter Mária, Hirt Margit, soția lui Kónyi József, N. Mátis Ilona, Moldvay Erzsébet, Nagy Eszter, restauratorul Najmányi I. Kálmán, specialistul în heraldică, Keöpeczi Sebestyén József, soția lui Simon Antal, văduva lui Szentgyörgyi László.

Mântuitor al nostru crucificat, izbăvitor al neamului nostru omenesc păcătos, dă-ne nouă, celor care trăim între cele mai îngrozitoare bătălii de la Facere, marea grație divină a pacificării lumii întru Cristos. Amin!

La Cluj, de ziua Sfântului Apostol Andrei, în anul Domnului 1941.

[Realizat de] Keöpeczi Sebestyén József.

Data: 30 noiembrie 1941

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, în Capela Sfintei Cruci a Bisericii Franciscane.

Observații: a fost amplasată cu ocazia inaugurării după renovare a Capelei „Kornis”.

Bibliografie: *Ellenzék*. 1 decembrie 1941; *Keleti Újság*. 2 decembrie 1941; Sas 1999a: 131–132, 206–207, 2011a: 96, 2011b: 612.

421.

Örvendező emlékezés 1940. október 24-re, amikor Erdély felszabadítója, Főméltóságú Kormányzó Urunk, Vitéz Nagybányai Horthy Miklós felejthetetlen órákat töltött intézetünkben.

Traducerea: Amintire fericită din 24 octombrie 1940, când Alteța Sa Serenissimă Vitéz Horthy Miklós de Nagybánya [Baia Mare], eliberatorul Transilvaniei, regentul nostru, a petrecut ore de neuitat în institutul nostru.

Data: 6 decembrie 1941

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 31, pe coridorul Școlii de Fete „Marianum” (clădirea actuală a Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”).

Observații: placa memorială a fost inaugurată de ziua onomastică a regentului. Soarta ei ulterioară este necunoscută.

Bibliografie: *Marianum Évkönyve* 1941–1942: 19; *Keleti Ujság*. 26 iunie 1942.

422.

HÁROM ÉVTIZED TÁVLATÁBAN IS
ARRA KÉRÜNK ÚRAM:
„LEGYEN A MARIANUM TÉMPLOMA SOK
ÁRTATLAN SZIVNEK, ISKOLÁJA SOK DERÉK
MAGYAR HONLEÁNYNAK, HŰ ŐRSZEME,
ERŐS VÁRA ÉDES MAGYAR HAZÁNKNAK,
BÜSZKESÉGE VÁROSUNKNAK!”

Dr. HIRSCHLER JÓZSEF ALAPÍTÓ SZAVAI
AZ INTÉZET FELSZENTELÉSEKOR
1911. XII. 10.-ÉN.

Traducerea: Și după trecerea a trei decenii, Te rugăm, Doamne, „să fie școala de fete Marianum templul multor inimi nevinovate, școala multor femei vrednice ale patriei, paznicul credincios și o cetate puternică a iubitei patrii maghiare, mândria orașului nostru!” Cuvintele fondatorului, dr. Hirschler József, rostite cu prilejul inaugurării Institutului, în data de 10 decembrie 1911.

Data: 7 decembrie 1941

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 31, pe coridorul Școlii de Fete „Marianum” (clădirea actuală a Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”), vizavi de intrarea în sala festivă.

Observații: placa memorială a fost realizată la aniversarea a 30 de ani de la înființarea Școlii de Fete

„Marianum”, împreună cu o altă placă [423]. A fost înlăturată după anul 1945. În prezent se află în proprietatea Parohiei Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Bibliografie: *Ellenzék*. 9 decembrie 1941; *Keleti Ujság*. 10 decembrie 1941; *Marianum Évkönyve* 1941–1942: 19–20; Sas 2010d: 122, 2011c: 69; *Szabadság*. 1 aprilie 2011; Gaal 2016a: 218.

423.

Marianum Nagyasszonya segítsen meg mindnyájunkat, hogy követhessük alapító-főnöknőnket, Serbőczy M. Amanda nővért az izzó istenszeretemben, áldozatos emberszolgálatban, édes hazánkért végzett csendes munkában. Áldott legyen emléke! 1941. XII. 8.

Traducerea: Fie ca Maica Domnului din Marianum să ne ajute pe toți să o urmăm pe directoarea noastră fondatoare, maica Serbőczy Mária Amanda, în dragostea sa fiebinte pentru Dumnezeu, jertfa sa de sacrificiu, munca depusă de ea în liniște pentru patria noastră iubită. Binecuvântată să fie amintirea ei. 8 decembrie 1941.

Data: 7 decembrie 1941

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 31, pe coridorul Școlii de Fete „Marianum” (clădirea actuală a Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”).

Observații: placa memorială a fost realizată la aniversarea a 30 de ani de la înființarea Școlii de Fete „Marianum”, împreună cu o altă placă [422]. A fost înlăturată după anul 1945.

Bibliografie: *Ellenzék*. 9 decembrie 1941; *Keleti Ujság*. 10 decembrie 1941; *Marianum Évkönyve* 1941–1942: 19–20; Sas 2010d: 122, 2011c: 69.

424.

[Hun / Hunor, a hunok őse]

Traducerea: Hun/Hunor, strămoșul hunilor.

Data: 18 ianuarie 1942

Locul: str. Traian (Árpád) nr. 27, la intrarea în Comandamentul Corpului IX Honvezi al Armatei Regale Maghiare din Cluj, în partea stângă; statuia lui Hun/Hunor.

Observații: opera lui Borsodi-Bindász Dezső. A fost dezvelită la inaugurarea sediului Comandamentului, împreună cu o altă statuie [425]. A fost înlăturată după anul 1944.

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 26 octombrie 1941; *Ellenzék*. 19 ianuarie 1942; *Magyar Építőművészet* 1942: 91, 93; *Szabadság*. 13 septembrie, 14 septembrie 2011.

425.

[Magyar / Magor, a magyarok őse]

Traducerea: Magyar/Magor, strămoșul maghiarilor.

Data: 18 ianuarie 1942

Locul: str. Traian (Árpád) nr. 27, la intrarea în Comandamentul Corpului IX Honvezi al Armatei Regale Maghiare din Cluj, în partea stângă; statuia lui Magyar/Magor.

Observații: opera lui Borsodi-Bindász Dezső. A fost dezvelită la inaugurarea sediului Comandamentului, împreună cu o altă statuie [424]. A fost înlăturată după anul 1944.

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 26 octombrie 1941; *Ellenzék*. 19 ianuarie 1942; *Magyar Építőművészet* 1942: 91, 93; *Szabadság*. 13 septembrie, 14 septembrie 2011.

426.

[A Magyar Királyi Kolozsvári IX. Honvéd Hadtestparancsnokság székházának építéstörténete.]

Traducerea: Istoria construcției Comandamentului Corpului IX Honvezi al Armatei Regale Maghiare din Cluj.

Data: 18 ianuarie 1942

Locul: str. Traian (Árpád) nr. 27, în foaierul Comandamentului Corpului IX Honvezi al Armatei Regale Maghiare din Cluj, în partea dreaptă.

Observații: placa memorială a fost înlăturată după anul 1944.

Bibliografie: *Ellenzék*. 19 ianuarie 1942; *Magyar Építőművészet* 1942: 92.

427.

[Árpád magyar fejedelem (845?–907?)]

Traducerea: Árpád (845?–907?), principe maghiar.

Data: 18 ianuarie 1942

Locul: str. Traian (Árpád) nr. 27, în foaierul Comandamentului Corpului IX Honvezi al Armatei Regale Maghiare din Cluj, în partea dreaptă; bustul principelui maghiar Árpád.

Observații: a fost dezvelit la inaugurarea sediului Comandamentului, împreună cu mai multe busturi [428–430]. A fost înlăturat după anul 1944.

Bibliografie: *Ellenzék*. 19 ianuarie 1942; *Magyar Építőművészet* 1942: 92; *Szabadság*. 13 septembrie, 14 septembrie 2011.

428.

[Horthy Miklós, Magyarország kormányzója]

Traducerea: Horthy Miklós, regent al Ungariei.

Data: 18 ianuarie 1942

Locul: str. Traian (Árpád) nr. 27, în holul de la primul etaj al clădirii Comandamentului Corpului IX Honvezi al Armatei Regale Maghiare din Cluj; bustul regentului Horthy Miklós.

Observații: a fost dezvelit la inaugurarea sediului Comandamentului, împreună cu mai multe busturi [427, 429–430]. A fost înlăturat după anul 1944.

Bibliografie: *Ellenzék*. 19 ianuarie 1942.

429.

[Görgei Artúr (1818–1916) honvédtábornok, hadügyminiszter]

Traducerea: Görgei Artúr (1818–1916), general de honvezi, ministru al apărării.

Data: 18 ianuarie 1942

Locul: str. Traian (Árpád) nr. 27, în incinta Comandamentului Corpului IX Honvezi al Armatei Regale Maghiare din Cluj; bustul lui Görgei Artúr, general de honvezi și ministru al apărării.

Observații: a fost dezvelit la inaugurarea sediului Comandamentului, împreună cu mai multe busturi [427–428, 430]. A fost înlăturat după anul 1944.

Bibliografie: *Ellenzék*. 19 ianuarie 1942.

430.

[Simonyi József (1771–1832) óbester]

Traducerea: Simonyi József (1771–1832) obester [colonel husar].

Data: 18 ianuarie 1942

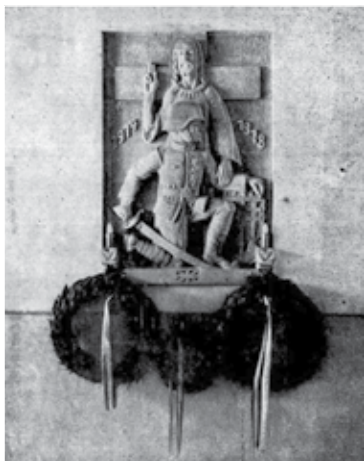
Locul: str. Traian (Árpád) nr. 27, în incinta Comandamentului Corpului IX Honvezi al Armatei Regale Maghiare din Cluj; bustul colonelului de husari Simonyi József.

Observații: a fost dezvelită la inaugurarea sediului Comandamentului, împreună cu mai multe busturi [427–429]. A fost înlăturat după anul 1944.

Bibliografie: *Ellenzék*. 19 ianuarie 1942.

431.

[A Katolikus Főgimnázium hősi halált halt tanítványainak emlékműve.]
(pe ambele margini ale reliefului: 1914 1918)

Traducerea: Monumentul elevilor Colegiului Superior Romano-Catolic căzuți eroic în Primul Război Mondial.

Data: 15 martie 1942

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, în casa scării Gimnaziului Romano-Catolic „Zágoni Mikes Kelemen”.

Observații: opera lui Szervátiusz Jenő. Este donația revistei de tineret *Jóbarát* și a Comitetului Executiv al Organizației Elevilor Piarști din Cluj. Monumentul a fost înlăturat după anul 1944.

Bibliografie: *Ellenzék*. 14 martie 1942; *Keleti Újság*. 13 martie, 17 martie 1942; *KFÉ*. 1942: 47.

432.

[A kerékpáros zászlóalj 1938 óta hősi halált halt honvédekének emlékműve.]

Traducerea: Monumentul eroilor diviziei de bicicliști, căzuți începând din anul 1938.

Data: 30 mai 1942

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, în curtea cazarmii.

Observații: numele eroilor au fost gravate pe plăcile de marmură amplasate pe cele trei laturi ale monumentului realizat din piatră brută. Monumentul a fost inaugurat de Ziua Eroilor. A fost înlăturat după anul 1945.

Bibliografie: *Ellenzék*. 27 mai, 1 iunie 1942.

433.

[A repülős zászlóalj 1938 óta hősi halált halt honvédeinek emlékműve.]

Traducerea: Monumentul eroilor diviziei aeriene, căzuți începând din anul 1938.**Data:** 30 mai 1942**Locul:** curtea cazărmii de aviație din Someșeni.**Observații:** monumentul a fost inaugurat de Ziua Eroilor. Numele eroilor au fost gravate pe placa memorială. A fost înlăturat după anul 1945.**Bibliografie:** *Ellenzék*. 27 mai, 1 iunie 1942.

434.

(relief: portretul lui G. A.)

[Inscripția reliefului:]

D^R. GENERSICH ANTAL 1842–1918.**Data:** 26 septembrie 1942**Locul:** între străzile Clinicilor (Mikó) și Hasdeu (Kőkert), în sala Institutului de Anatomie Patologică al Universității „Ferenc József”.**Observații:** placa memorială a fost amplasată la centenarul nașterii profesorului de medicină și reprezintă donația Societății Medicilor Patologi Maghiari (Magyar Patológusok Társasága). După anul 1945 a fost îndepărtată și a ajuns la Facultatea de Medicină din Târgu-Mureș.**Bibliografie:** *Keleti Ujság*. 27 septembrie 1942; *Ellenzék*. 26 septembrie 1942; *Népújság*. 30 mai 1992; Gaal 2016a: 218.

435.

**E HÁZBAN SZÜLETETT
1890 AUGUSZTUS 30-án
REMÉNYIK SÁNDOR
„VÉGVÁRI”
A NEMZET KÖLTŐJE**

Traducerea: În această casă s-a născut, în data de 30 august 1890, Reményik Sándor, „Végvári” [pseudonim: „cel din cetatea de frontieră”], poet al națiunii.**Data:** 24 octombrie 1942**Locul:** str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 14, pe latura Palatului Toldalagi-Korda.

Observații: a fost inaugurată cu prilejul comemorării unui an de la moartea poetului. Placa memorială a fost acoperită cu tencuială până la restaurarea de la sfârșitul anilor 1980. În anul 1992 a fost acoperită cu var și a devenit vizibilă din nou mai târziu.

Bibliografie: *Ellenzék*. 26 octombrie 1942; *Keleti Ujság*. 25 octombrie, 27 octombrie 1942; Kelemen 1982g: 88; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 142–143; Gaal 2001b: 401; Asztalos 2004: 490, 2008: 103; Gaal 2016a: 106, 218.

436.

(relief: portretul lui P. I.)
**A KEGYES TANÍTÓRENDEK MAGYARORSZÁGI
 LETELEPEDÉSÉNEK HÁROMSZÁZADIK ESZTENDEJÉBEN
 A SZELÍD ÉLETŰ ÉS NAGYTUDÁSÚ
 PÁLLYA ISTVÁN
 A NEMES TUDOMÁNYOK, A DRÁMAÍRÁS ÉS
 FORDÍTÁS BUZGÓ MŰVELŐJE, AZ ELSŐ
 KOLOZSVÁRI PIARISTA IGAZGATÓ (1776–1782)
 EMLÉKÉNEK
 HÁLÁS KEGYELETTEL
 AZ ÖREGDIÁKOK**

REIMANN K(ároly). 1942.

Traducerea: Dedicată amintirii lui Pállya István, cel cu un trai blând și cu o cunoaștere imensă, cultivator zelos al științelor nobile, al dramaturgiei și al traducerii literare, primul director de școală piarist din Cluj (1776–1782), la trei secole de la stabilirea Ordinului Piarist în Ungaria, cu pioasă recunoștință, de foștii elevi. [Realizată de] Reimann Károly, în anul 1942.

Data: 22 noiembrie 1942

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, lângă scara de la etajul al doilea al gimnaziului.

Observații: relieful este opera lui Fülöp István; placa a fost realizată de Reimann Károly. Evenimentul a fost organizat de Gimnaziul Romano-Catolic „Zágoni Mikes Kelemen” și de Organizația Elevilor Piarști. Placa memorială a fost înlăturată în anul 1948.

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 18 noiembrie, 24 noiembrie 1942; *Ellenzék*. 21 noiembrie, 23 noiembrie 1942; *KFÉ*. 1943: 35; Biró V. 2011: 71; Gaal 2016a: 219.

437.

(stema Transilvaniei)
ITT-VÁRJA-JÉZUSSÁT
APAFY-MIHÁLY
ERDÉLYORSZÁG-FEJEDELME
SZÜLETETT: 1626-FEJEDELEMMÉ
VÁLASZTATOTT: 1661-MEGHALT: 1690
APAFY-MIHÁLYNÉ
BORNEMISSZA-ANNA
SZÜLETETT: 1628-MEGHALT: 1688
II-APAFY-MIHÁLY
SZÜLETETT: 1665-MEGHALT: 1713
FELESÉGE: BETHLEN-KATA
SZÜLETETT: 166[...] MEGHALT: 1724

A-FEJEDELMI-HAMVAK-IDETE-
METTETTEK-1909-BEN-S-EMLÉKŰ(-)
KETE-KÖVEL-MEGJELŐLTE-A-RE(-)
FORMÁTUS-EGYHÁZKÖZSÉG-1942

Traducerea: Aici îl așteaptă pe al său Isus principele Transilvaniei, Apafy Mihály, născut în anul 1626, ales principe în anul 1661, decedat în anul 1690, împreună cu soția sa, Bornemissza Anna, născută în anul 1665, decedată în anul 1688, și Apafy Mihály al II-lea, născut în anul 1665, decedat în anul 1713, împreună cu soția sa, Bethlen Kata, născută în anul 166[...], decedată în anul 1724. Cenușile princiare au fost înmormântate aici în anul 1909 și amintirea lor a fost comemorată prin această piatră de Parohia Reformată în anul 1942.

Data: 23 noiembrie 1942

Locul: la Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu), în absidă.

Observații: proiectată de Kós Károly în anul 1932. O parte dintre datele biografice sunt eronate: Apafy Mihály I s-a născut în anul 1632, Apafy Mihály al II-

lea, în anul 1676. Rămășițele pământești au fost aduse de la Biserica Reformată din Orașul de Jos (Biserica Reformată cu Două Turnuri), cu onoruri militare.

Bibliografie: R. Nagy A. 1932; *Ellenzék*. 24 iulie, 21 noiembrie, 23 noiembrie 1942; *Keleti Ujság*. 24 noiembrie 1942; V. M. 1942; Tavaszy 1943; Entz-Kovács 1995: 89; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 109-110; Kerekes (întocm. de) 1998: 67-68; Asztalos 2004: 145; Lukács 2005: 90; Gaal 2007a: 142-143; Asztalos 2008: 91-92; Todîța 2009: 28; Sas 2015: 56, 208-209; Gaal 2016a: 219.

438.

[Emléktábla a volt kolozsvári 21. Gyalogezred I. világháborúban elesett 12000 hősi halottjának emlékére.]

Traducerea: Placă memorială în memoria celor 12 000 de eroi din fostul Regiment 21 Infanterie din Cluj căzuți în Primul Război Mondial.

Data: 6 decembrie 1942

Locul: str. Dorobanților (Honvéd) nr. 23, pe peretele intrării principale a cazărmii.

Observații: placa memorială a fost amplasată de Uniunea Camarazilor 21 (21-es Bajtársi Szövetség). A fost inaugurată de onomastica regentului Horthy Miklós, în cadrul festivității Mișcării de Îndeplinire a Datoriei Maghiare (Magyar Kötelességteljesítés Mozgalma). A fost înlăturată după 1944.

Bibliografie: *Ellenzék*. 4 decembrie, 7 decembrie 1942; *Keleti Ujság*. 17 noiembrie, 29 noiembrie, 8 decembrie 1942.

439.

Emlékezzünk régiokról – megdicsőült hőseinkről!

Az 1702. évben megalakított utolsó magyar hajdúezred, mely az idők folyamán – 1743-tól – mint az Erdélyi Nemzeti Gyalogezred, a napóleoni háborúban mint Splényi-ezred és mint 51-es gyalogezred vált híressé, mindenkor a legszebb példáját szolgáltatta Európa minden harcmezéjén a magyar katonai érényeknek.

Hirdesse e tábla hőseink emlékét!

Traducerea: Să ne amintim de antici – eroii noștri glorificați!

Ultimul regiment maghiar „hajdú”, înființat în 1702, care de-a lungul timpului – din anul 1743 – a devenit faimos ca Erdélyi Nemzeti Gyalogezred [Regimentul Național de Infanterie din Ardeal] și în războaiele napoleoniene ca Regimentul Splényi și ca Regimentul 51 Infanterie, a oferit cel mai frumos exemplu de virtuți militare maghiare pe fiecare câmp de luptă din Europa.

Această placă să păstreze amintirea eroilor noștri!

Data: 23 mai 1943

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, pe peretele cazărmii.

Observații: este placa memorială a honvezilor din Regimentul 51 Infanterie Imperială și Regală (51-es Császári és Királyi Gyalogezred) căzuți în Primul Război Mondial. A fost amplasată cu ocazia aniversării a 240 de ani de la înființarea Regimentului și a 200 de ani de la mutarea lui în Cluj (23 mai 1743), de către Cercul de Camarazi ai Regimentului 51 Infanterie (51-es Gyalogezred Bajtársi Köre). A fost înlăturată după 1944.

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 30 ianuarie 1942, 21 mai, 23 mai, 25 mai 1943; *Ellenzék*. 22 mai, 24 mai 1943; Gaal 2016b: 62.

440.

[A Kolozsvári Kisiparosok Erdélyrészi Temetkezési és Önszegélyező Egyesülete alapítóinak és jótévedőinek névsora.]

Traducerea: Fondatorii și sponsorii Asociației Transilvane de Înfmormântare și Autoajutorare a Meșterilor din Cluj.

Data: 14 iunie 1943

Locul: în incinta sediului Asociației Transilvane de Înfmormântare și Autoajutorare a Meșterilor din Cluj.

Observații: a fost dezvelită cu ocazia aniversării a 20 de ani de înființarea Asociației, în cadrul ceremoniei de inaugurare a sediului. Soarta ulterioară a plăcii memoriale este necunoscută.

Bibliografie: *Ellenzék*. 20 aprilie, 15 iunie 1943; *Keleti Ujság*. 16 iunie 1943.

441.

AZ 1914–1918-IG
VILÁGHÁBORÚBAN ELESETT
HŐSÖK, MINT TÁRSULATI TAGOK.

M(AGYAR). KIR(ÁLYI). 21-ES H(ON)V.(ÉD). GY(ALOG). EZR(ED).

NAGY FERENCZ Zászlós	élt 24 év
BAGAMÉRI ISTVÁN Sz(a)k(asz)v(ezető).	“ 37 “
JAKAB ISTVÁN Honvéd	“ 21 “
MEZEI JÓZSEF	“ 21 “
SIMON DÁNIEL	“ 21 “
BÁLINT GYÖRGY	“ 30 “
MÁTHÉ JÁNOS	“ 31 “
JAKAB KÁROLY	“ 31 “
KATONA JÓZSEF	“ 38 “

CS(ÁSZÁRI). (ÉS) KIR(ÁLYI). 51-ES GY(ALOG). EZR(ED).

MEZEI ISTVÁN Honvéd	élt 20 év
ILYÉS JÓZSEF	“ 23 “
NAGY ISTVÁN	“ 21 “
KATONA MIHÁLY	“ 21 “
MORVAI SÁNDOR	“ 22 “
MEZEI JÁNOS	“ 23 “
HAVADI ERNŐ ISTVÁN	“ 25 “
TURGYÁN GYÖRGY	“ 25 “
SZÁSZ ANDRÁS B.	“ 27 “
TÖRÖK JÓZSEF	“ 32 “
TÖRÖK MIKLÓS	“ 36 “

CS(ÁSZÁRI). (ÉS) KIR(ÁLYI). 2-ÖS, 23-AS, 82-ÖS (GYALOG) EZREDEKBŐL

ADORJÁN GYÖRGY Tizedes	élt 28 év
KISS MÁRTON “	“ 38 “
BÁNYAI FERENCZ Őrv(ezető)	“ 22 “
MEZEI JÓZSEF “	“ 22 “

TENGERÉSZ

SZALONTAI ISTVÁN Tizedes élt 27 év.

EMELTETTE A KOLOZSVÁRI HIDELVEI
FÖLDÉSZ KALANDOS TÁRSULAT
1943
A HAZÁÉRT
MINDENKOR MINDEN CSEPP VÉRÜNKET
ÁLDOZZUK

Traducerea: Eroii căzuți ca membri de companie în războiul mondial dintre anii 1914 și 1918. Magyar Királyi 21-es Honvéd Gyalogezred [Regimentul 21 Infanterie Honvezi al Armatei Regale Maghiare]: Nagy Ferencz, stegar, 24 de ani. Bagaméri István, plutonier, 37 de ani. Jakab István, honved [...]. Császári és Királyi Honvéd Gyalogezred [Regimentul 51 Infanterie Honvezi al Armatei Imperiale și Regale]: Mezei István, honved [...]. Din Császári és Királyi 2-es, 23-as, 82-es Gyalogezred [Regimentele de infanteriști imperiale și regale nr. 2, 23 și 82]: Adorján György, caporal, 28 de ani. [...] Bányai Ferencz, fruntaș, 22 de ani. [...] Marinar: Szalontai István, caporal, 27 de ani. Ridicat de Földész Kalandos Társulat [Colegiul Agricultorilor Kalandos] din Hídelve [Cartierul Podului], în anul 1944. Întotdeauna până la ultimul strop de sânge pentru patrie.

Data: 27 iunie 1943

Locul: str. Crișan (Kismező), în cimitirul Kalandos; monument al eroilor din Primul Război Mondial.

Observații: a fost inaugurat înaintea Zilei Honvezilor, 28 iunie.

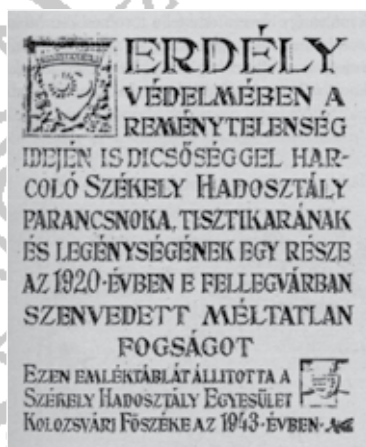
Bibliografie: *Ellenzék*. 26 iunie, 28 iunie 1943; *Keleti Újság*. 27 iunie, 29 iunie 1943; *Szabadság*. 9 septembrie 2013; Gaal 2016a: 220, 2016b: 60–62, 63.

442.

(însemnul Diviziei Secuiești)

ERDÉLY
VÉDELMÉBEN A
REMÉNYTELENSÉG
IDEJÉN IS DICSŐSÉGGEL HAR-
COLÓ SZÉKELY HADOSZTÁLY
PARANCSNOKA, TISZTIKARÁNAK
ÉS LEGÉNYSÉGÉNEK EGY RÉSZÉ
AZ 1920. ÉVBEN E FELLEGVÁRBAN
SZENVEDETT MÉLTATLAN
FOGSÁGOT.

EZEN EMLÉKTÁBLÁT ÁLLÍTOTTA A
 SZÉKELY HADOSZTÁLY EGYESÜLET
 KOLOZSVÁRI FŐSZÉKE AZ 1943-ÉVBEN.
 (însemnul Crucea Apărării Naționale)

Traducerea: Comandantul diviziei Székely Hadosztály [Divizia Secuiască], care a continuat să lupte glorios pentru apărarea Transilvaniei în vremurile deznădejdiei, împreună cu o parte din corpul de ofițeri și din divizie, au fost pe nedrept captivi în această cetățuie, în anul 1920. Această placă memorială a fost așezată de Székely Hadosztály Egyesület Kolozsvári Főszéke [Consiliul Director din Cluj al Asociației Divizia Secuiască], în anul 1943.

Data: 20 august 1943

Locul: Cetățuia (Fellegvár), în cazarma de odinioară a regimentului de husari, deasupra clădirii porții.

Observații: opera lui Nagy Albert; textul a fost formulat de Szabó T. Attila, proiectul pentru placa memorială îi aparține lui Keöpeczi Sebestyén József. Placa memorială a fost înălțurată după anul 1944.

Bibliografie: *Ellenzék*. 12 august, 19 august, 21 august, 1943; *Keleti Újság*. 12 august, 17 august, 19 august, 22 august 1943; Sas 2011a: 35; Gaal 2016a: 220, 2016b: 63.

443.

[Pallós Albert (1855–1922), az Állami Polgári Leányiskola egykori igazgatója]

Traducerea: Pallós Albert (1855–1922), fost director al Școlii Civile de Fete.

Data: 6 noiembrie 1943

Locul: str. G-ral Eremia Grigorescu (Rákóczi) nr. 2–4, în incinta Căminului pentru Învățătoare (Tanítók Leányotthona).

Observații: soarta ulterioară a plăcii memoriale este necunoscută.

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 5 noiembrie 1943

444.

[Latura sudică:]

(stema Uniunii Sovietice)

(relief)

**ВЕЧНАЯ СЛАВА
ГЕРОЯМ
ПАВШИМ В БОЯХ
ЗА СВОБОДУ И
НЕЗАВИСИМОСТЬ
СОВЕТСКОГО
СОЮЗА**

[Latura nordică:]

2

(relief)

**УКРАИНСКИЙ
ФРОНТ**

**ОКТАБРЬ
1944**

ГОДА

ГОРОД
КЛУЖ

[Latura estică:]

(relief)
**ЗДЕСЬ ПОХОРОНЕНЫ
ПАВШИЕ СМЕРТЬЮ ХРАБРЫХ В БОЯХ
ЗА СВОБОДУ И НЕЗАВИСИМОСТЬ
СОВЕТСКОГО СОЮЗА**

**ГЕРОЙ СОВЕТСКОГО СОЮЗА
ГВАРДИИ МАЙОР ПЕРЕВОЗНЫЙ М.И.**

ГВАРДИИ КАПИТАН
СВАНИДЗЕ В.В.

ГВАРДИИ КАПИТАН
ЯКУБОВ М.А.

Гв. СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
КАЗАНКОВ В.Х.

Гв. СТАРШ. ЛЕЙТЕНАНТ А.С.
АРЦИС И.И.

ГВАРДИИ ЛЕЙТЕНАНТ
ИЛЮШЕНКО М.И.

ГВАРДИИ ЛЕЙТЕНАНТ
КУРБАКОВ Н.П.

ГВАРДИИ ЛЕЙТЕНАНТ
ТИЗЯЕВ Ф.К.

ГВАРДИИ ЛЕЙТЕНАНТ
ПОПОВ П. М.

ГВАРДИИ ЛЕЙТЕНАНТ
ДЖЕНЧВИЛАШВИЛИ Г.А.

ГВАРДИИ ЛЕЙТЕНАНТ
КУЗНЕЦОВ Н.М.

Гв. МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
ЗЕЛЬДИН С.М.

Гв. МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
НАВРУЗОВ Ч.

Гв. МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
ПОПЛУТИН И.А.

Гв. МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
ГРИЩУК И.И.

Гв. МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
ПУХОВ М.И.

Гв. МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
БУРЛАКОВ В.Н.

Гв. МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
КРАВЧЕНКО И.П.

Гв. МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
БАНИКОВ П.М.

МАЙОР ЧЕКАШЕВ И.И.

[Latura vestică:]

(relief)
**ЗДЕСЬ ПОХОРОНЕНЫ
ПАВШИЕ СМЕРТЬЮ ХРАБРЫХ В БОЯХ
ЗА СВОБОДУ И НЕЗАВИСИМОСТЬ
СОВЕТСКОГО СОЮЗА**

Полковник СУСЛИН А.Г.

**МАЙОР
НАТРАШВИЛИ С.Ф.**

**МАЙОР
ИСАКОВ К.Д.
ИНЖЕНЕР-МАЙОР
ПОЛЯКОВ И.А.**

**КАПИТАН
ПИЛИПКОВ С.М.**

**КАПИТАН
СОЛОВЬЕВ А.М.
СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
ПЕТРОВ П.М.**

**СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
СЕМЕНОВ В.И.**

**СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
РОГАТНЕВ А.К.**

**СТАРШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
НАБОКОВ Г.Е.**

**СТАРШ. ЛЕЙТЕНАНТ МЕД.СЛ.
КАМАЛО К.М.**

**ЛЕЙТЕНАНТ
БЕЛЯЕВ А.Г.**

**ЛЕЙТЕНАНТ
ЕРМАКОВ В.И.**

**ЛЕЙТЕНАНТ
ГОРБАЧЕВ Я.С.**

**ЛЕЙТЕНАНТ
ЧЕРНИКОВ В.А.**

**ЛЕЙТЕНАНТ
ШИСТЕРОВ А.Г.**

**ТЕХНИК-ЛЕЙТЕНАНТ
КРЕКОВ С.Ф.**

**МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
АЛЯЕВ А.Д.**

**МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
ТЕРЕХОВ В.С.**

**МЛАДШИЙ ЛЕЙТЕНАНТ
КИЛАСОНИЯ Ш.И.**

**МЛ. ТЕХНИК-ЛЕЙТЕНАНТ
ЛАПШОВ И.Е.**

КАПИТАН ШПАК З.М.

Traducerea:

[Latura sudică:]

Glorie eternă eroilor căzuți în lupta pentru independența Uniunii Sovietice.

[Latura nordică:]

Frontul al II-lea Ucrainean, octombrie 1944, orașul Cluj.

[Latura estică:]

Aici se odihnesc cei căzuți eroic în lupta pentru libertatea și independența Uniunii Sovietice.

Eroul Uniunii Sovietice, Perevozni M. I., general-maior de gardă.

Svanidze V. V., căpitan de gardă	Kuzniețov N. M., locotenent de gardă (?)
Iacobov M. A., căpitan de gardă	Zeldin S. M., sublocotenent
Kazankov V. H., locotenent major	Navruzov C., sublocotenent
Arțis I. I., locotenent major	Poplutin I. A., sublocotenent
Iliușenko M. I., locotenent de gardă	Grișuk I. I., sublocotenent
Kurbakov N. P., locotenent de gardă	Puhov M. I., sublocotenent
Tiziaev F. K., locotenent de gardă	Burlakov V. N., sublocotenent
Popov P. M., locotenent de gardă	Kravcenko I. P., sublocotenent
Djencivilașvili G. A., locotenent de gardă	Blinnikov P. N., sublocotenent

Cekașev I. I., maior

[Latura vestică:]

Aici se odihnesc cei căzuți eroic în lupta pentru libertatea și independența Uniunii Sovietice.

Suslin A. G., colonel

Natrașvili S. F., maior	Beliaev A. G., locotenent major
Isakov K. D., maior	Ermakov V. I., locotenent major
Poliakov I. A., inginer maior	Gorbaciov J. Sz., locotenent major
Pilipkov S. M., căpitan	Cernikov V. A., locotenent major
Soloviev A. M., căpitan	Șisterov A. G., locotenent major
Petrov P. M., locotenent major	Krekov S. F., locotenent major tehnician
Semionov V. I., locotenent major	Aliaev A. D., sublocotenent
Rogatniev A. K., locotenent major	Terehov V. S., sublocotenent
Nabokov G. E., locotenent major	Kilasonia S. I., sublocotenent
Kamalo K. M., locotenent major salvare	Lapșov I. E., sublocotenent tehnician

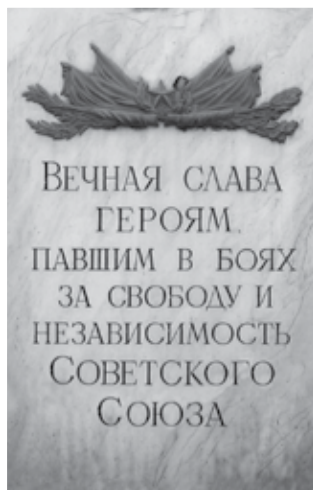
Șpak Z. M., maior

(Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Komáromi Tünde.)

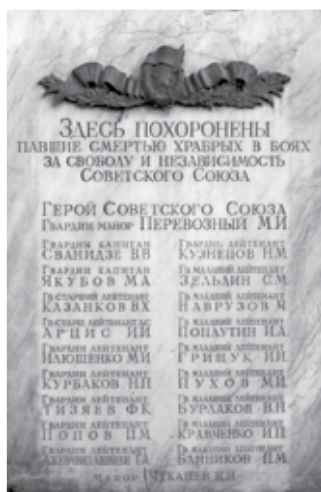
Data: 1 mai 1945

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai), în fața catedralei; coloană memorială.

Observații: a fost proiectată de inginerul-locotenent major Nosov. A fost coloana memorială a ofițerilor sovietici ai Frontului al II-lea Ucrainean, căzuți în luptele din regiunea Clujului. A fost inaugurat împreună cu un alt monument sovietic [445]. Monumentul a fost înlăturat în 12 decembrie 1990, plăcile memoriale fiind mutate în Cimitirul Eroilor, pe parcela soldaților sovietici [631].

Latura sudică

Latura nordică

Latura estică

Latura vestică

Bibliografie: Erdély. Szociáldemokrata Hetilap. 12 martie 1945; Erdély. Szociáldemokrata Napilap. 25 aprilie, 3 mai 1945; Făclia. 3 mai 1945; Pascu-Pataki-Popa (întocm. de) 1957: 118; ilustrația nr. 84; C. Daicoviciu 1962: imagine; Baconsky 1963: 22; Bodea-Fodor-Vajda 1971: 333; Buta-Bodea-Edroiu 1989: 82; Szabadság. 12 decembrie 1990; Adevărul în Libertate. 13 decembrie 1990.; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 264; Gaal 2001b: 420, 429; Asztalos 2004: 53, 473; Lukács 2005: 94; Gaal 2016a: 239, 279, 2016b: 55–56.

445.

[În partea sudică:]

2
УКРАИНСКИЙ
ФРОНТ
ОКТЯБРЬ
1944
КЛУЖ

[În partea nordică:]

(stema Uniunii Sovietice)

ВЕЧНАЯ СЛАВА ГЕРОЯМ
ПАВШИМ В БОЯХ
ЗА СВОБОДУ И
НЕЗАВИСИМОСТЬ
СОВЕТСКОГО СОЮЗА

[În partea estică:]

ЗДЕСЬ ПОХОРОНЕНЫ
КРАСНОАРМЕЙЦЫ И
СЕРЖАНТЫ ПАВШИЕ
СМЕ[Р]ТЬЮ ХРАБРЫХ
В БОЯХ ЗА СВОБОДУ
И НЕЗАВИСИМОСТЬ
СОВЕТСКОГО СОЮЗА

[În partea vestică:]

ЗДЕСЬ ПОХОРОНЕНЫ
КРАСНОАРМЕЙЦЫ И
СЕРЖАНТЫ ПАВШИЕ
СМЕ[Р]ТЬЮ ХРАБРЫХ
В БОЯХ ЗА СВОБОДУ
И НЕЗАВИСИМОСТЬ
СОВЕТСКОГО СОЮЗА

Traducerea:

[În partea sudică:] Frontul al II-lea Ucrainean, octombrie anului 1944, orașul Cluj.

[În partea nordică:] Veșnică slavă eroilor căzuți în războaiele pentru libertatea și neatârarea Uniunii Sovietice!

[În partea estică și vestică:] Aici se odihnesc ofițerii curajoși ai Armatei Roșii căzuți în războaiele pentru libertatea și neatârarea Uniunii Sovietice.

Data: 1 mai 1945**Locul:** Piața Avram Iancu (Bocskai), în spatele catedralei; monument.**Observații:** a fost proiectat de inginerul-locotenent major Nosov. Potrivit unor surse a fost ridicat înainte de 13 martie 1945 – adică în timpul administrației militare

Sursă: Arhiva de fotografie de presă Minerva – © Asociația Culturală Minerva, Cluj

sovietice. A fost inaugurat împreună cu un alt monument sovietic [444]. Monumentul reprezentând o mașină de luptă – o replică din bronz a unui tanc sovietic T-34 – a fost înlăturat în 11 decembrie 1990 și mutat în Cimitirul Eroilor, pe parcela soldaților sovietici [631].

Bibliografie: Erdély. Szociáldemokrata Hetilap. 12 martie 1945; Erdély. Szociáldemokrata Napilap. 25 aprilie, 3 mai 1945; Făclia. 3 mai 1945; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 333; Szabadság. 19 octombrie, 12 decembrie 1990; Adevărul în Libertate. 13 decembrie 1990.; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 264; Gaal 2001b: 420, 429; Asztalos 2004: 53, 208, 473; Lukács 2005: 94; Gaal 2016a: 239, 279, 2016b: 55–56.

446.

Józsa Béla soha meg nem alkuvó magatartással, utolsó csepp véréig harcolt Erdély népeinek, a román és magyar népnek szabadságáért.

Traducerea: Józsa Béla a luptat fără compromisuri, până la ultimul strop de sânge, pentru libertatea popoarelor Transilvaniei, poporul român și cel maghiar.

Data: 1945

Locul: la începutul străzii Octavian Goga (Vasvári Pál/Józsa Béla), pe peretele Institutului de Psihopedagogie Specială.

Observații: placa memorială a fost inaugurată probabil în anul 1945, când și strada a primit numele lui Józsa Béla. În data de 22 mai 1946 placa memorială a fost distrusă.

Bibliografie: Erdély. A Szociáldemokrata Párt kolozsvári szervezetének hivatalos lapja. 23 mai 1946; Igazság. 23 mai 1946; Gaal 2016a: 243.

447.

11 OCT(OMBRIE). 1944

Data: 11 octombrie 1945

Locul: Piața 1 Mai, pe terenul de sport al Fabricii Dermata (ulterior Uzinele Herbák János); monument.

Observații: acest monument al eliberării a fost ridicat în memoria soldaților sovietici, cu prilejul aniversării unui an de la intrarea lor în Cluj.

Bibliografie: Erdély. *Szociáldemokrata Napilap*. 10 octombrie, 13 octombrie 1945; *Igazság*. 16 septembrie 1958; Bodea-Fodor-Vajda 1971: 332; *Adevărul de Cluj*. 12 septembrie 1992, 25 mai 2001.

448.

[Monumentul evreilor uciși în lagărele naziste, prevăzut cu plăci memoriale în limbile maghiară și română.]

Data: 11 august 1946

Locul: str. Argeș (Apáczai Csere János) nr. 26, în curtea Vilei Péter-Pál, fostul sediu al Gestapoului; monument.

Observații: opera lui Lövith Egon. Monumentul a fost inaugurat de Asociația Tinerilor Democrați Deportați (DDISZ) la aniversarea unui an de existență a organizației. Potrivit amintirilor lui Székely Sára: „Pe obeliscul înalt de circa doi metri și jumătate erau sculptați doi bărbați cu torțe în mână, iar în partea superioară erau gravate literele ebraice «pei» și «nun» (פ"י), care se înscriu pe toate mormintele evreiești. Inscricția de pe soclu vestea în limbile română și maghiară că monumentul era ridicat în memoria evreilor uciși în lagărele naziste. La dezvelire au participat membri OTDE (Organizația Tineretului Democrat Evreiesc), prietenii noștri de alte confesiuni și reprezentanții Comunității Evreiești din Cluj” (Székely S. 2008). „Era o construcție colțuroasă, cu o compoziție simetrică, de dimensiuni mari. Două sau trei trepte urcau spre «fațada» lui; cele două plăci memoriale de formă circulară erau amplasate de cele două părți. Aveau înălțime de cel puțin 3 metri și o lungime de 3-4 metri. Lövith Egon mi l-a desenat din memorie. Potrivit lui Dorel Ornescu, a fost ridicat imediat după război și demolat

înainte de anul 1971.” (Relatarea lui Lőwy Dániel) În anul 1970 a fost înlăturat la cere-
rea locatarilor din acea perioadă, înalți funcționari comuniști.

Bibliografie: Erdély. *A Szociáldemokrata Párt kolozsvári szervezetének hivatalos lapja*. 13 august 1946;
Lőwy 2005: 356; Gaal 2016a: 243–244.

449.

[Pe bust:]

JANOVICS JENŐ Dr.
a színház építője

[Pe postament:]

JANOVICS JENŐ
1872–1945

Traducerea: Dr. Janovics Jenő (1872–1945), ctitorul
teatrului.

Data: 16 noiembrie 1946

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în
foaierul Teatrului Maghiar de Stat; bustul lui Jano-
vics Jenő.

Observații: opera lui Benczédi Sándor senior. A fost
inaugurat la aniversarea unui an de la deschiderea
teatrului și de la moartea directorului.

Bibliografie: Erdély. *A Szociáldemokrata Párt kolozsvári szer-
vezetének hivatalos lapja*. 15 noiembrie, 19 noiembrie 1946.

450.

[Pe fața troiței:]

IS HS
(trei figuri)

NI KA
INCHINARE EROILOR

(figură; inscripția circulară: SF. MC. DIMITRIE)
CRUCEA ESTE ALTAR DE JERTFA

[Pe placa memorială din față:]

CEI CE MOR PENTRU APĂRAREA
DREPTURILOR ȘI LIBERTĂȚILOR
POPORULUI SUNT EROI.
EROII NU SE UITĂ NICIODATĂ.
GLORIE LOR.

[Pe spatele troiței:]

GLORIE ETERNĂ
BRAVILOR EROI

[Pe placa memorială din spate:]

CONSTRUIT DE AȘEZĂMÂNTUL
NAȚIONAL „REGINA MARIA”
PENTRU CULTUL EROILOR
ÎN COLABORARE CU
AUTORITĂȚILE MILITARE ȘI
CIVILE DIN CLUJ

[Pe latura troiței:]

Al(exandru). P(erța). Cuza

Data: 1947

Locul: Calea Turzii (Tordai), în Cimitirul Eroilor; monumentul eroilor români din al Doilea Război Mondial.

Observații: fundația care a ridicat monumentul a purtat numele reginei între anii 1940 și 1948; a funcționat până în anul 1948. Troița din vârful monumentului este probabil ulterioară.

Bibliografie: Tucă–Cociu 1983: 149; Gaal 2016b: 54.

451.

A
TEPŁOMOT RESTAURÁLTA
1947-ben
PATTANTYUS Á. KÁROLY ÉS
SZTANKOVICS FERENCZ

Traducerea: Biserica a fost restaurată de Pattanttyus Á. Károly și de Sztankovics Ferencz în anul 1947.

Data: 1947

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar), Biserica Romano-Catolică „Sfinții Petru și Pavel”, pe peretele nordic al naosului.

Observații: placă memorială pictată pe perete.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 118.

452.

**ÎNTRU MĂRIREA LUI DUMNEZEU
ZIDITU-S'A ACEASTĂ BISERICĂ, ÎNCHINATĂ
INVIERII DOMNULUI,
ÎN ANII 1800–1803,
CU CHELTUIALA VLĂDICULUI
IOAN BOB
DE ALBA-IULIA ȘI FĂGĂRAȘ
ȘI S'A RESTAURAT ÎN ANII 1903 ȘI 1922,
IAR ÎN URMA CELOR SUFERITE ÎN VREMEA
CUMPLITULUI RĂZBOIU DIN 1939–1945,
S'A REÎNNOIT ȘI ZUGRĂVIT
PRIN JERTFELE CREDINCIOȘILOR
ȘI CU STRĂDANIA CURATORATULUI
ȘI A PREOTULUI BISERICII
DR. VASILE AȘTILEANU,
TÂRNOSINDU-SE DIN NOU ÎN 25 MAI 1947, DE
I(NALT).P(REA).S(FINȚIA).S(A). DR. IULIU HOSSU
EPISCOP DE CLUJ–GHERLA.**

Data: 25 mai 1947?

Locul: str. Episcop Ioan Bob (Kismester) nr. 5, după
intrarea Bisericii Greco-Catolice.

EZ A TEMPLOM MÁTYÁS KIRÁLYNAK 1486· ÉVI RENDELETÉRE ÉS TÁMOGATÁSÁVAL 1489 TAVASZÁTÓL KEZDVE ÉPÜLT, MÉGPEDIG JÁNOS BARÁT TERVEI SZERINT, GYÖRGY KŐFARAGÓMESTER KÖZREMŰKÖDÉSÉVEL· II· ULÁSZLÓ KIRÁLY SEGÍTSÉGÉVEL FEJEZTÉK BE 1516 ELŐTT· 1603 JÚNIUSÁBAN BELSEJÉT ÖSSZEROMBOLTÁK, BOLTOZATÁT SÚLYOSAN MEGRONGÁLTÁK· BETHLEN GÁBOR FEJEDELEM A PUSZTA TEMPLOMOT 1622-BEN A KOLOZSVÁRI ORSZÁGGYŰLÉS VI· TÖRVÉNYCIKKÉVEL A REFORMÁTUS EGYHÁZNAK ADOMÁNYOZTA· EZT RÁKÓCZI GYÖRGY FEJEDELEM 1632-BEN KELT DIPLOMÁJÁVAL ÉS AZ 1638· ÉVI GYULAFEHÉRVÁRI ORSZÁGGYŰLÉS II· TÖRVÉNYCIKKÉVEL MEGERŐSÍTETTE· UGYANŐ 1638-TÓL 1646-IG MEG IS ÚJÍTTATTA A TEMPLOMOT, 1646-BAN PEDIG KŐFARAGÓ BENEDEK ÉS NICOLAI ILLÉS KŐFARAGÓMESTERREL MAI DÍSZES SZÓSZÉKÉT IS ELKÉSZÍTETTE· GELEJI KATONA ISTVÁN PÜSPÖK AZ 1647· ÉV JÚLIUS HAVÁNAK ELSŐ NAPJÁN MEGNYÍLT ZSINAT ALKALMÁVAL FÖLSZENTELTE.

1798· AUGUSZTUS 31-ÉN A TEMPLOM TETŐZETE ÉS HARANGLÁBJA A BELVÁROS EGY RÉSZÉVEL EGYÜTT LEÉGETT· AZ ÚJ TETŐZET ELKÉSZÜLTE UTÁN, 1803 OKTÓBER HAVÁTÓL FOGVA A TEMPLOMOT ÚJRA HASZNÁLNI KEZDTÉK· ORGONÁJÁT 1766-BAN KÉSZÍTETTÉK ÉS 1913-BAN BŐVÍTETTÉK· KARZATÁT AZ 1910–12· ÉVI BELSŐ HELYREÁLLÍTÁSKOR EMELTÉK.

ISTEN DICSŐSÉGÉRE ÉS AZ IRÁNTA VALÓ HÁLÁBÓL ÁLLÍTTATTA EZT AZ EMLÉKTÁBLÁT A KOLOZSVÁR-BELVÁROSI REFORMÁTUS EGYHÁZ A TEMPLOM FÖLSZENTELÉSÉNEK HÁROMSZÁZADOS ÜNNEPÉN AZ ÚR 1947· ESZTENDEJE JÚLIUS HAVÁNAK 6· NAPJÁN·

[În partea din jos a plăcii memoriale:]

E TÁBLÁT ÉS KERETÉT KÉSZÍTETTE BAJKAI SÁNDOR ASZTALOSMESTER

FESTETTE KEÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF 1947.V.29–VI.29.

Traducerea: Această biserică a fost ridicată din ordinul regelui Matia din anul 1486, începând din primăvara anului 1489, pe baza planurilor fratelui János, cu colaborarea cioplitorului în piatră György, terminată cu ajutorul regelui Ulászló [Vladislav] al II-lea, înaintea anului 1516. În iunie 1603 interiorul bisericii a fost distrus și bolta a suferit mari stricăciuni. În anul 1622 clădirea abandonată a fost donată Bisericii Reformate de principele Bethlen Gábor, prin Legea VI adoptată de Dieta de la Cluj. Donația a fost întărită de principele Rákóczi György printr-o diplomă emisă în anul 1632 și prin Legea II din anul 1638, adoptată de Dieta de la Alba Iulia (Gyulafehérvár). Același principe a și renovat biserica între anii 1638 și 1646 și a comandat amvonul ornat din prezent, realizat de cioplitorii în piatră Kőfaragó Benedek și Nicolai Illés. Biserica a fost sfințită cu prilejul sinodului reunit în prima zi din luna iulie a anului 1647, de către episcopul Geleji Katona István. În 31 august 1798 acoperișul și clopotnița bisericii

au ars împreună cu o parte din centrul oraşului. După realizarea noului acoperiş, începând din luna octombrie a anului 1803, biserica a început să fie folosită din nou. Orga a fost instalată în anul 1766 și mărită în anul 1913. Galeria a fost construită cu prilejul lucrărilor de restaurare interioare din anii 1910–1912. Această placă memorială a fost ridicată întru slava lui Dumnezeu și din recunoștință față de El, de către Biserica Reformată Centrală din Cluj, la al treilea centenar al sfințirii bisericii, în data de 6 iulie 1947. Placa memorială și ancadramentul au fost realizate de maestrul tâmplar Bajkai Sándor și pictate de Keöpeczi Sebestyén József între 29 mai și 29 iunie 1947.

Data: 6 iulie 1947

Locul: Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu).

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 110–111; Sas 2011a: 94, 2011b: 624, 2015: 59, 108–110; Gaal 2016a: 245.

454.

[În partea stângă:]

בִּיָּה

**LA RECLĂDIREA ACESTUI TEMPLU
IN AMINTIREA MARTIRILOR AL KIDUȘ HAȘEM
AU CONTRIBUIT PRIN DONAȚIUNI**

**COMUNITATEA EVREILOR DIN TIMIȘOARA
COMUNITATEA EVREILOR DIN BRAȘOV
CHEWRA KADIȘA OCCIDENTALĂ BRAȘOV
COMUNITATEA EVREILOR DIN SIBIU**

EMERIC LÖBL ȘI SOȚIA

IGNÁCZ WEISS ȘI SOȚIA

ARPAD ȘI RUDOLF ZĂDOR

IOSIF DEUTSCH

MARTIN BERKOVITS

SOMA ȘI SIMION ROSENBERG

ALADĂR CZITROM BRAȘOV

ARMIN STORCH BRAȘOV

INDUSTRIA SĂRMEI S.A. BUCUREȘTI

ANDREI EMERICH BUCUREȘTI

H. LAZAR BUCUREȘTI

ANDREI KUN BUCUREȘTI

MIHAI SOLOMON BUCUREȘTI

BANCA ARDELEANA S.A. BUCUREȘTI
BANCA DE AGRICULTURĂ S.A. CLUJ
MATEI NEUMANN
ANDREI GANZ
TRANSILVANEANĂ S.A. CLUJ
VALEA SOMESULUI S.A. CLUJ
FIRMA „AZUGA” S.A. CLUJ
SOȚIA LUI DR. IOSIF HELLER
SOȚIA LUI DR. RUDOLF HERMANN
SOȚIA LUI DR. ALEXANDRU ROSENBERG TIMIȘOARA
DIONISIE ANHAUCH

[În mijloc:]

ING. SAMOILA LENGYEL
EMERIC GRÁTZ
ERNEST STÖSSEL
EUGEN CZÓDIK
ȘTEFAN SCHLEIFER ȘI SOȚIA
SOC(IETATEA) „CONTINENTALA” S.A. CLUJ
D^{(OAM).NA} M. DÉVÉNYI
ȘTEFAN GERGELY
FARBRICA DE LACĂTE S.A. CLUJ
DR. SZENES NĂSC(UTĂ). HARNIK ROZALIA
ISAC MIHÁLY
EDMUND DEAK
MEIR BRECHER PALESTINA
BERTHOLD ȘI VILLY SIMON BUCUREȘTI
DR. KOHN L. BUCUREȘTI
MARCUS ȘI FRIED CLUJ
WILHELM HIRSCH
NICOLAE SCHMIEDT
EMERIC SEILER
HERMANN FARKAS
DESIDERIU DÉRI
SAMUIL SCHWIMMER
FIRMA „MERCUR” S.A. CLUJ
EGON ERDŐDI
EMANUEL RADOS
ALEXANDRU SIMON
IULIU LÉBER
LUDOVIC MASSLER
ALEXANDRU GRÜNFELD
NASCH – NUSSBAUM – REISMANN
LUDOVIC GOLDSTEIN
DR. ANDREI STRICKER

[În partea dreaptă:]

LUDOVIC ERŐS
 ALBERT EHRENFELD
 DR. RUDOLF SEBESTYÉN
 IZSÓ WALDMANN
 ARPAD SCHÖN
 IGNATZ KATZ
 ION STEINER
 „PROGRES” S.A. CLUJ
 SAMOILĂ WALLERSTEIN
 VASILE WEISS
 ALEXANDRU JÓZSEF
 HERMAN JÓZSEF
 GHEORGHE STEIN ȘI SOȚIA
 BRUMMER & CO
 LUDOVIC SAJOVICS ȘI SOȚIA.

Traducerea:

[Textul în limba ebraică:] BH [Be-ezrat Ha-Şem]: Cu ajutorul lui Dumnezeu! (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányai Viktória.)

Data: 14 septembrie 1947

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Neologă, pe peretele coridorului de intrare.

Observații: placa memoria-lă a fost dezvelită cu prilejul resfințirii sinagogii.

Bibliografie: *Egység. Az erdélyi zsidóság központi lapja*. 19 septembrie 1947; Carmilly-Weinberger ed. 1970: 255; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 170–173; Löwy D. 1998: 250–251, 2005: 520; Gaal 2016a: 246.

DUPĂ ANII GREI DE PRIGOANĂ
OPERA DE REORGANIZARE A COMUNITĂȚII
IN ANII 1945–1947
A FOST INFĂPTUITĂ DE URMĂTOAREA CONDUCERE:
COLOMAN MAYER
LADISLAU ERDŐS
IGNATZ WEISS
D^R. ANDREI STRICKER
ÁRPÁD ZÁDOR
ALEXANDRU HIRSCH
D^R. FERDINAND HERTZ
ERNEST WEINBERGER
HERMAN FARKAS
EMERIC LÖBL
MATEI NEUMANN
IGNATZ KATZ
EMERIC SEILER
D^R. IOSIF SEBESTYÉN
ING. DESIDERIU SALGÓ
ING. EUGEN REICH
ING. SAMOILA LENGYEL
ALADAR GOMBOS
MARTIN BERKOVITS
LUDOVIC GRÜNFELD
D^R. ALEXANDRU FODOR
AȘEZAT CU PRILEJUL REINAUGURĂRII TEMPLULUI ÎN ANUL
1947.

Data: 14 septembrie 1947

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Neologă, pe peretele coridorului de intrare.

Bibliografie: *Egység. Az erdélyi zsidóság köponti lapja.* 19 septembrie 1947; Carmilly-Weinberger 1970 ed.: 256; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 169–170; Löwy D. 1998: 249, D. 2005: 519; Gaal 2016a: 246.

456.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A TRĂIT

EBBEN A HÁZBAN ÉLT

JÓZSA BÉLA

LUPTĂTOR ANTIFASCIST
CARE ȘI-A JERTFIT VIAȚA PENTRU
BINELE CLASEI MUNCITOARE
ȘI A FOST UCIS MIȘELEȘTE
DE CĂTRE AGENȚII
REAȚIUNII HORTHYSTE
LA 22 NOIEMBRIE 1943.

ANTIFASISZTA HARCOS KI ÉLETÉT
A MUNKÁSOSZTÁLY ÉRDEKEIÉRT
ÁLDOZTA FEL.
1943. NOVEMBER 22-IKÉN
A HÓRTHY RENDSZER BÉRENCEI
GALÁD MÓDON
MEGGYILKOLTÁK.

Data: 22 noiembrie 1947**Locul:** str. Jean Jaurès (Pálffy János) nr. 11, pe fațada clădirii.**Observații:** placa memorială a fost realizată cu prilejul comemorării a patru ani de la moartea eroului proletar. La aceeași dată a fost inaugurată și o coloană memorială ridicată la mormântul său din Cimitirul Eroilor [457]. Placa memorială a fost înlăturată după luna decembrie a anului 1989.

Bibliografie: Erdély. *A Szociáldemokrata Párt kolozsvári szervezetének hivatalos lapja*. 21 noiembrie, 25 noiembrie 1947; *Igazság*. 26 noiembrie 1947; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 280–283, 284; Löwy–Deme–ter–Asztalos 1996: 221–222; Gaal 2016a: 246.

457.

(simbol: secera și ciocanul)
AICI ODIHNEȘTE
LUPTĂTORUL ANTIFASCIST
CARE ȘI-A JERTFIT VIAȚA
PENTRU BINELE CLASEI
MUNCITOARE ȘI A FOST UCIS
MIȘELEȘTE DE CĂTRE AGENȚII
REAȚIUNII HORTHYSTE
LA 22 NOIEMBRIE 1943.
JÓZSA BÉLA
ANTIFASISZTA HARCOS
KI ÉLETÉT A MUNKÁSOSZTÁLY
ÉRDEKEIÉRT
ÁLDOZTA FEL.

**1943. NOVEMBER 22-IKÉN
A HÓRTHY RENDSZER BÉRENCEI
GALÁD MÓDON MEGGYILKOLTÁK.**

(portretul lui J. B.)

[Pe latura monumentului:]

ACEST MONUMENT
A FOST RIDICAT
DE CĂTRE
APĂRAREA PATRIOTICĂ
ȘI FEDERAȚIA
FOȘTILOR DEPORTAȚI
ȘI DEȚINUȚI POLITICI
PENTRU CINSTIREA EROULUI
CARE S'A JERTFIT
PENTRU LIBERTATE.

EZT AZ EMLÉKMŰVET
A NÉPVÉDELEM
ÉS A VOLT
POLITIKAI DEPORTÁLTAK
ÉS BEBÖRTÖNZÖTTEK
SZÖVETSÉGE EMELTE
A SZABADSÁGÉRT
ÉLETET ÁLDOZÓ
HŐS
DICSŐSÉGÉRE.

Data: 23 noiembrie 1947

Locul: Cimitirul Central (Házsongárd); monumentul martirului proletar Józsa Béla.

Observații: realizat cu prilejul comemorării a patru ani de la moartea eroului proletar. La aceeași dată a fost inaugurată și placă memorială amplasată pe casa în care a locuit [456].

Bibliografie: Erdély. *A Szociáldemokrata Párt kolozsvári szervezetének hivatalos lapja*. 21 noiembrie, 25 noiembrie 1947; *Igazság*. 26 noiembrie 1947; Baconsky 1963: 57; Gaal 2016b: 16.

458.

לזכרון אבותי אשר
נופלים בדעפארטאציע
טילא בת דוב
נחמיה בן עקיבה

În amintirea părinților noștri dragi
LEOB MIHAI și MATILDA
născută GANCZ și a surorii noastre
MAGDALENA, a fiicei sale ERIKA, martiri
decedați în deportare în anul 1944
Frații LEOB EUGEN și BERNATH

Traducerea: [Textul în limba ebraică:] În amintirea părinților noștri deportați. Tila bat Dov, Nechemia ben Akiba. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányai Viktória.)

Data: după anul 1947

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Neologă, pe peretele coridorului de intrare.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 168–169; Löwy D. 1998: 249, 2005: 519.

שאגו כארי שמים וזעקי כשחל אדמה
 מספד תמרורים נעשה ונקונן בנהימה
 על קהל עדתנו הקדושה שנתנה לשממה
 ועל מנהיגיהם ופרנסיהם הטובים, בחבורה
 נפלה עליהם הממשלה הפשיסטית הארורה
 בעשירי לחדש זיו בגזיות ה' תשי"ד המרה
 נלקחו ממנו פתאום תפארת, הוד ועטרה
 ישישים ובעלי בתים נכבדים והגונים
 צאן קדשים, בחיק אמותם יונקים ועוללים
 חיש מהר נשבו לגעטטא חצר מחרושת לבנים
 קבצו והכו אותם כצאן לטבחה נמשכים
 אחרי שבועות אחדים וענוים מרים וקשים
 הסיעו אותם להצרמות אוישוויץ ולשרופים
 רם. אבינו שוכן במרומים רואה כל סתרים
 נקום לעינינו נקמת דמם שנשפך כמים המוגרים
 ת'נ'צ'ב'ה'י

קהל עדתנו הקדושה הנחרבה בגזירת תשי"ד
 נתארגנה מחדש בתמיכות אחיעזר ה-JOINT
 על ידי מנהלי העדה, בשנות תשי"ה – תשי"ז

Traducerea: Cerul și pământul au gemut ca un leu. Doliu amar și jale plină de lacrimi pentru comunitatea devastată a sfintei noastre adunări, împreună cu conducătorii și înaintestătătorii noștri. Ca o lovitură din partea Domnului, blestemata putere fascistă i-a atacat în ziua a 10-a a lunii Ziv [în data de 3 mai] din anul [5]704 [1944]. Dintr-o dată le-a fost luată gloria, podoba și măiestria, și bătrânii, capii de familie respectați, turma celor sfinți, pruncii de la sânul mamelor și sugarii au fost închiși în grabă în ghetou, au fost strânși în curtea fabricii de cărămizi și bătuți ca vitele mânate la abator. După câteva săptămâni și chinuri amare, au fost transportați la locul de moarte de la Auschwitz, între flăcările înalte. Tatăl nostru din ceruri, cunoscătorul tuturor lucrurilor ascunse, să le răzbune sângele vărsat în fața ochilor noștri, ce-a năvălit ca apa!

Să le fie sufletele legate în legătura vieții!

Adunarea noastră sfântă, distrusă în urma nenorocirilor din anul [5]704 [1944], s-a reorganizat cu ajutorul JOINT și sub conducătorii comunității în anii [5]705–[5]707 [1945–1947].

(Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányai Viktória.)

Data: 1947

Locul: str. Tipografiei (Szappan) nr. 25, pe fațada sediului Comunității Evreiești.

460.

CONDUCĂTORII SI FUNCȚIONARII COMUNITĂȚII PIERIȚI IN DEPORTARE IN 1944–1945.

KLEIN IULIU
HEVES VILIAM
FARKAS ERNEST
SIPOS EUGEN
KELEMEN BERNÁT
BOROS BERNÁT
BERNÁT MAURITIU
Dr. SPITZER IOSIF
Dr. SIMON ALADÁR
Dr. PÁRTOS ERVIN
Dr. KERTÉSZ EUGEN
Dr. JACOBY EMIL
GYÁRFÁS DEZIDERIU
KÖRÖSI ACAȚIU
FLOHR IOSIF
GRÜNWARD GÉZA
BENEDEK ALEXANDRU
LŐB BÉLA
BOSKOVITS EMERIC
HOFFMANN ISIDOR

BERGER ÁRPÁD
BENDER ALEXANDRU
MENCEL BÉLA
FRITS ALBERT
RITÓK LUDOVIC
STERN SÁMUEL
BLAU ALEXANDRU
ROSENTHAL SIMON
HARTMANN ȘTEFAN
LIEBLICH EUGEN
STEUERMANN LEOPOLD
VĂD(UVA) S. NEUBERGER
RABETZ BENJAMIN PRIMCANTOR
FREU LUDOVIC DIRECTOR-ȘCOLAR
GEVÜRZ EMILIA INVĂȚĂTOARĂ
IZSÁK JOHANNA CONDUCĂTOARĂ
PANETH ILEANA CONDUCĂTOARĂ
BERKOVITS EMANUEL INCASSATOR
SCHWARTZ SAMUEL CANTOR
HERMAN IACOB PARACLISIER

Data: după anul 1947

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Neologă, pe peretele coridorului de intrare.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 168; Lőwy D. 1998: 248, 2005: 518–519.

(simbol: steaua roșie)

ВЕЧНАЯ СЛАВА
ВОИНАМ СОВЕТСКОЙ АРМИИ
ОТДАВШИМ СВОИ ЖИЗНИ
В БОРЬБЕ ЗА ОСВОЖДЕНИЕ
ЧЕЛОВЕЧЕСТВА
ОТ ФАШИСТСКОГО РАБСТВА

GLORIE ETERNĂ OSTAȘILOR
ARMATEI SOVIETICE
CARE SI-AU DAT VIAȚA
IN LUPTA PENTRU
ELIBERAREA OMENIRII
DIN ROBIA FAȘCISTA.

ÖRÖK DICSŐSÉG
A SZOVJETHADSEREG KATONÁINAK
KIK AZ EMBERISÉG FELSZABADÍTÁSÁÉRT
FOLYO HARCBAN ÉLETÜKET ADTÁK.

Data: 29 august 1948

Locul: Calea Turzii (Tordai), în Cimitirul Eroilor, în parcela soldaților sovietici; monument.

Bibliografie: Gaal 2016a: 249, 2016b: 54–55.

462.

(cruce)

**DOAMNE PRIMEȘTE JERTFA
MARTIRILOR NEAMULUI**

EXECUTAȚI ÎN DICTATURA CARLISTĂ

SOMEȘENI 2-3 DEC(EMBRIE). 1938

FAGADARU NICOLAE

PETRU ION

BICA ANANIA

POP ION

LASCAIANU AUREL

HUEDIN 13-14 FEB(RUARIE). 1939

FLESCHEANU PETRU

HODREA AUREL

STANESCU PETRU

POPA ION

BORZA DUMITRU

GRUITA VICTOR

BORZA ZENOVIE

JUD(EȚUL). CLUJ 21-22 SEPT(EMBRIE). 1939

CUIBUS PETRU

EREMIA NICOLAE

CUCERZAN CONSTANTIN

NICHITA AUGUSTIN

TONCEANU GHEORGHE

Data: în jurul anului 1948

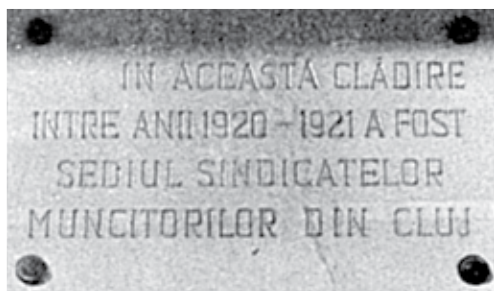
Locul: Calea Turzii (Tordai), în Cimitirul Eroilor; monumentul victimelor dictaturii regale române.

Observații: în anii 2010, primele două rânduri ale inscripției au fost gravate din nou.

Bibliografie: Gaal 2016b: 56.

463.

**IN ACEASTĂ CLĂDIRE
INTRE ANII 1920–1921 A FOST
SEDIUL SINDICATELOR
MUNCITORILOR DIN CLUJ**

Data: după anul 1948

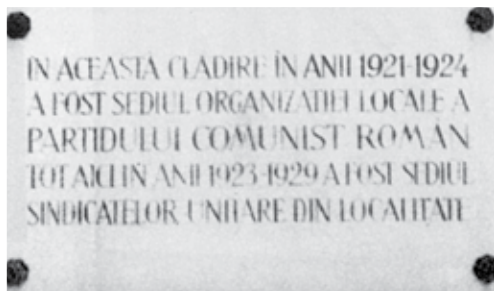
Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 10, în partea dreaptă a porții.

Observații: placa memorială a fost înlăturată după decembrie 1989.

Bibliografie: *Igazság.* 16 aprilie 1971; Bodea-Fodor-Vajda 1971: 88; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 150–151.

464.

**ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE ÎN ANII 1921–1924
A FOST SEDIUL ORGANIZAȚIEI LOCALE A
PARTIDULUI COMUNIST ROMÂN.
TOT AICI ÎN ANII 1923–1929 A FOST SEDIUL
SINDICATELOR UNITARE DIN LOCALITATE**

Data: după anul 1948

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr 3, pe fațada casei.

Observații: placa memorială a fost înlăturată după decembrie 1989.

Bibliografie: *Igazság.* 9 ianuarie 1971; Bodea-Fodor-Vajda 1971: 215; Buta-Bodea-Edroiu 1989: 106; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 227.

465.

(relief: portretul lui E. G. R.; inscripția: **Emil Racoviță**)

**ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT MARELE
BIOLOG ROMÂN
EMIL G. RACOVIȚĂ
1868–1947
FOST PREȘEDINTE AL ACADEMIEI ROMÂNE,
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DIN CLUJ,
ÎNTEMEIETORUL BIOSPEOLOGIEI.**

Data: după anul 1948

Locul: str. Emil Racoviță (Erzsébet) nr. 1, pe fațada casei.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 228.

466.

**PRO MEMORIA
JÁROSI ANDOR
ESPERES LELKÉSZ
THEOL.(OGIAI). M(AGÁN). TANÁR
†1944 DECEMBER 26.**

Traducerea: În memoria lui Járosi Andor, preot protopop, profesor asociat de teologie. Decedat în data de 26 decembrie 1944.

Data: după anul 1948

Locul: Calea 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe peretele estic al sanctuarului.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 123–124; Lőwy D. 1998: 254, 2005: 524.

[Maxim Gorki (1868–1936)]

Data: 1 mai 1949**Locul:** str. Horea (Ferenc József) nr. 31, în Institutul de Studii Ruse al Universității „Bolyai”; bustul lui Maxim Gorki.**Observații:** opera lui Szabó Vera, soția lui Diósi.**Bibliografie:** *Igazság*. 6 mai 1949; Gaal 2016a: 253.

...יזכור

„IME A CSIPKEBOKOR LÁNGOKBAN
ÁLL, ÉS NEM HAMVAD EL...”

EZERKILENC SZÁZNEGYVENNÉGY MÁJUS HAVÁBAN,
E HITKÖZSÉG TAGJAIT, AGGASTYÁNT ÉS CSECSEMŐT,
TERHES ANYÁT ÉS BETEGET, FÉRJET ÉS HITVEST,
FIUT ÉS LEÁNYT KITÉPTEK OTTHONUKBÓL ÉS A
VÁROSON KIVÜL FELÁLLITOTT GETTÓBA, ONNAN PEDIG
NÉMETORSZÁGI ÉS LENGYELORSZÁGI MEGSEMISÍTŐ
TÁBOROKBA HURCOLTAK.

A HITKÖZSÉG TAGJAI, AKIKET A SZOVJET HADSEREG
FELSZABADITOTT ÉS AKIK HAZATÉRTEK, HOGY
UJRAKEZDJÉK ÖSSZETÖRT ÉLETÜKET, FELÉPÍTETTÉK
A VISSZAVONULÓ FASISZTÁK ÁLTAL FELROBBANTOTT
TEMPLOMOT.

ÖRÖK EMLÉKÜL A KEDVESEKNEK ÉS DRÁGÁKNAK,
A SZENTEKNEK ÉS TISZTÁKNAK, AKIKET MEGALÁZTAK,
PORBATAPOSTAK, MEGÖLTEK VAGY ELÉGETTEK.

ÖRÖK EMLÉKÜL AZOKNAK, AKIK VIZBEN, TŰZBEN,
LÉGBEN, FAGYBAN, ROBOTBAN, LÁZBAN, VIADALBAN,
ÉS ROHAMBAN MÁRTÍR ÉS HŐSI HALÁLT SZENVEDTEK
NÉPÜKÉRT ÉS AZ EMBERISÉGÉRT.

ÖRÖK EMLÉKÜL AZOKNAK, AKIKNEK SEHOL SINCSEN SÍRJUK...

TE VÁNDOR, AKI ITT ELHALADSZ, HAJTSD MEG FEJED
ÁLDOZATUK EMLÉKE ELŐTT ÉS TI ELKÖVETKEZENDŐ
NEMZEDÉKEK SOSE FELEDJÉTEK A FASIZMUS BŰNEIT!
AZ ALKOTÓ MUNKA GYÓGYITSA MEG A LELKEKET
ÉS DOLGOZZUNK A SZABADSÁG SZERETŐ EMBEREKKEL
A BÉKÉÉRT.

KOLOZSVÁR 1949. VIII. 24.

5709 AB.29.

Traducerea: cf. [469]. [Traducerea rândului în limba ebraică: Amintește-ți! (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányai Viktória.)]

Data: 24 august 1949

Locul: Ferenc József (Horea) nr. 21, în Sinagoga Neologă, pe peretele sanctuarului, în partea stângă.

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă [469].

Bibliografie: *Új Út. Demokratikus zsidó hetilap.* 26 august 1949; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 165–166; Löwy D. 1998: 247–248; Carmilly-Weinberger: 1999: 202; Löwy 2005: 518; Gaal 2016a: 253.

469.

...יזכור

„IATĂ RUGUL DE TRANDAFIR
CE ARDE ÎN VĂPĂI ȘI NU SE MISTUE”...

ÎN LUNA MAIU DIN ANUL 1944, MEMBRII ACESTEI
COMUNITĂȚI, BĂTRÂNI ȘI SUGACI, MAME ÎN SARCINĂ
ȘI BOLNAVI, SOȚI ȘI SOȚII, BĂIEȚI ȘI FETE AU FOST

RUPTI DIN CĂMINELE LOR, DUȘI ÎN GETTOUL DIN AFARA ORAȘULUI ȘI PE URMĂ ÎN LAGĂRELE DE EXTERMINARE DIN GERMANIA ȘI POLONIA.

MEMBRII COMUNITĂȚII, PE CARE I-A ELIBERAT ARMATA SOVIETICĂ, REÎNTORȘI ACASĂ PENTRU A-ȘI REÎNCEPE VIAȚA NĂRUITĂ, AU RECLĂDIT BISERICA ARUNCATĂ ÎN AER DE FASCISTII ÎN RETRAGERE.

CA AMINTIRE VEȘNICĂ, PENTRU CEI DRAGI ȘI IUBIȚI, PENTRU CEI SFINȚI ȘI CURAȚI, PE CARE I-AU DEZONORAT, I-AU INTIMAT, I-AU OMORÎT ȘI I-AU ARS.

VEȘNICĂ AMINTIRE CELOR CE ȘI-AU DAT VIAȚA CA MARTIRI ȘI EROL, ÎN APĂ, ÎN FOC, ÎN AER, PRIN ÎNGHEȚI, ROBOTÂND, ÎN FIE[R]BINȚELI, ÎN ÎNCĂIERĂRI ȘI ATACURI, PENTRU POPORUL LOR, PENTRU OMENIRE.

VEȘNICĂ AMINTIRE CELOR CARE N'AU NICĂIERI MORMÂNT.

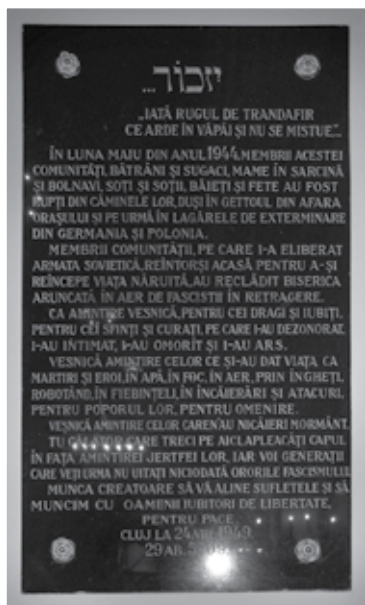
TU CĂLĂTOR CARE TRECII PE AICI, APLEACĂȚI CAPUL ÎN FAȚA AMINTIREI JERTFEI LOR, IAR VOI GENERAȚII CARE VEȚI URMA NU UITAȚI NICIODATĂ ORORILE FASCISMULUI.

MUNCA CREATOARE SĂ VĂ ALINE SUFLETELE ȘI SĂ MUNCIM CU OAMENII IUBITORI DE LIBERTATE,

PENTRU PACE.

CLUJ LA 24. VIII. 1949.

29 AB. 5709.

Traducerea rândului în limba ebraică: Amintesteți! (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányai Viktória.)

Data: 24 august 1949

Locul: Ferenc József (Horea) nr. 21, în Sinagoga Neologă, pe peretele sanctuarului, în partea stângă.

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă [468].

Bibliografie: *Új Út. Demokratikus zsidó hetilap.* 26 august 1949; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 166; Lőwy D. 1998: 247–248; Carmilly-Weinberger: 1999: 202; Lőwy 2005: 518; Gaal 2016a: 253.

470.

[Inscripția din jurul coloanei:]

MONUMENTUL/ EROILOR/ EROILOR/ DISPĂRUȚILOR

[Prima latură:]

1914-1918
 GARDA PETRE
 HODREA IOAN
 WAGNER CAROL
 MARCU IOAN
 GARDEA ALEXANDRU
 CHERTES IOAN
 NOJE DUMITRU
 BARAR IOAN

EROII CĂZUȚI LA CLUJ
 21 XII 1989
 BORBELY ISTVAN
 JURJA DORIN SORINEL
 PEDESTRU HORIA
 SZABO ATILA
 CIOARA VIOREL
 MIȘAN LUMINIȚA CORINA
 CORTEA EMIL
 BORS GRIGORE
 MATIȘ LUCIAN
 TĂMAȘ BURGIA IOSIF
 VĂLEAN IOAN
 SZABO ȘTEFAN
 TICLETE MIHAI CĂLIN
 BALLAI ZOLTAI CSABA
 CHIRA IOAN
 RUSU IOAN
 NEMEȘ CĂLIN
 POP ALEXANDRU
 MARIN VERGICA
 EGYEDI IMRE

[A doua latură:]

1914-1918
 ALBU PAVEL L. IACOB
 ALBU IOAN L. SAMOILA
 SIOARA IACOB L.
 COSTIN VASILE
 FELECAN GAVRILA L.
 FELECAN IOAN L. DURA
 FENEȘAN GHEORGHE
 FLORIAN GAVRILA L. IOAN
 FLUIERAȘ GAVRILĂ
 FLUIERAȘ COSTAN LUI
 FLUIERAȘ GH. IOSIF
 FLUIERAȘ IOAN
 FLUIERAȘ ȘTEFAN L. GH
 GÂRDA ALEXANDRU
 CHLOAN VASILE
 HOANDRA IOAN
 GIURGIU VASILE
 LAPUȘAN IOAN
 MOLDOVAN SIMION P.
 MUNTEAN GRIGORE
 MUREȘAN PAVEL DELU
 MUREȘAN PAVEL NAȘULUI
 PETEAN VASILE
 POJAR GAVRILĂ L. IOSIF
 POP GAVRILĂ
 POP PAVEL L. IOAN
 POP VASILE L. IOSIF

[Pe postament:]

RUS IOAN
 SĂLICEAN IOAN L. BARANIȚI
 SIMON GĂVRILĂ L. IOAN
 SIMON IOAN
 STOICA PAVEL L. STOICA
 STURZA VASILE
 [...] VASILE L. CUCU
 [...] IOAN L. [...]
 [...] PAVEL L.

[A treia latură:]

1940-1945
 ABRUDAN DUMITRU
 BORZA IOAN FELEAC
 MUREȘAN VASILE
 BAGAREAN IOAN L. ANDREI
 BRIA IACOB L. IACOB
 CONDOR GAVRILĂ L. GAVRILĂ
 CUȚITAR PAVEL
 IGNAT VASILE L. VASILE
 MITRIA SIMION
 MUREȘAN IOAN L. IOAN
 MUREȘAN PAVEL L.
 MUREȘAN GAVRILĂ GAVRILĂ
 NASU EMIL POP VASILE
 NISTOR VASILE L. VASILE
 NYERGES IOAN
 RUSU IOAN L. SIMION
 SFARLEA VASILE
 VITA NICOLAE
 BAGAREAN PAVEL L. GLIGOR
 GHERMAN VASILE
 FEURDEAN VASILE L. NIC
 SALAGEAN IOAN L. IOSIF
 KOLOZSVARI GEZA
 BLEJAN IOAN
 ALBU IACOB L. VASILE
 LUGERDEAN SIMION
 BUDA IOAN loc[otenenț]. av[iator].

[A patra latură:]

1940-1945
 ALBU GAVRILĂ L. PETRE
 ALBU SIMION L. PAUL
 CIOARA VASILE L. VASILE
 GOGA PAVEL L. COSTAN
 HAJA ȘTEFAN L. ILIE
 MOLDOVAN VASILE IOAN
 NISTOR PAVEL L. VASILE
 SIMION IOAN L. IOAN
 STOICA PAVEL L. JAU
 ZAHAN IOAN
 POP IOAN L. IACOB
 TALPOȘ IOAN
 TANȚĂU IOAN L. ȘTEFAN
 NICULA IOAN L. SAMOILĂ

[Pe placa din fontă:]

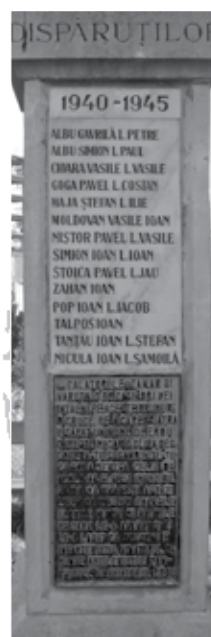
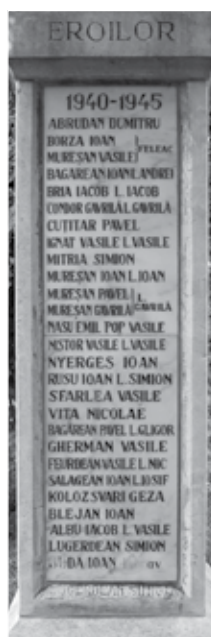
CALĂTORULE TANAR SI
 VARSTNIC DE CATE ORI VEI
 INTALNI PE ACESTE DRUMURI
 O CRUCE PE A CAREI PIATRA
 E SAFAT UN NUME DE EROU
 OPRESTE MACAR O CLIPA DES-
 COPERA-TE SI GANDESTE-TE
 CA FARA JERTFA CELUI DE
 ACOLO AR FI FOST IMPOSIBIL
 CA TU SA TRAIESTI ASTAZI
 LIBER SA IUBESTI SOARELE
 FLORILE MUNTII SI RAURILE
 PE CARE LE-A APARAT SI TI-
 LE-A LASAT CA MOSTENIRE
 INFANTERISTUL VINATORUL DE
 MUNTE ARTILERISTUL TAN-
 CHISTUL SI AVIATORUL EROU

Data: 30 aprilie 1950

Locul: Cimitirul Mănăstur de pe strada Govora (Templom); monument.

Observații: monument al martirilor răpuși, respectiv dispăruți în cele două războaie mondiale și al celor căzuți în Revoluția Română din 1989. După anul 1989 monumentul original a fost acoperit cu plăci memoriale pe care au fost gravate numele celor stinși din viață. La aceeași dată au fost gravate pe plăcile memoriale și numele victimelor Revoluției.

471.

KÓTSI PATKÓ JÁNOS

[Pe partea de jos a soclului:]

**Az első erdélyi színigazgató
Emlékezetének hálás kegyelettel,
[Janovics Jenő,] ennek a színháznak
első igazgatója.**

[Inscripția actuală:]

KÓTSI PATKÓ JÁNOS

[Pe latura bustului:]

**RÓNA JÓZSEF
B(UDA).PEST 1906.**

Traducerea: În memoria lui Kótsi Patkó János, primul director de teatru din Transilvania, din partea lui Janovics Jenő, primul director al acestui teatru, cu pietate recunoscătoare.

Data: anii 1950

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós), în foaietul Teatrului Maghiar de Stat; bustul lui Kótsi Patkó János.

Observații: opera lui Róna József. La origine a stat în foaietul Teatrului Național – azi Teatrul Național „Lucian Blaga” [337].

472.

EZT A TEMPLOMOT 1829-BEN KEZDTÉK ÉPÍTENI. ELŐTTE MÉG KÉT TEMPLOMA VOLT A GYŰLEKEZETNEK. AZ ELSŐ KIS FATEMPLOM A MAI REFORMÁTUS THEOLOGIA HELYÉN ÁLLOTT. A MÁSODIK NAGYOBB – A MOSTANI TEMPLOMTELEK VÍZ FELŐLI RÉSZÉN – A XVII. SZÁZAD VÉGÉN ÉPÜLT. 1845. NOVEMBER 2-ÁN HIRDETTE BENNE UTOLJÁRA AZ IGÉT HERPEI GERGELY. A TEMPLOM ALAPKÖVÉT 1829. OKTÓBER 3-ÁN TETTÉK LE. AZ ÉPÍTÉSI KÖLTSÉGET AZ EGYHÁZ TAGJAI ADTÁK ÖSSZE. AZ ADAKOZÁSBAN A RADÁK CSALÁD, AZ ÉPÍTÉS KÖRÜL PATAKI MIHÁLY VÁROSBÍRÓ, HERPEI KÁROLY ÉS GERGELY LEKIPÁSZTOROK, SZATHMÁRI PÁP GÁBOR ÉS MÉHES SÁMUEL EGYHÁZGONDNOKOK JÁRTAK ELŐL. A TEMPLOMOT 1851. OKTÓBER 12-ÉN SZENTELTÉK FEL. A MÉHES SÁMUEL ÁLTAL ADOMÁNYOZOTT SZÓSZÉK UGYANEKBBEN AZ ÉVBEN, A KÉT

OLDALKARZAT 1879-BEN KÉSZÜLT EL. A FARKAS UTCAI TEMPLOMBÓL ÁTHOZTÁK AZ 1798. ÉVI TŰZVÉSZBEN MEGOLVADT RÁKÓCZI HARANGOK ANYAGÁBÓL 1799-BEN ÖNTÖTT KÉT HARANGOT. A RÉGI FATEMPLOMBÓL PEDIG AZ 1836-BAN SZILÁGYI SÁMUEL LELKIPÁSZTOR ÁLTAL KÉSZÍTETETT ÚRASZTALÁT, VALAMINT A FARKAS JÁNOSNÉ ADOMÁNYÁBÓL ÉPÍTETT ORGONÁT. A MOSTANI ÚRASZTALÁT RADÁK ISTVÁN ADOMÁNYOZTA. A TEMPLOMOT A GYŰLEKEZET ÁLDOZATKÉSZSÉGÉBŐL 1926-BAN VÁSÁRHELYI JÁNOS LELKIPÁSZTORI SZOLGÁLATA IDEJÉBEN KÍVŰL-BELŰL MEGÚJÍTOTTÁK. 1941-BEN KÁDÁR GÉZA LELKIPÁSZTOR KEZDEMÉNYEZÉSÉRE ÚJ ORGONÁVAL LÁTTÁK EL. 1948-BAN BEVEZETTÉK A GÁZFŰTÉST, 1950-BEN PEDIG A MEGRONGÁLÓDOTT OLDALKARZATOKAT ÁLLÍTOTTÁK HELYRE.

EZT AZ EMLÉKTÁBLÁT AZ ÚR 1951. ESZTENDEJÉBEN A TEMPLOM FELSZENTELÉSÉNEK SZÁZADOS FORDULÓJÁN AZ EGYHÁZHÓZ VALÓ BUZGÓ RAGASZKODÁSBÓL ÉS A TEMPLOM IRÁNTI SZERETETBŐL HELYEZTE EL AZ ALSÓVÁROSI GYŰLEKEZET.

[În partea de jos a plăcii memoriale:]

AZ ASZTALOSMUNKÁT KÉSZÍTETTE KUDOR PÁL

FESTETTE KEÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF

Traducerea: Această biserică a început să fie construită în anul 1892. Înainte congregația a mai avut două biserici. Prima bisericuță din lemn a stat pe locul Teologiei Reformate din prezent. Cea de-a doua, din partea dinspre apă a lotului bisericii actuale, a fost ridicată la sfârșitul secolului al XVII-lea. Herepei Gergely a ținut ultima slujbă în această clădire în data de 2 noiembrie 1845. Piatra de temelie a bisericii a fost pusă în 3 octombrie 1829. Cheltuielile de construcție au fost adunate din donațiile membrilor bisericii. Familia Radák s-a remarcat prin donații, iar în lucrările de construcție, judele orașului, Pataki Mihály, pastorii Herepei Károly și Gergely, precum și administratorii bisericesti Szathmári Pap Gábor și Méhes Sámuel. Biserica a fost sfințită în data de 12 octombrie 1851. Amvonul donat de Méhes Sámuel a fost construit în același an, iar galeriile de pe cele două laturi ale navei, în anul 1897. Din biserică de pe Ulița Lupilor au fost aduse cele două clopote turnate

în anul 1799 din materialul clopotelor Rákóczi, topite în focul din anul anterior, iar din vechea biserică din lemn, altarul construit de pastorul Szilágyi Sámuel și orga realizată din donația soției lui Farkas János. Altarul actual a fost donat de Radák István. În perioada în care a slujit pastorul Vásárhelyi János, biserică a fost complet renovată, prin sacrificiul credincioșilor, în anul 1926. În 1941 biserică a fost prevăzută cu o orgă nouă, la inițiativa pastorului Kádár Géza. În anul 1948 a fost introdusă încălzirea cu gaz, iar în 1950 au fost restaurate galeriile de pe cele două laturi ale navei.

Această placă memorială a fost ridicată de congregația din Alsóváros [Orașul de Jos], la centenarul sfințirii bisericii, în anul Domnului 1951, din atașament zelos față de Biserica Reformată și din dragoste față de clădire.

Lucrarea de tâmplărie a fost realizată de Kudor Pál. Pictată de Keöpeczi Sebestyén József.

Data: octombrie 1951

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 41, în sanctuarul Bisericii Reformate din Orașul de Jos (Biserica Reformată cu Două Turnuri), în dreapta amvonului.

Bibliografie: Gaal 1995: 105; Sas 2011a: 94, 2011b: 621–622; Gaal 2016a: 255.

473.

TYUKODI ANTAL

IFJÚ KOMMUNISTA

TÎNĂR COMUNIST

1921–1936.

MEGHALT A „SIGURANȚA”
KINZÁSAITÓL
TISZTELJÜK EMLÉKÉT

MORT ÎN URMA TORTURILOR
SIGURANȚEI
ÎI CINSTIM MEMORIA

Data: 1952

Locul: Cimitirul Central (Házsongárd); monumentul martirului proletar Tyukodi Antal.

Observații: opera lui Puskás Sándor.

Bibliografie: *Igazság*. 19 ianuarie 1958; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 283, 285; Gaal 2016b: 14–15.

474.

ÎN ACEASTĂ CASĂ
S-A NĂSCUT LA
15. DEC(EMBRIE). 1802

EBBEN A HÁZBAN
SZÜLETETT
1802. DEC(EMBER). 15-ÉN

BOLYAI JÁNOS

MARE
MATEMATICIAN
ȘI GÂNDITOR
PROGRESIST

A NAGY
MATEMATIKUS
ÉS HALADÓ
GONDOLKODÓ

ACADEMIA R(epublicii). P(opulare). R(omâne). 15 DEC. 1952 A R(omán). N(ép). K(öztársaság).
AKADÉMIAJA

Data: 12 decembrie 1952

Locul: str. Bolyai János nr. 1, pe latura clădirii.

Observații: amplasată la aniversarea a 150 de ani de la nașterea matematicianului.

Bibliografie: *Igazság*. 16 decembrie 1952; Gaal 1995: 57; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 206–207; Kerekes (întocm. de) 1998: 73; Asztalos 2004: 84; Gaal 2007a: 53; Asztalos 2008: 110; Gaal 2016a: 255, 2016g: 143.

475.

(sigla CFR)

IN ACEASTA CLADIRE A FOST SEDIUL
SINDICATULUI CFR UNDE A AVUT LOC LA
8 IUNIE 1932 SUB CONDUCEREA TOV(ARĂȘULUI).
GHEORGHE GHEORGHIU DEJ ADUNAREA
COMITETULUI DE ACTIUNE AL MUNCITORILOR
CEFERISTI. LA ACEASTA ADUNARE
TOVARASUL GHEORGHE GHEORGHIU DEJ
A CHEMAT MUNCITORIMEA LA LUPTA
HOTARATA IMPOTRIVA CRUNTEI EXPLOA-
TARI CAPITALISTE PENTRU APARAREA
REVOLUTIONARA A UNIUNII SOVIETICE

1933–1953

476.

Data: 16 februarie 1953

Locul: str. Craiova (Munkácsy Mihály) nr. 24, în partea stângă a porții.

Observații: inaugurată cu prilejul aniversării a 20 de ani de la eveniment, împreună cu o altă placă [476]. Placa memorială a fost înlăturată după anul 1989.

Bibliografie: *Igazság*. 17 februarie 1953; Pascu-Pataki-Popa (în tocm. de) 1957: 106–107, 108, ilustrația nr. 74; *Igazság*. 12 februarie 1958; C. Daicoviciu 1962: 9; Baconsky 1963: 23; *Igazság*. 14 februarie 1968; Bodea-Fodor-Vajda 1971: 223–224, 239, 253; Buta-Bodea-Edroiu 1989: 107; Lówy-Demeter-Asztalos 1996: 219–221.

(sigla CFR)

EBBEN AZ ÉPÜLETBEN VOLT A CFR
SZAKSZERVEZETÉNEK SZÉKHÁZA AHOL 1932
JUNIUS 8(-)ÁN GHEORGHE GHEORGHU DEJ
ELVTÁRS VEZETÉSÉVEL ÜLÉSEZETT A
VASUTI MUNKÁSOK AKCIO-BIZOTTSÁGA.
EZEN A GYŰLÉSEN GHEORGHE
GHEORGHU DEJ ELVTÁRS ELSZÁNT
HARCRA HIVTA FEL A MUNKÁSSÁGOT A KE-
GYETLEN KAPITALISTA KIZSÁKMÁNYO(-)
LÁS MEGDÖNTÉSÉRE A SZOVJETUNIO
FORRADALMI VÉDELMÉRE.

1933–1953

Traducerea: cf. [475].

Data: 16 februarie 1953

Locul: str. Craiova (Munkácsy Mihály) nr. 24, în partea dreaptă a porții.

Observații: a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 20 de ani de la eveniment, împreună cu o altă placă [475]. Placa memorială a fost înlăturată după anul 1989.

Bibliografie: *Igazság*. 17 februarie 1953; Pascu–Pataki–Popa (în tocm. de) 1957: 106–107, 108, ilustrația nr. 74; *Igazság*. 12 februarie 1958; C. Daicovicu 1962: 9; Baconsky 1963: 23; *Igazság*. 14 februarie 1968; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 223–224, 239, 253; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 219–221.

477.

(sigla CFR)

**MUNCITORII DIN ATELIERELE CFR
CLUJ SPRIJINIȚI ACTIV DE MUNCITORII
DELA FABRICA DERMATA – AZI UZINELE
JÁNOS HERBAK – ȘI DIN ALTE INTREPRIN-
DERI AU PARTICIPAT CU HOTĂRÂRE LA
LUPTELE EROICE DIN IANUARIE-FEBRU-
ARIE 1933 ALE CLASEI MUNCITORE
CONDUSE DE PARTIDUL COMUNIST ROMÂN.**

1933–1953

Data: 16 februarie 1953

Locul: str. Tudor Vladimirescu (Bácsi) nr. 2–4, pe fațada Clubului „Filimon Sîrbu” al Uzinei Mecanice de Material Rulant „16 Februarie”, în partea stângă.

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă [478] cu prilejul aniversării a 20 de ani de la luptele muncitorești, dată la care uzina a adoptat și denumirea actuală. După anul 1989 inscripția din anul 1958 [492] de pe monumentul din curtea clădirii a fost schimbată cu această placă memorială (cu omiterea penultimului rând – vezi imaginea alăturată).

Bibliografie: *Igazság*. 17 februarie 1953; Pascu–Pataki–Popa (în tocm. de) 1957: 143, ilustrația nr. 106; Tucă–Cociu 1983: 149.

478.

[Inscripția aproximativă:]

A Vasúti Műhelyek munkásai, a Dermata – ma Herbák János-Művek – és más gyárak munkásainak aktív támogatása mellett, határozottan helytálltak a munkásosztály 1933. évi január–februári hősi harcaiban. 1933–1953.

Traducerea: Muncitorii din atelierele CFR, sprijiniți activ de muncitorii de la Fabrica Dermata (azi Uzinele Herbák János) și din alte întreprinderi, au participat cu hotărâre la luptele eroice din ianuarie-februarie 1933 ale clasei muncitoare. 1933–1953.

Data: 16 februarie 1953

Locul: str. Tudor Vladimirescu (Bácsi) nr. 2–4, pe fațada Clubului „Filimon Sîrbu” al Uzinei Mecanice de Material Rulant „16 Februarie”, în partea dreaptă.

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă [477] cu prilejul aniversării a 20 de ani de la luptele muncitorești, dată la care uzina a adoptat și denumirea actuală. Placa memorială a fost înlăturată după anul 1989.

Bibliografie: *Igazság.* 17 februarie 1953; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 143, ilustrația nr. 106; Tucă–Cociu 1983: 149.

479.

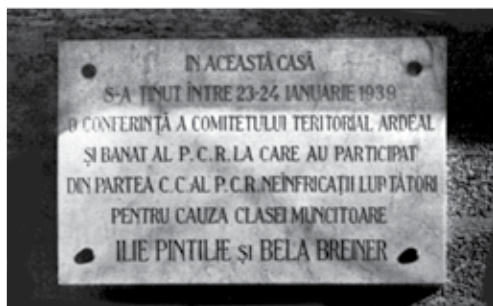
ÎN ACEASTĂ CASĂ

S-A ȚINUT ÎNTRE 23–24 IANUARIE 1939

O CONFERINȚĂ A COMITETULUI TERITORIAL ARDEAL

ȘI BANAT AL P(ARTIDULUI).C(OMUNIST).R(OMÂN). LA CARE AU PARTICIPAT DIN PARTEA C(OMITETULUI).C(ENTRAL). AL P.C.R. NEÎNFRICAȚII LUPTĂTORI

PENTRU CAUZA CLASEI MUNCITORE
ILIE PINTILIE ȘI BELA BREINER

Data: 24 septembrie 1954

Locul: str. Brassai Sámuel nr. 15, în dreapta intrării.

Observații: placa memorială a fost înlăturată după decembrie 1989.

Bibliografie: *Igazság.* 25 septembrie 1954; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 104–105, 109, ilustrația nr. 75; Baconsky 1963: 21, 23; *Igazság.* 17 octombrie 1970; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 288–289; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 108; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 218; Löwy D. 1998: 255–256, 2005: 525–526.

VÁSÁRHELYI BOLDIZSÁR

*1862. FEBRUÁR 24. + 1942. NOVEMBER 6.

A KOLOZSVÁRI EGYHÁZKÖZSÉG BELVÁROSI PAROKIÁLIS KÖRÉNEK 1918. MÁJUS 9-TŐL 1940. JANUÁR 1-IG, NYUGALOMBAVONULÁSÁIG LELKIPÁSZTORA.

SZÜLETETT ILENCFALVÁN, MAROS-TORDA MEGYÉBEN.

A FŐGIMNÁZIUMOT ÉS TEOLÓGIÁT A NAGYENYEDI BETHLEN KOLLÉGIUMBAN VÉGEZTE. AZ 1884–1885. TANÉVBEN AZ UTRECHTI TEOLÓGIÁN GYARAPÍTOTTA TUDOMÁNYÁT.

1885-TŐL 1887-IG PÜSPÖKI TITKÁR, 1887-TŐL 1894-IG SZAMOSÚJVÁRI KÖRLELKÉSZ, 1894TŐL 1918-IG DÉSI LELKÉSZ ÉS AZALATT 1894-TŐL 1914-IG A DÉSI EGYHÁZMEGYÉNEK FŐJEGYZŐJE, UTÁNA 1914–1918 KÖZÖTT A DÉSI, MAJD 1919-TŐL 1923-IG A KOLOZSVÁRI EGYHÁZMEGYE ESPERESE.

A KOLOZSVÁRI KOLLÉGIUM ÉS A TEOLÓGIAI FAKULTÁS ELŐLJÁRÓSÁGI TAGJA. ZSINATI KÉPVISELŐ. KÉT FŐMŰVE:

GYAKORLATI LEVELEK KEZDŐ LELKIPÁSZTOROKHOZ – 1907 ÉS SIESSÜNK JÉZUSHOZ – PRÉDIKÁCIÓK – 1930.

ÉLETE ÉS LELKIPÁSZTORI SZOLGÁLATA PÉLDÁZTA AZ IGÉT: SZERESD AZ URAT, A TE ISTENEDET TELJES SZÍVEDBŐL, TELJES LELKEDBŐL ÉS TELJES ELMÉDBŐL, ÉS SZERESD FELEBARÁTODAT, MINT MAGADAT. MÁTÉ 22.37–39.

EMLÉKÉT HÁLÁS SZERETETTEL 1955. NOVEMBER 13-ÁN ÖRÖKÍTETTE MEG A BELVÁROSI EGYHÁZKÖZSÉG.

Traducerea: Vászárhelyi Boldizsár. 26 februarie 1862 – 6 noiembrie 1942. Pastor al cercului parohial al Eparhiei Reformate din Ardeal începând din data de 9 mai 1918 și până la pensionarea sa în data de 1 ianuarie 1940.

Născut la Ilienii (Ilencfalva), în județul Mureș-Turda. A absolvit studiile medii și pe cele de teologie la Colegiul „Bethlen” din Aiud (Nagyenyed). În anul universitar 1884–1885 și-a îmbogățit cunoștințele la Facultatea de Teologie din Utrecht. Secretar episcopal în perioada 1885–1887, pastor al Diocezei Gherla în 1887–1894, pastor la Dej și notar principal al eparhiei din Dej în 1894–1914, protopop al eparhiei din Dej în 1914–1918 și al eparhiei din Cluj în 1919–1923. Membru al conducerii Colegiului din Cluj și al Facultății de Teologie. Reprezentant în sinod. Cele două opere

majore: *Scrisori practice către pastori începători* (1907) și *Să ne grăbim la Isus! Predici* (1930). Viața și serviciul său de pastor au exemplificat Cuvântul lui Dumnezeu. Iubește-l pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău. Iubește-ți aproapele ca pe tine însuși. Matei 22:37-39.

Amintirea sa a fost imortalizată cu afecțiune recunoscătoare de eparhia clujeană în data de 13 noiembrie 1955.

Data: 13 noiembrie 1955

Locul: Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu).

Observații: opera lui Keöpeczi Sebestyén József.

Bibliografie: Entz–Kovács 1995: 91–92; Sas 2011b: 624, 2015: 59, 276.

481.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT ÎNTRE ANII 1919–1925
COMPOZITORUL CLASIC ROMÂN
GHEORGHE DIMA
1843–1925

STRĂLUCIT ÎNAINȚAȘ AL ȘCOLII MUZICALE ROMÎNEȘTI
ANIMATOR ÎNSUFLEȚIT AL CULTURII ARDELENE
FONDATORUL CONSERVATORULUI DE STAT DIN CLUJ

Data: 18 decembrie 1955

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 14, în dreapta porții Palatului Toldalagi-Korda.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul comemorării a 30 de ani de la moartea compozitorului. Cu prilejul renovării palatului a fost schimbată cu un text modificat în anul 2010 [907].

Bibliografie: *Igazság*. 20 decembrie 1955; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 51, 87; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 143; Gaal 2016a: 256.

482.

EROUL
DÎRJAN TRAIAN,
LUPTĂTOR NEÎNFRICAT PENTRU
ELIBERAREA PATRIEI DE SUB
JUGUL FASCIST
1920–1945

Data: 1955

Locul: Calea Oaşului (Kajántói) nr. 86–90, în curtea Fabricii de Portelan „Iris”; bustul lui Traian Dîrjan.

Observații: bustul a fost înlăturat după anul 1996.

Bibliografie: Bodea 1970; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 357; Tucă–Cociu 1983: 151; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 79; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 260–261.

483.

[În față:]

שארית הפליטה אוד מוצל מאש שזכה
לשמוע פעמי הגאולה הרים את
גל-עד הזה ציון חי עד סוף כל
דורות שכל העוברים והשבים
יביטו ויראו אם יש מכאוב כמכאובי דמעה
כדמעות.

לכן לעולמי עולעים ולנצח נצחים יזכר ויפקד
נשמותיהם של הקדושים והטהורים קרבנות חללי
השואה בני קהילת עיר קלוזש והסביבה עוללים
ויונקים טף ונשים זקנים ונערים חסידים וישרים
שנחטפו ממעונם ונסגרו בגיטאות בשנת תש"ד
על ידי הרוצחים הפשיסטים הארורים לעד מן
האדמה שהעבירו אותם כצאן לטבח למחנות
ההשמדה והשריפה ונשפך דמם כמים עלי
אדמות פולין וגרמניה ובמותם על המוקד
מות קדושים ציון לנו את החיים עד העולם

אל נקמות יקום דם עבדיו השפוך ונקם ישוב
לצריי וכפר אדמתו עמו

**„Morții nu dorm. Ei n-au decît piatra asta.
Neputincioasă să cuprindă mulțimea lor de nume.
Amintirea crimelor, trecătorule,
E singura rugăciune pe care li-o cerem.”**

[Louis] Aragon

[Pe verso:]

רִיף זֵיפֶע

**ACEASTĂ PIATRĂ A FOST
RIDICATĂ PE MORMÎNTUL
SIMBOLIC AL MARTIRILOR
EVREI DIN ORAȘUL ȘI
JUDEȚUL CLUJ, INTERNAȚI
ÎN GHETOU ÎN ANUL 1944
ȘI APOI DEPORTAȚI
ȘI EXTERMINAȚI DE
CĂTRE FASCIȘTI ÎN
LAGĂRELE MORȚII.
VOM PĂSTRA PE VECI
MEMORIA LOR.**

Traducerea:

[În limba ebraică:] Urmașii celor salvați ca tăciunii scăpați din foc, cei care au putut să audă apropierea salvării, au ridicat acest monument ca pe un simbol viu până la sfârșitul generațiilor, ca toți cei care trec pe aici să vadă și să cerceteze dacă mai există asemenea durere precum durerea mea și lacrimi precum lacrimile mele.

De aceea ne vom aminti în vecii vecilor și vom ține socoteală de sufletele celor sfinți și neîntinați, de victimele Șoa, membrii

comunității din Cluj și din împrejurimi, pruncii și sugarii, femeile, bătrânii și tinerii, cei cuvioși și cei dreapți, care au fost luați cu forța din căminele lor și închiși în getouri de asasinii fasciști în veci blestemați, în anul [5]704 [1944].

Au fost luați cu forța, ca oile la tăiat, în taberele distrugerii și ale focului, sângele lor a fost vărsat ca apa, pe pământ polonez și german, când au ars pe rug. Moartea celor sfinți ne dă porunca vieții pe veșnicie.

Domnul răzbunării să răzbune sângele vărsat al slujitorilor Săi! Să se răzbune pe dușmanii Săi și să aducă împăcare pentru pământul poporului Său!

(Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányaí Viktória.)

[În limba idiș:] săpun RIF.

Data: între 1955–1965

Locul: cimitirul evreiesc de pe Calea Turzii (Tordai) nr. 156, pe mormântul simbolic al martirilor; Monumentul Deportaților.

Observații: cu prilejul „înmormântării săpunului”, participanții la comemorare au interpretat denumirea produsului fabricat de Reich Industrie der Fettverwaltung ca „Reine Jüdische Fett” („grăsime pură de evreu”).

Bibliografie: Lówy 2005: 522; Gaal 2016b: 142–143.

AZ ISTEN IGÉJÉT HIRDETŐ LELKIPÁSZTOROK

A KOLOZSVÁRI REFORMÁTUS SZENT GYŰLEKEZETBEN AZ EGYHÁZRÉSZEK MEGALAKULÁSÁIG

1564–68 KÖZÖTT:

DÁVID FERENC · HELTAI GÁSPÁR · MOLNÁR GERGELY · KÁROLYI PÉTER
1568–1609 A VÁROSBAN TILOS REFORMÁTUS PRÉDIKÁTOROKNAK SZOLGÁLNI.
THRASZKI MARÓTI LUKÁCS·1609–15·**DÉZSI ISTVÁN**·1914–16·**VÁRI**
ALATUS JÁNOS·1617–19·**KÖRMENDI MÁTYÁS**·1617–19·**GYÖNGYÖSI**
KISÉRI ANDRÁS·1620–22·**CSÉPEI SIDÓ FERENC**·1623–24·**TISZABECSI P.**
TAMÁS·1626–44·**A. VASKA LŐRINC**·1627·**GITSCHNER ÁDÁM**·1528–35·**TISZA-**
BECSI P. ISTVÁN·1628–32·**MERKELIUS JAKAB**·1634–37·**TOLNAI GÁSPÁR**·1640·
TASNÁDI MIKLÓS·1640·**JENEI ISTVÁN**·1641–61·**GRAFFIUS GÁSPÁR**·1641–58·
SZENCZI MOLNÁR JÁNOS·1646–47·**CSAHOLCZI PAP JÁNOS**·1648–1649·
TÓTFALUSI ISTVÁN·1649·**GIDOFALVI Cs. JÁNOS**·1649·**VERESMARTI**
GÁSPÁR PÜSPÖK·1651–68·**BÁTHAI B. GYÖRGY**·1653–59·**CSENGERI K. ISTVÁN**·
1658–59·**NAGY ARI BENEDEK**·1661–67·**IFJ. GRAFFIUS GÁSPÁR**·1661–62·
MOGYORÓSI ELEK·1662–64·**KOVÁSZNAI PÉTER PÜSPÖK**·1664–73·**SÉLYEI**
TOLNAI F. ISTVÁN·1665–66, 1689–90·**PORCSALMI ANDRÁS**·1669–1681·
SÁRPATAKI NAGY MIHÁLY·1670–94·**SZATHMÁR NÉMETHI MIHÁLY**·1673–89·
BORSAI FERENC·1680·**KÉZDIVÁSÁRHELYI MATKÓ ISTVÁN**·1682–93·**HARTMAN**
MÁRTON·1682–83·**PETELEI HUSZ ISTVÁN**·1687–97·**SZŐNYI NAGY ISTVÁN**·
1689–95·**BÁTHAI B. GYÖRGY**·1692–98·**CSEPREGI TURKOVICS MIHÁLY**·1695–1704·
SZATHMÁRI PAP JÁNOS·1696–1704·**DIVINYI PÁL**·1697–1710·**SOÓS FERENC P(ÜS)P(ÖK)**·
1700–20·**ROZGONYI JÁNOS**·1708–10·**CSENGERI K. P. PÉTER**·1711–19·**MELLAS**
SIMON·1711·**DEÁKI FILEP JÓZSEF PÜSPÖK**·1715–48·**VISKI PÁL**·1720–28·
BACZONI INCZE MÁTÉ·1720–42·**VISKI JÁNOS**·1729–34·**SZATHMÁRI PAP**
ZSIGMOND PÜSPÖK·1735–60·**SOÓS FERENC**·1741–76·**DEÁKI F. SÁMUEL**·
1742–67·**INCZE MIHÁLY**·1757–95·**VERESTÓI CSÉRI GYÖRGY**·1765–97·
DEÁKI FILEP PÁL·1767–79·**TORDAI SÁMUEL**·1770–1801·**ID. INCZE**
SÁMUEL·1785–1822·**IFJ. INCZE SÁMUEL**·1789–1839·**SZILÁGYI FERENC**·
1792–97·**HEREPEI LÁSZLÓ**·1799– **ORBÁN PÉTER**·1801–2·**KRIZBAI**
DEZSŐ ELEK·1801–39·**VADAS PÁL**·1802–10·**HEGEDŰS SÁMUEL**·1810–
1812·**NAGY GYÖRGY**·1810–13·**CSISZÁR SÁMUEL**·1817–1852·**HEREPEI**
KÁROLY·1825–35·**ID. HEREPEI GERGELY**·1835–59·**VADAS JÓZSEF**·1835–
1870·**NAGY PÉTER PÜSPÖK**·1840–84·**SZÁSZ GERŐ**·1857–1901·**SZÁSZ**
DOMOKOS PÜSPÖK·1859–99·**APÁTHI PÉTER**·1860–64·**BALLÓ SÁNDOR**·
1860–90·**SZAKÁCS KÁROLY**·1867–68·**IFJ. HEREPEI GERGELY**·1873–1917·
AZ ISTEN IGÉJÉT HIRDETŐ RÉGI LELKIPÁSZTOROK EMLÉKÉT – AZ IGÉRE
FIGYELVE: „EMLÉKEZZETEK MEG A TI ELŐLJÁRÓITOKRÓL, AKIK SZÓLOTTÁK
NÉKTEK AZ ISTEN BESZÉDÉT” (ZSID. LEV. 13:7) – AZ EVANGÉLIUMI HIT KOLOZSVÁROTT
VALÓ DIADALÁNAK NÉGYSZÁZÉVES FORDULÓJÁN, 1956 MÁRCIUS
16-ÁN MEGŐRÖKÍTETTE A BELVÁROSI EGYHÁZKÖZSÉG.

KERETÉT KÉSZÍTETTE KUDOR PÁL KOLOZSVÁRI ASZTALOSMESTER

FESTETTE KEÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF AZ ÚR 1956. ESZTENDEJÉNEK NYARÁN, 77 ÉVES KORÁBAN

Traducerea: Pastorii care au propovăduit cuvântul lui Dumnezeu în cadrul sfintei congregații reformate clujene până la înființarea episcopiiilor, între anii 1564 și 1568: [...]. În perioada 1568–1609, predicatorilor reformați le-a fost interzis să slujească în oraș. [...] Luând aminte la cuvântul Domnului: „Amintiți-vă de conducătorii voștri care v-au învățat cuvântul lui Dumnezeu” (Evrei 13:7), amintirea pastorilor de odinioară, care au propovăduit cuvântul lui Dumnezeu, a fost immortalizată de Eparhia Reformată din Ardeal cu prilejul aniversării celui de-al patrulea centenar al triumfului credinței evanghelice la Cluj, în data de 16 martie 1956.

Data: 16 martie 1956

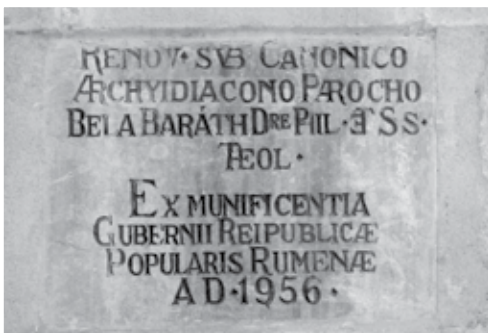
Locul: Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu).

Observații: potrivit inscripției, a fost pictată în vara anului 1956.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 113–115; Sas 2015: 59.

485.

RENOV(ATUR)·SVB CANONICO
ARCHYIDIACONO PAROCHO
BELA BARÁTH D^{(OCTO)RE} PHIL(OSOPHIÆ)·ET·S(ANCTIS)S(IMÆ)·
THEOL(OGIÆ)·
EX MUNIFICENTIA
GUBERNII REIPUBLICÆ
POPULARIS RUMENÆ
A(NNO) D(OMINI)·1956·

Traducerea: Renovată pe vremea canonicului Baráth Béla, delegat episcopal și paroh, doctor în științele filosofice și în sfintele științe teologice, din dărnicia Republicii Populare Române, în anul Domnului 1956. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Asztalos Lajos.)

Data: 1956

Locul: Piața Unirii (Főtér), în Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail”, sub fereastra de sud-est a sanctuarului.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 20; Sas 1998: 79, 2009: 94.

486.

**RENOV(ATUR)·SVB CANONICO ARCHYIDIACONO PAROCHO
BELA BARÁTH D(OCTO)RE PHIL(OSOPHIÆ)·ET·S(ANCTIS)S(IMÆ)·THEOL(OGLÆ)·
A(NNO) D(OMINI)· (stema episcopală) 1956·**

Traducerea: Renovat pe vremea canonicului Baráth Béla, delegat episcopal și paroh, doctor în științele filosofice și în sfintele științe teologice, în anul Domnului 1956. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Asztalos Lajos.)

Data: 1956

Locul: Piața Unirii (Főtér), în lapidariul Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”.

Observații: piatra memorială realizată sub formă de piatră-consolă nu a mai fost amplasată. O diferență importantă față de placa memorială amplasată [485] constă în faptul că textul nu menționează donatorul.

Bibliografie: Sas 2009: 94, 2011a: 92.

487.

**I(ON). L(UCA). CARAGIALE
1852–1912**

Data: 14 aprilie 1957

Locul: în spatele Palatului Poștei (Parcul „Ion Luca Caragiale”); bustul lui Ion Luca Caragiale.

Observații: opera lui Ion Irimescu. Parcul a fost inaugurat în data de 1 februarie 1952, la centenarul nașterii scriitorului. Concursul pentru realizarea statuii a fost organizat în același an.

Bibliografie: *Igazság*. 16 aprilie 1957; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 159, ilustrația nr. 123; *Igazság*. 9 august 1981; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 78, 136; Gaal 2001b: 422, 2016a: 257.

488.

Prof. Dr. ION GOIA

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 2-4, la etajul al II-lea al Clinicii Medicale II; bustul lui Ion Goia.

Data: 1957

Observații: opera lui E. Todea. Bustul fost realizat la a 65-a aniversare a directorului clinicii.

489.

(simbol: secera și ciocanul)
(relief: portretul lui J. B.)

**ÎN ACEST SPITAL A ÎNCETAT DIN VIAȚĂ
ÎNFRUNTÎND EROIC TORTURILE
CĂLĂILOR HORTISTO-FACȘIȘTI
LA 22 NOIEMBRIE 1943
JÓZSA BÉLA
LUPTĂTOR COMUNIST PENTRU LIBERTATE**

**E KÓRHÁZBAN HALT HŐSI HALÁLT
1943 NOVEMBER 22-ÉN**

**JÓZSA BÉLA
KOMMUNISTA SZABADSÁGHARCOS
A HORTHY FASIZMUS ÁLDOZATA**

Data: 1957. aug. 22.

Locul: str. General Traian Moşoiu (Zápolya) nr. 22, în curtea Spitalului Militar; coloana memorială a lui Józsa Béla.

Observații: monumentul a fost distrus și înlăturat în mai 1990.

Bibliografie: *Igazság*. 25 august 1957; Baconsky 1963: 57; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 318; Tucă–Cociu 1983: 150; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 222–223; Gaal 2016a: 257.

490.

**EMIL RACOVITĂ
1868–1947**

Data: 8 decembrie 1957

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7, în fața Institutului de Speologie; bustul lui Emil Racoviță.

Observații: opera lui Virgil Fulicea. A fost inaugurat la centenarul nașterii omului de știință.

Bibliografie: *Igazság*. 10 decembrie 1957; C. Daicoviciu 1962: imagine; Baconsky 1963: 43; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 162; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 81; Gaal 2016a: 257.

491.

GEORGE BARIȚIU

Data: 2 februarie 1958

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 10, în incinta Școlii „George Barițiu”; bustul istoricului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: bustul a fost inaugurat în cadrul festivității de redenumire a Școlii nr. 5 de până atunci.

Bibliografie: *Igazság*. 4 februarie 1958.

492.

ÎN CINSTEA MUNCITORILOR
CEFERIȘTI ROMÎNI ȘI MA-
GHIARI DIN CLUJ CARE ÎN
FEBRUARIE 1933 CONDUȘI
DE PARTIDUL COMUNIST
ROMÎN ȘI SPRIJINIȚI
DE ÎNTREAGA MUNCITORIME
DIN ORAȘ S-AU RIDICAT
LA LUPTĂ REVOLUȚIONARĂ

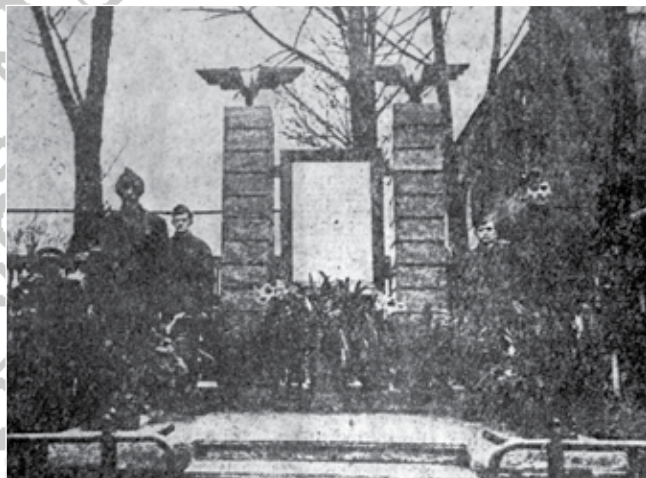
**ÎMPOTRIVA REGIMULUI
BURGHEZO-MOȘIERESC
ODATĂ CU LUPTA
CEFERIȘTILOR DE LA
ATELIERELE „GRIVIȚA”
DIN BUCUREȘTI.**

[Placa memorială ridicată după anul 1989:]

(sigla CFR)

**MUNCITORII DIN ATELIERELE CFR
CLUJ SPRIJINIȚI ACTIV DE MUNCITORII
DELA FABRICA DERMATA – AZI UZINELE
JÁNOS HERBAK – ȘI DIN ALTE INTREPRIN-
DERI AU PARTICIPAT CU HOTĂRÂRE LA
LUPTELE EROICE DIN IANUARIE-FEBRU-
ARIE 1933 ALE CLASEI MUNCITOARE.**

1933–1953

Data: 16 februarie 1958

Locul: str. Tudor Vladimirescu (Bácsi) nr. 2–4, în curtea Uzinei Mecanice de Material Rulant „16 Februarie”; monument.

Observații: a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 25 de ani de la luptele muncitorești. După anul 1989 – probabil în data de 8 septembrie 1995, cu ocazia aniversării a 125 de ani de la înființarea Uzinei – placa memorială a fost renovată și înlocuită cu placa memorială în limba română de pe fațada Clubului „Filimon Sirbu” [477].

Bibliografie: *Igazság*. 18 februarie 1953, 18 februarie 1958; Pascu–Pataki–Popa (întocm. de) 1957: 143, ilustrația nr. 106; *Igazság*. 14 februarie 1968; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 255; Tucă–Cociu 1983: 149; *Adevărul de Cluj*. 9–11 septembrie 1995.

493.

(simbol: secera și ciocanul)

În acest loc au fost schingiuiți și maltratați de către călăii hortisto-fasciști în anii 1940–1944 sute și sute dintre cei mai buni fii ai clasei muncitoare, luptători neînfricați pentru fericirea poporului nostru.

Ezen a helyen a munkásosztály legjobb fiainak százait bántalmazták és kínozták a Horthy-féle fasiszta rendszer hóhérai az 1940–1944-es években. Azokat, akik rendíthetetlenül harcoltak népünk boldogságáért.

Data: 22 august 1958

Locul: în curtea cazărmii din Someșeni; monument.

Observații: monumentul a fost înlăturat după anul 1989.

Bibliografie: *Făclia*. 25 august 1958; *Igazság*. 25 august 1958; Bodea-Fodor-Vajda 1971: 315.

494.

[Mihail Eminescu (1850–1889)]

Data: 7 decembrie 1958

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 94–96, în curtea Școlii „Mihail Eminescu”; bustul poetului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: bustul a fost inaugurat în cadrul festivității de redenumire a Liceului nr. 5 de până atunci. În anul 2000 bustul a fost schimbat [782].

Bibliografie: *Igazság*. 9 decembrie 1958.

495.

[Nicolae Bălcescu (1819–1852)]

Data: 13 decembrie 1958

Locul: str. Constanța (Eötvös) nr. 6, în incinta Școlii „Nicolae Bălcescu”; bustul istoricului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: bustul a fost inaugurat în cadrul festivității de redenumire a Liceului nr. 8 de până atunci. În anul 1973 bustul a fost înlocuit [581].

Bibliografie: *Igazság*. 16 decembrie 1958.

496.

[Gheorghe Șincai (1754–1816)]

Data: 13 decembrie 1958

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 33, în incinta Școlii „Gheorghe Șincai”; bustul reprezentantului Școlii Ardelene al cărui nume îl poartă școala.

Observații: bustul a fost inaugurat în cadrul festivității de redenumire a Liceului nr. 6 de până atunci. În anul 2004 bustul a fost înlocuit [834].

Bibliografie: *Igazság*. 16 decembrie 1958.

497.

(relief: portretul lui E. I.)

17.V.1886 – 25.III.1954.

[În partea stângă:]

ÎN ACEASTĂ CASĂ A TRĂIT ȘI A SCRIS OPERA SA PROFUND UMANĂ ȘI CONSECVENT DEMOCRATICĂ POETUL EMIL ISAC, EXPONENT AL LITERATURII PROGRESISTE DIN TRANSILVANIA ÎN PRIMA JUMĂTATE A SEC(OLULUI). AL XX-LEA.

A ÎNCEPUT SĂ SCRIE LA VÎRSTA DE 16 ANI ÎN REVISTA „FAMILIA” UNDE AU DEBUTAT EMINESCU ȘI COȘBUC, A COLABORAT ÎNCĂ DIN 1912 LA ZIARUL „ROMÎNIA MUNCITOARE” A LUI I(ON). C(OSTACHE). FRIMU, IAR ÎN 1919 A FOST PRIMUL SCRITOR ROMÎN CARE ȘI-A DAT ADEZIUNEA ÎNSUFLEȚITĂ LA MIȘCAREA ANTIRĂZBOINICĂ A GRUPULUI „CLARTÉ”, CONDUS DE HENRI BARBUSSE.

POET DE O VASTĂ CULTURĂ, PURTĂTOR AL SUFERINȚELOR ȘI NĂZUINȚELOR POPORULUI, A FOST IUBIT ȘI RESPECTAT NU NUMAI DE MARI NOȘTRI CLASICI, CARAGIALE ȘI COȘBUC, DE ÎNDRUMĂTORI AI CULTURII NOASTRE CA IOSIF VULCAN, C(ONSTANTIN). RĂDULESCU-MOTRU ȘI OVID DENSUȘIANU, CI ȘI DE MARILE SPIRITE PROGRESISTE EUROPENE ALE VREMII.

DE AICI, DIN CAPITALA ARDEALULUI, TIMP DE 50 DE ANI, EMIL ISAC A LUPTAT CU CONDEIUL PENTRU ELIBERAREA NEAMULUI SĂU DIN LANȚURILE

ASUPRIII NAȚIONALE, DIN JUGUL EXPLOATĂRII SOCIALE ȘI DIN ÎNTUNERICUL ROBIRII SPIRITUALE.

DE AICI, DIN CLUJ, UNDE ERA FOCARUL TUTUROR INTOLERANȚELOR ȘI VRĂJMĂȘILOR NAȚIONALISTE, EMIL ISAC, PESTE BARIERELE ȘOVINE RIDICATE DE ASUPRITORI, A STRÎNS CU CĂLDURĂ MÎNA PRIETENILOR UNGURI: ADY ENDRE, KOSZTOLÁNYI DEZSŐ, BABITS MIHÁLY, KÓS KÁROLY ETC. CU CARE A LUPTAT ÎMPREUNĂ PENTRU PACE ȘI FRĂȚIE ÎNTRE POPOARE, PREVESTIND PRIN ACEASTĂ PILDĂ SPIRITUL DE PRIETENIE CARE ÎNFRĂȚEȘTE ASTĂZI PE TOȚI ACEI CE LOCUIESC PE PĂMÎNTUL PATRIEI NOASTRE.

ACADEMIA REPUBLICII POPULARE ROMÎNE ȘI UNIUNEA SCRITORILOR DIN REPUBLICA POPULARĂ ROMÎNĂ, CU PRILEJUL MORȚII POETULUI, AU SUBLINIAT CĂ: „LITERATURA NOASTRĂ PIERDE PE UN MARE CREATOR ȘI UN NEOBOSIT LUPTĂTOR PENTRU IDEEA PROGRESULUI PE CARE EL A SERVIT-O CU ENTUZIASM ȘI DEVOTAMENT”. TOT ATUNCI ACADEMICIANUL MIHAIL BENIUC SPUNEA CA: „EMIL ISAC NE-A LĂSAT OPERA SA VIE ȘI EXEMPLUL VIETII SALE PLINE DE DEMNITATE, DE DRAGOSTE DE ȚARĂ, DE IUBIRE PENTRU CEI CE MUNCESC, DE SETE PENTRU ÎNFĂPTUIREA IDEALURILOR SOCIALISTE. EL A RĂSPUNS ȘI CORESPUNS CHEMĂRIILOR NOI DIN ȚARA NOASTRĂ, CHEMĂRIILOR TIMPULUI NOSTRU.”

[În partea dreaptă:]

EBBEN A HÁZBAN ÉLT ÉS DOLGOZOTT EMIL ISAC,
HUMANISTA ÉS DEMOKRATIKUS GONDOLKOZÁSÚ KÖLTŐ,
A XX. SZÁZAD ELSŐ FELE HALADÓ SZELLEMŰ ERDÉLYI
IRODALMÁNAK KIVÁLÓ KÉPVISELŐJE.

MÁR 16 ÉVES KORÁBAN IRNI KEZDETT A „FAMILIA” CIMŰ
FOLYÓIRATBAN, AMELYBEN EMINESCU ÉS COȘBUC IS KÖZÖLT
VERSEKET. 1912-TŐL KEZDVE MUNKATÁRSA VOLT AZ I(ON). C(OSTACHE). FRIMU
ÁLTAL IRÁNYÍTOTT „ROMÍNIA MUNCITOARE” CIMŰ UJSÁGNAK. 1919-BEN
Ő VOLT AZ ELSŐ ROMÁN IRÓ, AKI LELKESEDÉSEL CSATLAKOZOTT A
HENRI BARBUSSE VEZETÉSE ALATT ÁLLÓ „CLARTÉ” CSOPORTOSULÁS HÁ-
BORÚ ELLENES MOZGALMÁHOZ.

A SZÉLES MŰVELTSÉGŰ KÖLTŐ A NÉP SZENVEDÉSEINEK ÉS TÖREKVÉ-
SEINEK SZÓSZÓLÓJA VOLT, NAGY KLASSZIKUSAINK, CARAGIALE ÉS COȘBUC,
MŰVELŐDÉSÜNK JELES IRÁNYÍTÓI, IOSIF VULCAN, C(ONSTANTIN). RĂDULESCU-MOTRU ÉS OVID
DENSUȘIANU, VALAMINT KORÁNAK EURÓPAI HIRŰ, HALADÓ SZELLEMŰ KÉPVI-
SELŐI EGYARÁNT TISZTELTEK ÉS SZERETTÉK.

EMIL ISAC INNEN, KOLOZSVÁRRÓL, ERDÉLY FŐVÁROSÁBÓL ÖTVEN ÉVEN
ÁT HARCOLT ÍRÁSAIVAL NÉPÉNEK A NEMZETI ELYNYOMÁS LÁNCAIBÓL, A TÁR-
SADALMI KIZSÁKMÁNYOLÁS IGÁJÁBÓL ÉS A SZELLEMI SÖTÉTSÉG ALÓL
VALÓ FELSZABADÍTÁSÁÉRT.

EMIL ISAC KOLOZSVÁRRÓL, A NEMZETI SÉRELMEK ÉS TORZSALKODÁSOK
TŰZFÉSKÉBŐL, AZ ELYNYOMÓK ÁLTAL EMELT SOVINISZTA KORLÁTOKAT
ÁTTÖRVE FOGOTT BARÁTI KEZET MAGYAR ÍRÓTÁRSAIVAL, ADY ENDRÉVEL,
KOSZTOLÁNYI DEZSŐVEL, BABITS MIHÁLYAL, KÓS KÁROLYAL ÉS MÁSOKKAL, S
VELŰK EGYÜTT HARCOLT A BÉKÉÉRT ÉS A NÉPEK TESTVÉRI ÖSSZEFOGÁ-

SĂERT, HARCOS PÉDAADÁSÁVAL ELŐHÍRNÖKE VOLT ANNAK A BARÁTSÁGNAK ÉS TESTVÉRISÉGNEK, AMELY MA SZÉTBONTHATATLAN EGYSÉGBE FORASZTOTTA ÖSSZE HAZÁNK ÖSSZES DOLGOZÓIT.

A ROMÁN NÉPKÖZTÁRSASÁG AKADÉMIÁJA ÉS A ROMÁN NÉPKÖZTÁRSASÁG ÍRÓSZÖVETSÉGE A KÖLTŐ HALÁLA ALKALMÁVAL A KÖVETKEZŐKÉPPEN JELLEMEZTE ISACOT: „IRODALMUNK EGYIK NAGY ALKOTÓJÁT ÉS A HALADÁS ESZMÉJÉNEK LELKES HARCOSÁT VESZÍTETTÜK EL”, MIHAIL BENIUC AKADÉMIKUS PEDIG EZEKET MONDTA: „EMIL ISAC ÖRÖKSÉGÜL HAGYTA RÁNK HALADÓ SZELLEMŰ IRÁSAIT, S ÉLETE, MELYET A HAZA ÉS A DOLGOZÓK IRÁNTI SZERETET, VALAMINT A SZOCIALISTA ESZMÉK HATOTTAK ÁT, PÉLDA SZÁMUNKRA”.

Data: în jurul anului 1958?

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 23, în gangul Muzeului Memorial „Emil Isac”.

Observații: Muzeul a funcționat în perioada 1955–2001. Plăcile memoriale au fost înlăturate după anul 1998.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 223–224; Kerekes (întocm. de) 1998: 54–55.

(simbol: steaua roșie)

**GLORIE VEȘNICĂ
EROULUI
SERGENT-MAJOR
SUCIU AUREL
CĂZUT LA DATORIE
ÎN RĂZBOIUL
ANTIFASCIST**

1959

**DIN PARTEA
ORG(ANIZAȚIEI). DE BAZĂ
U(NIUNEA).T(INERETULUI).M(UNCITORESC).
UNIREA**

Data: 1959

Locul: Piața 1 Mai (Corvin) nr. 3–5, în curtea Fabricii de Mașini „Unirea”; coloana memorială a lui Aurel Suci.

Bibliografie: Bodea 1970; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 357–358; Tucă 1974: 224, 233; Tucă–Cociu 1983: 150–151; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 83; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 261.

499.

**M(UZEUL) E(TNOGRAFIC)
1959**

Lectura: Muzeul Etnografic, [restaurat în anul:] 1959.

Data: 1959

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 21, pe cheia de boltă a porții.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 90; Gaal 2007a: 104.

500.

1959

Lectura: [Anul restaurării:] 1959

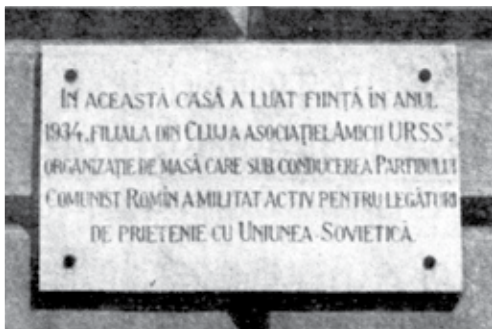
Data: 1959

Locul: Piața Gării (Baross), pe fațada gării.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 235.

501.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ A LUAT FIINȚĂ ÎN ANUL
1934, FILIALA DIN CLUJ A ASOCIAȚIEI „AMICII URSS”.
ORGANIZAȚIE DE MASĂ CARE SUB CONDUCEREA PARTIDULUI
COMUNIST ROMÂN A MILITAT ACTIV PENTRU LEGĂTURI
DE PRIETENIE CU UNIUNEA SOVIETICĂ.**

Data: 31 octombrie 1959

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 13.

Observații: placa memorială a fost înlăturată după decembrie 1989.

Bibliografie: *Igazság*, 9 ianuarie 1971; Bodea-Fodor-Vajda 1971: 275-277; Buta-Bodea-Edroiu 1989: 107; Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 229.

502.

**A(nno)·D(omini)·MCCCLXXIII
hoc opus imaginis·s(ancti)·georgii
per·martinum·et·georgium
de·clussenberch·conflatum
est**

Traducerea: În anul Domnului 1773, această lucrare reprezentând imaginea Sfântului Gheorghe a fost realizată de Márton și György de Clussenberch [Cluj]. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Sipos Gábor.)

Data: 1960

Locul: în piața din fața Bisericii Reformate de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu); statuia ecvestră a Sfântului Gheorghe.

Observații: copie realizată de Róna József. Postamentul este opera lui Lux Kálmán. A stat inițial în Piața Arany János (mai târziu Sfântu Gheorghe, în prezent Lucian Blaga) [331]. A fost amplasată în locul actual în anul 1960, cu o inscripție realizată pe baza originalului din Praga. Statuia a fost restaurată în anul 2013 și a fost dezvelită în 19 august 2014 în cadrul celei de-a IV-a ediții a Zilelor Culturale Maghiare din Cluj.

Bibliografie: C. Daicoviciu 1962: imagine; Baconsky 1963: 31–32; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 82–83, 128; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 209–211; Kerekes (intocm. de) 1998: 68–69; Prokopp 2001; Marosi 2003; Miklósi-Sikes 2003: 178; Asztalos 2004: 453–454; Lukács 2005: 48; Kelemen 2006: 283–285; Gaal 2007a: 148–149; Asztalos 2008: 93–95; *Szabadság*. 20 august 2013; Gaal 2016a: 258, 259, 297, 2016d: 13–14.

503.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT ÎN
26. XI.–6.XII. 1846 CELEBRUL PIANIST,
FRANCISC LISZT (1811–1886)
ÎN TIMPUL CONCERTELOR SALE LA CLUJ.
DIN CLUJ A PLECAT LA BUCUREȘTI.**

Data: anii 1960

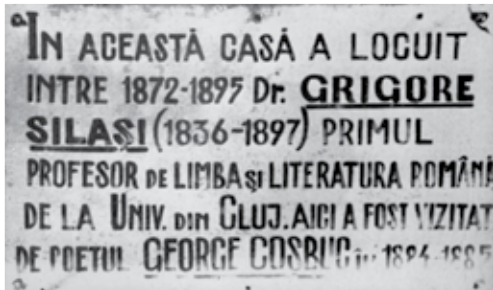
Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 4, în dreapta porții Casei Teleki.

Observații: inscripția este greșită: în 1846 Liszt Ferenc a fost cazat la Hotelul Biasini și a fost oaspetele acestei case abia cu ocazia celei de-a doua vizite, în anul 1879. Placa memorială a fost înlăturată în jurul anului 1985.

Bibliografie: *Szabadság*. 5 august 1997.

504.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT
INTRE 1872–1895 Dr. GRIGORE
SILAȘI (1836–1897) PRIMUL
PROFESOR DE LIMBĂ ȘI LITERATURĂ ROMÂNĂ
DE LA UNIV(ERSITATEA). DIN CLUJ. AICI A FOST VIZITAT
DE POETUL GEORGE COȘBUC ÎN 1884–1885.**

Data: anii 1960

Locul: str. Bisericii Ortodoxe (Görögtemplom) nr. 5.

Observații: placa memorială a fost înlăturată în anii 1990. În anul 1999 a fost instalată o nouă placă în locul acesteia [774].

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 87; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 231.

505.

AICI A LOCUIT ÎN PERIOADA 1925–1936
Dr. CONSTANTIN C. DICULESCU
PROF(ESOR). UNIVERSITAR
SPECIALIST ÎN ISTORIA UNIVERSALĂ

Data: anii 1960

Locul: str. Prof. Gheorghe Marinescu (Holdvilág) nr. 41.

Observații: placa memorială a fost înlăturată când casa a fost demolată la sfârșitul anilor 2010.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 230–231.

506.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT
ÎNTRE ANII 1919–1929 PROF(ESOR). UNIV(ERSITAR).
Dr. GEORGE VÎLSAN (1885–1935)
MEMBRU AL ACADEMIEI
ROMÂNE, CREATORUL
GEOGRAFIEI MODERNE
ROMÂNEȘTI.

Data: anii 1960

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 8.

Observații: placa memorială a fost înlăturată în luna mai 1987. În anul 2014, pe clădirea de la nr. 34 a fost amplasată o copie [989].

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 86; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 238–239.

507.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT
VESTITUL MEDIC OCULIST ROMÂN
IOAN PIUARIU MOLNAR (1749-1815),
ÎN TIMPUL PREDĂRII CURSURILOR LA
INST(ITUTUL). MEDICO-CHIRURG(ICAL). DIN CLUJ (1791-1815)

Data: anii 1960

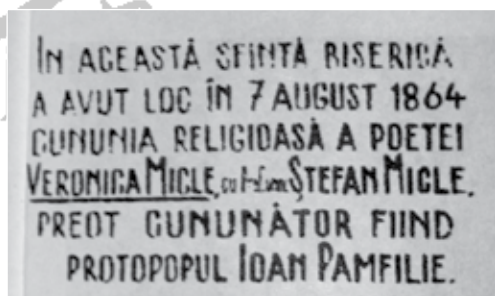
Locul: str. Franklin Delano Roosevelt (Víz) nr. 8.

Observații: inscripția este greșită: oftalmologul nu a locuit în această casă. Placa memorială a fost înlăturată cu prilejul reconstruirii casei în 2007. În anul 2011 pe locul originalului a fost amplasată o copie [929].

Bibliografie: Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 233; Lukács 2005: 64.

508.

ÎN ACEASTĂ SFÎNTĂ BISERICĂ
A AVUT LOC ÎN 7 AUGUST 1864
CUNUNIA RELIGIOASĂ A POETEI
VERONICA MICLE CU PROF(ESORUL). UNIV(ERSITAR). ȘTEFAN MICLE.
PREOT CUNUNĂTOR FIIND
PROTOPOPUL IOAN PAMFILIE.

Data: anii 1960

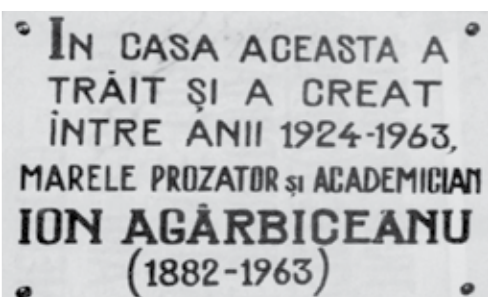
Locul: str. Episcop Ioan Bob (Kismester) nr. 5, pe gardul bisericii greco-catolice (atunci ortodoxe).

Observații: placa memorială a fost schimbată în anii 1980 [609].

Bibliografie: Buta-Bodea-Edroiu 1989: 67; Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 141.

509.

ÎN CASA ACEASTA A
TRĂIT ȘI A CREAT
ÎNTRE ANII 1924–1963,
MARELE PROZATOR ȘI ACADEMICIAN
ION AGÂRBICEANU
(1882–1963)

• ÎN CASA ACEASTA A
TRĂIT ȘI A CREAT
ÎNTRE ANII 1924-1963,
MARELE PROZATOR ȘI ACADEMICIAN
ION AGÂRBICEANU
(1882-1963) •

Data: anii 1960

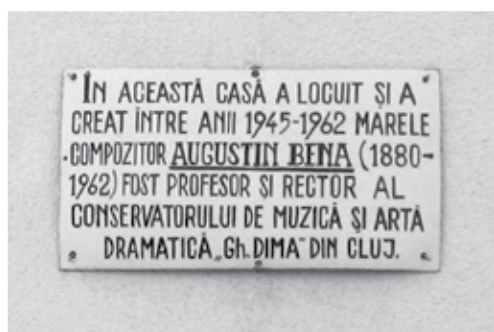
Locul: Attila (Andrei Mureșanu) nr. 31

Observații: placa memorială a fost schimbată în anul 1998 [757].

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 230.

510.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT ȘI A
CREAT ÎNTRE ANII 1945–1962 MARELE
COMPOZITOR AUGUSTIN BENA (1880–
1962) FOST PROFESOR ȘI RECTOR AL
CONSERVATORULUI DE MUZICĂ ȘI ARTĂ
DRAMATICĂ „Gh. DIMA” DIN CLUJ.

• ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT ȘI A
CREAT ÎNTRE ANII 1945-1962 MARELE
COMPOZITOR AUGUSTIN BENA (1880-
1962) FOST PROFESOR ȘI RECTOR AL
CONSERVATORULUI DE MUZICĂ ȘI ARTĂ
DRAMATICĂ „Gh. DIMA” DIN CLUJ. •

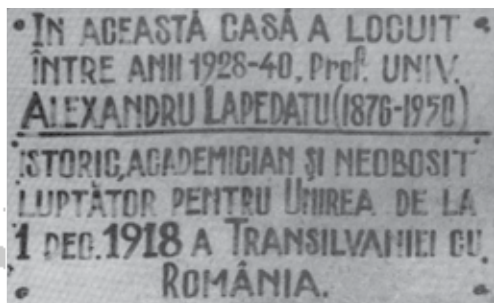
Data: anii 1960

Locul: str. Barbu Șt. Delavrancea (Ferencz József püspök) nr. 3.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 238.

511.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT
ÎNTRE ANII 1928–40, PROF(ESOR). UNIV(ERSITAR).
ALEXANDRU LAPEDATU (1676–1950)
ISTORIC, ACADEMICIAN ȘI NEOBOSIT
LUPTĂTOR PENTRU UNIREA DE LA
1 DEC(EMBRIE). 1918 A TRANSILVANIEI CU
ROMÂNIA.**

Data: anii 1960

Locul: str. Dimitrie Bolintineanu (Kölcssey) nr. 16, pe latura casei dinspre strada Nicolae Iorga (Jósika).

Observații: placa memorială a fost schimbată în jurul anului 1996 [738].

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 241.

512.

[Statuia Sfintei Treimi]

Data: 1961

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar), în spatele Bisericii Romano-Catolice „Sfintii Petru și Pavel”; statuia Sfintei Treimi (statuia Fecioarei Maria, coloana Maria).

Observații: opera lui Schuchbauer Antal. A fost amplasată inițial în Piața Universității (Egyetem) [154]. A fost mutată în locul actual în anul 1961. În 1992 capul statuii a fost rupt. Monumentul a fost restaurat ulterior. A fost demontată în septembrie 2022.

Bibliografie: Jakab 1888c: planșa nr. VI; Kelemen–Fodor 1902: 42; Balogh 1935: 33, ilustrația nr. 91; Vásárhelyi 1942: 73, 108; Gaal 1995: 155–156; Vincze 2003: 16; Asztalos 2004: 311–312; Lukács 2005: 46, 92; Kelemen 2006: 306; Todîța 2009: 58; Kovács Zs. 2012; Gaal 2016a: 258, 280; *Szabadság*. 14 septembrie 2022.

Vámszer Géza, 1961
(Fotoarhiva KJNT, 11988)

ACT COMEMORATIV

CU VREREA TATĂLUI, CU AJUTORUL FIULUI ȘI CU SĂVÎRȘIREA
SFÎNTULUI DUH S-A ZIDIT ROATĂ ÎMREJUR PESTE CEA MICĂ
ȘI VECHEA BISERICĂ. ACEASTĂ SFÎNTĂ BISERICĂ CU HRAMUL
„ADORMIREA MAICII DOMNULUI” ÎNTRE ANII 1950–1961 DIN
JERTFA ȘI DĂRNICIA BUNILOR CREȘTINI AI PAROHIEI
ORTODOXE ROMÎNE CLUJ-MĂNĂȘTUR I. CU MĂRINIMOSUL AJUTOR
AL PREA FERICIRII SALE JUSTINIAN MARINA PATRIARHUL
BISERICII ORTODOXE ROMÎNE, AL I(NALT).P(REA).S(FINȚIEI).S(ALE). NICOLAEI COLAN
MITROPOLITUL ARDEALULUI, AL P(REA).S(FINȚIEI). SALE EPISCOPULUI
EPARHIOT ȘI AL ALTOR I(NALT).P(REA).S(FINȚIEI).S(ALE). MITROPOLIȚI, EPISCOPI ȘI/
PREOȚI.

RÎNDUIALA TÎRNOSIRII S-A SĂVÎRȘIT LA 1 OCTOMBRIE 1961
ÎNTRU POMENIREA ISTORICULUI ACT AL REÎNTREGIRII
BISERICII ORTODOXE ROMÎNE DIN ARDEAL PRIN RUGĂCIUNILE
PREA SFÎNȚITULUI TEOFIL HERINEANU EPISCOPUL CLUJULUI.
ASISTAT FIIND DE P(REA).C(INSTITUL). SABIN TRUȚIA VICAR EPARHIAL PENSIONAR
ȘI PROTOPOP AL CLUJULUI, P(REA).C(INSTITUL). ONISIE MORARU CONSILIER,
P(REA).C(INSTITUL). ROMUL POPA PREOT CLUJ-CALVARIA ȘI P(REA).C(INSTITUL)./
EMIL MUREȘEANU

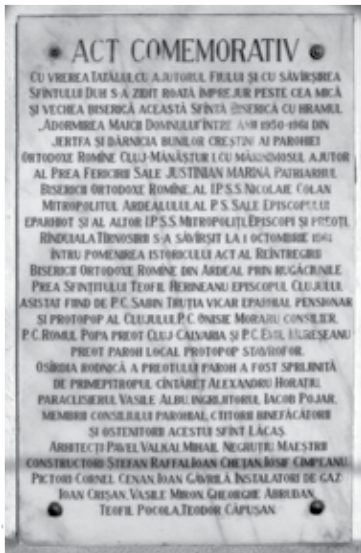
PREOT PAROH LOCAL PROTOPOP STAVROFOR.

OSÎRDIA RODNICĂ A PREOTULUI PAROH A FOST SPRIJINITĂ
DE PRIMEPITROPUL CÎNTĂREȚ ALEXANDRU HORĂȚIU,
PARACLISIERUL VASILE ALBU, INGRIJITORUL IACOB POJAR,
MEMBRII CONSILIULUI PAROHIAL, CTITORII, BINEFĂCĂTORII
ȘI OSTENITORII ACESTUI SFÎNT LĂCAȘ.

ARHITECȚI: PAVEL VALKAI, MIHAIL NEGRUȚIU. MAȘTRII
CONSTRUCTORI: ȘTEFAN RAFFAI, IOAN CHEȚAN, IOSIF CÎMPEANU.

PICTORI: CORNEL CENAN, IOAN GĂVRILĂ. ÎNSTALATORI DE GAZ:

IOAN CRIȘAN, VASILE MIRON, GHEORGHE ABRUDAN,
TEOFIL POCOLA, TEODOR CĂPUȘAN.

514.

Data: după 1 octombrie 1961**Locul:** Cimitirul Mănăștur de pe strada Govora (Templom), lângă intrarea fostei biserici greco-catolice (în prezent ortodoxă), în partea stângă.**Bibliografie:** Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 269.

לזכרון בהיכל ה'
 הרות על הלוח
 נדב ר' יחזקאל דוב וויעדער נ"י
 עבור נשמת
 אשתו העדינה היקרה
 החשובה והמהוללה והמאושרה
 מפז ומפנינים יקרה
 אשת חיל לבעלה עטרה
 הלכה בדרך טובה וישרה
 מרת אלטע מרים בת ר' פנחס ע"ה
 נפטרה במבחר שנותיה בת מ"ג שנים
 בשנת תש"כג כד אייר לפק
 מנוחתה ערך זכרונה לעד
 În memoria soției mele

WIEDER JOLÁN n(ăscută). ELEFÁNT

Traducerea: Donația lui R. Jehezkel Dov Wieder, fie ca lumânarea lui să nu se stingă, făcută pentru sufletul soției sale, a fost dăltuită pe o placă în casa Domnului, pentru a servi drept amintire. Soția scumpă și dragă, cinstită, binecuvântată și fericită este mai prețioasă decât aurul curat și mărgăritarul. Alte Miriam, fiica lui R. Pinhas, femeie vrednică, podoaba soțului ei, care a umblat pe calea cea bună și cea dreaptă, pace ei, s-a stins în floarea vieții la vârsta de 43 de ani, în anul [5723], în ziua 24 a lunii Iyar [18 mai 1963]. Odihna sa în Eden și amintirea ei vor rămâne veșnic. În memoria soției mele

Wieder Jolán, născută Elefánt. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányai Viktória.)

Data: mai 1963

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Neologă, pe peretele coridorului de intrare.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 170; Lówy D. 1998: 250, 2005: 519–520.

515.

[Pe latura bustului:]

GEORGE VÂLSAN
1885–1935

B(oris). Caragea
1964

Lectura: George Vâlsan (1885–1935).

[Realizat de] Boris Caragea, în anul 1964.

Data: 1964

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7, în clădirea Facultății de Geografie a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul lui George Vâlsan.

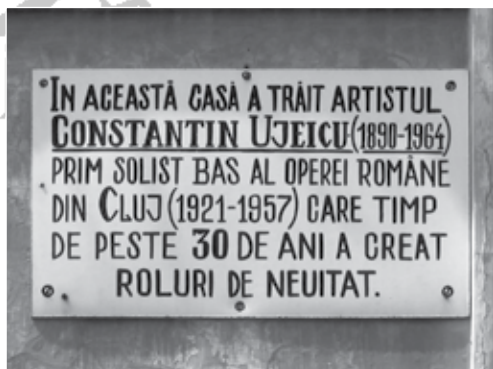
516.

HOREA

Data: 6 decembrie 1964**Locul:** Piața Gării (Baross); bustul lui Horea.**Observații:** opera lui Romul Ladea.**Bibliografie:** *Igazság.* 8 decembrie 1964; Tucă–Cociu 1983: 147; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 80; Gaal 2001b: 426, 2016a: 260.

517.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ A TRĂIT ARTISTUL
CONSTANTIN UJEICU (1890–1964)
PRIM SOLIST BAS AL OPEREI ROMÂNE
DIN CLUJ (1921–1957) CARE TIMP
DE PESTE 30 DE ANI A CREAT
ROLURI DE NEUITAT.**

Data: după anul 1964**Locul:** str. Nicolae Bălcescu (Esterházy) nr. 15**Observații:** placa memorială a fost înlăturată cu prilejul renovării clădirii, în anii 2011–2012. În anul 2014 pe locul originalului a fost amplasată o copie [977].**Bibliografie:** Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 229–230.

518.

MAXIM GORKIJ
1868–1936

Data: 1965

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în foaierul Teatrului Maghiar de Stat; bustul lui Maxim Gorki.

Observații: opera lui Márkos András.

519.

(relief: portretul împăratului Traian)

ALLA
CITTÀ DI CLVJ
ROMA MADRE
MCMXXI

Traducerea: Orașului Cluj din partea orașului-mamă Roma, 1921.

Data: 1965

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas), în piața din fața Universității; statuia Lupa Capitolina („lupoanca de pe Capitoliu”).

Observații: copie realizată de Ettore Ferrari. Inițial a stat în Piața Unirii [356]. În anul 1973 a fost mutată în fața sediului vechii Primăriei de pe Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) [583].

Bibliografie: Borteș 1923: 33; Orosz (intocm. de) 1933: 31; Buzea 1939: 78; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 106; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 259–260; Asztalos 2004: 99; Gaal 2007a: 45, 48–49; Murádin 2008a: 102; Todita 2009: 62–63; Gaal 2016a: 260.

520.

(relief: portretul lui S. P.)

PROF(ESOR) **SEXTIL PUSCARIU**
RECTOR 1919-1920 1940-1941

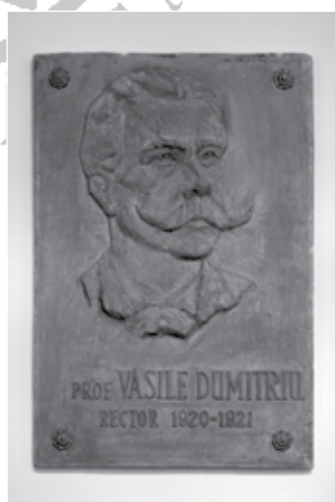
Data: între 1965-1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

521.

(relief: portretul lui V. D.)

PROF(ESOR) **VASILE DUMITRIU**
RECTOR 1920-1921

Data: între 1965-1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

522.

(relief: portretul lui D. S.)

PROF(ESOR) **DIM(ITRIE) CALUGAREANU**
RECTOR 1921–1922

Data: între 1965–1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

523.

(relief: portretul lui I. I.)

PROF(ESOR) **IACOB IACOBVICI**
RECTOR 1922–1923

Data: între 1965–1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

524.

(relief: portretul lui N. B.)

PROF(ESOR) **NICOLAE BANESCU**
RECTOR 1923-1924

Data: între 1965-1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

525.

(relief: portretul lui C. N.)

PROF(ESOR) **CAMIL NEGREA**
RECTOR 1924-1925

Data: între 1965-1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

526.

(relief: portretul lui Gh. S.)

PROF(ESOR) **GHEORGHE SPACU**
RECTOR 1925–1926

Data: între 1965–1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

527.

(relief: portretul lui I. M.)

PROF(ESOR) **IOAN MINEA**
RECTOR 1926–1927

Data: între 1965–1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

528.

(relief: portretul lui Gh. B.-D.)

PROF(ESOR) **GH(EORGHE). BOGDAN-DUICĂ**
RECTOR 1927–1928

Data: între 1965–1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

529.

(relief: portretul lui E. H.)

PROF(ESOR) **EMIL HATIEGANU**
RECTOR 1928–1929

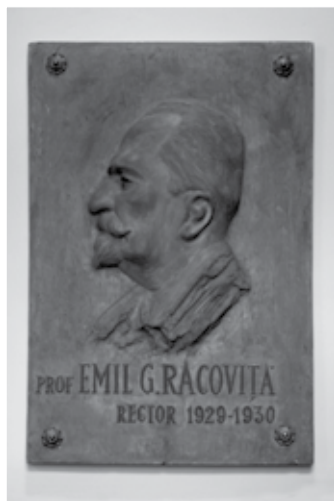
Data: între 1965–1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

530.

(relief: portretul lui E. G. R.)

PROF(ESOR) **EMIL G. RACOVIȚĂ**
RECTOR 1929–1930

Data: între 1965–1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

531.

(relief: portretul lui I. H.)

PROF(ESOR) **IULIU HATIEGANU**
RECTOR 1930–1931, 1941–1944

Data: între 1965–1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

532.

(relief: portretul lui N. D.)

PROF(ESOR) **NICOLAE DRĂGANU**
RECTOR 1931-1932

Data: între 1965-1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

533.

(relief: portretul lui F. Șt.-G.)

PROF(ESOR) **FL(ORIAN) STEFANESCU-GOANGA**
RECTOR 1932-1940

Data: între 1965-1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

534.

(relief: portretul lui A. B.)

PROF(ESOR) **ALEXANDRU BORZA**
RECTOR 1944-1945

Data: între 1965-1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

535.

(relief: portretul lui E. P.)

PROF(ESOR) **EMIL PETROVICI**
RECTOR 1945-1951

Data: între 1965-1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

536.

(relief: portretul lui R. R.)

PROF(ESOR) **RALUCA RIPAN**

RECTOR 1951-1956

Data: între 1965-1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

537.

(relief: portretul lui C. D.)

PROF(ESOR) **C-(ONSTAN)TIN DAICOVICIU**

RECTOR 1956-1968

Data: între 1965-1970

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

538.

LIVIU REBREANU
1885–1944

Data: 10 februarie 1967

Locul: Parcul Central (Sétatér); bustul lui Liviu Rebreanu.

Observații: opera lui Romul Ladea. A fost realizat cu prilejul aniversării a 82 de ani de la nașterea scriitorului.

Bibliografie: *Igazság.* 13 septembrie 1981; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 81; Gaal 2001b: 426, 2016a: 260.

539.

GEORGE
COȘBUC
1866–1918

Data: 10 februarie 1967

Locul: Parcul Central (Sétatér); bustul lui George Coșbuc.

Observații: opera lui Vetró Artúr. A fost realizat la centenarul nașterii poetului.

Bibliografie: *Igazság.* 11 octombrie 1981; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 78–79; Gaal 2001b: 426, 2016a: 260.

540.

A TEMPLOM BELSEJÉT
MEGÚJITOTTA A GYŰLEKEZET
A REFORMÁCIÓ
450. ÉVES JUBILEUMÁRA
1967 ÉV ŐSZÉN.

Traducerea: Interiorul bisericii a fost renovat de congregație la aniversarea a 450 de ani de la Reforma Protestantă, în toamna anului 1967.

Data: 1967

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe peretele vestic.

Observații: placa memorială a fost inaugurată împreună cu o altă placă [541]. A fost înlăturată în timpul restaurării din 2013 a interiorului bisericii.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 121–122.

541.

DIE KIRCHE WURDE DURCH DIE
GEMEINDE INNERLICH ERNEUERT
ZUR 450. JAHRESWENDE
DER REFORMATION
IM HERBST 1967.

Traducerea: Interiorul bisericii a fost renovat de congregație la aniversarea a 450 de ani de la Reforma Protestantă, în toamna anului 1967.

Data: 1967

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe peretele vestic.

Observații: placa memorială a fost inaugurată împreună cu o altă placă [540]. A fost înlăturată în timpul restaurării din 2013 a interiorului bisericii.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 122.

542.

**DECEBALVS
REX DACORVM
87–102**

Traducerea: Decebal, regele dacilor (87–102).

Data: 1967

Locul: str. Constantin Daicoviciu (Bástya) nr. 2, în curtea Muzeului Național de Istorie a Transilvaniei; bustul regelui Decebal.

Observații: opera lui Vasile Popa. A fost realizat cu prilejul aniversării a 1880 de ani de la nașterea regelui.

Bibliografie: Tucă–Cociu 1983: 142–143; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 79.

543.

**AZ EGYETLEN EGY ISTEN
TISZTELETÉRE ÉPITETTE
A KOLOZSVÁRI
UNITÁRIA EKKLÉSIA
1796-BAN.**

**AZ UNITÁRIUS EGYHÁZ
ALAPÍTÁSÁNAK
400. ÉVFORDULÓJÁRA
MEGUJITOTTA
AZ ÁLLAM SEGÍTSÉGÉVEL
A KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS
EGYHÁZKÖZSÉG
1968-BAN.**

Traducerea: Ridicată în onoarea unicului Dumnezeu de adunarea credincioșilor unitarieni din Cluj, în anul 1796. Renovată la aniversarea a 400 de ani de la înființarea Bisericii Unitariene, cu ajutorul statului, de Eparhia Unitariană din Cluj, în anul 1968.

Data: 1968

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), între nr. 7 și 9, în micul foaier de la intrarea din stânga a Bisericii Unitariene, în partea dreaptă.

Observații: prima parte din text reproduce inscripția din anul 1796 [193].

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 137; Gaal 2001c: 221.

544.

LUCIAN BLAGA
1895–1961

Data: 1968

Locul: spațiul verde de lângă intrarea Casei de Cultură a Studenților din Piața Lucian Blaga (Szent György), colț cu strada Republicii (Majális); statuia lui Lucian Blaga.

Observații: opera lui Romul Ladea. Din cauza convingerilor anticomuniste ale scriitorului, statuia sa rămas aici doar pentru câteva zile. În data de 26 septembrie 1970 statuia a fost amplasată în Parcul Central [560]. În 1986 statuia a fost mutată în fața Teatrului Național [619].

Bibliografie: *Igazság*. 27 septembrie 1970, 27 septembrie 1981; *Szabadság*. 28 aprilie 1993; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 252; Gaal 2001b: 429.

AICI A FUNCȚIONAT LICEUL PIARIȘTILOR DIN CLUJ, FRECVENTAT DE MULȚI TINERI ROMÂNI, PRINTRE CARE AVRAM IANCU, GHEORGHE BARIȚIU, AL(EXANDRU). PAPIU-ILARIAN, CONSTANTIN ROMAN, ION SUCIU, IOSIF SULUȚIU, IACOB BOLOGA, NICOLAE POPEA, CONSTANTIN SECĂREANU, CONSTANTIN G. IOAN ȘI FRAȚII BUTEANU, CARE AU JUCAT UN ROL ÎNSEMNAT ÎN TIMPUL REVOLUȚIEI DE LA 1848. DORINȚA DE EMANCIPARE NAȚIONALĂ A POPORULUI ROMÂN CARE DOMNEA ÎNTRE STUDENȚII ROMÂNI DE LA ACEST LICEU A STAT LA BAZA SOCIETĂȚII „AURORA” (1845) ȘI A FOII LITERARE „ZORILE”.

Data: 25 noiembrie 1968

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, pe fațada Liceului Regal de odinioară (în prezent Liceul Teoretic „Báthory István”).

Observații: placa memorială a fost dezvelită cu prilejul aniversării a 389 de ani de la înființarea școlii și a 120 de ani de la Revoluția din 1848.

Bibliografie: *Igazság*. 26 noiembrie 1968; Tucă–Ucrain 1978: 174–175, 1988: 177; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 57, 87; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 148–149; Gaal 2016a: 261.

546.

(relief: portretul lui E. G. R.)
EMIL G. RACOVITA
 1868–1947

FONDATOR AL BIOSPEOLOGIEI
PROFESOR DE BIOLOGIE LA
UNIVERSITATEA DIN CLUJ

Data: după anul 1968

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7, în sala de conferințe „Emil G. Racoviță” a Facultății de Zoologie a Universității „Babeș-Bolyai”.

547.

AICI, ÎN FOSTUL HOTEL
BIASINI, A POPOSIT ÎN ZILELE
DE 17–23 IULIE 1849, ÎN DRUM
SPRE MUNȚII APUSENI LA AVRAM IANCU,
NICOLAE BĂLCESCU (1819–1852)
ÎNȘOȚIT DE CEZAR BOLLIAC (1813–1880)

Data: înainte de anul 1969

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 20

Observații: a fost înlăturată și înlocuită cu o altă placă memorială [719] în data de 14 martie 1996.

Bibliografie: Dávid–Mikó 1972: 144. ilustrațiile nr. 116–117; Mikó I. 1978: 35; Tucă–Ucrain 1978: 175, 1988: 178; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 192–193; Gaal 2005d: 410.

548.

„E ház pincéjében nyomtatták 1939 júliusa–szeptembere között az *Igazságot*, az illegalitásban levő Román Kommunista Párt Erdély és Bánság Területi Bizottságának lapját.”

Traducerea: În beciul acestei case a fost tipărit *Igazság* [„Adevărul”], ziarul Comitetului Teritorial din Transilvania și Banat al Partidului Comunist Român aflat în ilegalitate, în perioada iulie–septembrie 1939.

Data: înainte de anul 1969

Locul: str. Donath (Donát) nr. 180, pe peretele dinspre stradă al casei.

Bibliografie: *Igazság*. 19 iulie 1969, 17 octombrie 1970; Bodea-Fodor–Vajda 1971: 289–290; *Igazság*. 3 mai 1981; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 108.

549.

MÓRICZ ZSIGMOND 1875–1942

Data: 1969

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în foaierea Teatrului Maghiar de Stat; bustul lui Móricz Zsigmond.

Observații: opera lui Szervátiusz Tibor.

550.

JANOS HERBAK
1911–1940

Data: 20 august 1969

Locul: Piața 1 Mai (Corvin), complexul sportiv al Fabricii de Pielărie și Încălțăminte „Clujana”; bustul lui Herbák János.

Observații: opera lui Vetró Artúr. Bustul a fost furat în anul 2008, în prezent nu mai există decât postulamentul.

Bibliografie: *Igazság*. 21 august 1969; *Ziua de Cluj*. 26 iunie 2008; Gaal 2016a: 261.

551.

ILIE PINTILIE
1903–1940

Data: 21 august 1969

Locul: str. Bistriței (Gyárfás Jenő) nr. 21, în curtea Colegiului Tehnic de Transporturi; bustul lui Ilie Pintilie.

Observații: opera lui Mircea Spătaru. Soarta sa ulterioară este necunoscută.

Bibliografie: *Igazság*. 22 august 1969.

**SLAVĂ OSTAȘILOR ROMÂNI CARE S-AU
JERTFIT PENTRU ELIBERAREA PATRIEI ȘI
A POPORULUI DE SUB JUGUL FASCIST**

Data: 22 august 1969

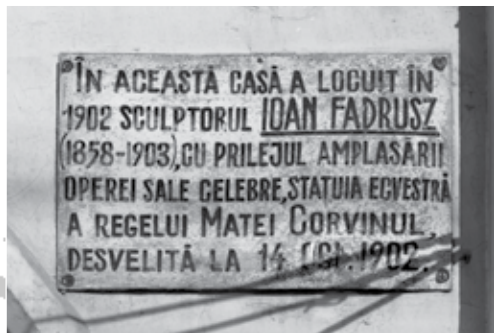
Locul: Calea Turzii (Tordai), în Cimitirul Eroilor; Monumentul Eroilor Antifasciști.

Observații: opera lui Vasile Mitrea. A fost realizat cu prilejul aniversării a 25 de ani de la întoarcerea armelor. Ulterior aspectul inscripției a fost modificat.

Bibliografie: *Igazság*. 26 august 1969; Tucă 1974: 224, 232; Tucă–Cociu 1983: 150; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 82; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 261; Gaal 2016b: 53.

553.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT ÎN
1902 SCULPTORUL IOAN FADRUSZ
(1858–1903), CU PRILEJUL AMPLASĂRII
OPEREI SALE CELEBRE, STATUIA ECVESTRĂ
A REGELUI MATEI CORVINUL,
DESVELITĂ LA 14 OCT(OMBRIE). 1902.

Data: septembrie 1969

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 20

Observații: inscripția este greșită: dezvelirea statuii ecvestre a avut loc în data de 12 octombrie.

Bibliografie: Murádin 1969; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 130; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 57; Murádin 2008a: 44, 45.

554.

[Iuliu Hațieganu (1885–1959)]

Data: 16 octombrie 1969

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 3–5, în foaietul Clinicii de Dermatologie nr. I; bustul lui Iuliu Hațieganu.

Observații: opera lui Romul Ladea. A fost amplasat cu prilejul comemorării a 10 ani de la moartea profesorului în medicină. La aceeași dată amfiteatrul a primit numele său.

Bibliografie: *Igazság*. 23 octombrie 1969; I. Buta – M. Bodea – N. Edroiu 1989: 80.

1919–1969

50

(relief: ramuri de laur)

OMAGIU ARTIȘTILOR
TEATRULUI NAȚIONAL
ȘI OPEREI ROMÂNE
DIN CLUJ CARE TIMP
DE 50 DE ANI AU SLUJIT
CU DEVOTAMENT ARTA
ȘI CULTURA ROMÂNEASCĂ
CLUJ NOIEMBRIE 1969

Data: noiembrie 1969**Locul:** Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în foaierul Teatrului Național.**Bibliografie:** Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 214–215.

556.

(portretul lui Cz. L.)
EROU SOLDAT CZELLER LUDOVIC
UNIVERSITĂȚII „BABEȘ-BOLYAI”
CLUJ

DIN PARTEA UNEI UNITĂȚI MILITARE

MEMBRU AL UNIUNII TINERETULUI COM-
 MUNIST, FOST STUDENT AL FACULTĂȚII
 NOASTRE, LUPTÎND ÎN RÎNDURILE DIVIZIEI
 „TUDOR VLADIMIRESCU” LA
 2 MARTIE 1945 ȘI-A SACRIFICAT VIAȚA
 PENTRU ELIBERAREA CLASEI MUNCII
 TOARE, PENTRU CAUZA PĂCII ȘI A
 SOCIALISMULUI.

A KOMMUNISTA IFJÚMUNKÁS SZÖVETSÉG
 TAGJA, KARUNK VOLT HALLGATÓJA, A
 „TUDOR VLADIMIRESCU” HADOSZTÁLY
 SORAIBAN HARCOLVA, 1945. MÁRCIUS 2-
 ÁN ÉLETÉT ÁLDOZTA A MUNKÁSOSZTÁLY
 FELSZABADÍTÁSÁÉRT, A BÉKE ÉS A
 SZOCIALIZMUS ÜGYÉÉRT.

Data: 1959–1970

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 11, în una dintre sălile Facultății de Drept a Universității „Babeș-Bolyai”.

Observații: una dintre săli a fost denumită după eroul proletar. Soarta ulterioară a plăcii memoriale este necunoscută.

Bibliografie: Bodea 1970; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 357; Tucă 1974: 226, 233; Tucă–Cociu 1983: 151.

„ÎN ACEST LOC A FOST
EXECUTAT, LA 11 MAI 1849, DIN
ORDINUL NOBILIMII CONTRA-
REVOLUȚIONARE MAGHIARE, PRO-
FESORUL SAS STEPHAN LUDWIG
ROTH, INTELECTUALUL PROGRESIST,
MILITANT ACTIV ÎN REVOLUȚIA DE
LA 1848, SUSȚINĂTOR NEOBOSIT
AL DREPTURILOR SOCIALE ȘI
NAȚIONALE ALE POPULAȚIEI SĂ-
SEȘTI ȘI ALE POPORULUI ROMÂN.”

Data: înainte de anul 1970

Locul: în partea sudică a bastionului nordic (Poarta Vieneză – Bécsi kapu) al Cetățuiei (Fellegvár).

Observații: în timpul restaurării clădirii în 2016-2018 a fost mutată pe partea dreaptă a porții.

Bibliografie: Tucă-Ucrain 1978: 176; Tucă-Cociu 1983: 149; Tucă-Ucrain 1988: 178-179; Buta-Bo-dea-Edroiu 1989: 86; Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 98; Gaal 1998b: 3; Kerekes (intocm. de) 1998: 83; Gaal 2007a: 174.

558.

**ION AGÂRBICEANU
1882–1963**

Data: 19 septembrie 1970

Locul: str. Braşov (Vörösmarty) colţ cu str. Andrei Muşşanu (Attila) (Piaţa Ion Agârbiceanu); bustul lui Ion Agârbiceanu.

Observaţii: opera lui Romul Ladea.

Bibliografie: *Igazság*. 20 septembrie 1970; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 77; Gaal 2001b: 427.

559.

**ACEASTA PLACA
COMEMORATIVA A
FOST ASEZATA CU
OCAZIA IMPLINIRII A
100 DE ANI DE LA DAREA
IN EXPLOATARE A STA-
TIEI DE CALE FERATA
CLUJ
(7 SEPTEMBRIE 1870-
7 SEPTEMBRIE 1970)**

Data: 20 septembrie 1970

Locul: Piaţa Gării (Baross), pe faţada gării.

Bibliografie: *Igazság*. 22 septembrie 1970; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 235; Gaal 2016a: 261.

560.

LUCIAN BLAGA
1895–1961

Data: 26 septembrie 1970

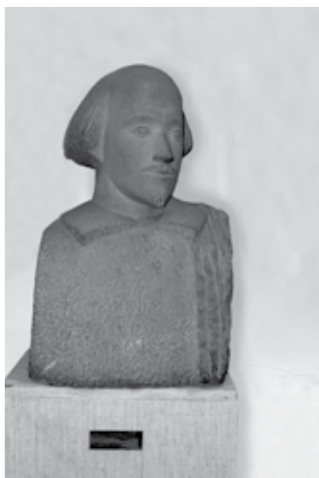
Locul: Parcul Central (Sétatér), la marginea promenadei din dreptul clădirii Universității de Artă și Design; bustul lui Lucian Blaga.

Observații: opera lui Romul Ladea. A fost adus aici din Piața Lucian Blaga (Szent György) [544]. În anul 1986 a fost mutat în fața Teatrului Național [619].

Bibliografie: *Igazság*. 27 septembrie 1970, 27 septembrie 1981; *Szabadság*. 28 aprilie 1993; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 252; Gaal 2001b: 429, 2016a: 261.

561.

WILLIAM SHAKESPEARE
1564–1616

Data: 1970

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în foaierea Teatrului Maghiar de Stat; bustul lui William Shakespeare.

Observații: opera lui Kós András.

562.

POÓR LILI
1886–1962

[Pe latura bustului:]

B S 954

Data: în jurul anului 1970

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în foaietul Teatrului Maghiar de Stat, lângă scara care duce la etaj; bustul actriței Poór Lili.

Observații: opera lui Benczédi Sándor senior. Era finalizat deja în anul 1954.

563.

Octavian Goga
1881–1938

Data: după anul 1970

Locul: Parcul Central (Sétatér); bustul lui Octavian Goga.

Observații: ulterior a fost amplasat pe un alt postament.

564.

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE A FOST REDACȚIA
REVISTEI „RĂVAȘUL” (1903–1913), FOAIE
SĂPTĂMÎNALĂ POPULARĂ SUB DIRECȚIUNEA
PUBLICISTULUI DR. ILIE DAIANU (1868–1956).
ÎN 3. IX. 1903, REDACȚIA REVISTEI A PRIMIT
VIZITA LUI I(ON). L(UCA). CARAGIALE (1852–1912).

Data: anii 1970

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 8

Observații: placa memorială a fost schimbată în anul 1992 [644].

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 88; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 241–242.

565.

BISERICA BOB
MONUMENT ISTORIC
CONSTRUITĂ ÎNTRE ANII 1800–1803
DE EPISCOPUL BLAJULUI
IOAN BOB
CU HRAMUL „ÎNVIEREA DOMNULUI”

Data: anii 1970?

Locul: str. Episcop Ioan Bob (Kismester)
nr. 5, pe gardul bisericii greco-catolice.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996:
141.

566.

**ÎN MEMORIA ACELORA
CARE AU ȘTIUT SĂ MOARĂ
PENTRU PATRIE**

Data: anii 1970?

Locul: Parcul Sportiv „Juliu Hațieganu” (Egyetemi Sportpark); troiță.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 216.

567.

**TIBERIU BREDICEANU
1877–1968**

Data: anii 1970?

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în clădirea Teatrului Național; bustul lui Tiberiu Brediceanu.

568.

ACEASTĂ PLACĂ A FOST
DEZVELITĂ CU OCAZIA
SĂRBĂTORII A 100 DE
ANI DE LA FONDAREA
FABRICII DE MOBILĂ
„LIBERTATEA” CLUJ
1870 – 1970
PENTRU A CINSTI MUNCA
TUTUROR CELOR CARE
AU CONTRIBUIT LA
DEZOLTAREA ȘI
RIDICAREA PRESTIGIULUI EI
6 FEBRUARIE 1971

Data: 6 februarie 1971

Locul: str. Gării (Állomás) nr. 21, pe fațada Fabricii de Mobilă „Libertatea”.

569.

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE A FOST REDACTATĂ
ÎNTRE CELE DOUĂ RĂZBOAIE MONDIALE,
REVISTA MARXISTĂ „KORUNK”,
CONDUSĂ DE CĂTRE EMINENTUL ESTETICIAN
GAÁL GÁBOR
1891–1954
A JELES ESZTÉTA, A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZT,
EBBEN AZ ÉPÜLETBEN SZERKESZTETTE
A „KORUNK” CÍMŰ MARXISTA FOLYÓIRATOT.

Data: 9 martie 1971

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 20, pe fațada clădirii.

Observații: la aniversarea a 80 de ani de la nașterea esteticianului.

Bibliografie: *Igazság*. 10 martie 1971; Gaal 1995: 62; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 226–227; Löwy D. 1998: 255; Gaal 2001b: 427; Löwy 2005: 525; Gaal 2007a: 100, 2016a: 262.

570.

Data: între 1 și 7 mai 1971

Locul: Calea Oașului (Kajántói) nr. 86–90, în curtea Fabricii de Porțelan; fântână ornamentală.

Observații: opera lui Szabó János. A fost realizată la aniversarea a 50 de ani de la înființarea Partidului Comunist Român.

Bibliografie: *Igazság*. 7 mai 1971.

571.

„ACEASTA PLACA A FOST
DEZVELITĂ LA 19 IUNIE 1971
CU PRILEJUL IMPLINIRII
UNUI SECOL DE LA INFIINȚAREA
LICEULUI PEDAGOGIC DIN CLUJ.”

Data: 19 iunie 1971

Locul: str. Alexandru Vaida-Voevod (Szopori) nr. 55, în foaierul Liceului Pedagogic „Gheorghe Lazăr”.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul festivității onomastice a liceului. Clădirea a fost predată în anul 1969.

Bibliografie: *Făclia*. 20 iunie 1971.

572.

**GHEORGHE
LAZAR
1779–1823**

Data: 19 iunie 1971

Locul: str. Alexandru Vaida-Voevod (Szopori) nr. 55, în fața Liceului Pedagogic „Gheorghe Lazăr”; bustul personalității al cărui nume îl poartă liceul.

Observații: opera lui Corneliu Medrea. A fost inaugurat la centenarul înființării liceului, cu prilejul festivității onomastice a liceului.

Bibliografie: *Făclia*. 20 iunie 1971.

573.

**DUPĂ BĂTĂLIA DE LA GURUS-
LĂU DIN 3.VIII.1601, VOEVODUL
MIHAI VITEAZUL A POPOSIT
CU OASTE SA ÎN CLUJ ÎN(TRE) 11–15.VIII.
1601, CINSTIND LA TURNUL CROITORILOR
MEMORIA GENERALULUI BABA NOVAC.**

Data: august 1971

Locul: str. Baba Novac (Bethlen), în partea estică a Turnului Croitorilor (Szabók tornya).

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul aniversării a 370 de ani de la bătălia de la Guruslău. În anul 1996 a fost înlăturată.

Bibliografie: Tucă–Cociu 1983: 146–147; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 49; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 81; Todîța 2004: 139; Asztalos 2014.

574.

FLORIAN PORCIUS
1816–1906

Data: 1971

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 42, în Grădina Botanică; bustul lui Florian Porcius.

Observații: opera Doinei Elaș. Bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 155 de ani de la nașterea botanistului și al comemorării a 65 de ani de la moartea acestuia.

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 81.

575.

(relief: portretul lui I. H.)

PROF(ESOR) IULIU HATIEGANU
1885–1956

Data: 1971

Locul: str. Croitorilor (Mikes) nr. 19–21–23, pe coridorul Clinicii de Medicină Internă III.

Observații: opera lui Virgil Fulicea.

Bibliografie: Goia 2007.

576.

(emblemă: IRIS/CLUJ)
„Iris 50”
1922–1972

Data: 1972

Locul: str. Oaşului (Kajántói), nr. 86–90, în curtea Fabricii de Porțelan „Iris”; monument.

Sursă: Arhiva de fotografie de presă Minerva – © Asociația Culturală Minerva, Cluj

577.

**AICI A LOCUIT ÎN TIMPUL
STUDIILOR ACADEMICE (1841–1844)
AVRAM IANCU,
EMINENT CONDUCĂTOR AL REVOLUȚIEI
DIN TRANSILVANIA DE LA 1848.
LUPTĂTOR ÎNFLĂCĂRAT PENTRU
DREPTATE SOCIALĂ ȘI NAȚIONALĂ.**

Dezvelită în septembrie 1972

Sursă: Arhiva de fotografie de presă Minerva – © Asociația Culturală Minerva, Cluj

Data: (10?) septembrie 1972

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 17

Observații: realizată la centenarul morții revoluționarului român.

Bibliografie: Tucă–Ucrain 1978: 175–176, 1988: 178; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 87–88; Lőwy–Demerter–Asztalos 1996: 235–236; Gaal 2016a: 262.

578.

AVRAM IANCU
1824–1872

Data: 1972

Locul: str. Grigore Alexandrescu (Kalotaszegi) nr. 16, în fața Școlii „Iuliu Hațieganu”.

Observații: realizată la centenarul morții revoluționarului român.

579.

[Turnătorul]

Data: 30 decembrie 1972

Locul: str. Gării (Állomás) nr. 19, în curtea Fabricii „Armătura”;

Observații: realizată cu prilejul aniversării a 25 de ani de la proclamarea Republicii Populare Române.

Bibliografie: *Igazság*. 16 ianuarie 1973.

580.

**AICI A LOCUIT 50 ANI
LUPTĂTORUL MEMORANDIST**

Dr. AUREL ISAC

(1845–1932)

PREȘEDINTE AL SOC(IETĂȚII). MESERIAȘILOR
ROMÂNI DIN CLUJ, MEMBRU AL SOC(IETĂȚII).

„ROMÂNIA JUNĂ” DIN VIENA ȘI

MEMBRU FONDATOR AL SOC(IETĂȚII). CULTURALE

„IULIA” DIN CLUJ. AICI A FOST VIZITAT

DE B(OGDAN). P(ETRICEICU). HAȘDEU, Dr. IOAN RAȚIU, Dr.

V(ASILE). LUCACIU, I(ON). L(UCA). CARAGIALE, G(EORGE). COȘBUC,

ADY ENDRE, G(EORGE). POPP DE BĂSEȘTI ȘI MULTE

ALTE PERSONALITĂȚI MARCANTE.

Data: după anul 1972

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 23

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 86–87; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 225–226.

581.

NICOLAE BALCESCU

1819–1852

Data: 23 mai 1973

Locul: str. Constanța (Eötvös) nr. 6, în fața Școlii „Nicolae Bălcescu”; bustul istoricului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: opera lui Romul Ladea. A fost realizat cu prilejul aniversării a 125 de ani de la Revoluția din 1848 și a 15 ani de la înființarea școlii. A existat și un precursor al acestui bust, inaugurat în anul 1958 [495].

Bibliografie: *Igazság.* 24 mai 1973; Tucă–Cociu 1983: 149; Tucă–Ucrain 1988: 177; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 77; Gaal 2001b: 427, 2016a: 262.

582.

ȘCOALA ARDELEANĂ
SAMUIL MICU
1745–1806

GHEORGHE ȘINCAI
1754–1816

PETRU MAIOR
1761–1821

Data: 30 iunie 1973

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas); grupul statuar Școala Ardeleană.

Observații: opera lui Romul Ladea. A fost dezvelit de Ziua Învățătorului. În anul 2015 a fost restaurat.

Bibliografie: *Igazság*. 1 iulie 1973; Cucu–Ștefan 1979: 176; Tucă–Cociu 1983: 147; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 76, 86, 128; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 261–262; Kerekcs (intocm. de) 1998: 64; Todîța 2009: 63; Gaal 2016a: 262.

583.

(relief: portretul împăratului Traian)

ALLA
CITTÀ DI CLVJ
ROMA MADRE
MCMXXI

Traducerea: Orașului Cluj din partea orașului-mamă Roma, 1921.

Data: 1973

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc), în fața sediului vechii primăriei; statuia Lupa Capitolina („lupoaica de pe Capitoliu”).

Observații: copie realizată de Ettore Ferrari. A fost mutată aici de pe str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) [519], în urma dezvelirii grupului statuar Școala Ardeleană [582]. În 1993 – anul ridicării Monumentului Memorandiștilor [681] – a fost înlăturată; s-a dorit amplasarea sa în Piața Unirii, pentru ca în data de 1 decembrie 2002 să ajungă în alt punct al Bulevardului Eroilor (Deák Ferenc) [820].

Bibliografie: Borteș 1923: 33; Orosz (întocm. de) 1933: 31; Buzea 1939: 78; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 106; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 85, 126; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 259–260; Asztalos 2004: 99; Gaal 2007a: 45, 48–49; Todita 2009: 62–63; Gaal 2016a: 262.

584.

**George Coșbuc
1866–1918**

Data: 1974

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 70–72, în curtea Liceului „George Coșbuc”; bustul poetului al cărui nume îl poartă liceul.

Observații: opera lui Mihai Barbu.

585.

ACEST SFÎNT LOCĂȘ

**TEMPLUL MEMORIAL
AL DEPORTAȚILOR**

**ESTE ÎNCHINAT
AMINTIRII EVREILOR DIN
NORDUL TRANSILVANIEI
DEPORTAȚI ÎN ANUL 1944 ȘI
EXTERMINAȚI DE FAȘCIȘTI
ÎN LAGĂRELE MORTII.**

**NU VOM UITA NICIODATĂ
MARTIRAJUL LOR.**

586.

Data: 2 iunie 1974**Locul:** str. Horea (Ferenc József) nr. 21, pe Sinagoga Neologă.**Observații:** placa memorială a fost amplasată cu prilejul comemorării a 30 de ani de la deportarea evreilor, împreună cu o altă placă [586].**Bibliografie:** Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 163–164; Kerekes (întocm. de) 1998: 81–82; Löwy D. 1998: 247, 2005: 518; Gaal 2016a: 262.

מקום קדוש הזה
נקרא היום י"ב סיון תשל"ד

בית הפנסת הזיכרון

לזכר קהילות הקודש
ורבבות אלפי יהודים קרבנות
חללו השואה מטרנסילבניה
הצפונית שנסגרו בגיטאות
ונשמדו על ידי הפשיסטים
יזכור עם ישראל ולא ישכח

Traducerea: Începând de azi, ziua 12 a lunii Sivan din anul [5]734 [2 iunie 1974], acest lăcaș sfânt poartă numele de Sinagoga Memorială în memoria acelor sfinte comunități și mii de evrei care au devenit victimele Șoah [Holocaustului] din nordul Transilvaniei, care au fost închiși în ghetouri și exterminați de fasciști. Amintește-ți, popor al lui Israel, și nu uita! (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányai Viktória.)

Data: 2 iunie 1974**Locul:** str. Horea (Ferenc József) nr. 21, pe Sinagoga Neologă.**Observații:** placa memorială a fost amplasată cu prilejul comemorării a 30 de ani de la deportarea evreilor, împreună cu o altă placă [585].**Bibliografie:** Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 163–164; Kerekes (întocm. de) 1998: 81–82; Löwy D. 1998: 247, 2005: 518; Gaal 2016a: 262..

587.

HOREA / CLOȘCA / CRIȘAN

Data: 3 august 1974

Locul: Piața Horea, Cloșca și Crișan; grupul statuar al celor trei conducători de răscoală după care a fost denumită piața.

Observații: opera lui Ion Vlasiu. A fost ridicat cu prilejul aniversării a 30 de ani de la eliberarea României, a 190 de ani de la răscoala țărănească și a 1850 de ani de la ridicarea orașului Napoca de odinioară la rangul de municipiu.

Bibliografie: *Igazság*. 4 august 1974; Cucu–Ștefan 1979: 176; Tucă–Cociu 1983: 147–148; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 85; Gaal 2001b: 428; Todîța 2009: 64; Gaal 2016a: 262–263.

588.

[Coloană memorială]

Data: 1974

Locul: Bulevardul Aurel Vlaicu (Szamosfalvi), în fața Expo Transilvania; coloană memorială.

Observații: opera lui Virgil Salvanu. A fost ridicată cu prilejul adoptării toponimului Napoca.

Bibliografie: *Igazság*. 11 septembrie 1974, *Adevărul de Cluj*. 2 iunie 1995.

589.

ACT COMEMORATIV

LA ZIDIREA ACESTUI SFÎNT LOCAȘ, CU AJUTORUL LUI DUMNEZEU ȘI-AU
ADUS CONTRIBUȚIA CONSILIERII PAROHIALI DIN PERIOADA 1950-1961

SELICEAN DUMITRU	BERCHEȘ VASILE	OPREA VASILE
ALBU VASILE FESOI	BOȚOC IOAN CICA	BOȚOC VASILE LEP.
PIPAȘ VASILE	COJOCNEAN IOAN	MUREȘAN IOAN BRADU
ALBU TEODOR PĂV.	BORZA GAVRIL COSTAN	ȚICREA SIMION
FENEȘAN IOAN PUCU	FELECAN PAVEL	COSTIN GAVRIL
HODREA VASILE	OPREA VASILICĂ	MUREȘAN IACOB
ALBU IOAN PĂV.	ALBU IOAN CHES.	HĂLĂLĂU IOAN

RENOVAREA SFÎNTULUI LOCAȘ, ÎMPREJMUIREA BISERICII ȘI A CIMITIRULUI
S-A EFECTUAT ÎN ANII 1973-74 PRIN GRIJA CONSILIERILOR PAROHIALI:

BORZA VASILE	RUSU PAVEL PAVU	POP GAVRIL A URSULUI
CHIOREAN PAVEL	POP PAVEL SACU	BORZA IOAN SELICEAN VASILET
FENEȘAN VASIL PUCU	JURCA GAVRIL	ALBU ȘTEFAN
COJOCNEAN VASILE	BORZA SIMION	CONȚIU IOSIF OPREA IOAN
TĂUȚAN ȘTEFAN CÎNTĂREȚ	TĂMAȘ PAVEL	FĂT ILIE SANDOR

SUB ÎNDRUMAREA P(REA).C(INSTITULUI). PĂR(INTE). GIURGIU MIRCEA – PROTOPOP STAVROFOR
DONATORII ȘI BINEFĂCĂTORII ACESTUI SFÎNT LOCAȘ

FLOREA IOAN	RIȘCA PAVEL ALBU PETRU	CĂPUȘAN ALEX. ANDREI
CĂLBĂJOS ALEXANDRU	AȘTILEAN IOAN CEAPA	DEVIAM SIMION
ALBU PAVEL TENTU	BOITA LUCHIAN	POJAR PAVEL
ALBU TEODOR POIAȚ	MUREȘAN IOAN HĂD.	ALBU GĂVRILUCEA
TANȚĂU VILUC	MOLDOVAN IOAN	FENEȘAN IOSUPICĂ
BORZA GAVRIL LAN	POP GHEORGHE	NISTOR PAVEL
BORZA PETRU	BACIU ALEXANDRU TEHN	ȚINEGHE VASILE
PERJA GAVRIL	CHIOREAN ALEXANDRU	CIOARA VASILE
IFTENIE GRIGORE	SIGARTĂU ALEXANDRU	POP ARITON
FENEȘAN IOSIF	CĂPUȘAN IONIUSCĂ	POP VASILE SACU

CONTRIBUȚIE ALEASĂ AVÎND ȘI P(REA).C(INSTITUL). PROT(OPOP). POP ROMULUS – preot slujitor.
[Text ulterior:]

INTRE ANII 1985-2001 S-A EFECTUAT RENOVAREA INTREGULUI
COMPLEX BISERICESC SUB INDRUMAREA
PR(EOT) MATEI POPOVICI PROTOPOP ICONOM STAVROFOR SI
EPITROP FIIND POP GAVRILA

Data: 1974

Locul: Cimitirul Mănăştur de pe strada Govora (Templon), lângă intrarea fostei biserici greco-catolice (în prezent ortodoxă), în partea dreaptă.

Observații: în anul 2001 textul a mai fost completat.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 269.

590.

BABA NOVAC

CĂPITAN AL LUI
MIHAI VITEAZUL.
UCIS ÎN ZIUA DE
5 FEBRUARIE 1601.

S-A RIDICAT ACEST
MONUMENT, SPRE
CINSTIREA MEMORIEI
SALE ÎN ANUL 1975.

Data: 1 februarie 1976

Locul: str. Baba Novac (Bethlen), în fața Turnului Croitorilor (Szabók tornya); statuia lui Baba Novac.

Observații: opera lui Virgil Fulicea. A fost realizată cu prilejul comemorării a 375 de ani de la executarea lui Baba Novac. Inscripția a fost completată în noaptea dinspre 24 septembrie 1998 [766]. A fost restaurată în 2018 și a fost reînscrisă ca parte a sărbătorii centenarului unificării României. În perioada mai-iunie 2022, inscripția sa a fost schimbată [1103].

Bibliografie: *Igazság*. 3 februarie 1976; Tucă–Cociu 1983: 146; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 49, 83, 125; *Szabadság*. 25 septembrie 1998; Kerekes (întocm. de) 1998: 70; Gaal 2001b: 428; Todîța 2004: 139–141; Asztalos 2009; Todîța 2009: 64–65; Asztalos 2014; Gaal 2016a: 263; *Maszol*. 18 mai 2022.

591.

M(ihai). Eminescu

Data: 31 mai 1976

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în fața Teatrului Național; statuia lui Mihai Eminescu.

Observații: opera lui Ovidiu Maitec. Proiectul statuii datează încă din anul 1964 (cf. *Igazság*. 13 iunie 1964).

Bibliografie: *Igazság*. 1 iunie 1976; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 75, 85; Gaal 2001b: 428, 2016a: 263.

592.

ALEXANDRU VLAHUȚĂ 1858–1919

Data: 1976

Locul: str. Alexandru Vlahuță (Álmos) nr. 44–46–48, în fața Școlii „Alexandru Vlahuță”; bustul scriitorului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: opera lui Mihai Barbu. Fosta Școala nr. 15 a adoptat numele scriitorului în anul 1994, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la înființare.

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 81–82; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 269.

593.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ
A TRĂIT ȘI A CREAT POETUL,
PROZATORUL ȘI DRAMATURGUL
DOMINIC STANCA (1926–1976)**

Data: după luna iulie 1976

Locul: str. Constantin Dobrogeanu-Gherea (Fejedelem) nr. 22, pe fațada clădirii.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 237.

594.

**IACOB
MUREȘIANU
1857–1917**

Data: 1976

Locul: str. Donath (Donát) nr. 160, în fața sediului Radio România; bustul lui Iacob Mureșianu.

Observații: opera lui Ion Vlasiu.

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 80.

595.

(inscripția din jurul sigiliului realizat în relief al lui M. V.: **Io Mihail Voevod, domn al Țării Românești, al Transilvaniei și a toată Țara Moldovei.**)

MIHAI VITEAZUL

1593–1601

DOMN AL ȚĂRII

ROMÂNEȘTI AL

ARDEALULUI ȘI

A TOATĂ ȚARA MOLDOVEI

(Reliefulurile de pe postament înfățișează scene de bătălie și diferite steme; un relief reprezintă lupta cu otomanii – izgonirea lor din Țara Românească –, iar celelalte două, unirea Moldovei și a Transilvaniei cu Țara Românească.)

Data: 17 decembrie 1976

Locul: Piața Mihai Viteazul (Széchenyi), statuia ecvestră a lui Mihai Viteazul.

Observații: opera lui Marius Butunoiu. A fost realizată cu prilejul comemorării a 375 de ani de la moartea domnitorului. A fost restaurată în 2018, în timpul reconstrucției pieței, și inaugurată în 1 decembrie, ca parte a sărbătorii centenarului unificării României.

Bibliografie: *Igazság*. 18 decembrie, 19 decembrie 1976; Tucă–Cociu 1983: 144–145; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 83–84, 130; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 262; Kerekes (întocm. de) 1998: 80–81; Gaal 2001b: 428; Todîța 2004: 141–143; 2009: 65–66; Gaal 2016a: 263.

596.

NICOLAE OLAHUS
1493–1568

Data: 20 decembrie 1976

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 31, în fața Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul lui Nicolae Olahus.

Observații: opera lui Alexandru Crișan. A fost inaugurat împreună cu un alt bust [597].

Bibliografie: *Igazság.* 21 decembrie 1976; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 80, 127; Gaal 2016a: 263.

597.

DIMITRIE
CANTEMIR
1673–1723

Data: 20 decembrie 1976

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 31, în fața Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul lui Dimitrie Cantemir.

Observații: opera lui Mircea Spătaru. A fost inaugurat împreună cu un alt bust [596]. În anul 1971 exista deja o variantă de atelier a statuii.

Bibliografie: *Igazság.* 5 iunie 1971; *Igazság.* 21 decembrie 1976; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 78, 127; Gaal 2016a: 263.

598.

(relief: portretul lui Șt. P.)

PROF(ESOR) **STEFAN PASCU**

RECTOR 1968–1976

Data: 1976

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

599.

(relief: portretul lui O. F.)

PROF(ESOR) **OCTAVIAN FODOR**

1913–1976

Data: între anii 1976–1996

Locul: str. Croitorilor (Mikes) nr. 19–21–23, pe coridorul Clinicii de Medicină Internă III.

Observații: opera lui Virgil Fulicea.

600.

PROF(ESOR). IULIU HAȚIEGANU
1885–1959
EMINENT CLINICIAN
INTEMEIETORUL ȘCOLII DE
MEDICINĂ INTERNĂ
PROMOTORUL SPORTULUI UNIVERSITAR

Data: între anii 1976–1996

Locul: str. Mihai Eminescu (Fadrusz) nr. 10, pe peretele vestic al intrării casei.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 250–251.

601.

PROF(ESOR). OCTAVIAN FODOR
1913–1976
CLINICIAN ȘI OM DE ȘTIINȚĂ
INTEMEIETORUL ȘCOLII DE
GASTROENTEROLOGIE

Data: între anii 1976–1996

Locul: str. Mihai Eminescu (Fadrusz) nr. 10, pe peretele vestic al intrării casei.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 251.

602.

A
TEPLOMOT RESTAURÁLTA
1977-ben
PATTANTYUS Á. KÁROLY
P. LOY SÁRI
SZTANKOVICS FERENCZ
FARKAS ISTVÁN

Traducerea: Biserica a fost restaurată în anul 1977 de Pattantytus Á. Károly, P. Loy Sári, Sztankovics Ferencz, Farkas István.

Data: 1977

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar), în Biserica Romano-Catolică „Sfinții Petru și Pavel”, pe peretele nordic al naosului.

Observații: placă memorială pictată pe perete.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 118; Gaal 2016b: 22.

603.

ALEXANDRU BORZA
1887–1971

Data: 1977

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 42, în Grădina Botanică; bustul lui Alexandru Borza.

Observații: opera lui Virgil Fulicea. A fost realizat cu prilejul aniversării a 90 de ani de la nașterea botanistului.

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 78.

604.

[Voievodul Gelu (cca. 850–901)]

Data: 1977

Locul: în incinta unei unități militare; statuia ecvestră a voievodului Gelu.

Observații: potrivit legendei istorice românești, voievodul a luptat împotriva lui Tututum.

Bibliografie: Tucă–Cociu 1983: 143.

605.

CONSTANTIN
DAICOVICIU

1898–1973

Data: 1979

Locul: Piața Muzeului (Karolina); bustul lui Constantin Daicoviciu.

Observații: opera lui Ion Irimescu.

Bibliografie: *Igazság*. 26 iulie 1981; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 79; Kerekes (intocm. de) 1998: 50; Gaal 2016a: 264.

606.

(relief: portretul lui I. A. S.)

Prof(esor). I(OAN). A. SCRIBAN

1879–1937

**DIRECTOR AL INST(ITUTULUI). DE ZOOLOGIE și
ANATOMIE COMPARATA**

1919–1937

OMAGIU

**DIN PARTEA COLEGILOR
COLABORATORILOR și ELEVILOR**

Data: în jurul anului 1979

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5-7, în sala de conferințe a Catedrei de Zoologie (Facultatea de Biologie și Geologie a Universității „Babeș-Bolyai”).

607.

**KOLOZSVÁRI KERÉKDOMBI
REFORMÁTUS TEMPLOM
ALAPKŐVE**

1946 IV.14 – 1980 IV.27

Traducerea: Piatra de temelie a Bisericii Reformate din Dâmbul Rotund, Cluj. 14 aprilie 1946 – 27 aprilie 1980

Data: 27 aprilie 1980

Locul: str. Corneliu Coposu (Nagy Lajos király) nr. 72, la intrarea laterală a Bisericii Reformate din Dâmbul Rotund.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 239–240; Asztalos 2004: 240.

IN AMINTIREA LUI
 BRIEF DAVID – מו"ה דוד בן יצחק
 1897–1980
 FOST INSTITUTOR TIMP DE DECENII LA
 ȘCOALA EVREIASCĂ DE PE LINGA ACEST
 TEMPLU, ADUCIND O CONTRIBUȚIE VALOROASĂ
 LA EDUCAREA TINERETULUI EVREU, FIIND ȘI
 ORGANIZATORUL FILARMONICII „GOLDMARK”
 DIN CLUJ

Traducerea rândului în limba ebraică: Maestrul și învățătorul nostru, David ben Yichak. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányai Viktória.)

Data: după anul 1980

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Neologă, pe peretele coridorului de intrare.

Observații: inscripția a fost gravată pe partea goală a unei plăci [454] amplasate anterior.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 173; Lówy D. 1998: 251, 2005: 521.

ÎN ACEASTĂ SFÎNTĂ
 BISERICĂ A AVUT LOC
 ÎN 7 AUGUST 1864 CUNUNIA
 RELIGIOASĂ A POETEI VERONICA
 MICLE CU PROF(ESOR). UNIV(ERSITAR). ȘTEFAN
 MICLE. «PREOT CUNUNĂTOR FIIND
 PROTOPOP IOAN PAMFIL»

Data: după anul 1980

Locul: str. Episcop Ioan Bob (Kismester) nr 5, pe gardul bisericii greco-catolice (atunci ortodoxe).

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memoriale, care a stat pe gardul bisericii în anii 1960 [508]. În luna septembrie a anului 2013, pe parcursul lucrărilor de renovare, gardul a fost demolat și placa memorială a fost înlăturată.

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 67; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 141.

610.

(inscripția din jurul reliefului: **Rugă și milostenie/Io Mihail Voevod, domn al Țării Românești, al Transilvaniei și a toată Țara Moldovei.**)

Data: 21 ianuarie 1981

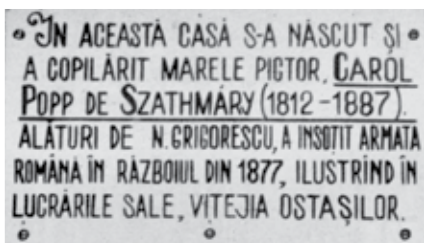
Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 10, pe fațada clădirii filialei clujene a Arhivelor Naționale ale României; relief comemorativ în amintirea lui Mihai Viteazul.

Observații: opera lui Ion Mitrea și Aurel Terec. A fost realizat cu prilejul comemorării a 380 de ani de la moartea domnitorului. Relieful reprezintă stemele celor trei principate, simbolizând unirea Moldovei, a Țării Românești și a Transilvaniei, ca motive ale sigiliului domnitorului, respectiv îl înfățișează pe acesta împreună cu fiul său.

Bibliografie: *Igazság*. 22 ianuarie 1981; Tucă–Cociu 1983: 146; Gaal 2016a: 264.

611.

IN ACEASTĂ CASĂ S-A NĂSCUT ȘI
A COPILĂRIT MARELE PICTOR, CAROL
POPP DE SZATHMÁRY (1812-1887).
ALĂTURI DE N(ICO)LAE). GRIGORESCU, A INȘOȘIT ARMATA
ROMÂNĂ ÎN RĂZBOIUL DIN 1877, ILUȘTRÎND ÎN
LUCRĂRILE SALE, VITEJIA OȘTAȘILOR.

Data: februarie 1981

Locul: str. Iuliu Maniu (Szentegyház) nr. 17, în dreapta porții casei.

Observații: inscripția a fost înlăturată pe parcursul lucrărilor de renovare din anul 1998. În anul 2013 pe locul originalului a fost amplasată o copie [954].

Bibliografie: *Igazság*. 13 iunie 1970, 18 februarie 1981; Lówy-Demeter-Asztalos 1996: 232; Asztalos 2000a, 2004: 444.

612.

HRISOV
CU AJUTORUL LUI DUMNEZEU S-A
RESFINȘIT ACEASTĂ SFÎNTĂ BISERICĂ
CU HRAMUL „ÎNVIEREA DOMNULUI”
DIN CLUJ-NAPOCA DE CĂTRE:
I(NALT). P(REA). S(FINȘITUL). TEOFIL HERINEANU
ARHIEPISCOPUL ORTODOX AL CLUJULUI
ÎNCONȘURAT DE UN SOBOR DE PREOȘI ȘI ÎN
PREZENȘA UNUI MARE NUMĂR DE CREDINCIOȘI,
ÎN ZIUA DE 22 FEBRUARIE 1981, CA URMARE
A LUCRĂRILOR MARI DE CONSOLIDARE, RENOVARE
EXTERIOARĂ, CURĂȘIRE ȘI RESTAURARE
A PICTURII ȘI ICONOSTASULUI ÎNTRE ANII
1970-1980 DIN JERTFELNICIA BUNILOR
CREDINCIOȘI, A MEMBRILOR CONSILIULUI
ȘI COMITETULUI PAROHIAL, SUB PĂȘTORIREA
PREOTULUI PAROH TOACSEN PETRE-GORJ
ȘI A PREOTULUI SUCIU GHEORGHE.
„ÎNȘCRIE DOAMNE ÎN „CARTEA VIEȘII” PE TOȘI
DONATORII, BINEFĂCĂTORII, OȘTENITORII
ȘI ÎNȘHINĂTORII ACEȘTUI SFÎNT LĂCĂȘ.”

Data: în jurul datei de 22 februarie 1981

Locul: str. Episcop Ioan Bob (Kismester) nr. 5, după intrarea bisericii greco-catolice (atunci ortodoxe), în partea stângă.

Observații: placa memorială a fost înlăturată în timpul restaurării din 2020 a interiorului bisericii.

613.

(relief: portretul lui V. Gh. R.)

PROF(ESOR). DR. DOC(ENT). VASILE GH. RADU

1903–1982

M(EMBRU). C(ORESPONDENT). AL ACADEMIEI R(EPUBLICII). S(OCIALISTE). R(OMÂNE).

DIRECTOR AL INST(ITUTULUI). DE ZOOLOGIE

ȘI ANATOMIE COMPARATĂ

1940–1948

ȘEF AL CATEDREI DE ZOOLOGIE

1948–1973

Data: între anii 1982–1989

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7, în sala de conferințe a Catedrei de Zoologie (Facultatea de Biologie și Geologie a Universității „Babeș-Bolyai”).

614.

S-A REFĂCUT ACEASTĂ SFÎNTĂ BISERICĂ
DIN CARTIERUL CLUJ-CORDOȘ, CU
HRAMUL »ÎNTRAREA ÎN BISERICĂ«,
ÎN ANII 1981–1984, CU SPRIJINUL MATERIAL
AL CREDINCIOȘILOR DIN PAROHIE ȘI AL
ALTOR BINEVOITORI, CU BINECUVÎNTAREA
Î(NALT).P(REA).S(FINȚITULUI). ARHIEPISCOP TEOFIL HERINEANU
FIIND PROTOPOP TRAIAN MAN
PREOT PAROH IOAN SUCIU
EPITROP TRAIAN ABRUDAN
„BINECUVINTEAZĂ ȘI SFINTEȘTE, DOAMNE, PE
CEI CE IUBESC PODOABA CASEI TALE.”

Data: 1984

Locul: Calea Baciului (Bácsi) nr. 20, la intrarea bisericii
ortodoxe.

615.

D(occtor honoris causa). ARGAY GYÖRGY
1893–1974
PÜSPÖKRE ÉS LELKIPÁSZTORRA
EMLÉKEZIK HALÁLÁNAK 10. ÉV-
FORDULÓJÁN AZ EGYHÁZKERÜLET
ÉS A KOLOZSVÁRI EGYHÁZKÖZSÉG

Traducerea: Episcopia, precum și eparhia clujeană își amintesc de doctor honoris causa Argay György (1893–1974), cu prilejul comemorării unui deceniu de la moartea sa.

Data: 1984

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe peretele vestic.

Observații: placa memorială a fost înălțurată în timpul restaurării din 2013 a interiorului bisericii.

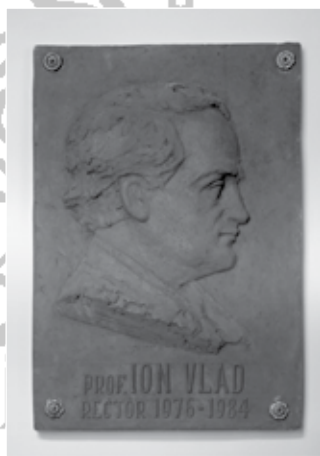
Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 122.

616.

(relief: portretul lui I. V.)

PROF(ESOR). **ION VLAD**

RECTOR 1976–1984

Data: 1984

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Bașeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

617.

RENOVATUM
1975–1985

Traducerea: Renovată între anii 1975–1985.

Data: 1985

Locul: Piața Muzeului (Karolina) nr. 4, după intrarea în Biserica Franciscană, în partea dreaptă.

618.

SZENT·BÉKESSÉG
·TEMPLOMA·

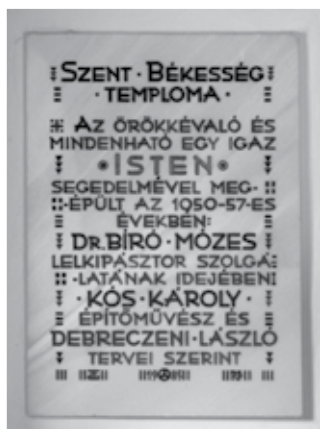
AZ ÖRÖKKÉVALÓ ÉS
MINDENHATÓ EGY IGAZ
·ISTEN·

SEGEDELMÉVEL MEG-
·ÉPÜLT AZ 1950–57-ES
ÉVEKBEN:

DR. BIRÓ·MÓZES
LELKIPÁSZTOR SZOLGÁ-
·LATÁNAK IDEJÉBEN:

·KÓS·KÁROLY·
ÉPÍTŐMŰVÉS ZS ÉS
DEBRECZENI·LÁSZLÓ
TERVEI SZERINT

19 85

Traducerea: Templul Sfântei Păci. S-a construit cu ajutorul adevăratului Dumnezeu etern și atotputernic, în anii 1950–1957, în vremea preotului dr. Biró Mózes, după planurile arhitectului Kós Károly și Debreczeni László. [Amplasată în] 1985.

Data: 1985

Locul: Calea Oașului (Kajántói) nr. 103–105, la intrarea Bisericii Reformate din Cartierul Iris, în partea stângă.

Observații: a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 30 de ani de la clădirea bisericii.

619.

Lucian Blaga

Data: 1986

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în fața Teatrului Național; statuia lui Lucian Blaga.

Observații: opera lui Romul Ladea. A fost mutată aici din Parcul Central (Sétatér) [560].

Bibliografie: *Igazság*. 27 septembrie 1970, 27 septembrie 1981; Buta–Bodea–Edroiu 1989: 75, 84; *Szabadság*. 28 aprilie 1993; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 252; Gaal 2001b: 429, 2016a: 277.

620.

[Lucian Blaga (1895–1961)]

Data: între anii 1986–1989

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 31, în curtea din spate a Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul lui Lucian Blaga.

Observații: opera lui Eugen Gocan. A fost sculpat în anul 1970. Fără inscripție.

Bibliografie: Buta–Bodea–Edroiu 1989: 77–78; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 252, 269; *Adevărul de Cluj*. 19 septembrie 2001.

621.

LEON DANIELLO
1898–1970
PROFESOR, FONDATORUL
ȘCOLII CLUJENE DE
FTIZIOLOGIE. (ramuri de laur)

Data: 1989

Locul: str. Bogdan Petriceicu Hasdeu (Kökert) nr. 6, în curtea Spitalul Clinic de Pneumoftiziologie „Leon Daniello”; bustul profesorului al cărui nume îl poartă clinica.

Observații: bustul a fost ridicat din inițiativa medicului George Petrescu, cu prilejul aniversării a 100 de ani de la nașterea ftiziologului. Instituția a adoptat numele acestuia în anul 1973.

622.

(relief: portretul lui A. N.)

PROF(ESOR). **AUREL NEGUCIOIU**
RECTOR 1984–1989

Data: 1989

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

623.

LUCIAN MATIȘ
27 septembrie 1960
21 decembrie 1989
NE ÎNCHINĂM
ÎN FAȚA JERTFEI LUI
PENTRU LIBERTATE

I(ntreprinderea).S(ticla). TURDA
ianuarie 1990.

Data: ianuarie 1990

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 1.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 246.

624.

**IN AMINTIREA VICTIMELOR
DICTATURII COMUNISTE**

1944

1989

Data: 1990

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 1; cruce comemorativă din lemn.

625.

**VESNICA CINSTIRE
EROILOR NOSTRI**

22 DECEMBRIE 1989

UNIUNEA VATRA ROMANEASCA

Data: aprilie 1990

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) nr. 1.

Observații: placa memorială a fost înlăturată la sfârșitul anilor 2010.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 244–245.

626.

**VESNICA CINSTIRE
EROILOR NOSTRI**
22 DECEMBRIE 1989
UNIUNEA VATRA ROMANEASCA

Data: aprilie 1990

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 1.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 244–245.

627.

**VESNICA CINSTIRE
EROILOR NOSTRI**
22 DECEMBRIE 1989
UNIUNEA VATRA ROMANEASCA

Data: aprilie 1990

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 9.

Observații: placa memorială a fost înlăturată în anul 2010.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 244–245.

628.

**VESNICA CINSTIRE
EROILOR NOSTRI**
22 DECEMBRIE 1989
UNIUNEA VATRA ROMANEASCA

Data: aprilie 1990

Locul: Calea Aurel Vlaicu (Szamosfalvi) nr. 1, pe fațada dinspre Piața Mărăști a blocului.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 244–245.

629.

**VESNICA CINSTIRE
EROILOR NOSTRI**
22 DECEMBRIE 1989
UNIUNEA VATRA ROMANEASCA

Data: aprilie 1990

Locul: Calea Moților (Monostori) nr. 126.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 244–245.

630.

**AVRAM
IANCU
1824-1872**

(portretul lui D. Ch.)

Locul: str. Frunzișului (Lomb) nr. 4, în curtea dinspre stradă; bustul lui Avram Iancu.

Observații: opera lui Dorel Chiș. A fost realizat în anul 1971 și amplasat în 1990. Portretul sculptorului este situat sub bust.

631.

[Monumentul soldaților și ofițerilor sovietici ai Frontului al II-lea Ucrainean, căzuți în luptele din regiunea Clujului]

Textul și traducerea: cf. [444]

Data: după 12 decembrie 1990

Locul: Calea Turzii (Tordai), în Cimitirul Eroilor, în parcela soldaților sovietici; monument.

Observații: ansamblul era compus din monumente dedicate ofițerilor sovietici [444] și soldaților [445] Frontului al II-lea Ucrainean, căzuți în luptele din regiunea Clujului. A fost amplasat în 1945 în Piața Avram Iancu (Bocskai) și demolat în decembrie 1990.

Bibliografie: *Szabadság*. 12 decembrie 1990; *Adevărul în Libertate*. 13 decembrie 1990; Gaal 2016b: 55–56.

632.

**Popas clujean, 1950-
1955, al scriitorului
I(ON). D(ESIDERIU). SÎRBU
1919–1989**

Data: 1990–1996

Locul: str. Brașov (Vörösmarty) nr. 1.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 256–257.

633.

**AVRAM IANCU
1824–1872**

Data: 3 mai 1991

Locul: str. Onisifor Ghibu (Eperjes) nr. 25, în fața Liceului Teoretic „Avram Iancu”; bustul revoluționarului al cărui nume îl poartă liceul.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 30 aprilie 1991

634.

ÎN ACEASTĂ CASĂ
A LOCUIT ÎNTRE ANII
1946–1961 MARELE
SCRIITOR ȘI FILOSOF
LUCIAN BLAGA

Data: 5 mai 1991

Locul: str. Valer Moldovan (Fráter György) nr. 20.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul comemorării a 30 de ani de la moartea scriitorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 30 aprilie 1991; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 251–252.

635.

ÎN MEMORIA CELOR CARE S-AU
JERTFIT PENTRU LIBERTATE ȘI
DEMOCRAȚIE ÎN ZILELE DE
21–22 DECEMBRIE 1989.

PREFECTURA JUDEȚULUI CLUJ.

Data: înainte de august 1991

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 1.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 243–244.

636.

**ÎN MEMORIA CELOR CARE S-AU
JERTFIT PENTRU LIBERTATE ȘI
DEMOCRAȚIE ÎN ZILELE DE
21-22 DECEMBRIE 1989**

PREFECTURA JUDEȚULUI CLUJ.

Data: înainte de august 1991

Locul: Calea Moșilor (Monostori) nr. 135.

Bibliografie: Lőwy-Demeter-Asztalos 1996: 243-244.

637.

**ÎN MEMORIA CELOR CARE S-AU
JERTFIT PENTRU LIBERTATE ȘI
DEMOCRAȚIE ÎN ZILELE DE
21-22 DECEMBRIE 1989.**

PREFECTURA JUDEȚULUI CLUJ.

Data: înainte de august 1991

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 1.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 243–244.

638.

E HÁZBAN SZÜLETETT
HEREPEI JÁNOS
1891–1970
AZ ERDÉLYI MŰVELŐDÉS
JELES KVTATÓJA

Traducerea: În această casă s-a născut Herepei János (1891–1970), cercetător eminent al culturii ardelenene.

Data: 13 octombrie 1991

Locul: str. Gaál Gábor (Sámi László) nr. 3, pe peretele vestic al casei.

Observații: proiectată de Takács Gábor și realizată de pietrarul Szakács Gábor. Placa memorială a fost realizată cu prilejul centenarului nașterii cercetătorului.

Bibliografie: *Szabadság*. 15 octombrie 1991; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 242–243; Gaal 2007a: 150, 2016a: 280, 2016i: 257.

639.

E templom s iskola között
Futkostam én is egykoron
S hütöttem a templom falán
Kigyulladt gyermek-homlokom
REMÉNYIK SÁNDOR
1890–1941
Születésének 100. halálának 50.
évfordulóján e táblát elhelyezte
a kolozsvári gyülekezet

Traducerea: Între această biserică și școală/ Alergam și eu printre băieți/ Fruntea răcorindu-mi odinioară/ Pe ai bisericii pereți. Această placă a fost amplasată de congregația clujeană la aniversarea a 100 de ani de la nașterea și a 50 de ani de la moartea lui Reményik Sándor (1890–1941).

Data: octombrie 1991

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), pe peretele estic al curții Bisericii Evanghelice-Luterane.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 124; Gaal 2016a: 280.

640.

[Monumentul Martirilor Revoluției din 1989]

Data: în jurul anului 1991

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai), în spatele catedralei; troiță din lemn.

Observații: a fost înlăturată în data de 26 iulie 1994, cu ocazia ridicării celuiilalt monument [690, 721], și apoi instalată în fața bisericii ortodoxe din Someșeni în 20 noiembrie [694].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*, 27 iulie, 19–21 noiembrie, 23 noiembrie 1994.

641.

**VEȘNICĂ POMENIRE EROILOR MARTIRI
CĂZUȚI PENTRU REDEȘTEPTARE ȘI
DEMNITATE NAȚIONALĂ – 21. DEC(EMBRIE). 1989**
(relief: trei scene din Revoluția Română din 1989)

[Pe verso:]

RIDICATĂ DE
CREDINCIOȘII
BISERICII
ORTODOXE
ROMÂNE
SF(FÂNTUL). I(OAN). BOTEZĂTORUL
MĂRĂȘTI

Data: în jurul anului 1991

Locul: la sensul giratoriu din Mărăști; troiță din lemn.

Observații: în anul 1996 în fața troiței a fost instalată o placă memorială [736].

642.

**EXECUTAT DE
S.C.C. NAPOCA
1992**

Data: 1992

Locul: str. Emil Zola (Kornis) nr. 1.

Observații: inscripția se referă la renovarea clădirii.

643.

DÁVID FERENCZ

Data: 1992

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, în clădirea Colegiului Unitarian; bustul episcopului Dávid Ferencz.

644.

IN ACEASTA CASA A
FOST IN VIZITA IN
1903 LA REDACTIA
„RAVAȘUL” ION LUCA
CARAGIALE

Data: 16 aprilie 1992

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 8.

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memoriale, care a stat pe casă în anii 1970 [564]. În anul 2009 placa memorială a fost înlăturată.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*, 11 aprilie 1992; *Szabadság*, 11 aprilie 1992; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 241–242.

645.

**IN MEMORIAM
SZABÉDI LÁSZLÓ
1907–1959**

Data: 2 mai 1992

Locul: str. Gheorghe Lazăr (Lázár) nr. 30, pe peretele curții.

Observații: placa memorială a fost amplasată cu ocazia aniversării a 85 de ani de la nașterea scriitorului.

Bibliografie: *Szabadság*. 5 mai 1992; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 246.

646.

(relief: portretul lui R. L.)

**AICI SI-A INDURAT
DESTINUL CREATOR
ROMUL LADEA
INTRE ANII 1957–1970**

Data: 16 mai 1992

Locul: str. Alexandru Vlahuță (Álmos) nr. 63, pe partea dinspre stradă a atelierului Uniunii Artiștilor Plastici.

Observații: opera lui Aurel Terec. Placa memorială a fost realizată cu prilejul aniversării a 90 de ani de la nașterea sculptorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 21 mai 1992.

647.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT
COMPOZITORUL
SIGISMUND TODUȚĂ
(1908–1991)

Data: 17 mai 1992

Locul: str. Sigismund Toduță (Kund vezér) nr. 13, pe fațada clădirii.

Bibliografie: *Szabadság*. 22 mai 1992; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 256.

648.

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE A AVUT LOC
ÎN MAI 1894
PROCESUL MEMORANDIȘTILOR
*„Existența unui popor
nu se discută, se afirmă”*

Data: 4 iunie 1992

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 21, pe fațada Palatului Reduta de odinioară – azi Muzeul Etnografic al Transilvaniei.

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memoriale, inaugurat în anul 1928 [365], care a fost înlăturat în anul 1940. Această nouă placă memorială a fost inaugurată în Ziua Eroilor, cu prilejul aniversării a 100 de ani de la mișcarea memorandiștilor. Citatul îi aparține avocatului Ioan Rațiu. Placa memorială a

fost furată în noaptea dinspre 24 martie 2013. În anul 2013 a fost amplasată o nouă placă [969].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 5 iunie, 11 iunie 1992; *Szabadság*. 5 iunie 1992; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 262–263; Asztalos 2008: 65; *Monitorul de Cluj*. 1 decembrie 2013.

649.

**AICI SE VA RIDICA
MONUMENTUL
LUI
AVRAM IANCU**

10 SEPT. 1992

Data: 10 septembrie 1992.

Locul: Piața Avram Iancu (Hunyadi); piatra de temelie a monumentului Avram Iancu.

Observații: a fost realizată cu prilejul comemorării a 120 ani de la moartea revoluționarului. A fost înlăturată în anul 1993, la ridicarea monumentului Avram Iancu [673].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 12–14 septembrie 1992.

Sursă: Arhiva de fotografie de presă Minerva –
© Asociația Culturală Minerva, Cluj

650.

**DR. DOMINIC STANCA
1892–1979
ÎNTEMEIATORUL ACESTUI
„SPITAL DE FEMEI”
PRIMUL SPITAL ROMÂNESC
DIN CLUJ – Martie 1919**

22. Oct(ombrie). 1992

Data: 22 octombrie 1992

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 53–55.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 247; Gaal 2016a: 280–281.

651.

Dr. KIRCHKNOPF GUSZTÁV
lelkész emlékére
1912–1923

Traducerea: În amintirea pastorului dr. Kirchknopf Gusztáv. 1912–1923

Data: 15 noiembrie 1992

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe peretele vestic al sanctuarului.

Bibliografie: *Szabadság*. 13 noiembrie 1992; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 122–123.

652.

**CASA MEMORIALA
ACADEMICIAN
DAVID PRODAN
1902–1992
ISTORIC**

Data: 30 noiembrie 1992

Locul: str. David Prodan (Kis) nr. 1.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 1 decembrie 1992.

653.

**BIRUITOR IN RAZBOAIE, INVINS
NUMAI LA BAIA DE PROPRIUL
SAU NEAM, CAND INCERCA SA
INVINGA MOLDOVA NEBIRUITA.**

N(ICOLAE) IORGA

Data: 30 noiembrie 1992

Locul: Piața Unirii (Főtér), pe postamentul statuii ecvestre a regelui Matia.

Observații: textul modificat al plăcii memoriale amplasate în 1932 și înlăturate în 1940 [382]. Placa memorială a fost inaugurată în data de 1 decembrie. A fost înlăturată cu prilejul restaurării grupului statuar și amplasată din nou, în luna mai 2011, cu un text completat [926].

Bibliografie: Köllő 1994; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 207–209, 264–265; Kerekes (intocm. de) 1998: 38–39; Gaal 2001d: 244–247; Murádin 2002; Asztalos 2004: 314–315; Gaal 2007a: 35–37; Asztalos 2008: 23–26; Murádin 2008a, 2008b: 44, 144–146; Sas 2009: 61; Todîța 2009: 61; Gaal 2016a: 281.

654.

ÎN ACEST LOC S-A SITUAT PRIMUL LĂCAȘ PERMANENT AL TEATRULUI MAGHIAR DIN TRANSILVANIA. ACEASTĂ PLACĂ A FOST AMPLASATĂ ÎN 1992 CU PRILEJUL ANIVERSĂRII A 200 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA „SOCIETĂȚII TEATRALE”

EZEN A HELYEN KÖSZÍNHAZ ÁLLT, A MAGYAR SZÍNJÁTSZÁS ELSŐ ÁLLANDÓ ERDÉLYI OTTHONA. E TÁBLA ÁLLÍTTATOTT 1992-BEN, A „SZÍNÉSZ KÖZTÁRSASÁG” MEGALAPÍTÁSÁNAK 200. ÉVFORDULÓJÁN.

AN DIESER STÄTTE BEFAND SICH DAS ERSTE STÄNDIGE UNGARISCHE THEATER IN SIEBENBÜRGEN. ZUR 200-JAHRFEIER DER „BÜHNENGESELLSCHAFT” WURDE DIESE GEDENKTAFEL 1992 ANGEBRACHT.

Data: 8 decembrie 1992

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în clădirea Teatrului Maghiar de Stat.

Observații: opera lui Starmüller Géza. Primăria nu a aprobat amplasarea plăcii memoriale pe Casa Universitarilor – azi Colegiul Academic „Florian Ștefănescu-Goangă” –, clădirea teatrului din piatră de odinioară. În cele din urmă placa memorială cu textul completat a fost inaugurată în anul 2012 [945].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 2 decembrie 1992; *Szabadság*. 9 decembrie 1992; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 248–249; Gaal 2001b: 430; Asztalos 2008: 78; Gaal 2016a: 281.

655.

IN MEMORIAM
BAJOR ANDOR
1927–1991
ERDÉLYI KÖNYV EGYLET
TRANSSEYLVANSKA BOKVÄNNER
STOCKHOLM

Traducerea: În memoria lui Bajor Andor (1927–1991). Societatea Ardeleană pentru Carte

Data: după anul 1992

Locul: Piața Unirii (Főter) nr. 16, în curtea exterioară a Parohiei Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”, pe peretele vestic.

Observații: placa memorială a fost amplasată pe peretele redacției *Keresztény Szó* („Cuvântul creștin”), ultimul loc de muncă al scriitorului.

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 30.

656.

ABFRA
Dr. KECSKEMÉTHY
ISTVÁN
a hitvalló tudós
és bibliafordító
1873–1938

Nekem az élet Krisztus
és a meghalás nyereség
Fil. I.21.

Traducerea: În speranța învierii fericite. Dr. Kecskeméthy István, credincios, om de știință, traducător al Bibliei (1873–1938). Căci pentru mine a trăi este Cristos, iar a muri este un câștig (Filipeni 1:21).

Data: 1992–1995

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 13, în curtea interioară a Institutului Teologic Protestant; stâlpul funerar al lui Kecskeméthy István.

Observații: a fost realizat în anul 1937 și a stat inițial în Cimitirul Central (Házsongárd). În luna octombrie 2006 a fost mutat în cealaltă parte a curții. Anul nașterii este greșit: s-a născut în anul 1864.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 260; Gaal 2010: 114.

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE CLUJ-NAPOCA
UNIVERSITY OF MEDICINE AND PHARMACY CLUJ-NAPOCA
ISTORIC – HISTORY

1872 – Fondată Universitatea din Cluj („Franz Joseph”) cu
Facultatea de Medicină.

The University of Cluj („Franz Joseph”) was founded,
including the Faculty of Medicine.

1919 – Facultatea de medicină (cu secție de farmacie între 1919–1934
făcînd parte din cadrul Universității „Daciei Superioare”,
devenită în 1927 „Universitatea Regele Ferdinand I”

The Faculty of Medicine (with section for Pharmacy between
1919–1934 being part of the University „Daciei Superioare”
changed into „Universitatea Regele Ferdinand I” in 1927

1948 – Institutul de medicină și farmacie cu facultățile:
Medicină (Medicină generală cu secție de pediatrie între 1957–1990)

Stomatologie (Stomatologie și farmacie între 1988–1990)

Farmacie, Igienă (între 1948–1955) Pediatrie (între 1949–1957)

The Institute of Medicine and Pharmacy with faculties of:
Medicine (General Medicine with section for Phdiiatrics
between 1957–1990). Dental Medicine

(Dental Medicine and Pharmacy between 1988–1990)

Pharmacy, Hygiene between 1948–1955, Paediatrics 1949–1957

1990 – Universitatea Medicină și Farmacie cu facultățile:
Medicină, Stomatologie, Farmacie.

The University of Medicine and Pharmacy with faculties
of: Medicine, Dental Medicine, Pharmacy.

Data: 1993

Locul: Bartha Miklós (str. Emil Isac) nr. 13, în foaietul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Observații: instituția a adoptat numele profesorului de medicină în anul 1993. Această placă fost inaugurată împreună cu alte șase plăci memoriale [658–663] și un bust [664]. A fost înlăturată la sfârșitul anilor 2010.

658.

**CONDUCEREA UNIVERSITĂȚII
DE MEDICINĂ ȘI FARMACIE
CLUJ-NAPOCA
LEADERSHIP OF THE UNIVERSITY
OF MEDICINE AND PHARMACY
CLUJ-NAPOCA
RECTORI – RECTORS**

IACOB IACOBOVICI	1922–1923
IOAN MINEA	1926–1927
IULIU HAȚIEGANU	1930–1931, 1941–1944
EMIL RACOVIȚĂ	1929–1930
ALEXANDRU BORZA	1944–1945
MIHAIL KERNBACH	1948–1950
AUREL MOGA	1950–1966
OCTAVIAN FODOR	1966–1976
ION BACIU	1976–1984
NICU GEORGE IONESCU	1984–1990
NICOLAE MAIER	1990–1992
OLIVIU PASCU	1992–2000
MARIUS BOJIȚĂ	2000–

Data: 1993

Locul: Bartha Miklós (str. Emil Isac) nr. 13, în foaierul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Observații: instituția a adoptat numele profesorului de medicină în anul 1993. Această placă fost inaugurată împreună cu alte șase plăci memoriale [657, 659–663] și un bust [664]. Inscripția a fost completată după anul 2000. A fost înlăturată la sfârșitul anilor 2010.

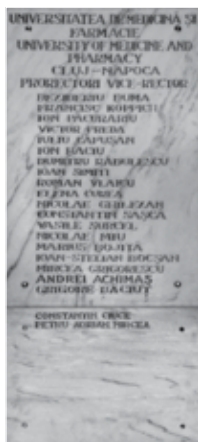

UNIVERSITATEA DE MEDICINĂ ȘI
FARMACIE
CLUJ-NAPOCA
UNIVERSITY OF MEDICINE AND
PHARMACY
CLUJ-NAPOCA
PRORECTORI VICE-RECTOR

DEZIDERIU DUMA
FRANCISC KÖPPICH
ION PĂCURARIU
VICTOR PEDA
IULIU CĂPUȘAN
ION BACIU
DUMITRU RĂDULESCU
IOAN SIMITI
ROMAN VLAICU
ELENA CUREA
NICOLAE GHILEZAN
CONSTANTIN SAȘCĂ
VASILE SURCEL
NICOLAE MIU
MARIUS BOJIȚĂ
IOAN-STELIAN BOCȘAN
MIRCEA GRIGORESCU
ANDREI ACHIMAȘ
GRIGORE BĂCIUȚ

[Pe placa memorială de jos:]

CONSTANTIN CIUCE
PETRU ADRIAN MIRCEA

Data: 1993

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 13, în foaierul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Observații: instituția a adoptat numele profesorului de medicină în anul 1993. Această placă fost inaugurată împreună cu alte șase plăci memoriale [657–658, 660–663] și un bust [664]. Inscripția a fost completată și continuată pe o nouă placă memorială după anul 2000. A fost înlăturată la sfârșitul anilor 2010.

660.

**FACULTATEA DE MEDICINĂ
FACULTY OF MEDICINE
DECANI DEANS**

IULIU HAȚIEGANU	1919–1920
IOAN MINEA	1920–1921
IACOB IACOBOVICI	1921–1922
CONSTANTIN URECHIA	1922–1923
TITU GANE	1923–1924
DIMITRIE NEGRU	1923–1924
IULIU MOLDOVAN	1924–1925
IOAN NIȚESCU	1925–1926
TITU VASILIU	1926–1927
MIHAI BOTEZ	1927–1928
CORIOLAN TĂTARU	1928–1929
IOAN DRĂGOIU	1929–1930, 1938–1940
VICTOR PAPILIAN	1930–1931, 1940–1944
CRISTEA GRIGORIU	1931–1932
GHEORGHE MARTINESCU	1932–1933
DUMITRU MICHAIL	1934–1938
MARIUS STURZA	1938
MIHAIL KERNBACH	1944–1948
AUREL MOGA	1949–1950
VICTOR PREDA	1950–1952
ION PĂCURARIU	1952–1954
ALEXANDRU OPRÎȘ	1954–1958
DEZIDERIU DUMA	1958–1963
ION BACIU	1963–1965
IULIU CĂPUȘAN	1965–1967
CORNEL TOADER	1968, 1971–1976
SILVIU ROȘU	1968–1971
VIOREL GHIRAN	1976–1983
MIRCEA DOROFTEIU	1938–1990
OLIVIU PASCU	1990–1992
ADRIAN PETREA MIRCEA	1992–2000

[Pe placa memorială de jos:]

NICOLAE MIU	2000–
-------------	-------

Data: 1993

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 13, în foaierul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Observații: instituția a adoptat numele profesorului de medicină în anul 1993. Această placă a fost inaugurată împreună cu alte șase plăci memoriale [657–659, 661–663] și un bust [664]. Inscripția a fost completată și continuată pe o nouă placă memorială după anul 2000. A fost înlăturată la sfârșitul anilor 2010.

661.

**FACULTATEA DE PEDIATRIE
FACULTY OF PAEDIATRICS
DECANI – DEANS**

AXENTE IANCU 1949–1951, 1952–1953

**ANDREI LAZAROVICI 1951–1952
EUGENIA MIHALCA 1953–1957**

**FACULTATEA DE IGIENĂ
FACULTY OF HYGIENE
DECANI – DEANS**

**SALVATOR CUPCEA 1948–1950
ION PĂCURARIU 1950–1952
IOAN GAVRILĂ 1952–1954
HUGO STRAUSS 1954–1955**

Data: 1993

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 13, în foaietul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Observații: instituția a adoptat numele profesorului de medicină în anul 1993. Această placă a fost inaugurată împreună cu alte șase plăci memoriale [657-660, 662-663] și un bust [664]. A fost înlăturată la sfârșitul anilor 2010.

662.

FACULTATEA DE FARMACIE
FACULTY OF PHARMACY
DECANI - DEANS

ERVIN POPPER	1948-1958
VALER ARIEȘAN	1958-1967
IOAN SIMITI	1967-1976
ELENA CUREA	1976-1984
GEORGETA LUPUȚIU	1984-1990
SORIN LEUCUȚA	1990-1992
MARIUS BOJIȚĂ	1992-1996
CORNELIA ȚĂRMURE	1996-2000
ROBERT SĂNDULESCU	2000-2004
FELICIA LOGHIN	2004-

Data: 1993

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 13, în foaietul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Observații: instituția a adoptat numele profesorului de medicină în anul 1993. Această placă a fost inaugurată împreună cu alte șase plăci memoriale [657-661, 663] și un bust [664]. Inscripția a fost completată în repetate rânduri după anul 1996. A fost înlăturată la sfârșitul anilor 2010.

**FACULTATEA DE STOMATOLOGIE
FACULTY OF DENTAL MEDICINE
DECANI – DEANS**

VASILE VASILESCU	1949–1950
DUMITRU MUREȘAN	1950–1951
ALEXANDRU DUMITRU	1951–1952
COLOMAN FISHER	1952–1954
DEZIDERIU DUMA	1954–1955
ION PRĂGOIU	1955–1958
GHEORGHE POPOVICI	1958–1968
CORNEL OPRIȘU	1968–1972
HUGO RAȚIU	1972–1981
OLGA DOROGA	1981–1987
GEORGETA LUPUȚIU	1987–1990
DINU MARIN	1990–1991
DORIN BORZEA	1991–2000
GRIGORE BĂCIUȚ	2000–2004
ALIN ȘERBĂNESCU	2004–

Data: 1993

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 13, în foaietul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Observații: instituția a adoptat numele profesorului de medicină în anul 1993. Această placă a fost inaugurată împreună cu alte șase plăci memoriale [657–662] și un bust [664]. Inscripția a fost completată în repetate rânduri după anul 2000. A fost înlăturată la sfârșitul anilor 2010.

664.

ACAD(EMICIAN). PROF(ESOR). DR.
IULIU HAȚIEGANU
(1885–1959)
CTITOR AL UNIVERSITĂȚII

Data: 1993

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 13, în foaietul Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”; bustul profesorului al cărui nume îl poartă universitatea.

Observații: instituția a adoptat numele profesorului de medicină în anul 1993. Acest bust a fost inaugurat împreună cu șapte plăci memoriale [657–663]. A fost înlăturat la sfârșitul anilor 2010.

665.

MÁRTON
ÁRON
1896–1980

Data: 18 mai 1993

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, în sala de festivități a Liceului Teoretic „Báthory István”; bustul episcopului Márton Áron.

Observații: opera lui Kún György.

Bibliografie: *Szabadság*. 18 mai, 20 mai 1993; Gaal 2016a: 281.

FONDATORII BANCII TRANSILVANIA SA

POP IOSIF

ILIESCU CECILIA · TRENCA IOAN
 CIURCHEA MARIUS · PALAGHEANU DAN
 POIENARU IOAN · CIORCILA HOREA
 NICOARA MARIUS · CRET AUREL
 JEICAN CONSTANTIN · SILAGHI CLAUDIU
 CONSTANTINESCU MIRCEA · GAVREA AUREL
 ROTTA RAZVAN · CRISTEA GHEORGHE · RATIU IOAN
 POPESCU DAN · SIMEON BENIURISHVILI
 GROISS JOSEF · TOTHFALUSI JANOS · NISTOR DAN
 JAVORSKY IMRE · BADIU NICOLAE · DUDAS MITRAS
 GHITE SORIN · GRUITA DAN · JOLDES CONSTANTIN
 COPANDEAN ALEXANDRU · MICORICIU VALENTIN
 AVRAM DORU · MESSINGER ADELA · TORGIE TEODOR
 MERCEAN GLIGOR · MAIER FLORIN · TARAN FLORIN
 ALEXANDRU TIBERIU · MOGA VOICA · MOGA MIRCEA
 PLUSCAL SIMONA · TARTAN IOAN · NASUI SIMION
 NASUI DOREL · LUPOIAN ADRIAN · MECIU EUGEN
 C.C.I. CLUJ · F.P.P.I. BANAT-CRISANA

4 Iunie 1993

Data: 4 iunie 1993

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc) nr. 36, în clădirea Băncii Transilvania.

667.

BARTALIS JÁNOS

költő, az Evangélikus Egyház
felügyelője
1893–1976

Születésének 100. évfordulóján
emlékezik rá egyháza

Traducerea: La centenarul nașterii sale, biserica lui își amintește de poetul Bartalis János (1893–1976), supervisor al Bisericii Evanghelice.

Data: 25 iulie 1993

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), pe peretele estic al curții Bisericii Evanghelice-Luterane.

Bibliografie: *Szabadság*, 23 iulie 1993; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 124; Gaal 2016a: 281.

668.

[Pe piatra din față:]

DECEMBRIE

[Pe monument:]

PENTRU EI DEMNITATEA ȘI
LIBERTATEA AU FOST MAI PRESUS DECÂT
VIAȚA

[Pe piatra de altar:]

PÂNĂ CÂND STĂPÂNE
SFINTE ȘI ADEVĂRATE
NV VEI JVDECA ȘI NV
VEI RĂZBVNA SÂNGELE
NOSTRV FAȚĂ DE CEI
CE LOCVIESC PE
PĂMÂNT
APOCALIPSVL 6.10

Data: 14 septembrie 1993

Locul: Calea Turzii (Tordai), în Cimitirul Eroilor; Monumentul Eroilor Martiri ai Revoluției din 1989.

Observații: monumentul a fost inaugurat în ziua Sfintei Cruci. Piatra altarului fusese sfințită deja de mitropolitul Bartolomeu Anania în 6 august, în ziua Schimbării la Față a Mântuitorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 7–9 august, 10 septembrie 1993; Gaal 2016b: 56..

669.

APÁCZAI / CSERE JÁNOS / 1625–1659

(relief: portretul lui A. Cs. J.)

**BOLDOGABB AZ,
AKI INNEN JÓL
CSISZOLT LELKET
VISZ MAGÁVAL**

Traducerea: Apáczai Csere János (1625–1659). Mai fericit va fi cel ce va pleca de aici cu un suflet bine cizelat.

Data: 9 octombrie 1993

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 26, la intrarea Liceului Teoretic „Apáczai Csere János”.

Observații: opera lui Gergely István. A fost inaugurat în cadrul festivității de redenumire a Liceului Teoretic nr. 3 de până atunci.

Bibliografie: *Szabadság*. 8 octombrie, 12 octombrie 1993.

670.

(relief: portretul lui A. V.-V.)

**IN ACEASTA CASA DE
EL INALTATA A LOCUIT
INTRE ANII 1903-1940**

**ALEXANDRU
VAIDA-VOEVOD
CORIFEU AL MARII
UNIRI**

1993

Data: 21 octombrie 1993**Locul:** Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 18, pe fațada clădirii.**Observații:** opera lui Vasile Rus-Batin. Placa memorială a fost realizată cu prilejul aniversării a 121 de ani de la nașterea politicianului și a 75 de ani de la Unire.**Bibliografie:** *Adevărul de Cluj*. 22 octombrie 1993; Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 249-250.

671.

ACADEMICIAN PROFESOR

dr. AUREL MOGA

**PERSONALITATE MARCANTA A
STIINTEI MEDICALE ROMANESTI**

**CORIFEU AL SCOLII MEDICALE
SI FONDATOR AL CARDIOLOGIEI**

MODERNE CLUJENE**Data:** 4 noiembrie 1993**Locul:** str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 8**Observații:** realizată cu prilejul aniversării a 90 de ani de la nașterea profesorului de medicină.**Bibliografie:** Löwy-Demeter-Asztalos 1996: 248; Gaal 2016a: 282.

672.

**EMIL
RACOVITA**
1868–1947

Data: 18 noiembrie 1993

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas), în fața Școlii „Emil Racoviță”; bustul savantului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: opera lui Alexandru Lupu. Bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 125 de ani de la nașterea biologului. La sfârșitul anilor 2010, aspectul inscripției a fost modificat.

Bibliografie: *Szabadság*. 18 noiembrie, 20 noiembrie 1993; Gaal 2016a: 282.

673.

AVRAM IANCU
1824–1872

Data: 30 noiembrie 1993

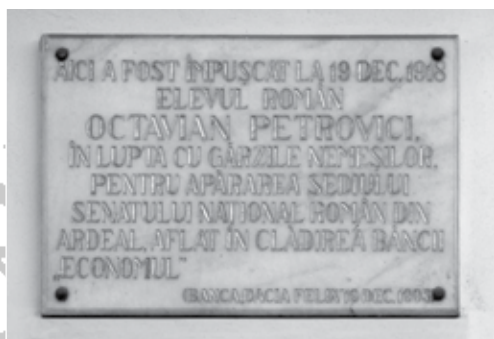
Locul: Piața Avram Iancu (Hunyadi); statuia lui Avram Iancu.

Observații: opera lui Ilie Berindei. În anul 1993 – la aniversarea a 75 de ani de la Unire – a fost inaugurată statuia fără figurile secundare. În anul 1924 se mai încercase ridicarea unei statui în memoria revoluționarului român [360].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 1 decembrie 1993; Kerekes (în-tocm. de) 1998: 79; Gaal 2001b: 431; Lukács 2005: 94; Todita 2009: 66–67; Gaal 2016a: 282.

674.

AICI A FOST ÎMPUȘCAT LA 19 DEC(EMBRIE). 1918
 ELEVUL ROMÂN
 OCTAVIAN PETROVICI,
 ÎN LUPTA CU GĂRZILE NEMEȘILOR
 PENTRU APĂRAREA SEDIULUI
 SENATULUI NAȚIONAL ROMÂN DIN
 ARDEAL, AFLAT ÎN CLĂDIREA BĂNCII
 „ECONOMUL”
 (BANCA „DACIA FELIX” 19 DEC(EMBRIE). 1993)

Data: 19 decembrie 1993

Locul: str. Octavian Petrovici (Báthory) nr. 1

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul comemorării a 75 de ani de la eveniment. A existat și un precursor al acestei plăci memoriale, inaugurat în anul 1927 [363].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 18–20 decembrie 1993; *Szabadság*. 22 decembrie 1993; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 185; *Făclia de Cluj*. 3 aprilie 2018.

675.

BOLYAI JÁNOS
 1802–1860

Data: 1993

Locul: str. Mihail Kogălnicean (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; bustul lui Bolyai János.

Observații: opera lui Vetró Artúr. În anul 1981, statuia era în faza anterioară turnării. Inițial a fost menită să fie amplasată în Parcul Central (Sétáter). Inscripția a fost amplasată pe statuie în luna iunie 1994.

Bibliografie: *Igazság*. 11 octombrie 1981; *Szabadság*. 7 ianuarie, 30 iunie 1994; Gaal 2016a: 282, 2016g: 143.

676.

VICTOR BABEȘ

1854–1926

Data: 1993

Locul: str. Mihail Kogălnicean (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; bustul lui Victor Babeș.

Observații: opera lui Mihai Barbu. Era finalizat deja în anii 1980, dar nu a putut fi instalat. Inscripția a fost amplasată pe statuie în luna iunie 1994.

Bibliografie: *Szabadság*. 7 ianuarie, 30 iunie 1994; Gaal 2016a: 282.

677.

(relief: portretul lui I. H.)

PROF(ESOR). IONEL HAIDUC

RECTOR 1990–1993

Data: 1993

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

678.

[Iuliu Hațieganu (1885–1959)]

Data: 1993–1996

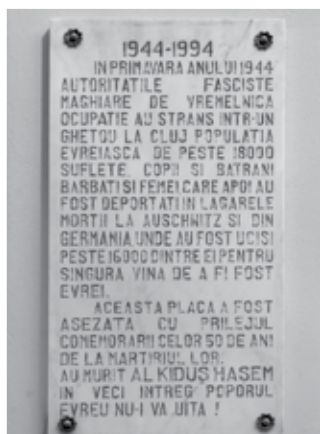
Locul: str. Croitorilor (Mikes) nr. 19–21–23, în casa scărilor Clinicii de Medicină Internă III; bustul lui Iuliu Hațieganu.

679.

1944–1994

**IN PRIMAVARA ANULUI 1944
AUTORITATILE FASCISTE
MAGHIARE DE VREMELNICA
OCUPATIE AU STRANS INTR-UN
GHETOU LA CLUJ POPULATIA
EVREIASCA DE PESTE 18000
SUFLETE, COPII SI BATRANI,
BARBATI SI FEMEI, CARE APOI AU
FOST DEPORTATI IN LAGARELE
MORTII LA AUSCHWITZ SI DIN
GERMANIA, UNDE AU FOST UCISI
PESTE 16000 DINTRE EI PENTRU
SINGURA VINA DE A FI FOST
EVREI.**

**ACEASTA PLACA A FOST
ASEZATA CU PRILEJUL
COMEMORARII CELOR 50 DE ANI
DE LA MARTIRIUL LOR.
AU MURIT AL KIDUȘ HAȘEM
IN VECI INTREG POPORUL
EVREU NU-I VA UITA!**

Data: 17 mai 1994

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, pe latura sudică a Sinagogii Neologe.

Observații: placa memorială a fost amplasată cu prilejul comemorării a 50 de ani de la deportarea evreilor clujeni, împreună cu o altă placă [680].

Bibliografie: Szabadság. 12 mai 1994; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 173–174; Lőwy D. 1998: 251–252, 2005: 521; Gaal 2016a: 283.

680.

זכור את אשר עשה לך עמלק
בשנת תש"ד לבריאת העולם
1944 נאספו על ידי השלטונות
הזמניים מאז, שלטונות הרשע
הפשיסטי ההונגרי שמונה עשרה
אלף יהודים, אנשים, נשים, וטף
ואחרי עינויים קשים הובאו
למחנות ההשמדה באוישוויץ
וממקומות אחרים ושם הושמדו
על ידי הרוצחים הגרמנים
שמגמתם היתה "לא יזכר שם
ישראל עוד!".
אנחנו, שרידי הפליטה מקהילות
הקודש קלוז', היקמנו את האבן הזאת
למזכרת הגבורים והקדושים
שמסרו את נפשותיהם על
קידוש השם, במלואות חמשים
שנה מימי השמדתם.
ארץ אל תכסי את דמם!
לעולם לא נשכח את קדושי
עם ישראל.

Traducerea: Adu-i aminte ce ți-a făcut Amalec (Deuteronomul 25:17) în anul (5)704 de la facerea lumii, în 1944. Optsprezece mii de evrei, bărbați, femei și copii, au fost adunați de puterea temporară de atunci, corupta putere fascistă maghiară. După torturi cumplite, au fost duși în taberele de exterminare de la Auschwitz și în alte locuri, unde au pierit de mâna asasinilor nemți, a căror năzuință a fost „să nu se mai amintească

numele lui Israel vreodată“ (Psalmi 83:5). Noi, cei rămași din sfintele comunități clujene, am ridicat această placă memorială în amintirea eroilor și a sfinților care și-au dat viața pentru sfințirea numelui Celui Veșnic pe parcursul celor cinci ani întregi ai pustiirii lor. „Pământule, nu ascunde sângele lor!” (Cartea lui Iov 16:18). Nu vom uita niciodată sfinții poporului lui Israel. (După traducerea în limba maghiară realizată de Bányai Viktória.)

Data: 17 mai 1994

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, pe latura sudică a Sinagogii Neologe.

Observații: placa memorială a fost amplasată cu prilejul comemorării a 50 de ani de la deportarea evreilor clujeni, împreună cu o altă placă [679].

Bibliografie: Szabadság. 12 mai 1994; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 173–174; Lőwy D. 1998: 251–252, 2005: 521; Gaal 2016a: 283.

681.

(clopot)

1894–1994

IOAN RAȚIU

G(HEORGHE). POP DE BASESTI

VASILE LUCACIU

DIMITRIE COMSA

SEPTIMIU ALBINI

IULIU COROIANU

TEODOR MIHALI

GHERASIM DOMIDE

DANIIL P(OPOVICI). BARCIANU

RUBIN PATITIA

MIHAI VELICIU

AUREL SUCIU

NICOLAE CRISTEA

PATRICIU BARBU

DIONISIE ROMAN

IN MEMORIAM

[Pe verso:]

**„EXISTENTA
UNUI POPOR
NU SE DISCUTA
SE AFIRMA!”
IOAN RATIU
CLUJ – 23 MAI 1894**

[Pe postament, în spate:]

AUTOR: EUGEN PAUL 1993

Data: 9 iunie 1994

Locul: Piața Unirii (Fő tér); Monumentul Memorandiștilor.

Observații: realizat la centenarul evenimentului. A fost ridicat în luna mai și dezvelit de Ziua Eroilor din luna iunie.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 10 iunie 1994; *Szabadság*. 10 iunie 1994; Gaal 2001b: 431; Asztalos 2004: 319–320; Gaal 2007a: 49–50; Todita 2009: 67; Gaal 2016a: 283.

682.

L(cucian). Blaga

Data: 23 iunie 1994

Locul: Piața Lucian Blaga (Szent György), în fața Bibliotecii Centrale Universitare „Lucian Blaga”; bustul scriitorului al cărui nume îl poartă instituția.

Observații: opera lui Cornel Toșa. A fost inaugurată cu prilejul aniversării a 75 de ani de la înființarea Bibliotecii Centrale Universitare. Bustul a fost înlăturat la sfârșitul anului 2006, pe parcursul lucrărilor de amenajare a pieței, și reamplasat aproape de locul original în luna octombrie 2007.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 24 iunie, 25–27 iunie 1994.

683.

S. C. GRUP 4 INSTALAȚII
ÎN MEMORIA COLEGILOR NOȘTRI
BUCILĂ ȘTEFAN
MUȘUȚAN PETRU
IANCHIȘ GHEORGHE

1. IULIE 1994.

Data: 1 iulie 1994

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 3.

Observații: placa memorială a fost amplasată pentru comemorarea celor care și-au pierdut viața într-un accident de muncă.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 245.

684.

ISTEN AKARATÁBÓL
EGY SÖTÉT KORBAN, SOKAKBAN
ÉBRESZTVE A REMÉNYT, ÉPÜLT EZ A
TEMLOM 1977–80 KÖZÖTT
Dr. DOBRI JÁNOS
LELKIPÁSZTORSÁGA IDEJÉN
HOLLAND, SVÁJCI, NÉMET, MAGYAR ÉS
ERDÉLYI ÖSSZEFOGÁSSAL,
GYŰLEKEZETÜNK ÁLDOZATOS
MUNKÁJÁVAL.

TERVEZTE NAGY LÁSZLÓ

Traducerea: Această biserică a fost construită într-o epocă întunecată, clădind în sufletele multora speranța, între anii 1977 și 1980, în perioada în care a slujit pastorul dr. Dobri János, prin eforturi olandeze, elvețiene, germane, ungare și transilvănene unite și prin strădania neobosită a congregației noastre. Proiectată de Nagy László.

Data: 1994

Locul: str. Corneliu Coposu (Nagy Lajos király) nr. 72, în foaietul Bisericii Reformate din Dâmbul Rotund (Kerekdomb).

Bibliografie: Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 239–240.

685.

În această casă a locuit
ACADEMICIAN
RALUCA RIPAN
1894–1975

Data: în jurul anului 1994

Locul: str. Rubin Patiția (Tótfalusi Kis Miklós) nr. 7.

Observații: placa memorială a fost amplasată probabil cu ocazia festivității onomastice a Institutului de Cercetări în Chimie.

686.

INSTITUT FONDAT
ÎN ANUL 1951 ȘI CONDUS
PÂNĂ ÎN ANUL 1970 DE
ACAD(EMICIAN). RALUCA RIPAN

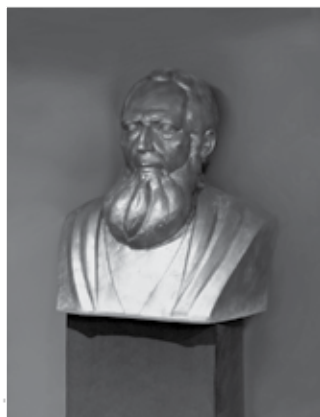
Data: în jurul anului 1994

Locul: str. Fântânele (Vasvári Pál) nr. 30, pe fațada Institutului de Cercetări în Chimie „Raluca Ripan”.

Observații: placa memorială a fost amplasată probabil cu ocazia festivității onomastice a Institutului de Cercetări în Chimie. Institutul a adoptat numele profesorului de chimie în anul 1994.

687.

ION AGÂRBICEANU

Data: 1 octombrie 1994

Locul: str. Grădinarilor nr. 1, în clădirea Școlii „Ion Agârbiceanu”; bustul scriitorului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: opera lui Mircea Orza. Bustul a fost inaugurat cu prilejul festivității de redenumire a Școlii nr. 5 de până atunci.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 4 octombrie 1994.

688.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT
MARELE OM DE ȘTIINȚĂ
PROF(ESOR). DR. IULIU MOLDOVAN
(1882–1966) FONDATORUL
ȘCOLII DE IGIENĂ ȘI SĂNĂTATE
PUBLICĂ DIN CLUJ-NAPOCA ȘI
ULTIMUL PREȘEDINTE AL „ASTREI”**

Data: 5 octombrie 1994

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 47.

Observații: placa memorială a fost înlăturată în anii 2010.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 5 octombrie 1994;
Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 252–253.

689.

11 OCTOMBRIE 1944 – 11 OCTOMBRIE 1994
O JUMĂTATE DE SECOL DE CÂND ORAȘUL NOSTRU A
FOST ELIBERAT DE CĂTRE ARMATA ROMÂNĂ DIN ROBIA
ÎN CARE ÎL ARUNCASE DIKTATUL DE LA VIENA.
ACEASTĂ CLĂDIRE A FOST ULTIMUL PUNCT IMPORTANT
AL REZISTENȚEI INAMICE, CUCERIT DE ARMATA NOASTRĂ
ÎN ÎNAINȚAREA EI VICTORIOASĂ, CARE A READUS ARDEALUL
DE NORD – STRĂVECHE VATRĂ ROMÂNEASCĂ – ÎN
GRANIȚELE SALE FIREȘTI.
GLORIE ETERNĂ EROILOR NEAMULUI!

Data: 11 octombrie 1994

Locul: Calea Motiilor (Monostori) nr. 1, pe fațada Primăriei.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 12 octombrie 1994; *Szabadság*. 13 octombrie 1994; Lówy–Demeter–Asztalos 1996: 263–264; Asztalos 2010a; Gaal 2016a: 283.

690.

[Aici se va ridica monumentul Glorie Ostașului Român.]

Data: 11 octombrie 1994

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai); piatra de temelie a monumentului Glorie Ostașului Român.

Observații: a fost amplasată cu prilejul aniversării a 50 de ani de la intrarea armatei române în Cluj. Monumentul a fost inaugurat în 1996 [721].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 12 octombrie 1994; *Szabadság*. 13 octombrie 1994.

691.

LICEUL
GEORGE BARIȚIU
ACEASTĂ PLACĂ A FOST
DEZVELITĂ CU PRILEJUL
ANIVERSĂRII A 75 DE ANI DE
LA ÎNFIINȚAREA LICEULUI
1919–1994
REALIZATĂ DE BANCA „DACIA FELIX”

Data: 15 octombrie 1994

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr.10, pe fațada Liceului „George Barițiu”.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 14 octombrie 1994; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 253–254.

692.

**LICEUL „GEORGE COȘBUC”
ACEASTĂ PLACĂ A FOST DEZVELITĂ
AZI, 22 OCTOMBRIE 1994 CU PRILEJUL
ANIVERSĂRII A 75 DE ANI DE LA
ÎNFIINȚAREA LICEULUI.
1919–1994**

Data: 22 octombrie 1994

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 70–72, pe fațada Liceului Teoretic „George Coșbuc”.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 21 octombrie, 26 octombrie 1994; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 265–266.

693.

**ANTONIN
CIOLAN
1883–1970**

Data: 22 octombrie 1994

Locul: Parcul Central (Sétatér); bustul lui Antonin Ciolan.

Observații: opera lui Ion Irimescu. Locul statuii a fost ales de dirijorul Erich Bergel, iar evenimentul a fost organizat de muzicianul Gheorghe Mușat.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 15 noiembrie 1994; *Szabadság*. 17 decembrie 1994; Gaal 2016a: 283.

694.

[Monumentul eroilor Revoluției din 1848 și ai Revoluției din 1989]

Data: 20 noiembrie 1994

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi) nr. 89, în fața Bisericii Ortodoxe „Nașterea Maicii Domnului”; troiță din lemn.

Observații: la origine a stat în Piața Avram Iancu (Bocskai) [640]; în anul 2006 a fost instalată o nouă troiță în locul acesteia [856].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 27 iulie, 19–21 noiembrie, 23 noiembrie 1994.

695.

**ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE, FOSTUL SEDIU AL BĂNCII
„ECONOMUL”, S-A ÎNFIINȚAT LA 2 NOIEMBRIE 1918 ȘI A ACTIVAT
SENATUL NAȚIONAL ROMÂN DIN ARDEAL
AVÂND ÎN FRUNTE PE
DR. AMOS FRÂNCU ȘI DR. EMIL HAȚIEGANU
CARE AU LUPTAT PENTRU AFIRMAREA POLITICĂ A
NAȚIUNII ROMÂNE ȘI PENTRU REALIZAREA
MARI UNIRI DE LA 1 DECEMBRIE 1918**

«1 DECEMBRIE 1994»

[Pe partea inferioară a plăcii memoriale:]

T[URNĂTORIA]. METALUL

Data: 1 decembrie 1994
Locul: str. Octavian Petrovici (Báthory) nr. 1.
Observații: după renovarea clădirii în septembrie 2006, placa memorială a fost mutată pe partea dinspre strada Octavian Petrovici (Báthory), sub placa memorială a lui Octavian Petrovici [674].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 30 noiembrie, 3–5 decembrie 1994; *Szabadság*. 30 noiembrie 1994; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 185; *Făclia de Cluj*. 3 aprilie 2018.

696.

ACEASTĂ CASĂ A APARTINUT
ȘI AICI A LOCUIT MARELE ISTORIC
DR. IOAN LUPAȘ
(1880–1967)

MILITANT DE SEAMĂ PENTRU MAREA UNIRE.
PROFESOR LA UNIVERSITATEA DACIEI SUPERIOARE.
FONDATOR ȘI DIRECTOR AL INSTITUTULUI DE ISTORIE NAȚIONALĂ.
REMARCABILĂ PERSONALITATE A CULTURII ROMÂNE.

»1 DECEMBRIE 1994«

Data: 1 decembrie 1994
Locul: str. Cardinal Iuliu Hossu (Füredő) nr. 21.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 30 noiembrie, 1 decembrie, 3–5 decembrie 1994; *Szabadság*. 30 noiembrie, 3 decembrie 1994; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 265; Gaal 2016a: 283.

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE
A FOST SEDIUL
CONSILIULUI
DIRIGENT
TOAMNA ANULUI 1919–APRILIE 1920
ORGANISM ROMÂNESC PROVIZORIU
DE INTEGRARE A TRANSILVANIEI
DUPĂ MAREA UNIRE,
ÎN CADRUL STATULUI NAȚIONAL
UNITAR ROMÂN
AVÂNDU-L CA PREȘEDINTE PE
IULIU MANIU

9 DECEMBRIE. 1994

Data: 9 decembrie 1994

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 13.

Observații: a fost înlăturată în anii 2010 și reamplasată în anul 2020.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*, 9 decembrie, 10–12 decembrie 1994; *Szabadság*, 10 decembrie 1994; Löwy-Demeter–Asztalos 1996: 254–256; Gaal 2016a: 284.

698.

**ORAŞ MARTIR
CLUJ-NAPOCA
CINSTE EROILOR
1989-1994**

Data: 18 decembrie 1994

Locul: Calea Turzii (Tordai), la intrarea oraşului.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul comemorării a 5 ani de la Revoluția din 1989.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 16 decembrie, 20 decembrie 1994.

699.

**ORAŞ MARTIR
CLUJ-NAPOCA
CINSTE EROILOR
1989-1994**

Data: 18 decembrie 1994

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi), la intrarea oraşului.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul comemorării a 5 ani de la Revoluția din 1989.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 16 decembrie, 20 decembrie 1994.

700.

**ORAȘ MARTIR
CLUJ-NAPOCA
CINSTE EROILOR
1989–1994**

Data: 18 decembrie 1994

Locul: Calea Baciului (Bácsi), la intrarea orașului.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul comemorării a 5 ani de la Revoluția din 1989.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 16 decembrie, 20 decembrie 1994.

701.

**ORAȘ MARTIR
CLUJ-NAPOCA
CINSTE EROILOR
1989–1994**

Data: 18 decembrie 1994

Locul: Calea Florești (Szászfenesi), la intrarea orașului.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul comemorării a 5 ani de la Revoluția din 1989. A fost înlăturată în sfârșitul anilor 2000.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 16 decembrie, 20 decembrie 1994.

702.

**„OMUL FACE FILOSOFIE
CŪ DORINȚA DE A SE GĂSI
ÎN LUME LA EL ACASĂ.”**

D(UMITRU). D. ROȘCA
(relief: portretul lui D. D. R.)

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT
MARELE FILOSOF ROMÂN
ACADEMICIAN ȘI PROF(ESOR). UNIV(ERSITAR).
D(UMITRU). D. ROȘCA
1895–1980

Data: ianuarie 1995

Locul: str. Dimitrie Bolintineanu (Kölcsey) nr. 23, pe fațada casei.

Observații: placa memorială a fost dezvelită la centenarul nașterii filosofului.

Bibliografie: Gaal 2016a: 284.

703.

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE ÎN CARE A ACTIVAT
PARTIDUL SOCIAL DEMOCRAT
A AVUT LOC LA 3 NOIEMBRIE 1918
ADUNAREA DE CONSTITUIRE
A
GĂRZII NAȚIONALE
ROMÂNE DIN ARDEAL

Data: 1995

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 10

704.

GENERAL DE ARMATĂ
GHEORGHE V. AVRAMESCU

1884–1945

COMANDANT AL ARMATEI A 4-A ROMÂNE

[În partea stângă:]

CONSTRUCTOR: COMANDAMENTUL

ARMATEI A 4-A TRANSILVANIA

SPONSORI: SC ARMĂTURA SA CLUJ-NAPOCA

SC MARMOSIM SA SIMERIA

[În partea dreaptă:]

ARHITECT: IOAN ARBOREANU

SCULPTOR: ANTON TĂNASE

Data: 9 mai 1995

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, în fața cazărmii, în partea stângă; bustul lui Gheorghe V. Avramescu.

Observații: a fost inaugurat de Ziua Victoriei, împreună cu un alt bust [705].

Bibliografie: *Szabadság*. 9 mai 1995; *Adevărul de Cluj*. 10 mai 1995.

705.

GENERAL DE CORP DE ARMATĂ
NICOLAE I. DĂSCĂLESCU

1884–1969

COMANDANT AL ARMATEI A 4-A ROMÂNE

[În partea stângă:]

SCULPTOR: ANTON TĂNASE

ARHITECT: IOAN ARBOREANU

[În partea dreaptă:]

CONSTRUCTOR: COMANDAMENTUL

ARMATEI A 4-A TRANSILVANIA

SPONSORI: SC ARMĂTURA SA CLUJ-NAPOCA

SC MARMOSIM SA SIMERIA

Data: 9 mai 1995

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, în fața cazărmii, în partea dreaptă; bustul lui Nicolae I. Dăscălescu.

Observații: a fost inaugurat de Ziua Victoriei, împreună cu un alt bust [704].

Bibliografie: *Szabadság*. 9 mai 1995; *Adevărul de Cluj*. 10 mai 1995.

706.

Piatră de aducere-aminte

**Închinăm această clădire cu adâncă mulțumire
lui Dumnezeu, care ne-a ajutat cu statornicie
în anii grei de construcție**

**Mulțumim bisericii noastre surori de la „Christian Life Center”
din Missuola, Montana USA și păstorului David Tonn,
pentru ajutorul financiar și pentru rugăciunile lor, care
au fost un sprijin de preț pentru noi!**

**Mulțumim fraților și surorilor de la
Biserica „BETEL” Zorilor pentru jertfa lor din timpul
construcției și tuturor celor care au contribuit la ridicarea
acestui locaș de închinare!**

**Piatra de temelie
7 iulie, 1991**

**Serviciul de consacrare
14 mai, 1995**

Data: 14 mai 1995

Locul: str. Curcubeului (Szivárvány) nr. 7, pe Biserica Pentecostală.

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 266.

707.

**KÉSZÜLT APÁCZAI CSERE JÁNOS EMLÉKÉRE,/
A FILOZÓFUS, TUDÓS, PEDAGÓGUS SZÜLE(-)/
TÉSÉNEK HÁROMSZÁZÖTVENEDIK ÉVFORDULÓJÁN EZER-/
KILENCZSZÁZHETVENÖTBEN**

Traducerea: Realizată în memoria lui Apáczai Csere János, cu prilejul aniversării a 350 de ani de la nașterea filosofului, omului de știință și pedagogului, în anul 1975.

Data: 23 mai 1995

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 26, în sala de festivități a Liceului Teoretic „Apáczai Csere János” (denumit astfel în anul 1993); altorelieful al cărturarului al cărui nume îl poartă liceul.

Observații: opera lui Gergely István, realizată în anul 1975. Timp de mai mulți ani statuia a zăcut în subsolul Primăriei. Înainte de anul 1989, directorul Liceului „Brassai Sámuel”, Szöllősi Ferenc, a amplasat-o în sala de festivități, astfel încât aceasta a ajuns în proprietatea Episcopiei Unitariene împreună cu sala. Cu prilejul adoptării numelui lui Apáczai (1993) biserica a predat statuia liceului. În iunie 2018, când a fost inaugurată noua aripă a școlii, aceasta a fost amplasată în noua sală de ceremonii.

Bibliografie: Szabadság. 25 mai 1995; Romániai Magyar Szó. 26–27 mai 1995.

708.

ACEASTA PLACA
COMEMORATIVA A
FOST ASEZATA CU
OCAZIA IMPLINIRII A
125 DE ANI DE LA DAREA
IN EXPLOATARE A STA-
TIEI DE CALE FERATA
CLUJ
7 SEPTEMBRIE 1870
7 SEPTEMBRIE 1995

Data: 7 septembrie 1995

Locul: Piața Gării (Baross), pe fațada gării.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 7 septembrie, 8 septembrie, 9–11 septembrie 1995; *Szabadság*. 8 septembrie 1995; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 235– 236.

709.

ÎN MEMORIA CELOR DOI
TITANI AI ATLETISMULUI
UNIVERSITAR CLUJEAN

DR. IOAN ARNAUT
ANTRENOR EMERIT
1910–1992

PROF(ESOR). ION MOINA
MAESTRU EMERIT AL SPORTULUI
1921–1990

ȘI A TUTUROR CELOR CARE AZI NU
MAI SUNT PRINTRE NOI ȘI CARE PRIN
MUNCĂ ȘI DĂRUIRE AU CONTRIBUIT
LA GLORIA SPORTIVĂ A ATLETISMULUI
1995

[Pe verso:]

REALIZAT PRIN GRIJA

Ing. MIRCEA POP

Ing. CORNEL PORUMB

AUREL PLADE URSU

Sept. 1995

Data: 16 septembrie 1995

Locul: Parcul Sportiv „Iuliu Hațieganu” (Egyetemi Sportpark); monumentul atleților clujeni Ioan Arnăuț și Ion Moina.

Observații: a fost amplasat cu ocazia aniversării a 75 de ani de atletism universitar clujean.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 19 septembrie 1995; *Szabadság*. 19 septembrie 1995.

710.

(steaua lui David)

לזכר הרבנים
החרדים בקהילת
קלוז'ו

אפרים אבל	1812–1816
יוסף קאין	1816
מנשה נאש	1837
יוסף רוזנפלד	1848
הילל ליחטנשטיין	1851–1854
שרגא פייוויש פישמן	1861–1863
אברהם גלזנר	1863–1877
משה שמואל גלזנר	1877–1923
עקבה גלזנר	1923–1944
אברהם שלמה קאץ	1945–1946
אברהם שוינפלד	1946–1959
יעקב יולס	1979–1983
יהודה צבי גלזנר	1941–1944

(steaua lui David)

RABINII DE RIT ORTODOX
CARE AU FUNCTIONAT LA
COMUNITATEA DIN CLUJ

EPHRAIM ABEL
JOSEF KAIN
MENASHEH NASH
JOSEF ROSENFELD
HILLEL LICHTENSTEIN
SHRAGA FEIVISH FISCHMANN
AVRAHAM GLASNER
MOSHE SHMUEL GLASNER
AKKIBA GLASNER
AVRAHAM SHLOMO KATZ
AVRAHAM SCHÖNFELD
KÁROLY JOLESZ
JUDA TZVI GLASNER

Traducerea: [Textul în limba ebraică:] În memoria rabi-
nilor congregației ortodoxe clujene. [...] (Pe baza traduce-
rii în limba maghiară realizate de Bánayai Viktória.)

Data: 1995

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Ne-
ologă.

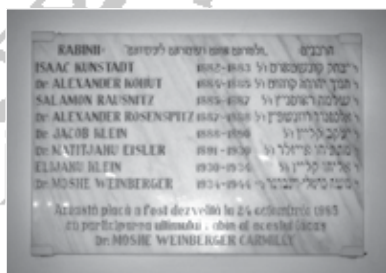
Observații: cu excepția numelui lui Károly Jacov Jólesz,
celelalte nume sunt identice cu numele scrise cu litere
latine.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 175; Löwy D. 1998:
252–253, 2005: 521–522.

711.

RABINII:	„ולמדתם אותם ושמרתם לעשותם”	הרבנים:
ISAAC KUNSTADT	1882–1883	ר' יצחק קונשטאדט ז"ל
Dr. ALEXANDER KOHUT	1884–1885	ר' חנוך יהודה קוהוט ז"ל
SALAMON RAUSNITZ	1885–1887	ר' שלמה ראוסניץ ז"ל
Dr. ALEXANDER ROSENSPITZ	1887–1888	ר' אלכסנדר רוזנשפיץ ז"ל
Dr. JACOB KLEIN	1888–1890	ר' יעקב קליין ז"ל
Dr. MATITJAHU EISLER	1891–1930	ר' מתתיהו אייזלר ז"ל
ELIJAHU KLEIN	1930–1934	ר' אליהו קליין ז"ל
Dr. MOSHE WEINBERGER	1934–1944	ר' משה כרמלי-וינברגר נ"י

Această placă a fost dezvelită la 24 octombrie 1995
cu participarea ultimului rabin al acestui lăcaș
Dr. MOSHE WEINBERGER CARMILLY

Traducerea: [Textele în limba ebraică:] „Să le în-
vățați, să le păziți și să le împliniți!” (Deuteronomul
5:1)/ Rabinii:/ R. Jichak Kunstadt z”l („Să-i fie amin-
tirea binecuvântată!”)/ R. Henokh Jehuda Kohut
z”l/ R. Slomo Rausnitz z”l/ R. Alexander Rosenspitz
z”l/ R. Jaakov Klein z”l/ R. Matitjahu Eisler z”l/ R.
Elijahu Klein z”l/ R. Mose Carmilly-Weinberger z”l.
(Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de
Bányai Viktória.)

Data: 24 octombrie 1995

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Neologă.

Observații: numele care figurează și în limba ebraică diferă de numele scrise cu litere
latine.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 21–23 octombrie 1995; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 175; Löwy D.
1998: 253, 2005: 522.

712.

[Inscripția de pe clopot:]

100
ÉVES JUBILEUMRA
A HALLGATÓK
1995 KOLOZSVÁR

[Pe spatele clopotniței:]

FARAGTA
GYÖRGY
BENEDEK
BARÓT

Traducerea: Cu prilejul centenarului. Studenții. Cluj, 1995.
Sculptat de György Benedek, la Baraolt (Barót).

Data: 1995

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 13, în curtea Institutului Teologic Protestant, clopotniță.

Observații: în anii 2016–2017 a fost înlăturată cu ocazia renovării clădirii.

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 266–267.

713.

Aici au trăit și au scris
DUMITRU POPOVICI
1902–1952
și fiica sa
IOANA EM(ILIA). PETRESCU
1941–1990

ilustri profesori ai școlii clujene
de istorie literară

Data: 17 noiembrie 1995

Locul: str. Bisericii Ortodoxe (Görögtemplom) nr. 1.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 18–20 noiembrie 1995.

714.

**EROILOR
NEAMULUI**

Data: 1 decembrie 1995

Locul: Cetățuia (Fellegvár); Monumentul Eroilor.

Observații: a existat și un precursor al acestui monument, în anii 1936–1937 [401]. În 15 martie 1997 pe monument au fost amplasate două plăci memoriale [743–744].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 4 decembrie, 5 decembrie 1995; *Szabadság*. 5 decembrie 1995; Kerekes (întocm. de) 1998: 83–84; Gaal 2001b: 432; Asztalos 2004: 274; Todită 2009: 68; Gaal 2016a: 284.

715.

**Aici a locuit și a creat între anii
1975–1992 Poeta Moșilor
ANA VALERIA ȘOIT
1925–1992**

A cules și publicat folclor minier.

Data: în jurul anului 1995

Locul: str. Lalelelor (Mészáros), pe latura blocului C4/B.

Observații: a fost singura placă memorială amplasată pe un bloc. În jurul anului 2012, pe parcursul lucrărilor de termolizare, a fost înlăturată.

716.

Gheorghe Dima
1847–1925

Data: înainte de anul 1996

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 25, în clădirea Academiei de Muzică „Gheorghe Dima”; bustul compozitorul al cărui nume îl poartă instituția.

717.

(stema Clujului)

**POTRIVIT TRADITIEI ISTORICE
IN ACEASTA CASA S-A NASCUT
MATEI CORVIN**

FIUL MARELUI OSTEAN

IANCU DE HUNEDOARA

VOIEVOD AL TRANSILVANIEI SI GUVERNATOR AL UNGARIEI.

ROMANUL MATEI CORVIN ESTE CONSIDERAT

DATORITA INFAPTUIRILOR DIN TIMPUL DOMNIEI SALE

1458–1490

CEL MAI MARE REGE AL UNGARIEI

*

ACORDING TO HISTORICAL TRADITION

THIS IS THE HOUSE WHERE

MATTHIAS CORVINUS

THE SON OF THE GREAT VOIVODE OF TRANSYLVANIA

AND GOVERNOR OF HUNGARY

IANCU OF HUNEDOARA

WAS BORN

THE ROMANIAN MATTHIAS CORVINUS IS CONSIDERED

THE GREATEST OF ALL HUNGARIAN KINGS

DUE TO HIS ACHIEVEMENTS DURING HIS REIGN

1458–1490

1996

Data: 15 ianuarie 1996

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 6, pe Casa Matia.

Observații: placa memorială a fost dezvelită în cadrul unei festivități dedicate lui Mihai Eminescu, la aniversarea nașterii poetului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 13–14 ianuarie, 15 ianuarie, 16 ianuarie 1996; Kerekes (Întocm. de) 1998: 48; Gaal 2001b: 432, 2007: 75; Asztalos 2008: 48–49; Gaal 2016a: 284.

718.

[Alexandru Ioan Cuza (1820–1873)]

Data: 1996

Locul: Calea Moșilor (Monostori) nr. 18, în incinta Curții de Conturi; bustul domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

Observații: opera lui Ilarion Voinea.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 24–25 octombrie 1998.

<p>ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE AU POPOSIT ÎN ANII 1848–1849, ÎN TIMPUL DESFĂȘURĂRII ACTIUNILOR DE ORGANIZARE A LUPTEI PENTRU LIBERTATE ȘI UNITATE NAȚIONALĂ, GEORGE ȘI NICOLAE MARI PERSONALITĂȚI ALE REVOLUTIEI ROMÂNE</p> <p>AFIRMAREA IDEALURILOR SACRE ALE ROMÂNILOR A DECLANȘAT REPRESIUNEA SÂNGEROASĂ CONDUSĂ DE NEMESII UNGURI ÎN TIMPUL CĂREIA AU FOST UCISI PESTE 40 000 DE ROMÂNI, ȘI AU FOST INCENDIATE ȘI DISTRUSE 230 SATE.</p>	<p>IN THIS BUILDING WERE HOSTED BETWEEN 1848–1849, DURING THE DEVELOPMENT OF THE BATTLE FOR FREEDOM AND NATIONAL UNITY, BARITIU AND BALCESCU GREAT PERSONALITIES OF THE ROMANIAN REVOLUTION</p> <p>THE ATTEMPT OF THE ACTION TAKEN BY THE ROMANIAN PEOPLE FOR RACHING ITS SACRED IDEALS UNLEASHED A BLOODY REPRESSIONS LED BY HUNGARIAN ARISTOCRACY WHILE OVER 40 000 ROMANIANS WERE KILLED, VILLAGES WERE BURNED AND TOTALLY DESTROYED.</p>
---	--

Data: 15 martie 1996

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 20; pe Hotelul Biasini de odinioară.

Observații: în acest loc a stat o placă memorială amplasată înainte de anul 1969 [547], înlăturată în data de 14 martie 1996.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 16–17 martie 1996; *Szabadság*. 16 martie 1996; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 193; Gaal 2005d: 410; Todită 2009: 54; Asztalos 2015a: 174–179; Gaal 2016a: 285.

720.

**ALEXANDRU
VAIDA
VOEVOD
1872–1950**

[Pe latură:]

**SCULPTURA DE
C(ORNELIU). MEDREA
INALTATA IN 1996**

Data: 5 aprilie 1996

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi); bustul lui Alexandru Vaida-Voevod.

Observații: la origine a stat în sala de club a Partidului Național Țărănesc (1932) [381]. În anul 2012 bustul a fost dăruit Parlamentului de către nepotul politicianului și în locul celui vechi a fost inaugurat un bust nou [933].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 6–7 aprilie 1996; Gaal 2016a: 285.

721.

**GLORIE
OSTAȘULUI
ROMÂN**

Data: 9 mai 1996

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai), monumentul Glorie Ostașului Român.

Observații: opera lui Radu Aftenie. A fost amplasat cu prilejul Zilei Victoriei și a Independenței României.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 10 mai 1996; Lukács 2005: 94; Todita 2009: 68–69; Gaal 2016a: 285.

722.

ACEASTA PLACĂ A FOST DEZVELITĂ
CU PRILEJUL ÎMPLINIRII A 125 DE ANI
DE LA ÎNFIINȚAREA ȘCOLII
PEDAGOGICE CLUJENE

CLUJ-NAPOCA 1996

Data: 10 mai 1996

Locul: str. Alexandru Vaida-Voevod (Szo-pori) nr. 55, pe fațada Colegiului Pedago-gic „Gheorghe Lazăr”.

Observații: la aceeași dată școala a devenit colegiu.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 9 mai, 11–12 mai 1996.

723.

ÎN NOAPTEA DE 28/29 MAI 1946
ACEST CĂMIN STUDENTESC
A FOST ATACAT SI DEVASTAT
DE GRUPURI PROVOCATOARE ÎNARMATE

VIOLENTELE COMISE DE ACESTE
AU FOST URMATE DE PROTESTUL
STUDENTIMII CLUJENE,
CONCRETIZAT ÎN MAREA GREVĂ
ANTIREVIZIONISTĂ SI ANTICOMUNISTĂ
DIN 1–19 Iunie 1946,
CEA DINTĂI MISCARE
PENTRU APĂRAREA DEMOCRATIEI
SI
INTEGRITĂȚII TERITORIALE
A STATULUI ROMÂN.

Data: 28 mai 1996

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 11.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 29 mai 1996, *Szabadság*. 29 mai 1996; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 267–268; Asztalos 2004: 122–123; Gaal 2016a: 285.

724.

U(NIVERSITATEA). (DE) M(EDICINĂ). (ȘI) F(ARMACIE). PROF(ESOR). DR. IULIU HAȚIEGANU
-AMFITEATRUL-

PROF(ESOR). DR. GHEORGHE BILAȘCU

(relief: portretul lui Gh. B.; inscripția: GHEORGHE/ BILAȘCU/ 1863–1926)

IN MEMORIAM!

OMAGIU ȘI RECUNOȘȚINȚĂ FONDATORULUI

ȘCOLII SUPERIOARE ROMÂNEȘTI DE

STOMATOLOGIE PROMOȚIA 1971 A FAC(ULTĂȚII). DE

STOMATOLOGIE

-1996-

Data: iunie 1996

Locul: Piața Lucian Blaga (Szent György) nr. 3.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul comemorării a 70 de ani de la moartea profesorului de medicină.

(stema
Bisericii Reformate)

**GYÓGYÍTÁSOK A BETEGEKET
ÉS MONDJÁTOK NÉKIK: ELKÖ-
ZELÍTETT HOZZÁTOK AZ ISTEN
ORSZÁGA.**

LUK. 10,9

**BETHLEN KATA
DIAKÓNIAI KÖZPONT**

**ÉPÜLT ISTEN DICSŐSÉGÉRE A KÜLFÖLDI TESTVÉREGYHÁZAK ÉS
HÍVEINK SEGÍTSÉGÉVEL 1992–1996 KÖZÖTT KRISZTUS URUNK
PARANCSA SZERINT A SZERETET SZOLGÁLATÁRA, SEBEK GYÓ-
GYÍTÁSÁRA, ÉLETEK MENTÉSÉRE, ÚJ NEMZEDÉKEK NEVELÉSÉRE,
HITÜNK ÁPOLÁSÁRA.**

**FELSZENTELTETETT 1996 JÚNIUS 20-ÁN
OH URAM SEGÍTS, ADJ JÓ ELŐMENETELT...
ZSOLT. 118,25**

Traducerea: Vindecați bolnavii din ea și spuneți-le: Împărăția lui Dumnezeu este aproape de voi. (Evanghelia după Luca 10:9) Centrul Diaconic „Bethlen Kata”. Construit întru slava lui Dumnezeu, cu ajutorul bisericilor surori de peste hotare și al mirenilor noștri, între anii 1992 și 1996, după porunca Domnului nostru Hristos, pentru slujirea iubirii, vindecarea rănilor, salvarea vieților, educarea noilor generații și cultivarea credinței noastre.

Sfântit în data de 20 iunie 1996. O, Doamne, mântuiește! O, Doamne, sporește! (Psalmi 118:25)

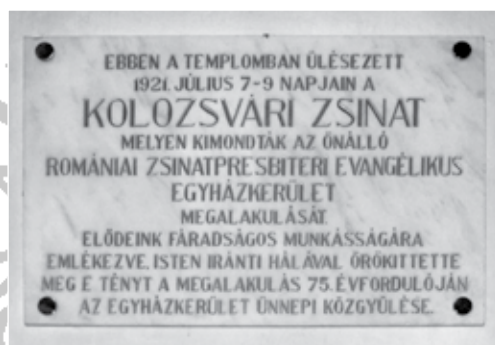
Data: 20 iunie 1996

Locul: str. Ponorului (Kézai) nr. 1, la intrarea clădirii.

Observații: în ianuarie 2018, în timpul renovării, placa a fost mutată în foaierea clădirii.

726.

EBBEN A TEMPLOMBAN ÜLÉSEZETT
1921. JÚLIUS 7-9 NAPJAIN A
KOLOZSVÁRI ZSINAT
MELYEN KIMONDTÁK AZ ÖNÁLLÓ
ROMÁNIAI ZSINATPRESBITERI EVANGÉLIKUS
EGYHÁZKERÜLET
MEGALAKULÁSÁT.
ELŐDEINK FÁRADSÁGOS MUNKÁSSÁGÁRA
EMLÉKEZVE, ISTEN IRÁNTI HÁLÁVAL ÖRÖKITETTE
MEG E TÉNYT A MEGALAKULÁS 75. ÉVFORDULÓJÁN
AZ EGYHÁZKERÜLET ÜNNEPI KÖZGYŰLÉSE.

Traducerea: În această biserică s-a întrunit, în zilele de 7-9 iulie 1921, Sinodul din Cluj, care a pronunțat formarea Episcopiei Evanghelice Sinodo-Prezbiteriene din România. Amintindu-ne de ostenelele înaintașilor, cu gratitudine față de Dumnezeu, adunarea generală festivă a Episcopiei a imortalizat acest fapt la aniversarea a 75 de ani de la înființare.

Data: 7 iulie 1996

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe latura vestică.

Observații: placa memorială a fost înlăturată în timpul restaurării din 2013 a interiorului bisericii.

Bibliografie: *Szabadság*. 9 iulie 1996; Gaal 2016a: 285.

727.

(relief: portretul lui B. G.; inscripția din jurul reliefului: **BÁLINT GÁBOR 1844-1913**)
Szentkatolnai

Dr. BÁLINT GÁBOR
orientalista – orientalist

Vetró András alkotása.
A szülőfalu ajándéka.

Traducerea: Dr. Bálint Gábor de Szentkatolna [Catalina], orientalist. Opera lui Vetřó András. Dăruită de satul natal.

Data: 13 iulie 1996

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 31, la intrarea în Catedra de Etnografie și Antropologie Maghiară a Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul aniversării a 150 de ani de la nașterea cercetătorului. Un exemplar al plăcii memoriale a fost amplasat pe locul casei natale din Catalina (Szentkatolna).

Bibliografie: *Szabadság*. 12 iulie 1996; Gaal 2016a: 282.

728.

ACEASTĂ PLACĂ A FOST
DEZVELITĂ CU PRILEJUL
ÎMPLINIRII A 80 DE ANI
DE LA ÎNFIINȚAREA
COMANDAMENTULUI
ARMATEI A-4-A

15. 08. 1996

Data: 16 august 1996

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1-3, pe fațada cazărmii.

Observații: a fost înlăturată în anul 2011, cu ocazia instalării unei alte plăci memoriale [928].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 17-18 august 1996.

729.

GENERAL DE DIVIZIE
TRAIAN MOSOIU

1868–1932

PRIMUL COMANDANT AL ARMATEI
"TRANSILVANIA"

[Pe partea din spate a postamentului:]

CONSTRUCTORI

CDT. A-4-a „TRANSILVANIA”
S.C. MARMOSIM S.A. SIMERIA
S.C. ASTRA VAGOANE ARAD

REALIZATORI

ARTIST PLASTIC:
DUMITRU COZMA
ARHITECT: RADU SPÎNU

Data: 16 august 1996

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, în curtea cazărzii; bustul generalului Traian Moșoiu.

Observații: bustul a fost ridicat cu prilejul aniversării a 80 de ani de la înființarea Armatei a 4-a Române, împreună cu un alt bust [730].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 17–18 august 1996; *Szabadság*. 17 august 1996.

730.

MARESAL
CONSTANTIN PREZAN

1861–1943

PRIMUL COMANDANT AL
ARMATEI 4-a (DE NORD)

[Pe partea din spate a postamentului:]

CONSTRUCTORI
CDT. A-4-a „TRANSILVANIA”
S.C. MARMOSIM S.A. SIMERIA
S.C. ARMATURA S.A.
CLUJ-NAPOCA

REALIZATORI
ARTIST PLASTIC:
DUMITRU COZMA
ARHITECT: RADU SPÎNU

Data: 16 august 1996

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, în curtea cazărmii; bustul mareșalului Constantin Prezan.

Observații: bustul a fost ridicat cu prilejul aniversării a 80 de ani de la înființarea Armatei a 4-a Române, împreună cu un alt bust [729].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 17–18 august 1996; *Szabadság*. 17 august 1996.

731.

D(ocitor honoris causa). **SZEDRESSY PÁL**
1875–1991
EGYHÁZKERÜLETÜNK PÜSPÖKE
ÉS GYÜLEKEZETÜNK LELKÉSZE
HALÁLÁNAK 5-IK ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL
HÁLÁVAL EMLÉKEZIK EGYHÁZKERÜLETÜNK
ÉS A KOLOZSVÁRI GYÜLEKEZET

Traducerea: Cu prilejul comemorării a 5 ani de la moartea episcopului eparhiei și a pastorului congregației noastre, doctor honoris causa Szedressy Pál (1875–1991). Eparhia noastră și congregația din Cluj comemorează moartea sa.

Data: 1996

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe peretele vestic.

Observații: placa memorială a fost înălțurată în timpul restaurării din 2013 a interiorului bisericii.

732.

**KÖRÖSI
CSOMA SÁNDOR
1784–1842**

Data: octombrie 1996

Locul: Piața Unirii (Főtér) nr. 16, în curtea exterioară a Parohiei Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”, pe peretele estic; relieful lui Körösi Csoma Sándor.

Observații: opera lui Szervátiusz Jenő, realizată în anul 1977. Muzeul Szervátiusz din incinta Parohiei a fost înființată în anul 1996.

733.

**ÉN VAGYOK AZ AJTÓ JN 10.9.
A TEMPLOM-SZENTELÉS 145. ÉVFORDULÓJÁN**

[Pe verso:]

**ÁLLÍTTATTA A HÓSTÁTIÁK KÖZÖSSÉGE
JAKAB GYÖRGY F.G. EMLÉKÉRE 1996**

[Sub liant:]

KILIN M.

KOZMA J.

Traducerea: Eu sunt poarta (Evanghelia după Ioan 10:9). Cu prilejul aniversării a 145 de ani de la sfințirea bisericii. Ridicată de comunitatea hoștezenilor, în memoria lui Jakab György, curator principal, în anul 1996.

Data: 1996

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 41, în fața Bisericii Reformate din Orașul de Jos (Biserica Reformată cu Două Turnuri); poartă memorială.

734.

(cruce)
**AICI AU CĂZUT ÎN
21 DECEMBRIE 1989
EROII MARTIRI:
CIORTEA EMIL
43 ANI
INCLEZAN IOAN
20 ANI
POP TEODOR
19 ANI**

**21 DECEMBRIE
1996**

Data: 21 decembrie 1996

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 1

Observații: placa memorială a fost spartă în 10 august 2014. A fost refăcută în decembrie.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 23 decembrie 1996.

735.

(cruce)

AICI AU CĂZUT ÎN
21 DECEMBRIE 1989
EROII MARTIRI:
MATIS LUCIAN 29 ANI
JURJA SORINEL
DORINEL 22 ANI
PEDESTRU HORIA 40 ANI
SZABÓ ATTILA 22 ANI
CIOARA VIOREL 50 ANI
ȚICLETE MIHAI CĂLIN
29 ANI
MERCA AUREL 33 ANI
BORBÉLY ISTVÁN 31 ANI
CRISTUREAN RODICA
26 ANI
TAMÁS BURGYA IOSIF
20 ANI
SABĂU IOAN 31 ANI
MARIN VERGICA 70 ANI
EGYEDI IMRE 57 ANI

21 DECEMBRIE
1996

Data: 21 decembrie 1996

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 1.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 23 decembrie 1996.

736.

(cruce)
**AICI A CĂZUT ÎN
21 DECEMBRIE 1989
EROUL MARTIR:
RUSU IOAN
40 ANI**

**21 DECEMBRIE
1996**

Data: 21 decembrie 1996
Locul: la sensul giratoriu din Piața Mărăști.
Observații: placa memorială a fost instalată în fața unei
troițe ridicată anterior [641].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 23 decembrie 1996.

737.

(cruce)
**AICI AU CĂZUT ÎN
21 DECEMBRIE 1989
EROII MARTIRI:
BORȘ GRIGORE
28 ANI
BALLAI ZOLTÁN
18 ANI CSABA
MIȘAN LUMINIȚA
21 ANI CORINA
CHIRA IOAN 36 ANI
VĂLEAN IOAN
37 ANI
NAȘC GHE(ORGHE). ADRIAN
30 ANI
POP ALEXANDRU
42 ANI
SMICAL DINU
ADRIAN 28 ANI
SZABÓ ȘTEFAN
40 ANI**

**21 DECEMBRIE
1996**

738.

Data: 21 decembrie 1996

Locul: Calea Motoilor (Monostori) nr. 102.

Observații: a fost înlăturată în decembrie 2015.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 23 decembrie 1996.

(relief: portretul lui A. I. L.)

ISTORICUL
ALEXANDRU I. LĂPĂDATU
ACADEMICIAN, PROFESOR,
OM POLITIC
1876–1950
LUPTĂTOR NEOBOSIT PENTRU
ÎNTREGIREA ROMÂNIEI

Data: în jurul anului 1996

Locul: str. Dimitrie Bolintineanu (Kölcsey) nr. 16.

Observații: în anii 1960 a existat și un precursor al acestei plăci memoriale [511].

739.

(relief: portretul lui V. F.)
**IN ACEASTA CASA A
TRAIT A GINDIT SI A
CREAT SCULPTORUL
VIRGIL FULICEA
1907-1979**

Data: după anul 1996?

Locul: str. Ion Vidu (Anonymus) nr. 12.

740.

**În această casă a locuit
între anii 1922-1940 familia
preotului și publicistului
Dr. SEBASTIAN STANCA
Aici au crescut fiii săi
OCTAVIAN medic, HORIA publicist,
RADU STANCA
poet și dramaturg
1920-1962**

Data: după anul 1996?

Locul: str. Iuliu Maniu (Szentegyház) nr. 31.

741.

E HÁZAT
A HELTAI ALAPÍTVÁNYNAK ADOMÁNYOZTA
FILEP MARGIT
1900–1992
AKI ÉLETÉT A BOLYAI EGYETEM
KÖNYVTÁROSAKÉNT AZ ERDÉLYI
MAGYAR KULTÚRA ÜGYÉNEK SZENTELTE.

Traducerea: Această casă a fost donată Fundației Heltaie de Filep Margit (1900–1992), care și-a dedicat viața cauzei culturii maghiare transilvănene în calitate de bibliotecar al Universității „Bolyai”.

Data: 14 februarie 1997

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 18, pe peretele curții casei (Fundația Bibliotecară Heltaie Gáspár).

Bibliografie: *Szabadság*. 15 februarie 1997; Gaal 2016a: 285.

742.

[Kós Károly (1883–1977)]

[Pe latura statuii:]

KÓS*A(ndrás)* (19)95

Lectura: [Realizat de] Kós András [în anul] 1995.

Data: 15 februarie 1997

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 2, în sala de festivități a Societății Muzeului Ardelean; bustul lui Kós Károly.

Bibliografie: *Szabadság*. 17 februarie 1997.

PRIN GIJA
 EPISCOPULUI GRECO-CATOLIC IULIU HOSSU ȘI A MINISTRULUI VALER POP
 PE ACEST LOC A FOST RIDICATĂ ÎNTRE ANII 1936–1937 O CRUCE DIN LEMN DE STEJAR.
 ACEASTĂ MÂNDRIE TURISTICĂ A CLUJULUI
 A FOST DINAMITATĂ ÎN 1948, DIN DISPOZIȚIA COMUNIȘTILOR CARE ÎȘI ÎNCEPEAU
 DOMINAȚIA ASUPRA ȚĂRII.
 ACTUALA SFÂNTĂ CRUCE, ÎNĂLȚATĂ DIN INIȚIATIVA
 D-LUI DR. FRANCISC ȚĂRANU,
 ESTE O VINDECARE A RĂNILOR SUFERITE DE ORAȘUL NOSTRU
 ÎN URMĂ O JUMĂTATE DE SECOL.

*

INVESTITOR
 PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA
 PROIECTANT
 ARH(ITECT). VIRGIL SALVANU
 EXECUTANT
 S. C. C. „TRANSILVANIA S. A.” „GRUP 4 INSTALAȚII”
 S. C. „FORTPRES-CUG” S. A. S. C. „TEHNOFRIG” S. A.
 PERIOADA DE EXECUȚIE
 1993–1997
 EXECUTAT DE S. C. TURNATORIA METALUL 1997.

Data: 15 martie 1997

Locul: Cetățuia (Fellegvár), pe Monumentul Eroilor, în partea dreaptă.

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială [744]. Monumentul a fost ridicat în anul 1995 [714]. Placa memorială a fost înlăturată în anii 2011–2012.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 17 martie 1997; Gaal 2016a: 286.

744.

PE ACEASTĂ ÎNĂLȚIME NUMITĂ
„CETĂȚUIA”
ȘI ÎN ALTE LOCURI DIN ZONA CLUJULUI, AU FOST EXECUTAȚI
UN MARE NUMĂR DE ROMĂNI,
ÎN CAMPANIA DE REPRIMARE A REVOLUȚIEI DE LA 1848 DIN TRANSILVANIA.

*

IN MEMORIAM

PREFECTUL
ALEXANDRU BĂTRÂNEANU,
TRIBUNII
VASILE SIMONIS,
VASILE TURCU,
ALEXANDRU ȚICUDI,
MARELE ISTORIC ȘI GÂNDITOR GERMAN
ȘTEFAN LUDWIG ROTH
ȘI MULȚI ALȚII,
UNII, CARE AU FOST POMENIȚI ÎN DOCUMENTELE VREMII,
ALȚII, CEI MAI MULȚI, ALE CĂROR NUME AU RĂMAS NECUNOSCUȚE.
EXECUTAT DE S. C. TURNATORIA METALUL 1997.

Data: 15 martie 1997**Locul:** Cetățuia (Fellegvár), pe Monumentul Eroilor, în partea stângă.**Observații:** a fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială [743]. Monumentul a fost ridicat în anul 1995 [714]. Placa memorială a fost înlăturată în anii 2011–2012.**Bibliografie:** *Adevărul de Cluj*. 17 martie 1997; Gaal 2016a: 286.

745.

1997

Lectura: [Restaurată/ridicată în anul:] 1997.**Data:** 1997**Locul:** str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 51–53, pe cheia de boltă a porții oficiului episcopal al Eparhiei Reformate din Ardeal.**Observații:** inscripția se referă la restaurarea clădirii și la construirea porții.

746.

ASOCIAȚIA PENTRU ADEVĂRUL REVOLUȚIEI DIN JUDEȚUL CLUJ

CASĂ MEMORIALĂ
21 DECEMBRIE 1989
CLUJ-NAPOCA
*
EROI MARTIRI ȘI RĂNIȚI

21 DECEMBRIE 1997

Data: 21 decembrie 1997

Locul: str. Vasile Goldiș (Klastrom) nr. 2

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul comemorării a 8 ani de la Revoluția din 1989. Asociația s-a mutat într-un alt sediu în anul 2006 [865].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 17 decembrie, 20–21 decembrie 1997.

747.

SFANTA FECIOARA

[Pe verso:]

DONATIE DIN PARTEA LUI
LUPU ALEXANDRU – AUTOR
ING(INER). TARLEA PETRISOR
TURNATORIA METALUL

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 23; statuia Sfintei Fecioare.

748.

BARITIU

24

VITRINA FELIX MEDIA

**ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE VECHIE
DE PESTE 100 DE ANI ESTE
SEDIUL UNEI TINERE FIRME
DE PUBLICITATE
CARE ÎȘI DOREȘTE
UN VIITOR ȘI UN RENUME
DE CEL PUȚIN 100 DE ANI**

Data: aproximativ 1997–2002

Locul: str. George Barițiu (Malom) nr. 24.

Observații: a fost înlăturată în anii 2010.

749.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ A TRĂIT
ÎNTRE ANII 1921–1940
(relief: portretul lui O. Gh.)
PROFESORUL UNIVERSITAR
ONISIFOR GHIBU
1883–1972
MARE PEDAGOG ROMÂN
ȘI
DASCĂL AL NAȚIUNII**

Data: 1998

Locul: str. Arany János (Schütz János) nr. 17.

750.

(relief: portretul lui Gh. I. B.)

**SOCIETATEA
ACADEMICA**

GHEORGHE I. BRATIANU

CLUJ-NAPOCA

Data: 20 februarie 1998

Locul: str. Eroilor (Deák Ferenc) nr. 6–8

Observații: amplasat cu prilejul aniversării a 100 de ani de la nașterea istoricului și politicianului. Organizația care îi poartă numele a fost înființată în anul 1995.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 24–26 iunie 1995, 21–22 februarie 1998.

751.

ÎN ACEASTĂ CASĂ
A LOCUIT ȘI A CREAT ÎNTRE ANII
1980–1988
POETUL ȘI EDITORUL
ALEXANDRU CĂPRARIU
1929–1988

Data: 6 martie 1998

Locul: str. Brașov (Vörösmarty) nr. 5.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul comemorării a 10 ani de la moartea poetului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 7–8 martie 1998.

752.

1898–1998
ISTEN SZOLGÁI : LELKIPÁSZTOROK

MOLNÁR LŐRINCZ	1898–1905
BENEDEK ÁRPÁD	1905–1931
BIRÓ MÓZES	1931–1971
NAGY ISTVÁN	1971–1986
SÓGOR SÁNDOR	1987–2001
SZŐLLŐSI JÁNOS	2003

Traducerea: [...] Slujitorii lui Dumnezeu: pastori [...].

Data: 1998

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 53, în sanctuarul Bisericii Reformate din Cartierul Podului (Hídelve), în partea stângă.

Observații: inscripția a fost completată în anul 2003.

753.

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE ȘI-A AVUT SEDIUL
PRIMA ȘCOALĂ ROMÂNEASCĂ
DIN
CLUJ-NAPOCA
ÎNFIINȚATĂ ÎN ANUL DE GRAȚIE 1853,
DUPĂ SECOLE DE ÎNTUNERIC ȘI INTOLERANȚĂ.

DEZVELITĂ LA 24 APRILIE 1998

Data: 24 aprilie 1998

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 8.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 25–26 aprilie 1998; *Szabadság*. 25 aprilie 1998; Gaal 2016a: 286.

754.

(relief: portretul
lui O. G.)

S-A DEZVELIT
ACEASTĂ PLACĂ SPRE
A SE AMINTI TUTUROR CĂ

POETUL ȘI OMUL POLITIC

OCTAVIAN GOGA

1881–1938

A FOST

DOCTOR HONORIS CAUSA

ȘI

PROFESOR

DE JURE

AL ACESTEI PRESTIGIOASE FACULTĂȚI

9 MAI 1998

Data: 9 mai 1998

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 31, pe fațada Facultății de Litere a Universității „Babeș-Bolyai”.

Observații: placa memorială a fost amplasată cu prilejul comemorării a 60 de ani de la moartea scriitorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 11 mai 1998; *Szabadság*. 15 mai 1998; Gaal 2016a: 287.

755.

OCTAVIAN GOGA 1881-1938

EDIFICAT LA 9 MAI 1998
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA

[Pe latura bustului:]

EXECUTAT LA:
S.C. „ARMĂTURA” S.A.
CLUJ-NAPOCA.

Data: 9 mai 1998

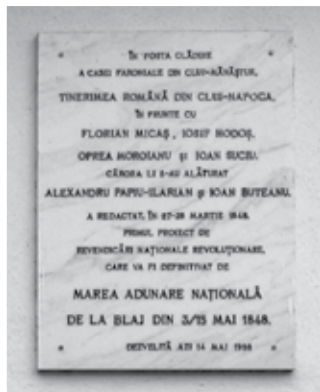
Locul: Piața Lucian Blaga (Szent György); bustul lui Octavian Goga.

Observații: opera lui Emil Crețu. Bustul a fost realizat între anii 1962 și 1970 și a fost amplasat cu prilejul comemorării a 60 de ani de la moartea scriitorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 11 mai 1998; Gaal 2016a: 287.

756.

ÎN FOSTA CLĂDIRE
A CASEI PAROHIALE DIN CLUJ-MĂNĂȘTUR,
TINERIMEA ROMÂNĂ DIN CLUJ-NAPOCA,
ÎN FRUNTE CU
FLORIAN MICAȘ, IOSIF HODOȘ,
OPREA MOROIANU ȘI IOAN SUCIU,
CĂRORA LI S-AU ALĂTURAT
ALEXANDRU PAPIU-ILARIAN ȘI IOAN BUTEANU,
A REDACTAT, ÎN 27-28 MARTIE 1848,
PRIMUL PROIECT DE
REVEDICĂRI NAȚIONALE REVOLUȚIONARE,
CARE VA FI DEFINITIVAT DE
**MAREA ADUNARE NAȚIONALĂ
DE LA BLAJ DIN 3/15 MAI 1848.**
DEZVELITĂ AZI 14 MAI 1998

Data: 14 mai 1998

Locul: str. Govora (Templom) nr. 19, pe fațada vechii parohii.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul aniversării a 150 de ani de la eveniment și amplasată de Primăria Municipiului Cluj-Napoca. În anii 2011-2012 a fost înlăturată cu ocazia renovării clădirii; câțiva ani mai târziu a fost amplasată pe o altă clădire din apropiere.

Bibliografie: Szabadság. 14 mai 1998; Adevărul de Cluj. 15 mai 1998.

757.

ÎN ACEASTĂ CASĂ
A TRĂIT ȘI A CREAT
ÎNTRE 1924-1963,
PATRIARHUL PROZEI
ROMÂNEȘTI,
ACADEMICIAN
ION AGÂRBICEANU
1882-1963.

DEZVELITĂ LA 27 MAI 1998

Data: 27 mai 1998

Locul: str. Andrei Mureșanu (Attila) nr. 31.

Observații: în anii 1960 a existat și un precursor al acestei plăci memoriale [509]. Placa memorială a fost amplasată cu prilejul comemorării a 35 de ani de la moartea scriitorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 28 mai 1998.

758.

GEORGE COȘBUC 1866–1918

EDIFICAT LA 31 MAI 1998
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA

Data: 31 mai 1998

Locul: Piața Lucian Blaga (Szent György); bustul lui George Coșbuc.

Observații: opera lui Emil Crețu. A fost realizat cu prilejul comemorării a 80 de ani de la moartea scriitorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 1 iunie 1998; Gaal 2016a: 287.

759.

LIVIU REBREANU
1885–1944

[Pe spate:]

LUCRARE REALIZATA
DE ALEXANDRU LUPU
EXECUTATA LA T(URNĂTORIA). M(ETALUL).
DONATA DE CATRE
PETRISOR TÂRLEA
SCOLII LIVIU REBREANU

Data: 1 iunie 1998

Locul: str. Moldoveanu nr. 1, în fața Școlii „Liviu Rebreanu”; bustul scriitorului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: bustul a fost inaugurat cu prilejul aniversării a 21 ani de la înființarea școlii, împreună cu un relief [760]. În anul 1996 fosta Școală nr. 23 a adoptat numele scriitorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 2 iunie 1998.

760.

(relief: portretul lui L. R.)

LIVIU REBREANU
1885–1944

Data: 1 iunie 1998

Locul: str. Moldoveanu nr. 1, lângă Școala „Liviu Rebreanu”.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 21 ani de la înființarea școlii, împreună cu un bust [759]. În anul 1996 fosta Școală nr. 23 a adoptat numele scriitorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 2 iunie 1998.

761.

**ION
CREANGĂ
1837–1889**

Data: 5 iunie 1998

Locul: Aleea Peana (Árpád-tető) nr. 2–4, în fața Școlii „Ion Creangă”; bustul scriitorului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: a fost inaugurată în cadrul festivității onomastice a școlii împreună cu un relief [762]. În anul 1997, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la înființare, fosta Școală nr. 17 a adoptat numele scriitorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 6–7 iunie 1998.

762.

(relief: portretul lui I. C.)

**ION CREANGĂ
1837 1889**

Data: 5 iunie 1998

Locul: Aleea Peana (Árpád-tető) nr. 2–4, pe fațada Școlii „Ion Creangă”.

Observații: opera lui Andrei Florian. Placa memorială a fost inaugurată în cadrul festivității onomastice a școlii, împreună cu un bust [761]. În anul 1997, cu prilejul aniversării a 25 de ani de la înființare, fosta Școală nr. 23 a adoptat numele scriitorului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 6–7 iunie 1998.

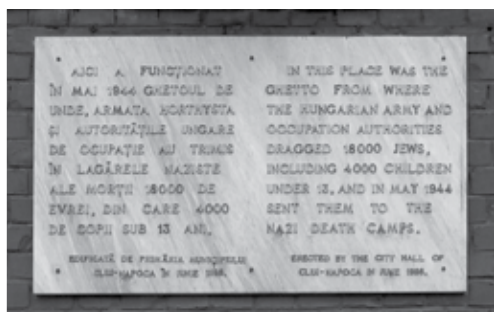
763.

**AICI A FUNCȚIONAT
ÎN MAI 1944 GHETOUL DE
UNDE, ARMATA HORTHYSTA
ȘI AUTORITĂȚILE UNGARE
DE OCUPAȚIE AU TRIMIS
ÎN LAGĂRELE NAZISTE
ALE MORTII 18 000 DE
EVREI, DIN CARE 4 000
DE COPII SUB 13 ANI.**

**EDIFICATĂ DE PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
CLUJ-NAPOCA ÎN IUNIE 1998.**

**IN THIS PLACE WAS THE
GHETTO FROM WHERE
THE HUNGARIAN ARMY AND
OCCUPATION AUTHORITIES
DRAGGED 18 000 JEWS,
INCLUDING 4 000 CHILDREN
UNDER 13, AND IN MAY 1944
SENT THEM TO THE
NAZI DEATH CAMPS**

**ERECTED BY THE CITY HALL OF
CLUJ-NAPOCA IN JUNE 1998.**

Data: iunie 1998

Locul: Bulevardul Muncii (Szentgyörgyhegyi) nr. 4, pe peretele Fabricii de Căramidă de odinioară.

Bibliografie: Lőwy 2005: 522–523.

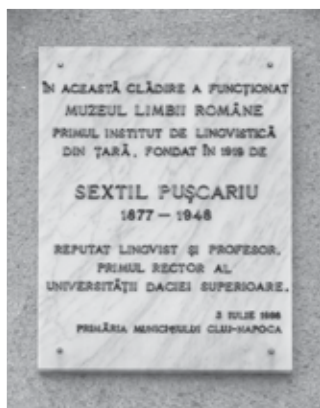
764.

**ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE A FUNCȚIONAT
MUZEUL LIMBII ROMÂNE
PRIMUL INSTITUT DE LINGVICĂ
DIN ȚARĂ, FONDAT ÎN 1919 DE**

**SEXTIL PUȘCARIU
1877–1948**

**REPUTAT LINGVIST ȘI PROFESOR,
PRIMUL RECTOR AL
UNIVERSITĂȚII DACIEI SUPERIOARE.**

**3 IULIE 1998
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA**

Data: 3 iulie 1998

Locul: str. Emil Racoviță (Erzsébet) nr. 21, pe fațada Institutului de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul comemorării a 50 de ani de la moartea lingvistului, împreună cu un bust [765].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 3–4 iulie 1998; Gaal 2016a: 287.

765.

SEXTIL PUȘCARIU
1877–1948

[Pe postament:]

SCULPTOR
MIHAI BARBU

EDIFICAT DE PRIMĂRIA
MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA
La 3 IULIE 1998

Data: 3 iulie 1998

Locul: str. Emil Racoviță (Erzsébet) nr. 21, în curtea Institutului de Lingvistică și Istorie Literară „Sextil Pușcariu”; bustul lingvistului al cărui nume îl poartă institutul.

Observații: bustul a fost realizat cu prilejul comemorării a 50 de ani de la moartea lingvistului, împreună cu o placă memorială [764]. Modelul în ipsos al bustului a fost amplasat în sala de lectură.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 3–4 iulie 1998; Gaal 2016a: 287.

766.

[Completarea textului este subliniată pe inscripția originală:]

BABA NOVAC

**CĂPITAN AL LUI
MIHAI VITEAZUL.
UCIS ÎN CHINURI GROAZNICE
DE CĂTRE UNGURI,
ÎN DATA DE
5 FEBRUARIE 1601.**

**S-A RIDICAT ACEST
MONUMENT, SPRE
CINSTIREA MEMORIEI
SALE ÎN ANUL 1975.**

Data: 23–24 septembrie 1998

Locul: str. Baba Novac (Bethlen), în fața Turnului Croitorilor (Szabók tornya), pe postamentul statuii lui Baba Novac.

Observații: statuia este opera lui Virgil Fulicea. A fost realizată în anul 1971, cu prilejul comemorării a 375 de ani de la executarea lui Baba Novac [590]. Textul a fost completat în timpul nopții. Ulterior, completarea a fost eliminată în mai 2022, iar inscripția statuii a fost schimbată în iunie [1103].

Bibliografie: *Igazság*. 3 februarie 1976; *Adevărul de Cluj*. 25 septembrie 1998; *Szabadság*. 25 septembrie 1998; Gaal 2001b: 428; Todîța 2004: 139–141; Asztalos 2009; Todîța 2009: 64; Asztalos 2014; Gaal 2016a: 287; *Maszol*. 18 mai 2022.

767.

**ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE
ȘI-A FINALIZAT STUDIILE LICEALE
MARELE PATRIOT ȘI REVOLUȚIONAR ROMÂN
(relief: portretul lui A. P.)
ARON PUMNUL
1818–1866**

**FILOLOG, ISTORIC, TEOLOG ȘI CRITIC LITERAR
ILUSTRU MENTOR AL LUI
MIHAI EMINESCU
DEZVELITĂ LA DATA DE 27 NOIEMBRIE 1998
DE PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA**

Data: 27 noiembrie 1998

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, pe fațada Liceului Teoretic „Báthory István” (fostul Liceu Regal).

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 180 de ani de la nașterea criticului literar.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 27 noiembrie, 28–29 noiembrie 1998; *Szabadság*. 28 noiembrie, 30 noiembrie 1998; Gaal 2016a: 287.

768.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ
A LOCUIT ȘI A CREAT ÎNTRE ANII
1980–1987
POETUL
AUREL GURGHIANU
1924–1987**

Data: 1998

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 3.

Observații: placa memorială a fost realizată la centenarul morții poetului.

769.

PE ACEST LOC SE VA ÎNĂLȚA
REPLICA ÎN MĂRIME NATURALĂ
A MONUMENTULUI

COLUMNA LUI TRAIAN

1 DECEMBRIE 1998
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA

Data: 1 decembrie 1998

Locul: Piața Unirii (Főtér); piatra de temelie a replicii Colomnei lui Traian.

Observații: placa memorială a fost înlăturată în luna septembrie 2004. Ulterior a fost înlăturat și postamentul.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*, 2 decembrie 1998; Gaal 2016a: 284, 287.

770.

MINISTERUL EDUCAȚIEI
NAȚIONALE
ȘCOALA NICOLAE IORGA
CLUJ-NAPOCA
1928–1998

Data: 5 decembrie 1998

Locul: str. Războieni (Ráskai Lea) nr. 67, pe fațada Școlii „Nicolae Iorga”.

Observații: a fost realizată cu prilejul aniversării a 70 de ani de la înființarea școlii.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*, 4 decembrie 1998.

771.

ALEXANDRU IOAN CUZA
1859–1866

(stema principatelor române unite; inscripția: **1859 1866**)

[Pe spate:]

AUTOR
ILARION VOINEA 1998
EXECUTAT
TURNATORIA METALUL CLUJ

Data: 24 ianuarie 1999

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) colț cu str. Cuza Vodă (Postakert); bustul domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

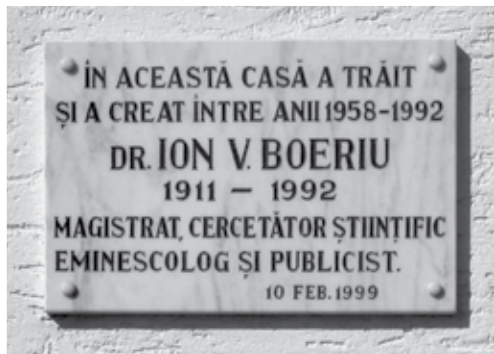
Observații: bustul a fost amplasat cu prilejul aniversării a 140 de ani de la Unirea Principatelor Române. În 2020, cu prilejul reamenajării pieței, bustul a fost mutat mai încolo [1080].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 25 ianuarie 1999; Gaal 2016a: 287.

772.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT ȘI A
CREAT ÎNTRE ANII 1958–1992
DR. ION V. BOERIU

1911–1992
MAGISTRAT, CERCETĂTOR ȘTIINȚIFIC
EMINESCOLOG ȘI PUBLICIST.
10 FEB(RUARIE). 1999

Data: 10 februarie 1999

Locul: str. Ion Budai Deleanu (Apponyi) nr. 21.

773.

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE
A LOCUIT
ILUSTRUL LINGVIST,
PROF(ESOR). UNIV(ERSITAR).
DR. NICOLAE DRĂGANU
1884–1939
DECAN AL
FACULTĂȚII DE LITERE,
RECTOR AL
ALMEI MATER NAPOCENSIS
ȘI
PRIMAR AL CLUJULUI
ÎNTRE ANII 1933–1938.
DEZVELITĂ DE PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
CLUJ-NAPOCA, LA 18 FEBRUARIE 1999.

Data: 18 februarie 1999

Locul: Piața Universității (Egyetem) nr. 1.

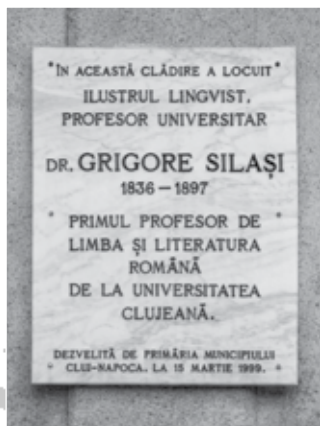
Observații: placa memorială a fost amplasată cu prilejul aniversării a 115 ani de la nașterea lingvistului.

Bibliografie: Szabadság. 10 martie 1999; Gaál 2016a: 287.

774.

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE A LOCUIT
ILUSTRUL LINGVIST,
PROFESOR UNIVERSITAR
DR. GRIGORE SILAȘI
1836–1897
PRIMUL PROFESOR DE
LIMBA ȘI LITERATURA

**ROMÂNĂ
DE LA UNIVERSITATEA
CLUJEANĂ.
DEZVELITĂ DE PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
CLUJ-NAPOCA, LA 15 MARTIE 1999.**

Data: 15 martie 1999

Locul: str. Bisericii Ortodoxe (Görögtemplom) nr. 5.

Observații: în anii 1960 a existat și un precursor al acestei plăci memoriale [504].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 16 martie 1999; *Szabadság*. 16 martie 1999; Gaal 2016a: 287.

775.

**PROF(ESOR). DR.
NICULAE STANCIOIU
1939–1995**

Data: 21 martie 1999

Locul: Calea Moților (Monostori) nr. 19–21, în curtea Institutului Inimii „Nicolae Stancioiu” (Clinica I); bustul profesorului de medicină al cărui nume îl poartă clinica.

Observații: opera lui Ilarion Voinea. Bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 60 de ani de la nașterea profesorului de medicină care a înființat institutul.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 22 martie 1999.

776.

(stema jandarmeriei)

COMANDANȚII UNITĂȚII

COL. GEORGESCU ALEXANDRU

15.09.1948–15.09.1963

COL. IONIȚA ION

15.09.1963–31.12.1998

LT. COL. BORBE LIVIU

01.01.1999–

Data: 29 aprilie 1999

Locul: str. Năvodari (Obsitos) nr. 15, pe peretele dinspre curte al Inspectoratului de Jandarmi Județean Cluj.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu ocazia aniversării a 80 de ani de la înființarea jandarmeriei, în cadrul unei festivități onomastice: s-a conferit Brigăzii de Jandarmi denumirea „Someșul”.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 30 aprilie 1999.

777.

[În partea dreaptă:]

CINE
VREA SĂ
VINĂ DUPĂ
MINE SĂ-ȘI
IA CRUCEA SA
ÎN TOATĂ ZIUA
ȘI SĂ-MI UR-
MEZE MIE

[În față:]

EU SINT CALEA
ADEVARUL SI VIATA
RIDICATU-SA
ACEASTA RAS-
TIGNIRE INTRU
AMINTIREA
PROF.
ROMULUS
VUIA
SI VALERIU
BUTURA

[În partea stângă:]

CRUCEA PODOBA
BISERICI CRUCEA
MÂNTUIREA
CREDINCIOȘILOR
CRUCEA PAVAZA
IMPARATIILOR
CRUCEA MARIREA
INGERILOR
SI PIERIREA
DRACILOR

[Pe spate:]

ACEASTĂ SF.
CRUCE A FOST
LUCRATĂ DE
PETRIȘOR
IOAN, COLCE-
RIU ROMAN ȘI
DOSAN IOAN
1993.

Data: 30 mai 1999.

Locul: str. Tăietura Turcului (Törökvágás) f.n., în incinta Parcului Etnografic Național „Romulus Vuia”; troiță.

Observații: este replica unei troițe donate muzeului în anul 1987. A fost inaugurată cu ocazia aniversării a 70 de ani de la înființarea parcului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 31 mai 1999.

778.

**ONISIFOR
GHIBU
1883–1972**

Data: 15 iunie 1999

Locul: str. Alexandru Vlahuță (Álmos) nr. 12–14, în fața Liceului Teoretic „Onisifor Ghibu”; bustul profesorului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: opera lui Ilarion Voinea. În decembrie 1995 fostul Liceul Teoretic nr. 5 a adoptat numele pedagogului și politicianului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 11 decembrie 1995, 16 iunie 1999; Gaal 2016a: 284.

779.

ROMULUS VUIA
1887–1963

[Pe spate:]

AUTOR ILARION VOINEA 1999
TRANSPUS – BRONZ
SC TURNATORIA METALUL
EXECUTAT CU SPRIJINUL
PRIMARIEI CLUJ-NAPOCA

Data: 6 octombrie 1999

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 21, în curtea Muzeului Etnografic al Transilvaniei; bustul lui Romulus Vuia.

Observații: bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 70 de ani de la înființarea muzeului în aer liber care poartă numele etnografului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 7 octombrie 1999.

780.

IOAN BOB
1739–1830

[Pe spate:]

EXECUTAT SI DONAT DE
AUTOR ILARION VOINEA
SI
SC TURNATORIA METALUL

Data: 30 noiembrie 1999

Locul: str. Episcop Ioan Bob (Kismester) nr. 5, în curtea bisericii greco-catolice; bustul episcopului Ioan Bob.

Observații: bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 260 de ani de la nașterea episcopului greco-catolic și a fost inaugurat în cadrul festivității onomastice a școlii din apropierea bisericii: fosta Școală Generală nr.

2 a adoptat numele episcopului. În octombrie 2013, cu prilejul reamenajării spațiului bisericii, a fost mutat mai încolo.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 1 decembrie 1999.

781.

HOREA
1730–1785

[Pe spate:]

AUTOR ILARION VOINEA
TRANSPUS – BRONZ
SC TURNATORIA METALUL
DONAT DE:
PRIMARIA CLUJ-NAPOCA
16 DEC(EMBRIE). 1999

Data: 16 decembrie 1999

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 19/A, în curtea Școlii „Horea”; bustul conducătorului răscoalei, al cărui nume îl poartă școala.

Observații: a fost inaugurat cu prilejul comemorării a 215 ani de la Răscoala din 1784. În anul 1994, cu ocazia aniversării a 31 de ani de la înființarea școlii și cu prilejul comemorării a 210 de ani de la Răscoala din 1784, fosta Școală nr. 14 a adoptat numele conducătorului răscoalei.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 15 decembrie 1999.

782.

**MIHAI
EMINESCU
1850–1889**

[Pe spate:]

**DEZVELIT DE PRIMARIA
MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA
LA 15. 01. 2000.**

**EXECUTAT:
SCULPTOR EMIL CRETU
SC TURNATORIA METALUL
CLUJ 2000**

Data: 15 ianuarie 2000

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 94–96, în curtea Liceului „Mihai Eminescu”; bustul poetului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: a existat și un precursor al acestui bust, inaugurat în anul 1958 [494]. Bustul a fost amplasat cu prilejul aniversării a 150 de ani de la nașterea poetului.

Bibliografie: *Szabadság*. 15 ianuarie 2000; *Adevărul de Cluj*. 15–16 ianuarie 2000; Gaal 2016a: 289.

783.

ÎN MEMORIA

DR. IULIAN POP

**PRIMUL PRIMAR ROMÂN
AL MUNICIPIULUI
CLUJ-NAPOCA**

19. 01. 1919–13. 04. 1923

**DEZVELITĂ LA DATA DE 19 IANUARIE 2000
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA**

Data: 19 ianuarie 2000

Locul: Piața Unirii (Fő tér) nr. 1.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 81 de ani de la instalarea primarului.

Bibliografie: Asztalos 2000b; Gaal 2016a: 289.

784.

ACEST EDIFICIU A GĂZDUIT
RESORTUL CULTELOR ȘI
INSTRUCȚIUNII PUBLICE AL
CONSILIULUI DIRIGENT
ÎNTRE ANII 1919-1920
ȘI
PRIMUL SEDIU AL DIRECȚIEI
PENTRU TRANSILVANIA AL
ARHIVELOR STATULUI
SUB CONDUCEREA
ISTORICULUI ȘTEFAN METEȘ
ÎNTRE ANII 1923-1937

DEZVELITĂ LA 15 MARTIE 2000
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA

Data: 15 martie 2000

Locul: str. Albert Einstein (Teleki Mihály) nr. 14.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 15 martie, 16 martie 2000.

785.

RENÉ JEANNEL
1879–1965

AMPLASAT DE PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA
25. 03. 2000

Data: 25 martie 2000

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7, în curtea Institutului de Speologie; bustul lui René Jeannel.

Observații: opera lui Romul Ladea. Bustul a fost inaugurat în cadrul Zilelor Francofoniei, cu prilejul aniversării a 80 de ani de la înființarea Institutului de Speologie.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 27 martie 2000; Gaal 2016a: 289.

786.

OCTAVIAN GOGA
1881–1938

REALIZAT SI AMPLASAT
LA 12 APRILIE 2000
PRIMARIA MUNICIPIULUI
CLUJ-NAPOCA

[Pe spate:]

AUTOR ILARION VOINEA
TURNAT IN BRONZ
DE
TURNATORIA METALUL

Data: 12 aprilie 2000

Locul: Aleea Peana (Árpád-tető) nr. 16, în fața Școlii „Octavian Goga”; bustul poetului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: bustul a fost inaugurat cu prilejul festivității de redenumire a Școlii nr. 29 de până atunci.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 8–9 aprilie, 13 aprilie 2000.

787.

**DAVID PRODAN
1902–1992**

**REALIZAT SI AMPLASAT LA 13 Iunie 2000
PRIMARIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA**

[Pe spate:]

**AUTOR PROF(ESOR). GOCAN E(UGEN).
TURNAT IN BRONZ DE
TURNATORIA METALUL**

Data: 13 iunie 2000

Locul: str. Meseriilor (Ipar) nr. 18–20, în curtea Școlii „David Prodan”; bustul istoricului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: fosta Școală nr. 28 a adoptat numele istoricului în anul 1999, cu prilejul aniversării a 65 de ani de la înființare.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 23 noiembrie 1999, 14 iunie 2000.

788.

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE
ȘI-A DESFĂȘURAT ACTIVITATEA

REVISTA STEAUA
ÎN ANII 1950 ȘI 1951,
PE ATUNCI
ALMANAHUL LITERAR,
PRIMA PUBLICAȚIE
POSTBELICĂ ROMÂNEASCĂ
DE CULTURĂ LA
CLUJ-NAPOCA

DEZVELITĂ LA DATA DE 14 IUNIE 2000
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA

Data: 14 iunie 2000

Locul: str. Bolyai János nr. 1

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul aniversării a 150 de ani de la nașterea poetului Mihai Eminescu. A fost înlăturată cu prilejul renovării casei, în august 2007.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 15 iunie 2000; Gaal 2016a: 289.

789.

ÎN MEMORIA ILUSTRULUI FIZICIAN,

PROF(ESOR). UNIV(ERSITAR). AUGUSTIN MAIOR

1882–1963

MEMBRU AL ACADEMIEI DE ȘTIINȚĂ,
INVENTATORUL TELEFONIEI MULTIPLE.

DEZVELITĂ DE PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
CLUJ-NAPOCA, LA 7 IULIE 2000.

Data: 7 iulie 2000

Locul: str. Octavian Goga (Józsa Béla) nr. 9, pe fațada casei.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 6 iulie 2000.

790.

REMÉNYIK SÁNDOR

A KETTŐS MILLENNIUMI
ÜNNEPSÉGEK ESZTEN-
DEJÉBEN EMELTETTE AZ
EVANGÉLIKUS EGYHÁZ
2000 AUGUSZTUS 27-ÉN

Traducerea: Ridicată de Biserica Evanghelică în anul festivităților milenare duble, în data de 27 august 2000.

Data: 27 august 2000

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în curtea Parohiei Evanghelice-Luterane; bustul lui Reményik Sándor.

Observații: opera lui Vágó Gábor.

Bibliografie: *Szabadság*. 28 august 2000; Gaal 2016a: 289.

791.

(relief: coroană, sceptru, glob crucifer; inscripția: **MILLENNIUM**)

**EZEN MILLENNIUMI
EMLÉKTÁBLÁT
AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET
IGAZGATÓTANÁCSA
ÁLLÍTOTTA A KERESZTYÉN
ÁLLAMALAPÍTÁS
1000. ÉVFORDULÓJÁN
KOLOZSVÁROTT,
2000. OKTÓBER 31-ÉN.**

(relief: stema Bisericii Reformate; inscripția din jur: „**HA ISTEN VELÜNK, KICSODA ELLENÜNK?**”/„**SI DEUS PRO NOBIS, QUIS CONTRA NOST?**”)

**TERVEZTE ÉS FELAJÁNLOTTA
PÉCSI L. DÁNIEL**

Traducerea: Această placă memorială milenară a fost amplasată de Consiliul Director al Eparhiei Reformate din Ardeal, la mileniul înființării statului creștin, la Cluj, în data de 31 octombrie 2000. „Dacă Dumnezeu e cu noi, cine poate fi împotriva noastră?”

Data: 31 octombrie 2000

Locul: sanctuarul Bisericii Reformate de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu), în partea dreaptă.

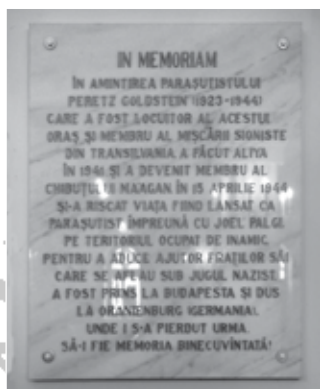
Observații: placa memorială a fost amplasată cu prilejul aniversării Reformei Protestante.

Bibliografie: Gaal 2016a: 289.

792.

**IN MEMORIAM
ÎN AMINTIREA PARAȘUTISTULUI
PERETZ GOLDSTEIN (1923–1944)
CARE A FOST LOCUITOR AL ACESTUI
ORAȘ ȘI MEMBRU AL MIȘCĂRII SIONISTE
DIN TRANSILVANIA. A FĂCUT ALIYA
ÎN 1941 ȘI A DEVENIT MEMBRU AL
CHIBUȚULUI MA'AGAN. ÎN 15 APRILIE 1944
ȘI-A RISCAT VIAȚA FIIND LANSAT CA**

**PARAȘUTIST ÎMPREUNĂ CU JOEL PALGI,
PE TERITORIUL OCUPAT DE INAMIC,
PENTRU A ADUCE AJUTOR FRAȚILOR SĂI
CARE SE AFLAU SUB JUGUL NAZIST.
A FOST PRINS LA BUDAPESTA ȘI DUS
LA ORANIENBURG (GERMANIA),
UNDE I S-A PIERDUT URMA.
SĂ-I FIE MEMORIA BINECUVÎNTATĂ!**

Data: 31 octombrie 2000

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Neologă.

Observații: a fost amplasată împreună cu o altă placă [793].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 1 noiembrie 2000; *Szabadság*. 1 noiembrie 2000; Löwy 2005: 523.

793.

לזכר

הצנחן פרץ גולדשטיין מקלוז, 1944–1923

חניך התנועה הציונית בטרנסילבניה.

עלה ארצה בשנת 1941 והיה בין

מייסדי קיבוץ מעגן.

ב-1943 התנדב ליחידת צנחנים.

ב-15 באפריל 1944 צנח יחד עם חברו,

יואל פלגי, מאחורי קווי האויב

במטרה להציל יהודים ולהילחם

בנאצים.

פרץ גולדשטיין נעצר בכודפשט

והועבר לאורניבורג שבגרמניה

ושם נעלמו עקבותיו.

יהא זכרו ברוך!

Traducerea: În amintirea parașutistului clujean Peretz Goldstein (1923–1944), membru al mișcării sioniste din Transilvania. A făcut alyia [a emigrat în Palestina] și a devenit membru fondator al chibuțului Ma'agan. În anul 1943 s-a înrolat ca voluntar în unitatea de parașutiști. În 15 aprilie 1944 a fost lansat ca parașutist împreună Joel Palgi, pe teritoriul ocupat de inamic, pentru a aduce ajutor evreilor și a lupta împotriva nașiștilor. A fost prins la Budapesta și dus la Oranienburg (Germania), unde i s-a pierdut

urma. Să-i fie amintirea binecuvântată! (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányaí Viktória.)

Data: 31 octombrie 2000

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Neologă.

Observații: a fost amplasată împreună cu o altă placă [792].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 1 noiembrie 2000; *Szabadság*. 1 noiembrie 2000; Löwy 2005: 523.

794.

Isten iránti hálával
állította az
UNITÁRIUS KOLLÉGIUM
MILLENNIUM 2000
emlékére

Traducera: Amplasată cu recunoștință față de Dumnezeu de Colegiul Unitarian, în amintirea mileniului.

Data: 12 noiembrie 2000

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, pe palierul Colegiului Unitarian, în partea stângă.

Observații: placa memorială a fost amplasată în cadrul zilelor colegiului.

Bibliografie: Gaal 2001g: 217–218, 2016a: 289.

795.

(relief: coroană, sceptru, glob crucifer; inscripția: **MILLENNIUM**)

**AZ EMLÉKTÁBLÁT A MAGYAR
ÁLLAMALAPÍTÁS EZREDÉVES
ÉVFORDULÓJÁN ÁLLÍTOTTA
AZ ERDÉLYI UNITÁRIUS EGYHÁZ
KOLOZSVÁROTT.**

2000. (relief; inscripția din jur: „LEGYETEK TEHÁT OKOSAK, MINT A KÍGYÓ ÉS
SZELEDEK, MINT A GALAMBOK” MÁTÉ 10/16/ AZ UNITÁRIUS EGYHÁZ ŐSI
CÍMERE) XI. 26-án.
ADOMÁNYOZTA PÉCSI L. DÁNIEL

Traducerea: Placa memorială a fost amplasată cu prilejul comemorării a o mie de ani de la înființarea statului maghiar de Biserica Unitariană din Transilvania, la Cluj, în data de 26 noiembrie („Fiți, așadar, înțelepți ca șerpii și simpli ca porumbeii.” Evanghelia după Matei 10:16. Stema străveche a Bisericii Unitariene.) 2000. Donată de Pécsi L. Dániel.

Data: 26 noiembrie 2000

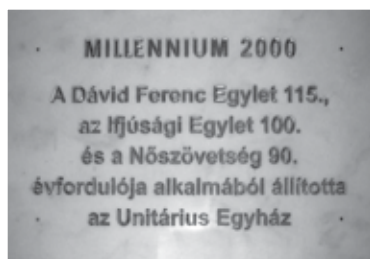
Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, pe palierul etajului I al Colegiului Unitarian, în partea stângă.

Bibliografie: *Szabadság*. 27 noiembrie 2000; Gaal 2001g: 217–218, 2016a: 289.

796.

MILLENIUM 2000

**A Dávid Ferenc Egylet 115.,
az Ifjúsági Egylet 100.
és a Nőszövetség 90.
évfordulója alkalmából állította
az Unitárius Egyház**

Traducerea: A fost amplasată cu prilejul aniversării a 115 ani de la înființarea Asociației „Dávid Ferenc”, a 100 de ani de la înființarea Organizației de Tineret și a 90 de ani de la înființarea Asociației Femeilor, de către Biserica Unitariană.

Data: 26 noiembrie 2000

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, pe palierul etajului I al Colegiului Unitarian, în partea stângă.

Bibliografie: Gaal 2001g: 217–218, 2016a: 289.

797.

ANGHEL

SALIGNY

1854 (relief: portretul lui A. S.) **1925**

(relief: pod)
**COLEGIUL TEHNIC DE
CONSTRUCȚII
„ANGHEL SALIGNY”
CLUJ-NAPOCA**

TOSA
2000

Data: 27 decembrie 2000

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 128–130, pe fațada Colegiului Tehnic „Anghel Saligny”.

Observații: opera lui Cornel Toșa. A fost inaugurată cu prilejul aniversării a 146 de ani de la nașterea și a 75 de ani de la moartea inginerului constructor și academici-anului, în cadrul festivității onomastice a școlii: Grupul Școlar Industrial de Construcții-Montaj „Traian Vuia” și-a schimbat denumirea în Colegiul Tehnic „Anghel Saligny”.

798.

**SPIRU HARET
1851–1912**

Data: după anul 2000

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 74, în curte Universității „Spiru Haret”; bustul matematicianului al cărui nume îl poartă universitatea.

799.

**AICI ÎN FOSTUL RESTAURANT „NEW YORK”,
ACTUALUL „CONTINENTAL”,
A FOST PREGĂTITĂ APARIȚIA, LA 1 MAI 1921,
A CUNOSCUTEI REVISTE**

GÂNDIREA

**ROD AL IDEALURILOR MARI UNIRI,
PRIN STRĂDANIA ȘI TALENTUL UNOR SCRITORII
DIN TOATE PROVINCILE ROMÂNEȘTI:
CEZAR PETRESCU, GIB I. MIHĂESCU,
LUCIAN BLAGA, ADRIAN MANIU, D.I. CUCU
ȘI ALȚII.**

**ACEASTĂ PLACĂ A FOST AMPLASATĂ DE
PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA LA 2 MAI 2001**

Data: 2 mai 2001

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 1

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 80 de ani de la apariția revistei.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 28 aprilie–1 mai 2000; Gaal 2016a: 290.

800.

ROMÂNIA
MINISTERUL EDUCAȚIEI ȘI CERCETĂRII

ȘCOALA CU CLASELE I-VIII

IOAN LUPAȘ

ISTORIC, ACADEMICIAN, FONDATOR ȘI PROFESOR AL
UNIVERSITĂȚII REGELE FERDINAND I

(relief: portretul
lui I. L.)

1880 Ioan Lupăș 1967

Data: 5 iunie 2001

Locul: Calea Mănăștur (Monostori) nr. 22–24, pe fațada Școlii Generale „Ioan Lupăș”.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul aniversării a 121 de ani de la nașterea istoricului și a fost inaugurată în cadrul festivității onomastice a școlii: fosta Școala Generală nr. 2 a adoptat numele istoricului. În ianuarie 2007 școala a fost mutată; a fost comasată cu Liceul Teoretic „Eugen Pora”.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 2–3 iunie 2001.

801.

**SIGISMUND
TODUȚĂ
1908–1991**

Data: 7 iunie 2001

Locul: Parcul Central (Sétatér); bustul lui Sigismund Toduță.

Observații: opera lui Virgil Fulicea. Potrivit registrului Primăriei, bustul era deja finalizat în anul 1954. În anul 2008 a fost furat. Pe postamentul lui a fost inaugurat un nou bust în anul 2012 [937].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 8 iunie 2001; Gaal 2016a: 290.

802.

[Latura estică:]

**HŐSI HALÁLT HALTAK AZ ELSŐ
VILÁGHÁBORUBAN 1914–1918
LÉNÁRT JÁNOS JULI
KÁLI JÓZSEF
VINCZE FERENC
ISTEN LÉGY IRGALMAS
NÉKEM BŰNÖSNEK LUK 18:13**

[Latura vestică:]

**SZAMOSFALVÁN ELESET(T) ÉS IDE
ELTEMETETT MAGYARORSZÁGI
KATONÁK 1944
HAJNAL JÁNOS
KÁLI FERENC
MUZUL KÁLMÁN
HODOS GYULA
DOBOS BÉLA
MINDENEKBE HÁLÁT ADJATOK
MERT EZ AZ ISTEN AKARATA [1 THESSZ. 5:18]**

[Latura nordică:]

HŐSI HALÁLT HALTAK A II-DIK
VILÁGHÁBORUBAN 1940–1944
VINCZE MÁRTON
LÉNÁRT GYÖRGY
LÉNÁRT FERENC
HEGEDŰS JÓZSEF
ZSELYKI MIKLOS
DANI MÁRTON
SZABI JÁNOS
LÉGY HIV MIND HALÁLIG ÉS
NEKED ADOM AZ ÉLETNEK
KORONÁJÁT JEL. 2:10
KEGYELETTEL A SZAMOSFALVI
EGYHÁZ TAGJAI 2001

[Kivitelezte:] Fábíán

Latura estică

Latura vestică

Latura nordică

Traducerea:

Căzuți eroic în Primul Război Mondial, 1914–1918: Lénárt János, [...]. Dumnezeuule, ai milă de mine, păcătosul. Luca 18:13.

Soldați din Ungaria căzuți și înmormântați în Someșeni, 1944: Hajnal János, [...]. Dați mulțumire pentru toate, căci aceasta este voia lui Dumnezeu. (I Tes. 5:18)

Căzuți eroic în al Doilea Război Mondial, 1940–1944: Vincze Márton, [...]. Fii credincios până la moarte și îți voi da cununa vieții. Apocalipsul 2:10. Cu pioșenie credincioșii bisericii din Someșeni, 2001. [Executat de:] Fábíán (János).

Data: august 2001

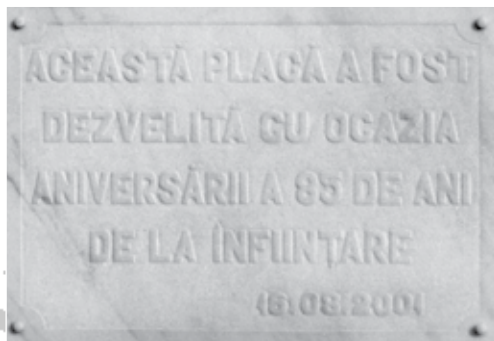
Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi) nr. 36, în cimitirul din Someșeni; Monumentul Eroilor din Războaiele Mondiale.

Observații: opera lui Fábíán Ferenc.

803.

**ACEASTĂ PLACĂ A FOST
DEZVELITĂ CU PRILEJUL
ANIVERSĂRII A 85 DE ANI
DE LA ÎNFIINȚARE**

16. 08. 2001

Data: 16 august 2001

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, pe fațada cazărmii.

Observații: cu această ocazie corpul de armată a primit numele „Mareșal Constantin Prezan”. În 2016, când a fost amplasată o altă placă [1011], aceasta a fost înlăturată.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 17 august 2001; *Szabadság*. 17 august 2001.

804.

**INAUGURAT AZI 16.08.2001
ÎN PREZENȚA DOMNULUI
PRIM MINISTRU ADRIAN NĂSTASE
ȘI A DOMNULUI
MINISTRU DE INTERNE IOAN RUS**

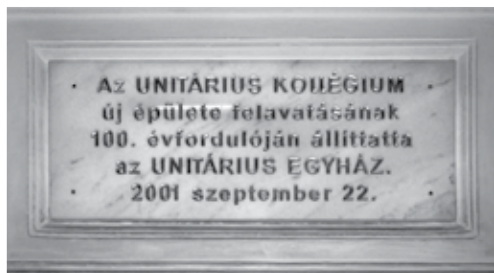
Data: 16 august 2001

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 69–71, la intrarea în sediul Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Avram Iancu” al Județului Cluj.

Observații: a fost realizată cu ocazia inaugurării noii clădiri a Inspectoratului.

805.

Az UNITÁRIUS KOLLÉGIUM
új épülete felavatásának
100. évfordulóján állította
az UNITÁRIUS EGYHÁZ.
2001 szeptember 22.

Traducerea: Amplasată de Biserica Unitariană la centenarul inaugurării noii clădiri a Colegiului Unitarian, în 22 septembrie 2001.

Data: 22 septembrie 2001

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, pe palierul Colegiului Unitarian, în partea dreaptă.

Bibliografie: Gaal 2016a: 290.

806.

ALEXANDRU
LAPEDATU

1876–1950

Data: 26 octombrie 2001

Locul: în fața clădirii de pe str. Dimitrie Bolintineanu (Kölcsey) nr. 16; bustul lui Alexandru Lapedatu.

Observații: bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 125 de ani de la nașterea și a 50 de ani de la moartea politicianului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 25 octombrie 2001.

807.

(portretul lui B. I.) **E HÁZBAN
SZÜLETETT
KISMARJAI** (stema lui B. I.)

**BOCSKAI ISTVÁN
MAGYAR- ÉS ERDÉLYORSZÁG
FEJEDELME
A SZÉKELYEK GRÓFJA
1557. I. 1-ÉN.**

**A GYŐZTES SZABADSÁGHARC
VEZÉRE**

KASSÁN HUNYT EL 1606. XII. 29-ÉN.

**KOLOZSVÁRON RAVATALOZTÁK.
GYULAFEHÉRVÁRON TEMETTÉK.**

**A HÁLÁVAL EMLÉKEZŐ
UTÓKOR NEVÉBEN**

2001. X. 27-ÉN

**KÖZADAKOZÁSBÓL ÁLLÍTTATTA
A BOCSKAI ISTVÁN
HAGYOMÁNYŐRZŐ EGYESÜLET**

Traducerea: În această casă s-a născut Bocskai István de Kismarja, principele Ungariei și al Transilvaniei, contele secuilor, în data de 1 ianuarie 1557. Liderul luptei victorioase pentru independență s-a stins din viață la Kassa [Cașovia], în data de 29 decembrie 1606. Siciul cu corpul său neînsuflit a fost expus la Cluj. În mormântarea sa a avut loc la Alba Iulia. Amplasată de Bocskai István Hagymányörző Egyesület [Asociația pentru Păstrarea Tradiției „Bocskai István”], din donații publice.

Data: 27 octombrie 2001

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 4, pe palierul de la etaj.

Observații: placa memorială a fost inaugurată la mult timp după ce a fost realizată. Înaintea amplasării a fost depozitată în sanctuarul Bisericii Reformate de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu). Placa memorială a fost amplasată la locul ei actual cu prilejul aniversării a 395 de ani de la războiul pentru independență condus de Bocskai.

Bibliografie: *Szabadság*. 29 octombrie 2001; Gaal 2016a: 290.

808.

COLEGIUL ECONOMIC

”Dr. IULIAN POP”

Această placă a fost dezvelită cu prilejul aniversării a 80 de ani de la înființarea școlii

1921–2001

Data: 27 octombrie 2001

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 19, pe fațada Colegiului Economic „Dr. Iulian Pop”.

Observații: a fost inaugurată împreună cu un bust [809].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*, 24 octombrie 2001.

809.

DR. IULIAN POP

1880–1924

Data: 27 octombrie 2001

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 19, pe fațada Colegiului Economic „Dr. Iulian Pop”; bustul fostului primar al Clujului al cărui nume în poartă colegiul.

Observații: a fost inaugurat împreună cu o placă memorială [808].

810.

[EMLÉKÉRE]
 [VOLT CS(ÁSZÁRI). K(IRÁLYI). HUSZÁR ŐRNAGY]
 [KÉSŐBB HONVÉD ALEZREDES]
 [CS(ÍK.)] MADÉF[ALVI]
 [TA]MÁS AND[RÁRNAK]
 [KI SZŰ(LETETT). O[CT](OBRIS). [26 1784.]
 [HA]ZA IRÁNTI SZER[ETETÉÉRT]
 [MIN]T VÉRTANU KISZ[ENVEDETT]
 [K]OLO'SVÁRT NOV(EMBRIS). 9. [1849.]
 EMELVE
 [CS(ÍK.)] SZÉKI HONVÉD EGYLE[T ÁLTAL]
 [TÖ]BB LELKES KOLO'SV[ÁRI]
 [POLGÁ]ROK HOZZÁ]ÁRUL[TÁVAL]
 [18]69

[Insciptia din 2002 de pe postament:]

TAMÁS ANDRÁS ÉS SÁNDOR LÁSZLÓ
 EMLÉKÉRE (1848)

Traducerea: Ridicată în amintirea fostului maior de husari imperial și regal, ulterior sublocotenent al honvezilor, Tamás András din Csíkmadéfalva [Siculeni], născut în data de 26 octombrie 1784, care și-a dat sufletul ca martir din dragoste față de patrie la Cluj, în data de 9 noiembrie 1849, de către Asociația Honvezilor din Csíkszék [Scaunul Ciuc], cu contribuția mai multor cetățeni clujeni entuziaști, în anul 1869.

În memoria lui Tamás András și a lui Sándor László (1848).

Data: 2002

Locul: Calea Mănăstur (Monostori), în spatele Bisericii Romano-Catolice „Adormirea Maicii Domnului”; monumentul martirilor revoluționari maghiari din 1849.

Observații: la origine a stat în Cimitirul Central (Házsongárd) [251] și a fost mutat în locul actual cu prilejul sculptării din nou a coloanei memoriale originare în anul 2002 [812].

Bibliografie: Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 187; Sas 2010b: 114–115; Asztalos 2013.

811.

[David Prodan (1902–1992)]

Data: 13 martie 2002

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 10, în holul Arhivelor Naționale; bustul lui David Prodan.

Observații: opera lui Victor Gaga. Bustul a fost inaugurat cu prilejul aniversării a 100 de ani de la nașterea istoricului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 14 martie 2002.

812.

EMLÉKÉRE
VOLT CS(ÁSZÁRI). K(IRÁLYI). HUSZÁR ŐRNAGY
KÉSŐBB HONVÉD ALEZREDES
CS(ÍK). MADÉFALVI
TAMÁS ANDRÁSNAK
KI SZÜ(LETETT). OCT(OBRIS). 26 1784.
HAZA IRÁNTI SZERETETÉÉRT
MINT VÉRTANU KISZENVEDETT
KOLO'SVÁRT NOV(EMBRIS). 9. 1849.
EMELVE
CS(ÍK). SZÉKI HONVÉD EGYLET ÁLTAL
TÖBB LELKES KOLO'SVÁRI
POLGÁROK HOZZÁJÁRULTÁVAL
1869

[Pe spate:]

ÚJRAFARAGTATOTT 2002-BEN.

Traducerea: Ridicată în amintirea fostului maior de husari imperial și regal, ulterior sublocotenent al honvezilor, Tamás András din Csíkmadéfalva [Siculeni], născut în data de 26 octombrie 1784, care și-a dat sufletul ca martir din dragoste față de patrie la Cluj, în data de 9 noiembrie 1849, de către Asociația Honvezilor din Csíkszék [Scaunul Ciuc], cu contribuția mai multor cetățeni clujeni entuziaști, în anul 1869.

Resculptată în anul 2002.

Data: 14 martie 2002

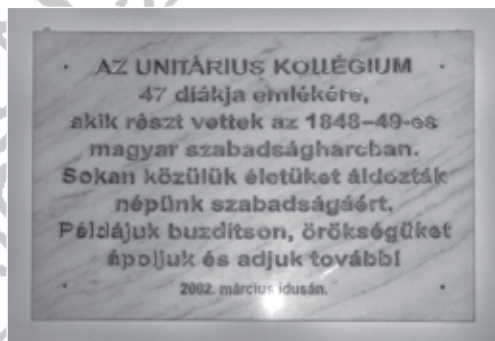
Locul: Cimitirul Central (Házsongárd); monumentul martirilor revoluționari maghiari din 1849.

Observații: varianta resculptată a obeliscului din anul 1869 [251]. Originalul fusese amplasat în spatele Bisericii Romano-Catolice „Adormirea Maicii Domnului” din Cluj-Mănăștur [810].

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 187; *Adevărul de Cluj*. 15 martie 2002, *Szabadság*. 15 martie 2002; Gaal 2010: 138–139; Asztalos 2013.

813.

AZ UNITÁRIUS KOLLÉGIUM
47 diákja emlékére,
akik részt vettek az 1848–49-es
magyar szabadságharcban.
Sokan közülük életüket áldozták
népünk szabadságáért.
Példájuk buzdítson, örökségüket
ápoljuk és adjuk tovább!
2002. március idusán.

Traducerea: În memoria celor 47 de studenți ai Colegiului Unitarian care au participat la războiul de independență maghiar din 1848–1849. Mulți dintre ei și-au jertfit viața pentru libertatea poporului nostru. Exemplul lor să fie un imbold pentru noi, să cultivăm și să transmitem moștenirea lor! La idele lui martie 2002.

Data: 14 martie 2002

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, pe palierul etajului I al Colegiului Unitarian, în partea stângă.

Bibliografie: *Szabadság*. 15 martie 2002.

814.

BÁTHORY ISTVÁN
1533–1586

·STEPHANVS BATHOREVS·D(EI)·G(RATIA)·REX POLONIAIE·
·PRINCEPS TRANSILVANIAIE·FVNDATOR SCHO·
·LAE CATHOLICAE CIVITATIS CLAVDIOPOLIS·

Traducerea: Báthory István, prin harul lui Dumnezeu regele Poloniei și principele Transilvaniei, fondatorul școlii catolice clujene.

Data: mai 2002

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, pe palierul Liceului Teoretic „Báthory István”; bustul principelui al cărui nume îl poartă școala.

Observații: opera lui Gergely István.

Bibliografie: *Szabadság*. 16 mai 2002; Gaal 2016a: 291.

815.

WOODROW WILSON
1856–1924

[Inscripția plăcii memoriale:]

**PRESEDINTELE
STATELOR UNITE ALE AMERICII**

**RECUNOȘTINȚĂ ETERNĂ UNUI EROU AL
LIBERTĂȚII ȘI DEMOCRAȚIEI ÎN LUME, CARE
A CONTRIBUIT LA FĂURIREA ROMÂNIEI MARI
ȘI LA VIITORUL UNEI EUROPE DREPTE ȘI UNITE**

**PRESIDENT OF THE
UNITED STATES OF AMERICA**

**ETERNAL GRATITUDE TO A CHAMPION OF
FREEDOM AND DEMOCRACY THROUGHOUT
THE WORLD, WHO HAS CONTRIBUTED TO
THE FORGING OF GREATER ROMANIA, AND TO
THE FUTURE OF A RIGHTFUL AND UNITED EUROPE**
(stema României și stema SUA)

Data: 2 iulie 2002

Locul: str. Louis Pasteur (Kert) nr. 4–6, în curtea Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” și a Direcției de Sănătate Publică „Iuliu Moldovan”; bustul lui Woodrow Wilson.

Observații: opera lui Ilarion Voinea, realizată de Ziua Independenței.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 2 iulie, 3 iulie 2002; *Szabadság*. 2 iulie, 3 iulie 2002; Gaal 2016a: 291.

816.

(între ramuri de laur: însemnul pompierilor militari)

COMANDANȚII
GRUPULUI DE POMPIERI
AVRAM IANCU AL JUD. CLUJ

Cpt. ZAHARESCU MIHAIL	1936-1938
Mr. BUCUR GHEORGHE	1938-1944
Lt.col. PODOLEANU AUREL	1944-1959
Mr. POPESCU G. PAUL	1959
Lt.col. RĂDULESCU ALEXANDRU	1949 apr.
Lt.col. ILEA IOAN	1950-1952
Mr. ȘERBAN IOAN	1952 sept.
Lt.maj. POP ALEXANDRU	1952 nov.
Cpt. CIOBANU MIHAI	1953-1957
Lt.col. OLTEANU ILARIE	1957-1958
Cpt. EPURE EUGEN	1958-1963
Col. OLTEANU ILARIE	1963-1976
Col. PÎRLOG NECULAI	1976-1987
Col. BRANGA GHEORGHE	1987-2000
Col. BOCA ILARIE	2000-2005

Data: 12 septembrie 2002

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 69–71, la intrarea sediului Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Avram Iancu” al Județului Cluj.

Observații: a fost inaugurată înaintea Zilei Pompierilor (13 septembrie). Inscripția a fost completat după anul 2005.

Bibliografie: Szabadság. 12 septembrie 2002; Adevărul de Cluj. 13 septembrie 2002.

817.

Albert Einstein
[Realizat de:] Egon Marc Lövith

Data: 8 octombrie 2002

Locul: str. Croitorilor (Mikes) nr. 13, în clădirea Institutului de Iudaistică; bustul lui Albert Einstein.

Bibliografie: Szabadság. 9 octombrie 2002, Adevărul de Cluj. 10 octombrie 2002.

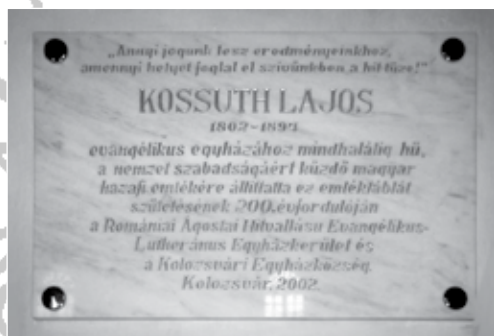
818.

„Annyi jogunk lesz eredményeinkhez,
amennyi helyet foglal el szivünkben a hit tüze!”

KOSSUTH LAJOS

1802 – 1894

evangélikus egyházához mindhalálig hű,
a nemzet szabadságáért küzdő magyar
hazafi emlékére állította az emléktáblát
születésének 200. évfordulóján
a Romániai Ágostai Hitvallású Evangélikus-
Lutheránus Egyházkerület és
a Kolozsvári Egyházközség.
Kolozsvár, 2002.

Traducerea: „Atât drept vom avea la rezultatele noastre, cât loc ne ocupă în inimi focul credinței!” Kossuth Lajos (1802–1894). Această placă memorială a fost amplasată cu prilejul aniversării a 200 de ani de la nașterea patriotului maghiar devotat până la moarte Bisericii Evanghelice, care a luptat pentru libertatea națională, de Biserica Evanghelică-Luterană de Confesiune Augustană din România și de Eparhia Cluj. Cluj, 2002.

Data: 27 octombrie 2002

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe peretele vestic.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul aniversării a 200 de ani de la nașterea guvernatorului. A fost înlăturată în timpul restaurării din 2013 a interiorului bisericii.

Bibliografie: *Szabadság*. 29 octombrie 2002; Gaal 2016a: 291.

A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA HÁZSONGÁRDI TEMETŐBEN NYUGVÓ TAGJAI

BÖLÖNI FARKAS SÁNDOR †1842	BRASSAI SÁMUEL †1897	BALOGH ARTHUR †1951
MÉHES SÁMUEL †1852	JAKAB ELEK †1897	BÍRÓ VENCEL †1962
DEÁKI FILEP SÁMUEL †1855	FINÁLY HENRIK †1898	KELEMEN LAJOS †1963
TUNYOGI CSAPÓ JÓZSEF †1858	SZÁSZ BÉLA †1898	SZABÓ T. ATTILA †1987
JÓSIKA MIKLÓS BÁRÓ †1865	KUNCZ IGNÁC †1903	PATAKI JÓZSEF †1993
SZENTKIRÁLYI ZSIGMOND †1870	KUUN GÉZA [GRÓF] †1905	CSÜRÖS ISTVÁN †1998
ENGEL JÓZSEF †1870	KÖVÁRY LÁSZLÓ †1907	PAP ISTVÁN †1994
KRIZA JÁNOS †1875	VÁLYI GYULA †1913	KÓS KÁROLY IFJ. †1996
MIKÓ IMRE GRÓF †1876	GENERSICH ANTAL †1918	IMREH ISTVÁN †2003
LADÁNYI GEDEON †1886	KOZMA FERENC †1920	KÉKEDY LÁSZLÓ †2004
SZÁSZ KÁROLY †1890	FARKAS LAJOS †1921	FARAGÓ JÓZSEF †2004
BERDE ÁRON †1892	ÓVÁRI KELEMEN †1925	KISS ISTVÁN †2004
KANITZ ÁGOST †1896	VARGA BÉLA †1942	JAKÓ ZSIGMOND †2008
MARTIN LAJOS †1897	GYÖRGY LAJOS †1950	CSETRI ELEK †2010

Befejezte az
EME és az MTA–KAB
2009

Állította az MTA és a
HÁZSONGÁRD Alapítvány
2002

MAROS DEZSŐ † 2011

Traducerea: Membrii Academiei Maghiare de Științe înmormântați în Cimitirul Hajongard: Bölöni Farkas Sándor †1842, [...]. Amplasat de Academia Ungară de Știință și de Fundația Házsongárd în 2002. Terminat de Societatea Muzeului Ardelean și de Comitetul din Cluj-Napoca al Academiei Maghiare de Științe.

Data: 23 noiembrie 2002

Locul: în partea de jos a Cimitirului Lutheran; placa memorială a academicienilor.

Observații: opera lui Gergely István. Inscripția a fost completat de mai multe ori după anul 2003.

Bibliografie: *Szabadság*. 23 noiembrie, 25 noiembrie 2002; Gaal 2010: 209–210, 2016a: 291.

820.

(relief: portretul împăratului Traian)

**ALLA
CITTÀ DI CLVJ
ROMA MADRE
MCMXXI**

Traducerea: Orașului Cluj din partea orașului-mamă Roma, 1921.

Data: 1 decembrie 2002

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc); statuia Lupa Capitolina („lupoanca de pe Capitoliu”).

Observații: copie realizată de Ettore Ferrari. Între anii 1973 și 1993 a stat în fața sediului vechii Primăriei [583]. Statuia a fost înlăturată cu prilejul ridicării Monumentului Memorandiștilor [681]. S-a dorit amplasarea sa în Piața Unirii, dar în cele din urmă a ajuns aici, în alt punct al Bulevardului Eroilor (Deák Ferenc). În anul 2005, pe parcursul lucrărilor de amenajare a spațiului, a fost înlăturată din nou. Statuia a fost inaugurată din nou în data de 28 noiembrie 2008, într-un alt punct al străzii [890].

Bibliografie: Bortș 1923: 33; Orosz (întocm. de) 1933: 31; Buzea 1939: 78; Bodea–Fodor–Vajda 1971: 106; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 259–260; *Adevărul de Cluj*, 2 decembrie 2002; Asztalos 2004: 99; Gaal 2007a: 45, 48–49; Todîța 2009: 62–63; Gaal 2016a: 291.

821.

(relief: portretul
regelui F.)

**FERDINAND
CEL LOIAL**

**ÎNTREGITORUL DE
NEAM ȘI ȚARĂ
PRIMUL MAREȘAL AL
ROMÂNIEI**

1865–1927

12. XII. '02.

Data: 12 decembrie 2002

Locul: Bulevardul Regele Ferdinand (Wesselényi) nr. 12, pe fațada clădirii.

Observații: a fost realizat cu prilejul aniversării a 80 de ani de la încoronarea regelui României; a fost inaugurat în 20 decembrie.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 10 ianuarie 2003.

822.

PREȘEDINȚII ADMINISTRAȚIEI JUDEȚULUI CLUJ

1919–1949 – PREFECȚII JUDEȚULUI

1949–1968 – PREȘEDINȚII CONSILIULUI POPULAR REGIONAL

1968–1989 – PRIMVICEPREȘEDINȚII CONSILIULUI POPULAR JUDEȚEAN

1990 – PRIMARUL JUDEȚULUI RANGA TRAIAN

1990–1992 – PREFECTUL JUDEȚULUI

din 1992 – PREȘEDINȚII CONSILIULUI JUDEȚEAN

1992–2000 – VICTOR ROMULUS CONSTANTINESCU

2000–2001 – IOAN RUS

2001–2004 – GRAȚIAN ȘERBAN

2004–2008 – MARIUS PETRE NICOARĂ

2008–2012 – ALIN TIȘE

Data: 18 ianuarie 2003

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 58, după intrarea Palatului Prefecturii, în partea stângă.

Observații: a fost inaugurată în cadrul manifestărilor prilejuite de împlinirea a 84 de ani de la instituirea administrației românești în Transilvania, împreună cu o altă placă memorială [823]. Inscripția a fost completată după anii 2004, 2008 și 2012.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 18–19 ianuarie 2003.

823.

PREFECȚII JUDEȚULUI CLUJ

Simion Tămaș	1919–1920	Grigore Zanc	1990–1996
Marius Sturza	1920	Ioan Rus	1996
Petru Meteș	1920–1923	Alexandru Fărcaș	1996–1999
Al(alexandru). Ștefănescu	1923	Vasile Sălcudean	1999–2000
Septimiu Mureșan	1923–1926	Bogdan Cerghizan	2000–2001
Octavian Utalea	1926–1926	Vasile Soporan	2001–2004
Marcian Căluțiu	1926–1927	Valentin CuiBUS	2004
Victor Hodor	1927	Mihail Hărdău	2005
Partenie Dan	1927–1928	Alin Țișe	2005–2007
Adam Popa	1928–1931	Călin Platon	2007–2009
Emil Colbazi	1931–1932	Florin Stamatian	2009–2012
Liviu Dan	1932–1933	GH(eorghe). Ioan Vușcan	2012–2017
Eugen Dunca	1933–1937	I. Aurel Cherecheș	2017
Cornel Anca	1937		
Nicolae Birăescu	1938		
Manole Enescu	1938–1940		
Vasile Hanu	1940–1941		
C(onstan)-tin Brătuianu	1941		
Alexandru Vâlcu	1941–1944		
Valer Moldovan	1944–1945		
Teofil Vescan	1944		
Vasile Pogăcean	1944–1947		
Petre Bianu	1947–1948		
Horia Marian	1948–1949		

Data: 18 ianuarie 2003

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 58, după intrarea Palatului Prefecturii, în partea dreaptă.

Observații: a fost inaugurată în cadrul manifestărilor prilejuite de împlinirea a 84 de ani de la instituirea administrației românești în Transilvania, împreună cu o altă placă memorială [822]. Inscripția a fost completată după anii 2005, 2009, 2017 și 2017.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 18–19 ianuarie 2003.

824.

IN MEMORIAM

[Pe verso:]

„ATÂȚIA ANI AM STAT ÎMPOTRIVA TURCILOR CU OAMENII
MEI ȘI CU PUȚINUL AJUTOR AL ȚĂRII MELE,
NECRUȚÂND NICIODATĂ SÂNGELE PENTRU ARDEAL
CARE SUB APĂRAREA MEA, ÎNTRU NIMIC N-A CUNOSCUT
NICI O PAGUBĂ ȘI ESTE ÎNTREG”.

MIHAI VITEAZUL

[Lateral:]

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA
23 APRILIE 2003

Data: 23 aprilie 2003

Locul: Piața Mihai Viteazul (Széchenyi);
Flacăra Veșnică.

Observații: opera lui Paul Eugen. A fost restaurată în 2018, în timpul reconstrucției pieței, și inaugurată în 1 decembrie, ca parte a sărbătorii centenarului unificării României.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 24 aprilie 2003;
Todița 2004: 143, 2009: 66; Gaal 2016a: 292.

825.

[În față:]

CRUCEA ESTE ALTAR DE JERTFĂ

20

[SF.

MARIA]

(portret)

(cruce)

02

SF.

IOAN

(portret)

CUV[IOSUL]. SOF[R]ONIE DE LA CIOARA

(portret)

PRIN CRUCE LA LUMINĂ

[Pe verso:]

AVRAM

(relief: portretul lui A. I.)

Liber-
tate,
egali-
tate,
frater-
nitate.
Aceste
princi-
pii sunt
deviza
noastră.
AVRAM

I
A
N
C
U

IANCU

„IANCU
A FOST
CRAIUL
MUNȚILOR.
IANCU
ESTE
MÂNDRIA
NOASTRĂ,
FALA
NOASTRĂ,
SOARELE
NOST[RU]...”

Data: 15 mai 2003

Locul: str. Fabricii de zahăr (Cukorgyár) nr. 6–8, în fața Universității „Avram Iancu”; troiță.

Observații: a fost amplasată cu ocazia inaugurării unui nou corp al Universității.

Bibliografie: Adevărul de Cluj. 16 mai 2003.

826.

Hermann Oberth
1894–1989

Data: 16 mai 2003

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 5, în clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul lui Hermann Oberth.

Observații: opera lui Wilhelm Fabini. Bustul a stat anterior în foaietul sediului clujean al Forumului Germanilor.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 16 mai 2003; *Szabadság*. 17 mai 2003.

827.

(relief: portretul lui K. A.)

**L'ÉCRIVAN HONGROIS ALADÁR KUNCZ
(1886–1931), ALORS INTERNÉ CIVIL, VÉCUT
DE 1914 À 1916, CE SOUVENIR LUI INSPIRÉ
SON ROMAN LE MONASTÈRE NOIR.**

**KUNCZ ALADÁR MAGYAR ÍRÓ (1886–1931)
INTERNÁTKÉNT ÉLT ITT 1914-TŐL 1916-IG
EZ AZ ÉLMÉNY IHLETTE
FEKETE KOLOSTOR CÍMŰ REGÉNYÉT.**

**BUDAPEST
2001**

Traducerea: Scriitorul maghiar Kuncz Aladár (1886–1931) a trăit aici internat între anii 1914–1916. Această experiență a devenit sursa de inspirație pentru romanul *Mănăstirea neagră*.

Data: 16 mai 2003

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, pe palierul Liceului Teoretic „Báthory István”; relief.

Observații: opera lui Kő Pál. Copie; varianta originală se află la Noirmoutier, la locul captivității scriitorului din Franța. A fost amplasat la aniversarea a 100 de ani de când Kuncz Aladár a absolvit liceul.

Bibliografie: *Szabadság*. 17 mai 2003; Gaal 2016a: 292.

828.

TISZTELETTÁBLA
A SAPIENTIA-ERDÉLYI MAGYAR
TUDOMÁNYEGYETEM
KIEMELKEDŐ ADOMÁNYOZÓI

FŐVÉDNÖK (10.000 USD FELETT)

ANONYMOUS – (NEW YORK, NY)

GRÓF TELEKI BÉLA EMLÉKÉRE

ANONYMOUS – (NEW YORK, NY)

PROF(ESSZOR). ÓVÁRY ZOLTÁN TISZTELETÉRE

PROF(ESSZOR). ÓVÁRY ZOLTÁN – (NEW YORK, NY)

SZÜLEI, ÓVÁRI ELEMÉR ÉS PURJESZ OLGA EMLÉKÉRE

VÉDNÖK (1.000–10.000 USD)

AMERICAN HUNGARIAN CULTURAL SOCIETY – (ST. LOUIS, MO)

DR. BALOGH KÁROLY ÉS JUDITH – (LINCOLN, MA)

DR. HARGITAY BERTALAN ÉS FELESÉGE – (SOMERSET, NJ)

EDITH ÉS JOHN LAUER – (CLEVELAND, OH)

MINNESOTA HUNGARIANS – (MINNESOTA, MN)

PROF(ESSZOR). MOLNÁR ÁGOSTON – (NEW BRUNSWICK, NJ)

NÁS ANDOR ÉS BEÁTA – (HERNDON, VA)

CHARLES E. SIGETY – (NEW YORK, NY)

SIPOS SÁMUEL ÉS VALÉRIA (FORREST HILLS, NY)

VÁRALLYAI GYULA – (WASHINGTON, DC)

FERBER MIKLÓS – (MICHIGAN, MI)

TÁMOGATÓ (500–1.000 USD)

BESSENYEI ÉVA – (NEW YORK, NY)

BESSENYEI FERENC ÉS ÉVA – (NEW YORK, NY)

BROGYÁNYI JENŐ – (NEW YORK, NY)

FARKAS IVÁN – (EDISON, NJ)

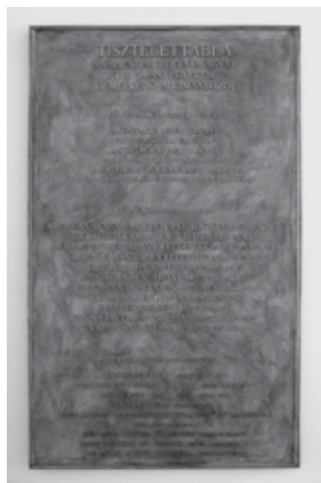
HUNGARIAN REFORMED FEDERATION OF AMERICA

(WASHINGTON, DC)

MÜLLNER PÉTER ÉS JUDITH – (RALEIGH, NC)

PAPP LÁSZLÓ ÉS JUDITH – (NEW CANAAN, CT)

DR. REGE SZÜTS STEWART – (DALLAS, TX)

Traducerea: Placă memorială în cinstea celor mai generoși donatori care au contribuit la înființarea Universității Sapientia. Finanțatori principali (peste 10.000 USD): Anonim (New York, NY), în memoria contelui Teleki Béla; Anonim (New York, NY), în cinstea profesorului Óváry Zoltán; profesorul Óváry Zoltán (New York, NY), în memoria părinților săi, Óvári Elemér și Purjesz Olga. Patroni (1.000–10.000 USD): [...] dr. Hargitay Bertalan și soția (Somerset, NJ), Edith și John Lauer (Cleveland, OH) [...]. Sponsori (500–1.000 USD): [...].

Data: 6 iunie 2003

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 4, în foaietul Universității Sapientia.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul înființării oficiale a Rectoratului clujean al universității particulare. A fost dezvelită de președintele Hungarian Human Rights Foundation (HHRF, Fundația Maghiară pentru Drepturile Omului), Hámos László. Lista a fost completată ulterior.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 7-8 iunie 2003; *Szabadság*. 7 iunie 2003.

829.

(relief: portretul lui A. D.)

AULA
ALEXANDRU DOMSA
INTAIUL RECTOR
AL UNIVERSITATII TEHNICE
1903–1989

CENTENAR 2003

Data: 20 iunie 2003

Locul: str. Constantin Daicoviciu (Bástya) nr. 15, la intrarea Aulei „Alexandru Domsa” a Universității Tehnice.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 100 de ani de la nașterea inginerului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 19 iunie, 21–22 iunie 2003.

830.

ONOR

**tuturor celor care și-au dedicat
întreaga viața nobilei profesii de
pompiier**

Data: 13 septembrie 2003

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 69-71, în curtea sediului Inspectoratului pentru Situații de Urgență „Avram Iancu” al Județului Cluj; troiță.

Observații: a fost inaugurată de Ziua Pompierilor.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 13-14 septembrie 2003.

STÂLPI ÎMPUȘCAȚI

Decembrie 1989

CĂLIN NEMEȘ
DORINEL JURJA
MIHAI ȚICLETE
SZABO ATTILA
VIOREL CIOARĂ
AUREL MERCA
VERGICĂ MARIN
ALEXANDRU POP
SZABO ȘTEFAN
EMIL CIORTEA
BALLAI CSABA
IOAN VĂLEAN
TEODOR POP
IOAN RUSU

LUCIAN MATIȘ
TABAS IOSIF
IOAN SABĂU
EGYEDI IMRE
GRIGORE BORȘ
BORBELY ISTVAN
HOREA PEDESTRU
RODICA CRISTUREAN
LUMINIȚA MIȘAN
ADRIAN NAȘC
DINU SMICAL
IOAN CHEZAN
IOAN CHIRA
„Nu există iubire
mai mare decât
să-și dea cineva viața
pentru prietenii săi.”
IISUS HRISTOS

Data: 17 octombrie 2003

Locul: Piața Unirii (Főtér); monumentul Stâlpi Împușcați.

Observații: opera lui Liviu Mocan.

Bibliografie: *Szabadság*. 18 octombrie 2003; *Adevărul de Cluj*. 18–19 octombrie 2003; Gaal 2007a: 50, 2016a: 292.

832.

(relief: portretul lui A. M.)

PROF(ESOR). **ANDREI MARGA**
RECTOR 1993–2004

Data: 2004

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: textul a fost schimbat și completat în anul 2011 [930].

833.

[Pe partea din față a postamentului:]

120 ani
S.C. ARMĂTURA S.A.
Cluj-Napoca
1884–2004

[Pe partea stângă a postamentului:]

Dezvelit la data de
12.02.2004 în prezența
prefectului de Cluj,
domnul Vasile Soporan.

Data: 12 februarie 2004

Locul: str. Gării (Állomás) nr. 19, în curtea Fabricii „Armătura”; monument.

834.

GHEORGHE SINCAI
1754–1816

[Lateral:]

**ACEST MONUMENT S-A
RIDICAT DIN CONTRIBUINTA
PARINTILOR – 2003 –**

[Pe verso:]

AUTOR:
AUREL TERC
EXECUTAT SC T(URNATORIA). METALUL
CLUJ-NAPOCA AUG(UST). 2003

Data: 26 februarie 2003

Locul: str. Avram Iancu (Petőfi) nr. 33, în curtea Școlii „Gheorghe Sincai”; bustul reprezentantului Școlii Ardelene al cărui nume îl poartă școala.

Observații: a existat și un precursor al acestui bust, inaugurat în anul 1958 [496]. Bustul a fost inaugurat cu prilejul aniversării a 250 ani de la nașterea istoricului.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 27 februarie 2004; Gaal 2016a: 292.

835.

MATHIAS REX

Data: 28 februarie 2004

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 2, în sala de festivități a Societății Muzeului Ardelean; bustul în relief al regelui Matia.

Observații: replică după lucrarea lui Stróbl Alajos din anul 1925. Bustul a fost donat Clujului (Societății Muzeului Ardelean) de nepoata sculptorului (Stróbl Zsófia, soția lui Bartha László) cu prilejul celei de-a al XII-a ediții a Zilelor Matia.

Bibliografie: *Szabadság*. 1 martie 2004.

836.

ÎN ACEASTĂ SALĂ S-A ÎNTRUNIT
ÎN ȘEDINȚĂ GUVERNUL ROMÂNIEI,
LA 13 MARTIE 1945, CU PRILEJUL
REVENIRII SUB ADMINISTRAȚIE
ROMÂNEASCĂ A TRANSILVANIEI
DE NORD, RĂPITĂ PRIN DICTATUL
FASCIST DE LA VIENA

PRIMĂRIA MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA
13 MARTIE 2004

Data: 13 martie 2004

Locul: Calea Motoilor (Monostori) nr. 1, în aula Primăriei.

Observații: placa memorială a fost amplasată cu prilejul aniversării a 59 de ani de la eveniment.

Bibliografie: Szabadság. 13 martie 2004.

837.

PÁZMÁNY PÉTER

Data: 28 aprilie 2004

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 2, în sala de festivități a Liceului Teoretic „Báthory István”; bustul cardinalului Pázmány Péter.

Observații: opera lui Gergely István. A fost inaugurat cu prilejul aniversării a 425 de ani de la înființarea școlii.

Bibliografie: Gaal 2016a: 292.

838.

**AVRAM IANCU
1824–1872**

[Pe verso:]

**AUTOR: LIVIU MOCAN
EXECUTAT SI DONAT
TURNATORIA METALUL
ING(INER). TARLEA PETRISOR**

Data: 2004

Locul: str. Onisifor Ghibu (Eperjes) nr. 25, în curtea Liceului Teoretic „Avram Iancu”; bustul revoluționarului al cărui nume îl poartă liceul.

Observații: bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 180 de ani de la nașterea revoluționarului român. Fostul Liceul de Matematică-Fizică nr. 3 a adoptat numele acestuia în anul 1990.

839.

**ACEST COMPLEX CU DESTINAȚIE DE ÎNVĂȚĂMÂNT
A FOST REALIZAT ÎNTRE 1997 ȘI 2004**

PROIECTANT: ARHITECT ZAMFIR ROMULUS

CONSTRUCTOR:

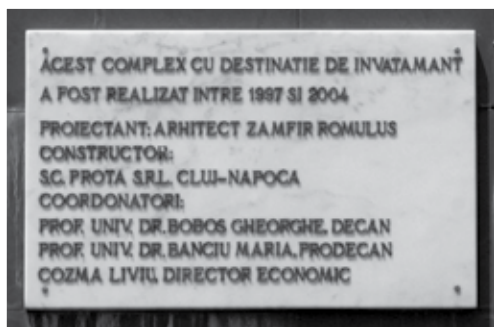
S.C. PROTA S.R.L. CLUJ-NAPOCA

COORDONATORI:

PROF(ESOR). UNIV(ERSITAR). DR. BOBOS GHEORGHE, DECAN

PROF(ESOR). UNIV(ERSITAR). DR. BANCIU MARIA, PRODECAN

COZMA LIVIU, DIRECTOR ECONOMIC

Data: 2004

Locul: str. Burebista (Nádas) nr. 2, pe latura Facultății de Drept a Universității Creștine „Dimitrie Cantemir”.

840.

[Contele Bánffy Miklós (1873–1950)]

Data: 25 septembrie 2004.

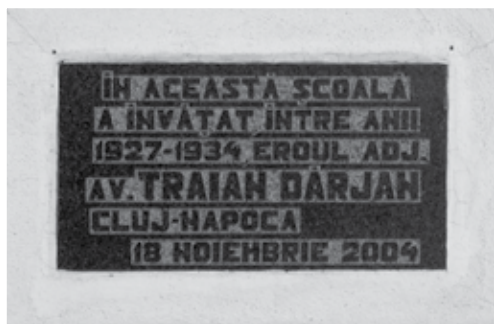
Locul: la Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu); bustul contelui Bánffy Miklós.

Observații: replică după lucrarea lui Stróbl Alajos din jurul anului 1920. Bustul a fost donat Eparhiei Reformate din Ardeal de nepoata sculptorului (Stróbl Zsófia, soția lui Bartha László). Bustul va fi amplasat în curtea Palatului Toldalagi-Korda, care a fost predat de conte Eparhiei, imediat ce clădirea va fi retrocedată proprietarului său de drept.

Bibliografie: *Szabadság*. 27 septembrie 2004.

841.

ÎN ACEASTĂ ȘCOALĂ
A ÎNVĂȚAT, ÎNTRE ANII
1927–1934, EROUL ADJ(UTANT).
AV(IATOR). TRAIAN DÎRȚAN
CLUJ-NAPOCA
18 NOIEMBRIE 2004

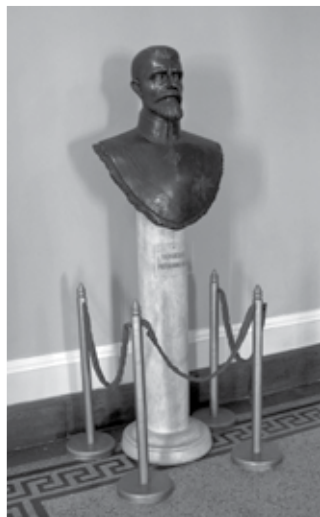
Data: 18 noiembrie 2004

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi) nr. 76, pe fațada Școlii Generale „Traian Dârjan”.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 77 de ani de la nașterea aviatorului, în cadrul festivității onomastice a școlii.

842.

**REGELE
FERDINAND**

Data: 25 mai 2005

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 5, în clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul regelui României Ferdinand I de Hohenzollern.

Observații: opera lui Radu Marcel Moraru. Bustul a fost dezvelit în prezența regelui român Mihai I cu ocazia aniversării a 85 de ani de la înființarea Universității, împreună cu un alt bust [843].

Bibliografie: *Tribuna*. 16–30 aprilie 2005; Gaal 2016a: 291.

843.

**REGINA
MARIA**

Data: 25 mai 2005

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 5, în clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul reginei Maria a României.

Observații: opera lui Radu Marcel Moraru. Bustul a fost dezvelit în prezența regelui român Mihai I cu ocazia aniversării a 85 de ani de la înființarea Universității, împreună cu un alt bust [842].

Bibliografie: *Tribuna*. 16–30 aprilie 2005; Gaal 2016a: 291.

844.

**PROF(ESOR).
GHEORGHE
COMĂNAR
PRIMUL DECAN
AL FACULTĂȚII,
CREATORUL ȘCOLII
DE ED(UCAȚIE). FIZICĂ
DIN ARDEAL**

1908–1983

[Textul amplasat ulterior pe latură:]

**REALIZAT DE DORU STOICA
IN TURNATORIA „METALUL”
SPRIJINIT DE ASOCIATIA PROF(ESOR). DR.
IULIU HATIEGANU
PRIN GRIJA D(OMNI)-LOR PROF(ESORI).
BUJOR CUCU
TIBERIU RUSU
5 Iunie 2005**

Data: 5 iunie 2005

Locul: Parcul Sportiv „Iuliu Hațieganu” (Egyetemi Sport-park); bustul lui Gheorghe Comănar.

**PRO PATRIA
1914–1919**

TANÁROK

JOÓ JÓZSEF

SAJA ANTAL

SZABÓ IMRE

DIÁKOK

ifj. BELLE LAJOS

BÖLÖNI ÁRPÁD

DOBY SÁNDOR

ifj. FARKAS SÁNDOR

GONOSZ DEZSŐ

KERESZTES GYÖRGY

KISS PÁL

SPERKER IMRE

SZENTIVÁNYI FERENC

TOMORI JENŐ

**IN MEMORIAM
1941–1946**

TANÁROK

dr. BARTHALIS JÓZSEF

BODROGI JÁNOS

FAZAKAS GYULA

TÉCSY JÁNOS

DIÁKOK

BAKÓ JÓZSEF

BERGER LÁSZLÓ

CSEH ZOLTÁN

CZÉGHENI GÉZA

CSULAK LENKE

CSULAK TERÉZ

KEREKES MIHÁLY

LOSONCZY ISTVÁN

NAGY LORÁND

SZÁSZ JÓZSEF

**A FENTI EMLÉKTÁBLÁKAT A KOLOZSVÁRI
„APÁCZAI CSERE JÁNOS”**

**ÖREGDIÁKOK BARÁTI TÁRSASÁGA
ÁLLÍTOTTA A REFORMÁTUS KOLLÉGIUM
ÉS A REFORMÁTUS LEÁNYGIMNÁZIUM
VILÁGHÁBORÚS ÁLDOZATAI EMLÉKÉRE
1999-BEN.**

Traducerea: Pentru patrie 1914–1919: Profesori [...]. În memoria 1941–1946: Profesori [...]. Placa memorială de mai sus a fost ridicată de Asociația de Prietenie a Alumnilor „Apáczaei Csere János”, în memoria victimelor Primului Război Mondial de la Colegiul Reformat și de la Gimnaziul Reformat de Fete, în anul 1999.

Data: iunie 2005

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 16, în curtea Colegiului Reformat, pe peretele sudic.

Observații: placa memorială din perioada Primului Război Mondial [414], completată cu numele eroilor din al Doilea Război Mondial, a fost realizată din nou în anul 1999, dar nu a fost amplasată decât în anul 2005. În anul 2010 placa memorială originală a fost resculptată [912], plăcile precedente fiind depuse la muzeul Colegiului Reformat.

Bibliografie: Szabadság. 11 iunie 2005; Asztalos 2007, 2008: 86; Murádin 2008b: 53; Asztalos 2015a: 100–104.

846.

(relief: portretul lui T. B.; inscripția: **TRAIAN BRAD**)

TRAIAN BRAD
1945–2002
DIRECTOR
AL
BIBLIOTECII JUDEȚENE
„OCTAVIAN GOGA”
CLUJ
1987–2002
NON OMNIS MORIAR

Traducerea: [Textul în limba latină:] Nu voi muri pe de-a-ntregul. (Quintus Horatius Flaccus)

Data: 31 august 2005

Locul: str. Izlazului nr. 18, pe clădirea Filialei „Traian Brad” a Bibliotecii Județene „Octavian Goga”.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 60 de ani de la nașterea directorului Bibliotecii Județene. În iulie 2002 filiala a adoptat numele directorului.

847.

(cruce camiliană)

„Sziveteket kezetekben hordozzátok”

hagyta örökségül az utókor számára
Lellisi Szent Kamill, a betegek, kórházak
és ápolók pártfogója, aki Olaszország-
ban, 1550 és 1614 között élt.

E kápolna az Ő emlékére épült és lett felszentelve 2000 szept. 9-én, P. Dr. Czirják Árpád érseki helynök, pápai prelátus által, valamint az Osztrák Nagytiszteletű Kamillinánus támogatóival együtt.

Köszönet és hála: P. Leonhárd Gregotsch, Osztrák Kamilliánus Rend Tartományfőnöke; P. Dr. Anton Gots-Superior; P. Prof. Franz Greil Linz; Josef Zachhuber; Hermine

Füsslberger.

**„Beteget ápolni, Istent szolgáljuk”
-mondja és cselekszi Tokay Rózália-
e kápolna megálmodója.
Kolozsvár; 2005. szept. 9.**

Traducerea:

„Purtați-vă inimile în mâini” – a lăsat ca moștenire pentru posteritate Sf. Camil de Lellis, patronul bolnavilor, al spitalelor și al asistentelor medicale, care a trăit în Italia între 1550 și 1614.

Această capelă a fost construită și sfințită în memoria lui în data de 9 septembrie 2000 de arhiepiscopul adjunct și prelatul Czirják Árpád, împreună cu onorabili donatori camilien austrieci.

Mulțumiri și recunoștință: P. Leonhard Gregotsch, guvernatorul principal al Ordinului Camilian din Austria; P. dr. Anton Gots, superior, P. prof. Franz Greil (Linz), Josef Zachhuber, Hermine Füsslberger.

„Pentru a-i hrăni pe bolnavi, îl slujim pe Dumnezeu” – spune și face Tokay Rozália, cea care a visat această capelă.

Cluj-Napoca, 9 septembrie 2005.

Data: 9 septembrie 2005

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în foaietul Căminului Social „Sf. Camil”, lângă intrarea în capelă.

Observații: a fost inaugurat cu ocazia aniversării a 5 ani de la sfințirea Capelei „Sf. Camil”.

848.

FARKAS GYULA

1847–1930

RECTOR MAGNIFICUS

1907–1908

Traducerea: Farkas Gyula (1847–1930), rector (1907–1908).

Data: 3 octombrie 2005

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul lui Farkas Gyula.

Observații: opera lui Radu Marcel Moraru.

Bibliografie: *Szabadság*. 4 octombrie 2005; Gaal 2016a: 292.

849.

Între anii 1939–1947

a trăit și a creat la Cluj

**eminenta poetă poloneză, Kazimiera Hlakowiczówna,
traducătoare a poeziei românești**

W latach 1939–1947

Żyła y tworzyła w Klużu

**wybitna polska poetka Kazimiera Hlakowiczówna,
tłumaczka poezji rumuńskiej**

Data: 5 octombrie 2005

Locul: str. Theodor Mihali (Szopori), nr. 58–60, pe fațada clădirii Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor a Universității „Babeș-Bolyai”.

Bibliografie: Koncevicz 2005.

850.

[În partea de jos a bustului:]

W. C. RÖNTGEN
1845–1923

[Pe latura bustului:]

D(ORU). STOICA 2005

[Pe postament:]

WILHELM CONRAD
RÖNTGEN
1845–1923
DESCOPERITORUL
„RAZELOR X” 28 DEC(EMBRIE). 1895
SAVANTUL CĂRUIA I-A
FOST ÎNMÂNAT PRIMUL
PREMIU NOBEL (1901)

RIDICAT DE PROF(ESOR). DR. ING(INER). POMPILIU MANEA
CLUJ-NAPOCA 7 OCT(OMBRIE). 2005

Data: 7 octombrie 2005

Locul: în fața clădirii de birouri de pe str. Republicii (Majális) nr. 65; bustul lui Wilhelm Conrad Röntgen.

Bibliografie: Gaal 2016a: 292–293.

851.

(steaua lui David)

לזיכרם של הורינו היקרים

DR. VASS ZOLTAN
VASS EVA (NASC(UTĂ) SZABO)FARKAS ANDREI (OCSI)
FARKAS LEA (BUBA)
(NASC(UTĂ) MANN)COPIII: AGNES & JANOS VASS (JERUSALEM-ISRAEL)
NEM FELEJTUNK EL SOHA!

Traducerea: În memoria părinților noștri dragi [...]. (Pe baza traducerii în limba maghiară realizate de Bányaai Viktória.) Nu vă vom uita niciodată!

Data: între anii 2005 și 2008

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în Sinagoga Neologă, pe peretele coridorului de intrare.

852.

DIPL. ING. FARAGÓ PÁL

1886–1970

PRIMUL CAMPION OLIMPIC AL ROMÂNIEI
MAESTRU EMERIT AL SPORTULUI LA ȘAH
ROMÂNIA ELSŐ OLIMPIAI BAJNOKA
A SPORT ÉRDEMES SAKKMESTERE
(simbolul olimpic)
BERLIN, 1936

Data: 6 aprilie 2006

Locul: str. Zrínyi Miklós nr. 11A

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 120 de ani de la nașterea maestrului de șah.

Bibliografie: Szabadság. 7 aprilie, 27 aprilie 2006; Gaal 2016a: 293.

853.

(relief: portretul lui Sz. D.; inscripția: 1879–1945)

**EBBEN AZ ÉPÜLETBEN VÉGEZTE
ISKOLAI TANULMÁNYAIT A REFORMÁTUS
KOLLÉGIUM EMINENS DIÁKJAKÉNT
1887–1889 KÖZÖTT
A NAGY MAGYAR ÍRÓ ÉS GONDOLKODÓ
SZABÓ DEZSŐ**

Traducerea: În această clădire și-a urmat studiile, ca elev eminent al Colegiului Reformat, între anii 1887 și 1889, marele scriitor și gânditor maghiar Szabó Dezső.

Data: 5 mai 2006

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 16, la gangul Colegiului Reformat, în partea dreaptă.

Observații: opera lui Vetró András. Placa memorială a fost realizată cu prilejul comemorării a 61 de ani de la moartea scriitorului.

Bibliografie: *Szabadság*. 6 mai 2006; Gaal 2016a: 293.

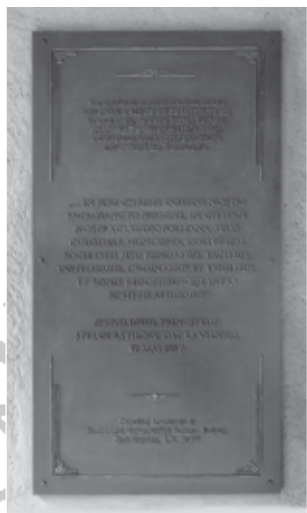
854.

S-a amplasat această placă cu prilejul aniversării a 425 de ani de la înființarea, în anul 1581, de către Ștefan Báthory, principele Transilvaniei (1571–1586), a Colegiului lezuit – prima instituție universitară din Transilvania.

**„...IN JESU CHRISTI DOMINI NOSTRI
SACROSANCTO NOMINE, IN CIVITATE
NOSTRA CLAUDIOPOLITANA, ALIAS
COLOSWAR NUNCUP[A]TA, COLLEGIUM
SOCIETATIS JESU FUNDAMUS, FACIMUS,
INSTITUIMUS, ORDINAMUS ET ERIGIMUS,
ET BONIS REDDITIBUSQUE INFRA
SCRIPTIS AFFICIMUS”
(PRIVILEGIUL PRINCIPELUI**

**ȘTEFAN BÁTHORY, DAT LA VILNIUS,
12 MAI 1581)**

**Consiliul Academic și
Rectoratul Universității Babeș-Bolyai,
Cluj-Napoca, A(nno).D(omini). MMVI**

Traducerea: „...în numele sacrosanct al Domnului nostru Isus Cristos, în orașul nostru numit Claudiopolis, zis și Kolozsvár [Cluj], întemeiem, înființăm, ridicăm, organizăm și aducem la viață Colegiul Societății lui Isus.”

Data: 14 mai 2006

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 3, în stânga clădirii Colegiului Academic.

Observații: placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 425 de ani de la înființarea universității. Placa memorială nu a fost amplasată pe fosta clădire a Colegiului (Universității) Iezuitilor, menționată de inscripție și aflată în apropiere.

Bibliografie: *Szabadság*. 15 iunie 2006; *Krónika*. 15 iunie 2006; *Asztalos* 2008: 78–80; Gaal 2016a: 293.

855.

**AVRAM IANCU
1824–1872**

Data: 2006

Locul: str. Ilie Măcelaru (Zsák) nr. 1A, în fața Universității „Avram Iancu”; bustul revoluționarului al cărui nume îl poartă universitatea.

Observații: opera lui (?) Matei.

[Pe partea din față a postamentului]:

**DONĂȚĂ DE CONSILIUL PAROHIAL
ÎN ANUL 2006
PREOȚII ROMAN IOAN ȘI POP NICOLAE**

JUCAN Ș.	ERCHEDI T.	MATEI I.
DÎRJAN N.	OLTEAN S.	RARĂU T.
CENAN V.	ȚUCUDEAN S.	FILIP R.
BIJI N.	FEURDEAN S.	RUSU I.
SIGARTĂU I.	ȘIPOȘ R.	VIDRUȚ D.
GABOR I.	ANTONESCU M.	SUCIU N.

[Pe partea din spate a postamentului]:

LĂPUȘAN R.	COZMA V.	DRĂGAN M.	OLTEAN N.
CÎMPIAN A.	POP A.	STUPAR I.	HULPOI I.
MOLDOVAN A.	GUIA I.	NĂDĂȘAN V.	ALBON O.
AȘTELEAN I.	GLIGA V.	TĂȚARU N.	DASCĂL I.
MOLDOVAN I.	SIMA A.	BALINT I.	BALAȘ I.
DAMIAN M.	MORAR P.	DAMIAN R.	VONAȘ Ș.
PĂCURAR V.	POP Ș.	PINTEA A.	GABOR A.
MIHALCA V.	HUI P.	MARIAN V.	GOCAN I.
TUȘA I.			

DOMNUL ISUS HRISTOS A ZIS EU SUNT ÎNVIEREA ȘI VIAȚA!

Montat de Fabian F.

Data: 2006

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi) nr. 89, în fața Bisericii Ortodoxe „Nașterea Maicii Domnului”; troiță.

Observații: a existat și un precursor al acestei troițe din 1994, Monumentul Eroilor Revoluției din 1848 și ai Revoluției din 1989 [694].

857.

**MONUMENTUL
REZISTENȚEI
ANTICOMUNISTE**

[În partea stângă:]

**CAVNIC, TARGU OCNA, CANALUL MORTII, BAIA SPRIE, RAMNICUL SARAT,
TARGSOR, POARTA ALBA**

[În partea dreaptă:]

**SIGHET, AIUD, GHERLA, JILAVA, PITESTI, VACARESTI, BALTA BRAILEI, PERI-
PRAVA**

[Pe placa din metal:]

AUTOR:

ARH(ITECT). VIRGIL SALVANU

CONSTRUIT SUB INGRIJIREA

DR. TRAIAN NEAMȚU

PREȘEDINTE AFDPR

ING(INER). POP FLORIAN MEMBRU

EC(ONOMIST). PETRU BADIU MEMBRU

Data: 10 iunie 2006

Locul: lângă Parcul Central (Sétatér); Mo-
numentul Rezistenței Anticomuniste.

Bibliografie: Asztalos 2006b, 2015a: 163–165;
Gaal 2016a: 293.

858.

LUCIAN BLAGA
1895–1961

Data: 19 iunie 2006

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul lui Lucian Blaga.

Observații: bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 110 ani de la nașterea și al comemorării a 45 de ani de la moartea scriitorului și filosofului.

Bibliografie: *Szabadság*. 20 iunie 2006; Gaal 2016a: 293.

859.

**EUGENIU
SPERANTIA**
1888–1972

Data: 19 iunie 2006

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; bustul lui Eugeniu Speranția.

Observații: bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 118 de ani de la nașterea filosofului.

860.

D(UMITRU). D. ROȘCA
1895–1980

Data: 19 iunie 2006

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; bustul lui Dumitru D. Roșca.

Observații: bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 110 de ani de la nașterea filosofului.

861.

FLORIAN ȘTEFĂNESCU
GOANGĂ
1881–1958

CREATORUL PRIMULUI
INSTITUT DE PSIHOLOGIE
EXPERIMENTALĂ DIN
ROMÂNIA
1921

[Lateral:]

SCULPTOR
DAVID SANDOR

Data: iunie 2006

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 37, în curtea Institutului de Psihologie al Universității „Babeș-Bolyai”; bustul lui Florian Ștefănescu-Goangă.

Observații: bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a 125 de ani de la nașterea psihologului.

Bibliografie: Gaal 2016a: 293.

862.

BOCSKAI ISTVÁN
1557–1606

ISTEN KEGYELMÉBŐL ER(-)
DÉLY FEJEDELME, MAGYAR(-)
ORSZÁG RÉSZÉINEK URA
ÉS A SZÉKELYEK ISPÁNJA

[Lateral:]

„SZERETETTEL INTVÉN
MIND AZ ERDÉLYIEKET ÉS
MAGYARORSZÁGI HÍVEIN(-)
KET AZ EGYMÁS KÖZT VALÓ
SZÉP EGYEZSÉGRE, ATYAFI(-)
ÚI SZERETETRE”

Traducerea: Bocskai István, prin harul lui Dumnezeu principele Transilvaniei, domn al părților Ungariei și comite al secuilor. „Îndemnând cu dragoste atât ardelenii, cât și credincioșii noștri la înțelegere reciprocă și iubirea aproapei.”

Data: 12 august 2006

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 14, în curtea Colegiului Apafi; bustul principelui Bocskai István.

Observații: opera lui Venczel Árpád. A fost realizat cu prilejul comemorării a 400 de ani de la moartea principelui, în cadrul celui de-al V-lea Congres Mondial al Bisericii Reformate Maghiare. Mai târziu a fost mutat în foaierul colegiului pe durata lucrărilor de reconstruire, apoi în anul 2017 a fost reamplasat la Institutul Teologic Protestant, în capătul scării din stânga intrării [1021].

Bibliografie: Szabadság. 14 august 2006; Gaal 2016a: 293, 2016f: 56.

863.

**ACEASTĂ PLACĂ A FOST
DEZVELITĂ CU PRILEJUL
ANIVERSĂRII A 90 DE ANI
DE LA ÎNFIINȚARE**

15. 08. 2006

Data: 15 august 2006

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, pe fațada cazărmii.

Observații: placa memorială a fost înlăturată în anul 2021.

864.

NOUL CORP DE CLADIRE, CU
16 SALI DE CLASA, A FOST REA-
LIZAT IN 2005-2006, PRIN FINANTAREA
M.E.C. SI CU SPRIJINUL I.Ș.J. CLUJ
IN CADRUL PROGRAMULUI DE
REABILITARE A SCOLILOR,
COFINANTAT DE B.E.I., B.D.C.E.
SI CONSILIUL LOCAL CLUJ.

Data: 14 septembrie 2006

Locul: Piața Avram Iancu (Petőfi) nr. 70-72, pe peretele noii aripi a Colegiului Național „George Coșbuc”.

865.

ASOCIAȚIA PENTRU ADEVĂRUL REVOLUȚIEI DIN JUDEȚUL CLUJ

CASĂ MEMORIALĂ
21 DECEMBRIE 1989
CLUJ-NAPOCA

*

EROI MARTIRI ȘI RĂNIȚI

21 DECEMBRIE 1997

Data: septembrie 2006

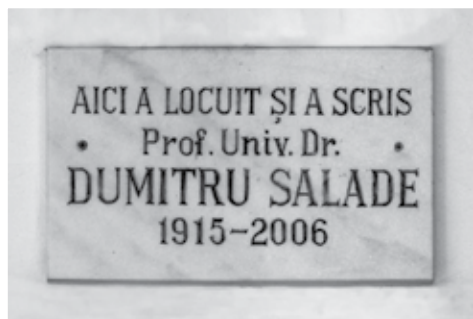
Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 108

Observații: placa memorială a fost inaugurată în anul 1997, cu prilejul comemorării a 8 ani de la Revoluția din 1989. Inițial a stat pe clădire din str. Vasile Goldiș (Klastrom) nr. 2 [746].

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 17 decembrie, 20-21 decembrie 1997.

866.

AICI A LOCUIT ȘI A SCRIS
Prof(esor). Univ(ersitar). Dr.
DUMITRU SALADE
1915–2006

Data: 2006

Locul: str. Rubin Patiția (Tótfalusi Kis Miklós) nr. 7

867.

BOCSKAI

Data: 10 octombrie 2006

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 4, în clădirea Universității Sapientia; bustul principelui Bocskai István.

Observații: opera lui Berek Lajos. A fost ridicat cu prilejul comemorării a 400 de ani de la moartea principelui.

Bibliografie: *Szabadság*. 11 octombrie 2006; Gaal 2016a: 294, 2016f: 56.

868.

MÁRTÍROK ÉS ÁLDOZATOK EMLÉKÉRE

AZ 1956-OS MAGYAR FORRADALOM
50. ÉVFORDULÓJÁN
1956–2006

Traducerea: În memoria martirilor și a victimelor, la comemorarea a 50 de ani de la Revoluția Maghiară din 1956. 1956–2006

Data: 21 octombrie 2006

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) între nr. 7–9, după intrarea principală a Bisericii Unitariene, în dreapta.

869.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ EMLÉKFÁI

Traducerea: Arborii memoriali ai reginei Elisabeta [de Wittelsbach].

Data: octombrie 2006

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 13, pe blocul de granit din curtea din spate a Institutului Teologic Protestant.

Observații: între anii 1899 și 1923 a stat în Parcul EMKE – azi Piața Avram Iancu (Bocskai) [300]. În 1933 a fost mutat în curtea din spate a Institutului Teologic Protestant [391]. În luna octombrie 2006, cu prilejul reamenajării pieței, monumentul a fost restaurat și a fost mutat aici.

Bibliografie: *Keleti Ujság*. 25 octombrie 1933; Gaal 1998a; Löwy–Demeter–Asztalos 1996: 197–198; Miklósi-Sikes 2003: 170; Asztalos 2004: 136, 2006c, 2008: 126, 2015a: 97; Gaal 2016a: 116.

[Pe monument:]

AZ IGAZSÁG
SZABADDÁTESZ TITEKET
(JÁN. 8,32)

[Pe postament:]

AZ EZERKILÁNC SZÁZÖTVENHATOS MAGYAR SZABADSÁGHARC
UTÁNI MEGTORLÁS ÁLDOZATÁUL ESETT
– KIVÉGZETT, BÖRTÖNT VISELT, ÉS MÁS MÓDON MEGHURCOLT –
PROTESTÁNS TEOLÓGIAI HALLGATÓK, TANÁROK, LELKIPÁSZTOROK
ÉS EGYHÁZTAGOK EMLÉKÉRE

Traducerea: Adevărul vă va elibera. (Ioan 8:32) În memoria studenților de la Teologie Protestantă, a profesorilor, a pastorilor și a membrilor bisericii care au căzut victime represiunii de după Războiul maghiar de Independență din 1956, fiind executați, închiși sau hărțuiți în alte moduri.

Data: 28 octombrie 2006

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 13, în curtea din spate a Institutului Teologic Protestant; monument al Revoluției maghiare din 1956.

Observații: opera lui Bocskay Vince. A fost amplasat cu prilejul aniversării a 50 de ani de la Revoluție. În 2016 monumentul a fost mutat în curtea interioară a institutului [1012].

Bibliografie: Gaal 2016a: 294.

871.

– PISANIE –

CU VREREA TATĂLUI, CU AJUTORUL FIULUI ȘI CU SĂVÂRȘIREA DUHULUI SFÂNT, ZIDITU-S-A ACEASTĂ BISERICĂ CU HRAMUL „SFÂNTA TREIME”, DIN MUNICIPIUL CLUJ-NAPOCA ÎNTRE ANII/ 1795–1796.

TIMP DE 136 DE ANI A FOST SINGURA BISERICĂ ORTODOXĂ DIN CAPITALA TRANSILVANIEI. AICI A FOST INSTALAT LA DATA DE 29 Iunie 1811, VASILE MOGA, CA EPISCOP AL ROMÂNILOR/ ORTODOCȘI DIN ARDEAL.

ÎNTRE ANII 1921–1932 A SERVIT DREPT CATEDRALĂ A REÎNVIATEI EPISCOPII A VADULUI,/ FELEACULUI ȘI CLUJULUI.

BISERICA A FOST REPARATĂ ÎN MAI MULTE RÂNDURI ÎNTRE ANII 1982–1983 FIIND RENOVATĂ/ DE Pr. IOAN SÂNCRĂIAN.

ICONOSTASUL A FOST PICTAT ÎN ANUL 1796 DE CONSTANTIN ZUGRAVU DIN BRAȘOV.

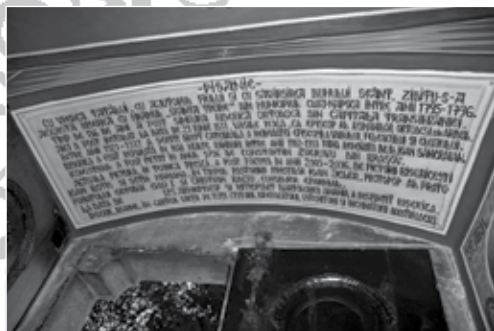
ACTUALA PICTURĂ, ÎN TEHNICA FRESCĂ, A FOST FĂCUTĂ ÎN ANII 2005–2006, DE PICTORII/ BISERICEȘTI

IOAN BOTIȘ ȘI SOȚIA MARIANA, ÎN TIMPUL PASTORIRII PREOȚILOR IOAN JELER, PROTOPOP AL/ PROTO-

POPIATULUI ORTODOX CLUJ I ȘI CRISTIAN BACIU, CONSILIER EPARHIAL.

LA DATA DE [11 iunie 1995] I(NALT).P(REA).S(FINȚITUL). ARHIEPISCOP ȘI MITROPOLIT/ BARTOLOMEU ANANIA A RESFINȚIT BISERICA.

ÎNSCRIE, DOAMNE, ÎN CARTEA VIEȚII PE TOȚI CTITORII, BINEFĂCĂTORII, OSTENITORII ȘI/ ÎNCHINĂTORII ACESTUI LOCAȘ.

Data: 2006

Locul: str. Bisericii Ortodoxe (Görögtemplom) nr. 10, deasupra intrării bisericii.

Observații: o parte din pisanie a fost inaugurată în anul 1995, cu prilejul aniversării a 200 de ani de la zidirea bisericii.

Bibliografie: *Adevărul de Cluj*. 13 iunie, 14 iunie 1995.

872.

**În această casă a trăit și a creat
LIVIU RUSU 1901 – 1985
PROFESOR LA FACULTATEA DE LITERE
DIN CLUJ, ESTETICIAN, COMPARATIST
ȘI FILOSOOF, MEMBRU POST-MORTEM
AL ACADEMIEI ROMÂNE**

Data: 2006

Locul: str. Nicolae Iorga (Jósika) nr. 32

Bibliografie: Rad ed. 2020: 44.

873.

**Acest pom a fost plantat
cu prilejul sărbătoririi a 50 de ani
de la semnarea Tratatului de la Roma,
în 25 martie 1957.
ÎMPREUNĂ
DIN 1957
25 martie 2007**

Data: 25 martie 2007

Locul: în capătul Bulevardului 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în fața Prefecturii Județului Cluj și a Casei de Economii; arbore memorial.

874.

Prof(essor). GENSICH ANTAL

kórboncnok akadémikus

1842–1918

a kolozsvári egyetem professzora

1870–1895

[În partea de jos a postamentului:]

A szobrot Pásztor János szobrász mintázta 1912-ben.

**E másolatot Gergely Zoltán szobrász készítette 2007-ben
a budapesti „Gensich Antal Alapítvány” támogatásával.**

Traducerea: Profesorul Gensich Antal, academician prosector 1842–1918. Profesor al Universității din Cluj în perioada 1870–1895. Bustul a fost creat de sculptorul Pásztor János în anul 1912. Această copie a fost realizată de Gergely Zoltán în anul 2007, cu sprijinul Fundației „Gensich Antal” din Budapesta.

Data: 13 aprilie 2007

Locul: str. Napoca (Jókai) nr. 2, în sala de festivități a Societății Muzeului Ardelean; bustul lui Gensich Antal.

Observații: originalul bustului este opera lui Pásztor János și se găsește în aula de intrare a Spitalului „Szent László” din Budapesta. Bustul a fost inaugurat cu prilejul aniversării a 165 de ani de la nașterea profesorului de medicină, cu ocazia deschiderii festive a celei de-a XVII-ea Sesiuni de Comunicări Științifice a Secției Medicale și de Farmacie a Societății Muzeului Ardelean.

Bibliografie: *Szabadság*. 14 aprilie 2007.

875.

AUGUSTIN MAIOR
1882–1963

Data: 4 mai 2007

Locul: Calea Motilor (Monostori) nr. 78–80, în casa scărilor Colegiului Tehnic de Comunicații „Augustin Maior”, în stânga.

Observații: a fost realizată cu prilejul aniversării a 125 de ani de la nașterea fizicianului. A fost inaugurată în cadrul Zilelor Augustin Maior, împreună cu o altă placă [876]. În anul 2004 colegiul a adoptat numele fizicianului.

876.

AUGUSTIN MAIOR
OMAGIU
125 ANI DE LA NAȘTERE
1882–2007
AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Traducerea: [Textul în limba latină:] Spre veșnica amintire.

Data: 4 mai 2007

Locul: Calea Motilor (Monostori) nr. 78–80, în casa scărilor Colegiul Tehnic de Comunicații „Augustin Maior”, în dreapta.

Observații: placa memorială a fost inaugurată în cadrul Zilelor Augustin Maior, împreună cu o altă placă [875].

877.

AUGUSTIN MAIOR
1882–1963

Data: 17 mai 2007

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; bustul lui Augustin Maior.

Observații: bustul a fost dezvelit în cadrul unei conferințe memoriale.

878.

In memoriam
DSIDA JENŐ
1907–1938

**Ebben a házban élt utolsó éveiben a költő.
În această casă și-a petrecut ultimii ani de viață poetul.**

Data: 19 mai 2007

Locul: str. Cardinal Iuliu Hossu (Fürdő) nr. 28.

Observații: placa memorială a fost inaugurată la centenarul nașterii poetului.

Bibliografie: *Szabadság*. 16 mai 2007; Gaal 2016a: 294.

879.

În această casă a locuit
renumitul matematician

GYULA VÁLYI
(1855–1913)

profesor la Universitatea din Cluj,
propagatorul geometriei neeuclidiene
a lui János Bolyai.

Data: 31 mai 2007

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 20, pe fațada Secției de Neurologie a Spitalului CFR.

Observații: opera lui Starmüller Géza. Placa memorială a fost planificată cu prilejul aniversării a 150 de ani de la nașterea matematicianului. A fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială [880] de Asociația pentru Matematică și Informatică „Farkas Gyula” și Facultatea de Matematică și Informatică a Universității „Babeș-Bolyai”.

Bibliografie: Szabadság. 10 noiembrie 2004; Természet Világa. iulie 2007; Gaal 2016a: 292.

880.

Ebben a házban lakott
élete utolsó éveiben

VÁLYI GYULA
(1855–1913)

hírneves matematikus,
a kolozsvári egyetem tanára,
a Bolyai-geometria népszerűsítője.

Traducerea: În această casă a locuit în ultimii ani din viață renumitul matematician Vályi Gyula (1855–1913), profesor la Universitatea din Cluj, propagatorul geometriei lui Bolyai (János).

Data: 31 mai 2007

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 20, pe fațada Secției de Neurologie a Spitalului CFR.

Observații: opera lui Starmüller Géza. Placa memorială a fost planificată cu prilejul aniversării a 150 de ani de la nașterea matematicianului. A fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială [879] de

Asociația pentru Matematică și Informatică „Farkas Gyula” și Facultatea de Matematică și Informatică a Universității „Babeș-Bolyai”.

Bibliografie: Szabadság. 10 noiembrie 2004; Természet Világa. iulie 2007; Gaal 2016a: 292.

881.

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI

(sigla UBB) FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA AFACERILOR (sigla FSEGA)
CLUJ-NAPOCA, ROMÂNIA

**Azi, 18 iulie 2007
a fost inaugurat edificiul
Facultății de Științe Economice
și Gestiunea Afacerilor.**

Președinte al Consiliului Academic
Prof. univ. dr. Andrei Marga

Rector al Universității Babeș-Bolyai
Prof. univ. dr. Nicolae Bocșan

Decan,
Prof. univ. dr. Dumitru Mățiș

Data: 18 iulie 2007

Locul: str. Theodor Mihali (Szopori), nr. 58–60, pe fațada clădirii Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor a Universității „Babeș-Bolyai”.

882.

ANA ASLAN
1897–1988

Data: 6 septembrie 2007

Locul: str. Henri Barbusse (Szamosközi) nr. 16, în curtea Companiei Farmec; bustul Anei Aslan.

Observații: opera lui Kolozsi Tibor. A fost inaugurată cu ocazia aniversării a 118 de ani de la înființarea companiei și a 110 ani de la nașterea gerontologului.

883.

[Prima placă:]

HÍRES PÜSPÖKÖK, IGAZGATÓK

16. SZÁZAD

DÁVID FERENC – EGYHÁZALAPÍTÓ – PÜSPÖK
SOMMER JOHANN – IGAZGATÓ, KÖLTŐ, TEOLÓGUS
PALAEOLOGUS JACOBUS – IGAZGATÓ, TEOLÓGUS
BOGÁTI FAZAKAS MIKLÓS – IGAZGATÓ, ZSOLTÁRFORDÍTÓ
HUNYADI DEMETER – PÜSPÖK
ENYEDI GYÖRGY – PÜSPÖK, TEOLÓGUS, ÍRÓ

17. SZÁZAD

TOROCZKAI MÁTÉ – PÜSPÖK, TEOLÓGUS
CSANÁDI PÁL – PÜSPÖK, ORVOS
DÁLNOKI NAGY MIHÁLY – IGAZGATÓ, TEOLÓGUS
OZDY TAMÁS – IGAZGATÓ, ORVOS

18. SZÁZAD

ALMÁSI GERGELY MIHÁLY – PÜSPÖK
KOLOZSVÁRI DIMIÉN PÁL – IGAZGATÓ, ORVOS
VÁRFALVI PÁLFI ZSIGMOND – PÜSPÖK, TEOLÓGUS
SZENTÁBRAHÁMI LOMBÁRD MIHÁLY – PÜSPÖK, TEOLÓGUS
AGH ISTVÁN – PÜSPÖK, TEOLÓGUS

LÁZÁR ISTVÁN – PÜSPÖK, FILOZÓFUS

PÁKEI JÓZSEF – IGAZGATÓ, FILOZÓFUS

19. SZÁZAD

KÖRMÖCZI JÁNOS – PÜSPÖK, BÖLCSÉSZ, FIZIKUS

MOLNOS DÁVID – IGAZGATÓ, TEOLÓGUS

ARANYOSRÁKOSI SZÉKELY SÁNDOR – PÜSPÖK, ÍRÓ

BRASSAI SÁMUEL – IGAZGATÓ, POLIHISZTOR

KRIZA JÁNOS – PÜSPÖK, KÖLTŐ

BERDE ÁRON – PÜSPÖK, TERMÉSZETTUDÓS

NAGY LAJOS – IGAZGATÓ, KÖLTŐ

KOVÁCS JÁNOS – IGAZGATÓ, NYELVÉSZ

BENCZÉDI GERGELY – IGAZGATÓ, TÖRTÉNÉSZ

FERENCZ JÓZSEF – PÜSPÖK, TEOLÓGUS

20. SZÁZAD

BOROS GYÖRGY – PÜSPÖK, TEOLÓGUS, ÍRÓ

NYIREDY GÉZA – IGAZGATÓ, VEGYÉSZ-BIOLÓGUS

GÁL KELEMEN – IGAZGATÓ, MŰVELŐDÉSTÖRTÉNÉSZ

BORBÉLY ISTVÁN – IGAZGATÓ, IRODALOMTÖRTÉNÉSZ

VARGA BÉLA – PÜSPÖK, FILOZÓFUS

GÁLLFY ZSIGMOND – NYELVÉSZ, IGAZGATÓ

BODOR ANDRÁS – IGAZGATÓ, NYELVÉSZ, TÖRTÉNÉSZ

[A doua placă:]

(stema Bisericii Unitariene Maghiare)

AZ UNITÁRIUS KOLLÉGIUM ALAPÍTÁSÁNAK

450. ÉVFORDULÓJÁN

HÁLÁS TISZTELETTEL EMLÉKEZÜNK

AZ ELŐTTÜNK JÁRÓKRA,

AKIK TANÍTOTTAK ÉS TANULTAK

– TUDOMÁNYT ÉS ERKÖLCSÖT –

A MUSIS ET VIRTUTIBUS JEGYÉBEN.

A KOLLÉGIUM TÖRTÉNETE KICSINYBEN

AZ EGÉSZ EGYHÁZ TÖRTÉNETE.

„Tükör akar lenni ez,
hogy a mai ifjúság maga elé tartva
olvasson ki belőle bátorságot és
bizalmat az élet küzdelmének
bátor vállalására és megharcolására.”

GÁL KELEMEN

450 év

[A treia placă:]

JÓTEVŐK

16. SZÁZAD

JÁNOS ZSIGMOND FEJEDELEM
KOLOZSVÁRI UNITÁRIUS ANYAEKLÉZSIA

17. SZÁZAD

MIKES MIHÁLYNÉ PACZOLAI BORBÁLA
KMITA ANDRÁS NÉ

18–19. SZÁZAD

VARGYASI DANIEL CSALÁD
PETRICHEVICH HORVÁTH CSALÁD

SUKI LÁSZLÓ

AUGUSZTINOVICS PÁL

KISSOLYMOSSI KONCZ JÁNOS

KELEMEN BENŐ

ID. RÉDIGER KÁROLY

KOVÁCS DÉNES ÉS NEJE BENCZE ANNA

PAGET CSALÁD

RICHMOND ANNA

GEDŐ JÓZSEF

LOKODI SÁNDOR MÓZES

BERDE MÓZES

20. SZÁZAD

BORS MIHÁLY

BÁRÓ GYÖRFFY ROZÁLIA

Traducerea:

Episcopi și directori de școală celebri. Sec. XVI: Dávid Ferenc, fondatorul Bisericii (Unitariene), episcop, [...].

La aniversarea a 450 de ani de la fondarea Colegiului Unitarian ne amintim cu respect recunoscător de cei care au fost înaintea noastră, care au predat și au învățat – științe și virtuții – în spiritul Mysis et Virtutibus.

Istoria Colegiului este, într-o măsură mai mică, istoria întregii Biserici (Unitariene).

„Vrea să fie o oglindă, pentru ca tineretul de azi să găsească în ea curaj și încredere pentru a se angaja curajos în lupta vieții” – Gál Kelemen.

450 de ani.

Data: 22 septembrie 2007

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, pe palierul Colegiului Unitarian, în partea stângă.

Observații: au fost amplasate cu ocazia aniversării a 450 de ani de la fondarea școlii, împreună cu alte plăci memoriale [884].

Bibliografie: Popa–Máthé ed. 2018: 25.

884.

[Prima placă:]

HÍRES TANÁROK, DIÁKOK**16. SZÁZAD**

BASILIUS ISTVÁN – TANÁR, TEOLÓGUS
FRANCKEN, CHRISTIAN – TANÁR, FILOZÓFUS
DIEDRICH, GEORG – TANÁR, KÖLTŐ

17. SZÁZAD

VARSOLCI JÁNOS – TANÁR, KÖLTŐ
STEGMANN, JOACHIM – TANÁR, KÖLTŐ
THORDAI JÁNOS – TANÁR, ZSOLTÁRFORDÍTÓ
DÁLNOKI NAGY LŐRINC – TANÁR, ORVOS, NYELVÉSZ
ÁRKOSI TEGZŐ BENEDEK – TANÁR, TEOLÓGUS
FELVINCZI GYÖRGY – TANÁR, KÖLTŐ

18. SZÁZAD

KERESZTÚRI SÁMUEL – TANÁR, TEOLÓGUS
KÉNOSI TŐZSÉR JÁNOS – TANÁR, EGYHÁZTÖRTÉNÉSZ
FEJÉRVÁRI SÁMUEL – TANÁR, TEOLÓGUS
UZONI FOSZTÓ ISTVÁN – EGYHÁZ-TÖRTÉNETÍRÓ
GEJZA JÓZSEF – TANÁR, FILOLÓGUS
KOZMA MIHÁLY – EGYHÁZTÖRTÉNÉSZ

19. SZÁZAD

BÖLÖNI FARKAS SÁNDOR – ÍRÓ, UTAZÓ
SYLVESTER GYÖRGY – TANÁR, BÖLCSÉSZ
NAGYAJTAI KOVÁCS ISTVÁN – TÖRTÉNÉSZNŐ, JOGÁSZ
JÁNOSFALVI SÁNDOR ISTVÁN – LELKÉSZ, ÍRÓ
BARRA ISTVÁN – ORVOSTUDÓS
MIKÓ LŐRINC – TANÁR, JOGTUDÓS
FEJÉR MÁRTON – POLITIKUS, FELÜGYELŐGONDNOK
KAÁLI NAGY ELEK – POLITIKUS, FŐGONDNOK
HAJÓS JÁNOS – POLITIKUS, FÜ.GONDNOK
KŐVÁRY LÁSZLÓ – TÖRTÉNÉSZNŐ, FÜ.GONDNOK
JAKAB ELEK – TÖRTÉNÉSTÍRÓ
BUZOGÁNY ÁRON – TANÁR, POLITIKUS
SIMÉN DOMOKOS – TANÁR, TEOLÓGUS

[A doua placă:]

ISKOLÁK

(fotografii ale școlilor)

ÓVÁRI ISKOLA 1557–1693

PIACTÉRI ISKOLA – 1693–1718

BELMAGYAR UTCAI ISKOLA
RÉGI KOLLÉGIUM – 1708–1806–1901

JELENLEGI ISKOLA
ÚJ KOLLÉGIUM – 1901–1948
1993–

[A treia placă:]

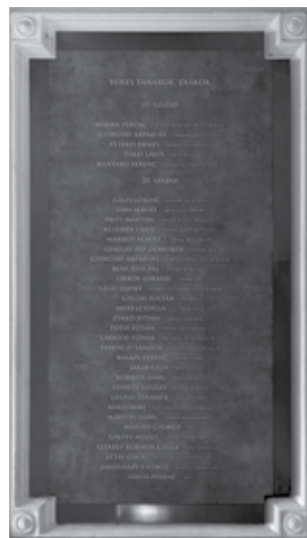
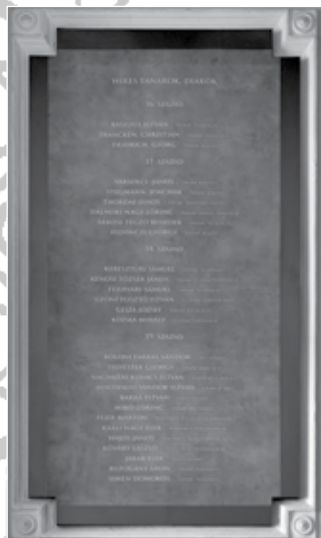
19. SZÁZAD

KOZMA FERENC – PEDAGÓGIAI ÍRÓ, FÜ.GONDNOK
GYERGYAI ÁRPÁD ID. – TANÁR, ORVOSTUDÓS
PÉTERFI DÉNES – TANÁR, SZERKESZTŐ
PÁKEI LAJOS – MŰÉPÍTÉSZNŐ
KANYARÓ FERENC – TANÁR, EGYHÁZTÖRTÉNÉSZNŐ

20. SZÁZAD

GÁLFI LŐRINC – TANÁR, TEOLÓGUS
VÁRI ALBERT – TEOLÓGUS, TANÁR
PÁLFI MÁRTON – TANÁR, KÖLTŐ, FORDÍTÓ
KELEMEN LAJOS – TANÁR, TÖRTÉNÉSTUDÓS
MÁRKOS ALBERT – TANÁR, MŰFORDÍTÓ
GYALLAY-PAP DOMOKOS – TANÁR, ÍRÓ
GYERGYAI ÁRPÁD IFJ. – ORVOSTUDÓS, FÜ.GONDNOK
BENCZÉDI PÁL – TANÁR, TÖRTÉNÉSZNŐ
ORBÓK LORÁND – TANÁR, ÍRÓ
GELEI JÓZSEF – TERMÉSZETTUDÓS, FŐGONDNOK
GYULAI ZOLTÁN – FIZIKUS

MERÉSZ GYULA – FESTŐMŰVÉSZ
ZSAKÓ ISTVÁN – ORVOSTÖRTÉNÉSZ
TÓTH ISTVÁN – TANÁR, FESTŐMŰVÉSZ
LAKATOS ISTVÁN – MÉRNÖK, ZENETÖRTÉNÉSZ
FERENCZI SÁNDOR – TANÁR, ORNITOLÓGUS
BALÁZS FERENC – LELKÉSZ, ÍRÓ
JAKAB GÉZA – KÖLTŐ
BORBÉLY SAMU – MATEMATIKUS
SZABÉDI LÁSZLÓ – KÖLTŐ, ESZTÉTA
LÁSZLÓ TIHAMÉR – TANÁR, FIZIKUS
MIKÓ IMRE – ÍRÓ, JOGÁSZ, FŐGONDNOK
MÁRTON SAMU – TANÁR, MATEMATIKUS
BÖZÖDI GYÖRGY – ÍRÓ
GÁLFFY MÓZES – TANÁR, NYELVTUDÓS
SZÉKELY KORMOS GYULA – ÍRÓ, SZERKESZTŐ
LÉTAY LAJOS – TANÁR, KÖLTŐ, SZERKESZTŐ
JÁNOSHÁZY GYÖRGY – KÖLTŐ, SZERKESZTŐ
SÁNTA FERENC – ÍRÓ

Traducerea: Profesori și elevi celebri. Sec. XVI: Basilius István, profesor, teolog, [...].

Data: 22 septembrie 2007

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, pe palierul Colegiului Unitarian, în partea dreaptă.

Observații: au fost ridicate cu ocazia aniversării a 450 de ani de la fondarea școlii, împreună cu alte plăci memoriale [883].

Bibliografie: Popa-Máthé ed. 2018: 25.

885.

**IULIU HAȚIEGANU
1885–1959**

[Pe verso:]

**RIDICAT ÎN ANUL 2007
PRIN GRIJA CONSIULIULUI JUDEȚEAN CLUJ
PREȘEDINTE: MARIUS-PETRE NICOARĂ
ARHITECT ȘEF: RADU-CĂLIN SPÂNU
CU CONTRIBUȚIA S.C. NISCOINVEST S.R.L.**

Data: 11 octombrie 2007.

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 3, în curtea Clinicii de Medicină Internă I; bustul lui Iuliu Hațieganu.

Observații: bustul a fost inaugurat cu prilejul aniversării a 81 de ani de la înființarea partidului precursor al PSD (Partidul Social Democrat), al cărei membru a fost și profesorul de medicină.

Bibliografie: *Ziua de Cluj*. 12 octombrie 2007.

886.

**450 ÉVES
A REFORMÁTUS OKTATÁS
1557–2007**

Traducerea: 450 de ani de educație reformată. 1557–2007

Data: 13 octombrie 2007

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 16, pe peretele dinspre curte de deasupra gangului Colegiului Reformat.

Bibliografie: *Szabadság*. 15 octombrie 2007; Gaal 2016a: 294.

887.

(relief: portretul lui P. B.)

DR. PÁTER BÉLA
1860–1938
EGYHAZKÖZSÉG FŐGONDNOKA
BOTANIKUS

2008. 06. 22.

Traducerea: Dr. Páter Béla (1860–1938), curator principal al eparhiei, botanist. 22 iunie 2008

Data: 22 iunie 2008

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), pe peretele estic al curții Parohiei Evanghelice-Luterane.

Observații: placa memorială a fost amplasată cu prilejul comemorării a 70 de ani de la moartea botanistului. Textul a fost modificat ulterior.

Bibliografie: Gaal 2016a: 294.

888.

Az ADVENTIZMUS
fennállása 110-ik
évfordulójának emlékére
(szimból)
1898–2008

Traducerea: La aniversarea a 110 ani de la înființarea religiei adventiste. 1898–2008

Data: 2008

Locul: str. Cuza Vodă (Postakert) nr. 12, în dreapta intrării Bisericii Adventiste.

889.

[Pe latură:]

ION CHIRICUȚĂ

AUTOR
ALEXANDRU LUPU
NOIEMBRIE 2008

CU SUSTINEREA
CONF(ERENȚIAR). DR. ALEXANDRU IRIMIE

Data: 8 noiembrie 2008

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 34–36, în fața Institutului Oncologic „Ion Chiricuță”; bustul profesorului de medicină al cărui nume îl poartă institutul.

Observații: bustul a fost amplasat cu ocazia comemorării a 20 de ani de la moartea profesorului de medicină.

Bibliografie: Gaal 2016a: 294.

890.

(relief: portretul împăratului Traian)

ALLA
CITTÀ DI CLVJ
ROMA MADRE
MCMXXI

Traducerea: Orașului Cluj din partea orașului-mamă Roma, 1921.

Data: 28 noiembrie 2008

Locul: Bulevardul Eroilor (Deák Ferenc); statuia Lupa Capitolina („lupoanca de pe Capitoliu”).

Observații: copie realizată de Ettore Ferrari. În 1 decembrie 2002 a fost amplasată în alt punct al Bulevardului Eroilor (Deák Ferenc) [820]. În anul 2005, pe parcursul lucrărilor de amenajare a spațiului, a fost înlăturată. Statuia a fost inaugurată din nou în 28 noiembrie 2008 în acest loc nou.

Bibliografie: Borteș 1923: 33; Orosz (întocm. de) 1933: 31; Buzea 1939: 78; Bo-dea–Fodor–Vajda 1971: 106; Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 259–260; Asztalos 2004: 99; Gaal 2007a: 45, 48–49; Todîța 2009: 62–63; Gaal 2016a: 294.

891.

(relief: portretul lui N. B.)

PROF(ESOR). **NICOLAE BOCȘAN**

RECTOR 2004–2008

Data: 2008

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

892.

MÁRTON ÁRON

1896–1980

[Pe latura statuii:]

BOCSKAY V(INCE). A(NNO).D(OMINI). MMV

Traducerea/lectura: Márton Áron (1896–1980). [Realizată de] Bocskay Vince, în anul Domnului 2005.

Data: 28 februarie 2009

Locul: Piața Unirii (Fő tér), în fața intrării Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail”; statuia episcopului Márton Áron.

Observații: statuia a fost amplasat cu prilejul aniversării a 1000 de ani de la înființarea Arhiepiscopiei Romano-Catolice de la Alba Iulia, a 670 de ani de la ridicarea Bisericii Romano-Catolice „Sfântul Mihail” și a 70 de ani de la sfințirea lui Márton Áron ca episcop.

Bibliografie: *Szabadság*. 2 martie 2009; Gaal 2016a: 295.

MARIA CIONCAN
1977–2007
MAESTRĂ EMERITĂ A SPORTULUI

CETĂȚEAN DE ONOARE A
MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA

MEDALIAȚĂ CU BRONZ
LA JOCURILE OLIMPICE ATENA 2004
ÎN PROBA DE 1.500 M CU TIMPUL DE 3.58.39

[Lateral:]

BUST REALIZAT DE SCULPTORUL
RODIN GHEORGHÎĂ, PRIN
GRIJA D-LUI BEREGSZASZY ȘTEFAN,
ANTRENORUL SPORTIVEI

[Pe verso:]

EXECUTANT
S.C. TERNINA S.R.L.

Data: 9 mai 2009

Locul: Parcul Sportiv „Iuliu Hațieganu” (Egyetemi Sport-park), lângă terenul de sport; bustul Mariei Cioncan.

Bibliografie: *Ziua de Cluj*. 7 mai 2009.

894.

VIRGIL VĂTĂȘIANU
1902–1993

Data: 15 mai 2009

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; bustul lui Virgil Vătășianu.

Observații: opera lui Romul Ladea. Rectorul Andrei Marga și istoricul de artă Viorica Guy Marica au inaugurat bustul cu prilejul unei conferințe.

895.

**EBBEN A HÁZBAN
ÉLT ÉS ALKOTOTT
1956–1977
HORVÁTH ISTVÁN
ÍRÓ**

Traducerea: În această casă a trăit și a creat scriitorul Horváth István. 1956–1977

Data: 21 mai 2009

Locul: str. Bisericii Ortodoxe (Görögtemplom) nr. 19, pe fațada casei.

Observații: placa memorială a fost realizată la centenarul nașterii scriitorului.

Bibliografie: *Szabadság*. 22 mai 2009; Gaal 2016a: 295.

896.

KÁLVIN JÁNOS
(1509–1564)
GENFI REFORMÁTOR
TISZTELETÉRE
SZÜLETÉSÉNEK 500. ÉVÉBEN
ÁLLÍTTATTÁK A MAGYAR REFORMÁTUSOK

Traducerea: Ridicată în cinstea lui Jean Calvin (1509–1564), reformator din Geneva, la 500 de ani de la naștere, de către reformații maghiari.

Data: 10 iulie 2009

Locul: str. Avram Iancu (Bocskai) nr. 14, în foaierea Colegiului Apafi.

897.

IOAN URSU
1928–2007

Data: înainte de 23 iulie 2009

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; bustul lui Ioan Ursu.

Observații: amplasat cu prilejul aniversării a 90 de ani de la întemeierea universității românești.

898.

TIBERIU MORARIU
1905–1982

Data: 23 iulie 2009

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; bustul lui Tiberiu Morariu.

Observații: opera lui Ilarion Voinea. Bustul a fost ridicat cu prilejul aniversării a 90 de ani de la întemeierea universității românești și a fost inaugurat de rectorul Andrei Marga.

Bibliografie: *CityNews*. 23 iulie 2009.

899.

(relief: portretul lui E. V. G.; inscripția:
Prof(esor). Dr. Doc(ent). Eugen V.
GHISA/1909–1984)

Aici a activat și a locuit
Prof. Univ. Dr. Docent
EUGEN V. GHISA
1909–1984

septembrie 2009

Data: 12 septembrie 2009

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 42, pe una dintre clădirile din Grădina Botanică.

Observații: placa memorială a fost amplasată cu prilejul comemorării a 25 de ani de la moartea botanistului.

900.

(relief: portretul lui M. P.)

MARIAN PAPAĞAGI

1948–1999

DONATIE REMUS V. POP

Data: 16 octombrie 2009

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității.

Observații: opera lui Eugen E. Gocan. Placa memorială a fost amplasată cu prilejul aniversării a 90 de ani de la întemeierea universității românești și al comemorării a 10 ani de la moartea esteticianului. A fost dezvelită de rectorul Andrei Marga și de Marian Papahagi, fiul lui Adrian Papahagi.

Bibliografie: *Ziua de Cluj*. 17 octombrie 2009.

901.

IN MEMORIAM 1956

[Pe spate:]

FINANȚATOR

CANCELARIA PRIMULUI MINISTRU UNGARIA (MEH)

FUNDAȚIA COMMUNITAS

TÁMOGATÓK

MINISZTERELNŐKI HIVATAL MAGYARORSZÁG (MEH)

COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY

Data: 23 octombrie 2009

Locul: Parcul Central (Séta-tér); monument al Revoluției maghiare din 1956.

Observații: opera lui Szakáts Béla. Încă din anul 2006 au existat planuri pentru ridicarea monumentului.

Bibliografie: *Szabadság*. 24 octombrie 2009; Gaal 2016a: 295.

902.

**DIRECTORII
BIBLIOTECII**

VASILE STANCA

1967-1969

VASILE TURDEAN

1969-1987

TRAIAN BRAD

1987-2002

DOINA POPA

2002-2009

Data: 2009

Locul: Calea Dorobanților (Honvéd) nr. 104, la intrarea Bibliotecii Județene „Octavian Goga”.

903.

În această casă a locuit
poeta ZOE RIPEANU și fiii săi:
Cercetător principal
Dr. în Matematică
DUMITRU RIPEANU și
Acad.St.Teh.Prof.Dr.Doc.h.c.
Ing. ANDREI RIPEANU

Data: 2009

Locul: str. Nicolae Iorga (Jósika) nr. 4

904.

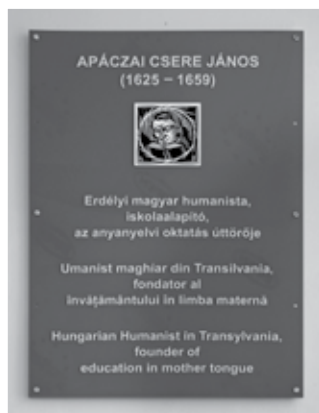
APÁCZAI CSERE JÁNOS
(1625–1659)

(portretul lui A. Cs. J.)

**Erdélyi magyar humanista,
iskolaalapító,
az anyanyelvi oktatás úttörője**

**Umanist maghiar din Transilvania,
fondator al
învățământului în limba maternă**

**Hungarian Humanist in Transylvania,
founder of
education in mother tongue**

Data: 2009

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 26, la intrarea Liceului Teoretic „Apáczai Csere János”.

Observații: a fost inaugurat cu ocazia aniversării a 90 de ani de la înființarea școlii și cu prilejul comemorării a 350 de ani de la moartea savantului al cărui nume îl poartă școala. În anul 2019, când școala a fost renovată și extinsă, placa memorială a fost înlocuită [1073].

905.

HYPOGEUM CONCAMERAT
UM LITTERARUM FRANCIS
CII BREDÆ A. D. MCMLVI
AD ÆTERNITATEM

Traducerea: Hipogeul Literar „Bréda Ferenc”, în anul Domnului 1956, pentru eternitate.

Data: 2010

Locul: str. Inocențiu Micu Klein (Virág) nr. 17, la intrarea în pivnița cafenelei Bulgakov.

Observații: Hipogeul Literar „Bréda Ferenc” a fost inaugurată în 5 noiembrie 2009.

Bibliografie: *Új Magyar Szó*. 6 noiembrie 2009.

906.

ISTEN DICSŐSÉGÉRE ÉPÜLT 1991–95-BEN
VISKY JÁNOS
LELKÉSZ
ALBERT GYÖRGY ÉS GOMBOS MÁRTON
FŐGONDNOKOK IDEJÉBEN

Traducerea: Înălțat întru slava lui Dumnezeu în 1991–1995, pe vremea preotului Visky János și a curatorilor Albert György și Gombos Márton.

Data: 2010

Locul: Calea Aradului (Luther) nr. 8–10, deasupra intrării bisericii reformate din cartierul Bulgaria.

907.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT ÎNTRE ANII 1919–1925
COMPOZITORUL
GHEORGHE DIMA
1847–1925
STRĂLUCIT ÎNAINȚAȘ AL ȘCOLII MUZICALE ROMÂNESTI
ANIMATOR ÎNSUFLEȚIT AL CULTURII ARDELENE
FONDATORUL CONSERVATORULUI DE MUZICĂ ȘI ARTĂ DRAMATICĂ DIN CLUJ

Data: 2010

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 14, în dreapta porții Palatului Toldalagi-Korda.

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memoriale, inaugurat în anul 1955 [481].

908.

**NICOLAE TITULESCU
1882–1941**

Data: 2010

Locul: Aleea Herculană (Herkulesfürdő) nr. 7., în fața Școlii Gimnaziale „Nicolae Titulescu”; bustul personalității al cărui nume îl poartă școala.

Observații: opera lui Ionel Tănase. A fost inaugurat cu ocazia aniversării a 45 de ani de la înființarea școlii.

909.

**Ziua Recunoștinței în Transplant
19 iunie 2010**

**Bucuria de a primi depinde în
totalitate de generozitatea
de a dăru...**

Un omagiu adus donatorilor

Data: 19 iunie 2010

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi); arbore memorial.

910.

[Pe suport:]

JV

2010

[Pe clopot:]

BÁLINT TIBOR EMLÉKÉRE
CSALÁDJA ÉS BARÁTAI 2009-BEN

Traducerea: În memoria lui Bálint Tibor, familia și prietenii, în 2009.

Data: 18 august 2010.

Locul: str. Dornei (Kőrösi Csoma Sándor) nr. 30, în curte; Clopotul Memorial „Bálint Tibor”.

Observații: suportul clopotului este opera lui Janka Vencel. Clopotul memorial a fost inaugurat de Asociația de Prietenie „Bálint Tibor” în cadrul ceremoniei de deschidere a primei ediții a Zilelor Culturale Maghiare din Cluj.

Bibliografie: *Szabadság*. 19 august 2010.

911.

BÁLINT TIBOR
EMLÉKÉRE

BÁNYÁSZ-KOHÁSZ
DALKÖR
SALGÓTARJÁN
2010. 09. 19.

Traducerea: În memoria lui Bálint Tibor. [Amplasat de] Ansamblul Coral al Minerilor și Metalurgiștilor din Salgótarján, 19 septembrie 2010.

Data: 19 septembrie 2010.

Locul: str. Dornei (Kőrösi Csoma Sándor) nr. 30, în curte.

912.

(stema Colegiului Reformat)

PRO PATRIA**1914–1919****TANÁROK:****JOÓ JÓZSEF****SAJA ANTAL****SZABÓ IMRE****DIÁKOK:****ifj. BELLE LAJOS****BÖLÖNI ÁRPÁD****DOBY SÁNDOR****ifj. FARKAS SÁNDOR****GONOSZ DEZSŐ****KERESZTES GYÖRGY****KISS PÁL****SPERKER IMRE****SZENTIVÁNYI FERENC****TOMORI JENŐ**

Traducerea: Pentru patrie. 1914–1919. Profesori: [...].
Elevi: Belle Lajos fiul [...], Farkas Sándor fiul [...].

Data: 19 septembrie 2010

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 16, în curtea
Colegiului Reformat, pe peretele sudic.

Observații: varianta resculptată a plăcii memoriale
amplasate în anul 1940 [414]. În perioada 2005–2010 în
acest loc au stat plăcile memoriale ale eroilor din Primul
și al Doilea Război Mondial [845]. A fost dezvelită cu pri-
lejul festivității naționale de deschidere a anului școlar
pentru colegiile reformate din Ardeal.

Bibliografie: Szabadság. 20 septembrie 2010; Asztalos 2015a:
100–104; Gaal 2016a: 295, 2016b: 62.

913.

**FLORIAN ȘTEFĂNESCU
GOANGĂ
1881–1958**

Data: 30 septembrie 2010

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; bustul lui Florian Ștefănescu-Goangă.

Observații: opera lui Septimiu Jugreștan. Bustul a fost realizat cu prilejul aniversării a aproape 130 de ani de la nașterea și al comemorării a 50 de ani de la moartea psihologului.

Bibliografie: *Făclia*. 1 octombrie 2010.

914.

NICOLAE BRETAN
compozitor
1887–1968

[Pe latură:]

NICOLAE BRETAN
compozitor
1887–1968

In 1921 compune
prima opera romaneasca
„Luceafarul”

1917–1944, bariton
si director de scena

In 1944 este numit
Director General al Operei
si Teatrului Roman din Cluj

Data: 27 octombrie 2010

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în incinta Operei Române; bustul lui Nicolae Bretan.

Observații: opera Anei Rus. Bustul a fost donat operei de Judit Bretan Le Bovit.

915.

MIKLÓS BRETAN

zeneszerző

1887–1968

bariton es

szinpadi rendező és mellszobra

[Pe latură:]

NICOLAE BRETAN

compozitor

1887–1968

bariton si director de scena

NIKOLAUS BRETAN

komponist

1887–1968

bariton und scene-direktor

Data: 28 octombrie 2010

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în foaierul Teatrului Maghiar de Stat; bustul lui Bretan Miklós.

Observații: opera Anei Rus. Bustul a fost donat operei de Judit Bretan Le Bovit.

Bibliografie: *Szabadság*. 26 octombrie, 30 octombrie 2010; Gaal 2016a: 296.

916.

(relief: portretul lui Cs. L.)

PROF(ESOR). **CSÖGÖR LAJOS**

RECTOR 1945-1948

Data: 28 octombrie 2010

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: a fost inaugurat împreună cu alte reliefuri [917-920].

Bibliografie: *Krónika*. 29 octombrie 2010; *Szabadság*. 29 octombrie 2010.

917.

(relief: portretul lui B. E.)

PROF(ESOR). **BALOGH EDGÁR**

RECTOR 1948-1950

Data: 28 octombrie 2010

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: a fost inaugurat împreună cu alte reliefuri [916, 918-920].

Bibliografie: *Krónika*. 29 octombrie 2010; *Szabadság*. 29 octombrie 2010.

918.

(relief: portretul lui N. I.)
PROF(ESOR). **NAGY ISTVÁN**
RECTOR 1950–1952

Data: 28 octombrie 2010

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: a fost inaugurat împreună cu alte reliefuri [916–917, 919–920].

Bibliografie: *Krónika*. 29 octombrie 2010; *Szabadság*. 29 octombrie 2010.

919.

(relief: portretul lui B. L.)
PROF(ESOR). **BÁNYAI LÁSZLÓ**
RECTOR 1952–1956

Data: 28 octombrie 2010

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: a fost inaugurat împreună cu alte reliefuri [916–918, 920].

Bibliografie: *Krónika*. 29 octombrie 2010; *Szabadság*. 29 octombrie 2010.

920.

(relief: portretul lui T. L.)
PROF(ESOR). TAKÁCS LAJOS
RECTOR 1957–1959

Data: 28 octombrie 2010

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: a fost inaugurat împreună cu alte reliefuri [1916–1919].

Bibliografie: *Krónika*. 29 octombrie 2010; *Szabadság*. 29 octombrie 2010.

921.

UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI
FACULTATEA DE ȘTIINȚE ECONOMICE ȘI GESTIUNEA AFACERILOR
CLUJ-NAPOCA

1920-2010

90 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA LA CLUJ A PRIMEI INSTITUȚII DE
ÎNVĂȚĂMÂNT ECONOMIC SUPERIOR ÎN LIMBA ROMÂNĂ:
ACADEMIA DE ÎNALTE STUDII COMERCIALE ȘI INDUSTRIALE

Rector

Prof. univ. dr. Andrei Marga

Decan

Prof. univ. dr. Dumitru Mățiș

Data: 12 noiembrie 2010

Locul: str. Theodor Mihali (Szopori), nr. 58–60, pe fațada clădirii Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor a Universității „Babeș-Bolyai”.

Bibliografie: *Ziua de Cluj*. 14 noiembrie 2010.

922.

[Pe postament:]

MATHIAS
REX

[Pe placa din fața statuii:]

STATUIA ECVESTRĂ A REGELUI MATIA
OPERA SCULPTORULUI JÁNOS FADRUSZ
INAUGURATĂ LA 12 OCTOMBRIE 1902

*

MÁTYÁS KIRÁLY LOVASSZOBRA
FADRUSZ JÁNOS ALKOTÁSA
FELAVATTÁK 1902. OKTÓBER 12-ÉN

*

DAS REITERSTANDBIND VON
KÖNIG MATHIAS
EIN WERK VON JÁNOS FADRUSZ
IM 12. OKTOBER 1902 EINGEWEIFT

*

THE EQUESTRIAN STATUE OF
KING MATHIAS
BY JÁNOS FADRUSZ
INAUGURATED ON OCTOBER 12. 1902

Data: 29 noiembrie 2010

Locul: Piața Unirii (Fötér), în fața statuii ecvestre a regelui Matia.

Observații: restaurarea grupului statuar a fost finalizată în noiembrie 2010. Predarea oficială a avut loc în data de 2 aprilie 2011.

Bibliografie: *Szabadság*. 30 noiembrie 2010.

923.

**Profesorul
Liviu MANDUC
Primul decan
al Facultății de Electromecanică
din Institutul Politehnic Cluj
1964–1972**

Data: 2010

Locul: str. Baritiu (Malom) nr. 26–28, în foaierea Facultății de Automatică și Calculatoare a Universității Tehnice din Cluj-Napoca; bustul lui Liviu Mănduc.

Observații: opera lui Radu Marcel Moraru.

924.

(relief: portretul principelui B. I.)
**EBBEN A HÁZBAN SZÜLETETT
BOCSKAI ISTVÁN
MAGYARORSZÁG ÉS ERDÉLY FEJEDELME
1557. JANUÁR 1-ÉN.**
*
**ÎN ACEASTĂ CASĂ S-A NĂSCUT
ȘTEFAN BOCSKAI
PRINCIPELE UNGARIEI ȘI TRANSILVANIEI
ÎN 1 IANUARIE 1557**
*
**IN THIS HOUSE WAS BORN
STEPHEN BOCSKAI
PRINCE OF HUNGARY AND TRANSYLVANIA
ON JANUARY 1. 1557**

**EZT AZ EMLÉKTÁBLÁT ÁLLÍTTATTA A MAGYAR KÖZTÁRSASÁG
HAJDÚ-BIHAR MEGYEI ÖNKORMÁNYZAT BOCSKAI MUNKABIZOTTSÁGA.**

Traducerea textului în limba maghiară: Această placă memorială a fost amplasată de Comisia de lucru Bocskai a Autoguvernării Județului Hajdú-Bihar din Republica Ungaria.

Data: 19 aprilie 2011

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 4, pe latura clădirii.

Observații: opera lui Győrfi Lajos. Placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 406 ani de la alegerea principelui.

Bibliografie: *Szabadság*. 20 aprilie 2011; Gaal 2016a: 296.

925.

**ELHUNYT TANÁRAINK,
OSZTÁLYTÁRSAINK
EMLÉKÉRE**

**Az 1963-ban végzett diákjaink nevében
adományozta az
Erdélyieket Segítő Ötök Társasága.
2011. 04. 20.**

Traducerea: În memoria profesorilor și a colegilor noștri stinși din viață. Donată în numele elevilor noștri care au absolvit colegiul în anul 1963, de Societatea Celor Cinci pentru Ajutorarea Ardelenilor.

Data: 20 mai 2011

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, în foaierul Colegiului Unitarian, în stânga.

Bibliografie: *Szabadság*. 14 mai 2011;

1932 – PE SOCLUL STATUII
A FOST INSCRIȚIONAT UN CITAT
DIN MARELE ISTORIC NICOLAE IORGA

„BIRUITOR ÎN RĂZBOAIE,
ÎNVINS NUMAI LA BAI
DE PROPRIUL SĂU NEAM,
CÂND ÎNCERCA SĂ ÎNVIŢĂ
MOLDOVA NEBIRUITĂ”

2010 – LA RESTAURAREA
GRUPULUI STATUAR S-A PĂSTRAT
INSCRIȚIA AMPLASATĂ DE J(ÁNOS). FADRUSZ
PE LUCRAREA CU CARE
A CĂȘTIGAT CONCURSUL DIN 1894,
ȘI ANUME: „MATHIAS REX”

Locul: Piața Unirii (Főtér), în fața statuii ecvestre a regelui Matia.

Observații: placa memorială a fost montată (ilegal) în noaptea dinspre 24 mai 2011. Precursorile sale sunt plăcile memoriale din anii 1932 [382] și 1992 [653].

Bibliografie: Szabadság. 25 mai 2011; Gaal 2016a: 296; Szabadság. 17 septembrie 2020.

Figurile secundare ale statuii de la stânga la dreapta: Balázs Magyar și Pál Kinizsi, căpitani, István Báthori, voievod al Transilvaniei și István Szapolyai, guvernatorul Vienei. În bătălia victorioasă de la Vaslui în anul 1475 împotriva otomanilor, Ștefan cel Mare a fost sprijinit de trupele secuiești conduse de Balázs Magyar.

A szobor mellékalakjai balról jobbra: Magyar Balázs és Kinizsi Pál hadvezérek, Báthori István erdélyi vajda, és Szapolyai István, Bécs kormányzója. Ștefan cel Mare moldvai fejedelmet a Magyar Balázs által vezetett székely csapatok is támogatták a törökkel vívott 1475-ös, győztes vászlói csatában.

Unterhalb von König Mathias stehen von links nach rechts: die Feldherren Balázs

Magyar und Kinizsi Pál, der Fürst von Siebenbürgen István Báthori, und her Gouverneur von Wien, István Szapolyai. Ștefan der Große, Fürst der Moldau, wurde 1475 in seinen siegreichen Kampf gegen die Türken in Vaslui, auch von szeklerischen (ungarischen) Truppen unter der Führung von Balázs Magyar unterstützt.

The satues underneath of King Mathias from left to right are: general Balázs Magyar and Pál Kinizsi, István Báthori, principal of Transylvania, and István Szapolyai, governor of Vienna. Szekler (Hungarian) troops led by Balázs Magyar supported Ștefan the Great in his victorious battle against the Turks in 1475 at Vaslui.

Data: 19 iulie 2011

Locul: Piața Unirii (Fötér), în fața statuii ecvestre a regelui Matia.

Observații: placa a fost montată (ilegal) de doi cetățeni de etnie maghiară, acoperind inscripția în limba română (amplasată ilegal) [926]. A fost eliminată în aceeași zi.

Bibliografie: Szabadság. 20 iulie 2011; Krónika. 19 iulie 2011.

928.

ACEASTĂ PLACĂ A FOST
DEZVELITĂ CU OCAZIA
ANIVERSĂRII A 95 DE ANI
DE LA ÎNFIINȚARE

15. 08. 2011

Data: 15 august 2011

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, pe fațada cazărmii.

Observații: placa memorială a fost înlăturată în anul 2021.

929.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT
VESTITUL MEDIC OCULIST ROMÂN
IOAN PIUARIU MOLNAR (1749–1815),
ÎN TIMPUL PREDĂRII CURSURILOR
LA INST(ITUTUL). MEDICO-CHIRURGICAL
DIN CLUJ (1791–1815)

Data: 2011

Locul: str. Franklin Delano Roosevelt (Víz) nr. 8, pe clădirea Universității de Artă și Design

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memoriale [507] care a fost înlăturat cu prilejul reconstruirii casei în anul 2007.

930.

(relief: portretul lui A. M.)

PROF(ESOR). **ANDREI MARGA**
RECTOR 1993–2004
2008–2012

Data: 2011

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: a existat și un precursor al efigiei din anul 2004 [832].

931.

(relief: portretul lui L. F.)

**ÎN ACEASTĂ CLĂDIRÉ A CONCERTAT ÎN ANII 1846 ȘI 1879
EBBEN AZ ÉPÜLETBEN KONCERTEZETT 1846-BAN ÉS 1879-BEN
PERFORMED IN THIS BUILDING IN 1846 AND 1879**

LISZT FERENC**Data:** 22 octombrie 2011**Locul:** str. Memorandumului (Unió) nr. 21, pe fațada Palatului Reduta de odinioară (în prezent Muzeul Etnografic al Transilvaniei).**Observații:** opera lui Kolozsi Tibor. Placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 200 de ani de la nașterea compozitorului, în cadrul Festivalului Internațional „Liszt 200”.**Bibliografie:** *Szabadság*. 30 septembrie, 24 octombrie 2011; *Făclia de Cluj*. 25 octombrie 2011; Gaal 2016a: 296.

932.

In memoriam

(portretul lui K. B.)

Prof(esor). Dr. Kis Béla**(15. 02. 1924 Aiud/Nagyenyed–28. 11. 2003 Budapest)**

**profesor și cercetător, renumit entomolog
tanár és kutató, neves entomológus
Professor und Forscher, beruhmter Entomologe
professor and researcher, renowned entomologist**

Data: 29 noiembrie 2011**Locul:** str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7, în sala Facultatii de Biologie și Geologie a Universitatii „Babeș-Bolyai”.**Observații:** există și o sală care poartă numele entomologului.**Bibliografie:** *Szabadság*. 30 noiembrie 2011.

933.

**ALEXANDRU
VAIDA VOEVOD
1872–1950**

Data: 16 martie 2012

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi); bustul lui Alexandru Vaida-Voevod.

Observații: opera lui Ilarion Voinea. Bustul a fost inaugurat cu prilejul aniversării a 140 de ani de la nașterea politicianului. A existat și un precursor al bustului, inaugurat în anul 1996 [720].

Bibliografie: *Ziua de Cluj*. 16 martie 2012; *Făclia de Cluj*. 19 martie 2012; Gaal 2016a: 285.

934.

(relief: portretul lui B. K.)

**BÖHM KÁROLY
1846–1911
FILOZÓFUS, EGYETEMI TANÁR**

Traducerea Böhm Károly 1846–1911. Filosof, profesor universitar.

Data: 21 ianuarie 2012

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), pe peretele estic din curtea Parohiei Evanghelice-Luterane.

Observații: opera lui Kolozsi Tibor. Placa memorială a fost inaugurată la centenarul morții filosofului, de Ziua Culturii Maghiare.

Bibliografie: *Szabadság*. 23 ianuarie 2012; Gaal 2016a: 296.

935.

ERZSÉBET KIRÁLYNÉ
1837–1898

Traducerea: Regina Elisabeta [de Wittelsbach] 1837–1898.

Data: 11 mai 2012

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în curtea Parohiei Evanghelice-Luterane; bustul reginei Elisabeta.

Observații: copia statuii lui Stróbl Alajos din anul 1901 [303], realizată de Gergely Zoltán. Postamentul a fost realizat de Cilli László.

Bibliografie: *Szabadság*. 12 mai, 30 mai 2012; *Asztalos* 2015a: 95; *Gaal* 2016a: 296.

936.

VÉGH
SÁNDOR
1912–1997

Data: 17 mai 2012

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în incinta Teatrului Maghiar de Stat; bustul lui Véghe Sándor.

Observații: opera lui Makkai István. Bustul a fost inaugurat la centenarul nașterii violonistului și dirijorului.

Bibliografie: *Szabadság*. 10 mai, 18 mai, 19 mai 2012; *Făclia de Cluj*. 15 mai 2012; *Gaal* 2016a: 296–297.

937.

**SIGISMUND
TODUȚĂ
1908–1991**

Data: 31 mai 2012

Locul: Parcul Central (Sétatér); bustul lui Sigismund Toduță.

Observații: opera lui Ilarion Voinea. A existat și un precursor al bustului, inaugurat în anul 2001 [801], care a fost furat în aprilie 2008.

Bibliografie: *Ziua de Cluj*. 1 iunie 2012; *Făclia de Cluj*. 1 iunie 2012.

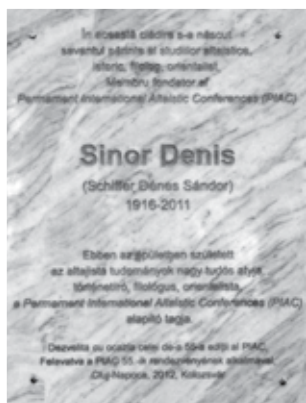
938.

**În această clădire s-a născut
savantul părinte al studiilor altaistice,
istoric, filolog, orientalist,
Membru fondator al
Permanent International Altaistic Conferences (PIAC)**

**Sinor Denis
(Schiffer Dénes Sándor)
1916–2011**

**Ebben az épületben született
az altaista tudományok nagy tudós atyja,
történetíró, filológus, orientalista,
a Permanent International Altaistic Conferences (PIAC)
alapító tagja.**

**Dezvelită cu prilejul celei de-a 55-a ediții al PIAC,
Felavatra a PIAC 55.-ik rendezvényének alkalmával,
Cluj-Napoca, 2012, Kolozsvár**

Data: 25 iulie 2012

Locul: str. Schütz János (Arany János) nr. 13

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 27 iulie 2012; Gaal 2016a: 297.

939.

**ÎN MEMORIA ÎMPLINIRII A 125 DE
ANI DE LA SFINȚIREA ȘI 65 DE
ANI DE LA REINAUGURAREA
ACESTUI TEMPLU DISTRUS ÎN
TIMPUL CELUI DE AL DOILEA
RĂZBOI MONDIAL**

1887–1947–2012

Federația Comunităților
Evreiești din România

Comunitatea Evreilor
din Cluj

לזכור מלאת 125 שנים להקדשתו
של בית כנסת זה ו-65 שנים
לחנוכתו מחדש
לאחר שנהרס בעת מלחמת
העולם השנייה.

2012–1947–1887

הקהילה היהודית בקלוז'

Data: 5 septembrie 2012

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, pe latura sudică a Sinagogii Neologe.

Observații: a fost inaugurată în cadrul unei conferințe, împreună cu o altă placă memorială [940].

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 6 septembrie 2012; *Szabadság*. 6 septembrie 2012.

940.

IN COMMEMORATION OF THE
125th ANNIVERSARY OF
THE CONSECRATION AND THE 65th
OF THE REINAUGURATION OF
THIS SYNAGOGUE DESTROYED
DURING THE SECOND WORLD
WAR

1887–1947–2012

The Federation of Jewish
Communities of Romania

The Jewish
Community of Cluj

E ZSINAGÓGA
FELAVATÁSÁNAK 125.
ÉS A II. VILÁGHÁBORÚ UTÁNI
HELYREÁLLÍTÁSÁNAK 65.
ÉVFORDULÓJÁN ELHELYEZTE
A Kolozsvári Zsidó Hitközség
1887–1947–2012

Traducerea: cf. [939]

Data: 5 septembrie 2012

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, pe latura sudică a Sinagogii Neologe.

Observații: a fost inaugurată în cadrul unei conferințe, împreună cu o altă placă memorială [939].

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 6 septembrie 2012; *Szabadság*. 6 septembrie 2012.

941.

(relief: portretul lui K. F.)

Kozmutza Flóra

[1905–1995]

Data: 24 septembrie 2012

Locul: str. Gruia (Andrássy) nr. 51, pe peretele opus intrării în Școala Gimnazială Specială pentru Deficienți de Auz „Kozmutza Flóra”.

Observații: opera lui Koncz-Münich András. Relieful a fost inaugurat în cadrul festivității onomastice a școlii. Cu prilejul aniversării a 124 de ani de la înființare, fosta Școala Specială pentru Deficienți de Auz nr. 2 a adoptat numele psihopedagogului.

Bibliografie: *Krónika*. 25 septembrie 2012; *Szabadság*. 25 septembrie 2012.

942.

(relief: portretul lui A. P.)

ANTONIO POSSEVINO

PĂRINTELE SPIRITUAL AL UNIVERSITĂȚII „BABEȘ-BOLYAI”
1581

Data: 1 octombrie 2012

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: efigia a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 140 de ani de învățământ universitar în limba maghiară la Cluj-Napoca, împreună cu un alt relief [943].

Bibliografie: Szabadság. 27 septembrie 2012.

943.

(relief: portretul lui B. Á.)

PROF(ESOR). BERDE ÁRON
RECTOR 1872–1875

Data: 1 octombrie 2012

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: a fost primul rector al universității. Efigia a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 140 de ani de învățământ universitar în limba maghiară la Cluj-Napoca, împreună cu un alt relief [942].

Bibliografie: Szabadság. 27 septembrie 2012.

944.

[Árpád-házi Szent Erzsébet (1207–1231)]

Data: 18 noiembrie 2012

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; statuia Sfântei Elisabeta a Ungariei.

Observații: a fost inaugurat în cadrul primei ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”. În anul 2017 a fost amplasată o nouă statuie [1030] în locul acesteia.

Bibliografie: *Szabadság*. 23 noiembrie 2012.

945.

ÎN ACEST LOC S-A SITUAT PRIMUL LĂCAȘ PERMANENT AL TEATRULUI MAGHIAR DIN TRANSILVANIA. ACEASTĂ PLACĂ A FOST AMPLASATĂ ÎN 1992 CU PRILEJUL ANIVERSĂRII A 200 DE ANI DE LA ÎNFIINȚAREA „SOCIETĂȚII TEATRALE”

INAUGURATĂ: 2012

EZEN A HELYEN KÖSZÍNHAZ ÁLLT, A MAGYAR SZÍNJÁTSZÁS ELSŐ ÁLLANDÓ ERDÉLYI OTTHONA. E TÁBLA ÁLLÍTTATOTT 1992-BEN, A „SZÍNÉSZ KÖZTÁRSASÁG” MEGALAPÍTÁSÁNAK 200. ÉVFORDULÓJÁN.

FELAVATVA: 2012

AN DIESER STÄTTE BEFAND SICH DAS ERSTE STÄNDIGE UNGARISCHE THEATER IN SIEBENBÜRGEN. ZUR 200-JAHRFEIER DER „BÜHNENGESELLSCHAFT” WURDE DIESE GEDENKTAFEL 1992 ANGEBRACHT.

ENTHULLT IN 2012

Data: 30 noiembrie 2012

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 3–5, pe fațada Casei Universitarilor – azi Colegiul Academic „Florian Ștefănescu-Goangă”.

Observații: opera lui Starmüller Géza. În anul 1992 Primăria nu a aprobat amplasarea plăcii memoriale [654]. Aceasta a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 220 de ani de la încheputurile teatrului clujean.

Bibliografie: *Szabadság*. 5 august, 3 decembrie 2012.

946.

(relief: portretul lui J. A.)

JÁROSI ANDOR

1897–1944

EVANGÉLIKUS ESPERES
TEOLÓGIAI MAGÁNTANÁR

Traducerea: János Andor. 1897–1944. Paroh evanghelic, profesor de teologie.

Data: 2 decembrie 2012

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), pe peretele estic al curții Parohiei Evanghelice-Luterane.

Observații: opera lui Kolozsi Tibor. Placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 115 ani de la nașterea preotului.

Bibliografie: *Szabadság*. 3 decembrie 2012.

947.

**AVIATOR
TRAIAN DÂRJAN
1920–1945**

Data: 14 decembrie 2012

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi) nr. 76, în fața Școlii Generale „Traian Dârjan”; bustul aviatorului al cărui nume îl poartă școala.

Observații: opera unui elev din clasa a XII-a. Bustul a fost inaugurat la centenarul școlii, împreună cu două plăci memoriale [948–949].

948.

**ARC PESTE TIMP
ȘCOALA
TRAIAN DÂRJAN
1912–2012**

Data: 14 decembrie 2012

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi) nr. 76, pe gardul Școlii Generale „Traian Dârjan”.

Observații: a fost inaugurată la centenarul școlii, împreună cu un bust și o altă placă memorială [947, 949].

949.

**CENTENAR
1912-2012**

Data: 14 decembrie 2012

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi) nr. 76, pe fațada Școlii Generale „Traian Dârjan”.

Observații: placa memorială a fost inaugurată la centenarul școlii, împreună cu un bust și o altă placă memorială [947-948].

950.

RESPECT și STIMĂ
Celor care au eliberat sediul PCR Cluj
în 22 DECEMBRIE 1989

ARDELEANU Avram	LUCA Vasile
AVORNICULUI C-(onstan)tin	LUCA Viorel
BĂDOSU Haralamb	MATEI Cristian
BĂLĂCEANU Ioan	MIC Sergiu
CĂPUȘAN Ioan	MIHADAȘ Teohar
CLEJAN Augustin	MIRON Lăcrămioara
CLEJAN Lenuța M(argareta)	MOLDOVAN Marius
COJOCARU Eugen	MUCICHESCU P(aul) Dan
CRISTEA Lucian	NEMETH Ștefan
CULDA Dora	PERȘ Ioan
CUREA Simion	PINTICAN Horea Fl(arin)
DIACONU Dorin O(ctavian)	PLEȘA Pavel
FRANDEȘ Ioan	POPAN Petru
GIURGIU Ionel Aurel	RAB Cristian
GURZĂU Ioan	RAȚIU O(vidiu) Cristian
GUTTMAN Ana-Maria	RAȚIU Ovidiu
HOSSU Teodor	ȘERBAN Ioan Radu
IELCIU Dan	VINCZE Janos
ILEA Emil Viorel	VIȘAN Dorel
JAKAB Erno	VLAIC Lazăr
KUSAI Claudiu	ZĂGREAN Iosif
LĂCĂTUȘ Gheorghe	ZERIU Augustin
	SZAKACS Iosif

Sfințită și dezvelită în 22.12.2012

Data: 22 decembrie 2012

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 58, în foaierul Palatului Prefecturii, în stânga.

951.

TEMPLOMUNK ÉPÜLT ISTEN, A SZAMOSFALVI REFORMÁTUS HIVEK ÉS MÁR FELEKEZETI TAGOK ADOMÁNYÁBÓL 1909-1913 KÖZÖTT KEZDEMÉNYEZŐJE MUZSNAI MIKLÓS LELKÉSZ LÉNÁRT FERKŐ GONDNOK -SZAKADÁSI- VOLTAK. GYŰJTÉST INDITOTTAK RÉSZT VEVŐKKELL LÉNÁRT JÁNOS PISTÁÉ, VINCZE PÉTER, LÉNÁRT ANDRÁS PISTÁÉ, FÁBIÁN JOSKA, LÉNÁRT MIHÁLY SZAKADÁSI, VINCZE ANDRÁS ILONÁÉ, GÉVÁLT JÁNOS A GYŰJTÉS ÖSSZEGE 18312 KORONA AZ ÉPÍTKEZÉS 32307 KORONÁBA KERÜLT NAGYOBB ÖSSZEGET ADOMÁNYOZTAK DAMIAN IOAN GÖR. KAT. LELKÉSZ BALÁZS MIHÁLY ROM. KAT. GONDNOK ŐRÖK TISZTELETTEL TARTOZUNK MUZSNAI MIKLÓS LELKÉSZ, LÉNÁRT FERENC FERKŐ GONDNOK, AZ EGÉSZ SZAMOSFALVI REFORMÁTUS ÉS MÁR FELEKEZETI HIVEK EMLÉKÉNEK.

Traducerea: Biserica noastră a fost construită [cu ajutorul lui] Dumnezeu, din donația credincioșilor reformați și de alte confesiuni din Someșeni, între 1909 și 1913. Inițiatorii au fost preotul Muzsnai Miklós și administratorul Lénárt Ferkó Szakadási. Strângerea de fonduri a fost inițiată de Lénárt János Pistáé, Vincze Péter, Lénárt András Pistáé, Fábíán Jóska, Lénárt Mihály Szakadási, Vincze András Ilonáé, Gévált János. Suma colectată a fost de 18 132 de coroane, iar construcția a costat 32 307 coroane. Sume mai mare au fost donate de preotul greco-catolic Damian Ioan și de administratorul romano-catolic Balázs Mihály. Datorăm respectul etern memoriei preotului Muzsnai Miklós, administratorului Lénárt Ferkó, reformaților și celorlalți credincioși din Someșeni.

Data: 2013

Locul: Calea Traian Vuia (Szamosfalvi) nr. 81, în stânga intrării Bisericii Reformate din Someșeni.

Observații: placa memorială a fost inaugurată la centenarul clădirii bisericii.

952.

(relief: portreul lui Al. D.)

[Inscripția reliefului:]

1978–1992

Prof. Dr. ALEXANDRU DUȚU

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 2-4, la etajul al II-lea al Clinicii Medicale II.

Data: 3 aprilie 2013

Observații: opera lui Cornel Toșa.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 1 aprilie 2013.

953.

9 mai 2013

(stema Clujului) PRIMĂRIA ȘI CONSILIUL LOCAL CLUJ-NAPOCA

**Acest tei este dedicat
Orașului înfrățit
Nantes, (Franța)
Capitala Verde Europeană 2013**

Data: 9 mai 2013

Locul: Parcul Central (Sétatér), în zona verde de lângă Chios; arbore memorial.

Observații: a fost plantat cu ocazia aniversării Zilei Europei.

Bibliografie: *Szabadság*. 10 mai 2013.

954.

**IN ACEASTĂ CASĂ S-A NĂSCUT ȘI
A COPILĂRIT MARELE FOTOGRAF ȘI PICTOR
CAROL POPP DE SZATHMÁRY (1812–1887), CARE
ALĂTURI DE NICOLAE GRIGORESCU, A ÎNSOȚIT ARMATA
ROMÂNĂ ÎN RĂZBOIUL DIN 1877, ILUSTRÂND ÎN
LUCRĂRILE SALE VITEJIA OSTAȘILOR**

LIONS CLUB TRANSILVANIA

Data: 21 mai 2013

Locul: str. Iuliu Maniu (Szentegyház) nr. 17, în dreapta porții casei.

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memoriale, inaugurat în anul 1981 [611].

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 24 mai 2013, 22 martie 2018.

955.

FACULTATEA DE AGRICULTURĂ
CATEDRA DE GENETICĂ
PROF(ESOR). DR. DOC(ENT). ȘT(HINȚIFIC).

COSTICĂ PANFIL
1923–2004

Data: 21 iunie 2013

Locul: Calea Mănăștur (Monostori) nr. 3–5, în clădirea Aulei „Mihai Șerban”, Universitatea de Științe Agricole și Medicină Veterinară, la intrarea Catedrei de Genetică Vegetală.

Observații: a fost inaugurată în cadrul Zilei Facultății de Agricultură, cu ocazia aniversării a 90 de ani de la nașterea profesorului universitar.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 19 iunie 2013.

956.

ÎN ACEST IMOBIL A LOCUIT PANETH FARKAS – ANTRENOR EMERIT.
CETĂȚEAN DE ONOARE AL MUNICIPIULUI CLUJ-NAPOCA (1994).
COMPONENT AL ECHIPEI NAȚIONALE DE TENIS DE MASĂ
A ROMÂNIEI, VICECAMPION MONDIAL (PRAGA 1936).
ÎN URMA ACESTUI CAMPIONAT, CU UN RECORD MONDIAL,
A DEVENIT PRIMUL ROMÂN ÎNSCRIS ÎN GUINNESS BOOK.
ÎN ANII RĂZBOIULUI A FOST DEPORTAT ÎN LAGĂRUL MORȚII
DE LA AUSCHWITZ, UNDE A PIERIT MAJORITATEA MEMBRILOR
FAMILIEI SALE. DUPĂ RĂZBOI, CA ANTRENOR AL ECHIPELOR
NAȚIONALE DE TENIS DE MASĂ A CONTRIBUIT LA CUCERIREA A
16 TITLURI MONDIALE, 33 TITLURI EUROPENE, 56 TITLURI NAȚIONALE,
ECHIPA CSM CLUJ FIIND DE 5 ORI CÂȘTIGĂTOARE A CUPEI
CAMPIONILOR EUROPENI.
ÎN 1993 I S-A CONFERIT I.T.T.F. AWARD OF MERIT.

(portretul
lui P. F.)

1917–2009

Data: 25 iunie 2013

Locul: str. Episcop Ioan Bob (Kismester) nr. 6.

Bibliografie: Szabadság. 26 iunie 2013.

957.

**MUZEUL ETNOGRAFIC
AL ARDEALULUI**
INTEMEIAT LA 1 IANUARIE 1923
SUB AUSPICIILE
FUNDAȚIEI PRINCIPELE CAROL
ȘI INAUGURAT
ÎN AUGUSTA PREZENȚĂ
A MAJESTĂȚII SALE
REGELUI CAROL II
LA 13 IUNIE 1937
ÎN NOUA CLĂDIRE DĂRUITĂ DE
MUNICIPIUL CLUJ

Data: 18 septembrie 2013

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 21, în gangul Muzeului Etnografic al Transilvaniei

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială [958]. În poziție secundară; locul original: sediul muzeului din Parcul Central (Sétatér), în incinta clădirii Casino [402].

DONATORII

MAJESTATEA SA REGELE CAROL II
 UNIUNEA FUNDAȚIILOR CULTURALE REGALE
 FUNDAȚIA REGELE FERDINAND I
 INDUSTRIA SÂRMEI S.A., CLUJ
 BANCA ALBINA, SIBIU
 COMUNA TELCIU, JUD. NĂSĂUD
 DOAMNA SABINA CANTACUZINO
 DOAMNA ELIZA BRĂȚIANU
 PREFECTURA JUDEȚULUI CLUJ
 DOMNUL VIOREL V(IRGIL). TILEA

Data: 18 septembrie 2013

Locul: str. Memorandumului (Unió) nr. 21, în gangul Muzeului Etnografic al Transilvaniei

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă memorială [957]. În poziție secundară; locul original: sediul muzeului din Parcul Central (Sétatér), în incinta clădirii Casino [403].

959.

JÁNOS ZSIGMOND 1540–1571

Data: 19 septembrie 2013

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, în sala festivă a Colegiului Unitarian „János Zsigmond”; bustul principelui al cărui nume poartă colegiul.

Observații: opera lui Sepsi József. A fost dezvelit în cadrul seriei de manifestări organizate cu ocazia aniversării a 456 de ani de la înființarea Colegiului Unitarian „János Zsigmond” și a 20 de ani de la reînceperea activității, la festivitatea de inaugurare a Sălii Festive „Felvinczi György”, împreună cu un alt bust [960].

Bibliografie: *Szabadság*. 20 septembrie 2013; Popa–Máthé ed. 2018: 33.

960.

DÁVID FERENC 1520?–1579

Data: 19 septembrie 2013

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 9, în sala festivă a Colegiului Unitarian „János Zsigmond”; bustul lui Dávid Ferenc, fondatorului și primului episcop al Bisericii Unitariene și director de școală.

Observații: opera lui Sepsi József. A fost dezvelit în cadrul seriei de manifestări organizate cu ocazia aniversării a 456 de ani de la înființarea Colegiului Unitarian „János Zsigmond” și a 20 de ani de la reînceperea activității, la festivitatea de inaugurare a Sălii Festive „Felvinczi György”, împreună cu un alt bust [959].

Bibliografie: *Szabadság*. 20 septembrie 2013; Popa–Máthé ed. 2018: 33.

ISTEN SZOLGÁLATÁBAN

1913–2013

AZÉRT HÁT FÉLJÉTEK

AZ URAT ÉS SZOLGÁLJATOK NÉKI

TÖKÉLETESSÉGGEL ÉS HŰSÉGGEL

JÓZSUÉ 24:14

LELKIPÁSZTOROK

MUZSNAY MIKLÓS 1897–1933

NAGY MIHÁLY 1933–1934

SZILÁGYI LÁSZLÓ 1934–1950

CSIBY KÁROLY 1951–1959

MIHÁLY KÁROLY 1959–1974

HEGEDŰS JÓZSEF 1974–2003

PÉNTEK MÁRTON 2003

GONDNOKOK ÉS FŐGONDNOKOK

LÉNÁRT FERKŐ G. LÉNÁRT MÁRTON G.

LÉNÁRT SÁNDOR G. LÉNÁRT JÁNOS G.

LÉNÁRT MIHÁLY G. VÉR JÁNOS G.

PAP JÁNOS G. LÉNÁRT MÁRTON IFJ. G.

LÉNÁRT DÉNES G. VINCZE GYÖRGY G.

FÁBIÁN FERENC G. MOLNÁR ISTVÁN G.

SIMON ANDRÁS G. LÉNÁRT JÓZSEF G.

VINCZE ANDRÁS G. BÜKKÖS ISTVÁN FG.

LÉNÁRT JÁNOS G. LÉNÁRT D. JÁNOS FG.

LÉNÁRT MÁRTON SZ.G. VÉR ANDRÁS FG.

VINCZE JÁNOS VAJAS JÁNOS FG.

ZOLTÁN G.

SOLI DEO GLORIA

KOLOZSVÁR SZAMOSFALVA 2013. IX. 22.

Traducerea: În slujba lui Dumnezeu, 1913–2013.

„Temeți-vă dar de Domnul și-I slujiți Lui cu credincioșie și curățenie.” Iosua 24:14.

Preoți: Muzsnay Miklós (1897–1933), [...].

Administratori și administratori generali: Lénárt Ferkő adm., [...].

Glorie numai lui Dumnezeu!

Cluj – Someșeni, 22 septembrie 2013.

Data: 22 septembrie 2013**Locul:** Calea Traian Vuia (Szamosfalvi) nr. 81, în dreapta intrarea Bisericii Reformate din Someșeni.

Observații: placa memoria-lă a fost inaugurată în cadrul unei ceremonii organizate pentru aniversarea centenarului clădirii bisericii.

Bibliografie: Szabadság. 30 octombrie 2013.

962.

1888–2013

(logoul școlii; inscripția din jurul logoului: **KOZMUTZA FLÓRA/ HALLÁSSÉRÜLTEK SPECIÁLIS ISKOLÁJA KOLOZSVÁR**)

125 éves

**a hallássérült gyermekek
magyar nyelvű oktatása
Kolozsváron**

Traducerea: 1888–2013. Școala Gimnazială Specială pentru Deficienți de Auz „Kozmutza Flóra”. La 125 de ani de educație în limba maghiară a copiilor deficienți de auz din Cluj-Napoca.

Data: 18 octombrie 2013.

Locul: str. Gruia (Andrássy) nr. 51, în incinta Școlii Gimnaziale Speciale pentru Deficienți de Auz „Kozmutza Flóra”.

Observații: opera lui Koncz-Münich András.

Bibliografie: Szabadság. 19 octombrie 2013.

[În partea superioară, latura nordică:]

(cruce)

**HONVÉD
VÉRTANUK
EMLÉKE**

[În partea inferioară, latura nordică:]

**A HAZÁÉRT
ÉS A NEMZET JOGAIÉRT
1849. OKTÓBER 18-ÁN
A BITÓFÁN VÉRTANUHALÁLT
SZENVEDETT
TAMÁS ANDRÁS ALEZREDES
Sz(ületett). CSIKMÁDÉFALVÁN 1784. X.16
SÁNDOR LÁSZLÓ ŐRNAGY
AZ I. SZÉKELYEZRED ELSŐ ZÁSzlÓALJÁBAN
Sz(ületett). CSIK-TAPLÓCZÁN 1796.**

[În partea superioară, latura sudică:]

**MONUMENTUL
MARTIRILOR**

Traducerea: Monument al honveizilor martiri. Locotenent-colonelul Tamás András, născut la Csikmadéfalva [Siculieni], în data de 16 octombrie 1784, și maiorul Sándor László, ofițer al străjii națiunii din Compania I a Primului Regiment Secuiesc, născut la Csiktoplóca [Toplița Ciuc] în anul 1796, au suferit moarte de martiri în

spânzurătoare în acest loc, în data de 18 octombrie 1849, pentru patrie și drepturile națiunii.

Data: 18 octombrie 2013

Locul: la începutul Căii Traian Vuia (Szamosfalvi), după podul de pe șosea, în partea dreaptă; Monumentul Eroilor Honvezi.

Observații: a fost inaugurat în anul 1896 [289]. Pe parcursul anului 2013 a fost restaurat de Asociația Pro Someșeni.

Bibliografie: Szabadság. 19 octombrie 2013; Asztalos 2013; Gaal 2016a: 298.

964.

EBBEN AZ ÉPÜLETBEN MŰKÖDÖTT
1931–1948 KÖZÖTT
A RÉGI IMAHÁZBAN, 1908-BAN BEINDULT
III. SZÁMÚ REFORMÁTUS ELEMI ISKOLA.
IGAZGATÓK VOLTAK:
TATTIÁS FERENCNÉ 1908–1926
LŐRINCZI FERENC 1926–1936
DEMJÉN MIKLÓS 1936–1940
BALOGH IMRE 1940–1948
Állította 2013. október 19.-én
a Kolozsvár-Felsővárosi Református Egyházközség
a templom száz éves jubileuma alkalmából.

Traducerea: În această clădire a funcționat între anii 1931 și 1948 Școala Primară Reformată nr. 3, care a fost înființată în anul 1908 în vechea Casă de Rugăciuni. Foștii directori: Tattiás Ferencné 1908–1926, [...]. A fost amplasată în 19 octombrie 2013 de Biserica Reformată din Orașul de Sus (Biserica Reformată cu Cocoș), cu prilejul aniversării a 100 de ani de la înființarea bisericii.

Data: 19 octombrie 2013

Locul: Calea Motilor (Monostori) nr. 84, pe fațada clădirii din curtea Bisericii Reformate cu Cocoș.

Observații: după câțiva luni a fost instalată o nouă placă în locul acesteia [973].

Bibliografie: *Szabadság*. 21 octombrie, 30 octombrie 2013.

965.

1913–2013
E SZENT HAJLÉKOT FELÚJÍTOTTA ISTEN SEGEDELMÉVEL
A GYÜLEKEZET
(pasărea Phoenix)
Dr. PAP GÉZA PÜSPÖK LP. és PÁSZTOR ELEK FG. IDEJÉBEN

Traducerea: Acest sfânt locaş a fost renovat cu ajutorul lui Dumnezeu, prin grija congregaţiei, pe vremea episcopului-preot dr. Pap Géza și a administratorului general Pásztor Elek.

Data: 20 octombrie 2013

Locul: Calea Moţilor (Monostori) nr. 84, în incinta Bisericii Reformate cu Cocoş.

Observații: opera lui Makkai János.

Bibliografie: *Szabadság*, 21 octombrie, 30 octombrie 2013.

966.

BETHLEN GÁBOR
1580–1629

[Pe spatele statuii:]

SZENTENDREI PÉTERFY
SZOBORÖNTŐDE 2013

[Pe partea din spate a postamentului:]

BETHLEN GÁBOR FEJEDELEMMÉ VÁLASZTÁSÁNAK 400. ÉVFORDULÓJÁN
ADOMÁNYOZTA
BETHLEN GÁBOR ALAPÍTVÁNY

ÁLLÍTOTTA 2013 OKTÓBER 23-ÁN AZ
ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET

SOLI DEO GLORIA

Traducerea: Bethlen Gábor (1580–1629).

Sculptor: Péterfy (László), 2013. Executat de Armătura din Szentendre.

A fost donat de Fundația Bethlen Gábor cu prilejul aniversării a 400 de ani de la întronarea principelui. Edificat în 23 octombrie 2013 de Eparhia Reformată din Ardeal. Glorie numai lui Dumnezeu!

Data: 23 octombrie 2013

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 41, în curtea din fața Bisericii Reformate din Orașul de Jos (Biserica Reformată cu Două Turnuri); statuia principelui Bethlen Gábor.

Observații: opera lui Péterfy László. Statuia a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 400 de ani de la întronarea principelui.

Bibliografie: *Szabadság*. 24 octombrie 2013; Gaal 2016a: 298.

967.

NICOLAE BRETAN

– **compozitor** –

1887–1968

Data: 24 octombrie 2013

Locul: Parcul Central (Sétatér); bustul lui Nicolae Bretan.

Observații: opera Anei Rus. Bustul a fost donat municipalității de Judit Bretan Le Bovit.

Bibliografie: *Ziar de Cluj*. 24 octombrie 2013; *Făclia de Cluj*. 25 octombrie 2013; *Szabadság*. 25 octombrie 2013.

968.

Dr. Mircea Luca
1921–2008
FIDELITATE · ONOARE
RESPECT · TRADIȚIE

Data: 1 decembrie 2013

Locul: Aleea Stadionului (Stadion sétány) nr. 2, în fața Arenei Cluj; statuia lui Mircea Luca.

Observații: opera lui Ilarion Voinea. Statuia a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 95 de ani de la unire.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 2 mai 2013; *Monitorul de Cluj*. 1 decembrie 2013.

969.

**În această clădire s-a desfășurat,
între 7 și 25 mai 1894,**

PROCESUL MEMORANDIȘTILOR

**în care Dr. Ioan Rațiu, Gheorghe Pop de Băsești,
Dr. Vasile Lucaci, Dimitrie Comșa,
Dr. Daniil P(opovici). Barcianu, Nicolae Cristea,
Iuliu Coroianu, Patriciu Barbu,
Dr. Teodor Mihali, Aurel Suciu, Mihaiu Veliciu,
Rubin Pațiția, Gherasim Domide,
Dionisie Roman, și Septimiu Albini,
autori și promotori ai
Memorandumului Românilor din Transilvania, Banat
și Ungaria (1892),
luptători pentru libertate, democrație
și pentru drepturile națiunii române,
au fost judecați și condamnați pe nedrept
la îndelungate perioade de detenție.**

“Existența unui popor nu se discută, se afirmă!”

Dr. Ioan Rațiu, 23 mai 1894

1 XII 2013

(logo: Rotary)

VISIO

Data: 1 decembrie 2013

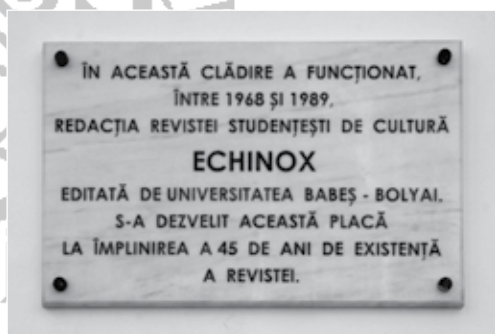
Locul: str. Memorandumului (Uni6) nr. 21, pe fațada Palatului Reduta de odinioară – azi Muzeul Etnografic al Transilvaniei.

Observații: opera lui Dumitru Cozma. Placa memorială a fost inaugurată cu prilejul aniversării a 95 de ani de la unire. A existat și un precursor al acestei plăci memoriale, inaugurat în anul 1992 [648].

Bibliografie: *Monitorul de Cluj*. 1 decembrie 2013.

970.

ÎN ACEASTĂ CLĂDIRE A FUNCȚIONAT
ÎNTRE 1968 ȘI 1989,
REDAȚIA REVISTEI STUDENȚEȘTI DE CULTURĂ
ECHINOX
EDITATĂ DE UNIVERSITATEA BABEȘ-BOLYAI.
S-A DEZVELIT ACEASTĂ PLACĂ
LA ÎMPLINIREA A 45 DE ANI DE EXISTENȚĂ
A REVISTEI.

Data: 6 decembrie 2013

Locul: str. Universității (Egyetem) nr. 7-9, pe fațada clădirii.

[Prima placă:]

Machik Béla
1873–1874

Schulek Vilmos
1873–1874

Finály Henrik
1874–1875

Entz Géza
1875–1876

Groisz Gusztáv
1876–1877

Genersich Antal
1877–1878

Imre Sándor
1878–1879

Brassai Sámuel
1879–1880

Haller Károly
1880–1881

Ajtai K. Sándor
1881–1882

Szabó Károly
1882–1883

[A doua placă:]

Abt Antal
1883–1884

Csiky Viktor
1884–1885

Maizner János
1885–1886

Szamosi János
1886–1887

Kanitz Ágost
1887–1888

Kolosváry Sándor
1888–1889

Klug Nándor
1889–1890

Szász Béla
1890–1891

Koch Antal
1891–1892

Óvári Kelemen
1892–1893

Brandt József
1893–1894

Meltzl Hugó
1894–1895

[A treia placă:]

Martin Lajos
1895–1896

Farkas Lajos
1896–1897

Lechner Károly
1897–1898

Terner Adolf
1898–1899

Fabinyi Rudolf
1899–1900

Vályi Gábor
1900–1901

Lőte József
1901–1902

Schilling Lajos
1902–1903

Apáthy István
1903–1904

Kiss Mór
1904–1905

Szabó Dénes
1905–1906

Moldován Gergely
1906–1907

[A patra placă:]

Farkas Gyula
1907–1908

Jancsó György
1908–1909

Udránszky László
1909–1910

Szádeczky-Kardoss Lajos
1910–1911

Szádeczky-Kardoss Gyula
1911–1912

Kosutány Ignác
1912–191

Kenyeres Balázs
1913–1914

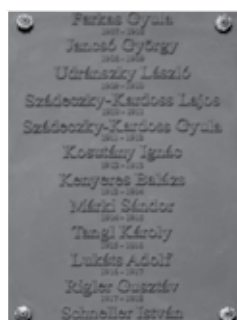
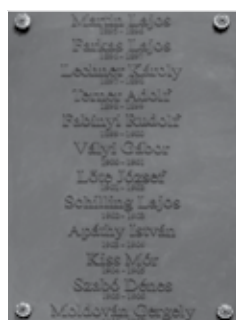
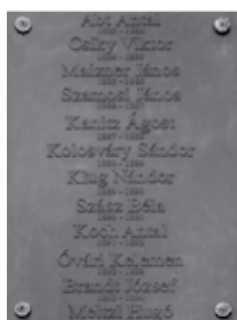
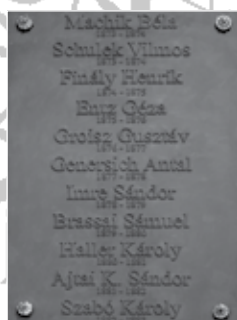
Márki Sándor
1914–1915

Tangl Károly
1915–191

Lukáts Adolf
1916–1917

Rigler Gusztáv
1917–1918

Schneller István
1918–1919

Traducerea: [Rectorii maghiari ai Universității: (...)]

Data: 30 decembrie 2013.

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: plăcile memoriale conțin lista rectorilor maghiari ai Universității.

Bibliografie: Szabadság. 8 ianuarie 2014.

„SZERETTED AZ IGAZSÁGOT, GYŰLÖLTED A HAZUGSÁGOT,
EZÉRT KENT FEL TÉGED AZ ISTEN.” ZSOLT 44,8

(stema
episcopală a lui
M. Á.; inscripția:
NON RECUSO
LABOREM)

MÁRTON ÁRON

PÜSPÖK EMLÉKÉNEK, AKIT A GONDVISELŐ ISTEN RENDELÉSÉBŐL
50 ÉVVEL EZELŐTT, ITT A KÖSZENTMIHÁLYBAN SZENTELTEK
AZ ERDÉLYI EGYHÁZMEGYE FŐPÁSZTORÁVÁ, HOGY NÉPENEK
ÉS MINDENKINEK MINDENE LEGYEN.

KOLOZSVÁR, 1989. FEBRUÁR 13. + 2014. FEBRUÁR 12. 75 ÉVE.
KEGYELETTEL ADÓZÓ PAPIAI ÉS HÍVEI

Traducerea: Nu refuz să muncesc. (Mottoul episcopal al lui Márton Áron.)

„Iubit-ai dreptatea și ai urât fărâdelegea; pentru aceasta Te-a uns pe Tine, Dumnezeuul Tău.” (Psalmi 44:8[9!]) În amintirea episcopului Márton Áron, care a fost sfințit aici, în Biserica „Sfântul Mihail”, cu 50 de ani în urmă, din hotărârea lui Dumnezeu cel purtător de grijă, păstor suprem al Eparhiei din Ardeal, pentru a face totul pentru poporul său și pentru toți. Cluj-Napoca, 13 februarie 1989 și 12 februarie 2014, preoții și credincioșii săi evlavioși de 75 de ani încoace.

Data: 12 februarie 2014.

Locul: Piața Unirii (Fötér), în Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail”, pe peretele vestic.

Observații: stema episcopală este opera lui Venczel Árpád. În anul 1989 (la aniversarea a 50 de ani de la sfințirea episcopului) nu a fost permisă instalarea plăcii.

Bibliografie: *Krónika*. 13 februarie 2014; *Szabadság*. 14 februarie 2014.

973.

EZT AZ ÉPÜLETET A GYŰLEKEZET ÉPÍTETTE

DEÁK FERENC

LELKIPÁSZTOR IDEJÉBEN

EBBEN MŰKÖDÖTT 1931–1948 KÖZÖTT

A III. SZÁMÚ REFORMÁTUS ELEMI ISKOLA

MELYNEK IGAZGATÓI VOLTAK:

TATTIÁS FERENCNÉ (1908–1926), LŐRINCZI FERENC (1926–1936)

DEMJÉN MIKLÓS (1936–1940), BALOGH IMRE (1940–1948).

Állította 2013. október 19-én

a templom százéves jubileuma alkalmából

a Kolozsvár-Felsővárosi Református Egyházközség.

Traducerea: Această clădire a fost ridicată de eparhie pe vremea preotului Deák Ferenc. Aici a activat între anii 1931 și 1948 Școala Primară Reformată nr. 3, ai cărei directori au fost: Tattiás Ferencné 1908–1926, [...]. A fost amplasată în 19 octombrie 2013 de Biserica Reformată din Orașul de Sus (Biserica Reformată cu Cocoș), cu prilejul aniversării a 100 de ani de la înființarea bisericii.

Data: 2014

Locul: Calea Motilor (Monostori) nr. 84,

pe fațada clădirii din curtea Bisericii Reformate cu Cocoș.

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memoriale, inaugurat în anul 2013 [1964].

974.

[Pe bust:]

GYULAI FERENCZ

[Pe bust, în spate:]

1874. HUSZÁR ADOLF. JÚNIUS 10.

Traducerea: Gyulai Ferenc. [Executat de:] Huszár Adolf, în data de 10 iunie 1874.

Data: 2014

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28, în foaietul Teatrului Maghiar de Stat, lângă scara care duce la etaj; bustul directorului teatrului, baronul Gyulai Ferenc.

Observații: opera lui Huszár Adolf. A fost amplasat în anul 1986; inițial a stat în nișa dinspre stradă a teatrului permanent de odinioară, de pe str. Kogălniceanu (Farkas) [256].

Bibliografie: *Magyar Polgár*. 21 august 1867, 26 septembrie 1876, 28 septembrie 1876; *Szabadság*. 24 septembrie 2016.

975.

[Inscripția originală:]

E. KOVÁCS GYULA

A régi színház büszke oszlopának
hálás kegyelettel

[Janovics Jenő,] az új színház első igazgatója.

[Pe latura bustului:]

RÓNA JÓZSEF
B(UDA).PEST 1906.

Traducerea: Lui E. Kovács Gyula, mândra coloană a vechiului teatru, din partea lui Janovics Jenő, primul director al noului teatru, cu pietate recunoscătoare.

Data: 2014

Locul: str. Emil Isac (Bartha Miklós) nr. 26–28., în foaietul Teatrului Maghiar de Stat; bustul lui E. Kovács Gyula.

Observații: opera lui Róna József. Inițial a stat în foaietul Teatrului Național – azi Teatrul Național „Lucian Blaga” [338].

976.

PETŐFI SÁNDOR

1823–

„Az idő igaz,
S eldönti, ami nem az.”

[Pe placa așezată pe partea laterală a pedestalului:]

PETŐFI SÁNDOR

Alkotója: Hunyadi László

Marosvásárhely-i szobrászművész

Adományozó: Fuksz Sándor – Felvidékről

Avatási időpont: 2013. március 9.

Traducerea: Petőfi Sándor, [născut în anul] 1823. „Timpul e drept, și decide ce-i nedrept.”

Petőfi Sándor. Realizat de Hunyadi László, sculptor din Târgu-Mureș. Donat de Fuksz Sándor din Felvidék (Slovacia). Data inaugurării: 9 martie 2013.

Data: 9 martie 2014

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul lui Petőfi Sándor.

Observații: anul inaugurării menționat în inscripție este incorect.

Bibliografie: *Szabadság*. 11 martie 2014; *Ágopcsa* ed. 2018: 5, 8–10.

977.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A TRĂIT ARTISTUL
CONSTANTIN UJEICU
(1890–1964)
PRIM SOLIST, BAS AL OPEREI ROMÂNE
DIN CLUJ (1921–1957), CARE TIMP DE
PESTE 36 DE ANI A CREAT
ROLURI DE NEUITAT.

Lions Club Transilvania

Data: 20 mai 2014

Locul: str. Nicolae Bălcescu (Esterházy) nr. 15.

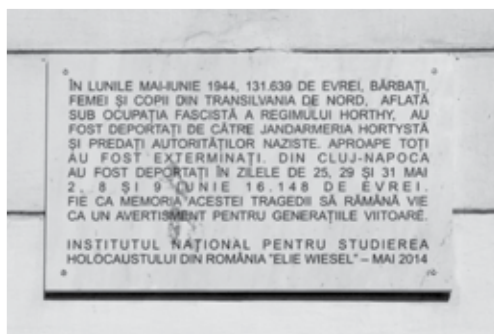
Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memoriale [517].

Bibliografie: *Făclia*. 27 mai 2014.

978.

ÎN LUNILE MAI-IUNIE 1944, 131.639 DE EVREI, BĂRBAȚI, FEMEI ȘI COPII DIN TRANSILVANIA DE NORD, AFLATĂ SUB OCUPAȚIA FASCISTĂ A REGIMULUI HORTHY, AU FOST DEPORTAȚI DE CĂTRE JANDARMERIA HORTHYSTĂ ȘI PEDAȚI AUTORITĂȚILOR NAZISTE. APROAPE TOȚI AU FOST EXTERMINAȚI. DIN CLUJ-NAPOCA AU FOST DEPORTAȚI ÎN ZILELE DE 25, 29 ȘI 31 MAI 2, 8 ȘI 9 IUNIE 16.148 DE EVREI. FIE CA MEMORIA ACESTEI TRAGEDII SĂ RĂMÂNĂ VIE CA UN AVERTISMENT PENTRU GENERAȚIILE VIITOARE.

INSTITUTUL NAȚIONAL PENTRU STUDIAREA
HOLOCAUSTULUI DIN ROMÂNIA „ELIE WIESEL” – MAI 2014

Data: 27 mai 2014

Locul: Piața Gării (Baross), pe fațada gării.

Observații: placa memorială a fost dezvelită cu prilejul comemorării a 70 de ani de la începerea deportării evreilor din Cluj.

Bibliografie: Szabadság. 17 mai, 28 mai 2014; Gaal 2016a: 298.

979.

În memoria celor peste 18.000 de victime ale urii rasiale, bărbați, femei și copii evrei din Cluj și din împrejurimi, deportați în Auschwitz în mai-iunie 1944.

(simbol:
menoră)

Annak a több mint 18.000 zsidó férfinak, nőnek és gyermeknek az emlékezetére, akiket a fajgyűlölet áldozataiként 1944 május-júniusban Kolozsvárról és környékéről Auschwitzba deportáltak.

In memory of over 18.000 victims of racial hatred, Jewish men, women and children, deported from Cluj and surroundings to Auschwitz, in May-June 1944.

[Pe postament, în partea stângă:]

Ridicat de municipalitatea Cluj
27 mai 2014

[Pe postament, în partea dreaptă:]

După schițele lui Egon Mark Löwith
sculpt. Kolozsi Tibor – arh. Nicolae Mirișan

Data: 27 mai 2014

Locul: în spatele Palatului Poștei (Parcul „Ion Luca Caragiale”); Monumentul Holocaustului.

Observații: monumentul a fost dezvelit cu prilejul comemorării a 70 de ani de la începerea deportării evreilor din Cluj.

Bibliografie: Szabadság. 28 mai 2014; Gaal 2016a: 298.

ACEASTĂ CLĂDIRE A COLEGIULUI ACADEMIC AL UNIVERSITĂȚII, REALIZATĂ DUPĂ PLANURILE ARHITECTULUI GEORGES CRISTINEL, ORNATĂ CU O FRESCĂ A PICTORULUI COSTIN PETRESCU ȘI INAUGURATĂ LA 13 Iunie 1937, ÎN PREZENȚA REGELUI CAROL AL II-LEA, A MEMBRILOR GUVERNULUI ȘI A ALTOR OFICIALITĂȚI, S-A RIDICAT LA INIȚIATIVA RECTORULUI FLORIAN ȘTEFĂNESCU-GOANGĂ, CU SPRIJINUL PREMIERULUI GHEORGHE TĂTĂRĂSCU ȘI AL CASEI REGALE A ROMÂNIEI (MAI 2014, LA 80 DE ANI DE LA ÎNCEPEREA LUCRĂRILOR)

Data: 30 iunie 2014

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 3-5, pe fațada Colegiului Academic.

Bibliografie: *Szabadság*. 1 iulie 2014.

981.

(sigla CFR)

**STAȚIA CFR CLUJ-NAPOCA
ȘEFII DE STAȚIE**

1870–1945 – NECUNOSCUȚI
1945–1956 – VLASA OVIDIU
1956–1962 – PLATON IOAN
1962–1963 – PIȚURCĂ IONEL
1963–1967 – CRISTEA HORIA VASILE
1967–1968 – BANU IOAN
1968–1972 – COSTACHE TEODOR
1972–1988 – BORZA IOAN
1988–1991 – BANU IOAN
1991–2001 – SECARĂ VASILE
2001–2004 – RUS CAMELIA
2004– RAFA VASILE-NICU

Data: august 2014.

Locul: Piața Gării (Baross), pe fațada gării dinspre liniile ferate.

Observații: placa memorială a fost înlăturată în martie 2015.

Bibliografie: *Ziar de Cluj*, 23 septembrie 2014.

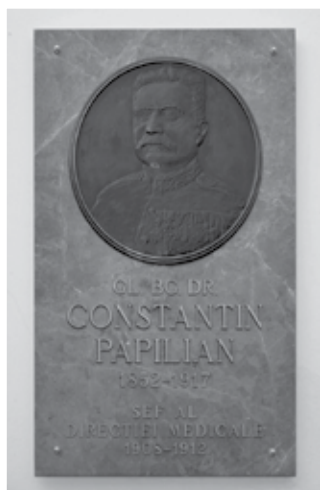

982.

(relief: portretul lui C. P.)

**GL. BG. DR.
CONSTANTIN
PAPILIAN
1852–1917**

**ȘEF AL
DIRECȚIEI MEDICALE
1903–1912**

Data: 18 septembrie 2014

Locul: str. General Traian Moșoiu (Zápolya) nr. 22, pe peretele dinspre curte al Spitalului Militar de Urgență „Dr. Constantin Papilian”.

Observații: a fost inaugurată cu ocazia împlinirii a 95 de ani de la înființarea spitalului, în cadrul unei conferințe.

Bibliografie: *Ziarul Lumina*. 19 septembrie 2014.

983.

**EPISCOPIA ROMÂNĂ UNITĂ CU ROMA
GRECO-CATOLICĂ, DE CLUJ-GHERLA
ORDINUL SFÂNTULUI VASILE CEL MARE
PROVINCIA „SFINȚII APOSTOLI
PETRU ȘI PAVEL” ROMÂNIA**

(blazonul ordinului)

**ÎN ACEASTĂ CASĂ ÎNTRE ANII 1974–1989 A ACTIVAT
ÎN CLANDESTINITATE COMUNITATEA CĂLUGĂRILOR
BAZILIENI ÎNDRUMATĂ DE
IEROMONAHUL SILVESTRU AUGUSTIN PRUNDUȘ, OSBM.
PRIN VIAȚA DE RUGĂCIUNE, JERTFĂ ȘI DĂRUIRE, PRIN
ORGANIZAREA STUDIILOR TEOLOGICE CLANDESTINE ȘI
ÎNDRUMAREA CLERULUI A CONTRIBUIT LA SUPRAVIEȚUIREA
CREDINȚEI GRECO-CATOLICE ÎN TIMPUL
PERSECUȚIEI COMUNISTE.**

Data: 20 septembrie 2014.

Locul: str. Gheorghe Lazăr (Lázár) nr. 20, în stânga porții.

Observații: a fost inaugurată cu prilejul comemorării a 10 ani de la moartea ieromonahului, în cadrul unei conferințe memoriale, împreună cu o altă placă [984].

Bibliografie: *Făclia*. 23 septembrie 2014.

984.

**BISERICA ROMÂNĂ UNITĂ CU ROMA,
GRECO-CATOLICĂ
ORDINUL SFÂNTULUI VASILE CEL MARE**
(relief: portretul lui S. A. P.)
1915–2004
IEROMONAH SILVESTRU AUGUSTIN PRUNDUȘ
OSBM
PROTOEGUMEN ȘI ORDINARIUS EPARHIAL

Data: 20 septembrie 2014.

Locul: str. Gheorghe Lazăr (Lázár) nr. 20, în dreapta porții

Observații: a fost inaugurată cu prilejul comemorării a 10 ani de la moartea ieromonahului, în cadrul unei conferințe memoriale, împreună cu o altă placă [983].

Bibliografie: *Făclia*. 23 septembrie 2014.

985.

Istennek szentelt hajlék ez, mely épült
Szász Domokos püspök munkássága
idejében, 1895-ben.

A valamikori Református Leányotthon,
később Református Diakonissza Intézet
megújított 2014-ben, Magyarország
Kormányának támogatásával.

(portretul lui Sz. D.)

Soli Deo Gloria

SZÁSZ DOMOKOS (1838–1899)
az Erdélyi Református Egyházkerület püspöke
1885–1899.

Vezetése alatt épült meg Erdély-szerte
több mint száz templom, valamint a kolozsvári
Leányotthon, a Református Teológia épülete,
a hidelvi református templom és a Református Kórház.

Traducerea: Este un adăpost dedicat lui Dumnezeu, construit în vremea strădaniei episcopului Szász Domokos, în anul 1895. Postul Cămin Reformat de Fete, ulterior Institutul Diaconesei Reformate, a fost renovat în 2014 cu sprijinul Guvernului Ungariei. Soli Deo Gloria.

Szász Domokos (1838–1899), episcopul Eparhiei Reformate din Ardeal în perioada 1885–1899.

Sub conducerea lui, peste o sută de biserici au fost construite în toată Transilvania, precum și Căminul Reformat de Fete din Cluj-Napoca, clădirea Teologiei Reformate, Biserica Reformată din Hidelve și Spitalul Reformat.

Data: 3 octombrie 2014

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 51–53, în stânga intrării Școlii Profesionale Reformate „Szász Domokos”.

Observații: a fost ridicat cu ocazia inaugurării școlii profesionale.

Bibliografie: *Szabadság*. 4 octombrie 2014.

986.

**NON
OMNIS
MORIAR**

Traducerea: Nu voi muri pe de-a-ntregul. (Quintus Horatius Flaccus)

Data: 7 octombrie 2014.

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în curtea Parohiei Evanghelice-Luterane; Monumentul Inocenței.

Observații: opera lui Adorjáni Endre. Monumentul a fost dezvelit cu prilejul comemorării a 70 de ani de la Holocaust.

Bibliografie: *Szabadság*. 8 octombrie 2014; Gaal 2016a: 298.

987.

[Sfântul Donat (?–362)]

Data: 9 octombrie 2014

Locul: str. Tăietura Turcului f.n., în Parcul Etnografic „Romulus Vuia”; statuia Sfântului Donat.

Observații: a fost realizată în prima jumătate a secolului al XVIII-lea. În poziție secundară; locul originar: coasta pădurii Hoia (Hója) [146]. A fost mutată în locul actual după restaurare în anul 2014.

Bibliografie: *Szabadság*. 11 octombrie 2014; *Ziua de Cluj*. 11 octombrie 2014; *Szabadság*. 19 decembrie 2014; Asztalos 2015a: 56–66; Gaal 2016a: 298–299.

988.

**A KOLOZSVÁRRÓL 1944 OKTÓBERÉBEN
A SZOVJETUNIÓBA HURCOLT 5000 CIVIL FÉRFI EMLÉKÉRE**

**ÎN MEMORIA CELOR 5000 DE CIVILI DIN CLUJ
DEPORTAȚI ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ, ÎN OCTOMBRIE 1944**

**ZUR ERINNERUNG AN DIE 1944ER OKTOBERDEPORTATION
VON 5000 ZIVILISTEN AUS KLAUSENBURG IN DIE SOWJETUNION**

Data: 14 octombrie 2014.

Locul: Cimitirul Central (Házsongárd), pe fațada clădirii administrative a cimitirului evanghelic-luteran.

Observații: opera lui Gergely Zoltán. Piatra folosită pentru această placă memorială a fost donată de pietrarul Barta István. A fost amplasată de Comitetul Memorial al Deportărilor Sovietice și de Biserica Evanghelică-Luterană din România și dezvelită cu prilejul comemorării a 70 de ani de la deportările so-

vietice. A fost înlăturată în anul 2019, când au început lucrările de reconstrucție a clădirii.

Bibliografie: Szabadság. 15 octombrie 2014; Gaal 2016a: 298.

989.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT
ÎNTRE 1919–1929 PROF(ESOR). UNIV(ERSITAR).
DR. GEORGE VÎLSAN (1885–1935)
MEMBRU AL ACADEMIEI
ROMÂNE, CREATORUL
GEOGRAFIEI MODERNE
ROMÂNEȘTI.**

LIONS CLUB TRANILVANIA

Data: 21 octombrie 2014

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 34, pe fațada clădirii

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memorial, inaugurat în anii 1960 [506] pe clădirea de la nr. 8.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 23 octombrie 2014.

990.

ÎN ACEST IMOBIL A LOCUIT
G-RAL. COL. PRECUP VICTOR
PRIMAR AL MUN. CLUJ ÎN ANUL 1948,
COMANDANT AL ARMATEI A IV-A ROMÂNE,
COPILOT AL ZBORULUI BACĂU-BLAJ,
DIN 23 XI 1918 NUMIT
„ZBORUL MARII UNIRI”

1889–1958

Data: 23 noiembrie 2014

Locul: str. Fabricii de Chibrituri (Gyufagyár) nr. 18, în partea dinspre curte a casei.

Observații: a fost inaugurată la aniversarea a 96 de ani de la zbor.

Bibliografie: Todîța 2019: 163.

991.

[Inscripția reliefului:]

(relief: Sf. M.)

SZENT MÁRTON

Traducerea: Sfântul Martin.

Data: 23 noiembrie 2014

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, pe fațada Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”.

Observații: opera lui Vetró András. A fost inaugurat în cadrul celei de-a III-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”.

Bibliografie: *Szabadság*. 21 noiembrie 2014; Ágopcsa ed. 2018: 5, 51–53.

992.

În Decembrie 1989 au schimbat conducerea comunistă din Primăria Cluj-Napoca cu una democratică

Vălean Nicolae – președinte

Cocan Eugen – vicepreședinte

Morar Teodor – vicepreședinte

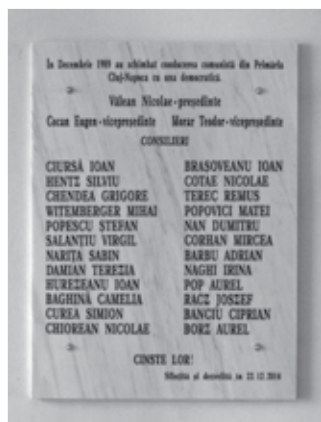
CONSILIERI

CIURSĂ IOAN
HENTZ SILVIU
CHENDEA GRIGORE
WITEMBERGER MIHAI
POPESCU ȘTEFAN
SALANȚIU VIRGIL
NARIȚA SABIN
DAMIAN TEREZIA
HUREZEANU IOAN
BAGHINĂ CAMELIA
CUREA SIMION
CHIOREAN NICOLAE

BRAȘOVEANU IOAN
COTAE NICOLAE
TEREC REMUS
POPOVICI MATEI
NAN DUMITRU
CORHAN MIRCEA
BARBU ADRIAN
NAGHI IRINA
POP AUREL
RACZ JOSZEF
BANCIU CIPRIAN
BORZ AUREL

CINSTE LOR!

Sfințită și dezvelită în 22. 12. 2014

Data: 20 decembrie 2014

Locul: str. Eroilor (Deák Ferenc) nr. 2, în gangul fostei Primării.

Observații: placa memorială a fost realizată cu prilejul comemorării a 25 de ani de la Revoluția din 1989.

Bibliografie: *Szabadság*. 20 decembrie 2014; *Ziua de Cluj*. 20 decembrie 2014.

993.

(stema regală)
**COPAC SĂDIT DE PRINCIPESA MOȘTENITOARE
MARGARETA CU OCAZIA PRIMIRII DE CĂTRE
ALTEȚA SA REGALĂ A TITLULUI DE CETĂȚEAN
DE ONOARE AL CLUJULUI
22 MARTIE 2015**

Data: 22 martie 2015

Locul: Parcul Central (Sétatér), în partea stângă a zonei verzi din fața Cazinoului de astăzi; copac memorial.

Observații: a fost plantat împreună cu un alt copac memorial [994].

Bibliografie: *Szabadság*. 23 martie 2015.

994.

(stema regală)
**COPAC SĂDIT DE PRINCIPELE RADU CU OCAZIA
PRIMIRII DE CĂTRE ALTEȚA SA REGALĂ A
TITLULUI DE CETĂȚEAN DE ONOARE AL
CLUJULUI
22 MARTIE 2015**

Data: 22 martie 2015

Locul: Parcul Central (Séta-
tér), în partea dreaptă a zonei
verzi din fața Cazinoului de
astăzi; copac memorial.

Observații: a fost plantat îm-
preună cu un alt copac me-
morial [993].

Bibliografie: Szabadság, 23 martie
2015.

995.

**A KOLOZSVÁRI SZENT MIHÁLY TEMPLOM
EGYHÁZKARNAGYA VOLT 48 ÉVEN KERESZTÜL
REZIK KÁROLY
1887–1968
CSELLÓ ÉS ORGONAMŰVÉSZ**

**EMLÉKÉRE ÁLLÍTOTTA
AZ EGYHÁZTANÁCS ÉS A CSALÁD 2015-BEN.**

KÉSZÍTETTE VARGA ÉS FIAI KFT. GÖDÖLLŐ

Traducerea: Rezik Károly (1887–1968), violoncelist și organist, a fost dirijorul Bisericii „Sfântul Mihail” timp de 48 de ani. A fost amplasată în memoria lui în anul 2005 de consiliul bisericii și de familie.

Realizată de Varga és Fiai Kft. din Gödöllő.

Data: 12 aprilie 2015

Locul: Piața Unirii (Főtér), în Biserica Romano-Catolică „Sfântul Mihail”, pe peretele de deasupra accesului la galerie.

Bibliografie: *Szabadság*. 10 aprilie, 16 aprilie 2015.

996.

[Prof. dr. Ion Albu (1920–2012)]

Data: 5 octombrie 2015

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 3, în incinta Departamentul de Anatomie și Embriologie al Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”; bustul lui Ion Albu.

Observații: opera lui Alexandru Păsat. A fost inaugurat cu ocazia aniversării a 95 de ani de la nașterea profesorului. Cu această ocazie amfiteatrul a fost denumit „Papilian-Albu”.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 5 octombrie 2015.

997.

Confucius

(551BC–479BC)

The great philosopher, educator and the founder of Confucianism in ancient China.

Presented by International Culture Association of Shandong China

October, 2015

Traducerea: Confucius (551 î.Hr. – 479 î.Hr.), marele filosof, educator și fondatorul confucianismului din China antică. A fost ridicată de Asociația Internațională de Cultură din Shandong (China), în octombrie 2015.

Data: 7 octombrie 2015

Locul: Theodor Mihali (Szopori) nr. 59, în fața clădirii Institutului Confucius din cadrul Universității „Babeș-Bolyai”;

Observații: a bustul a fost donat de guvernul provinciei Shandong, locul de naștere al lui Confucius. A fost inaugurat cu ocazia aniversării a 65 de ani de la stabilirea relațiilor diplomatice dintre China și România.

998.

POMPILIU MANEA

1935–2015

PROF. DR. INGINER

MEMBRU DE ONOARE
AL ACADEMIEI DE
ȘTIINȚE MEDICALE
DIN ROMÂNIA

FONDATOR
TEHNO ELECTRO
MEDICAL COMPANY

[În partea de jos a postamentului:]

SCULPTOR:
DORU DRĂGUȘIN

Data: 9 octombrie 2015

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 65, în fața sediului TEMCO; bustul lui Pompiliu Manea.

Observații: plăcile cu inscripții de pe postament au fost înlocuite în anii următori.

999.

ATILLA, a hunok KIRÁLYA 395–414

„A magyarságnak legnagyobb hőse ATILLA”

Püski István

[Pe placa așezată pe partea laterală a piedestalului:]

ATILLA

Alcotója: Égerházi László szobrászművész

Adományozó: Tokay Rozália – Kolozsvár

Avatási időpont: 2015. november 19.

Traducerea:

Atilla, regele hunilor (395–414). „Cel mai mare erou al maghiarilor este Atilla” – Püski István.

Atilla. Realizat de Égerházi László. Donat de Tokay Rozália (Cluj-Napoca). Data inaugurării: 19 noiembrie 2015.

Data: 21 noiembrie 2015

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul regelui hun Atilla.

Observații: data inaugurării în inscripție este incorectă. A fost inaugurat în cadrul celei de-a IV-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu alte trei busturi [1000–1002].

Bibliografie: *Szabadság*. 13 noiembrie 2015; Ágopcsa ed. 2018: 5, 14–16, 20.

1000.

CSABA KIRÁLYFI V. század

„Vezesd még egyszer győzelemre néped,

Csaba királyfi, csillagösvényen!”

Székely Himnusz

[Pe placa așezată pe partea laterală a piedestalului:]

CSABA

Alkotója: Égerházi László szobrászművész

Adományozó: Tokay Rozália – Kolozsvár

Avatási időpont: 2015. november 19.

Traducerea:

Prințul (hun) Csaba (sec. al V-lea). „Mai condu-ți încă o dată poporul spre victorie/ Prințule Csaba, pe cărări de stele!” (Imnul secuiesc)

Csaba. Realizat de Égerházi László. Donat de Tokay Rozália (Cluj-Napoca). Data inaugurării: 19 noiembrie 2015.

Data: 21 noiembrie 2015

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul prințului hun Csaba.

Observații: data inaugurării din inscripție este incorectă. A fost inaugurat în cadrul celei de-a IV-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu alte trei busturi [999, 1001–1002].

Bibliografie: *Szabadság*. 13 noiembrie 2015; Ágopcsa ed. 2018: 5, 17–20.

1001.

ÁRPÁD VEZÉR, A NAGYFEJEDELEM 845 körül – 907 július eleje

„Őseinket felhozád
Kárpát szent bércére,
Általad nyert szép hazát
Bendegúznak vére.”

Kölcsey Ferenc: Himnusz a magyar nép zivataros századaiból
[Pe placa așezată pe partea laterală a pedestalului:]

ÁRPÁD

Alkotója: Égerházi László szobrászművész
Adományozó: Tokay Rozália – Kolozsvár
Avatási időpont: 2015. november 19.

Traducerea: Conducătorul Árpád, mare principe (jurul anului 845 – începutul lunii iulie 907). „Strămoșii noștri i-ai adus/ Pe culmea sfântă a Carpaților,/ Prin tine a primit patrie frumoasă / Neamul lui Bendegúz.” (Kölcsey Ferenc: *Himnusz a magyar nép zivataros századaiból* [Din furtunoasele secole ale poporului maghiar])

Árpád. Realizat de Égerházi László. Donat de Tokay Rozália (Cluj-Napoca). Data inaugurării: 19 noiembrie 2015.

Data: 21 noiembrie 2015

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul principelui maghiar Árpád.

Observații: data inaugurării din inscripție este incorectă. A fost inaugurat în cadrul celei de-a IV-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu alte trei [999–1000, 1002].

Bibliografie: *Szabadság*. 13 noiembrie 2015; Ágopcsa ed. 2018: 5, 20–23.

SZENT ISTVÁN KIRÁLY
997–1038

„Aki kősziklára építette házát, országát”

[Pe placa așezată pe partea laterală a pedestalului:]

SZENT ISTVÁN KIRÁLYUNK

Alkotója: Berek László szobrászművész

Magyarország

Adományozó: „Szent István Lovagrend”

Budapest

Avatási időpont: 2015. november 19.

Traducerea: Regele Sfântul István [al Ungariei] (997–1038). „Care și-a construit casa, țara pe o stâncă.”

Regele nostru, Sfântul István [al Ungariei]. Realizat de Berek László [Lajos!] (Ungaria). Donat de „Ordinul Cavalerilor Sfântului István al Ungariei” [Cruciferi Sancti Stephani Regis], Budapesta. Data inaugurării: 19 noiembrie 2015.

Data: 21 noiembrie 2015

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul Sfântului István al Ungariei.

Observații: data inaugurării din inscripție este incorectă. A fost inaugurat în cadrul celei de-a IV-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu alte trei busturi [999–1001].

Bibliografie: *Szabadság*. 13 noiembrie 2015; *Magyar Kurír*. 30 noiembrie 2015; Ágopcsa ed. 2018: 5, 11–13.

1003.

BOGDAN PETRICEICU HASDEU

1838–1907

[Pe partea din spate a postamentului:]

SCULPTOR PETRU STOICU

1956–2013

Data: 11 decembrie 2015

Locul: str. Hasdeu (Kőkert) nr. 45, în incinta Complexului studentesc „Hasdeu”, lângă Biserica de lemn; bustul lui Bogdan Petriceicu Hasdeu.

Observații: a fost realizat de Facultatea de Istorie și Filosofie a Universității „Babeș-Bolyai” împreună cu Direcția Patrimoniu Cultural Universitar.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 11 decembrie 2015; *Vocea Transilvaniei*. 11 decembrie 2015.

1004.

**ACEST MONUMENT DE SMERENIE ȘI ÎNCHINĂCIUNE
A FOST RIDICAT ÎN TOAMNA ANULUI 2015, LA INIȚIATIVA
ACAD. PROF. IOAN-AUREL POP,**

RECTORUL UNIVERSITĂȚII „BABEȘ-BOLYAI”

**CU BINECUVÂNTAREA PR. PROF. IOAN CHIRILĂ, PREȘEDINTELE SENATULUI,
PE LOCUL VECHIULUI ALTAR DE VARĂ, CTITORIT DE MARELE
PROFESOR ȘI RECTOR IULIU HAȚIEGANU,**

**ÎN ANII 1936-1937 (ȘI DISTRUS ÎNTRE TIMP), ÎN MEMORIA UNICULUI SĂU FIU,
IULIUS MARIUS HAȚIEGANU,
TRECUT DIN ACEASTĂ LUME ÎN 1928, LA VÂRSTA DE 10 ANI.**

Data: 18 decembrie 2015

Locul: Parcul Sportiv „Iuliu Hațieganu” (Egyetemi Sportpark); pe clopotnița biseriței de lemn.

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memoriale, inaugurat în anii 1936–1937 [400].

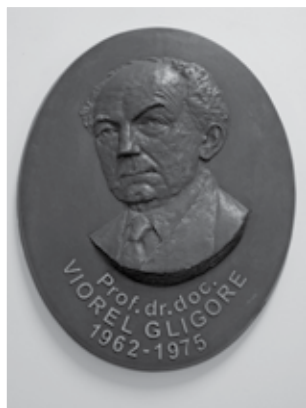
Bibliografie: *Făclia de Cluj*, 19 decembrie 2015.

1005.

[Inscripția reliefului:]

(relief: portretul lui V. G.)

**Prof. dr. doc.
VIOREL GLIGORE
1962–1975**

Data: 29 februarie 2016

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 2–4, la etajul al II-lea al Clinicii Medicale II.

Observații: opera lui Ilarion Voinea.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*, 29 februarie 2016.

1006.

AZ 1956-OS FORRADALOM MIATT
MEGHURCOLT ÉS ELÍTÉLT ERDÉLYI
EVANGÉLIKUS LELKÉSZEK ÉS
TEOLÓGUSOK TISZTELETÉRE

ARGAY GYÖRGY
ANTAL LÁSZLÓ
BIBÓ LÁSZLÓ
DANI PÉTER
GÖDRI-OLÁH JÁNOS
GYURKÓCZA ARANKA
KISS BÉLA
MÓZES ÁRPÁD
TÖRÖK ANDRÁS
VERES KÁROLY
WURMBRAND RICHÁRD

BOLDOGOK, AKIKET AZ IGAZSÁGÉRT ÜLDÖZNEK,
MERT ÖVÉK A MENNYEK ORSZÁGA. Mt. 5,10.

Traducerea: În cinstea pastorilor și teologilor luterani ardeleni deportați și condamnați pentru Revoluția din 1956. Argay György [...].

Ferice de cei prigoniți din pricina neprihănirii, căci a lor este Împărăția cerurilor! (Matei 5:10)

Data: 14 aprilie 2016

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), în Biserica Evanghelică-Luterană, pe peretele estic.

Observații: opera lui Gergely Zoltán. Inaugurată în cadrul Sinodului evanghelic-luteran, cu prilejul comemorării a 60 de ani de la Revoluția din 1956.

Bibliografie: *Szabadság*. 16 aprilie 2016.

1007.

1866 (emblema AR) 2016

LA 150 DE ANI DE LA FONDAREA
ACADEMIEI ROMÂNE
RECUNOȘTINȚĂ ȘI OMAGIU ÎNAINȚAȘILOR

Filiala Cluj-Napoca a Academiei Române

Data: 17 mai 2016

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 12–14, pe fațada Bibliotecii Academiei Române.

Observații: a fost inaugurată în cadrul unei conferințe.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 18 mai 2016.

1008.

(relief: portretul lui H. O.)

HERMANN OTTÓ
1835–1914

ZOOLOG–ZOOLOGUS–ZOOLOGE

Data: 22 iunie 2016

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7, pe palierul Muzeului Zoologic al Universității „Babeș-Bolyai”.

Observații: opera lui Kolozsi Tibor alkotása. A fost inaugurat în cadrul unei conferințe.

Bibliografie: *Szabadság*. 23 iunie 2016.

1009.

[Pe placa așezată pe partea laterală a pedestalului:]

ÁRPÁD-HÁZI SZENT MARGIT

Alkotója ismeretlen

Adományozó: Vizi Zakariás plébános

Kolozsvár

Avatási időpont: 2017

Traducerea: Sfânta Margit [a Ungariei]. Creatorul (statuiei) este necunoscut. Donație a parohului Vizi Zakariás. Data inaugurării: 2017.

Data: iulie 2016

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; statuia Sfântei Margit a Ungariei.

Observații: data inaugurării din inscripție este incorectă.

Bibliografie: Ágopcsa ed. 2018: 5, 28–29.

1010.

[În fața monumentului:]

RUGBY

[Pe monument:]

ONOR RUGBYULUI CLUJEAN / ONOR RUGBYULUI CLUJEAN

SCULPTOR: LIVIU MOCAN / EXECUTAT: MEGATITAN

DONATIE: REMUS V. POP MONGOLU / 23IULIE A. D. 2016

Data: 22 iulie 2016

Locul: Parcul Sportiv „Iuliu Hatieganu” (Egyetemi Sport-park), lângă terenul de sport; Monumentul Rugbystului.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 21 iulie 2016.

1011.

ACEASTĂ PLACĂ A FOST
DEZVELITĂ CU OCAZIA
ANIVERSĂRII A 100 DE ANI
DE LA ÎNFIINȚARE

15. 08. 2016

Data: 15 august 2016

Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi) nr. 1–3, pe fațada cazărmii.

Observații: a fost inaugurată în 17 august ca parte a unui eveniment aniversar. A fost înlăturată în anul 2021.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 16 august 2016; *Ziua de Cluj*. 17 august 2016.

1012.

[Pe monument:]

AZ IGAZSÁG
SZABADDÁ

TESZ TITEKET
(JÁN. 8,32)

[Pe postament:]

AZ EZERKILÁNC SZÁZÖTVENHATOS MAGYAR SZABADSÁGHARC
UTÁNI MEGTORLÁS ÁLDOZATÁUL ESETT
– KIVÉGZETT, BÖRTÖNT VISELT, ÉS MÁS MÓDON MEGHURCOLT –
PROTESTÁNS TEOLÓGIAI HALLGATÓK, TANÁROK, LELKIPÁSZTOROK
ÉS EGYHÁZTAGOK EMLÉKÉRE

Traducerea: Adevărul vă va elibera. (Ioan 8:32) În memoria studenților de la Teologie Protestantă, a profesurilor, a pastorilor și a membrilor bisericii care au căzut victime represiunii de după Războiul maghiar de Independență din 1956, fiind executați, închiși sau hărțuiți în alte moduri.

Data: 2016

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 13, în curtea interioară a Institutului Teologic Protestant; monument al Revoluției maghiare din 1956.

Observații: opera lui Bocskay Vince. Original a stat în curtea din spate a institutului [870].

Bibliografie: Gaal 2016a: 294; *Szabadság*. 24 octombrie 2016.

1013.

NIMRÓD

**„A világ első királya,
minden magyarnak szent őse,
Hunor és Magor apja.”**

„Nimróddal indul a magyarság történelme.”

Szántai Lajos

[Pe placa așezată pe partea laterală a pedestalului:]

NIMRÓD

Alcotója: Miholcsa József szobrászművész

Adományozó: Benkő Hajnalka Eszter

Benkő Emő Bardócról

Kovászna megye

Avatási időpont: 2016. november 19.

Traducerea:

Nimród.

„Primul rege al lumii, strămoș sacru al tuturor maghiarilor, tatăl lui Hunor și Magor.”

„Istoria maghiarilor începe cu Nimród” – Szántai Lajos.”
Nimród. Opera sculptorului Miholcsa József. Donat de Benkő Hajnalka Eszter și Benkő Emő din Brăduț (județul Covasna). Data inaugurării: 19 noiembrie 2016.

Data: 18 noiembrie 2016

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul regelui Nimród.

Observații: data inaugurării din inscripție este incorectă. A fost inaugurat în cadrul celei de-a V-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”.

Bibliografie: *Szabadság*. 18 noiembrie 2016; Ágopcsa ed. 2018: 6, 24–27.

1014.

**IN
MEMORIAM**

**1944 OKTÓBERÉBEN
5000 MAGYAR CIVIL FÉRFIT
HURCOLTAK EL KOLOZSVÁRRÓL
A SZOVJETUNIÓBA**

**ÎN LUNA OCTOMBRIE 1944
AU FOST DEPORTAȚI
5000 DE CIVILI MAGHIARI
DIN CLUJ ÎN UNIUNEA SOVIETICĂ**

**IM OKTOBER 1944 WURDEN
5000 UNGARISCHE ZIVILISTEN
VON KLAUSENBURG
IN DIE SOWJETUNION VERSCHLEPPT**

**IN OCTOBER 1944,
FIVE THOUSAND HUNGARIAN
MALE CIVILIANS WERE DEPORTED
FROM CLUJ TO THE SOVIET UNION**

[Pe latura monumentului:]

Állította

a Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház és
a Szovjet Elhurcolások Kolozsvári Emlékbizottsága
az Emberi Erőforrások Minisztériuma és
a Gulág-Gupvi Emlékbizottság támogatásával 2016-ban.

Traducerea: A fost ridicat de Biserica Evanghelică-Luterană din România și de Comitetul Memorial al Deportărilor Sovietice, cu sprijinul Ministerului Resurselor Umane și al Comitetului Memorial Gulag-Gupvi, în anul 2016.

Data: 19 noiembrie 2016

Locul: în partea de jos a Cimitirului Lutheran; monument.

Observații: opera lui Gergely Zoltán. A fost inaugurat în cadrul unei conferințe tematice.

Bibliografie: *Szabadság*. 19 noiembrie, 21 noiembrie 2016.

1015.

[Inscripția reliefului:]

(relief: portretul lui K. F.)

KÖLCSEY FERENC

1790–1838

Data: 15 martie 2017

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, pe fațada Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”.

Observații: opera lui Miholcsa József. Este donația lui Benkő Hajnalka Eszter și Tokay Rozália. A fost inaugurat împreună cu un alt relief [1016].

Bibliografie: Ágopcsa ed. 2018: 6, 60–62.

1016.

[Inscripția reliefului:]

(relief: portretul lui V. M.)

VÖRÖSMARTY MIHÁLY
1800–1855

Data: 15 martie 2017

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, pe fațada Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”.

Observații: opera lui Miholcsa József. Este donația lui Benkő Hajnalka Eszter și Tokay Rozália. A fost inaugurat împreună cu un alt relief [1015].

Bibliografie: Ágopcsa ed. 2018: 6, 69–71.

1017.

HUNOR **MAGOR**
NIMRÓD
FIAI

Vadat üzni feljővének
Hős fiai szép Enéhnek:
Hunor s Magyar, két dalia,
Két egytestvér, Ménrót fia.

Arany János: Buda halála
Hun rege: Hatodik ének
Rege a csodaszarvasról

[Pe placa așezată pe partea laterală a pedestalului:]

HUNOR és MAGOR

Alkotója: Miholcsa József szobrászművész
Adományozó: Benkő Hajnalka Eszter
Benkő Emő Bardócról
Kovászna megye
Avatási időpont: 2017

Traducerea:

Hunor și Magor, fiii lui Nimród.

Au venit să vâneze/ Fiii eroi ai lui Enéh,/ Hunor și Magor, doi vitejii,/ Doi frați, fiii lui Ménrót [Nimród].

Arany János: Moartea lui Buda; Poveste hună: Al șaselea cântec; Legenda despre cerbul minune.

Hunor și Magor. Opera sculptorului Miholcsa József. Donat de Benkő Hajnalka Eszter și Benkő Emő din Brăduț (județul Covasna). Data inaugurării: 2017.

Data: 25 iunie 2017

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul lui Hunor și Magor.

Observații: a fost inaugurat împreună cu două reliefuri [1018–1019].

Bibliografie: *Szabadság*. 27 iunie 2017; Ágopcsa ed. 2018: 30–32.

1018.

[Inscripția reliefului:]

(relief: portretul lui Sf. L.)

SZENT LÁSZLÓ

kb. 1040–1075

Traducerea: Sfântul László (al Ungariei), cca. 1040–1075.

Data: 25 iunie 2017

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, pe fațada Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”.

Observații: opera lui Miholcsa József. Este donația lui Laky Takács Péter. A fost inaugurat împreună cu un bust și un alt relief [1017, 1019].

Bibliografie: *Szabadság*. 27 iunie 2017; Ágopcsa ed. 2018: 54–56.

1019.

[Inscripția reliefului:]

(relief: portretul lui K. L.)

KOSSUTH LAJOS
1802–1894

Data: 25 iunie 2017

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, pe fațada Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”.

Observații: opera lui Miholcsa József. Este donația lui Benkő Emőke. A fost inaugurat împreună cu un bust și un alt relief [1017–1018].

Bibliografie: *Szabadság*. 27 iunie 2017; Ágopcsa ed. 2018: 57–59.

1020.

Dr. Anton Gots

kamiliánus szerzetespap
Pater der Kamillianer
1934–2014

„Igen Úram!”

[Pe placa așezată pe partea laterală a pedestalului:]

Dr. ANTON GOTS

Alcotója: Miholcsa József szobrászművész

Adományozó: Tokay Rozália és

Miholcsa József

Avatási időpont: 2017

Traducerea:

Dr. Anton Gots, preot călugăr camilian, 1934–2014. Da, Doamne!

Dr. Anton Gots. Opera sculptorului Miholcsa József. Donat de Tokay Rozália și Miholcsa József. Data inaugurării: 2017.

Data: 14 iulie 2017

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul lui Anton Gots.

Observații: a fost inaugurat în cadrul liturghiei de hramul Capelei “Sf. Camil”.

Bibliografie: Ágopcsa ed. 2018: 49–51.

1021.

[Bocskai István fejedelem (1557–1606)]

Traducerea: Principele Bocskai István (1557–1606).

Data: 2017

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 13, în capătul scării din stânga intrării Institutului Teologic Protestant; bustul principelui Bocskai István.

Observații: opera lui Venczel Árpád. Inițial a stat în Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 14, în curtea Colegiului Apafi [862].

Bibliografie: *Szabadság*. 14 august 2006; Gaal 2016a: 293, 2016f: 56.

1022.

(portretul lui I. S.)
Prof. Dr. Docent
IOAN SIMITI
1928 – 1997
Om de știință
Promotor al învățământului
farmaceutic modern din
România

Data: 2017

Locul: str. Ion Creangă (Haller Károly) nr. 12, pe fațada Facultății de Farmacie a Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

1023.

SZÁSZ DOMOKOS
PÜSPÖK

1838–1899

[Pe partea din spate a postamentului:]

ÁLLÍTTATTA

AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET A REFORMÁCIÓ 500. ÉVÉBEN

1024.

Traducerea: Szász Domokos (1838–1899), episcop. Ridicat de Eparhia Reformată din Ardeal la 500 de ani de la Reformă.

Data: 30 septembrie 2017

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 13, în curtea interioară a Institutului Teologic Protestant; bustul episcopului Szász Domokos.

Observații: opera lui Gergely Zoltán. A fost dezvelit cu ocazia celebrării a 500 de ani de la realizarea Reformei Protestante, la inaugurarea clădirii renovate a institutului, împreună cu o placă memorială [1024].

Bibliografie: *Szabadság*. 2 octombrie 2017.

(relief: stema Eparhiei Reformate din Ardeal)

ISTENNEK SZENTELT HAJLÉK EZ, MELY
ÉPÜLT SZÁSZ DOMOKOS PÜSPÖK
MUNKÁSSÁGA IDEJÉN 1894–1895-BEN

MEGÚJÍTTATOTT ISTEN KEGYELMÉBŐL,
MAGYARORSZÁG KORMÁNYÁNAK
TÁMOGATÁSÁVAL, A REFORMÁCIÓ
500. ÉVÉBEN

SOLI DEO GLORIA

KEGYELMES ÉS IRGALMAS AZ ÚR,
TŰRELME HOSSZÚ, SZERETETE NAGY
ZSOLT 145,8

Traducerea:

Este un locaș sfânt al lui Dumnezeu, care a fost construit în timpul activității episcopului Szász Domokos, în anii 1894–1895. Reînnoit prin harul Dumnezeului, cu sprijinul Guvernului Ungariei, la 500 de ani de la Reformă.

Glorie numai lui Dumnezeu!

Domnul este milostiv și plin de îndurare, îndelung răbdător și plin de bunătate. (Psalmul 145: 8).

Data: 30 septembrie 2017

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 13, pe peretele curții interioare a Institutului Teologic Protestant.

Observații: a fost dezvelită cu ocazia celebrării a 500 de ani de la realizarea Reformei Protestante, la inaugurarea clădirii renovate a institutului, împreună cu un bust [1023].

Bibliografie: *Szabadság*. 2 octombrie 2017.

1025.

MÁRTON ÁRON
1896–1980

ERDÉLY KATOLIKUS PÜSPÖKE

**„Arra vagyunk hivatva,
hogy hitünkkel visszahozzuk
Istent a hitetlen világba.”**

[Pe placa așezată pe partea laterală a pedestalului:]

MÁRTON ÁRON

Erdély püspöke

Alkotója: Pakot Áron Farkaslak-i fa
és kőfaragó

Adományozó: Borsos Géza
Gyergyóalfaluból

Avatási időpont: 2017

Traducerea:

Márton Áron (1896–1980), episcopul romano-catolic al Ardealului.

„Suntem chemați să îl readucem cu credința noastră pe Dumnezeu în lumea necredincioasă.”

Márton Áron, episcopul Ardealului. Opera lui Pakot Áron, sculptor în lemn și pietrar din Lupeni. Donat de Borsos Géza din Joseni. Data inaugurării: 2017.

Data: 7 octombrie 2017

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul episcopului Márton Áron.

Observații: a fost inaugurat împreună cu un alt bust [1026].

Bibliografie: *Szabadság*. 12 octombrie 2017; Ágopcsa ed. 2018: 40–45.

1026.

Dr. JAKAB ANTAL
1909–1993

MEGYÉS KATOLIKUS PÜSPÖK

**„Az Istennél a belépőjegyem
az kell, hogy álljon:
mindent megtettem önmagam,
felebarátom és népem javára, épülésére.”**

[Pe placa așezată pe partea laterală a pedestalului:]

Dr. JAKAB ANTAL
Megyéspüspök

**Alkotója: Pakot Áron Farkaslak-i fa
és kőfaragó**

Adományozó:

Borsos Géza és a Jakab Antal kör

Avatási időpont: 2017

Traducerea:

Jakab Antal (1909–1993), episcop coadjutor romano-catholic.

Pe biletul de intrare la Dumnezeu trebuie să fie: am făcut totul pentru folosul și beneficiul meu, al aproapelui meu și al poporului meu.

Jakab Antal, episcop coadjutor. Opera lui Pakot Áron, sculptor în lemn și pietrar din Lupeni. Donat de Borsos Géza și de Cercul „Jakab Antal”. Data inaugurării: 2017.

Data: 7 octombrie 2017

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul episcopului coadjutor Jakab Antal.

Observații: a fost inaugurat împreună cu un alt bust [1025].

Bibliografie: *Szabadság*. 12 octombrie 2017; Ágopcsa ed. 2018: 46–48.

1027.

**KÓS
KÁROLY**

1883–1977

**A
SZERVES ÉPÍTÉSZET
ATYJA
ÍRÓ
GRAFIKUS**

Traducerea: Kós Károly (1883–1977), fondatorul arhitecturii organice, scriitor, grafician.

Data: 20 octombrie 2017

Locul: str. Oaşului (Kajántói) nr. 103–105, în grădina Bisericii Reformate din cartierul Iris, în partea stângă; bustul lui Kós Károly.

Observații: opera lui Blaskó János. A fost dezvelit cu ocazia celebrării a 500 de ani de la realizarea Reformei Protestante, cu ocazia aniversării a 60 de ani de la inaugurarea bisericii proiectate de Kós Károly și Debreczeni László, împreună cu un alt bust [1028].

Bibliografie: *Szabadság*. 21 octombrie, 31 octombrie 2017.

1028.

**BARTHA
MIKLÓS**

1848–1905

**ÍRÓ
PUBLICISTA
AZ
– EMKE –
MEGALAPÍTÓJA,
ORSZÁGOS
KÉPVISELŐ**

1029.

Traducerea: Bartha Miklós (1848–1905), scriitor, publicist, fondatorul Societății Maghiare de Cultură din Transilvania, parlamentar.

Data: 20 octombrie 2017.

Locul: str. Oașului (Kajántói) nr. 103–105, în grădina Bisericii Reformate din cartierul Iris, în partea dreaptă; bustul lui Bartha Miklós.

Observații: opera lui Blaskó János. A fost dezvelit cu ocazia celebrării a 500 de ani de la realizarea Reformei Protestante, cu ocazia aniversării a 60 de ani de la inaugurarea bisericii, împreună cu un alt bust [1027].

Bibliografie: *Szabadság*. 21 octombrie, 31 octombrie 2017.

(relief: portretul lui Cs. K.)

D. Dr. CSIHA KÁLMÁN

1929–2007

REFORMÁTUS PÜSPÖK

1990–2000

Traducerea: D. Dr. Csiha Kálmán (1929–2007), episcop reformat (1990–2000).

Data: 29 octombrie 2017

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 16, în curtea Colegiului Reformat, pe peretele nordic.

Observații: opera lui Nemes Csaba. A fost dezvelit cu ocazia celebrării a 500 de ani de la realizarea Reformei Protestante, cu prilejul comemorării a 10 de ani de la moartea episcopului.

Bibliografie: *Szabadság*. 30 octombrie 2017.

**ÁRPÁD-HÁZI
SZENT ERZSÉBET
1207–1231**

**Fiatal szívvel
szegényekért, betegekért élt,
bennük is Istent szolgálva**

[Pe placa așezată pe partea laterală a pedestalului:]

ÁRPÁD-HÁZI SZENT ERZSÉBET

**Alkotója: Miholcsa József
szobrászművész**

**Adományozó: Benkő Hajnalka Eszter
és Tokay Rozália**

Avatási időpont: 2017

Traducerea:

Sfânta Erzsébet [a Ungariei] (1207–1231).

Cu o inimă tânără a trăit pentru săraci, bolnavi, prin ei slujindu-L de Dumnezeu.

Opera sculptorului Miholcsa József. Donată de Benkő Hajnalka Eszter și Tokay Rozália. Data inaugurării: 2017.

Data: 17 noiembrie 2017

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; statuia Sfântei Erzsébet a Ungariei.

Observații: a fost inaugurată în cadrul celei de-a VI-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”. A existat și un precursor al acestui bust, inaugurat în anul 2012 [944].

Bibliografie: Ágopcsa ed. 2018: 30–32.

1031.

(logo-ul Musai-muszáj)

HIC NATVS EST MVSAI-MVSZÁJ
AICI S-A NÁSCUT MUSAI-MUSZÁJ
ITT SZÜLETETT A MUSAI-MUSZÁJ
HIER IST MUSAI-MUSZÁJ GEBOREN
KATHE BIANDILEAS MUSAI-MUSZÁJ

MMXV

Data: 12 februarie 2018

Locul: str. Univerității (Egyetem) nr. 2, în cafenea Insomnia.

Observații: a fost inaugurată cu ocazia aniversării a trei de ani de la înființarea grupului.

Bibliografie: Szabadság. 11 aprilie 2017.

1032.

(relief: portretul lui Z. I.)

[Inscripția reliefului:]

ZRÍNYI ILONA

1643–1703

Data: 15 martie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, pe fațada Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”.

Observații: opera lui Miholcsa József. Este donația lui Benkő Hajnalka Eszter și Tokay Rozália. A fost inaugurat împreună cu un alt relief [1033].

Bibliografie: Ágopcsa ed. 2018: 63–65.

1033.

[Inscripția reliefului:]

(relief: portretul lui Sz. E.)

SZILÁGYI ERZSÉBET
1410–1484

Data: 15 martie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, pe fațada Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”.

Observații: opera lui Miholcsa József. Este donația lui Benkő Hajnalka Eszter. A fost inaugurat împreună cu un alt relief [1032].

Bibliografie: Ágopcsa ed. 2018: 66–68.

1034.

LIVIU TURDEAN
1935–2017

Data: 2018

Locul: str. Henri Barbusse (Szamosközi) nr. 16, în curtea companiei Farmec; bustul lui Liviu Turdean.

Observații: opera lui Kolozsi Tibor. A fost realizată cu prilejul comemorării unui an de la moartea directorului fabricii.

1035.

GIDÓFALVY ISTVÁN
(1859–1921)

Data: 27 aprilie 2018

Locul: Calea Turzii (Tordai) nr. 4, în foaietul Universității Sapientia; bustul lui Gidófalvy István.

Observații: opera lui Illyés Antal.

Bibliografie: *Szabadság*. 28 aprilie 2018, *Krónika*. 27 aprilie 2018.

1036.

15 DAS HAVS STECH(T) IN GOTTES GEVALDT 95
PETRVS (pe blazon: **PD**) **DAVMEN**

Traducerea: Această casă se află sub puterea lui Dumnezeu, 1595. Petrus Daumen. (Pe baza traducerii în limba maghiară a lui Lőwy D.–Demeter V. J.–Asztalos L.)

Data: 7 iulie 2018

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos) nr. 14, pe ancadramentul ușii încăperii de la parter din dreapta porții Casei Libertății Religioase.

Observații: în poziție secundară; a fost mutată aici din Colegiul Unitarian [79].

Bibliografie: Lőwy–Demeter–Asztalos 1996: 59.

1037.

gróf. SZÉCHENYI ISTVÁN
1791–1860

**„Sokan azt gondolják
Magyarország – volt;
én azt szeretném hinni – lesz!”**

Traducerea: Conteale Széchenyi István (1791–1860). „Mulți oameni cred că Ungaria – a fost; eu vreau să cred – va fi!”

Data: 15 iulie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul lui Széchenyi István.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurată în cadrul liturghiei de hramul Capelei „Sf. Camil”, împreună cu un alt bust și două reliefuri [1038–1040].

Bibliografie: *Szabadság*. 16 iulie 2018.

1038.

MÁTYÁS KIRÁLY

Kolozsvár szülötte
1443–1490

**„Meghalt Mátyás,
oda az igazság!”**
(közmondás)

Traducerea: Regele Matia, fiul Clujului (1443–1490).

„A murit Matia, a pierit și dreptatea!” – proverb.

Data: 15 iulie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul regelui Matia.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurat în cadrul liturghiei de hramul Capelei „Sf. Camil”, împreună cu un alt bust și două reliefuri [1037, 1039–1040].

Bibliografie: *Szabadság*. 16 iulie 2018.

1039.

(relief: portretul lui E.)

[Inscripția reliefului:]

EMESE

Data: 15 iulie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, pe fațada Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurată în cadrul liturghiei de hramul Capelei „Sf. Camil”, împreună cu alte două busturi și un relief [1037–1038, 1040].

Bibliografie: *Szabadság*. 16 iulie 2018.

1040.

[Inscripția reliefului:]

(relief: portretul lui Sf. I.)

**SZENT IMRE HERCEG
1001–1031**

Traducerea: Prințul Imre cel Sfânt [al Ungariei] (1001–1031).

Data: 15 iulie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, pe fațada Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurat în cadrul liturghiei de hramul Capelei „Sf. Camil”, împreună cu alte două busturi și un relief [1037–1039].

Bibliografie: Szabadság. 16 iulie 2018.

1041.

SZENT ISTVÁN

(monograma regelui)

[Pe postament, în spate:]

**ÁLLÍTTATTA: A KOLOZSVÁRI
SZENT MIHÁLY PLÉBÁNIA**

**SZOBRÁSZ: VETRÓ ANDRÁS
ÖNTŐMESTER: LÁZÁR IMRE
TALAPZAT: DÓCZI ANDRÁS**

Traducerea: Sfântul István [al Ungariei].

Ridicat de Parohia „Sfântul Mihail” din Cluj-Napoca. Sculptor: Vetró András. Turnat de Lázár Imre. Postament: Dóczy András.

Data: 20 august 2018

Locul: str. Donat (Donát) nr. 114, în grădina Bisericii „Szent István”; bustul Sfântului István al Ungariei.

Observații: opera lui Vetró András. A fost inaugurată în cadrul liturghiei de hramului Bisericii „Sf. István”.

Bibliografie: *Szabadság*. 21 august 2018.

1042.

(relief: stema Eparhiei Reformate din Ardeal)

FELÚJÍTTATOTT ISTEN
KEGYELMÉBŐL,
MAGYARORSZÁG KORMÁNYÁNAK
TÁMOGATÁSÁVAL, 2016–2018
KÖZÖTT

„LEGYEN VELÜNK ISTENÜNKNÉK, AZ ÚRNAK
JÓINDULATA! KEZEINK MUNKÁJÁT TEDD
MARADANDÓVÁ, KEZEINK MUNKÁJÁT TEDD
MARADANDÓVÁ!” (Zsolt 90,17)

„LITTERIS ET PIETATI SACRUM”

Traducerea:

Reînnoit prin harul Dumnezeului, cu sprijunul Guvernului Ungariei, în anii 2016–2018.

„Fie peste noi bunăvoința Domnului Dumnezeului nostru! Și întărește lucrarea mâinilor noastre, da, întărește lucrarea mâinilor noastre!” (Psalmul 90:17)

„Litteris et pietati sacrum.”

Data: 16 septembrie 2018

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 16, în curtea Colegiului Reformat, pe peretele sudic.

Bibliografie: *Szabadság*. 17 septembrie 2018.

1043.

(relief: portreul lui F. I.)
DR. FABÓ IMRE
1913–2003

**AZ OHIOI FABÓ IMRE
EDUCATION FOUND
ALAPÍTÓJA ÉS ELNÖKE**

**A KOLOZSVÁRI REFORMÁTUS
KOLLÉGIUM ÖNZETLEN TÁMOGA-
TÓJA ÉS DIÁKJAINAK
NAGYLELKŰ JÓTEVŐJE.**

Traducerea: Dr. Fabó Imre (1913–2003), fondatorul și președintele „Fabó Imre” Education Found din Ohio, susținătorul dezinteresat al Colegiului Reformat din Cluj și binefăcătorul generos al studenților săi.

Data: 16 septembrie 2018

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 16, în curtea Colegiului Reformat, pe peretele nordic.

Observații: a fost dezvelită la reînagurarea clădirii renovate.

Bibliografie: *Szabadság*. 17 septembrie 2018.

1044.

1918 2018
(ramuri de laur)

**La Centenarul Marii Uniri Academia Română
omagiază pe făuritorii României moderne
ONOARE ȘI RECUNOȘTINȚĂ**

Filiala Cluj-Napoca a Academiei Române

Data: 16 octombrie 2018

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 9, pe fațada clădirii dinspre str. Avram Iancu (Petőfi) a Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române.

Observații: a fost dezvelită în cadrul festivităților de deschidere a manifestărilor Zilelor Academice Clujene.

1045.

(portretul lui K. I.)

Ft. KÁDÁR ISTVÁN

***1953 plébános †2017**

**Állították: évfolyamtársai
és kolozsmonostori hívei**

Traducerea: Kádár István (1953–2017), paroh. Amplasat de colegii lui de clasă și de credincioșii din Mănăștur.

Data: 29 octombrie 2018

Locul: Calea Mănăștur (Monostori), în Biserica Romano-Catolică „Adormirea Maicii Domnului”.

Observații: opera lui Bodó Levente.

Bibliografie: *Szabadság*. 27 octombrie, 2 noiembrie 2018.

1046.

**A Szent Imre
Római Katolikus Óvoda
alapításának**

**10. évfordulójára
2018**

Traducerea: La a 10-a aniversare a Grădiniței Romano-Catolice „Sfântul Imre al Ungariei”, în anul 2018.

Data: 10 noiembrie 2018

Locul: str. Cardinal Iuliu Hossu (Füredő) nr. 28, pe peretele dinspre curte al Grădiniței Romano-Catolice „Sfântul Imre al Ungariei”.

Bibliografie: *Szabadság*. 12 noiembrie 2018.

1047.

ÁLLÍTOTTA

A MAGYAROK VILÁGSZÖVETSÉGE ELNÖKSÉGE

2018

[Pe spate:]

KISS
ISTVÁN
2018

Traducerea: Ridicată de Președinția Federației Mondiale a Maghiarilor în anul 2018. [Sculptată de:] Kiss István, în anul 2018.

Data: 16 noiembrie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; Stâlpul (*kopjafa*) Sfântei Erzsébet a Ungariei.

Observații: lucrarea din fier este opera lui Krupa Sándor. A fost inaugurat în cadrul celei de-a VII-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu patru busturi și un relief [1048–1052].

Bibliografie: *Szabadság*. 16 noiembrie, 17 noiembrie 2018.

1048.

BOCSKAI ISTVÁN
1557–1606

**Kolozsvár szülötte,
Erdély fejedelme,
a székelyek ispánja**

Traducerea: Bocskai István (1557–1606), fiul Clujului, principele Transilvaniei, comite al secuilor.

Data: 16 noiembrie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul principelui Bocskai István.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurat în cadrul celei de-a VII-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu un stâlp de tip *kopjafa*, alte trei busturi și un relief [1047, 1049–1052].

Bibliografie: *Szabadság*. 16 noiembrie, 17 noiembrie 2018.

1049.

BETHLEN GÁBOR
1580–1629

„Hazámhoz is olyan
állhatatos szeretetet viseltem
hogy soha véle nem ellenkeztem,
hanem szabadságra vigyázó
tagjaival egyetértettem.”
(Részlet a Végrendeletéből)

Traducerea: Bethlen Gábor (1580–1629). „De asemenea, mi-am iubit țara atât de ferm, încât, încât nu am obiectat niciodată, ci am fost de acord cu membrii acesteia care protejează libertatea.” (Fragment din *Testamentul* său)

Data: 16 noiembrie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul principelui Bethlen Gábor.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurat în cadrul celei de-a VII-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu un stâlp de tip *kopjafa*, alte trei busturi și un relief [1047–1048, 1050–1052].

Bibliografie: *Szabadság*. 16 noiembrie, 17 noiembrie 2018.

1050.

II. Rákóczi Ferenc 1676–1735

„Minden cselekedetem célja
kizárólag a szabadság szeretete volt
és az a vágy, hogy hazámat
az idegen járom alól felszabadítsam.”
(Vallomások)

Traducerea: Rákóczi Ferenc al II-lea (1676–1735). „Scopul tuturor acțiunilor mele a fost doar dragostea pentru libertate și dorința de a-mi elibera țara de sub jugul străin.” (*Mărturisiri*)

Data: 16 noiembrie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul principelui Rákóczi Ferenc al II-lea.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurat în cadrul celei de-a VII-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu un stâlp de tip *kopjafa*, alte trei busturi și un relief [1047–1049, 1051–1052].

Bibliografie: *Szabadság*. 16 noiembrie, 17 noiembrie 2018.

1051.

gróf BATTYÁNY LAJOS
1807–1849

„Egy nagy és szép ügy
hősi vértanúja...”
(Teleki László)

Traducerea: Conteșe Batthyány Lajos (1807–1849). „Erou martir al unei înalte și frumoase cauze...” (Teleki László)

Data: 16 noiembrie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul prim-ministrului Batthyány Lajos.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurat în cadrul celei de-a VII-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu un stâlp de tip *kopjafa*, alte trei busturi și un relief [1047–1050, 1052].

Bibliografie: *Szabadság*. 16 noiembrie, 17 noiembrie 2018.

1052.

(relief: portretul lui R.)

[Inscripția reliefului:]

RÉKA

Data: 16 noiembrie 2018

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, pe fațada Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurat în cadrul celei de-a VII-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu un stâlp de tip *kopjafa* și patru busturi [1047–1051].

Bibliografie: *Szabadság*. 16 noiembrie, 17 noiembrie 2018.

1053.

Decebal

Autor: Ion Bolocan

Lucrare originală inspirată de bustul antic roman
Pileatus-Decebal aflat la Muzeul Vaticanului Sala
Braccio N[u]ovo Roma Italia.

Proiectul este realizat ca rezultat al cooperării între:

- Asociația Identitate Culturală Contemporană;
- Asociația de Promovare a Activităților Cultural-Științifice Susținem Valorile;
- Muzeul Național de Istorie a Transilvaniei;
- Aeroportul Internațional Avram Iancu, Cluj-Napoca;

Cluj Napoca 2018

Data: 19 noiembrie 2018

Locul: aeroportul din Someșeni; bustul regelui dac Decebal.

Observații: a fost dezvelită ca parte a sărbătorii centenarului unificării României.

Bibliografie: *Ziua de Cluj*. 19 noiembrie 2018; *Făclia de Cluj*. 20 noiembrie 2018.

1054.

EPISCOPUL Nicolae Ivan

1855–1936

[Pe postament, în lateral:]

ATELIERUL
FĂURAR ART

[Pe postament, în spate:]

PASAT

J. S.

Data: 30 noiembrie 2018

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai), în fața Catedralei Ortodoxe, pe partea dreaptă; statuia episcopului Nicolae Ivan.

Observații: opera lui Alexandru Păsat și Septimiu Jugrestan. A fost dezvelită ca parte a sărbătorii centenarului unificării României, împreună cu o altă statuie [1055].

Bibliografie: *Ziua de Cluj*. 30 noiembrie 2018; *Szabadság*. 3 decembrie 2018.

1055.

**MITROPOLITUL BARTOLOMEU ANANIA
1921–2011**

[Pe postament, în lateral:]

**ATELIERUL
FĂURAR ART**

[Pe postament, în spate:]

PASAT

J. S.

Data: 30 noiembrie 2018

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai), în fața Catedralei Ortodoxe, pe partea dreaptă; statuia mitropolitului Bartolomeu Anania.

Observații: opera lui Alexandru Păsat și Septimiu Jugrestan. A fost dezvelită ca parte a sărbătorii centenarului unificării României, împreună cu o altă statuie [1054].

Bibliografie: *Ziua de Cluj*. 30 noiembrie 2018; *Szabadság*. 3 decembrie 2018.

[Pe postament, în față:]

**CARDINAL
IULIU HOSSU
1885–1970**

[Pe postament, orizontal:]

**DE ACUM
O ROMÂNIE MARE, ÎNTEMEIATĂ
PE DREPTATEA LUI DUMNEZEU
ȘI CREDINȚA POPORULUI SĂU...
DREPTATE ȘI ADEVĂR LA
TEMELIA ROMÂNIEI ÎNTREGITE.
IULIU HOSSU**

[Pe partea de jos a statuii:]

TURNATORIA TAPIO

[Pe postament, vertical:]

CARDINAL IULIU HOSSU

**NAȘTERE: MILAȘUL MARE – 31.01.1885
DOCTOR ÎN FILOSOFIE ȘI TEOLOGIE, LA ROMA
EPISCOP DE GHERLA – 1917, VESTITORUL MARI UNIRII – 1918
EPISCOP DE CLUJ-GHERLA – 1930
SENATOR DE DREPT, MEMBRU AL ACADEMIEI ROMÂNE
ARESTAT ȘI ÎNCARCERAT PENTRU CREDINȚĂ – 1948–1970
PRIMUL CARDINAL AL NEAMULUI – 1969
DECES: BUCUREȘTI – 28.05.1970
FERICIT MARTIR PENTRU CREDINȚĂ, BLAJ – 02.06.2019**

**BORN MILAȘUL MARE ON 31.01.1885
DOCTOR IN PHILOSOPHY AND THEOLOGY, ROME
BISHOP OF GHERLA – 1917, THE HERALD OF THE GREAT UNION – 1918
BISHOP CLUJ-GHERLA – 1930
SENATOR OF THE PARLIAMENT
MEMBER OF THE ROMANIAN ACADEMY
ARRESTED AND IMPRISONED FOR HIS FAITH – 1948–1970
FIRST CARDINAL OF THE ROMANIANS – 1969
DIED IN BUCHAREST – 28.05.1970
BEATIFIED AS MARTYR FOR FAITH, BLAJ – 02.06.2019**

Data: 30 noiembrie 2018

Locul: str. Eroilor (Deák Ferenc) în fața Catedralei Greco-Catolice; statuia cardinalului Iuliu Hossu.

Observații: opera lui Ilarion Voinea. A fost dezvelită ca parte a sărbătorii centenarului unificării României. După beatificarea episcopului în anul 2019, a fost amplasată pe postament o placă care comemorează și acest eveniment.

Bibliografie: *Szabadság*. 16 noiembrie, 3 decembrie 2018; *Ziua de Cluj*. 30 noiembrie 2018

1057.

[Pe postament:]

**ACEASTĂ PLACĂ A FOST DEZVELITĂ LA DATA DE
1 DECEMBRIE 2018**

CU PRILEJUL ANIVERSĂRII

CENTENARULUI Mării UNIRI

ÎN MEMORIA CELOR CARE S-AU JERTFIT PENTRU

CREDINȚĂ ȘI NEAM

SIMBOL AL JERTFEI DIVINE ȘI SIMBOL AL CREDINȚEI STRĂMOȘEȘTI

ACEASTĂ TROIȚĂ A FOST RESFINȚITĂ ÎN VREMEA

PR. PAROH CRISTIAN BELDIMAN, PR. PROFESOR NICU DUMITRAȘCU

CU BINECUVÂNTAREA

ÎPS ANDREI ANDREICUȚ

ȘI A FOST RESTAURATĂ CU AJUTORUL FAM. BUCUR MARIN ȘI ANNE-MARIE,

INGINER TĂMĂȘAN ALEXANDRU, ARHITECT ALIN MORAR, D-NA AURELIA FLOREA

FAM. SEICHE NICOLAE, FAM. TIRLA ALIN, TUDOR ȚĂRANU ȘI AL BUNILOR CREDINCIOȘI DIN

„PAROHIA SF. AP. PETRU ȘI PAVEL” – GRIGORESCU

Data: 1 decembrie 2018

Locul: str. G-ral Eremia Grigorescu (Rákóczi) nr. 114, în fața Bisericii „Sf. Apostoli Petru și Pavel”; troiță.

1058.

[Pe postament:]

IULIU MANIU 1873–1953

[Pe postament, pe spate:]

**Inițiator și donator: familia
Acad. EMIL BURZO 2018**

Data: 7 ianuarie 2019

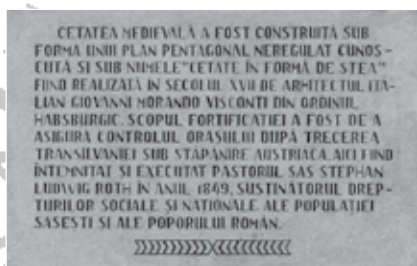
Locul: Piața Ștefan cel Mare (Hunyadi), în fața laturii de est a zidului cetății de lângă Turnul Croitorilor (Szabók tornya); statuia lui Iuliu Maniu.

Observații: opera lui Ioan Marchiș. Este donația lui Emil Burzo, președintele Filialei Cluj-Napoca a Academiei Române. A fost dezvelită ca parte a sărbătorii centenarului unificării României.

Bibliografie: *Szabadság*. 6 martie 2018, 9 ianuarie 2019; *Ziua de Cluj*. 8 ianuarie 2019; *Făclia de Cluj*. 9 ianuarie 2019.

1059.

CETATEA MEDIEVALĂ A FOST CONSTRUITĂ SUB FORMA UNUI PLAN PENTAGONAL NEREGULAT CUNOSCUTĂ ȘI SUB NUMELE „CETATE ÎN FORMĂ DE STEA”, FIIND REALIZATĂ ÎN SECOLUL XVII DE ARHITECTUL ITALIAN GIOVANNI MORANDO VISCONTI DIN ORDINUL HABSBURGIC. SCOPUL FORTIFICAȚIEI A FOST DE A ASIGURA CONTROLUL ORAȘULUI DUPĂ TRECEREA TRANSILVANIEI SUB STĂPÂNIRE AUSTRIACĂ. AICI FIIND ÎNTEMNIȚAT ȘI EXECUTAT PASTORUL SAS STEPHAN LUDWIG ROTH ÎN ANUL 1849, SUSȚINĂTORUL DREPTURILOR SOCIALE ȘI NAȚIONALE ALE POPULAȚIEI SĂSEȘTI ȘI ALE POPORULUI ROMÂN.

Data: 2019**Locul:** în partea estică a bastionului vestic al Cetățuiei (Fellegvár).**Observații:** a fost amplasată după restaurarea clădirii din anii 2016–2018.

1060.

**ÎN ACEASTĂ CASĂ,
PROPRIETATE A SOȚIEI SALE, ELENA,
PROF. FLORIAN
ȘTEFĂNESCU-GOANGĂ
A ÎNTEMEIAT PRIMUL INSTITUT DE PSIHLOGIE
EXPERIMENTALĂ
DIN ROMÂNIA,
CARE A FUNCȚIONAT AICI TIMP DE 15 ANI
1925–1936**

Data: 2019**Locul:** str. Republicii (Majális) nr. 13.

1061.

ÎN ACEASTĂ CASĂ A LOCUIT
ÎNTRE ANII 1922-1937
PROF. UNIV.
RENÉ JEANNEL
PRIETEN ȘI APROPIAT COLABORATOR AL
ACADEMICIANULUI EMIL RACOVIȚĂ
ÎMPREUNĂ, CEI DOI AU PUS BAZELE
UNEI NOI ȘTIINȚE PE PLAN MONDIAL,
SPEOLOGIA

Data: 2019

Locul: str. Republicii (Majális) nr. 13.

1062.

[Pe postament:]

GENERAL

GHEORGHE D. MĂRDĂRESCU
1866-1939

COMANDANTUL TRUPELOR ROMÂNE DIN TRANSILVANIA
1919

[Pe postement, în partea stângă:]

CAMERA DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE A ROMÂNIEI
CU SPRIJINUL UNIVERSITĂȚII BABES BOLYAI
ȘI AL CAMEREI DE COMERȚ ȘI INDUSTRIE CLUJ

[Pe postement, în partea dreaptă:]

SCULPTOR: VALENTIN TĂNASE
ARHITECT: GABOR TOTHFALUSI

Data: 7 august 2019

Locul: str. Theodor Mihali (Szopori), nr. 58–60, în fața clădirii Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul generalului Gheorghe M. Mărdărescu.

Observații: a fost dezvelit la aniversarea a 100 de ani de la intrarea trupelor române în Budapesta, ca parte a sărbătorii centenarului unificării României.

Bibliografie: *Ziar de Cluj*. 7 august 2019; *Făclia de Cluj*. 9 august 2019; *Szabadság*. 9 august 2019.

1063.

[Pe postament:]

DÁVID FERENC

1520? – 1579

**REFORMÁTOR,
ELSŐ UNITÁRIUS PÜSPÖK**

[Pe postament, în spate:]

GERGELY ZOLTÁN 2019

[Pe postament, în spate:]

**ÁLLÍTTATTA A MAGYAR UNITÁRIUS EGYHÁZ
2019**

[Pe piatra din stânga:]

DÁVID FERENC

AZ ERDÉLYI MAGYAR
PROTESTÁNSOK ELSŐ PÜSPÖKE,
AZ UNITÁRIUS EGYHÁZ MEGALAPÍTÓJA.
ÉLETMŰVÉVEL MEGHATÁROZTA
AZ ERDÉLYI FEJEDELEMSÉGBEN ZAJLÓ
REFORMÁCIÓ ALAKULÁSÁT.
PÜSPÖKSÉGE IDEJÉN – 1568-BAN –
FOGADTA EL AZ ERDÉLYI ORSZÁGGYŰLÉS
A VALLÁSSZABADSÁG TÖRVÉNYÉT.

TÁMOGATÓK:

MAGYARORSZÁG KORMÁNYA,
AZ UNITÁRIUS EGYHÁZI KÖZÖSSÉG,
MAGÁNSZEMÉLYEK.

[Pe piatra din dreapta:]

DÁVID FERENC

FIRST BISHOP OF THE HUNGARIAN
PROTESTANTS IN TRANSYLVANIA AND
FOUNDER OF THE UNITARIAN CHURCH.
HE HAD A DECISIVE INFLUENCE
IN THE EVOLUTION OF THE PROTESTANT
REFORMATION THROUGHOUT
THE PRINCIPALITY OF TRANSYLVANIA.
WHILE HE SERVED AS BISHOP, IN 1568,
THE TRANSYLVANIAN DIET ADOPTED
THE EDICT OF RELIGIOUS FREEDOM.

THE STATUE HAS BEEN ERECTED
WITH THE SUPPORT OF THE GOVERNMENT OF HUNGARY,
THE COMMUNITY OF THE UNITARIAN CHURCH
AND GENEROUS INDIVIDUALS.

DÁVID FERENC

ERSTER BISCHOF DER UNGARISCHEN
PROTESTANTEN IN SIEBENBÜRGEN,
GRÜNDER DER UNITARISCHEN KIRCHHE.
MIT SEINEN LEBENSWERK TRUG ER
ENTSCHEIDEND ZUR DURCHSETZUNG
UND GESTALTUNG DER REFORMATION
IM FÜRSTENTUM SIEBENBÜRGEN BEI.
ZUR ZEIT SEINES BISCHOFSAMTES
– IM JAHRE 1568 – ERLIESS DER SIEBENBÜRGISCHE
LANDTAG DAS EDIKT ZUR RELIGIONSFREIHEIT.

FÖRDERER:
UNGARNS REGIERUNG,
UNITARISCHE KIRCHENGEMEINSCHAFT,
PRIVATPERSONEN.

DÁVID FERENC

PRIMUL EPISCOP
AL PROTESTANȚILOR MAGHIARI
DIN TRANSILVANIA ȘI
FONDATORUL BISERICII UNITARIENE.
PRIN ACTIVITATEA SA A INFLUENȚAT DECISIV
EVOLUȚIA REFORMEI PROTESTANTE
ÎN PRINCIPATUL TRANSILVANIEI.
ÎN TIMPUL EPISCOPATULUI SĂU,
ÎN ANUL 1568, DIETA TRANSILVANIEI
A ADOPTAT EDICTUL LIBERTĂȚII RELIGIOASE.

STATUIA A FOST REALIZATĂ
CU SPRIJINUL GUVERNULUI UNGARIEI,
A COMUNITĂȚII BISERICII UNITARIENE
ȘI A UNOR PERSOANE FIZICE GENEROASE.

Traducerea: Dávid Ferenc (1520?–1579), reformator, primul episcop unitarian. [Sculptată de] Gergely Zoltán în anul 2019. Ridicată de Biserica Unitariană Maghiară.

Data: 17 august 2019

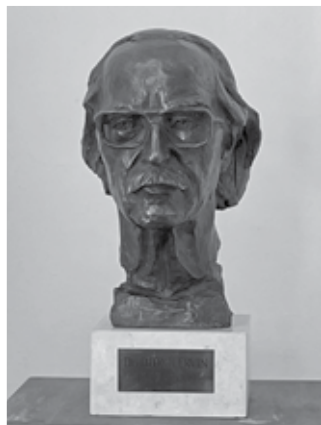
Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Kossuth Lajos), între nr. 7 și 9, în piața formată din curtea Bisericii Unitariene; statuia episcopului Dávid Ferenc.

Observații: a fost dezvelită în cadrul celei de-a X-a ediții a Zilelor Culturale Maghiare din Cluj, la încheierea unei serii de evenimente dedicate aniversării a 450 de ani de la pacea religioasă. Pietrele înscrise din fața statuii au fost plasate în august anulului 2020.

Bibliografie: Szabadság. 19 august 2019, 19 august 2020.

1064.

Dr. DITRÓI ERVIN
1917 – 2009

Data: 21 august 2019

Locul: Piața Unirii (Fő tér) nr. 30, în Muzeul de Artă din Cluj; bustul lui Ditrói Ervin.

Observații: opera fiului fondatorului muzeului, sculptorul Ditrói Tamás. A fost donat muzeului de văduva artistului, Anca Ditrói. A fost dezvelit în cadrul celei de-a X-a ediții a Zilelor Culturale Maghiare din Cluj.

Bibliografie: *Szabadság*. 23 august 2019.

1065.

[Pe placa de lângă monument:]

Laudă Cărții

(din ciclul Bibliotecii verticale)

bronz, andezit de Ilva, h. 2,48 m

sculptor Liviu Mocan

Însemn dezvelit în A.D. 2019,

la împlinirea de 100 de ani

de la înființarea Universității românești

din Cluj

Ridicat prin grija rectorului

Acad. Ioan-Aurel Pop

You devour a book meant to be read,

...because it contains such stuff

as it makes the mind hungry

to look upon.

President Thomas Woodrow Wilson,

(on Being Human)

Traducerea: „Devorați o carte menită să fie citită, ... deoarece conține lucruri care înfometează mintea să privească.” Președintele Thomas Woodrow Wilson (*Being Human*)

Data: 23 septembrie 2019

Locul: str. Mihail Kogălnicean (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; monumentul Laudă Cărții.

Observații: a fost dezvelit cu ocazia aniversării a 100 de ani de la înființarea Universității.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 23 septembrie 2019; *Ziar de Cluj*. 23 septembrie 2019; *Szabadság*. 8 octombrie 2019.

1066.

100 DE ANI
DE LA ÎNFIINȚAREA
SPITALULUI MILITAR DE URGENȚĂ
DR. CONSTANTIN PAPILIAN
1919–2019
(ramuri de laur)

Data: 4 octombrie 2019

Locul: str. General Traian Moșoiu (Zápolya) nr. 22, pe peretele dinspre curte al Spitalului Militar de Urgență „Dr. Constantin Papilian”.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 1 octombrie 2019

1067.

**EMANNUEL
DE MARTONNE**
1873–1955
Geograf francez

Data: 4 octombrie 2019

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7, în parcul Facultății de Geografie a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul lui Emmanuel de Martonne.

Observații: opera lui Ionel Iștoc. A fost dezvelit cu ocazia centenarului universității.

Bibliografie: *Transilvania Reporter*. 4 octombrie 2019.

1068.

(relief: portretul lui F. R.)

FABINYI RUDOLF
(1849–1920)

KÉMIAPROFESSZOR, AZ ITT MŰKÖDŐ
VEGYTANI INTÉZET ALAPÍTÓJA, A MAGYAR
KÉMIKUSOK EGYESÜLETÉNEK ELSŐ
ELNÖKE.

PROFESOR DE CHIMIE, FONDATORUL
INSTUTUTULUI DE CHIMIE, CARE A
FUNȚIONAT AICI, PRIMUL PREȘEDINTE AL
SOCIETĂȚII MAGHIARE A CHIMIȘTILOR

Data: 24 octombrie 2019

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7, pe partea stângă a intrării Facultății de Geografie a Universității „Babeș-Bolyai”.

Observații: opera lui Kolozsi Tibor. Placa memorială a fost realizată de Societatea Maghiară Tehnico-Științifică din Transilvania, Societatea Maghiară a Chimistilor (Magyar Kémikusok Egyesülete) și Organizația Chimistilor Maghiari din Cluj. A fost inaugurată cu ocazia aniversării a 170 de ani de la nașterea profesorului de chimie, în cadrul unei conferințe internaționale de chimie.

Bibliografie: *Szabadság*. 23 octombrie, 26 octombrie 2019.

1069.

ERDŐVIDÉK AZ ÉN HAZÁM

Kriza János

Bardócz-Miklósvárszék

Készítette Sütő Béla József
varjasi [vargyasi!] fafaragó
a Sütő-dinasztia
15. nemzedékének tagja
Adományozta: Benkő Emőke

[Pe verso:]

Állította:
BENKŐ EMŐ
2019

Faragta:
SÜTŐ BÉLA
VARGYAS

Traducerea:

„Ținutul Pădurilor e țara mea” – Kriza János
Scaunul Brăduț-Micloșoara.

Realizată de Sütő Béla József, sculptor în lemn din Vârghiș, membru al celei de-a 15-a generații a dinastiei Sütő. Donația lui Benkő Emőke. Ridicată de Benkő Emő în anul 2019. Sculptată de Sütő Béla, Vârghiș.

Data: 23 noiembrie 2019

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; stâlp de tip *kopjafa*.

Observații: a fost inaugurat în cadrul celei de-a VIII-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu un bust și o statuie [1070–1071].

1070.

Hunyadi János 1407–1456

„A mindennapi déli harangszó figyelmeztetése:
A szabadságot, az igazságot
és hitünket soha nem szabad feladni!”

Traducerea: Hunyadi János (1407–1456). „Avertizarea de zi cu zi a clopotului la amiază: Libertatea, adevărul și credința noastră nu trebuie abandonate niciodată.”

Data: 23 noiembrie 2019

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei”; bustul regelui Hunyadi János.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurat în cadrul celei de-a VIII-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu un stâlp de tip *kopjafa* și o statuie [1069, 1071].

1071.

Kapisztrán Szent János
1386–1456

**„Tanulj keményen és
rendületlenül harcolj a hitedért.”**

Traducerea: Sfântul Ioan de Capistrano (1386–1456). „Învață din greu și luptă neclintit pentru credința ta.”

Data: 23 noiembrie 2019

Locul: str. Pădurii (Erdő) nr. 11, în curtea Căminului Social „Sf. Camil” și a Căminului „Sf. Elisabeta a Ungariei; statuia Sfântului Ioan de Capistrano.

Observații: opera lui Miholcsa József. A fost inaugurată în cadrul celei de-a VIII-a ediții a Zilelor „Sfântei Elisabeta a Ungariei”, împreună cu un stâlp de tip *kopjafa* și un bust [1069–1070].

1072.

„MINDEDDIG MEGSEGÍTETT BENNÜNKET AZ ÚR!”
(1SÁM 7,12)

**A KOLOZSVÁRI REFORMÁTUS LEÁNYGIMNÁZIUM 1926 ÉS 1928
KÖZÖTT ÉPÜLT MOLL ELEMÉR ÉPÍTÉSZ TERVEI ALAPJÁN.**

**AZ APÁCZAI CSERE JÁNOS ELMÉLETI LÍCEUM SZÁMÁRA
FELÚJÍTTATTA ÉS KIBŐVÍTTETTE AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET A REFORMÁCIÓ 500. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL.**

**KÉSZÜLT 2017 ÉS 2018 KÖZÖTT A MAGYAR KORMÁNY
TÁMOGATÁSÁVAL, MÜLLER CSABA ÉPÍTÉSZ TERVEI ALAPJÁN.**

(stema de centenar a școlii)

„PÂNĂ ACUM DOMNUL NE-A AJUTAT!”
(1SAM 7,12)

**CLĂDIREA LICEULUI REFORMAT DE FETE A FOST CONSTRUITĂ
ÎNTRE ANII 1926-1928, ÎN BAZA PROIECTULUI REALIZAT DE
ARHITECTUL ELEMÉR MOLL. CLĂDIREA A FOST RENOVATĂ ȘI
EXTINSĂ LA ANIVERSAREA A 500 DE ANI DE LA REFORMA
RELIGIOASĂ DE CĂTRE EPARHIA REFORMATĂ DIN ARDEAL, FIIND
DATĂ ÎN FOLOSINȚĂ LICEULUI TEORETIC „APÁCZAI CSERE JÁNOS”.**

LUCRAREA A FOST REALIZATĂ ÎN PERIOADA 2017-2018 CONFORM
PLANURILOR REALIZATE DE ARHITECTUL MÜLLER CSABA.

A REFORMÁTUS LEÁNYGYMNÁZIUM
ALAPÍTÁSÁNAK 100. ÉVFORDULÓJA
ALKALMÁBÓL ÁLLÍTTATTA AZ
APÁCZAI CSERE JÁNOS ELMÉLETI LÍCEUM
2019. NOVEMBER 29.

RIDICAT CU PRILEJUL CENTENARULUI
ÎNFIINȚĂRII LICEULUI REFORMAT DE FETE
LICEUL TEORETIC „APÁCZAI CSERE JÁNOS”
29 NOIEMBRIE 2019

Data: 29 noiembrie 2019

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 26, la intrarea
Liceului Teoretic „Apáczai Csere János”.

Observații: a fost inaugurată împreună cu o altă placă
[1073].

Bibliografie: *Szabadság*. 30 noiembrie 2019.

1073.

APÁCZAI CSERE JÁNOS (1625–1659)

(portretul lui A. Cs. J.)

ERDÉLYI MAGYAR HUMANISTA, AZ ANYANYELVI
OKTATÁS ÚTTÖRŐJE, 1655-BEN JELENT MEG
MAGYAR ENCYCLOPAEDIA CÍMŰ MŰVE, AMELY A KORABELI
TUDOMÁNYOK ELSŐ MAGYAR NYELVŰ ÖSSZEGZÉSE.

UMANIST MAGHIAR DIN TRANSILVANIA, INIȚIATOR
AL ÎNVĂȚĂMÂNTULUI ÎN LIMBA MATERNĂ,
AUTOR AL PRIMEI ENCICLOPEDII ÎN LIMBA MAGHIARĂ
CE SINTETIZEAZĂ VIZIUNEA ȘTIINȚIFICĂ A EPOCHI
(ENCICLOPEDIA MAGHIARĂ 1655).

HUNGARIAN HUMANIST IN TRANSYLVANIA,
A PIONEER IN NATIVE LANGUAGE EDUCATION,
AUTHOR OF THE FIRST TEXTBOOK IN HUNGARIAN
THAT SUMMARIZES THE SCIENTIFIC WORK OF THE AGE
(THE HUNGARIAN ENCYCLOPAEDIA, 1655).

Data: 29 noiembrie 2019

Locul: str. Ion I. C. Brătianu (Király) nr. 26, la intrarea Liceului Teoretic „Apáczai Csere János”.

Observații: a fost dezvelită cu ocazia aniversării centenarului înființării Liceului Reformat de Fete, împreună cu o altă placă [1072]. A existat și un precursor al acestei plăci memoriale, inaugurat în anul 2009 [904].

Bibliografie: Szabadság. 30 noiembrie 2019.

1074.

IULIU HAȚIEGANU 1885 – 1959

100 de ani de învățământ
medical românesc în Transilvania

RECTOR

Prof. dr. Alexandru Irimie

Data: 2019

Locul: str. Victor Babeș (Trefort) nr. 8, în foaierea rectoratului Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”; bustul personalității al cărui nume îl poartă universitatea.

Observații: opera lui Romul Ladea. A fost dezvelit cu ocazia centenarului universității.

ACAD.PROF.DOC.
**CORNELIU TIBERIU
 OPRİȘ**
 1908–2008

[Pe partea dreaptă a soclului:]

**NĂSCUT, CRESCUT
 ȘI EDUCAT ÎN
 COMUNA BARU
 HUNEDOARA
 DE CĂTRE
 PĂRINȚII IOAN
 ȘI CORNELIA
 OPRİȘ**

[Pe partea stângă a soclului:]

**LUCRARE FINANȚATĂ
 DE FAMILIA OPRİȘ ȘI
 U.M.F. CLUJ LA
 INIȚIATIVA PROF DR.
 ALEXANDRU ROTARU
 ȘI A COMUNEI BARU,
 HUNEDOARA**

Data: 6 decembrie 2019

Locul: str. Victor Babeș (Trefort) nr. 8, la etajul I, în holul amfiteatrului „Corneliu Opreș” al Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”; bustul lui Corneliu Tiberiu Opreș.

Observații: opera lui Ioan Medruț. A fost dezvelit cu ocazia Zilelor Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu”.

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 5 decembrie 2019.

1076.

ONISIFOR GHIBU
1883–1972

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în curtea clădirii centrale a Universității „Babeș-Bolyai”, în Parcul Memorial al Universității; bustul lui Onisifor Ghibu.

Observații: a fost dezvelit cu ocazia aniversării a 100 de ani de la înființarea Universității, împreună cu un alt bust [1077].

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 14 decembrie 2019.

1077.

EMIL RACOVITĂ
1868–1947

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”; bustul lui Emil Racoviță.

Observații: a fost dezvelit cu ocazia aniversării a 100 de ani de la înființarea Universității, împreună cu un alt bust [1076].

Bibliografie: *Făclia de Cluj*. 14 decembrie 2019.

ANDREI MUREȘANU
1816–1863

[Pe postament, în spate:]

Proiect inițiat,
 la Centenarul Universității
 Românești Clujene, de:
 • UNIVERSITATEA BABEȘ–BOLYAI
 • PRIMĂRIA MUNICIPIULUI
 CLUJ-NAPOCA
 Sponsori:
 • BANCA TRANSILVANIA
 • TRANSILVANIA LEADERS
 • CLUB ROTARY PARC CLUJ
 Proiect executat de:
 • Turnătoria TAPIO CLUJ-NAPOCA
 • ILVOLTART CLUJ-NAPOCA
 Autorul proiectului:
 sculptorul ILARION VOINEA

Data: 19 decembrie 2019

Locul: Piața Cipariu (Helta), la începutul străzii Andrei Mureșanu (Attila); statuia lui Andrei Mureșanu.

Bibliografie: *Ziua de Cluj*. 19 decembrie 2019.

1079.

(relief: portretul lui D. J.)
DSIDA JENŐ 1907–1938

Data: 27 iunie 2020

Locul: str. Cardinal Iuliu Hossu (Füredő) nr. 28, pe partea dinspre curte a clădirii Grădiniței Romano-Catolice „Sfântul Imre al Ungariei”.

Observații: opera lui Vetró András.

Bibliografie: Szabadság. 27 iunie 2020.

1080.

ALEXANDRU IOAN CUZA
1859–1866

(stema Principatelor Române Unite; inscripția: **1859 1866**)

[Pe spate:]

AUTOR

ILARION VOINEA 1998

EXECUTAT

TURNATORIA METALUL CLUJ

Data: septembrie 2020

Locul: în piața formată din str. Cuza Vodă (Postakert); bustul domnitorului Alexandru Ioan Cuza.

Observații: inițial a stat în colțul pieței [771]. Bustul a fost mutat aici cu prilejul reamenajării pieței.

1081.

ACEASTA PLACA
COMEMORATIVA A
FOST ASEZATA CU
OCAZIA IMPLINIRII A
150 DE ANI DE LA DAREA
IN EXPLOATARE A
STATIEI DE CALE
FERATA CLUJ
7 SEPTEMBRIE 1870
7 SEPTEMBRIE 2020

Data: 7 septembrie 2020

Locul: Piața Gării (Baross), pe fațada gării.

Bibliografie: *Krónika*. 7 septembrie 2020; *Szabadság*. 8 septembrie 2020.

1082.

(relief: portretul lui I.-A. P.)
PROF(ESOR). **IOAN-AUREL POP**
RECTOR 2012–2020

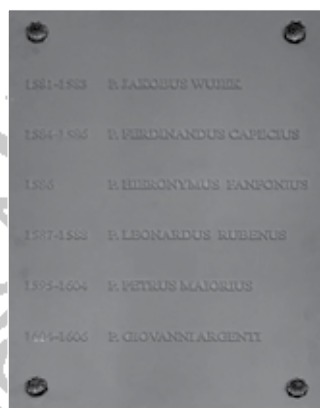
Data: 28 septembrie 2020

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Babeș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: a fost inaugurată în cadrul ceremoniei de deschidere a anului universitar.

1083.

1581–1583	P. JAKOBUS WUJEK
1584–1586	P. FERDINANDUS CAPECIUS
1586	P. HIERONYMUS FANFONIUS
1587–1588	P. LEONARDUS RUBENUS
1595–1604	P. PETRUS MAIORUS
1604–1606	P. GIOVANNI ARGENTI

Data: 2020

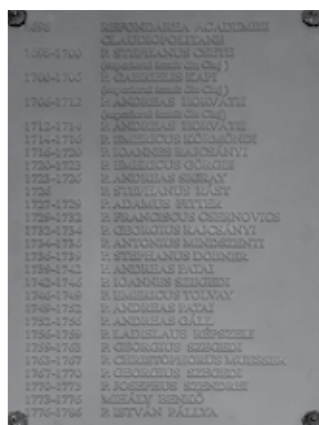
Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: placa memorială conține lista rectorilor Universității de la fondare (1581) până în 1606. A fost amplasată împreună cu o altă placă [1084].

1084.

1698	REFONDAREA ACADEMIEI CLAUDIOPOLITANE
1698–1700	P. STEPHANUS CSETE (superiorul iezuit din Cluj)
1700–0706	P. GABRIELIS KAPI (superiorul iezuit din Cluj)
1706–1712	P. ANDREAS HORVÁTH (superiorul iezuit din Cluj)
1712–1714	P. ANDREAS HORVÁTH
1714–1716	P. EMERICUS KÖRMÖNDI
1716–1720	P. IOANNES RAJCSÁNYI
1720–1723	P. EMERICUS GÖRGEI
1723–1726	P. ANDREAS SIGRAY
1726	P. STEPHANUS RÁST

1727–1729	P. ADAMUS FITTER
1729–1732	P. FRANCISCUS CSERNOVICS
1732–1734	P. GEORGIUS RAJCSÁNYI
1734–1736	P. ANTONIUS MINDSZENTI
1736–1739	P. STEPHANUS DOBNER
1739–1742	P. ANDREAS PATAI
1742–1746	P. IOANNES SZEGEDI
1746–1749	P. EMERICUS TOLVAY
1749–1752	P. ANDREAS PATAI
1752–1756	P. ANDREAS GÁLL
1756–1759	P. LADISLAUS RÉPSZELI
1759–1763	P. GEORGIUS SZEGEDI
1763–1767	P. CHRISTOPHORUS MUESSER
1767–1770	P. GEORGIUS SZEGEDI
1770–1773	P. JOSEPHUS SZENDREI
1773–1776	MIHÁLY BENKŐ
1776–1786	P. ISTVÁN PÁLLYA

Data: 2020

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în aripa Rectoratului din clădirea centrală a Universității „Ba-beș-Bolyai”, în Galeria Rectorilor.

Observații: placa memorială conține lista rectorilor Universității de la refondare (1698) până în 1786. A fost amplasată împreună cu o altă placă [1083].

1085.

(relief: urmele zidului medieval de incintă, cu marcarea locului turnului Porții Podului)

Traseul zidului medieval de incintă. Marchează limita de nord a orașului fortificat. A fost construit în secolul al XV-lea și demolat în 1870.

A középkori városfal nyomvonala, amely északról határolta az erősített várost. A 15. században építették és 1870-ben bontották el.

The trail of the medieval city wall that bordered the fortified Town from the north. It was built in the 15th century and demolished in 1870.

La route du mur d'enceinte médiéval. Il marque la limite nord de la ville fortifiée. Il a été construit au XVe siècle et il a été démolé en 1870.

Die Trasse der mittelalterlichen Umwehrmauer markierte die Nordgrenze der befestigten Stadt. Die Umwehrung wurde im 15. Jh. gebaut und im Jahre 1870 abgerissen.

(relief: stema orașului)

**PRIMARIA ȘI CONSILIUL LOCAL
CLUJ-NAPOCA
2020**

Data: 17 octombrie 2020

Locul: la capătul străzii Regele Ferdinand (Wesselényi), pe partea impară, în locul turnului Porții Podului (Híd-kapu), pe trotuar.

Observații: a fost amplasată împreună cu o altă placă [1086]. Câteva zile mai târziu a fost eliminată din cauza greșelilor de ortografie. În noiembrie a fost amplasată o versiune nouă, corectată [1088].

Bibliografie: Szabadság. 21 mai, 20 octombrie 2020.

(relief: Poarta Podului)

În acest loc se afla turnul de poartă de pe Ulița Podului, construit în secolul al XV-lea. A străjuit ulița timp de 400 de ani fiind demolat în 1870

Ezen a helyen állt a 15. században épült Híd utcai kaputorony. 400 éven át biztosította a város védelmét. 1870-ben bontották el.

On this place stood the gate tower of the Bridge Street. It was built in the 15th century. It guarded the street for 400 years, being demolished in 1870

À cet endroit se trouvait la tour-porte de la Rue du Pont, construite au XVe siècle. Il a gardé la rue pendant 400 ans et il a été démoil en 1870.

Auf diesem Platz stand per im 15.Jh. errichtete Torturm von der Brückengasse. Der Turm bewachte die Gasse 400 Jahre lang und wurde 1870 abgerissen.

(relief: stema oraşului)

PRIMARIA ȘI CONSILIUL LOCAL
CLUJ-NAPOCA
2020

Data: 17 octombrie 2020

Locul: la capătul străzii Regele Ferdinand (Wesselényi), pe partea pară, în locul turnului Porții Podului (Híd-kapu), pe trotuar.

Observații: a fost amplasată împreună cu o altă placă [1085]. Câteva zile mai târziu a fost eliminată din cauza greșelilor de ortografie. În noiembrie a fost amplasată o versiune nouă, corectată [1089].

Bibliografie: Szabadság. 21 mai, 20 octombrie 2020.

1087.

(logoul EMKE)

**EBBEN A HÁZBAN MŰKÖDÖTT 1906 ÉS 1945 KÖZÖTT
AZ ERDÉLYI MAGYAR KÖZMŰVELŐDÉSI EGYESÜLET IRODÁJA,
SÁNDOR JÓZSEF VEZETÉSE ALATT.
ÁLLÍTTATOTT AZ EMKE MEGALAKULÁSÁNAK 135. ÉS
SÁNDOR JÓZSEF HALÁLÁNAK 75. ÉVFORDULÓJA TISZTELETÉRE**

2020. ÁPRILIS 4.

Traducerea: În această casă a funcționat între 1906 și 1945 biroul Societății Maghiare de Cultură din Transilvania, sub conducerea lui Sándor József. Amplasată cu ocazia aniversării a 135 de ani de la înființarea EMKE și cu prilejul comemorării a 75 de ani de la moartea lui Sándor József. 4 aprilie 2020.

Data: 7 noiembrie 2020

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 37, în gangul clădirii.

Observații: opera lui Gergely Zoltán. Din cauza epidemiei de coronavirus, a fost inaugurată în alt moment decât cel menționat în inscripție.

Bibliografie: *Szabadság*. 9 noiembrie 2020.

(relief: urmele zidului medieval de incintă, cu marcarea locului turnului Porții Podului)

Traseul zidului medieval de incintă. Marchează limita de nord a orașului fortificat. A fost construit în secolul al XV-lea și demolat în 1870.

The trail of the medieval city wall that bordered the fortified Town from the north. It was built in the 15th century and demolished in 1870.

A középkori városfal nyomvonal, amely északról határolta az erődített várost. A 15. században építették és 1870-ben bontották el.

Die Route der mittelalterlichen Stadtmauer. Sie markierte die Nordgrenze der befestigten Stadt. Die Mauer wurde im 15. Jh. gebaut und im Jahre 1870 abgerissen.

La ligne de l'enceinte médiévale marque la limite nord de la ville fortifiée. La muraille a été bâtie au 15e siècle et démolie en 1870.

(relief: stema orașului)

**PRIMARIA ȘI CONSILIUL LOCAL
CLUJ-NAPOCA
2020**

Data: 20 noiembrie 2020

Locul: la capătul străzii Regele Ferdinand (Wesselényi), pe partea impară, în locul turnului Porții Podului (Híd-kapu), pe trotuar.

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci [1085]; a fost amplasată împreună cu o altă placă [1089].

Bibliografie: *Szabadság*. 21 noiembrie 2020.

1089.

(relief: Poarta Podului)

În acest loc se afla turnul de poartă de pe Ulița Podului, construit în secolul al XV-lea. A străjuit ulița timp de 400 de ani fiind demolat în 1870.

On this place stood the gate tower of the Bridge Street. It guarded the street for 400 years, being demolished in 1870.

Ezen a helyen állt a 15. században épült Híd utcai kaputorony. 400 éven át biztosította a város védelmét. 1870-ben bontották el.

Auf diesem Platz stand per im 15.Jh. errichtete Torturm der Brückengasse. Der Turm bewachte die Gasse 400 Jahre lang und wurde 1870 abgerissen.

Ici se trouvait la tour-de la ruelle du Pont, bâtie au 15e siècle. Elle a veillé sur la ruelle quatre siècles, finalement elle fut démolie en 1870.

(relief: stema orașului)

**PRIMARIA ȘI CONSILIUL LOCAL
CLUJ-NAPOCA
2020**

Data: 20 noiembrie 2020

Locul: la capătul străzii Regele Ferdinand (Wesselényi), pe partea pară, în locul turnului Porții Podului (Hidkapu), pe trotuar.

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci [1086]; a fost amplasată împreună cu o altă placă [1088].

Bibliografie: Szabadság. 21 noiembrie 2020.

1920 (sigla FSEGA) **2020**

**100 de ani de
Învățământ economic superior
în limba română la Cluj**

**Împreună ducem tradiția
și valorile mai departe**

**ONOARE
ȘI
RECUNOȘTINȚĂ**

**Universitatea
Babeș-Bolyai**

**Facultatea de de Științe Economice
și Gestiunea Afacerilor**

**20 Noiembrie 2020
Cluj-Napoca**

Data: 20 noiembrie 2020

Locul: str. Theodor Mihali (Szopori) nr. 58–60, la intrarea Facultății de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor a Universității „Babeș-Bolyai”, în partea dreaptă.

1091.

[În partea stângă:]

(figura alegorică asociată
medicinii/biologiei)(figura alegorică a
matematicii și a științelor)(statuia simbolizând Facultatea
de Matematică
și Științele Naturii)

[În partea dreaptă:]

(statuia simbolizând Facultatea de
Drept și Științe Administrative)(statuia simbolizând Facultatea
de Litere și Istorie)**Data:** mai–iunie 2021**Locul:** str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 1, în foaietul Universității „Babeș-Bolyai”; statuile aflate odinioară pe frontonul clădirii Universității.**Observații:** opera lui Mayer Ede. Aniversează momentul înființării universității; originar au stat pe frontonul clădirii Universității [318]. Au fost readuse din Grădina Botanică cu ocazia aniversării a 440 de ani de la fondarea primei universități din Cluj.**Bibliografie:** *Magyar Polgár.* 13 octombrie 1902; Szabó D. 1903a: 36–37; *Szabadság.* 17 mai 2021; *Krónika.* 26 iunie 2021.

ITT SZÜLETETT
BOCSKAI
ISTVÁN
 FEJEDELEM.

EMLÉKÉT
 KEGYELETTEL ÜNNEPELTE
 A BÉCSI BÉKE
 300-IK ÉVFORDULÓJÁN
 1906. MÁJUS 20.
 A KOLOZSVÁRI HÁROM
 PROTESTÁNS EGYHÁZ.
 EMLÉKTÁBLÁVAL MEGJELÖLTE:
 A REMÉNYIK CSALÁD

(sigla Sapientia; inscriptia: 20 tanév együtt!)

AZ EMLÉKTÁBLÁT
 FENNÁLLÁSÁNAK 20. ÉVÉBEN,
 2021. MÁJUS 20-ÁN
 VISSZAÁLLÍTOTTA
 A SAPIENTIA ERDÉLYI MAGYAR
 TUDOMÁNYEGYETEM.

Traducerea: Aici s-a născut principele Ștefan Bocskai. Amintirea sa a fost comemorată cu pietate de cele trei biserici protestante clujene la al treilea centenar al Păcii de la Viena, în data de 20 mai 1906. Placa memorială a fost ridicată de familia Reményik.

Sapientia – 20 de ani școlari împreună!

Această placă memorială a fost reînaltată de Universitatea Sapientia la împlinirea a 20 de ani de existență.

Data: 21 mai 2021

Locul: str. Matei Corvin (Mátyás király) nr. 4, în foaietul Universității Sapientia.

Observații: a existat și un precursor al acestei plăci memoriale, inaugurat în anul 1906 [336].

Bibliografie: *Szabadság*. 21 mai 2021.

1093.

(relief: ramură de viță-de-vie)
E HÁZBAN ÉLT ÉS ALKOTOTT
DR. TŐKÉS ISTVÁN
· 1916–2016 ·
REFORMÁTUS LELKIPÁSZTOR,
TEOLÓGIAI PROFESSZOR

Traducerea: În această casă a locuit și a creat dr. Tőkés István (1916–2016), preot reformat și profesor de teologie.

Data: 8 august 2021

Locul: Bulevardul 21 Decembrie 1989 (Magyar) nr. 37, în gangul clădirii.

Observații: opera lui Gergely Zoltán. A fost realizată cu ocazia aniversării a 105 ani de la nașterea preotului; a fost inaugurată în data de 21 august. Frunzele viței-de-vie indică numărul de copii, iar strugurii indică numărul de nepoți.

1094.

(relief: portretul
lui Sz. G.)

**SZŐCS
GÉZA
1953
2020**

Data: 21 august 2021

Locul: str. Cișmigiu (Schütz János) nr. 1.

Observații: opera lui Kolozsi Tibor. A fost inaugurată în cadrul celei de-a XII-a ediții a Zilelor Culturale Maghiare din Cluj.

Bibliografie: *Főtér*. 21 august 2021; *Krónika*. 22 august 2021.

1095.

(stema UFMMR; inscripția din jurul stemei:
ROMÁNIAI MAGYAR DALOSSZÖVETSÉG)

**100 ÉVE,
1921. NOVEMBER 13-ÁN ALAKULT MEG
A ROMÁNIAI MAGYAR DALOSSZÖVETSÉG.
FŐTITKÁRA 1922–1940 KÖZÖTT
TÁRCZA BERTALAN, A KOLOZSVÁRI
REFORMÁTUS KOLLÉGIUM ZENETANÁRA VOLT.
A KOMMUNISTA HATALOM 1949 BEN
MEGSZÜNTETTE, ÚJRAINDULT 1990-BEN
GUTTMAN MIHÁLY ZENETANÁR-KARNAGY
VEZETÉSÉVEL.**

ÁLLÍTOTTÁK:

**ROMÁNIAI MAGYAR
DALOSSZÖVETSÉG
KOLOZSVÁRI
REFORMÁTUS KOLLÉGIUM**

Traducerea: Uniunea Formațiunilor Muzicale Maghiare din România.

Uniunea Formațiunilor Muzicale Maghiare din România a fost fondată acum 100 de ani, în 13 noiembrie 1921. Secretarul general între 1922 și 1940 a fost Tárcza Bertalan, profesorul de muzică al Colegiului Reformat din Cluj. În anul 1949 a fost desființată de puterea comunistă, iar în anul 1990 a fost refondată, avându-l în frunte pe Guttman Mihály, profesor de muzică și dirijor. Amplasată de Uniunea Formațiunilor Muzicale Maghiare din România și Colegiul Reformat din Cluj.

Data: 13 noiembrie 2021

Locul: str. Mihail Kogălniceanu (Farkas) nr. 16, în curtea Colegiului Reformat, pe peretele nordic.

Bibliografie: *Szabadság*. 15 noiembrie 2021.

1096.

[În partea stângă:]

EZT A CSALÁDI VILLÁT ÉS KERTJÉT GRÓF MIKÓ IMRE 1859-BEN
ACEASTĂ VILĂ FAMILIALĂ CU GRĂDINA AU FOST DONATE

DIESE FAMILIENVILLA SAMT GARTEN WURDE IM JAHRE 1859 VOM GRAFEN IMRE MIKÓ

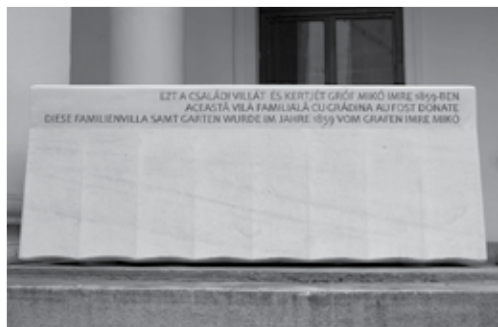
[În mijloc:]

AZ ERDÉLYI MÚZEUM-EGYLETNEK ADOMÁNYOZTA, AMELY 1872-BEN A KOLOZSVÁRI
ÎN ANUL 1859 DE CONTELE IMRE MIKÓ SOCIETĂȚII MUZEULUI ARDELEAN, CARE ÎN
DEM SIEBENBÜRGISCHEN MUSEUM-VEREIN GESCENTK, DER SIE IM JAHRE 1872 DER

[În partea dreaptă:]

M. KIR. FERENC JÓZSEF TUDOMÁNYEGYETEM RENDELKEZÉSÉRE BOCSÁTOTTA
1872 LE-A CEDAT UNIVERSITĂȚII REGALE MAGHIARE FRANZ JOSEPH DIN CLUJ
KÖNIGLICH UNGARISCHEN FRANZ-JOSEF-UNIVERSITÄT IN KLAUSENBURG ZUR VERFÜGUNG STELLTE

Data: 19 noiembrie 2021

Locul: str. Clinicilor (Mikó) nr. 5–7, între coloanele de pe fațada fostei vile Mikó.

Observații: opera lui Maczalik Arnold. Încă din anul 2019 au existat planuri pentru ridicarea monumentului la aniversarea a 160 de ani de la fondarea Societății Muzeului Ardelean. Ansamblul a fost inaugurat în cadrul unei conferințe.

Bibliografie: *Krónika*. 19 noiembrie 2021; *Szabadság*. 22 noiembrie 2021.

1097.

„MERT JÓ AZ ÚR, ÖRÖKKÉVALÓ
AZ Ő KEGYELME, ÉS NEMZEDÉKRŐL
NEMZEDÉKRE VALÓ AZ Ő HŰSÉGE.”

(ZSOLT 100,5)

(logoul ATC)

1921 – 2021

ÁLLÍTOTTA AZ ERDÉLYI REFORMÁTUS
EGYHÁZKERÜLET IFJUSÁGI SZÖVETSÉGE
AZ IKE FENNÁLLÁSÁNAK 100 ÉVES
ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL.

Traducerea: „Căci Domnul este bun; bunătaea Lui ține în veci și credințioșia Lui, din neam în neam.” (Psalmii 100,5)

1921–2021

Amplasată de Uniunea de Tineret a Eparhiei Reformate din Ardeal cu prilejul aniversării a 100 de ani de la înființarea Asociației Tinerilor Creștini.

Data: 26 februarie 2022

Locul: Piața Avram Iancu (Bocskai) nr. 13, pe peretele curții interoare a Institutului Teologic Protestant.

Observații: din cauza pandemiei Covid-19 placa memorială a fost dezvelită la aniversarea a 101 de ani de la fondarea Asociației Tinerilor Creștini.

Bibliografie: *Erdélyi Napló*. 20 martie 2022.

1098.

Aici, pe Platea Luporum („Ulița Lupilor”), în jurul bisericii, s-a înființat în 1581 prima instituție de învățământ superior cu statut de universitate de pe teritoriul actual al României, numită Academia Claudiopolitana (Societatis Jesu), prin Diploma Regală a suveranului Ștefan Báthory. Aceasta va evolua, printr-o serie de schimbări de-a lungul timpului, în Universitatea Babeș-Bolyai (UBB), situată astăzi la celălalt capăt al „Uliței Lupilor”. Universitatea din Szeged, de asemenea, își leagă originile academice de această instituție.

– UBB, 12 mai 2021, la sărbătorirea a 440 de ani.

An diesem Ort, in der Platea Luporum („Wolfsgasse”), neben der Kirche, wurde 1581 die erste Einrichtung des höheren Bildungswesens mit Universitätsstatus auf dem heutigen Gebiet Rumäniens, unter dem Namen Academia Claudiopolitana (Societatis Jesu), durch die königliche Urkunde des Herrschers Stephan Báthory gegründet. Mit der Zeit ist sie durch verschiedene Weiterentwicklungen zur heutigen Babeș-Bolyai-Universität (BBU) geworden, die sich am anderen Ende der „Wolfsgasse” befindet. Die akademischen Anfänge der Universität Szeged sind ebenfalls mit dieser Gründung verbunden.

– BBU, 12. Mai 2021, am 440. Jahrestag der Gründung.

Ezen a helyen, a a Platea Luporumon („Farkasok utcája”), a templom környezetében alakult meg Báthory István fejedelem királyi alapítólevele által, 1581-ben Románia jelenlegi területén az első egyetemi státuszú felsőoktatási intézmény, az úgynevezett Academia Claudiopolitana (Societatis Jesu).

Az idők során bekövetkező változások révén az intézmény Babeș-Bolyai Tudományegyetemmé (BBTE) válik, amely ma a „Farkasok utcájának” másik végén található. A Szegedi Tudományegyetem akadémiai eredetét ugyancsak ehhez az intézményhez köti.

– BBTE, 2021. május 12-én, a 440 esztendő megünneplésére.

Academia Claudiopolitana (Societatis Jesu), the first higher education institution with university status on the current territory of Romania, was established on the Platea Luporum (“Wolves’ Street”), next to the Church, in 1581 by Royal Decree issued by Stephen Báthory. Over time and following a series of developments it would go on to become Babeș-Bolyai University (BBU) which is now located at the opposite end of “Wolves’ Street”. University of Szeged traces its academic roots to this institution as well.

– BBU, 12 May 2021, celebrating the 440th anniversary.

Data: 12 mai 2022

Locul: pe gardul de piatră de lângă Biserica Reformată de pe Ulița Lupilor (str. Mihail Kogălniceanu).

Observații: autorizația de construcție nu a fost obținută pentru data indicată pe placa memorială, din această cauză a fost inaugurată abia în 2022, la împlinirea a

150 de ani de la refondarea universității în 1872. O replică a acesteia este amplasată în biroul rectorului universității.

Bibliografie: *Szabadság*. 11 mai 2022.

1099.

[Kós Károly (1883–1977)]

Data: 3 iunie 2022

Locul: Calea Moșilor (Monostori) nr. 84, în fața Bisericii Reformate cu Cocoș; statuia lui Kós Károly.

Observații: opera lui Farkas Ádám.

Bibliografie: *Krónika*. 3 iunie 2022.

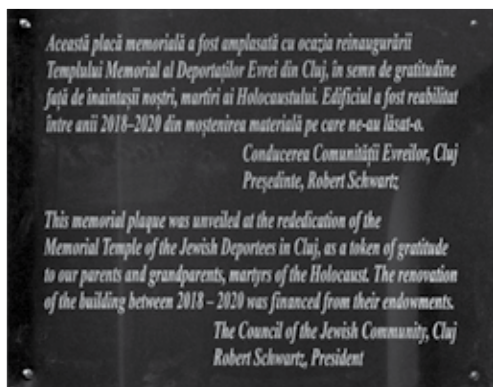
1100.

Această placă memorială a fost amplasată cu ocazia reînălțării Templului Memorial al Deportărilor Evrei din Cluj, în semn de grațitudine față de înaintașii noștri, martiri ai Holocaustului. Edificiul a fost reabilitat între anii 2018-2020 din moștenirea materială pe care ne-au lăsat-o.

**Conducerea Comunității Evreilor, Cluj
Președinte, Robert Schwartz**

This memorial plaque was unveiled at the rededication of the Memorial Temple of the Jewish Deportees in Cluj, as a token of gratitude to our parents and grandparents, martyrs of the Holocaust. The renovation of this building between 2018-2020 was financed from their endowments.

**The Council of the Jewish Community, Cluj
Robert Schwartz, President**

Data: 7 iunie 2022

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în fosta Sinagogă Neologă – azi Templul Memorial al Deportaților Evrei.

Observație: era planificat să fie inaugurată în anul 2020, împreună cu o altă placă memorială [1101].

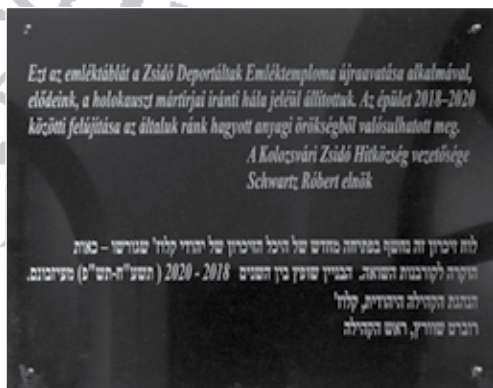
Bibliografie: Szabadság. 7 iunie 2022.

1101.

Ezt az emléktáblát a Zsidó Deportáltak Emléktemploma újraavatása alkalmával, elődeink, a holokauszt mártírjai iránti hála jeléül állítottuk. Az épület 2018–2020 közötti felújítása az általuk ránk hagyott anyagi örökségből valósulhatott meg.

A Kolozsvári Zsidó Hitközség vezetősége
Schwartz Róbert elnök

לוח זיכרון זה נחשף בפתחה מחדש של היכל הזיכרון של יהודי קלוז' שגורשו – כאות הוקרה לקורבנות השואה. הבניין שופץ בין השנים 2018–2020 (תשע"ח-תש"פ) מעיזבונום. הנהגת הקהילה היהודית, קלוז' רוברט שוורץ, ראש הקהילה

Traducerea: cf. [1100].

Data: 7 iunie 2022

Locul: str. Horea (Ferenc József) nr. 21, în fosta Sinagogă Neologă – azi Templul Memorial al Deportaților Evrei.

Observație: era planificat să fie inaugurată în anul 2020, împreună cu o altă placă memorială [1100].

Bibliografie: Szabadság. 7 iunie 2022.

1102.

**DR. FLORA OROSZ
ECATERINA
1934 – 2021
MAESTRA SPORTULUI**

**MULTIPLĂ CAMPIOANĂ
NAȚIONALĂ LA NATAȚIE.
CAMPIOANĂ ȘI RECORDMENĂ
MONDIALĂ LA MASTERS.**

Data: 11 iunie 2022

Locul: Parcul Sportiv „Iuliu Hațieganu” (Egyetemi Sport-park); bustul Ecaterinei Flóra-Orosz.

Observație: opera lui Ion Ristea.

Bibliografie: *Szabadság*. 12 iunie 2022.

1103.

[Modificarea textului este subliniată pe inscripția originală:]

BABA NOVAC

**CĂPITAN AL LUI
MIHAI VITEAZUL
ARS PE RUG ÎN ZIUA DE
5 FEBRUARIE 1601**

**S-A RIDICAT ACEST
MONUMENT, SPRE
CINSTIREA MEMORIEI
SALE ÎN ANUL 1975.**

Data: iunie 2022

Locul: str. Baba Novac (Bethlen), în fața Turnului Croitorilor (Szabók tornya), pe postamentul statuii lui Baba Novac.

Observații: statuia este opera lui Virgil Fulicea. A fost realizată în anul 1971, cu prilejul comemorării a 375 de ani de la executarea lui Baba Novac [590]. În luna mai 2022 inscripția anterioară [766] a fost eliminată și a fost înlocuită cu acest nou text.

Bibliografie: *Igazság*. 3 februarie 1976; *Adevărul de Cluj*. 25 septembrie 1998; *Szabadság*. 25 septembrie 1998; Gaal 2001b: 428; Todîța 2004: 139–141; Asztalos 2009; Todîța 2009: 64; Asztalos 2014; Gaal 2016a: 287; *Maszol*. 18 mai 2022.

Bibliografie și surse

ACTA UNIVERSITATIS...

1903 *Acta Universitatis Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae Kolozsváriensis anni MCMIII–IV*. Fasc. I. M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem, Kolozsvár.

Ágopcsa Andrea (ed.)

2018 *Élő történelem Kolozsvárt*. Fotografiile și ed.: Ágopcsa Andrea. Texte de: Benke Emő. Magyar Mozgássérültek Társulata, Kolozsvár.

Albu, Ioan

2017 The Epigraphic Self-Representation of Transylvanian Towns in the Middle Ages. *Studia Universitatis Cibiniensis. Series Historica XIV*. (Supplementum) 83–97.

2018 Autoreprezentarea epigrafică a orașelor transilvane în Evul Mediu. In: Lupescu Makó Mária (ed.): *Cluj – Kolozsvár – Klausenburg. Várostörténeti tanulmányok / Studii de istorie urbană*. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 129–136.

Asztalos Lajos

2000a Szentegyház utca. *Szabadság*. 9 februarie, XII. (31) 6.

2000b Emléktábla a Városháza falán. *Szabadság*. 24 martie, XII. (70) 3; 27 martie. XII. (72) 3.

2002 A két 1849. évi kolozsvári vértanú. *Szabadság*. 8 octombrie, XIV (232) 3; 9 octombrie. XIV. (233) 3.

2003a Wesselényi-kert. *Szabadság*. 11 septembrie. XV. (207) 3.

2003b Hat kőbe vésett nyelvemlék. *Szabadság*. 21 mai, XV. (111) 3; 23 mai, XV. (113) 3; 24 mai, XV. (114) 3; 27 mai, XV. (116) 3.

2004 *Kolozsvár. Helynév- és településtörténeti adattár*. Kolozsvár Társaság–Polis Könyvkiadó, Kolozsvár.

2006a Jósika Miklós és Wesselényi Miklós szobra. *Szabadság*. 18 martie, XVIII. (64) 3.

2006b Kolozsvár – közelről. Cella? Kápolna? *Szabadság*. 9 iunie, XVIII. (131) 3.

2006c Kolozsvár – közelről. Erzsébet királyné emlékfái – aranybetűkkel. *Szabadság*. 4 noiembrie, XVIII. (258) 3.

2006d Kolozsvár – közelről. Erzsébet-szobor, Erzsébet sétaút, Erzsébet-órház. *Szabadság*. 5 ianuarie, XVIII. (2) 3.

2007 Kolozsvár – közelről. Emléktábla a régi Református Kollégium udvarán. *Szabadság*. 7 februarie, XIX. (31) 10.

2008 *Kolozsvár épített kincsei*. Stúdió, Kolozsvár.

2009 Kolozsvár – közelről. Bába Novák szobra és ennek felirata. *Szabadság*. 22 aprilie, XXI., 29 aprilie, XXI.

2010a „Emléktábla” a város „felszabadításáról”. *Szabadság*. 3 aprilie, XXII. (78) 3; 27 aprilie, XXII. (96) 3.

2010b Kolozsvár – közelről. A libucgáti malom építési köve. *Szabadság*. 27 octombrie, XXII. (251) 10; 3 noiembrie XXII. (257) 10; 10 noiembrie XXII. (263) 10.

2013 Kolozsvár – közelről. A két kolozsvári honvéd vértanú. *Szabadság*. 8 octombrie, XXV. (232) 8; 15 octombrie, XXV. (238) 8; 22 octombrie, XXV. (244) 8; 5 noiembrie, XXV. (256) 8; 12 noiembrie, XXV. (262) 8; 19 noiembrie, XXV. (268) 8.

- 2014 Kolozsvár – közelről. Szobor és felirata. *Szabadság*. 7 ianuarie, XXVI. (3) 8; 14 ianuarie, XXVI. (9) 8; 21 ianuarie, XXVI. (15) 8.
- 2015a *Kolozsvár – közelről*. I. Stúdió Kiadó, Kolozsvár.
- 2015b Óvár. In: H. Szabó Gyula (ed.): *Kincses Kolozsvár Kalendáriuma 2015–2016*. Erdélyi Magyar Nemzeti Tanács – Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár, 371–394.
- Baconsky, Anatol E.
1963 *Kolozsvár és környéke. Kis utikalauz*. Meridiane, Bukarest.
- Balogh Jolán
1935 *Kolozsvár műemlékei*. A Kolozsvári Református Kollégium Öregdiákjainak Egyesülete, Kolozsvár.
1942 *Kolozsvár műemlékei*. In: *Művészeti Hetek. Kolozsvár 1942. május–június*. Athenaeum, Budapest, 46–55.
1943 *Az erdélyi renaissance I. 1460–1541*. Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár.
1944 Pákei Lajos rajzai Kolozsvár építészeti emlékeiről. *Erdélyi Múzeum* XLIX. (3–4) 293–303.
1985 *Kolozsvári kőfaragó műhelyek. XVI. század*. A Magyar Tudományos Akadémia Művészettörténeti Kutató Csoportja, Budapest.
- Barna Gábor (ed.)
2003 *Történeti források és jelenkori folklórszövegek lejegyzésének, átírásának és kiadásának kérdései*. (Folklorisztikai olvasmányok, III.) Szegedi Tudományegyetem, Szeged.
- Benjamin, Lya
2017 A zsidó emberbaráti szellem egy szimbóluma. In: Nagy Orsolya – Schwartz Róbert (ed.): *Adalékok a kolozsvári zsidóság múltjához V*. Mega Könyvkiadó, Kolozsvár, 9–20.
- Békésy Károly
1903 *Kolozsvár*. Magyar Polgár, Kolozsvár.
- Biró József
1933 *A kolozsvári Bánffy-palota és tervező mestere, Johann Eberhard Blaumann*. (Erdélyi Tudományos Füzetek, 63.) Erdélyi Múzeum-Egyesület, Cluj-Kolozsvár.
1934 *A kolozsvári Szent Mihály-templom barok emlékei*. Gloria Könyvnyomda, Cluj-Kolozsvár.
1940 *Kolozsvári Képeskönyv*. (Officina Képeskönyvek.) Officina Nyomda és Kiadóvállalat, Budapest.
- Biró Vencel
1941 *A kolozsvári róm. kat. gimnázium a román uralom éveiben*. Kolozsvár.
1945 *A kolozsvári jezsuita egyetem szervezete és építkezései a XVIII. században*. (Erdélyi Tudományos Füzetek, 192.) Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár.
2011 *A kolozsvári római katolikus gimnázium története 1918–1940. A Báthory–Apor Szeminárium története 1579–1933*. Cuvânt înainte de Ruppert József Sch. P. Pregătire pentru tipar, ed. și postfață de Sas Péter. Művelődés, Kolozsvár.
- Bodea, Gheorghe I.
1970 *Kolozsvári önkéntesek. Igazság*. 11 aprilie, XXXI. (84) 7.

Bodea, Gheorghe I. – Fodor László – Vajda Lajos

1971 *Cluj. Pagini de istorie revoluționară 1848–1971. (Oameni, fapte, locuri.)* Comitetul Județean Cluj al Partidului Comunist Român, Secția de Propagandă–Institutul de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R., sectorul din Cluj, Cluj.

BOLYAI JÁNOS...

1903 *Bolyai János születésének századik évfordulója alkalmából a Kolozsvári M. Kir. Ferencz József Tudományegyetem által 1903 januárius 15-ikén rendezett emlékünnepe.* (Acta Universitatis Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae Kolozsváriensis anni MCMII–III. fasc. II.) Kolozsvár.

Bortș, Petru

1923 *Călăuza orașului Cluj și a împrejurimilor.* Cluj.

1933 Din istoricul zidirei catedralei. *Gazeta Ilustrată* II. (10) 201–210.

Breazu, Ion

1932a Un bust în bronz al omului de bronz. Impresionata solemnităte dela clubul partidului național-tărănesc din Cluj. *Gazeta Ilustrată* I. (3) 22.

1932b Teatrul Național din Cluj. *Boabe de Grâu* III. (1–2) 23–38.

Buta, Iuliu – Bodea, Mihaela – Edroiu, Nicolae

1989 *Cluj-Napoca. Ghid de oraș.* Editura Sport-Turism, București.

Buzea, Octavian

1939 *Clujul 1919–1939. Glas izbânzilor românești!* Cu prilejul congresului Astei. Însemnări și compilații bilanțiere-monografice de dr. Octavian Buzea. Cluj.

Carmilly-Weinberger, Moshe

1999 *Út a szabadság felé! Zsidó menekültek megsegítésének története a Holocaust idején: Erdély, 1936–1944.* Cluj-Napoca.

Carmilly-Weinberger, Moshe (ed.)

1970 *Memorial volume for the Jews of Cluj-Kolozsvár.* New York.

Chirilă, Eugen – Guy Marica, Viorica

1978 Inscricții latine din Clujul Renașterii. In: *Studii și Comunicări. 1. Galerie de artă.* Muzeul Brukenthal, Sibiu, 131–139.

CLUJUL...

1929 *Clujul. Viața culturală românească.* Cu ocazia Congresului anual al Ligii culturale, Cluj 22–24 iunie 1929. Editura Ligii Culturale, Secțiunea Cluj, Cluj.

Crăciun, Ioachim

1936 Baba Novac generalul lui Mihai Viteazul. *Gazeta Ilustrată* V. (5–6) 71–76.

Cucu, Vasile – Ștefan, Marian

1974 *România: ghid-atlas al monumentelor istorice.* Editura Științifică, București.

1979 *România: ghid-atlas al monumentelor istorice.* Editura Sport-Turism, București.

Csiky Béla

1909 *Kolozsvár részletes leírása, Kolozsmegye és az erdélyi részek rövid földrajza.* Scris în folosul școlilor generale de Csiky Béla. Ediția a cincea revizuită. Kolozsvár.

- Daicoviciu, Constantin
1962 *Kolozsvár*. (Romániai városok és tájak.) Meridián Könyvkiadó, Bukarest.
- Daicoviciu, Hadrian (red.)
1967 *Muzeul de Istorie din Cluj*. Editura Meridiane, București.
- Dávid Gyula – Mikó Imre
1972 A nászút utolsó tíz napja. In: *Idem: Petőfi Erdélyben*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 137–150, 308.
- Dávid Gyula, Gy.
2019 *Pákei Lajos hagyatéka. Egy századfordulós kolozsvári építész tervrajzai, rajztervei, gyűjteményei*. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár.
- Davida Leó
1903 Az Anatomia épülete és a boncztoni intézet. In: *Emlékkönyv a kolozsvári magyar királyi Ferencz József Tudományegyetem és különösen ennek orvosi és természettudományi intézetei*. Kiadta a Vallás- és Közoktatásügyi Magyar Királyi Ministerium költségén a Kolozsvári Egyetem Orvosi Kara, [Kolozsvár], 144–175.
- Deák Farkas
1879 Magyar feliratu sírkövek a XVI. századból. *Archaeologiai Értesítő* XIII. (9) 358–359.
- Debreczeni László
1957 Az 1953. évi kolozsvári műemlék-összeírás építéstörténeti eredményei. In: Bodor András – Cselényi Béla – Jancsó Elemér – Jakó Zsigmond – Szabó T. Attila (ed.): *Emlékkönyv Kelemen Lajos születésének nyolcvanadik évfordulójára*. (A Bolyai Tudományegyetem Kiadványai, I. Tanulmányok.) Tudományos Könyvkiadó, Kolozsvár, 219–248.
- EMLÉKKÖNYV...*
[1889] *Emlékkönyv. Gróf Mikó Imre emlékszobra leleplezése alkalmára. 1889. június 10.* Az erdélyi Múzeum-Egylet, Kolozsvárt.
- 1906 *Emlékkönyv Dr. Haller Károly működéséről*. Negyven éves tanári jubileuma alkalmából. Kiadta az ünnep-rendező bizottság, Kolozsvár.
- Entz Géza
1996 *Erdély építésze a 14–16. században*. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár.
- Entz Géza – Kovács András
1995 *A kolozsvári Farkas utcai templom címerei*. Entz Géza és Kovács András tanulmányaival. Balassi Könyvkiadó–Polis Könyvkiadó, Budapest–Kolozsvár.
- Enyedi Sándor
1972 *Az erdélyi magyar színhátság kezdetei 1792–1821*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest.
- Eszterházy János, gr.
1862 A kolozsvári Sz.-Mihály egyház történeti s építészeti leirata. *Archeologiai Közlemények* III. (2) 57–62.
- 1864 A Kolozsvári b. Asszonyról czimzett minorita, jelenleg Ev. Reform. Egyház történeti és építészeti leirása. *Archaeologiai Közlemények* IV. (1) 3–8.

- 1866 A kolozsvári Boldog-Asszonyról címzett domonkosok, jelenleg ferencziek egyházának történeti és építészeti leírása. *Magyar Sion* IV. 561–585.
- 1868a A kolozsmonostori apátság és egyházi maradványainak leírása. *Archaeologiai Közlemények* VII. (2) 89–109.
- 1868b A szamosfalvi egyház. *Archaeologiai Közlemények* VII. (2) 146–149.

Fekete Nagy Béla

- 1902 Kolozsvár kegyelete Mátyás király iránt. In: Márki Sándor (ed.): *Mátyás király Emlékkönyv. Kolozsvári szobrának leleplezése alkalmára*. Ed. din însărcinarea oraşului său natal, oraşul regal liber Cluj, de către dr. Márki Sándor. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvény-Társulat, Budapest, 312–316.

Feleki Ármin [Lőwy Dániel] – Demeter V. János

- 1989 Kolozsvár felülnézetben. *Honismeret* XVII. (6) 68–73.

Ferenczi Sándor

- 1941 *Kolozsvári útmutató. Földtani, őslénytani, történelmi és természetrajzi vonatkozásokkal*. Erdélyi Könyvnyomda, Kolozsvár.

Flóra Ágnes

- 2011 Jelkép, erény, reprezentáció. A kora újkori Kolozsvár tanácsháza mint a városvezetés egyik reprezentációs színtere. In: Kovács Zsolt – Sarkadi Nagy Emese – Weisz Attila (ed.): *Liber discipulorum. Tanulmányok Kovács András 65. születésnapjára*. Erdélyi Múzeum-Egyesület–Entz Géza Művelődéstörténeti Alapítvány, Kolozsvár, 149–165.

Fodor András

- 1995 *Kincses Kolozsvár*. Gloria Kiadó, Kolozsvár.

Gaal György

- 1992 *Kolozsvári séták. Kalauz a régi és új Kolozsvárhoz*. Korunk, Kolozsvár.
- 1994 A Bem-emléktábla története. *Erdélyi Híradó (a Szabadságban)*. 29 iunie, V. (26) 4–5.
- 1995 *Magyarok utcája. A kolozsvári egykori Bel- és Külmagyar utcák telkei, házai, lakói*. (Erdélyi Tudományos Füzetek, 221.) Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár.
- 1996 A kétszáz éves kolozsvári unitárius templom. *Keresztény Magvető* 102. (3–4) 224–232.
- 1997 Purjesz Zsigmond emlékműve. *Szabadság*. 3 aprilie, IX. (75) 6.
- 1998a Erzsébet királyné halálának 100. évfordulója. *Szabadság*. 10 septembrie, X. (209) 3.
- 1998b 1848/49 emlékhelyei Kolozsvárt. *Művelődés* LI. (9) 1–7.
- 2000 Vörösmarty-emléktábla a Főtéren. *Szabadság*. 30 noiembrie, XII. (281) 2.
- 2001a *Kolozsvár. Millenniumi kalauz*. Kós Károly esszéjével a régi Kolozsvárról. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár.
- 2001b Kolozsvár kétezer esztendeje dátumokban. In: Dáné Tibor Kálmán – Egyed Ákos – Sipos Gábor – Wolf Rudolf (ed.): *Kolozsvár 1000 éve. A 2000. október 13–14-én rendezett konferencia előadásai*. Erdélyi Múzeum-Egyesület–Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület, Kolozsvár, 376–437.
- 2001c Unitárius épületek és építkezések az egykori Magyar utcában. In: *Idem: Muzsák és erények jegyében. Dolgozatok Erdély unitárius múltjáról*. Unitárius Egyház, Kolozsvár, 174–221.

- 2001d A millennium Kolozsvárt. In: *Idem: Muzsák és erények jegyében. Dolgozatok Erdély unitárius múltjáról*. Unitárius Egyház, Kolozsvár, 222–250.
- 2001e Jakab Elek és Kolozsvár. In: *Idem: Muzsák és erények jegyében. Dolgozatok Erdély unitárius múltjáról*. Unitárius Egyház, Kolozsvár, 317–333.
- 2001f *Egyetem a Farkas utcában. A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem előzményei, korszakai és vonzatai*. Erdélyi Magyar Műszaki Tudományos Társaság, Kolozsvár.
- 2001g A kolozsvári Unitárius Kollégium építéstörténete. *Keresztény Magvető* 107. (3–4) 190–219.
- 2004a *Ház a Főtér sarkán. A kolozsvári Rhédey-palota*. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár.
- 2004b Kincses Kolozsvártól romlott Kolozsvárig. Kolozsvár a Rákóczi-szabadságharc idején. *Keresztény Magvető* 110. (3) 295–307.
- 2005a Első betűszavaink egyike: EMKE. In: *Idem: Kolozsvár vonzásában. Tanulmányok, megemlékezések*. (Bibliotheca Transsylvanica, 43.) Pallas-Akadémia, Csíkszereda, 7–87.
- 2005b Vörösmarty erdélyi körútja Deák kíséretében, Wesselényi vonzásában. In: *Idem: Kolozsvár vonzásában. Tanulmányok, megemlékezések*. (Bibliotheca Transsylvanica, 43.) Pallas-Akadémia, Csíkszereda, 131–146.
- 2005c Gróf Mikó Imre, az alkotó és megtartó államférfi. In: *Idem: Kolozsvár vonzásában. Tanulmányok, megemlékezések*. (Bibliotheca Transsylvanica, 43.) Pallas-Akadémia, Csíkszereda, 206–214.
- 2005d Kolozsvár 1848/49-ben. In: *Idem: Kolozsvár vonzásában. Tanulmányok, megemlékezések*. (Bibliotheca Transsylvanica, 43.) Pallas-Akadémia, Csíkszereda, 391–416.
- 2005e Kolozsvár műépítésze: Pákei Lajos. In: *Idem: Kolozsvár vonzásában. Tanulmányok, megemlékezések*. (Bibliotheca Transsylvanica, 43.) Pallas-Akadémia, Csíkszereda, 242–249.
- 2005f Házak és emberek a Farkas utca vonzáskörzetében. *Művelődés* LVIII. (3) 9–14.
- 2006 Kolozsvári várak, városfalak, kaputornyok, bástyák. *Korunk* XVII. (10) 22–34.
- 2007a *Képes Kolozsvár. A belváros írásban és képben*. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár.
- 2007b A kolozsvári Unitárius Kollégium kórháza. *Keresztény Magvető* 113. (4) 439–450.
- 2010 *Tört kövön és porladó keresztben. Pusztuló múlt és fájó jelen a Házsongárdi temetőben*. Ediția a cincea revizuită. Stúdiom Könyvkiadó, Kolozsvár.
- 2012 *Egyetem a Farkas utcában. A kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem előzményei, korszakai és vonzatai*. (Sapientia Könyvek.) Ediția a treia, revizuită și adăugită. Scientia Kiadó, Kolozsvár.
- 2016a *Kolozsvár a századok sodrában. Várostörténeti kronológia*. Kincses Kolozsvár Egyesület – Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár.
- 2016b *A Házsongárdtól a Kismezőig. Kolozsvári sírkertek a XIX–XX. századból*. Exit Kiadó, Kolozsvár.
- 2016c A leánynevelés erdélyi úttörője: De Gerando Antonina. *Művelődés* LXIX. (10) 15–18, (11) 17–20.
- 2016d Kolozsvári Márton és György testvérek. 14. század. In: *Idem: Születtek Kolozsvárt*. Tizennyolc pályakép nagyjainkról, a város hétszáz esztendő történetébe foglalva, közel háromszáz illusztrációval és számos színes műmelléklettel. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 7–16.

- 2016e Mátyás király.1443–1490. In: *Idem: Születtek Kolozsvárt*. Tizennyolc pályakép nagyjainkról, a város hétszáz esztendő történetébe foglalva, közel háromszáz illusztrációval és számos színes műmelléklettel. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 17–38.
- 2016f Bocskai István. 1557–1606. In: *Idem: Születtek Kolozsvárt*. Tizennyolc pályakép nagyjainkról, a város hétszáz esztendő történetébe foglalva, közel háromszáz illusztrációval és számos színes műmelléklettel. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 48–56.
- 2016g Bolyai János. 1802–1860. In: *Idem: Születtek Kolozsvárt*. Tizennyolc pályakép nagyjainkról, a város hétszáz esztendő történetébe foglalva, közel háromszáz illusztrációval és számos színes műmelléklettel. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 124–144.
- 2016h Pákei Lajos. 1855–1921. In: *Idem: Születtek Kolozsvárt*. Tizennyolc pályakép nagyjainkról, a város hétszáz esztendő történetébe foglalva, közel háromszáz illusztrációval és számos színes műmelléklettel. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 183–203.
- 2016i Herepei János. 1891–1970. In: *Idem: Születtek Kolozsvárt*. Tizennyolc pályakép nagyjainkról, a város hétszáz esztendő történetébe foglalva, közel háromszáz illusztrációval és számos színes műmelléklettel. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár, 248–258.
- 2017 A kolozsvári Zsidó Kórház. In: Nagy Orsolya – Schwartz Róbert (ed.): *Adalékok a kolozsvári zsidóság múltjához V*. Mega Könyvkiadó, Kolozsvár, 52–68.
- Gaal György – Gránitz Miklós
- 2010 *Örök Házsongárd. Kolozsvár és sírkertje a századok sodrában I–II*. Pharma Press, Budapest.
- Galavics Géza
- 1980 A Rákóczi-szabadságharc és az egykorú képzőművészet. In: Köpeczi Béla – Hopp Lajos – R. Várkonyi Ágnes (ed.): *Rákóczi-tanulmányok*. Akadémiai Kiadó, Budapest, 465–510.
- Gerecze Péter
- 1906 A műemlékek helyrajzi jegyzéke és irodalma. In: Forster Gyula (ed.): *Magyarország műemlékei II*. (A Műemlékek Országos Bizottságának Kiadványai.) Budapest, 429–437.
- Goia, Vistian
- 2007 Centenarul nașterii lui Virgil Fulicea. *Revista Orașul* II. (8) 51–52.
- Goldenberg, Samuil
- 1958 *Clujul în sec. XVI. Producția și schimbul de mărfuri*. (Biblioteca Istorică IV.) Editura Academiei R.S.R., București.
- Grandpierre Edit
- 1936 A kolozsvári Szent Mihály-templom története és építésze 1349-től napjainkig. *Erdélyi Múzeum* XLI. (1–3) 19–60.
- Guy Marica, Viorica
- 1998 Reneszánsz szentenciák és maximák Kolozsváron. *Korunk. Reneszánsz – új reneszánsz* IX. (5) 26–31.

[Gyalui Farkas – Hamvas József (ed.)]

1894 *Kolozsvári kalauz*. Szerkeszti és kiadja: az Erdélyrészi Kárpátegyesület kolozsmegyei osztálya. 19 képmelléklettel és a város térképével ellátva. Nyomatott Gámán János örököse könyvnyomdájában, Kolozsvár.

György Lajos

1941 Az erdélyi könyvtárügy és a kolozsvári Egyetemi Könyvtár. In: Bisztray Gyula – Szabó T. Attila – Tamás Lajos (ed.): *Erdély magyar egyeteme. Az erdélyi egyetemi gondolat és a M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem története*. Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár, 207–246.

Győrffy István (ed.)

1932 *Acta Universitatis Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae annorum MCMXXIX–XXX. Beszámoló a Szegedi M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem 1929/30. évi működéséről*. M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem, Szeged.

Hegyesy Vilmos (ed.)

1892 *Emlékkönyv az erdélyi magyar színészet száz éves jubileuma alkalmából*. A jubileum rendező bizottsága, Kolozsvárt.

Herepei János

1943 Képek a múltszázadeleji Kolozsvárról. *Pásztortűz* XXIX. (3) 126–128.

1988 *A házsongárdi temető régi sírkövei. Adatok Kolozsvár művelődéstörténetéhez*. Pregătire de tipar: Balassa Iván, Herner János și Keserű Bálint. Postfață de Balassa Iván. Akadémiai Kiadó, Budapest.

2002 *A kolozsvári Farkas utcai templom történetéből*. (Az 1638–1647. évi építkezés, berendezés és felszerelés adattára.) Pregătire de tipar, ed. și cuvânt înainte de Sas Péter. Művelődés, Kolozsvár.

2004a *A kolozsvári Farkas utcai református templom és kollégium történetéből*. Pregătire pentru tipar, ed. și cuvânt înainte de Sas Péter. Művelődés, Kolozsvár.

2004b *Kolozsvár történeti helyrajza*. Pregătire pentru tipar, ed. și cuvânt înainte de Sas Péter. Művelődés, Kolozsvár.

Imre Sándor

1924 *Dr. Janovics Jenő és a színház*. Az Erdélyi és Bánáti Színészegyesület, Kolozsvár.

Jakab Elek

1869 Kolozsvár történeti emlékeiről. (I.) *Magyar Polgár*. 7 aprilie, III. (41) 177; (II.) 9 aprilie III. (42) 181; (III.) 11 aprilie, III. (43) 185–186; (IV.) 16 aprilie, III. (45) 193–194; (V.) 23 aprilie, III. (48) 205–206; (VI.) 30 aprilie, III. (51) 217–218; (VII.) 5 mai, III. (53) 225–226.

1870a *Kolozsvár története. Első kötet, oklevél-tárral. Ős-, ó- és középkor. (513 Kr. e.–1540 Kr. u.)* Kiadja szab. kir. Kolozsvár város közönsége, Buda.

1870b *Kolozsvár története világosító rajzai*. Az író eredetijeiről kőre metszettek a m. kir. állam nyomdában. Kiadja szabad kir. Kolozsvár város közönsége, Buda.

1879 *Dávid Ferenc emléke. Elítéltetése és halála háromszázados évfordulójára*. Budapest.

1888a *Kolozsvár története. Második kötet, oklevél-tárral. Újabb kor. Nemzeti fejedelmi korszak. (1540–1690.)* Kiadja szabad kir. Kolozsvár város közönsége, Budapest.

- 1888b *Kolozsvár története. Harmadik kötet, oklevéltárral. Habsburg-Lotháringiai korszak. (1690–1848.)* Kiadja szabad kir. Kolozsvár város közönsége, Budapest.
- 1888c *Kolozsvár története világosító rajzai.* Kőre metszette Haske Ferencz. Kiadja szab. kir. Kolozsvár város közönsége, Budapest.
- Jakab Albert Zsolt
2012 *Ez a kő tétetett... Az emlékezet helyei Kolozsváron (1440–2012).* Kriza János Néprajzi Társaság–Nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Kolozsvár.
- 2022 *Constituirea memoriei și practici comemorative. Reprezentări ale memoriei culturale la Cluj.* Traducere din limba maghiară de Rigán Lóránd. Cuvânt introductiv de Tudor Sălăgean Asociația Etnografică „Krizsa János” – Institutul pentru Studiarea Problemelor Minorităților Naționale, Cluj-Napoca.
- Jankovich Miklós
1818 Botskai István Erdélyi Fejedelemnek szerentsés Pentek napjait hirlelő Kolosvári Kő-írásról. *Tudományos Gyűjtemény* I. 68–73.
- Janovics Jenő
2001 *A Hunyadi téri színház.* Íngrijirea ediției, postfață și note de: Kötő József. Korunk Baráti Társaság–Komp-Press Kiadó, Kolozsvár.
- Juhász István
1942 Kolozsvár román uralom alatt. In: Makkai László – Vásárhelyi Z. Emil (ed.): *Kolozsvár. Egy magyar város ezer esztendeje.* Kolozsvár város kiadása, Kolozsvár, 79–89.
- Kelemen Lajos
1942 Kolozsvár története. In: *Művészeti Hetek. Kolozsvár 1942 május–június.* Athenaeum, Budapest, 9–22.
1943 Kolozsvár közvetlen környékének történelmi és műemlékei. *Kolozsvári Szemle* II. (1) 15–16.
1982a Kolozsvár építészeti és művészeti emlékei a XIX. század közepéig. In: *Idem: Művészettörténeti tanulmányok* II. Studiu introductiv și pregătire pentru tipar: B. Nagy Margit. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 105–164.
1982b Lebontott régi házak. In: *Idem: Művészettörténeti tanulmányok* II. Studiu introductiv și pregătire pentru tipar: B. Nagy Margit. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 58–59.
1982c A volt piarista templom. In: *Idem: Művészettörténeti tanulmányok* II. Studiu introductiv și pregătire pentru tipar: B. Nagy Margit. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 67–71.
1982d Az óvári emlékoszlop. In: *Idem: Művészettörténeti tanulmányok* II. Studiu introductiv și pregătire pentru tipar: B. Nagy Margit. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 94–98.
1982e Elpusztult faragott kőemlékek. In: *Idem: Művészettörténeti tanulmányok* II. Studiu introductiv și pregătire pentru tipar: B. Nagy Margit. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 60–61.
1982f A volt minorita templom és síremlékei. In: *Idem: Művészettörténeti tanulmányok* II. Studiu introductiv și pregătire pentru tipar: B. Nagy Margit. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 72–76.

- 1982g A Toldalagi–Korda-palota. In: *Idem: Művészettörténeti tanulmányok II.* Studiu introductiv și pregătire de tipar: B. Nagy Margit. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 80–81.
- 1982h Változások Kolozsvár műemlékeiben. In: *Idem: Művészettörténeti tanulmányok II.* Studiu introductiv și pregătire pentru tipar: B. Nagy Margit. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 101–104.
- 1987 A főtéri római katolikus plébániaház. In: *Kincses Kolozsvár. II.* Selecție, ed., pregătire pentru tipar și postfață de Bálint István János. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 265–267.
- 1989 *Kolozsvár.* (Transylvania Képeskönyvek.) Selecție din textele lui Kelemen Lajos, ed. și completări de Bálint István János. Polygon Könyvkiadó, Budapest.
- 2006 *Művelődéstörténeti tanulmányok.* Pregătire pentru tipar, ed., studii introductive și note de Sas Péter. Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár.

Kelemen Lajos – Fodor János, K.

1902 *Kolozsvári kalauz.* (Erdélyi kalauz, IV.) Erdélyi Kárpát-Egyesület, Kolozsvár.

Kerekes György (Íntocm.)

1998 *Kolozsvári útitárs. Kis kalauz a város megtekintéséhez.* Íntocmit de Kerekes György.

Introducere de Lászlóffy Aladár. Komp-Press, Kolozsvár.

Kiss András

1994a A kolozsvári Torony és lakói. In: *Idem: Források és értelmezések.* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 70–83, 332–340.

1994b A kolozsvári ötvös háza. In: *Idem: Források és értelmezések.* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 123–128, 358–359.

1994c A „Biasini”. In: *Idem: Források és értelmezések.* Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 128–139, 359–365.

1995 A kolozsvári városi levéltár első levéltári segédlete (Diósy Gergely notárius 1592-beli magyar nyelvű mutatója). *Levéltári Közlemények* LXVI. (1–2) 197–219.

Kiss Sándor

1896 *A kolozsvári benlakással összekötött kereskedelmi akadémia története 1878–1895.*

Cirner és Lingner Könyvnyomdája Nagy-Enyeden, Kolozsvárt.

Kolozsvári József

2001 A Református Kollégium kétszáz éves épülete. *Szabadság.* 22 iunie, XIII. (142) 3; 23 iunie, XIII. (143) 3.

Koncevicz, Wojciech

2005 Polski ślad na rumuńskiej ziemi. *Palestra* 50. (11–12) 303–306.

Kovács András

1990 Őrizz meg bennünket békében, Úristen! *Helikon* 1. (1) 1 și 7.

2003 *Késő reneszánsz építészet Erdélyben 1541–1720.* Teleki László Alapítvány–Polis Könyvkiadó, Budapest–Kolozsvár.

2006 A humanista plébános, az asztrológus főbíró és a fejedelmi diplomata háza. *Korunk* XVII. (10) 11–21.

- 2007a A kolozsvári Wolphard–Kakas-ház. In: *Idem: Épületek emlékezete. Nevezetes épületek Erdélyben.* (Múltidéző zsebkönyvtár.) L'Harmattan Kiadó, Budapest, 201–216.
- 2007b A kolozsmonostori római katolikus Kálvária-templom. In: *Idem: Épületek emlékezete. Nevezetes épületek Erdélyben.* (Múltidéző zsebkönyvtár.) L'Harmattan Kiadó, Budapest, 65–80.
- 2008 Szülőház az erdélyi régiségben. A kolozsvári Bocskai István-emléktábla (1606). In: Kovács Kiss Gyöngy (ed.): *A reneszánsz Kolozsvár.* Íntocmit de Kovács András. Kolozsvár Társaság, Kolozsvár, 146–161.
- Kovács Dezső – Szabó Samu (ed.)
 1902 *Hunyadi Mátyás király, az igazságos. Emlékkönyv. A nagy király szobrának leplezése alkalmából, 1902. okt. 12-én, az ünneplő nemzetnek emlékül ajánlja Kolozsvár városa.* Kolozsvárt.
- Kovács Klára, P.
 2008 Egy összefüggő reneszánsz feliratsorozat a 16. századi Erdélyben. In: Kovács Kiss Gyöngy (ed.): *A reneszánsz Kolozsvár.* Íntocmit de Kovács András. Kolozsvár Társaság, Kolozsvár, 68–83.
- Kovács Sándor
 2017 A kerek kő. In: Andorkó Júlia Eszter (ed.): *Unitárius kalendárium 2018.* Magyar Unitárius Egyház, Kolozsvár, 68–73.
 2018 Dávid Ferenc az emlékezet és a felejtés határán. In: Száraz Orsolya (ed.): *A reformáció emlékezete. Protestáns és katolikus értelmezések a 16–18. században.* (Locī Memoriae Hungaricae, 7.) Debreceni Egyetemi Kiadó, Debrecen, 156–167.
- Kovács Zsolt
 2012 A kolozsvári Mária-oszlop. Egy közép-európai emléktípus a 18. századi Erdélyben. In: Nagy Róbert – Rűsz-Fogarasi Enikő (ed.): *Ablakok a múltra.* (Egyetemi Füzetek, 14.) Egyetemi Műhely Kiadó–Bolyai Társaság, Kolozsvár, 136–157.
- Köllő Róbert
 1994 Százéves a kolozsvári Mátyás-szobor. *Szabadság.* 27 septembrie.
- Kőváry László
 1851 Adatok Kolozsvár s vidékének ismertetéséhez. *Kolozsvári Naptár* VII. 19–25.
 1852 *Erdély régiségei.* Pest.
 1853 Kolozsvár. In: Kubinyi Ferenc – Vahot Imre (ed.): *Magyarország és Erdély képekben.* I. Pest, 76–82.
 1861 *Erdély története 1848–49-ben.* Pest.
 1866 *Erdély építészeti emlékei.* Ediția a doua adăugită a volumului „Erdély Régiségei”. Kolozsvár.
 1886 *A kolozsvári Sétatér keletkezése és fejlődése 1812–1886. A Sétatér-Egylet jelentése 20 év utáni feloszlása alkalmából.* Kolozsvárt.
 1892 *Erdély régiségei és történelmi emlékei.* Kolozsvár.
 1897 *A millenium lefolyásának története s a millenaris emlékkalkotások.* Athenaeum R.-Társulat, Budapest.

Kuszkó István (intocm.)

1896 *Emlékkönyv a kolozsvári Országos Történelmi Ereklve Muzeum millenniumi ünnepi közgyűléséről s a vértanuk emlékének felszentelési ünnepélyéről*. Kolozsvár.

Lazăr, Victor

1923 *Clujul*. (Biblioteca „Orașele Noastre”.) Cvltvra Națională, București.

Lechintan, Vasile

2007 *Calendarul lunii iunie în Cluj-Napoca*. *Revista Orașul* II. (8) 12.

Letavay Sándor

1818 *Jegyzetek Bocskay István E. F. szerencsés Péntek' napja eránt; 's néhány Erdélyi Fölrások*. *Tudományos Gyűjtemény* V. 132–141.

Lővei Pál

2009 *Posuit hoc monumentum pro aeterna memoria*. *Bevezető fejezetek a középkori Magyarország síremlékeinek katalógusához I–II*. (Manuscris.) Budapest.

Lőwy Dániel

1998 *A téglagyártól a tehervonatig*. *Kolozsvár zsidó lakosságának története*. Erdélyi Szépművészeti Céh, Kolozsvár.

2005 *A Kálváriától a tragédiáig*. *Kolozsvár zsidó lakosságának története*. Koinónia Kiadó, Kolozsvár.

Lőwy Dániel – Demeter V. János

1990 *Kolozsvár reneszánsz emlékei*. I–VI. *Jelenlét* (6) 5–7, (7) 6–7, (8) 6, (9) 14, (11) 6, (13) 6–7.

Lőwy Dániel – Demeter V. János – Asztalos Lajos

1996 *Kőbe írt Kolozsvár*. *Emléktáblák, feliratok, címerek*. Nis Kiadó, Kolozsvár.

Lupescu Radu

2012a *A kolozsvári Szent Mihály-plébániatemplom nyugati kapuja*. In: Szócs Péter Levente (ed.): *Arhitectura religioasă medievală din Transilvania. Középkori egyházi építészet Erdélyben. Medieval Ecclesiastical Architecture of Transylvania V*. Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare, 171–214.

2012b *Mátyás király szülőháza*. Amaryllis Társaság–Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár.

2014 *Heraldikai reprezentáció és szöveges manifesztum Kolozsvár városfalán a 15–17. században*. In: *Várak, kastélyok, templomok. Évkönyv 2014. Történelem, épített örökség és turizmus*. Talma Kiadó, Pécs, 40–45.

2020 *A kolozsvári protestáns iskola alapításának körülményei a 16. század közepén*. In: Bogdándi Zsolt – Lupescu Makó Mária (ed.): *Peregrináció és erudíció. Tanulmányok Tonk Sándor tiszteletére*. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 281–306.

2021 *Kolozsvár második középkori erődtítése az írott források tükrében*. In: Bogdándi Zsolt – Dáné Veronika – Lupescu Makó Mária (ed.): *Album amicorum. Tanulmányok Sipos Gábor születésének hetvenedik évfordulójára*. Erdélyi Múzeum Egyesület, Kolozsvár, 433–456.

Lukács József

2005 *Povestea „oraşului comoară”. Scurtă istorie a Clujului și a monumentelor sale*. Biblioteca Apostrof, Cluj-Napoca.

Makkai László

1941 A Kolozsvári M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem története 1872–1919. In: Bisztray Gyula – Szabó T. Attila – Tamás Lajos (ed.): *Erdély magyar egyeteme. Az erdélyi egyetemi gondolat és a M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem története*. Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár, 153–185.

Málnási Bartók György (ed.)

1942 *Acta Universitatis Litterarum Regiae Hungaricae Francisco-Josephinae annorum MCMXL–XLI. Beszámoló a Kolozsvári M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem 1940–41. tanévi működéséről*. M. Kir. Ferencz József-Tudományegyetem, Kolozsvár.

Márki Sándor (ed.)

1902 *Mátyás király Emlékkönyv. Kolozsvári szobrának leleplezése alkalmára*. Ed. din în-sărcinarea oraşului său natal, oraşul regal liber Cluj, de către dr. Márki Sándor. Athenaeum Irodalmi és Nyomdai Részvény-Társulat, Budapest.

Márkos Albert (ed.)

1944 *Kolozsvár leírása 1734-ből*. (Erdélyi Ritkaságok, 18.) Ed. Páter Pál, Pataki István tatál, consilierul Gyergyai Pál și notarul jurat al oraşului, Füzéri György. Traducere, introducere și note de Márkos Albert. Minerva Rt. kiadása, Kolozsvár.

Marosi Ernő

2003 A kolozsvári bronzöntő testvérektől Kolozsvári Mártonig és Györgyig. In: Kovács Kiss Gyöngy (ed.): *Erdélyről Európában mítosztalanul*. Korunk Baráti Társaság–Komp-Press Kiadó, Kolozsvár, 81–89.

Mérai Dóra

2020 Síremlékek és patrónusok a templomtérben: a Mikola és a Gyerőfi család fejedelemség kori síremlékei. In: Szöcs Péter Levente (coord./szerk./ed.): *Arhitectura religioasă medievală din Transilvania. Középkori egyházi építészet Erdélyben. Medieval ecclesiastical architecture in Transylvania*. VI. Editura Muzeului Sătmărean, Satu Mare / Szatmárnémeti, 339–354.

Mihály Melinda

2003 A kolozsvári Filstich–Kemény-ház. In: Pál-Antal Sándor – Sipos Gábor – W. Kovács András – Wolf Rudolf (ed.): *Emlékkönyv Kiss András születésének nyolcvanadik évfordulójára*. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 349–365.

2004 Telkek és tulajdonosok a kolozsvári Belmagyar utcában a XVI–XVII. században. In: Kovács Zsolt (ed.): *Erdély XVI–XVII. századi építészetének forrásaiból*. (Sapientia Könyvek, 31.) Scientia Kiadó, Kolozsvár, 211–276.

2005 *Kolozsvár erődítményei*. (Erdélyi műemlékek, 39.) Transylvania Trust Alapítvány–Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár.

2008a Reneszánsz polgárházak Kolozsvár Fő terének északi során. Néhány kísérlet a megrendelők azonosítására. *Korunk. Mátyás 550 – Reneszánsz XIX.* (7) 60–68.

2008b Kolozsvár erődítményei. In: Kovács Kiss Gyöngy (ed.): *A reneszánsz Kolozsvár*. Íntocmit de Kovács András. Kolozsvár Társaság, Kolozsvár, 6–23.

2009 Az Erdélyi Múzeum-Egyesület középkori és kora újkori kőtára. In: Sipos Gábor (ed.): *Az Erdélyi Múzeum-Egyesület gyűjteményei*. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 137–169.

2011 A Híd utcai Henczel- és Hensler-ház. In: Kovács Zsolt – Sarkadi Nagy Emese – Weisz Attila (ed.): *Liber discipulorum. Tanulmányok Kovács András 65. születésnapjára*. Erdélyi Múzeum-Egyesület–Entz Géza Művelődéstörténeti Alapítvány, Kolozsvár, 87–96.

Miklósi-Sikes Csaba

2003 *Fadrusz János és az erdélyi köztéri szobrászat a 19. században. Két tanulmány*. (Múzeumi füzetek, 22.) Haáz Rezső Alapítvány, Székelyudvarhely–Sümegeg.

Mikó Ádám

1860 *Kolozsvár története*. Irta Mikó Ádám. 1860. Manuscris aflat la Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga” Cluj-Napoca. Nr. inventar: Ms. 557.

Mikó Imre

1978 *A csendes Petőfi utca*. Dacia Könyvkiadó, Kolozsvár-Napoca.

Murádin Jenő

1965 A reneszánsz építészet kolozsvári emlékei. *Korunk* XXIV. (10) 1436–1442.

1969 „Itt lakott Fadrusz János.” *Igazság*. 25 septembrie, XXX (227).

1974 Az ötven éves pályázat Avram Iancu emlékére. *Igazság*. 27 septembrie, XXXV (228) 3.

2002 *Fadrusz – Két szobor száz éve*. Gloria Kiadó–Polis Könyvkiadó, Kolozsvár.

2006 Szobor a kertben. *Korunk* XVII. (10) 46–54.

2008a *A Mátyás-szobor és alkotója, Fadrusz János*. Ediția a doua, adăugită. Polis Könyvkiadó, Kolozsvár.

2008b *A megsebzett szobor. Elpusztult vagy megsérült erdélyi magyar emlékművek repertórium*. Kriterion Könyvkiadó, Kolozsvár.

Nagy András, R.

1932 Apafy-emlékmű Kolozsváron. *Erdélyi Helikon* V. (6) 440.

Nagy Lajos

1867 Süki László élete és alapítványa. *Keresztény Magvető* III. 115–132.

Nagy Lajos, G. (íntocm.)

1902 *Jelentés a kolozsvári Mátyás király szoborról*. Kolozsvárt.

Nagy Margit, B.

1977 Kagerbauer Antal és a romantika építészete Erdélyben. In: *Idem: Stílusok, művek, mesterek. Művészettörténeti tanulmányok*. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 69–93.

Nagy Péter (ed.)

1913 *Emlékkönyv a Siketnémák Államilag segélyezett Kolozsvári Országos Intézete 25 éves fennállásának ünnepére*. Kolozsvár.

Nagyajtai Kovács István

1840 Vándorlások Kolozsvár' várfalai körül. 1840-ben majusban. *Nemzeti Társalkodó* II. (6) 41–46, (7) 49–55, (8) 57–62, (9) 65–72, (10) 73–76.

- 1841 Vándorlások Kolozsvárban és Kolozs Monostoron. *Nemzeti Társalkodó* I. (16) 121–127, (17) 129–134, (18) 137–144.
- 1843 Kolozsvári régiségek. *Tudománytár* XIV. (8) 67–76.
- Orosz Ferenc (intocm.)
1933 *Cluj–Kolozsvári kalauz és címtár*. Erdélyi Kárpát Egyesület, Kolozsvár.
- Pánczél Ferencz
1879 [1883] *Kolozsvár részletes leírása és Erdély földrajza*. Întocmit de Pánczél Ferencz în uzul școlilor generale și populare, potrivit noilor principii pedagogice. Ediția a patra revizuită. Kiadja Stein János, Kolozsvárt.
- Pascu, Ștefan – Marica, Viorica
1969 *Clujul medieval*. Editura Meridiane, București.
- Pascu, Ștefan – Pataki József – Popa, Vasile (intocm.)
1957 *Kolozsvár. Város-ismertető*. Fordította Debreczeni József. Kolozsvár.
- Perl Alfréd (ed.)
1902 *Mátyás király emléklap. A kolozsvári Mátyás szobor leleplezése alkalmából*. Ujhelyi Mór, Kolozsvár.
- Petranu, Coriolan
1929 Art Activities in Transylvania during the Past Ten Years. *Parnassus* I. (6) 7–9, 15.
- Popa Márta – Máthé Ildikó (ed.)
2018 *Kolozsvári János Zsigmond Unitárius Kollégium. Évkönyv. Jubileumi év 2015–2016, 2016–2017*. Kolozsvár.
- Pósta Béla
1907 Köemlékek felállítása az Erdélyi Nemzeti Múzeum Érem- és Régiségtárában. *Múzeumi és Könyvtári Értesítő* I. 138–147.
- Pósta Béla (intocm.)
1903 *Útmutató az Erdélyi Országos Múzeum Érem- és Régiségtárában*. Erdélyi Országos Múzeum Érem- és Régiségtára, Kolozsvár.
- Prokopp Mária
2001 Márton és György Sárkányölő Szent György-szobra: 1373. *Korunk. Művészet – történet* XII. (7) 15–20.
- Rad, Ilie [ed.]
2020 *Scrisori către Liviu Rusu*. Ediție îngrijită, prefață, notă asupra ediției și indice de nume de Ilie Rad. Editura Școala Ardeleană, Cluj-Napoca.
- Rados Jenő
1942 *Kolozsvári műemlékek. A Magyar Királyi Állami Felső Építőipariskola 1941–42. évi szünidei felvételei* XII. Budapest.
- Rezi Elek
1979 A kerekő. *Keresztény Magvető* 85. (2–3) 167–170.

Riler Gsztáv – Filep Gyula (ed.)

1903 *Vezető Kolozsvár városában. A magyar orvosok és természetvizsgálók XXXII. vándorgyűlésének tagjai számára.* Kolozsvár.

Sándor Imre

1913 Kolozsvár címeres emlékei [1377–1689]. *Genealógiai Füzetek* XI. (1) 1–16, (2) 25–37, (3) 57–73, (4) 101–108, (5–6) 134–141.

1914 Kolozsvár címeres emlékei [1692–1708]. *Genealógiai Füzetek* XII. (1) 1–4, (2) 17–22, (3) 41–45.

1924 A Szt. Mihály egyház művészi emlékei. In: György Lajos (ed.): *A kolozsvári Szent Mihály egyház. Emlékfüzet az 1924. okt. 2–12 harangszentelési ünnepségek alkalmával.* Ed. de György Lajos, din însărcinarea Episcopiei Romano-Catolice din Cluj, Kolozsvári róm. kath. Egyházközség, Cluj–Kolozsvár, 37–48.

Sas Péter

1998 *A kolozsvári Szent Mihály templom.* Cuvânt-înainte de parohul Czirják Árpád, delegat arhiepiscopal. Gloria Kiadó, Kolozsvár.

1999a *A kolozsvári ferences templom.* Cuvânt-înainte de P. Benedek András Domokos. Erdélyi Ferences Rendtartomány. Kolozsvár.

1999b *A kolozsvári piarista templom.* Cuvânt-înainte de parohul Czirják Árpád, delegat arhiepiscopal. Gloria Kiadó, Kolozsvár.

2003 *Mesélő képeslapok. Kolozsvár 1867–1919.* Noran Könyvkiadó, Budapest.

2005 A kolozsvári egykori minorita, majd görög katolikus templom sírfeliratai. *Lymbus. Magyarágtudományi Forrásközlemények.* 155–168.

2007 A kolozsvári piarista (egykori jezsuita) templom sírfeliratai. *Lymbus. Magyarágtudományi Forrásközlemények.* 149–177.

2009 *A kolozsvári Szent Mihály-templom és egyházi gyűjteménye.* Cuvânt-înainte de Preasfinția Sa, canonicul Kovács Sándor, paroh protopop. Gloria Kiadó, Kolozsvár.

2010a *A kolozsmonostori Fájdalmas Szűzanya plébániatemplom és egyházközség története.* Cuvânt-înainte în numele Episcopiei de esteticianul Angi István. Verbum Kiadó, Kolozsvár.

2010b *A kolozsmonostori bencés apátság, majd Nagyboldogasszony-templom.* Cuvânt-înainte de dr. Várszegi Asztrik, Ordinul Sfântului Benedict, abate de Pannonhalma. Verbum Kiadó, Kolozsvár.

2010c *Funebra memoria. A kolozsvári piarista templom emléktáblái, halotti címerei és kriptájának sírfeliratai.* Verbum Kiadó, Kolozsvár.

2010d *Egy reneszánsz lelkületű főpap. Dr. Hirschler József főesperes-plébános.* Cuvânt-înainte de Preasfinția Sa, canonicul Kovács Sándor, paroh protopop. Verbum Kiadó, Kolozsvár.

2011a *A heraldikus. Köpeczi Sebestyén József élete és munkássága.* Vol. I. Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda.

2011b *A heraldikus. Köpeczi Sebestyén József élete és munkássága.* Vol. II. Pallas-Akadémia Könyvkiadó, Csíkszereda.

2011c *Marianum. A 100 éves római katolikus tan- és leánynevelő intézet emlékezete.* Cuvânt-înainte de Preasfinția Sa, canonicul Kovács Sándor, paroh protopop. Verbum Kiadó, Kolozsvár.

2014 *Ónodi Veress Ferenc fényképész-műterme Kolozsvárt. Művelődés*, Kolozsvár.

2015 *A Farkas utcai református templom történelmi emlékei. Stúdium Kiadó*, Kolozsvár.

Sas Péter – Veress Ferenc

2003 *A Szamos-parti Athén. A 19. századi Kolozsvár és lakói Veress Ferenc felvételein. Studii însoțitoare, selecția ilustrațiilor și ed. Sas Péter. Művelődés*, Kolozsvár.

Sebestyén, Gheorghe – Sebestyén, Victor

1963 *Arhitectura renașterii în Transilvania. Editura Academiei R.P.R., București*.

Soó Rezső, Berei

1942 *A Kolozsvári Egyetemi Botanikus Kert és Múzeum. Egyetemi Botanikus Kert*, Kolozsvár.

Szabó Dénes

1903a Az egyetem központi épülete. Az építkezés története és az épület beosztása. In: *Emlékkönyv a Kolozsvári Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem és különösen ennek orvosi és természettudományi intézetei*. Kiadta a Vallás- és Közoktatásügyi Magyar Királyi Ministerium költségén a Kolozsvári Egyetem Orvosi Kara, [Kolozsvár,] 25–52.

1903b Az egyetemi klinikák és a Karolina országos kórház. Az igazgatósági és gazdasági épületek. In: *Emlékkönyv a Kolozsvári Magyar Királyi Ferenc József Tudományegyetem és különösen ennek orvosi és természettudományi intézetei*. Kiadta a Vallás- és Közoktatásügyi Magyar Királyi Ministerium költségén a Kolozsvári Egyetem Orvosi Kara, [Kolozsvár,] 256–290.

Szabó Lajos

1943 Százötven éves az erdélyi magyar színjátszás. In: *Idem (íntocm.): A Kolozsvári Nemzeti Színház évkönyve. 1942/43. színiévad*. Kiadja a Kolozsvári Nemzeti Színház Igazgatósága, Kolozsvár, 3–21.

Szabó T. Attila

1941 A Ferenc József Tudományegyetem építkezéseinek története. In: Bisztray Gyula – Szabó T. Attila – Tamás Lajos (ed.): *Erdély magyar egyeteme. Az erdélyi egyetemi gondolat és a M. Kir. Ferenc József Tudományegyetem története*. Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár, 241–268.

1946 *Kolozsvár települése a XIX. század végéig*. Kolozsvári Bolyai Tudományegyetem–Erdélyi Tudományos Intézet, Kolozsvár.

Szabó Zsolt

2009 Bem József nyomában Erdélyben. *Művelődés* LXII. (7–8) 54–57.

Szádeczky Lajos

1901 Mátyás király születési háza. *Erdélyi Múzeum* XVIII. (7) 373–378.

1902 Mátyás király és Kolozsvár. *Erdélyi Múzeum* XIX. (8) 412–417.

Szakács János (íntocm.)

2006 A vezérek fellegvári szobrainak nyomában. *Szabadság*. 7 octombrie, XVIII. (234) 8.

2007 A Főtéri emlékoszlop a régi sajtóban. *Szabadság*. 14 februarie, XIX (37) 10.

Székely Sándor

1840 *Unitária vallás' története Erdélyben*. Kolozsvár.

Székely, Sara

2008 *Surica, fiica Evei*. Editura Hasefer, București.

Szász Endre – Nagy Lajos (ed.)

1915a *A Kárpátok Őre*. A „Kárpátok Őre” kolozsvári szobrának 1915. augusztus 18-án történt leleplezésének emlékére. Nyomatott Gombos Ferenc „Lyceum”-könyvnyomdájában, Kolozsvárt.

1915b *A Kárpátok Őre*. Ediția a doua. Gombos Ferenc „Lyceum”-könyvnyomda nyomása, Kolozsvárt.

Szilágyi Sándor

1848a Kolozsvár évrája (kronikája). *Kolozsvári Naptár* IV. 21–40.

1848b Arany-fonal. Kolozsvári néprege. *Kolozsvári Naptár*. IV. 42–45.

Tatár Zoltán

2001 Nagyapáink még látták... A Kárpátok őre. *Szabadság*. 12 mai, XIII. (107) 3; 14 mai, XIII. (104) 3.

Tavaszy Sándor

1943 A két Apafi fejedelem. *Erdélyi Múzeum* XLVIII. (1) 53–66.

Todița, Damian

2004 Monumente și plăci memoriale. In: *Idem: Mihai Viteazul și Clujul*. Napoca Star, Cluj-Napoca, 135–150.

2009 *Cluj-Napoca. Vestigii, monumente, muzee*. Studia, Cluj-Napoca.

2019 Generalul Victor Precup. O viață de erou de roman politist. In: Buzenchi, Laurențiu (ed.): *Aviația clujeană*. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 152–163.

Țoca, Mircea

1983 *Clujul baroc*. Editura Dacia, Cluj-Napoca.

Tucă, Florian

1974 *Inscripții în piatră: itinerar eroic românesc (23 august–25 octombrie 1944)*. Editura Militară, [București.]

Tucă, Florian – Cociu, Mircea

1983 *Monumente ale anilor de luptă și de jertfă*. Editura Militară, București.

Tucă, Florian – Ucrain, Constantin

1978 *Locuri și monumente pașoptiste*. Editura Sport-Turism, București.

1988 *Locuri și monumente pașoptiste*. Editura Sport-Turism, București.

Vais, Gheorghe

2006 *Biblioteca Centrală Universitară Cluj 1906–1909*. Editura Alma Mater, Cluj-Napoca.

Vályi László (întocm.)

1941 *Kolozsvár kis uti kalauza*. [Kolozsvár.]

Varga Imre

1976 A II. Rákóczi Ferenc tiszteletére emelt kolozsvári diadalkapuról. *Vigilia* XLI. (10) 691–696.

Vásárhelyi Z. Emil

1942 Művészetében élő Kolozsvár. In: Makkai László – Vásárhelyi Z. Emil (ed.): *Kolozsvár. Egy magyar város ezer esztendeje*. Kolozsvár város kiadása, Kolozsvár, 50–78.

Vass József

1865 *Emléklapok Kolozsvár előkorából*. Stein János bizománya. Ny. Gámán Jánosnál, Kolozsvártt.

Vătășianu, Virgil

1959 *Istoria artei feudale în țările române I. Arta în perioada de dezvoltare a feudalismului*. Editura Academiei, București.

Vincze Zoltán

2003 *A kolozsvári Farkas utca. Művelődéstörténeti barangolás*. Stúdium Könyvkiadó, Kolozsvár.

2014 *A kolozsvári régészeti iskola a Pósta Béla-korszakban (1899–1919)*. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár.

V., Gh.

1936 Sfintirea troiței ridicată în amintirea lui Baba Novac. Dare de seamă asupra serbării. *Gazeta Ilustrată* V. (5–6) 77–79.

V. M.

1942 A két Apafi temetése. *Erdélyi Múzeum* XLVII. (4) 586–588.

Voigt Vilmos – Balogh Lajos

1973 *A népköltési (folklór) alkotások kritikai kiadásának szabályzata*. (Szerkesztési irányelvek, IV.) Akadémiai Kiadó, Budapest.

Weisz Attila

2018 B: A: 1.6.5.1. In: Lupescu Makó Mária (ed.): *Cluj – Kolozsvár – Klausenburg. Város-történeti tanulmányok / Studii de istorie urbană*. Erdélyi Múzeum-Egyesület, Kolozsvár, 163–171.

Indice de nume

Indicele conține numele personale care apar pe inscripții și în descrieri, cu excepția numelor autorilor citați. Acolo unde sursele au permis acest lucru, am completat prescurtările numelor. După numele personal, indic ocurența, numărul de ordine al textului.

- Abel, Ephraim – 710
 Ábrahám, Izsák – 379
 Abraham, Lazarné – 379
 Abrudan, Dumitru – 470
 Abrudan, Gheorghe – 513
 Abrudan, Traian – 614
 Abt, Antal – 971
 Achimaș, Andrei – 659
 Adler, Berthold – 379
 Adler Bertholdné – 379
 Adler, Lina – 371
 Adler, Samuel – 354
 Adorján, György – 441
 Adorjáni, Endre – 986
 Ady, Endre – 497, 580
 Aftenie, Radu – 721
 Ágai, Andor – 379
 Ágai Andorné – 379
 Agârbiceanu, Ion – 509, 558, 687, 757
 Agh, István (episcop) – 883
 Ajtai, K. Sándor – 971
 Ajtay, Mihály – 211
 Akesman, Johannes – 197
 Albach, Géza – 287, 297
 Albert, György – 906
 Albert, Ferencz – 241
 Albini, Septimiu – 364, 681, 969
 Albon, O. – 856
 Albu, Gavrilă (lui Petre) – 470
 Albu, Găvrilocea – 589
 Albu, Iacob – 359
 Albu, Iacob (lui Vasile) – 470
 Albu, Ioan (lui Samoila) – 470
 Albu, Ioan Ches. – 589
 Albu, Ioan Päv. – 589
 Albu, Ion – 996
 Albu, Pavel (lui Iacob) – 470
 Albu, Pavel Tentu – 589
 Albu, Petru – 589
 Albu, Simion (lui Paul) – 470
 Albu, Ștefan – 589
 Albu, Teodor Päv. – 589
 Albu, Teodor Poiat – 589
 Albu, Vasile – 513
 Albu, Vasile Fesoi – 589
 Alecsandri, Vasile – 358, 409
 Alexandru, Tiberiu – 666
 Alföldi, Antal – 246
 Almási, Gergely Mihály (episcop) – 883
 Alpár, Ignác – 319
 Altorjai, Bertalan Károly – 420
 Alvinczi, Gábor – 184
 Anania, Bartolomeu (mitropolit) – 668, 871, 1055
 Anca, Cornel – 406, 823
 Andreicut, Andrei – 1057
 Angelescu, Constantin – 398
 Anhauch, Dionisie – 454
 Antal (abate) – 1
 Antal, Dumitru – 390
 Antal, László – 1006
 Antonescu, M. – 856
 Apáczai Csere, János – 669, 707, 904, 1073
 Apafi, Mihály I (principe) – 437
 Apafi, Mihály al II-lea (principe) – 437
 Apafi Mihályné Bethlen, Kata (princesă) – 437
 Apafi Mihályné Bornemissza, Anna (princesă) – 437
 Apáthi, Péter – 484
 Apáthy, István – 345, 971
 Apor, István – 262, 396
 Apponyi, Albert (ministru) – 344
 Aracs, István – 351
 Aradi, Zsigmond – 257
 Aragon, Louis – 483
 Arany, János – 1017
 Aranyosrákosi Székely, Sándor (episcop) – 883
 Arboreanu, Ioan – 704–705
 Ardeleanu, Avram – 950
 Argay, György (episcop) – 615, 1006
 Argenti, Giovanni – 1083
 Arieșan, Valer – 662
 Árkosi Tegző, Benedek – 884
 Arnăut, Ioan – 709
 Áron, Móric – 379
 Áron Móricné – 379
 Árpád (conducător) – 213, 264, 309, 427, 1001
 Aslan, Ana – 882
 Aștelean, I. – 856
 Aștilean, Ioan Ceapa – 589

Aștileanu, Vasile – 452
Atilla/Attila (rege hun) – 999
Augusztinovics, Pál – 883
Ausch, Jenő – 379
Avornicului, Constantin – 950
Avram, Doru – 666
Avrămescu, Gheorghe V. – 704

B. A. – 109

B. A. – 114
B. H. W. – 40
Babeș, Victor – 676
Babits, Mihály – 497
Baciu, Alexandru – 589
Baciu, Cristian – 871
Baciu, Ion – 658–660
Băciut, Grigore – 659, 663
Baczi, István – 102
Baczeni Incze, Máté – 151, 484
Bácsi, Péter – 44
Bădiu, Nicolae – 666
Bădiu, Petru – 857
Bădosu, Haralamb – 950
Bagaméri, István – 441
Bagaméri, Margit – 242
Băgărean, Ioan (lui Andrei) – 470
Băgărean, Pavel (lui Gligor) – 470
Baghină, Camelia – 992
Bágyuj, Lajos – 261
Bajkai, Sándor – 453
Bajor, Andor – 655
Bakó, József – 845
Bakos, Györgyné – 420
Bălăceanu, Ioan – 950
Bălan, Nicolae (mitropolit) – 388
Balaș, I. – 856
Balázs, Ferenc – 884
Balázs, Mihály – 951
Bălcescu, Nicolae – 495, 547, 581, 719
Bálint, György – 441
Bálint, Mihály – 241
Bálint, Tibor – 910, 911
Bálint, Gábor – 727
Balint, I. – 856
Bálintit, Zsuzsanna – 181
Ballai, Zoltán Csaba – 470, 737, 831
Balló, Sándor – 484
Balogh, Arthur – 819
Balogh, Edgár – 917
Balogh, Imre – 964, 973
Balogh, Jolán – 17
Balogh, Judith – 828
Balogh, Károly – 828
Ban, Gh. Grigore – 359

Bán János – 420
Banciu, Ciprian – 992
Banciu, Maria – 839
Bănescu, Nicolae – 524
Bánffy, Anna Mária – 187
Bánffy, familie – 175
Bánffy, Dezső – 313
Bánffy, György – 187, 207, 210, 217, 270
Bánffy, József Jenő – 314
Bánffy, Miklós – 840
Bánffy, Terézia – 187
Bánffy, Zsuzsanna – 173
Banu, Ioan – 981
Bányai, Ferenc – 441
Bányai, Henczel Balázs – 64–66, 70–71
Bányai, Károly – 247
Bányai, László – 919
Bányai Ötvös, János – 52
Bărar, Ioan – 470
Barát (Műnich), Péter – 48, 63, 77
Barát, István – 32
Baráth, Béla – 485–486
Barbu, Adrian – 992
Barbu, Mihai – 584, 592, 676
Barbu, Patriciu – 364, 681, 969
Barbusse, Henri – 497
Barcian, Daniil Popovici – 364, 681, 969
Baritiu, George – 491, 545, 719
Barra, István – 884
Bârsan, Olimpia – 370, 409
Bârsan, Zaharia – 370, 405, 409
Barta, Ferenc – 379
Barta, Ferencné – 379
Barta, István – 988
Bartalis, János – 667
Bartha, Ignác – 420
Bartha, László – 835, 840
Bartha Lászlóné Stróbl, Zsófia – 835, 840
Bartha, Miklós – 1028
Barthali, József – 845
Barthos, Ferencz – 241
Basta, Giorgio – 88
Báthai, B. György – 484
Báthori, Gábor – 241
Báthory, András (principe) – 131
Báthory, Gábor (principe) – 95, 131
Báthory, István (principe) – 117, 131, 209, 262,
317, 382, 385, 653, 814, 854, 927, 1098
Báthory, Kristóf (principe) – 55, 56, 59, 131
Báthory, Zsigmond (principe) – 131
Batthyány, Lajos (prim-ministru) – 1051
Bărsăuanu, Alexandru – 359
Băsești, Gheorghe Pop de – 364, 580, 681, 969
Basilius, István – 884

- Bătrâneau, Alexandru – 744
 Bauch, Ernőné – 420
 Baumgarten, Johannes/János – 134–136
 Baumgarten, Sándor – 332
 Becichi, Vasile – 359
 Begreczi, Bálint – 90
 Beitsch, Gáspár – 102
 Béla I al Ungariei (rege) – 209
 Béli, Ákos – 287, 297
 Beldiman, Cristian – 1057
 Belgiojoso, János Jakab – 87, 88
 Belky János – 272
 Bell, Michael – 235
 Belle, Lajos (fiul) – 414, 845, 912
 Béltéki, Gergely – 43
 Bem, József – 295
 Bena, Augustin – 510
 Bencze, Anna – 883
 Benczédi, Gergely – 883
 Benczédi, Pál – 884
 Benczédi, Sándor (senior) – 449, 562
 Bender, Alexandru – 460
 Benedek, Alexandru – 460
 Benedek, Árpád – 351, 752
 Benkő, Elek – 241
 Benkő, Emő/Emőke – 1013, 1017, 1019, 1069
 Benkő, Hajnalka Eszter – 1013, 1015–1017, 1030, 1032–1033
 Benkő, Mihály (canonic, rector) – 178, 1084
 Benkő, Mihály – 407–408
 Benkő Szász, Mócsi – 252
 Bercheș, Vasile – 589
 Berde, Áron – 819, 943
 Berde, Áron (episcop) – 883
 Berde, Mózes/Mózsa – 308, 883
 Berezcki, Ladislau – 359
 Beregszaszy, Ștefan – 893
 Berek, Lajos – 867, 1002
 Bergel, Erich – 693
 Berger, Árpád – 460
 Berger, Dezső – 379
 Berger, Dezsőné – 379
 Berger, László – 845
 Bergner, Mór – 379
 Berindei, Ilie – 360, 673
 Berki, József – 241
 Berkovits, Emanuel – 460
 Berkovits, Martin – 454–455
 Bernárd, pictorul – 15
 Bernát, Lajos – 379
 Bertalan, János – 186
 Bertha, Mihály – 281, 284, 346
 Berzeviczy, Albert (ministru) – 332
 Bessenyei, Éva – 828
 Bessenyei, Ferenc – 828
 Beszterczei, György – 38
 Beth, Ábrahám – 379
 Bethlen, Ádám – 173
 Bethlen, Gábor (principe) – 98, 101, 117, 453, 966, 1049
 Bethlen Györgyné – 420
 Bethlen, Kata (principesă) – 437
 Bethlen, Kata (scriitor) – 725
 Bianu, Petre – 823
 Bibó, László – 1006
 Bica, Anania – 462
 Biji, N. – 856
 Bikfalvy, familie – 420
 Bilașcu, Gheorghe – 368, 724
 Binderin, Elisabeta – 194
 Birăescu, Nicolae – 406, 823
 Biró, Andor – 379
 Biró Andorné – 379
 Biró, Béla – 292
 Biró, Géza – 379
 Biró, Gézáné – 379
 Biró, János – 158, 163, 299
 Biró, Mózes – 618, 752
 Bíró, Vencel – 819
 Blaga, Lucian – 544, 560, 619–620, 634, 682, 799, 858
 Blaskó, János – 1027–1028
 Blau, Alexandru – 460
 Blejan, Ioan – 470
 Bloz, István – 238
 Blum, Zsigmond – 379
 Bob, Ioan / Babb, János (episcop) – 199, 452, 565, 780
 Boboș, Gheorghe – 839
 Bocatius, János – 87–89
 Bocșan, Ioan-Stelian – 659
 Bocșan, Nicolae – 881, 891
 Bocskai, György – 87
 Bocskai, István (principe) – 86–89, 336, 807, 862, 867, 924, 1021, 1048, 1092
 Bocskay, Vince – 870, 892, 1012
 Bodea, Ioan – 359
 Bodó, Levente – 1045
 Bodor, András – 883
 Bodrogi, János – 845
 Bodzásy, Antal – 241
 Boeriu, Ion V. – 772
 Boca, Ilarie – 816
 Bogáti Fazakas, Miklós – 883
 Bogdan, Catul – 389
 Bogdan, Nicolae – 390
 Bogner, Imre – 41, 96
 Bohățiel, Alesandru – 362

Boița, Luchian – 589
Bojiță, Marius – 658–659, 662
Bolliac, Cezar – 547
Bolocan, Ion – 1053
Bologa, Iacob – 545
Bolyai, Farkas – 323
Bolyai, János – 323, 474, 675, 879–880
Borbe, Liviu – 776
Borbély, István (director de școală) – 883
Borbély, István (martir) – 470, 735, 831
Borbély, Samu – 884
Borbereky, János – 153
Bornemisa, Sebastian – 390
Bornemissza, Anna (princesă) – 437
Bornemissza, Borbára – 188, 230
Boros, Bernát – 460
Boros, György (episcop) – 883
Bors, Albert – 239
Bors, Mihály – 883
Borș, Grigore – 470, 737, 831
Borsai, Ferenc – 484
Borsodi-Bindász Dezső – 424–425
Borsos, Géza – 1025
Borz, Aurel – 992
Borza, Alexandru – 404, 534, 603, 658
Borza, Dumitru – 462
Borza, Gavril Costan – 589
Borza, Gavril Lan – 589
Borza, Ioan – 589
Borza, Ioan (Feleac) – 470
Borza, Ioan (șef de stație) – 981
Borza, Petruv – 589
Borza, Simion – 589
Borza, Vasile – 589
Borza, Zenovie – 462
Borza, Dorin – 663
Boschán, Géza – 379
Boskovits, Emeric – 460
Botez, Mihai – 660
Botiș, Ioan – 871
Botiș, Mariana – 871
Boțoc, Ioan Cica – 589
Boțoc, Vasile Lep. – 589
Böhm, Károly – 934
Bölöni, Árpád – 414, 845, 912
Bölöni Farkas, Sándor – 819, 884
Bölöny Józsefné – 303, 934
Bözödi, György – 884
Brad, Traian – 846, 902
Brandt, József – 313–314, 342–343, 971
Branșa, Gheorghe – 816
Branisce, Valer – 364
Brassai, Sámuel – 307, 819, 883, 971
Brașoveanu, Ioan – 992

Brătianu, Eliza – 403, 958
Brătianu, Gheorghe I. – 750
Brătuianu, Constantin – 823
Brazza, Hector – 120–121, 123
Brecher, Meir – 454
Bretter, Irén – 379
Bréda, Ferenc – 241
Bréda, Ferenc/François – 905
Bredicean, Coriolan – 364
Brediceanu, Tiberiu – 409, 567
Breiber, László – 55
Breiner, Béla – 479
Bretan Le Bovit, Judit – 914–915, 967
Bretan, Miklós/Nicolae – 914–915, 967
Bria, Iacob (lui Iacob) – 470
Brief, Dávid – 608
Brogyányi, Jenő – 828
Bucilă, Ștefan – 683
Bucur, Anne-Marie – 1057
Bucur, Gheorghe – 816
Bucur, Marin – 1057
Bucz, Sámuel – 246
Buda, Ioan – 470
Budai, Tamás – 55, 77
Bulbuk, Emanuel – 290
Bulyovszky Gyuláné Szilágyi, Lilla – 328
Bulcsesdi, Sára – 127
Bunea, Augustin – 364
Burchleim – 88
Burzo, Emil – 1058
Buteanu, frații – 545
Buteanu, Ioan – 756
Butunoiu, Marius – 595
Butură, Valeriu – 777
Butyka, András – 241
Butyka, Ferencz (senior) – 241
Butyka, István – 241
Buzogány, Áron – 884
Büchler, Dezső – 379
Bükkös, István – 961

C. K. – 76
C. K. D. – 73, 201
Călbăș, Alexandru – 589
Călugăreanu, Dimitrie – 522
Căluțu, Marcian – 406, 823
Cantacuzino, Sabina – 403, 958
Cantemir, Dimitrie – 597
Capecius, Ferdinandus – 1083
Căprariu, Alexandru – 751
Căpușan, Alexandru Andrei – 589
Căpușan, Ioan – 950
Căpușan, Ioniuscă – 589
Căpușan, Iuliu – 659

- Căpușan, Iuliu – 660
 Căpușan, Teodor – 513
 Caragea, Boris – 515
 Caragiale, Ion Luca – 487, 497, 564, 580, 644
 Carmilly Weinberger, Moshe (rabin-șef) – 711
 Carolina Augusta de Wittelsbach (împărăteasă)
 – 207, 222, 298
 Carol al II-lea al României (rege) – 375, 388, 394–
 395, 398, 402–404, 957–958, 980
 Carol al VI-lea de Habsburg (împărat) – 147, 179
 Cenan, Cornel – 513
 Cenan, Ioan – 359
 Cenan, V. – 856
 Cerghizan, Bogdan – 823
 Chendea, Grigore – 992
 Chertes, Ioan – 470
 Chetan, Ioan – 513
 Chezán, Ioan – 831
 Chiorean, Alexandru – 589
 Chiorean, Nicolae – 992
 Chiorean, Pavel – 589
 Chira, Ioan – 470, 737, 831
 Chiricuță, Ion – 889
 Chirilă, Ioan – 1004
 Chirilă, Lazăr – 390
 Chiș, Dorel – 630
 Ciloan, Vasile – 470
 Cîmpeanu, Iosif – 513
 Cîmpian, A. – 856
 Cioara, Vasile – 589
 Cioara, Vasile (lui Vasile) – 470
 Cioara, Viorel – 470, 735, 831
 Cioara, Sofronie – 825
 Ciobanu, Mihai – 816
 Ciolan, Antonin – 693
 Cioncan, Maria – 893
 Ciorcilă, Horea – 666
 Ciorteá, Emil – 470, 734, 831
 Citrom, Benjámín – 379
 Citrom Benjámínné – 379
 Ciuce, Constantin – 659
 Ciurchea, Marius – 666
 Ciursă, Ioan – 992
 Clejan, Augustin – 950
 Clejan, Lenuta Margareta – 950
 Cloșca – 587
 Clyn, Johannes – 16
 Cocan, Eugen – 992
 Cociș, Gheorghe – 359
 Cociș, Simion – 359
 Cojocarú, Eugen – 950
 Cojocnean, Ioan – 589
 Cojocnean, Vasile – 589
 Colan, Nicolaie (mitropolit) – 513
 Colbazi, Emil – 406, 823
 Colceriu, Roman – 777
 Comănar, Gheorghe – 844
 Comșa, Dimitrie – 364, 681, 969
 Condor, Gavrilă (lui Gavrilă) – 470
 Confucius – 997
 Conrád, Ottó – 379
 Constantinescu, Mircea – 666
 Constantinescu, Victor Romulus – 822
 Conțiu, Iosif – 589
 Copândeán, Alexandru – 666
 Corhan, Mircea – 992
 Coroianu, Iuliu – 364, 681, 969
 Corujan, Ioan – 359
 Coșbuc, George – 497, 504, 539, 580, 584, 758
 Costache, Teodor – 981
 Costin, Gavril – 589
 Costin, Vasile – 470
 Cotae, Nicolae – 992
 Cozma, Dumitru – 729–730, 969
 Cozma, Liviu – 839
 Cozma, V. – 856
 Creangă, Ion – 761–762
 Creț, Aurel – 666
 Crețu, Emil – 755, 758, 782
 Cristea, Lucian – 950
 Cristea, Miron (patriarh) – 388
 Cristea, Vasile – 899
 Cristinel, Georges – 389, 980
 Crișan – 587
 Crișan, Alexandru – 596
 Crișan, Ioan – 513
 Crișan, Iosif – 364
 Cristea, Gheorghe – 666
 Cristea, Ionel Vasile – 981
 Cristea, Nicolae – 364, 681, 969
 Cristurean, Rodica – 735, 831
 Cucerzan, Constantin – 462
 Cucu, Bujor – 844
 Cucu, D. I. – 799
 Cuibus, Petru – 462
 Cuibus, Valentin – 823
 Culda, Dora – 950
 Cupcea, Salvator – 661
 Curea, Elena – 659, 662
 Curea, Laurențiu – 390
 Curea, Simion – 950, 992
 Cuțitar, Pavel – 470
 Cuza, Alexandru Ioan (principe) – 718, 771, 1080
 Czégheeni, Géza – 845
 Czeller, Lajos – 556
 Czilli, László – 935
 Czirják, Árpád – 847
 Czitrom, Aladár – 454

Czódik, Eugen / Czodik, Jenő – 379, 454

Csaba (print hun) – 1000

Csaholczi Pap, János – 484

Csáky, Albin – 287

Csáky, Zsigmond – 265

Csanádi, Pál (episcop) – 105, 883

Cseh, András – 261

Cseh, Zoltán – 845

Csengeri K., István – 484

Csengeri K., P. Péter – 484

Csépei Sidó, Ferenc – 484

Csepregi Turkovics, Mihály – 484

Cserei, Elek – 189

Cserei, Ferenc – 189

Cserei, József – 311–312

Cserei, Rozália – 189

Csernovics, Franciscus – 1084

Csete, Stephanus – 1084

Csetri, Elek – 819

Csiby, Károly – 961

Csiha, Kálmán (episcop) – 1029

Csíki, Mihály – 248

Csíkszentkirályi Bors, Mihály – 239

Csiky, Károly – 241

Csíky, Sándor (fiul) – 241

Csíky, Sándor (senior) – 241

Csíky, Viktor – 971

Csiszár, Sámuel – 484

Csordás, Dániel – 241

Csőgör, Lajos – 916

Csulak, Lenke – 845

Csulak, Teréz – 845

Csűrös, István – 819

Daianu, Ilie – 564

Daicovicu, Constantin – 537, 605

Dálnoki Nagy, Lőrinc – 884

Dálnoki Nagy, Mihály – 883

Damian, Ioan – 951

Damian, M. – 856

Damian, R. – 856

Damian, Tereza – 992

Dan, Liviu – 406, 823

Dan, Partenie – 406, 823

Dáne, József – 246

Dani, Márton – 802

Dani, Péter – 1006

Dániel Eleménné – 420

Daniel, Gábor – 305

Daniel, János – 229

Daniel, Polixéna – 170

Daniel, Zsófia – 181

Daniello, Leon – 621

Darvas, Simon – 379

Darvas Simonné – 379

Dascăl, I. – 856

Dăscălescu, Nicolae I. – 705

Daumen, Petrus – 79, 1036

Dávid, Ferenc (fondator biserică, episcop) – 263,
484, 643, 883, 960, 1063

Dávid, Lajos – 379

Dávid, Lajosné – 379

Dávid, Sándor – 861

Dávid, Sámuel – 190

Davida, Leó – 272, 319

Deak, Edmund – 454

Deák, Ferenc (politician) – 324

Deák, Ferenc (preot) – 973

Deáki Filep, József (episcop) – 484

Deáki Filep, Pál – 484

Deáki Filep, Sámuel – 484, 819

Debreczeni, Balázs – 346

Debreczeni, László – 618, 1027

Debreczeni, Márton – 346

Decebal (rege dac) – 367, 542, 1053

Demian, Anastasie – 389

Demjén, Miklós – 964, 973

Dénes, Eszter – 273

Densușianu, Ovid – 497

Déri, Desideriu – 454

Deutsch, Dániel – 379

Deutsch, Ferenc – 379

Deutsch Ferencné – 379

Deutsch, Ignác – 379

Deutsch, Iosif – 454

Deutsch Iosifné/Józsefné – 454

Deutsch, Lipót – 379

Deutsch Lipótné – 379

Dévényi, M. – 454

Deviam, Simion – 589

Dézsí, István – 484

Diaconu, Dorin Octavian – 950

Diamant, Izsó – 379

Diamant Izsóné – 379

Diculescu, Constantin C. – 505

Dicsőfy, Béla – 313

Diedrich, Georg – 884

Dietterich, Vilmos – 172

Dima, Gheorghe – 481, 716, 907

Dimitriu, Alexandru – 389

Dimitriu, N. – 370

Dimitriu-Bârlad, Ion C. – 360

Diószegi, Mihály – 157

Ditrói, Anca – 1064

Ditrói, Ervin – 1064

Ditrói, Tamás – 1064

Dârjan, Ambrosie – 359

Dârjan, Traian – 359, 482, 841, 947–948

- Dirjan, N. – 856
 Divinyi, Pál – 484
 Dobner, Stephanus – 1084
 Dobos, Béla – 802
 Dobri, János – 684
 Doby, Sándor – 414, 845, 912
 Dóczy, András – 1041
 Doghi, Anton – 359
 Domşa, Alexandru – 829
 Dordea, Nicolae – 389
 Dorofteiu, Mircea – 660
 Doroga, Olga – 663
 Doşan, Ioan – 777
 Drăgan, M. – 856
 Drăganu, Nicolae – 398, 532, 773
 Drăgoiu, Ioan – 660
 Dragomir, Alexandru – 390
 Drăguşin, Doru – 998
 Dsida, Jenő – 420, 878, 1079
 Dubău, Ilie – 359
 Dudaş, Mitras – 666
 Duică, George Bogdan – 390, 528
 Dula, Matei – 364
 Dulca, Ilie – 359
 Duma, Dezideriu – 659–660, 663
 Dumitraşcu, Nicu – 1057
 Dumitriu, Vasile – 521
 Dumitru, Alexandru – 663
 Dunca, Eugen – 406, 823
 Duţu, Alexandru – 952
 Égerházi, László – 999–1001
 Egyedi, Imre – 470, 735, 831
 Ehrenfeld, Albert – 454
 Einstein, Albert – 817
 Eisler, Matitjahu/Mátyás (rabin-şef) – 379, 711
 Elaş, Doina – 574
 Elisabeta de Wittelsbach (regină) – 258, 300, 303, 391, 869, 934
 Emerich, Andrei – 454
 Emese (principesă) – 1039
 Eminescu, Mihai – 373–374, 494, 497, 591, 717, 767, 772, 782, 788
 Emmerich, Endre – 379
 Enescu, Manole – 406, 823
 Engel, Gábor – 313–314
 Engel, József – 819
 Engelshaus, Károly – 179
 Entz, Géza – 971
 Enyedi, György (episcop) – 883
 Epure, Eugen – 816
 Erchedi, T. – 856
 Eötvös, András – 86
 Eötvös, Ágoston György – 92
 Erdélyi Indali, Péter – 316
 Erdélyi, Pál – 344–345
 Erdődi, Egon – 454
 Erdős, Ladislau – 455
 Eremia, Nicolae – 462
 Eremia, Tiberiu – 389
 Erős Aladárné – 379
 Erős, Ludovic – 454
 Esterházy, Dénes – 233–234
 Esterházy, Kálmán – 258
 Fabian, F. – 856
 Fábrián, Ferenc – 802, 961
 Fábrián, Jóska – 951
 Fabini, Wilhelm – 826
 Fabinyi, Rudolf – 971, 1068
 Fabó, Imre – 1043
 Fadrusz, János – 293, 317, 553, 922, 926
 Fanfonius, Hieronymus – 1083
 Fanior, Ştefan – 364
 Faragó, József – 819
 Faragó, Pál – 852
 Fărcaş, Alexandru – 823
 Farkas, Andrei (Öcsi) – 851
 Farkas, Ádám – 1099
 Farkas, Ernő/Ernest – 379, 460
 Farkas, Gyula – 345, 848, 971
 Farkas, Hermann (Herman) – 454–455
 Farkas, István – 602
 Farkas, Iván – 828
 Farkas, Jakab – 379
 Farkas Jakabné – 379
 Farkas Jánosné – 472
 Farkas, József – 379
 Farkas, Lajos (rector) – 819, 971
 Farkas, Lajos – 379
 Farkas Lajosné – 379
 Farkas, Sándor (fiul) – 414, 845, 912
 Farkasné Mann, Lea (Buba) – 851
 Farkas, Mózes – 379
 Farkas N. Józsefné – 379
 Farkas, Rea – 379
 Farkas, Samu – 379
 Făgădaru, Nicolae – 462
 Făt, Ilie Sandor – 589
 Fazakas, Gyula – 845
 Fechete, Vasile – 359
 Fejér, Manó – 259
 Fejér, Márton – 884
 Fejérvári, Sámuel – 884
 Fekete, Gábor – 305
 Fekete, Károly – 267
 Felecan, Gavriila (lui Dura) – 470
 Felecan, Ioan (lui Dura) – 470

- Felecan, Pavel – 589
 Felvinczi, György – 884
 Feneșan, Gheorghe – 470
 Feneșan, Ioan Pucu – 589
 Feneșan, Iosif – 589
 Feneșan, Iosupică – 589
 Feneșan, Vasil Pucu – 589
 Fenescher, Mihály – 102
 Fenichel, Mór – 379
 Ferber, Miklós – 828
 Ferdinand de Habsburg-Este (marele arhiduce) – 228
 Ferdinand I de Habsburg (rege) – 87
 Ferdinand I al României (rege) – 318, 388, 821, 842
 Ferencz, József (episcop) – 305, 883
 Ferenczi, Antal – 27, 59
 Ferenczi, Károly – 153
 Ferenczi, Sándor – 884
 Ferrari, Ettore – 356, 366–367, 519, 583, 820, 890
 Feurdean, S. – 856
 Feurdean, Vasile (lui Nicolae) – 470
 Fischer, Kálmán – 379
 Fischer Kálmánné – 379
 Fischer, Lajos – 379
 Fischer Lajosné – 379
 Ficior, Alexandru – 359
 Filep, Margit – 741
 Filep, Zsófi – 100
 Filip, R. – 856
 Filstich, Lőrinc – 78, 96, 106
 Filstich, Péter – 81, 94
 Finály, Henrik – 819, 971
 Finkler, Samu – 354
 Finkler Samuné Grün, Mária – 354
 Finta, Gábor – 242
 Fischman, Shraga Feivish – 710
 Fisher, Coloman – 663
 Fitter, Adamus – 1084
 Fleischer, Sándor – 379
 Fleschin, Petru – 462
 Flohr, József/Iosif – 379, 460
 Flóra-Orosz Ecaterina/Katalin – 1102
 Florea, Aurelia – 1057
 Florea, Ioan – 589
 Florian, Andrei – 762
 Florian, Gavrilă (lui Ioan) – 470
 Florian, Pop – 857
 Flórián, Antal – 246
 Fluieraș, Costan (lui Iosif) – 470
 Fluieraș, Gavrilă (lui Iosif) – 470
 Fluieraș, Gheorghe (lui Iosif) – 470
 Fluieraș, Ioan – 470
 Fluieraș, Ștefan (lui Gheorghe) – 470
 Fodor, Alexandru – 455
 Fodor József – 379
 Fodor, Octavian – 599, 601, 658
 Forgách, Simon – 131
 Francisc I de Habsburg-Lorena (împărat) – 179, 207, 210, 217, 219, 222, 298
 Francisc Iosif I (împărat și rege) – 258, 269, 270–272, 276, 287, 296, 306, 313, 318–319, 331–332, 344, 352, 417, 1091
 Francken, Christian – 884
 Frâncu, Amos – 364, 695
 Frandș, Ioan – 950
 Frankendorff, Leopold – 174
 Freedmann, Eugen – 379
 Freedmann, Max – 379
 Frenkel, Mór – 379
 Frenzel, Marx – 383
 Freu, Ludovic – 460
 Fried, Lipót – 379
 Frieder, Mór – 379
 Frieder Mórné – 379
 Friedmann, B. – 379
 Friedmann, Izsák – 379
 Frimu, Ion Costache – 497
 Frits, Albert – 460
 Fuchs, Sándor – 379
 Fuksz, Sándor – 976
 Fulicea, Virgil – 490, 575, 590, 599, 603, 739, 766, 801, 1103
 Fülöp, István – 436
 Füsslberger, Hermine – 847
 G. M. L. – 115–116
 Gaál, Gábor – 569
 Gabor, A. – 856
 Gabor, D. Ioan – 359
 Gabor, I. – 856
 Gaga, Victor – 811
 Gaiser, Antal – 246
 Gál, Kelemen – 305, 883
 Gállfy, Mózes – 884
 Gálfi, Lőrinc – 884
 Gáll, Andreas – 1084
 Gállfy, Zsigmond – 883
 Gálter, Mária – 420
 Gan, Vasile – 390
 Gancz, Matilda – 458
 Gane, Titu – 660
 Ganz, Andrei – 454
 Gârda, Alexandru – 470
 Gârda, Petre – 470
 Gârdea, Alexandru – 470
 Gasner, Ambrus – 102
 Gavrea, Aurel – 666

- Gävrilă, Emil – 364
 Gävrilă, Ioan – 661
 Gävrilă, Ioan (pictor) – 513
 Gedő, József – 883
 Geiszt, Jenő – 379
 Geiszt Jenőné – 379
 Gejza, József – 884
 Gelei, József – 884
 Geleji Katona, István (episcop) – 453
 Gelu (voievod) – 604
 Genersich, Antal – 272, 434, 819, 874, 971
 Geng, Matild – 420
 Georgescu, Alexandru – 776
 de Gerando, Antonina – 419
 Gergely, István – 669, 707, 814, 819, 837
 Gergely, Ștefan – 454
 Gergely, Zoltán – 874, 935, 988, 1006, 1014, 1023, 1063, 1087, 1093
 Gerghel, Ilie – 359
 Gerstenbrein, Arthur – 348
 Gerstenbrein, Toma – 389
 Gévált, János – 951
 Gevürz, Emilia – 460
 Gheorghită, Rodin – 893
 Gheorghiu Dej, Gheorghe – 475–476
 Gherasim, Domide – 364, 681, 969
 Gherman, Vasile – 470
 Ghibu, Onisifor – 749, 778, 1076
 Ghilezan, Nicolae – 659
 Ghiran, Viorel – 660
 Ghișa, Eugen V. – 899
 Ghițe, Sorin – 666
 Gidófalvi, Cs. János – 484
 Gidofalvy, István – 1035
 Giergl, Kálmán – 313, 344
 Gitschner, Ádám – 484
 Giurgiu, Ionel Aurel – 950
 Giurgiu, Mircea – 589
 Giurgiu, Vasile – 470
 de Gladis, Fabian Johannes – 161
 Glasner, Akkiba (rabin-șef) – 354, 379, 710
 Glasner, Avraham – 710
 Glasner, Juda Tzvi – 710
 Glasner, Moshe Shmuel – 379, 710
 Gliga, V. – 856
 Gligore, Viorel – 1005
 Glück, Adolf – 379
 Glück, Andor – 379
 Glück, Fülöp – 379
 Gocan, Eugen – 620, 787, 900
 Gocan, I. – 856
 Goga, Octavian – 563, 754–755, 786
 Goga, Pavel (lui Costan) – 470
 Goia, Ion – 488
 Goldberger, Fülöp – 379
 Goldberger, Fülöpné – 379
 Goldberger, Rizuska – 379
 Goldenberg, Lajos – 379
 Goldstein, Ludovic – 454
 Goldstein, Peretz – 792–793
 Gombos, Aladár – 455
 Gombos, József – 241
 Gombos, Márton – 906
 Gombos, Mihály (fiul) – 241
 Gombos, Zsuzsánna – 241
 Gonosz, Dezső – 414, 845, 912
 Gorkij, Makszim – 467, 518
 Gödri-Oláh, János – 1006
 Görgei, Artúr (general, ministru) – 429
 Görgei, Emericus – 1084
 Gots, Anton – 847, 1020
 Graffius, Gáspár (senior) – 484
 Graffius, Gáspár (fiul) – 484
 Grätz, Emeric – 454
 Gregotsch, Leonhard – 847
 Greil, Franz – 847
 Grigorescu, Mircea – 659
 Grigoriu, Cristea – 660
 Grois, Gusztáv – 246
 Grois, Nándor – 246
 Groiss, Josef – 666
 Groisz, Gusztáv – 971
 Grosz, Frigyes – 354
 Grósz, Mátyás – 315
 Gruber, Serena – 354
 Gruitã, Dan – 666
 Gruitã, Victor – 462
 Grün, Lázár – 371
 Grün Lázárné Adler, Lina – 371
 Grün, Mária – 354
 Grün, Menyhért – 379
 Grünfeld, Alexandru – 454
 Grünfeld, Ludovic – 455
 Grünwald, Géza – 460
 Guia, I. – 856
 Gurchianu, Aurel – 768
 Gurzãu, Ioan – 950
 Gurzo, Grigore – 359
 Gutfried, Adolf – 379
 Gutfried Adolfné – 379
 Gutt, Johann – 194
 Guttman, Ana-Maria – 950
 Guttman, Mihály – 1095
 Gvárdásoni, József – 246
 Gyallay-Pap, Domokos – 884
 Gyárfás Dezideriu – 460
 Gyárfás, Marie – 354

Gyarmathy Zsigáné Hory, Etelka – 357
Gyergyai, Árpád (senior) – 884
Gyergyai, Árpád (fiul) – 884
Gyöngyösi Kiséri, András – 484
Györffi, Ferenc – 177
Györffy, Rozália – 883
Györfi, Lajos – 924
György, cioplitor în piatră – 453
György, Benedek – 712
György, Lajos – 819
Gyulaffy, László – 150, 233
Gyulai, Ferenc – 256, 974
Gyulai, József (conte) – 188
Gyulai, József – 327
Gyulai, Sámuel – 188
Gyulai Sámuelné Bornemissza, Borbára – 230
Gyulai, Zoltán – 884
Gyurkócza, Aranka – 1006

H. – 31

Haiduc, Ionel – 677
Haja, Ștefan (lui Ilie) – 470
Hajnal, János – 802
Hajnal, Lajos (episcop) – 246
Hajós, János – 884
Hălălău, Ioan – 589
Halász Jakabné – 420
Halász, Pál – 379
Hámos, László – 828
Haller, Anna – 181
Haller, János – 181
Haller, Károly – 300, 971
Haller, Katalin – 265
Haller, Zsuzsanna – 180
Hamburg, József – 379
Hammel, Anna – 214
Han, Oscar – 373–374
Hanu, Vasile – 823
Hărdău, Mihail – 823
Haret, Spiru – 798
Hargitay, Bertalan – 379
Hargitay, Bertalan – 828
Hargitay Bertalané – 828
Harmath, Tivadar – 420
Hartman, Márton – 484
Hartmann, Antal – 203, 304
Hartmann, Ștefan – 460
Hasdeu, Bogdan Petriceicu – 580, 1003
Hatházi, Ferencz – 241
Hațieganu, Emil – 529, 695
Hațieganu, Iuliu – 350, 400, 531, 554, 575, 600,
658, 660, 664, 678, 885, 1004, 1074
Hațieganu, Iulius Marius (Tuțu) – 400, 1004
Hauszmann, Alajos – 272

Havadi, Ernő István – 441
Hável, Krisztina – 420
Hecht, Adolf – 354
Hegedüs, József – 961
Hegedüs, Sámuel – 484
Hegedüs, József – 802
Heigel, József – 259
Heller, Gézáné – 379
Heller, József – 379
Heller, Mór – 379
Heller, Samu – 379
Heller Samuné – 379
Heller, Sámuel – 354
Heller, Iosif – 454
Heller Iosifné/Józsefné – 454
Hellmann, Ferenc – 379
Hellmann, Jenő – 379
Heltai, Gáspár – 484
Heltai, Gáspár (jude regal) – 86
Henczenberger, János – 222, 298
Henter, Ádám – 214
Henzt, Silviu – 992
Henzler, Benedek – 102
Herbák, János – 550
Herczegh, Zsigmond – 332
Herepei, Gergely (senior) – 472, 484
Herepei, Gergely (fiul) – 484
Herepei, János – 638
Herepei, Károly – 472, 484
Herepei, László – 484
Herineanu, Teofil (episcop) – 513, 612, 614
Herman (Hermann), András – 102, 111
Herman, Iacob – 460
Hermann, Ottó – 1008
Hermann, Rudolf – 454
Hermann, Rudolfné – 454
Herrmann, Samuel – 235
Hertell, Endres – 82
Hertz, Adalbert – 398
Hertz, Ferdinand – 455
Heves, Vilmos/Viliam – 379, 460
Hevesi Vilmosné Bretter, Irén – 379
Hirsch, Adolf – 379
Hirsch Adolfné – 379
Hirsch, Alexandru – 455
Hirsch, Hugó – 420
Hirsch, Wilhelm – 454
Hirschler, József – 380, 422
Hirt, Margit – 420
Hoandră, Ioan – 470
Hochmann, Jakob – 354
Hodor, Victor – 406, 823
Hodos, Gyula – 802
Hodoș, Iosif – 756

- Hodrea, Aurel – 462
 Hodrea, Ioan – 470
 Hodrea, Vasile – 589
 Hoffmann, Izidor/Isidor – 379, 460
 Hoffmann Izidorné – 379
 Hoor, Károly – 313–314
 Horațiu, Alexandru – 513
 Horea – 516, 587, 781
 Horthy, Miklós (regent) – 412, 421, 428, 438
 Horvát, Antal – 379
 Horváth, Andreas – 1084
 Horváth, István – 895
 Horváth Jánosné – 420
 Horváth, Márton – 134–136
 Horváth Ödönné Rhédey, Johanna – 284
 Hory, Béla – 282
 Hory, Etelka – 357
 Hossu, Iuliu (episcop/cardinal) – 452, 743, 1056
 Hossu Longin, Alexandru – 364
 Hossu Longin, Francisc – 364
 Hossu, Teodor – 950
 Hui, P. – 856
 Hulpoi, I. – 856
 Hun/Hunor – 424, 1013, 1017
 Hunyadi (Corvin), Mátyás/Matia (rege) – 10, 28, 87, 276, 317, 382, 453, 653, 717, 835, 922, 926–927, 1038
 Hunyadi, Demeter (episcop) – 883
 Hunyadi, János/lancu (regent) – 28, 276, 717, 1070
 Hunyadi, József – 296
 Hunyadi, László – 976
 Hurezeanu, Ioan – 992
 Huszár, Adolf – 256, 974
 Huszár, Ferenc – 195
- I. P.** – 73
 Iacobovici, Iacob – 392, 523, 658, 660
 Ianchiș, Gheorghe – 683
 Iancu, Avram – 360, 545, 547, 577–578, 630, 633, 649, 673, 825, 838, 855
 Iancu, Axente – 661
 Ielciu, Dan – 950
 Ifțenie, Grigore – 589
 Ignat, Vasile (lui Vasile) – 470
 Iisus Christos / Jézus Krisztus – 14, 94, 97, 145, 150, 159, 169, 183, 200, 208, 209, 229, 259, 265, 420, 437, 480, 656, 668, 725, 831, 854
 Íjgyártó, János – 49
 Ilea, Emil Viorel – 950
 Ilea, George – 364
 Ilea, Ioan – 816
 Ilia, István – 9
 Iliescu, Cecilia – 666
- Ilyés, József – 441
 Illyés, Antal – 1035
 Imre, Alexandru – 359
 Imre cel Sfânt al Ungariei (print)– 1040, 1046
 Imre, Sándor – 971
 Imreh, István – 819
 Inclezan, Ioan – 734
 Incze, Mihály – 484
 Incze, Sámuel (senior) – 484
 Incze, Sámuel (fiul) – 484
 Indali, Gyula – 316
 Ioan, Constantin G. – 545
 Ionescu, Nicu George – 658
 Ionita, Ion – 776
 Iorga, Nicolae – 317, 382, 653, 770, 926
 Irimescu, Ion – 487, 605, 693
 Irimie, Alexandru – 889, 1074
 Irod (rege) – 150
 Isac, Aurel – 364, 580
 Isac, Emil – 497
 István cel Sfânt al Ungariei (rege) – 117, 150, 1002, 1041
 Iștoc, Ionel – 1067
 Iuno (zeiță) – 89
 Ivan, Nicolae (episcop) – 387, 390, 1054
 Ivașcu, I. I. – 384, 404
 Izabella de Jagelló (regina) – 33–35
 Izrael, Józsefné – 379
 Izrael, Mózes – 379
 Izrael Mózesné – 379
 Izsák, Johanna – 460
- J. B.** – 18
J. Z. – 45
 Jakab, Antal (episcop) – 1026
 Jakab, Elek – 10, 95, 819, 884
 Jakab, Ernő – 950
 Jakab, Ferencz – 242
 Jakab, Géza – 884
 Jakab, György – 733
 Jakab, István – 441
 Jakab, József – 241
 Jakab, Károly – 441
 Jakó, Zsigmond – 819
 Jakobi, Áron – 379
 Jakobi, József – 379
 Jakobi, Kálmán – 379
 Jacoby, Emil – 460
 Jancsó, György – 344–345, 971
 Janka, Vencel – 910
 János, călugăr – 453
 János Zsigmond / János al II-lea de Zápolya (rege ales, principe) – 33–35, 87, 883, 959
 Jánosfalvi, Sándor István – 884

- Jánosházy, György – 884
Janovics, Jenő – 256, 337–340, 449, 471, 975
Járosi, Andor – 466, 946
Jávorsky, Imre – 666
Jeannel, René – 785, 1061
Jeican, Constantin – 666
Jeler, Ioan – 871
Jenei, István – 484
Jó, Mihály – 106
Joldes, Constantin – 666
Jolesz, Károly – 710
Joó, József – 414, 845, 912
Josa, István – 238
Jósika, familie – 377
Jósika, János – 220
Jósika, Miklós – 339, 377, 819
Józsa, Béla – 446, 456–457, 489
Iosif al II-lea de Habsburg-Lorena (împărat) – 178–179
József, Alexandru – 454
József, Herman – 454
Jucan, Ș. – 856
Jugrestan, Septimiu – 913, 1054–1055
Juhos, József – 241
Juhos, László – 242
Junger, Samu – 379
Junger Samuné – 379
Jurca, Gavril – 589
Jurja, Sorinel Dorinel – 470, 735, 831
- K**aáli Nagy, Elek – 884
Kádár, Géza – 472
Kádár, István – 1045
Kain, Josef – 710
Káli, Ferenc – 802
Káli, József / Kali, Iosif – 359, 802
Kálvin, János – 896
Kammermayer, Lénárd – 246
Kanitz, Ágost – 319, 819, 971
Kanyaró, Ferenc – 884
Kapi, Gabrielis – 1084
Kápolnai, Lajos – 315
Károlyi, Péter – 484
Károlyi, Sándor – 132
Kassai, Mihály – 216
Katona, József – 441
Katona, Mihály – 441
Katz, Avraham Shlomo – 710
Katz, Ignatz – 454–455
Katz, Mihály – 379
Katz Mihályné – 379
Kecskeméthy, István – 656
Kedves, István – 246
Kékedy, László – 819
- Kékesi, Benedek – 108
Kelemen, Benjámín/Benő – 253, 883
Kelemen, Bernát – 379, 460
Kelemen Bernátné – 379
Kelemen, Lajos – 819, 884
Kelemen, Sándor – 379
Keller, Samu – 379
Keller Samuné – 379
Kemény, Rozália 189
Kende, Ferenc – 416
Kenessey, Béla (episcop) – 351
Kénosi Tőzsér, János – 884
Kenyeres, Balázs – 971
Keöpeczi Sebestyén, József – 420, 442, 453, 472, 480, 484
Kerekes, Mihály – 845
Keresztes, György – 414, 845, 912
Keresztes, Ilus – 242
Keresztes, István – 241
Keresztúri, Sámuel – 884
Kernbach, Mihail – 658, 660
Kertész, Eugen – 460
Keserü, Mózes (episcop) – 254
Keserü, Péter – 267
Kézdivásárhelyi Matkó, István – 484
Kiermayer, Károly – 246
Kilin, Karolina – 242
Kilin, M. – 733
Kilin, Márton – 241
Kinizsi, Pál – 317, 382, 653, 927
Király, Helén – 379
Kirchknopf, Gusztáv – 651
Kirmájer, Krisztián – 211
Kis, Béla – 932
Kiss, Béla – 1006
Kiss, István (academician) – 819
Kiss, István (cioplitör în lemn) – 1047
Kiss, Márton – 441
Kiss, Mór – 345, 971
Kiss, Pál – 414, 845, 912
Kissolyosi Koncz, János – 883
Klein, Bernát – 379
Klein, Gyula/Iuliu/Elijahu – 379, 460, 711
Klein, Henrik – 379
Klein, Jacob – 711
Klein, Mór – 379
Klein Mórné – 379
Klieber, Josef – 222, 298
Klug, Nándor – 971
Klősz, József – 249, 281, 284, 317
Kmita, Andrásné – 883
Koch, Antal – 971
Koch, Richárd – 379
Koch, Robert – 383

- Kohn, Gyula – 379
 Kohn, L. – 454
 Kohut, Alexander – 711
 Kolonics – 88
 Kolosvári, Ágoston István – 211
 Kolosváry, Bálint – 351
 Kolosváry, Sándor – 971
 Kolozsi, Tibor – 317, 882, 931, 934, 946, 979, 1008, 1034, 1068, 1094
 Kolozsvári, Bálint – 55
 Kolozsvári, Dimián Pál – 883
 Kolozsvári, Geza – 470
 Kolozsvári, György – 331, 416, 502
 Kolozsvári, István Konrád – 102
 Kolozsvári, Márton – 331, 416, 502
 Kolozsvári, Miklós – 331
 Kolozsvári Szeszák, Ferenc – 339–340, 352, 357
 Komjátszegi Szentkirályi, Ákos – 211
 Komjátszegi Szentkirályi, Mihály – 211
 Koncz, Ernő – 362, 398
 Koncz, Éva – 167
 Koncz-Műnich, András – 941, 962
 Kontz, János – 259
 Kónyi, Józsefné – 420
 Korb, Flóris – 313, 344
 Korda, Anna – 202, 206
 Kornis, Antal – 154, 512
 Kornis, Ferenc – 160, 166
 Kornis, Imre – 212
 Kornis, János (senior) – 232
 Kornis, Lajos – 212
 Kornis, Zsigmond (senior) – 181
 Kornis, Zsigmond (fiul) – 181
 Kós, András – 561, 742
 Kós, Károly (senior) – 351, 437, 497, 618, 742, 1027, 1099
 Kós, Károly (fiul) – 819
 Kósa-Huba, Ferenc – 317
 Kosutány, Ignác – 971
 Kossuth, Lajos – 818, 1019
 Kosztolányi, Dezső – 497
 Kótsi Patkó, János – 337, 471
 Kovács, Bálint – 241
 Kovács, Dénes – 883
 Kovács Dénesné Bencze, Anna – 883
 Kovács, Gyula, E. – 338, 975
 Kovács, János – 883
 Kovács, Károly – 259
 Kovács, Márton – 238
 Kovácsi, Gáspár – 102, 111
 Kovásznai, Péter (episcop) – 484
 Kováts, Miklós (episcop) – 246
 Kozma, Erzsébet – 307
 Kozma, Ferenc – 305, 819, 884
 Kozma, J. – 733
 Kozma, Mihály – 884
 Kozmutza, Flóra – 941, 962
 Kő, Pál – 827
 Kőfaragó, Benedek – 453
 Kölcsey, Ferenc – 1015
 König, Johannes – 158, 299
 Köpecy Eötves, Sámuel – 102
 Köppich, Francisc – 659
 Körmendi, Mátyás – 484
 Körmöczi, János (episcop) – 883
 Körmöndi, Emericus – 1084
 Körösi, Acațiu – 460
 Körösi Csoma, Sándor – 732
 Körösi, Endre – 243
 Kóváry/Keöváry, László – 305, 353, 819, 884
 Krausz, Benő – 379
 Krausz, Jenő – 354
 Krausz, Miksa – 379
 Krausz Miksáné – 379
 Krausz, Mór – 379
 Kriegbaum, Georg – 132
 Krisán, Tódor – 420
 Krisán, Verona – 420
 Kriza, János (episcop) – 819, 883, 1069
 Krizbai, Dezső Elek – 484
 Krupa, Sándor – 1047
 Kudelász, Károly – 393, 411–412
 Kudos, Pál – 472, 484
 Kulhavi, Ferenc – 420
 Kun, Andrei – 454
 Kún, György – 665
 Kuncz, Aladár – 827
 Kuncz, Ignác – 819
 Kunstadt, Isaac – 711
 Kurtány, József – 133
 Kusai, Claudiu – 950
 Kuun, Géza – 819
 Lăcătuș, Gheorghe – 950
 Lachovius, András – 125
 Ladányi, Gedeon – 819
 Ladea, Romul – 405, 516, 538, 544, 554, 558, 560, 581–582, 619, 646, 785, 894, 1074
 Ladislau al V-lea de Habsburg (rege) – 6
 Lakatos (Geréb), György – 102
 Lakatos, István – 884
 Laky Takács, Péter – 1018
 Lamás, József – 176
 Lányi Benőné – 241
 Lapedatu (Lăpădatu), Alexandru – 390, 511, 738, 806
 Lăposi, Juliánna – 242
 Lăposy, Ferenc – 420

- Láposy, Róza – 241
 Lăpușan, Gheorghe – 359
 Lăpușan, Ioan – 470
 Lăpușan, R. – 856
 Lăscăianu, Aurel – 462
 László cel Sfânt al Ungariei (rege) – 117, 209, 1018
 László, Dávid – 354
 László, Ferenc – 246
 László, Tihamér – 884
 Lauer, Edith – 828
 Lauer, John – 828
 Lázár, Anna – 239
 Lazăr, Gheorghe – 572
 Lazăr, H. – 454
 Lázár, Imre – 1041
 Lázár, István (episcop) – 883
 Lazarovici, Andrei – 661
 Léber, Iuliu – 454
 Lechner, Károly – 313, 315, 971
 Léderer, József – 186
 Lehel (conducător) – 213, 264, 309
 Leitersdorfer, Sándor – 420
 Lengyel, Samoilă – 454–455
 Leob, Bernáth – 458
 Leob, Eugen – 458
 Leob, Magdalena – 458
 Leob, Mihai – 458
 Leobné Gancz, Matilda – 458
 Leopold I de Habsburg (împărat) – 117
 Leővey, Sándor – 313
 Léderer, Albert – 379
 Léderer, Albertné – 379
 Lerner, Magda – 420
 Leucuța, Sorin – 662
 Lénárt, András Pistáé – 951
 Lénárt, D. János – 961
 Lénárt, Dénes – 961
 Lénárt, Ferenc – 802
 Lénárt, Ferenc Ferkő – 951
 Lénárt, Ferkő Szakadási – 951, 961
 Lénárt, György – 802
 Lénárt, János Juli / Lenard Ioan – 359, 802, 961
 Lénárt, János Pistáé – 951, 961
 Lénárt, József – 961
 Lénárt, Márton – 961
 Lénárt, Márton (fiul) – 961
 Lénárt, Márton Sz. – 961
 Lénárt, Mihály Szakadási – 951, 961
 Lénárt, Sándor – 961
 Létay, Lajos – 884
 Lichtenstein, Hillel – 710
 Lieblich, Eugen – 460
 Liedemann, Márton – 235
 Liedmann, Jenő – 379
 Ligeti, Sándor – 379
 Ligeti, Sándorné – 379
 Lilienthal, Sándor – 379
 Lilienthal Sándorné – 379
 Lintzég, János – 120, 122
 Liszt, Ferenc – 503, 931
 Loghin, Felicia – 662
 Lokodi, Sándor Mózes – 883
 Lónai, Jakab Márton – 242
 Lonca, Ștefan – 359
 Lorint, Grigore – 359
 Losonczy, István – 845
 Loy, Sári, P. – 602
 Löb, Béla – 460
 Löbl, Emeric – 454–455
 Löbl Emericné/Imréné – 454
 Lőrinczi, Ferenc – 964, 973
 Lőrinczi, Ignác – 379
 Lőrinczi, Sándor – 379
 Lőte, József – 345, 971
 Lövith, Egon Marc/Mark – 448, 817, 979
 Löwy, H. – 379
 Luca, Mircea – 968
 Luca, Vasile – 950
 Luca, Viorel – 950
 Lucaciu, Vasile – 364, 580, 681, 969
 Ludovic I (cel Mare) al Ungariei (rege) – 331
 Ludu, Andrei – 390
 Lugerdean, Simion – 470
 Lukáts, Adolf – 971
 Lupa Capitolina – 356, 519, 583, 820, 890
 Lupaș, Ioan – 696, 800
 Lupasiu, Ion – 390
 Lupu, Alexandru – 672, 747, 759, 889
 Lupuțiu, Georgeta – 662–663
 Lux, Kálmán – 331, 502
 Machik, Béla – 971
 Maczalik, Arnold – 1096
 Madár, Róza – 241
 Maetz, Frigyes – 271, 274
 Magyar/Magor – 425, 1013, 1017
 Magyar, Balázs – 317, 382, 653, 927
 Magyar, Ilon – 282
 Maier, Florin – 666
 Maier, Nicolae – 658
 Mailáth, Gusztáv Károly (episcop) – 380
 Maior, Augustin – 789, 875, 876–877
 Maior, Petru – 582
 Maiorus, Petrus – 1083
 Maitec, Ovidiu – 591
 Maizner, János – 971
 Makkai, István – 936
 Makkai, János – 965

- Mamitza, János – 248
 Man, Traian – 614
 Man, Zaharia – 390
 Mandeal, Antoniu – 390
 Mănduc, Liviu – 923
 Manea, Pompiliu – 850, 998
 Maniu, Adrian – 799
 Maniu, Iuliu – 697, 1058
 Mann, Lea (Buba) – 851
 Manner, Tádé – 183
 Marcel, Mihály – 100
 Marcu, Ioan – 470
 Marcu, Dumitru – 389
 Mărdărescu, Gheorghe D. (general) – 1062
 Margareta a României (principesă) – 993
 Margó, Ede – 308
 Maria a României (regină) – 450, 843
 Maria Terezia a Austriei (împărăteasă) – 168, 173, 182
 Marchiș, Ioan – 1058
 Marga, Andrei – 832, 881, 898, 900, 921, 930
 Maria / Fecioara Maria – 117, 150, 154–155, 180, 292, 512, 747, 825
 Marian, Horia – 823
 Marian, V. – 856
 Marin, Dinu – 663
 Marina, Justinian – 513
 Márki, Sándor – 971
 Márkos, Albert – 884
 Márkos, András – 518
 Marosi, Dezső – 819
 Marosi Gergelyné – 407–408
 Maróthi, Lukács, Thraszki – 92, 484
 Marschalkó, Tamás – 313
 Marshall, Louis – 372
 Martin, Lajos – 819, 971
 Martinescu, Gheorghe – 660
 Márton, Áron (episcop) – 665, 892, 972, 1025
 Márton, József – 242
 Márton, Mihály (senior) – 242
 Márton, Samu – 884
 Martonne, Emmanuel de – 1067
 Massler, Ludovic – 454
 Matei, Cristian – 950
 Matei, I. – 856
 Máthé, János – 441
 Mátis, Ilona, N. – 420
 Mățiș, Dumitru – 881, 921
 Mățiș, Lucian – 470, 623, 735, 831
 Mauksch, Johannes Martin – 235
 Maurer, Frigyes – 241
 Maurițiu, Bernát – 460
 Mayer, Coloman – 455
 Mayer, Ede – 318, 1091
 Mayer, István – 246
 Mayer, Janka – 379
 Medrea, Corneliu – 381, 572, 720
 Medruț, Ioan – 1075
 Méhes, Sámuel – 472, 819
 Meixner, Károly – 319
 Mellas, Simon – 484
 Meltzl, Hugó – 971
 Mencil, Béla – 460
 Merca, Aurel – 735, 831
 Mercean, Gligor – 666
 Merész, Gyula – 884
 Merkelius, Jakab – 484
 Mescheles, Lajos – 379
 Messinger, Adela – 666
 Mészáros, Péter – 420
 Meteș, Petru – 406, 823
 Meteș, Ștefan – 784
 Metesiu, Petre – 390
 Mezei, István – 441
 Mezei, János – 441
 Mezei, József (honved) – 441
 Mezei, József (frunțaș) – 441
 Mezey, Sándor – 379
 Mezey Sándorné – 379
 Micaș, Florian – 756
 Michail, Dumitru – 660
 Mic, Sergiu – 950
 Micle, Ștefan – 508, 609
 Micle, Veronica – 508, 609
 Micoricu, Valentin – 666
 Micu, Samuil – 582
 Mihadaș, Teohar – 950
 Mihai I al României (rege) – 842–843
 Mihai Viteazul (domn) – 397, 573, 590, 595, 610, 766, 824
 Mihăescu, Gib I. – 799
 Mihăilescu-Brăilă, Alexandru – 370
 Mihalca, Eugenia – 661
 Mihalca, V. – 856
 Mihali, Teodor – 364, 681, 969
 Mihály, Isac – 454
 Mihály, Károly – 961
 Miholcsa, József – 1013, 1015–1020, 1030, 1032–1033, 1037–1040, 1048–1052, 1070–1071
 Mikes, Alfred – 398
 Mikes, Antal – 180
 Mikes, familie – 378
 Mikes, István – 266
 Mikes, Kelemen – 378
 Mikes Mihályné Paczolai, Borbála – 883
 Miklóssy, Margit – 393
 Mikó, Imre – 244, 275, 819, 884, 1096
 Mikó, Imréné Rhédey Mária – 244

Mikó, Lőrinc – 884
Mikola, Ferenc – 36, 37
Mikola, László (vicevoievod) – 17, 36–37
Mikola, László (fiul) – 37
Mikola, László – 152
Mindszenti, Antonius – 1084
Minea, Ioan – 527, 658, 660
Minerva (zeiță) – 89
Mірsea, Petru Adrian – 659–660
Mirișan, Nicolae – 979
Miron, Lăcrămioara – 950
Miron, Vasile – 513
Mișan, Luminița Corina – 470, 737, 831
Mitreă, Ion – 610
Mitreă, Vasile – 552
Mitria, Simion – 470
Miu, Nicolae – 659–660
Mocan, Liviu – 831, 838, 1010, 1065
Moga, Aurel – 658, 660, 671
Moga, Mірsea – 666
Moga, Vasile (episcop) – 871
Moga, Voica – 666
Mogyorósi, Elek – 484
Moina, Ion – 709
Moise (profet) – 4–5, 131
Moldovan, A. – 856
Moldován, Gergely – 345, 971
Moldovan, I. – 856
Moldovan, Ioan (erou) – 359
Moldovan, Ioan – 589
Moldovan, Simion P. – 470
Moldovan, Iuliu – 660, 688
Moldovan, Marius – 950
Moldovan, Silviu – 364
Moldovan, Valer – 390, 823
Moldovan, Vasile Ioan – 470
Moldvay, Erzsébet – 420
Moll, Elemér – 1072
Molnár, Ágoston – 828
Molnár, Gergely – 484
Molnár, István – 961
Molnár, Jakab – 379
Molnár Jakabné Mayer, Janka – 379
Molnár, Jenő – 379
Molnár Jenőné – 379
Molnos, Borbára – 250
Molnos Dávid – 250, 883
Molnos Dávidné Székely, Borbára – 250
Molnos, Juliánna – 250
Molnos, Terézia – 250
Monostorpályi Toóth, Gyula – 242
Morar, Alin – 1057
Morar, P. – 856
Morar, Teodor – 992

Morariu, Tiberiu – 898
Moraru, Onisie – 513
Moraru, Radu Marcel – 842–843, 848, 923
Moretti – 269
Móricz, Zsigmond – 549
Moroianu, Oprea – 756
Morvai, Sándor – 441
Moskovits, Bernát – 379
Moskovits Bernátné – 379
Moșoiu, Traian – 729
Motroceanu, Simion – 359
Mózes, Árpád – 1006
Mózes, Elek – 379
Mucichescu, Paul Dan – 950
Muesser, Christophorus – 1084
Muntean, Aurel – 390
Muntean, Grigore – 470
Mureșan, Aurel – 364
Mureșan, Dumitru – 663
Mureșan, Gavrilă (lui Gavrilă) – 470
Mureșan, G. Gavril – 359
Mureșan, N. Grigore – 359
Mureșan, N. Ioan – 359
Mureșan, Nicolae – 359
Mureșan, Iacob – 589
Mureșan, Ioan (lui Ioan) – 470
Mureșan, Ioan Bradu – 589
Mureșan, Ioan Hăd. – 589
Mureșan, Jovian – 390
Mureșan, Pavel (lui Gavrilă) – 470
Muresan, Pavel Delu – 470
Mureșan, Pavel Nașului – 470
Mureșan, Septimiu – 406, 823
Mureșan, Vasile (Felek) – 470
Mureșanu, Andrei – 1078
Mureșeanu, Emil – 513
Mureșianu, Iacob – 594
Mușat, Gheorghe – 693
Mușatan, Petru – 683
Muzul, Kálmán – 802
Muzsnai/Muzsnay, Miklós – 951, 961
Müller, Csaba – 1072
Müllner, Judith – 828
Müllner, Péter – 828

N., aurarul – 72
N. I. – 72
Nachtigall, János – 155
Nădășan, V. – 856
Naftali, Avraham Shlomo – 399
Naghí, Irina – 992
Nagy, Ákos – 220
Nagy, Albert – 442
Nagy, Ernő – 345

- Nagy, Eszter – 420
 Nagy, Ferenc – 327
 Nagy, Ferenc (honved) – 441
 Nagy, Gáborné – 242
 Nagy, György – 484
 Nagy, István (honved) – 441
 Nagy, István (preot) – 752
 Nagy, István (rector) – 918
 Nagy, János – 311–312
 Nagy, János (zidar) – 315
 Nagy, Károly (episcop) – 361
 Nagy, Lajos – 883
 Nagy, László – 684
 Nagy, Loránd – 845
 Nagy, Mihály (maestru al breslei) – 238
 Nagy, Mihály (preot) – 961
 Nagy, Péter – 242
 Nagy, Péter (episcop) – 484
 Nagy, Samu – 379
 Nagy-Ari, Benedek – 484
 Nagyajtai Kovács, István – 884
 Nagybányai, János – 72
 Nagybányai Sámuel – 196
 Najmányi, I. Kálmán – 420
 Nan, Dumitru – 992
 Narița, Sabin – 992
 Nás, Andor – 828
 Nás, Beáta – 828
 Nașc, Gheorghe Adrian – 737, 831
 Nasch, Lipót – 379
 Nasch, Zseni – 354
 Nash, Menasheh – 710
 Năstase, Adrian (prim-ministru) – 804
 Nasu, Emil Pop Vasile – 470
 Nasui, Dorel – 666
 Nasui, Simion – 666
 Neamțu, Traian – 857
 Negrea, Camil – 525
 Negru, Dimitrie – 660
 Negruțiu, Mihail – 513
 Negucioiu, Aurel – 622
 Nemez, József – 348
 Nemes, Csaba – 1029
 Nemes, Ilona – 342
 Nemeș, Călin – 470, 831
 Nemeth, Ștefan – 950
 Németi, Mihály – 248
 Neuberger, S. – 460
 Neufeld, Mihály – 379
 Neumann, Géza – 379
 Neumann, Matei – 454–455
 Nichita, Augustin – 462
 Nicoară, Marius – 666
 Nicoară, Marius-Petre – 822, 885
 Nicolai, Illés – 453
 Nicula, Ioan (lui Samoilă) – 470
 Nimrod (rege) – 1013, 1017
 Nistor, Dan – 666
 Nistor, Melinte – 359
 Nistor, Pavel – 589
 Nistor, Pavel (lui Vasile) – 470
 Nistor, Vasile (lui Vasile) – 470
 Nițescu, Ioan – 660
 Nobel, István – 379
 Nobel Istvánné – 379
 Noje, Dumitru – 470
 Nosov – 444–445, 631
 Nóti, Nándorné – 379
 Novac, Baba – 397, 573, 590, 766, 1103
 Nussbäcker, Samuné – 379
 Nuțiu, Grigore – 359
 Nyári, Márton – 72
 Nyerges, Ioan – 470
 Nyiredy, Géza – 883
 Nyírő, Istók – 67
 Nyírő, János – 67
 Oberth, Hermann – 826
 Olahus, Nicolae – 596
 Oltean, N. – 856
 Oltean, S. – 856
 Olteanu, Ilarie – 816
 Oprea, Ioan – 589
 Oprea, Vasile – 589
 Oprea, Vasilică – 589
 Opriș, Alexandru – 660
 Opriș, Cornelia – 1075
 Opriș, Ioan – 1075
 Opriș/Oprișu, Corneliu/Cornel Tiberiu – 663, 1075
 Orbán, András 246
 Orbán, Péter – 484
 Orbók, Loránd – 884
 Ordentlich, Ferenc – 379
 Orza, Mircea – 687
 Óvári, Elemér – 828
 Óvári, Kelemen – 819, 971
 Óváry, Zoltán – 828
 Ozdy, Tamás – 883
 Öhlbaum, A. Áron – 399
 Őrs (conducător) – 213, 264, 309
 Ötvös, András – 94
 Ötvös Antalné Választó, Borbára – 50
 P. S. – 30
 Paczolai, Borbála – 883
 Păcurar, V. – 856

Păcurariu, Ion – 659–661
 Paget, familie – 884
 Pákei, József – 883
 Pákei, Lajos – 6, 39, 42, 46–48, 52, 64–66, 70, 82, 90, 111, 126, 186, 271, 276, 284, 297, 303, 305–306, 317, 884
 Pako, János – 267
 Pakot, Áron – 1025, 1026
 Palaeologus, Jacobus – 883
 Palagheanu, Dan – 666
 Pálfi, Márton – 884
 Pálgi, Joel – 792–793
 Páll, János – 273
 Páll, Sámuel – 273
 Pallas (zeiță) – 89
 Pallós, Albert – 443
 Palm, Jozéfa – 187
 Pállya, István – 436, 1084
 Pamfilie, Ioan – 508, 609
 Paneth, Farkas – 956
 Paneth, Ileana – 460
 Panfil, Costică – 955
 Pap, Elek – 313
 Pap, Géza (episcop) – 965
 Pap, István – 819
 Pap, János – 261
 Pap, János (administrator) – 961
 Papahagi, Adrian – 900
 Papahagi, Marian – 900
 Papilian, Constantin – 982, 1066
 Papilian, Victor – 660, 996
 Papiu-Ilarian, Alexandru – 545, 756
 Papp, Elek – 315
 Papp, Ferenc – 242
 Papp, Fülöp – 379
 Papp Fülöpné – 379
 Papp, Gábor – 295
 Papp, Judith – 828
 Papp, László – 828
 Párdy, familie – 420
 Pártos, Adolf – 379
 Pártos Adolfné – 379
 Pártos, Ervin – 460
 Pascu, Oliviu – 658, 660
 Pascu, Ștefan – 598
 Păsat, Alexandru – 996, 1054–1055
 Pásztk, Jenő – 360
 Pásztor, Elek – 965
 Pásztor, János – 874
 Patai, Andreas – 1084
 Pataki, József – 819
 Pataki, Mihály – 472
 Páter, Béla – 887
 Patitia, Rubin – 364, 681, 969
 Pattantyus, Á. Károly – 451, 602
 Paul, Eugen – 681, 824
 Pavel, Constantin – 409
 Pázmány, Péter – 837
 Pécsi, L. Dániel – 791, 795
 Pécsi Tölcséres, János – 68
 Pécsi Tölcséres, Kata – 68
 Pedestru, Horia – 470, 735, 831
 Péntek, Márton – 961
 Perényi, Katalin – 117, 205
 Perja, Gavril – 589
 Peș, Ioan – 950
 Persa, Vasile – 359
 Perta-Cuza, Alexandru – 450
 Petean, Vasile – 470
 Petelei Husz, István – 484
 Péterfi, Dénes – 125, 884
 Péterfy, László – 966
 Petki, Anna – 154, 512
 Petki, Rozália – 266
 Petki, Zsuzsanna – 160
 Petrichevich Horváth, familie – 883
 Petrichevich Horváth, Kálmán – 305
 Petőfi, Sándor – 257, 291, 976
 Petran, Ioan – 362
 Petrescu, Cezar – 799
 Petrescu, Costin – 980
 Petrescu, George – 621
 Petrescu, Ioana Emilia – 713
 Petrișor, Ioan – 777
 Petrișor, Țârlea – 747, 759, 838
 Petrovici, Emil – 535
 Petrovici, Octavian – 363, 674, 695
 Petrovici, Ștefan – 364
 Petru, Ion – 462
 Petz (comandant) – 88
 Pfeffermann, Ignác – 379
 Pilinszky, Ferenc – 345
 Pinte, A. – 856
 Pinte, Alexandru – 359
 Pintican, Horea Florin – 950
 Pintilie, Ilie – 479, 551
 Pipaș, Vasile – 589
 Pițurcă, Ionel – 981
 Piuaru-Molnar, Ioan – 507, 929
 Pîrlog, Neculai – 816
 Platon, Călin – 823
 Platon Ioan – 981
 Platsintár, frații – 420
 Pleșa, Pavel – 950
 Pletosu, Gregoriu – 390
 Pluscal, Simona – 666
 Pluton (zeu) – 45
 Pocola, Teofil – 513

Podoleanu, Aurel – 816
 Poduba, Basiliu – 362
 Pogăcean, Vasile – 823
 Poienaru, Ioan – 666
 Pojar, Gavrilă (lui Iosif) – 470
 Pojar, Pavel – 589
 Pojar, Iacob – 513
 Pomponiu, Constantin – 389
 Poór, Lili – 562
 Pop, A. – 856
 Pop, Alexandru (comandant) – 816
 Pop, Alexandru (martir) – 470, 737, 831
 Pop, Ariton – 589
 Pop, Aurel – 992
 Pop, Eliseu – 359
 Pop, Emeric – 362
 Pop, G. Grigore – 359
 Pop, Gavril a Ursului – 589
 Pop, Gavrilă – 589
 Pop, Gavrilă (lui Ioan) – 470
 Pop, Gheorghe – 589
 Pop, I. Gheorghe – 359
 Pop, I. Grigore – 359
 Pop, Ilie – 359
 Pop, Ioan (avocat) – 390
 Pop, Ioan (erou) – 359
 Pop, Ioan (lui Iacob) – 470
 Pop, Ioan-Aurel – 1004, 1065, 1082
 Pop, Ion – 462
 Pop, Iosif – 666
 Pop, Iulian – 783, 809
 Pop, Mircea – 709
 Pop, Nicolae – 856
 Pop, Pavel (lui Ioan) – 470
 Pop, Pavel Sacu – 589
 Pop, Remus V. (Mongolu) – 900, 1010
 Pop, Romulus – 589
 Pop, Ș. – 856
 Pop, Ștefan Cicio – 364
 Pop, Teodor – 734, 831
 Pop, Valer – 401, 743
 Pop, Vasile (lui Iosif) – 470
 Pop, Vasile Sacu – 589
 Popa, Ion – 462
 Popa, Adam – 406, 823
 Popa, Doina – 902
 Popa, Romul – 513
 Popa, Vasile – 542
 Popan, Petru – 950
 Popea, Nicolae – 545
 Popescu, Dan – 666
 Popescu, G. Paul – 816
 Popescu, Ștefan – 992
 Popovici Bayreuth, Dimitrie – 409

Popovici, Dumitru – 713
 Popovici, Gheorghe – 663
 Popovici, Matei (consilier) – 992
 Popovici, Matei (preot) – 589
 Popoviciu, Petru – 390
 Popper, Ervin – 662
 Porcius, Florian – 574
 Porcsalmi, András – 484
 Porjesz, Aladár – 379
 Porozslói Gyöngyösy, Mária Viktória – 172
 Porumb, Cornel – 709
 Porzsolt, Oszkár – 379
 Possevino, Antonio – 942
 Pósta, Béla – 357
 Potcoavă, C. – 370
 Prăgoiu, Ion – 663
 Precup, Victor – 990
 Preda, Victor – 659–660
 Prezan, Constantin – 730, 803
 Prezenszky, familie – 420
 Prodan, David – 652, 787, 811
 Prunduș, Silvestru Augustin – 983–984
 Pulacher/Puelacher, István – 55, 102
 Pumnul, Aron – 767
 Purjesz, Olga – 828
 Purjesz, Zsigmond – 313–314, 350
 Puskás, Sándor – 473
 Pușcariu, Sextil – 520, 764–765
 Pünkösti, Pál – 242
 Püski, István – 1000

Rab, Cristian – 950
 Rabetz, Benjamin – 460
 Rabutin de Bussy, Jean Louis (general) – 131
 Racoviță, Emil G. – 465, 490, 530, 546, 658, 672, 1061, 1077
 Racz, Jozsef / Rác, József – 992
 Radák, familie – 472
 Radák, István – 472
 Radák Istvánné Rhédey, Klára – 244
 Radnóthi, István – 96
 Rados, Manó/Emanuel – 379, 454
 Radu al României (principe) – 994
 Radu, Vasile Gheorghe – 613
 Rădulescu, Alexandru – 816
 Rădulescu, Alexandru D. – 384
 Rădulescu, Dumitru – 659
 Rădulescu-Motru, Constantin – 497
 Rafa, Vasile-Nicu – 981
 Rafain Jakabné Darvas, Anna – 285
 Raffai, Ștefan – 513
 Ráhmer, Márta – 416
 Rajcsányi, Ioannes – 1084
 Rajcsányi, Georgius – 1084

- Rákóczi, Ferenc I (principe) – 131
Rákóczi, Ferenc al II-lea (principe) – 131, 1050
Rákóczi, György I (principe) – 102, 106, 110, 131, 453
Rákóczi, György al II-lea (principe) – 112–113, 117, 131, 243, 276
Rákóczi, Zsigmond (principe) – 117, 131
Rákossi, Anna – 242
Ranga, Traian – 822
Rarău, T. – 856
Rást, Stephanus – 1084
Rațiu, Hugo – 663
Rațiu, Ioan – 666
Rațiu, Ioan (dr.) – 364, 580, 648, 681, 969
Rațiu, Ovidiu – 950
Rațiu, Ovidiu Cristian – 950
Rausnitz, Salamon – 711
Rebreanu, Liviu – 538, 759–760
Rédiger, Károly (senior) – 883
Régeni, György – 242
Reich, Eugen – 455
Reich, József – 379
Reich Józsefné – 379
Reich Mórné – 379
Reimann, Károly – 295, 359, 436
Reimár, Károly – 246
Reiter, Artúr – 354
Réka (regină) – 1052
Reményik, familie – 336, 1092
Reményik, Sándor – 435, 639, 790
Remetei Filep, Judit – 420
Remus – 356, 519, 583, 820, 890
Renner, Johann – 376
Répszeli, Ladislaus – 1084
Rezik, Károly – 995
Rhau (Szőrös), Andreas – 103–104
Rhédey, Ádám – 244
Rhédey, János – 168, 187
Rhédey, Johanna – 284
Rhédey, Jozefa – 187
Rhédey, Klára – 244
Rhédey, Mária – 244
Rhédey, Mihály 187
Rhédey, Stefánie – 281
Rhédey, Terézia – 187
Richmond, Anna – 883
Rigler, Gusztáv – 971
Ripan, Raluca – 536, 685–686
Ripeanu, Andrei – 903
Ripeanu, Dumitru – 903
Ripeanu, Zoe – 903
Rișca, Pavel – 589
Rischany, Mathaeus – 235
Ristea, Ion – 1102
Ritók, Ludovic – 460
Roman, Ioan – 856
Roman, Constantin – 545
Roman, Dionisie – 364, 681, 969
Romulus – 356, 519, 583, 820, 890
Róna, József – 317, 331, 337–338, 471, 502, 975
Rósás, István – 102
Rósás, János – 93
Roșca, Dumitru D. – 702, 860
Rosenberg, Alexandru – 454
Rosenberg Alexandruné/Sándorné – 454
Rosenberg, Simion – 454
Rosenberg, Soma – 454
Rosenberger, Smuel Szegal – 288
Rosenfeld, Josef – 710
Rosenfeld, Serena – 354
Rosenspitz, Alexander – 711
Rosenthal, Simon – 460
Rosenzweig, Jakab – 379
Rosmann Lipót – 379
Rosner, M. – 379
Roșiu, Ioan Micu – 364
Rosu, Silviu – 660
Rotaru, Alexandru – 1075
Róth, Hermann – 379
Róth, Hugó – 379
Roth, Mátyás – 128
Roth, Stephan Ludwig – 557, 744, 1059
Rotta, Răzvan – 666
Rozgonyi, János – 484
Rózsa, Mór – 379
Röntgen, Wilhelm Conrad – 850
Rubenus, Leonardus – 1083
Rucska, Lajos – 280
Rudnai, Sándor (episcop) – 210
Rus, Ana – 914–915, 967
Rus Camelia – 981
Rus, Ioan – 814, 822–823
Rus, Ioan katona – 470
Rus-Batin, Vasile – 670
Russu, Gheorghe – 389
Rusu, I. – 856
Rusu, Ioan (lui Simion) – 470
Rusu, Ioan – 470, 736, 831
Rusu, Liviu – 872
Rusu, Pavel Pavu – 589
Rusu, Ștefan – 390
Rusu, Tiberiu – 844
S. B. – 99
S. J. – 260
S. S. – 83
S. V. – 227
Sabău, Ioan – 735, 831

- Saja, Antal – 414, 845, 912
 Sajovics, Ludovic – 454
 Sajovics Ludovicné/Lajosné – 454
 Salade, Dumitru – 866
 Salamon, Mór – 379
 Salanțiu, Virgil – 992
 Sălăgean, Ioan (lui Iosif) – 470
 Sălcudean, Vasile – 823
 Salgó, Desideriu – 455
 Sălcean, Ioan (lui Baraniți) – 470
 Saligny, Anghel – 797
 Sallai, István – 238
 Salvanu, Virgil – 588, 743, 857
 Samarjay József, Mihály – 102
 Sâncrăian, Ioan – 871
 Sándor, József – 1087
 Sándor, László – 289, 418, 810, 963
 Săndulescu, Robert – 662
 Sânta, Ferenc – 884
 Sárpataki Nagy, Mihály – 484
 Sașcă, Constantin – 659
 Sava, Vasile – 390
 Schespurger, Lőrinc – 102
 Schiffer, Dénes Sándor – 938
 Schilling, Lajos – 319, 345, 971
 Schindler, Antal – 222, 298
 Schindler, Mihály – 222, 298
 Schleifer, Ștefan – 454
 Schleifer, Ștefanné/Istvánné – 454
 Schmidt, Jakabné – 379
 Schmiedt, Nicolae – 454
 Schneeweiss, Hermann – 379
 Schneller, István – 971
 Schön, Arpad – 454
 Schönfeld, Avraham – 710
 Schuchbauer, Antal – 154, 178, 512
 Schulek, Vilmos – 971
 Schusterin, Cătarina – 197
 Schütz, József – 246
 Schwartz, Géza – 379
 Schwartz Gézáné – 379
 Schwartz, Izsák – 379
 Schwartz Izsákné – 379
 Schwartz, Johanna – 379
 Schwartz, Robert/Róbert – 1100–1101
 Schwartz, Samuel – 460
 Schweinitz Gyuláné Nemes, Ilona – 342
 Schweiser, K. – 265
 Schwimmer, Samuil – 454
 Scriban, Ioan A. – 606
 Sebestyén, Dávid de Székelyhidas – 379
 Sebestyén Dávidné – 379
 Sebestyén, György – 379
 Sebestyén, József/Iosif – 379, 455
 Sebestyén Józsefné – 379
 Sebestyén, Miklós – 379
 Sebestyén, Rudolf – 454
 Sebestyén Szél, Irén – 379
 Secară, Vasile – 981
 Secăreanu, Constantin – 545
 Seemann, Imre – 242
 Seiche, Nicolae – 1057
 Seiler, Emeric – 454–455
 Selicean, Dumitru – 589
 Selicean, Vasileț – 589
 Sélyei Tolnai, F. István – 484
 Sepsí, József – 959–960
 Șerban, Gratiian – 822
 Șerban, Ioan – 816
 Șerban, Ioan Radu – 950
 Șerbănescu, Alin – 663
 Serbőczy, Mária Amanda – 423
 Sf. Andrei – 420
 Sf. Camil de Lellis – 847
 Sf. Carol de Borromeo – 158, 299
 Sf. Donat – 146, 987
 Sf. Elisabeta a Ungariei (regină) – 255, 944, 1030, 1047
 Sf. Gheorghe – 331, 416, 502
 Sf. Ioan – 825
 Sf. Ioan Evanghelistul – 158, 299
 Sf. Ioan de Capistrano – 1071
 Sf. Ioan Botezătorul – 158, 299
 Sf. Ioan Nepomuk – 158, 299
 Sf. Iosif – 144, 262
 Sf. Margareta a Ungariei (princesă) – 1009
 Sf. Martin – 991
 Sf. Mihail Arhanghelul – 5, 8, 158, 299
 Sf. Rochus – 158, 299
 Sf. Sebastian – 158, 299
 Sfârlea, Vasile – 470
 Shakespeare, William – 561
 Sigartău, I. – 856
 Sigartău, Alexandru – 589
 Sigety, Charles E. – 828
 Sigismund de Luxemburg (rege) – 2, 10, 147
 Sigray, Andreas – 1084
 Silaghi, Claudiu – 666
 Silași, Grigore – 504, 774
 Silași, Ioan – 359
 Silași, Ștefan – 359
 Sima, A. – 856
 Simák, Lajos – 345
 Simén, Domokos – 884
 Simeyón, Beniurshvili – 666
 Simion, Ioan (lui Ioan) – 470
 Simiti, Ioan – 659, 662, 1022
 Simon, Aladár – 460

- Simon, András – 961
 Simon, Alexandru – 454
 Simon Antalné – 420
 Simon, Dániel – 441
 Simon, Berthold – 454
 Simon, Elek – 259
 Simon, Găvrilă (lui Ioan) – 470
 Simon, Ioan (lui Ioan) – 470
 Simon, Villy – 454
 Simonis, Vasile – 744
 Simonyi, József – 430
 Șincai, Gheorghe – 496, 582, 834
 Sinor, Denis – 938
 Sioara, Iacob – 470
 Sipos, Eugen – 460
 Șipoș, R. – 856
 Sipos, Sámuel – 828
 Sipos, Valéria – 828
 Sâncrăian, Ilie – 359
 Sirbu, Ion Desideriu – 632
 Slaby, Daniel – 235
 Slevnig, Gergely – 8, 11, 13
 Slevnig, Lőrinc – 8
 Smical, Dinu Adrian – 737, 831
 Smiel, Dávid – 324
 Sógor, Sándor – 752
 Șoit, Ana Valeria – 715
 Solomon, Mihai – 454
 Solymosán, Magda – 410
 Someșan, P. Ioan – 359
 Someșan, V. Ioan – 359
 Sommer, Johann – 883
 Soós, Ferenc – 484
 Soporán, Vasile – 823, 833
 Spacu, Gheorghe – 526
 Spănu/Spînu, Radu-Călin – 729, 730, 885
 Spătaru, Mircea – 551, 597
 Speranția, Eugeniu – 859
 Sperker, Imre – 414, 845, 912
 Spielmann, Jakab / J. Hampton – 354, 379
 Spitzer, Iosif – 460
 Stamatian, Florin – 823
 Stanca, Dominic – 593
 Stanca, Dominic (dr.) – 650
 Stanca, Horia – 740
 Stanca, Octavian – 740
 Stanca, Radu – 740
 Stanca, Sebastian – 390, 740
 Stanca, Vasile – 902
 Stăncioiu, Niculae – 775
 Stanciu, Victor – 390
 Stănescu, Petru – 462
 Stănescu-Papa, Ion – 370
 Starmüller, Géza – 654, 879, 880, 945
 Ștefan cel Mare (domnitor) – 926
 Ștefănescu, Alexandru – 406, 823
 Ștefănescu-Goangă, Elena – 1060
 Ștefănescu-Goangă, Florian – 404, 533, 861, 913, 980, 1060
 Stefanovici, Miloș – 364
 Stegmann, Joachim – 884
 Stein, Gheorghe – 454
 Stein, Gheorghené/Györgyné – 454
 Steinberger, Hermann – 379
 Steiner, Ion – 454
 Steiner, Mór – 379
 Steller, Márton – 211
 Stern, Hermann – 379
 Stern, Manó – 379
 Stern Manóné – 379
 Stern, Sámuel – 460
 Stern, Vilmos – 379
 Steuermann, Leopold – 460
 Stoica, Alexandru – 359
 Stoica, Pavel (lui Jau) – 470
 Stoica, Pavel (lui Stoica) – 470
 Stoica, Doru – 844, 850
 Stoicu, Petru – 1003
 Storch, Armin – 454
 Storck, Frederic – 368
 Stössel, Ernest – 454
 Strauss, Hugo – 661
 Stricker, Andrei – 454–455
 Stróbl, Alajos – 296, 303, 835, 840, 934
 Stróbl, Zsófia – 835, 840
 Struhala, Ferenc – 352
 Stupar, I. – 856
 Sturza, Marius – 406, 660, 823
 Sturza, Vasile – 470
 Suciu, Aurel – 364, 681, 969
 Suciu, Aurel (sergent-major) – 498
 Suciu, Gheorghe – 612
 Suciu, Ioan – 545, 756
 Suciu, Ioan (preot) – 614
 Suciu, N. – 856
 Suki, László – 204, 883
 Suluțiu, Iosif – 545
 Surcel, Vasile – 659
 Sütő, Béla József – 1069
 Sylvester, György – 884
 Szüts Stewart, Rege – 828
 Szabédi, László – 645, 884
 Szábel, Boldizsár – 236
 Szábel, Menyhárd – 236
 Szabi, János – 802
 Szabó, Attila – 470, 735, 831
 Szabó, Dénes – 313, 314, 345, 971

- Szabó, Dezső – 853
 Szabó, Éva – 851
 Szabó, Hildegárd – 420
 Szabó, Imre – 414, 845, 912
 Szabó, János – 570
 Szabó, Jenő – 379
 Szabó Jenőné – 379
 Szabó, József (fiul) – 242
 Szabó, Juliánna – 241
 Szabó, Károly – 276, 971
 Szabó, Róza – 241
 Szabó, Róza, Z. – 242
 Szabó, Štefan – 470, 737, 831
 Szabó T., Attila – 442, 819
 Szabó, Vera, Diósiné – 355, 467
 Szádeczky-Kardoss, Gyula – 971
 Szádeczky-Kardoss, Lajos – 971
 Szakács, Gábor – 638
 Szakács, Iosif – 950
 Szakács, Károly – 484
 Szakáts, Béla – 901
 Szakmári Nagy, Zsuzsánna – 273
 Szakmáry Fazakas, Jakab – 62
 Szalai, Imre – 287
 Szalontai, István – 441
 Szapolyai, István – 317, 382, 653, 927
 Szamosi, János – 345, 971
 Szántai, Lajos – 1013
 Szarvas, Jakab – 379
 Szarvas Jakabné – 379
 Szarvas (Picurka), Mirja – 379
 Szász, Béla – 819, 971
 Szász, András B. – 441
 Szász, Domokos (episcop) – 484, 985, 1023–1024
 Szász, Gerő – 484
 Szász, József – 845
 Szász, Károly – 819
 Szász, Károly (fiul) – 313–314
 Szathmár Némethi, Mihály – 484
 Szathmári Pap, Gábor – 472
 Szathmári Pap, János – 484
 Szathmári Pap, Zsigmond (jude regal) – 186
 Szathmári Pap, Zsigmond (episcop) – 484
 Szathmári Papp, Károly / Carol Popp de Szathmári – 611, 954
 Szathmári Sándorné – 420
 Száva, Jenőné – 242
 Széchenyi, István – 249, 1037
 Szécsi, Ferenc – 420
 Szedressy, Pál (episcop) – 731
 Szegedi, Georgius – 1084
 Szegedi, Ioannes – 1084
 Székely, Borbára – 250
 Székely, Jakab – 55
 Székely Kormos, Gyula – 884
 Székely, László – 156
 Szekernyész, János – 246
 Szél, Irén – 379
 Széll, Kálmán (prim-ministru) – 313, 315, 319
 Szenczi Molnár, János – 484
 Szendrei, Josephus – 1084
 Szenesné Harnik, Rozalia – 454
 Szentábrahámi Lombárd, Mihály (episcop) – 883
 Szentgyörgyi, István – 355, 411
 Szentgyörgyi, Lászlóné – 420
 Szentiványi, Ferenc – 414, 845, 912
 Szentkirályi, Sándorné – 420
 Szentkirályi, Zsigmond – 819
 Szentpéteri, Borbára – 221
 Szervátiusz, Jenő – 410, 431, 732
 Szervátiusz, Tibor – 394, 549
 Szigeti, József – 379
 Szilágyi, Erzsébet – 276, 1033
 Szilágyi, Ferenc – 484
 Szilágyi, István – 315
 Szilágyi, János – 311–312
 Szilágyi, László – 961
 Szilágyi, Lilla – 328
 Szilágyi, Sámuel – 472
 Szilágyi, Sándor – 302
 Szilágyi, Zsuzsánna – 241
 Szócs, Géza – 1094
 Szöllösi, Ferenc – 707
 Szöllösi, János – 752
 Szőlösi, Anna – 140
 Szőlösi, Lukács – 51
 Szőnyi Nagy, István – 484
 Sztankovics, Ferenc – 451, 602
 Szukováty, István – 313, 314
 Szvacsina, Géza – 287
 Tabas, Iosif – 831
 Takács, Gábor – 638
 Takács, Lajos – 920
 Takács, Mihály – 165
 Talpos, Ioan – 470
 Tamás, András – 251, 289, 418, 810, 812, 963
 Tamás Burgya, Iosif – 470, 735
 Tămaș, Pavel – 589
 Tămaș, Simion – 406, 823
 Tămășan, Alexandru – 1057
 Tamási, Sándor – 292
 Tănase, Anton – 704, 705
 Tănase, Ionel – 908
 Tanagl, Károly – 971
 Tantău, Ioan (lui Ștefan) – 470
 Tanțău, Viluc – 589
 Tăran, Florin – 666

- Țăranu, Francisc – 743
 Țărcza, Bertalan – 1095
 Tárkányi, Ferenc (senior) – 242
 Țărmure, Cornelia – 662
 Țărțan, Ioan – 666
 Tasnádi, Miklós – 484
 Țătaru, Coriolan – 660
 Țătaru, N. – 856
 Țătarăscu, Gheorghe – 980
 Tattiás, Ferencné – 964, 973
 Țăuțan, Ștefan – 589
 Técsy, János – 845
 Teleki, Béla – 828
 Teleki Józsefné Teleki, Zsófia – 223
 Teleki, Katalin – 184
 Teleki, László – 87–89
 Teleki, László (politician) – 1051
 Teleki, Zsófia – 223
 Temesvári, Sára – 93
 Terec, Aurel – 610, 646, 834
 Terec, Remus – 992
 Theil, Johannes – 235
 Thierheim – 130
 Terner, Adolf – 971
 Terner, Jakab – 379
 Terner, Jakabné – 379
 Thordai, János – 884
 Thoroczkai, János – 148
 Țănase, Valentin – 1062
 Țăranu, Tudor – 1057
 Țiclete, Mihai Călin – 470, 735, 831
 Țicrea, Simion – 589
 Țicudi, Alexandru – 744
 Tilea, Viorel Virgil – 403, 958
 Timár, Mihály (miren) – 246
 Timár, Mihály (cioplitor în piatră) – 246
 Tirla, Alin – 1057
 Țișe, Alin – 822–823
 Țineghe, Vasile – 589
 Tisza, Kálmán – 272
 Tiszabecsi P., István – 484
 Tiszabecsi P., Tamás – 484
 Titulescu, Nicolae (ministru) – 908
 Toacsen, Petre-Gorj – 612
 Toader, Cornel – 660
 Todea, E. – 488
 Toduță, Sigismund – 647, 801, 937
 Tokay, Rozália – 847, 999–1001, 1015–1016,
 1020, 1030, 1032
 Toldalagi, László – 202
 Tolnai/Tolnay, János – 101–102
 Tolnai, Gáspár – 484
 Tolvay, Emericus – 1084
 Tomori, Jenő – 414, 845, 912
 Tonceanu, Gheorghe – 462
 Tonn, David – 706
 Topler, Imre – 211
 Tordai, Sámuel – 484
 Torgie, Teodor – 666
 Toroczkai, Máté (episcop) – 883
 Toșa, Cornel – 682, 797, 952
 Tótfalusi, József – 248
 Tóth, István – 884
 Tóth, Lajos – 313, 345
 Tóthfalusi, Gábor – 1062
 Tóthfalusi, István – 484
 Tóthfalusi, János – 666
 Tököli, János – 102
 Török, András – 1006
 Török, Ferenc – 226
 Török, Ferencz – 241
 Török, Imre – 294
 Török, József – 441
 Török, Mihály – 327
 Török, Miklós – 441
 Tőkés, István – 1093
 Traianus (împărat) – 356, 366, 519, 583, 769,
 820, 890
 Trefort, Ágoston (ministru) – 271, 272, 287
 Trencsa, Ioan – 666
 Trifu, Ioan – 359
 Trombitaș Mihail – 359
 Truția, Andreu – 362
 Truția, Petru – 364
 Truția, Sabin – 513
 Țucudean, S. – 856
 Tuhutum (conducător) – 604
 Tunyogi Csapó, József – 819
 Turbain, Károly – 276
 Turcu, Vasile – 744
 Turdean, Liviu – 1034
 Turdean, Vasile – 902
 Turgyán, György – 441
 Tuross, István – 242
 Tușa, I. – 856
 Tyukodi, Antal – 473
 Udránszky, László – 345, 971
 Udvari, Mária – 252
 Ujeicu, Constantin – 517, 977
 Újhelyi, Gábor – 139, 141
 Újváry, Sándor – 420
 Ulászló (Vladislav) al II-lea al Ungariei (rege) –
 209, 453
 Ullmann, Salamon – 379
 Urechia, Constantin – 660
 Ursu, Aurel Palade – 709

- Ursu, Ioan – 897
 Ursuțiu, Teodor – 359
 Utalea, Octavian – 406, 823
 Uzoni Fosztó, István – 884
- V**
 Vadas, József – 484
 Vadas, Pál – 484
 Vadász, Eugen – 354
 Vágó, Gábor – 377–378, 380, 385, 394, 396, 790
 Vaida-Voevod, Alexandru (prim-ministru) – 381, 670, 720, 933
 Vajdas, János – 961
 Választó, Borbára – 50
 Választó, Gergöly – 50
 Válcu, Alexandru – 823
 Vălean, Ioan – 470, 737, 831
 Vălean, Nicolae – 992
 Valkai, Pavel – 513
 Vályi, Gyula – 819, 879–880, 971
 Vámszer, Géza – 146, 304, 512
 Váradi, János – 120, 122
 Várallyai, Gyula – 828
 Várfalvi Pálfi, Zsigmond (episcop) – 883
 Varga, Béla (episcop) – 819, 883
 Varga, Oszkár – 419
 Vargyasi Daniel, familie – 883
 Vári, Albert – 884
 Vári, Mózes – 327
 Vári Alatus, János – 484
 Varsolci, János – 884
 Vásárhelyi, Boldizsár – 480
 Vásárhelyi, János – 472
 Vásárhelyiné Rákossi, Anna – 242
 Vască, Ioan – 390
 Vasilescu, Vasile – 663
 Vasiliu, Titu – 660
 Vasiu, Nicolae – 390
 Vaska, Lőrinc, A. – 484
 Vass, Ágnes – 851
 Vass, János – 851
 Vass, Zoltán – 851
 Vassné Szabó, Éva – 851
 Vastagh, György (fiul) – 350
 Vătășianu, Virgil – 894
 Vay, Judit – 138
 Vay, Miklós – 275
 Végh, Sándor – 936
 Veliciu, Mihai – 364, 681, 969
 Venczel, Árpád – 862, 972, 1021
 Vendrich, Pál – 101
 Venus (zeită) – 88–89
 Vér, János – 961
 Vér, András – 961
 Vérbulcs (conducător) – 213, 264, 309
- V**
 Verdi, Giuseppe – 409
 Veres, Károly – 1006
 Veres, Tamás – 8
 Veresmarty, Gáspár (episcop) – 484
 Veress, Ferenc – 117, 205, 222, 275
 Veress Zoltánné Kozma, Erzsé – 307
 Verestői Cséri, György – 484
 Vergică, Marin – 470, 735, 831
 Vescan, Teofil – 823
 Vetró, András – 727, 853, 991, 1041, 1079
 Vetró, Artúr – 539, 550, 675
 Viczei, Péter – 126
 Viczey, Márta – 90
 Vidrut, D. – 856
 Vincze, András Ilonáé – 951, 961
 Vincze, Ferenc/Francisc – 359, 802
 Vincze, György – 961
 Vincze, János – 950
 Vincze, János Zoltán – 961
 Vincze, Márton – 802
 Vincze, Péter – 951
 Vinkleb (Winkler), György – 211
 Vișan, Dorel – 950
 Visconti, Giovanni Morando – 1059
 Viski, János – 484
 Viski, Pál – 484
 Visky, István – 242
 Visky, János – 906
 Vita, Nicolae – 470
 Vízaknai Bereczk (Briccius), György – 133
 Vizi, Zakariás – 1009
 Vilsan, George – 506, 515, 989
 Vlad, Ion – 616
 Vlahuță, Alexandru – 592
 Vlaic, Lazăr – 950
 Vlaicu, Roman – 659
 Vlasi, Ovidiu – 981
 Vlasiu, Ion – 587, 594
 Voinea, Ilarion – 718, 771, 775, 778–781, 786, 815, 898, 933, 937, 968, 1005, 1056, 1078, 1080
 Vonaș, Ș. – 856
 Vörösmarty, Mihály – 324, 1015
 Vrrannay, János – 311, 312
 Vuia, Romulus – 777, 779
 Vulcan, Iosif – 497
 Vușcan, Gheorghe Ioan – 823
- W**
 Wagner, Carol – 470
 Waldmann, Izsó – 454
 Wallerstein, Samoilă – 454
 Was, Tamás – 42
 Wass, Albert – 325
 Wass, Dániel – 138

Weidenfeldi Mostits, József – 214
Weimann, Miksa – 379
Weimann Miksáné – 379
Weinberger, Ernest – 455
Weiss, Ignác – 454–455
Weiss, Ignáczné – 454
Weiss, Vasile – 454
Weisz, Béla – 379
Weisz Béláné – 379
Weisz, Jenő – 379
Weisz, Kálmán – 379
Wekerle, Sándor – 287
Werner, Rudolf – 379
Wertheimer, Miksa – 379
Wertheimer Miksáné – 379
Wertheimer, Samu – 379
Wertheimer Samuné – 379
Wesel, Albert (rabin-șef) – 379
Wesselényi, István – 170
Wesselényi Istvánné Rhédey, Stefánie – 281
Wesselényi, Miklós – 340
Wiedermé Elefánt, Jolán – 514
Wilson, Thomas Woodrow (președinte) – 815,
1065
Witemberger, Mihai – 992
Wlassics, Gyula (ministru) – 306, 313, 319, 332
Wolff, János – 259
Wolman, György – 102
Wolphard, Adrianus – 19–22, 25
Wolphard, Stephanus – 22, 29, 54, 57–61, 75
Wujek, Jakobus – 1083
Wurmbrand, Richárd – 1006

Zachhuber, Josef – 847
Zádor, Árpád – 454–455
Zádor, Rudolf – 454
Zágoni Szabó, József – 242
Zágoni Szabó, Mihály (senior) – 242
Zăgrean, Iosif – 470
Zahan, Ioan – 470
Zaharescu, Mihail – 816
Zakariás, János – 221
Zakariás, Katalin – 221
Zakariás, Kristóf – 221
Zakariás, Lukáts – 221
Zala, György – 276, 342, 343
Zamfir, Romulus – 839
Zanc, Grigore – 823
Zápolya, János – 15
Zeicu, Ioan – 390
Zeriu, Augustin – 950
Zinveliu, Traian Floriu – 398
Zobátz, Ferenc – 258
Zomora, Dániel – 259
Zorzini, József – 275
Zrínyi, Ilona – 1032
Zugravu, Constantin – 871

Zsakó, Elek – 259
Zsakó, István – 884
Zsakó, Lajos – 259
Zselyki, Miklós – 802
Zsilinszky, Mihály – 313, 319

Ez a kő tétetett... Az emlékezet helyei Kolozsváron (1442–2022). Adattár

A kötet a Kolozsváron 1440 és 2022 között, a datálás és emlékállítás szándékával létrehozott feliratokat, emléktáblákat, szobrokat és emlékműveket, valamint az ezekhez kapcsolódó adatokat tartalmazza. A teljesség igényével összeállított korpusz a történeti, a városban már nem fellelhető anyagot is felöleli, amelyeket a különböző történeti, helytörténeti, művészettörténeti és turisztikai jellegű forrásmunkák alapján azonosítottam. Az 1103 tételből álló adattár jelentős hányada eddig publikálatlan anyagot jelent. A szövegek elemzését, a kolozsvári emlékállítások történeti vizsgálatát különálló kötetben végeztem el.

A kolozsvári nyilvános és félnyilvános terekben történt emlékállítások szöveges reprezentációit több szempontból beazonosítva szerkesztettem korpuszá. A rendszerezést érvényesítő adatlap elkészítéséhez a folklorisztika és az epigrafika szabályzatait, eljárásait alkalmaztam.

A gyűjtött anyagot a létrehozás, emlékállítás *időpontja* alapján rendeztem sorba, illetve sorszámoltam. Ez segít a kronológiai áttekintésben, az elemzésben ennek alapján hivatkozom a szövegekre. Ennek a sorrendnek a megállapítása hosszas dokumentálódást igényelt azokban az esetekben, amikor a tárgyakon nincs megjelölve, illetve nincs pontosítva a létrehozás éve. Ilyenkor a különböző forrásokra támaszkodtam, amennyiben nem találtam pontosabb információt, az egymásutániságot hozzávetőlegesen állapítottam meg.

Minden esetben megneveztem az emlékállítás, a gyűjtött anyag *helyét* is. Ez azt jelenti, hogy az utcák, terek neveit is feltüntettem. Az utcák aktuális hivatalos nevét írtam elől és a régi, a helyi lakosság által máig használt neveit (ez többnyire magyar) utána.

Azokat az eseteket, amikor egy-egy emléktárgyat elköltöztettek vagy újraállítottak, a *megjegyzés* rovatban tüntettem fel. Ezzel az eljárással a többször újraállított emléktárgyak azonos szövegének ismétlését is sikerült elkerülni. Ugyanitt közöltem az etnográfiai adatokat, illetve azokat az információkat is, amelyeket fontosnak tartok a szöveg értelmezése, illetve az elemzés szempontjából.

Az emléktárgyak *szövegét* minden esetben eredetiben közlöm, betartva a központosási, formai sajátosságokat. Az átírás során kerek zárójelben oldottam fel a ligatúrát vagy rövidítést, illetve jeleztem a szövegközlés eljárásaiból adódó hiányosságokat (például a szöveg részét alkotó címer, vizuális motívum helyét, a befejezetlenséget vagy hiányosságot). Szögletes zárójelben adtam meg a már olvashatatlan, az adatvétel idején hiányzó szövegrészeket, illetve jeleztem az esetleges javításokat. Amennyiben szükséges volt, közöltem a szöveg *mai olvasatát*, illetve a *fordítását* is. A fordítók neveit is feltüntettem, illetve – amennyiben indokolt – a vendégszövegek bibliográfiai adatait is.

Fontosnak tartottam azt is, hogy az emléktárgyak *irodalmát* is megnevezzem. Ez az adott emléktárgynak a fontosabb helytörténeti hivatkozásait jelenti, ahol történeti adatokat, művelődéstörténeti, illetve az emléktárgyak állításával kapcsolatos kiegészítő információkat találhatunk. A ma már nem létező szövegek esetében itt hivatkoztam a forrásra. Ezeknek a hivatkozásoknak a feloldása a kötet végén, külön alfejezetben található.

A kötet végén helyeztem el a személynévmutatót, amely a szövegekben és leírásokban előforduló, az emlékállításokhoz köthető személyek neveit tartalmazza.

Az emlékállítások mindegyikéről fényképfelvételt is készítettem, illetve a gyűjtés pillanatában már nem létező emléktárgyakról igyekeztem beszerezni felvételeket.

Abstract

**This Stone was Bestowed... Spaces of Commemoration in Cluj (1440–2022)
Data Archive**

This data archive collects inscriptions, plaques, statues, memorials raised and unveiled with intent of dating and commemorating in Cluj-Napoca between 1440 and 2022. Collected with a claim for completeness, the book encompasses one-time memories, recorded by now on publications on history, local history, art history and tourism about the city. Thus the 1103 items collected in this archive, contains a series of materials unpublished by now. The analysis of the texts and the historical research of the memorial actions of Cluj are carried out and published in a separate volume.

Textual representations of object and the public and half-public places from Cluj were discerned by different angels; their proceeding into worksheet is based on rules of folklore and epigraphical studies.

I sorted the material by the time of the commemorations; such a method was helpful in building up a chronology, and a framework for reference. Sometimes organizing into the relevant order was a difficult task, needing a longer procession of documents, as years of erection were missing in many cases. I consulted different sources to find out the time of creation for the undated monuments, in lack of information I set the timeline with a rough guess.

Location of commemorations and objects for memory is identified for all items in the archive. In using street and square names, the official, Romanian ones were put first, followed by the old names, still used by the Hungarians and even the older/original locals in general.

Displacing or re-erecting of a memory was mentioned in the *Notes*, in order to avoid repetitions of similar texts. *Notes* also contain ethnographical data and information necessary for text-interpretation and the analysis.

Texts are reproduced in their original form, preserving original spelling and punctuation. Actual reading and translation was attached when necessary; names of translators and, sometimes, references for the translations were also mentioned in the notes.

I found important to give references for the objects, naming the most important works on local history that contain historical, cultural historical data and further information about the object. Sources for one-time objects are also part of this corpus of references, explained in a separate chapter at the end. An appendix with persons connected to commemorations was attached to the end of this book.

Photographs were taken and are published about each commemoration, in case of non existing object archive picture are attached.

Importante din perspectiva înțelegerii contextului realizării și amplasării lor, inscripțiile, plăcile comemorative, statuile și monumentele ajung adeseori să se integreze perfect în peisajul urban, să se piardă uneori în acesta pentru lungi perioade de timp. Vechimea lor conferă, cu siguranță, o notă de noblete clădirilor pe care sunt amplasate sau reamplasate, de foarte multe ori într-un raport invers proporțional față de nivelul de înțelegere a mesajului și a semnificației lor. Unele dintre acestea redevin dintr-o dată importante în contexte cu totul speciale, în care valoarea lor simbolică ajunge să fie considerată definitorie pentru aspirațiile întregii comunități, sau ale unora dintre părțile componente ale acesteia. Ele sunt o sursă importantă de informații despre evoluțiile și transformările unei comunități urbane cu particularități complexe, oferind nu doar date asupra personalităților sau a evenimentelor pe care le comemorează, ci și un amplu material de analiză pentru cercetătorii care studiază modul în care membrii comunității s-au poziționat, în diferite contexte istorice și culturale, față de oameni și de fapte pe care le-au considerat demne de a fi memorate.

Tudor Sălăgean

ISPMN

ISBN 978-606-8377-71-1
ISBN 978-606-9015-29-2

9 786069 015292